ספר הקנה

על המצות

ושם המחבר כבר נודע בכל הקצוות, והוא זה בעל ספר הפליאה דברים מופלאים על סדר בראשית נאמר בדיצות, והן כהיום ראה זה מצאנו דאתא לידינו טעמי מצות. עפ"י נגלה ופלפול ועפ"י סוד חכמות תרונה בראש כל חוצות. בתבונה ובדעת ובמועצות, אשר נתגלה לו ע"י אליהו ז"ל מפי גדול העצות, והי' מעט הכמו"ס אצל יחידי סגולה והמה בכתבים ולא נדפס רק מעט קט מן ההקדמה כוונת פסוק שמע ישראל ונקרא ספר קנה חכמה קנה בינה הוא אשר נדפס ונראה בתפוצות, לזאת קמנו ונתעודד לזכות את הרבים והדפסנו כל הספר בדיו שחור ובנייר יפה ובהגהה מדויקת מנופה בשלש עשרה נפה ובחריצות, להחיות עם רב ומלאו פני תבל תבונה ובכל הארצות.

הובא לבית הדפוס ע"י הרב המופלג בתו"י בנש"ק אילי תרשישים מו"ה שמואל דימאנט נ"י נכד להגאון המחבר ס' אור צבי ויחוסו מבואר בספר הנ"ל:

קראקא

בדפוס של יוסף פישער (גראָדגאססע 62).
בשנת תרנ"ד לפ"ק.

הסכמות וחרמות מהרבנים הגאונים.

הסכמת הרב האי גאון עולם משוש הדור גן הנדסין, שלשלת היוחסין, ע"ה פ"ה נ"י וקדושו אב"ד ומ"ץ דק"ק קארעץ יצ"ו ור"מ בקלויז דק"ק אוסטרהא יצ"ו.

הלא נודע גודל קדושת דברי פי קדוש קנ"ה שם טוב משמן יפה לחכמה ותורת אמת היתה בפיהו בקבלה מה הוא אומר. דורש כמין חומר, והן הי' למראה עיני ספר יקר מספרי הקנה אשר חיבר על סדר המצות עשין ולאוין עולות בקנה אחד מלאות וטובות ובכלן אתה מוצא דברים העומדים ברומו של עולם על פסוק שמע השמע לאזניך מה שאתה מוצא מפיך ותמצא מרגוע לנפשך בדברי אלקים חיים הנאמרים באמת מפי צדיק יהגה חכמה, ואחר אשר פשט היתרא לדפוס ברשות דברים שבכתב שכיון עתיק יומין מאז ועד עתה ולעת כזאת להורות נתן בלב כל חכם לב שלא לחוש משום גילוי והותרה הרצועה להדפיס ספרים הללו כאשר כבר נדפסו ספרי קבלה הגבה למעלה והעמק שאלה, ובמחשבה כך עלה ולגודל פשיטות ההיתר לעין כל החילותי את ג"כ הסכמות על ספרים הללו אשר נמנעתי עד כה בהיותן חדשים מקרוב והנה העיר ד' את רוח נדיבה לב חכם לימינו כבוד אהובי ידידי וחביבי הרבני המופלג בתורה וביראה החכם השלם הותיק וחסיד מוהר"ר **שלמה לוצקר** רב פעלים מקבצאל בעסק הדפוס הנקבע מחדש על ידו בק"ק פאריצק ודעתו להדפיס ספר הקנה על המצות לזאת ידי תכון עמו והנני מסכים על ידו יגדיל תורה ויאדיר. ולבל ישיגו גבולו גזרנו אומר בגזרת נח"ש שלא להדפיס ספר הנ"ל משך ששה שנים אחר כלות ההדפסה בק"ק הנ"ל ופורץ גדר ישכנו נח"ש ולהשומע יונעם ותבא עליו ברכה. הכ"ד המדבר לכבוד התורה היום יום ד' מרחשון שנת מתו"ק, האור לעינים, ירא את ד' לחיים הק' **יצחק איזיק הכהן** החונה פה ק"ק קארעץ יע"א ומ"פ בקלויז ור"מ דק"ק אוסטרהא:

הסכמת הרב המאור הגדול חסידא ופרישא מ"מ דק"ק אוסטרהא ואב"ד דק"ק ברעזדוב.

מדי היותי פה ק"ק לאווי עבר עלי הרבני מו' **שלמה** במוהר"ל **אברהם** מלויצק בעל מדפיס דק"ק פאריצק וביקש מאתי ליתן הסכמתי על ספר הקנה על המצות היות שכבר זה כמה שנים שנדפס אפס קצהו מהקדמתו ועתה הגיע לידו ספר כתב יד השלום כל ההקדמה ועוד על ששים מצות טעמים מוטעמים מתוקים מדבש על דרך האמת מפי הקדוש קנה זללה"ה ולהמפורסים כזה א"צ ראי' ועדות, אמנה לזרוזי יתירותא קאתינא לבל ישיגו גבולו ח"ו ובאתי להטיל גודא ושמתא שלא להדפיסו שנית עד משך עשרה שנים מיום כלות הדפסתו אם לא ברשיון מוהרר"ש הנ"ל וברצונו הטוב והשומע לדברינו ישכון בטח ושאנן, עד ביאת ינון, הכ"ד המדבר לכבוד התורה יום א' כ"ב אלול תקמ"ה לפ"ק פ"ק לאווי יע"א נאום הק' **אשר צבי** בא"א המנוח מוהר"ר דוד זצ"ל מ"מ דק"ק אוסטרהא ואב"ד דק"ק ברעזדוב:

הקדמת המביא לביה"ד.

אמר המביא לביה"ד כבר כתבתי בהקדמת הספר אור צבי שהדפסתי מאא"ז הגאון זצ"ל הסיבה אשר הניעני לדלג על הערים ולקבץ על יד חתומים להיות לי די כלכל הוצאות הדפוס המרובים בהיות בעוה"ר אני הולך ערירי ולא שת לי אלקים זרע אנשים להקרא שמי עלידהם וכי משמשתי את ימי חיי הבלי וארא כי עירום אנכי בלא לבוש מתורה ומצות שאתכסה בו בעולם הנצחי ואמרתי בלבי לקיים מצות כיבוד אב זקן להקים לו שם בישראל ויען כי מטה ידי הוכרחתי לשחר פני נדיבי עמינו שיהי' לו מעיר לעזור שאוכל לבצע זממי הטוב ות"ל חפץ ה' בידי הצליח וכיבדו אותי בכל מקום בואי ישלם ה' שכרם וזכות אא"ז יעמוד להם בזה ובבא, ועתה הקרה ה' לפני ספר הקנה על המצות מאיש אלקים קדוש ונורא בעהמ"ח ספר הפליאה אשר הוצאתי לאור בשנת תרמ"ד ואם כי הספר הזה כבר יצא לאור עוד בשנת מתו"ק לפ"ק, אך מחמת כי הנדפסים מכבר ספו וגם תמו ולא נמצא אף אחד בעיר ושנים במשפחה ורבים יאותו לאורו, ע"כ קמתי ונתעוררתי להדפיסו מחדש בדפוס יפה ומהודר מאד פה"ק קראקא, והדפסה הזו נתעלה ביתר שאת וביתר עז על ההדפסה הראשונה מכבר ומי אשר ראה הספר הישן ויערוך אותו לעומת זה עיניו יחזו כי ממש פנים חדשות באו לכאן, ובזכות התמימים ההוגים בו אבנה גם אנכי ויזכרה לי אלהי לטובה וחלילה לשום אדם להסיג גבולי ולהדפיסו הספר הזה בלי רשותי בתוך משך עשרה שנים מיום צאתו מהדפוס כאשר גבלו הזמן הרבנים הגאונים והצדיקים בהסכמותיהם אשר ישנו תחת ידי ומחמת הוצאת הדפוס לא דפסתי אותם ואיסור הסגת גבול ידוע ומלכותא דארעא כמלכותא דרקיע ועתה אתם נדיבי עמינו הביאו הספר הקדוש הזה ברכה אל תוך בתיכם כי הוא מסוגל לשמירה בבית כאשר העידו הגאונים והצדיקים ובזכות זה ה' ישמרכם מכל רע וברכתם גם אותי כותב וחותם היום יום ג' לסדר והטבנו לך דשנת תרנ"ד פה קראקא הק' **שמואל דימאנט** בהרב המנוח מו"ה **בנימין** זללה"ה נכד המחבר ספר אור צבי ונין ונכד להגאון הקדוש מו"ה רבי ר' שכנא זללה"ה חותן הרמ"א ז"ל:

סדר היחוס שלי

ב"ה

הנה נדקת המחבר אדוני זקיני הגאון מ' צבי הירש אבד"ק גאלאגא נסלאת היה כאשר נודע מה מעשה בעת ההיי אבדיק איסלי וחון לזה התחתן עם בנו הוא אדוני זקיני הי' מ' שרגא פייוויל והם אשת הרבנת היתה בת הרב א"ז המפורסם מ' שמואל

סדר היחוס

שמואל אבד"ק טיסמניטץ ושמה מ' ברײנדעל נ"ע בהרב הגאון מ' מרדכי ראב"ד מדינה מטיסמניטץ והרב הגאון מ' מרדכי זאב בעל המחבר מפלשי הים ושאר ספרים הי' נכד הגאון מ' אברהם אבד"ק טיסמניטץ בן הרב הגאון מ' מרדכי ר"מ ור' מרדכי ר"מ הי' בן הגאון מ' משה אבד"ק מערבין בהרב הגאון מ' שמואל אבד"ק פידהאיעץ נכד הגאון מ' שכנא אבד"ק ווין הבירה נכד הגאון המפורסם מוה' שכנא אבד"ק לובלין חותן הרמ"א זלה"ה וגם הי' נכד להגאון הגדול המפורסם מוה' מרדכי יאפעס מקראקא מחו' של הגאון ר"ר העשיל אבד"ק קראקא אשת הרב ר' מרדכי ר"מ היתה בת הרב הגאון ר' שמואל בהרב מו"ה אברהם ר"מ ואמה הצנועה מ' אדיל נ"ע היתה בת הרב הגאון מ' משה בן הגאון המובהק מ' יהושע בעל המחבר ספר מג"ש ומג"ש הי' נכד הרש"ל ורפ"ל ידוע לכל שהי' נכד רש"י ז"ל ועד ר"י הסנדלר ועד ר"ג הזקן ועד מלכות ב"ד כמבואר בשו"ת רש"ל סימן כ"ט ומהגאון מ' שמואל אבד"ק טיסמניטץ יצאו גדולי ישראל ואלה הם בניו בנו הבכור הגאון המפורסם מ' אלעזר אבד"ק טיסמניטץ אשר נקרא על שם קרובו הגאון הגדול מ' אלעזר אבד"ק אמשטרדם. בנו השני הרב הגאון מו"ה בנימין זאב וואלף אבד"ק סטריא אבי הרב הגאון מ' קלמן מבורשטין נין ונכד להגאון בעל המחבר קיקיון דיונה אביו להגאון מ' מרדכי ראללער אבד"ק חאדרעב שהיה יושב בטיסמניטץ. ולהרב הצדיק מחאדרעב זלה"ה הי' לו בת אחת הצנועה המפורסמת מרת גיטעל חמאדים נ"ע שהיתה דרה ב"ק טיסמניטץ ובנה הבכור הי' הרב הגאון מו"ה שמשון חמאדים אבד"ק זלאזשץ ובנה השני הי' הרב מוה' דוב בעריל חמאדים זלה"ה מו"ל ד"ק קאלימייע והמה נכדיו מהרב מחאדרעב ועוד בן אחד הרב הגאון מ' שלום אשר נצמח ממנו כל משפחה שאמעלע ועוד בן אחד הרב הגאון מו"ה שלמה אבי אביו של הגביר המפורסם בעל צדקה מ' אברהם אייזיק לעבינפאהל ז"ל מטיסמניטץ. ועוד בן אחד בבראדי ושמו הרב ר' יוסף הנקרא בשמו ר' יוסף הצדיק ונכדו הי' הרב ר' שמעי' לאהר אבי אמו של הרב הגאון מ' אברהם מענדיל שטיינבערג אבד"ק סניאטין. ועוד בן אחד הרב מ' זלמן פרנס בבריסא אשר מאתו יצא תורה הרב הגדול מ' אליהו מאיר הכהן אבד"ק סטריא. ועוד בת אחת ושמה מלכה אשת הרב הצדיק מ' מאיר חיות ז"ל מטיסמניטץ מלבד שהי' גדול בתורה הי' נכד הזרע יצחק ואפי רברבי ואם אמרתי אספר שבחו לא ידעתי ספורות למו רק העיד עליו המקובל אלקי בעל ש"ט מו"ה ישראל זי"ע אשר בעת אומר השירה בתוך התפלה עמדו כל פמליא של מעלה לשמוע שירתו של ר"מ ור"מ הנ"ל היה חותן הגאון מחאדריב הנ"ל וחותן הגאון הצדיק מ' לייבוש כ"ץ אבד"ק ספריא אחי הגאון הגדול והקדוש מ' אייזיק מקאלעץ זלה"ה. ועוד היה לו בן אחד בבראדי הרב המפורסם מ' יצחק חיות ז"ל אבי זקינו של הגאון מ' צבי חיות מזאלקווע. ועוד הי' לא"ז מ' שמואל אבד"ק טיסמניטץ בת אחת אם אמו של הגאון מ' וואלף פרענקיל אבד"ק פשעווארסק. וגם הי' לו להרב הגאון מ' שמואל אבד"ק טיסמניטץ אח אחד הגאון מ' יהושע מריישא חותן הגאון הקדוש מ' שמואל שמעלקא אבד"ק ניקעלשפורג ועיין בספר עטרת צבי מהגאון מ' נח צבי אבד"ק וואנילאב שהי' חתן הגאון מ' יהושע שהי' ג"כ אחיו של א"ז מ' שמואל אבד"ק טיסמניטץ שכתב שם בהקדמה ג"כ היחוס והצעתי היחוס בקצרו אף שעוד למעלה למעלה בקדש עכ"ז בכדי שלא להרבות בהוצאת הדפוס אמרתי במקום שאמרו לקצר אין רשאי להאריך ויעמוד לי זכותם ולש"ב הרב מ' צבי הירש וואלנער ולש"ב מ' אפרים פישעל וואלנער החונים פה"ק מליניצע שגם המה נין ונכד להרב המחבר **אור צבי** זלה"ה ולהרב הגדול מטיסמניטץ זלה"ה והם היו בתומכי ידי להוציא לאור הספר היקר הזה וגם עליהם ירחף זכות אבותינו הקדושים ולכל המשפחה אשר הי' בעוזרינו ויגן עליהם זכותם שלא ימוש התורה מפינו ומפי זרעינו אמן :

ספר הקנה

אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני.

ענין יראת המקום

תחילת המצוה שבמצות הוא צריך האדם להאמין שה' אלהינו הוא ד"ו פרצופים תורה שבכתב ותורה שבע"פ אשר על ידה יצאנו ממצרים בגזירת הגוזר ומשם קיבל משה התורה וזה השכר והעונש ואנחנו חייבים ללכת בדרכיו ולשמוע בקולו ומה שאמר אנכי ה' אלהיך העטרת מכרזת ההקף וסדרו כאשר סדר לשם ביחוד והוא שאמר שמע בחסד ישראל בפחד יהו"ד בתפארת אלהינו נצח הוד יהו"ד יסוד אחד הוא מלכות וצריך להאריך בד' של אחד עד עלות דרך אשר ירד על הארץ והנה האזהרה שכל ההיקף וכל הפרדס אין בהם חילוק רשויות רק הכל רשות אחד אך עילת העילות משם הכח והממשלה לא שייך שם לא חשבון ולא מאמר ולא זמן שאין לך אות בתורה או קוץ או תג או נקודה או טעם להרמיז אליו והש"י הזהיר את ישראל לעבדו בג' ענינים בלב ובנפש ובממון ועל שיש אדם שממונו חביב עליו מגופו הזהיר בממון ויש שגופו חביב עליו מממונו לפיכך הזהיר עליו בגוף שנאמר בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך ומעשה בר' עקיבא שבא לידו מצוה זו. שעל זה נאמר את ה' אלהיך תירא שהם הד"ו פרצופים למען ייטב לך והארכת ימים. וא"ר עקיבא כל ימי הייתי מצטער על דבר זה בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך ועכשיו שבא לידי ואקיימנו א"ל ר כתיב לי הכסף ולי הזהב וכתיב ויפח באפיו נשמת חיים וא"כ הנפש והממון פקדון אצלו מהש"י ולקח פקדונו למה יהיה לו שכר בזה אמת הדבר אם היה שלו ומסרם ביד האויבים לכבוד קונו יתן לו שכר אבל עתה הש"י לקח את שלו. א"ל בני אל תדבר גבוהות כי היה באפשר לו עתה להחליף הענין ועמי המיר כבודו בלא יועיל ולהיות לו נפשו וממונו ולא עשה כן א"כ שכרו הרבה האמת עבודתו מאהבה נדבק במדה הנקראת אהבה אהבת עולם אהבתיך והעובד מיראה נדבק במדה הנק' יראה מה יהו"ד שואל מעמך כי אם ליראה א"ת יהו"ד כלומר

למדה הנקרא א"ת של יהו"ד שהיא אלהיך כי העובד מיראה ירא מאדונו שמא יזיקהו בעה"ז ואחר מותו ידינהו בגיהנם ואחר יראה ממנה נדבקה אך העובד מאהבה שמחשבתו לידבק שם שכן אהבתו ורצונו הרי אינו ירא מהש"י אף על פי כן ידבק שם. וזהו שאמרו גדול העובד מאהבה מעובד מיראה כי העובד מיראה מחשבתו לתועלתו להנצל מצרה וצוקה וגם לקבל שכר בעה"ז איננה עבודה. שעיקר לעולם שכולו ארוך ששכרו שמור לו כי אינו מקפח שכר כל בריה. ועתה בני ראה עצמך וזכור הטובות שעשה עמך בוראך והנה האדם המוסרח עבר פעמיים במקום המוסרח ויכוננהו בחכמה מטיפה סרוחה וראה בני שכל איבריו ונקביו כולן צריכין לו עשה לו עינים להביט בהן וכן כל האיברים לצורך אין כאן מקומו. ואחר שאמר לאהוב שב וגם אמר ליראה טוב הוא וזהו שנאמר את ה' אלהיך תירא הם כד"ו פרצופים. אל"ר מאחר שמלת את רומז בעטרה הוא אלהיך א"כ למה אמר את כי כבר כתיב ה' אלהיך. א"ל בני כבר נתעוררו רז"ל לומר את לרבות ת"ח. א"ל אימא לרבות מלאכים וגלגלים ז' כוכבי לכת י"ב מזלות כי כולם מעשי אלהים. א"ל בני הקב"ה הזהירנו בזה הוא שנאמר ופן תשא עיניך השמימה ואם ירא אדם מהם הרי שלקחה לו אלוה. א"ל ואימא לרבות אבי אביו אם אמו ודודו אף כי הם עמי הארץ א"ל בני ת"ח נושאים ונותנים במלחמתה של תורה והם אדוקים ונאחזים בתורה שבעל פה הנק' יראה והוא שאמרו רז"ל האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא הוא דמרתחא לי' וכן אמרו אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת א"ת אבניה אלא בוניה וכן אמרו ת"ח מזיקים במבטיהם מלך אחוזתם וא"כ יש ליראה מהם ג"כ א"ל א"כ יכתוב בפירוש יהו"ד אלהיך ות"ח תירא א"ל אומרה ברמז מפני מעלת ה' אלהיך. וגם אמר את ה' אלהיך תירא שלא להוציא שם שמים לבטלה ואם הוציא השומע ממנו צריך לנדותו ואל יתיר לו אם לא יחזור בתשובה ואין הדין ומתיר לו מיד אלא שיחזור בתשובה. א"ל ר' למה דוקא נדוי יהי' קנס מרדות או דין אחר א"ל בני כל פעולותיו של הקב"ה כלם לצורך ואין שם לבטלה וכן למטה צריך להיות לצורך והוא הוציאו שלא לצורך והנה כביכול הזיק בפועל העליון אשר כל מעשיהו באמונה וזה ריחק מעשיהו מן האמונה על כן מרחיקין אותו מבני אמונים עד שיחזור. מדה כנגד מדה לא בטלה וגם אמרו ההוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לעה"ב והנה ר' חנינא בן תרדיון שלא הוגה השם דרך חול רק דרך כבוד כדי ללמוד ולהבין דרכיו אעפ"כ נענש א"ל ר' למה הוא במנין שאין לו חלק לעה"ב ינדוהו גם לזה. א"ל בני שמע יהוה אדנ"י ואם זה קרא בהוויתו הנה הוציא שמשו מלפניו ואין הדורות שבזו השמעה ראוים להשתמש בזה השם מעלתו (גדולה מאוד) וגריעות עולם הרבה מאוד וע"כ קוראים יהו"ד בשם אדנ"י וזה הרחיק

הקראתו

הקראתו ע"כ מרחיקין אותו מעולמו הוא עה"ב א"ל ר' ומה תאמר בכהן גדול (שהוציא השם מפיו ככתבו) א"כ הוא חוטא ואיך יכפר החוטא א"ל דוקא בכהן גדול שהוא כנגד אדנ"י שמכניס אחד כאילו קרא אותו בשם אדנ"י ואפילו הכי מבליעו שלא ישמעו וילמדו. וגם אמרו הרוקק על המכה אין לו חלק לעה"ב דלא אפשר שאינו מזכיר שם שמים ואין מזכירין ש"ש על הרקיקה. אל"ר ומה טיבו של רוק א"ל בני הוא לחלוחית הבא ממקום מאוס. אל"ר תיבה בלשון הקודש בלשון אחר משבעים לשונות מאי. (א"ל שרי) א"ל תיבה ברוקק תחילה בסוף מאי א"ל על זה נאמר ויראת מאלהיך דבר המסור ללב מ"מ לבסוף אינו נענש אלא שיש לגזור דלמא אתי לאחלופי :

ענין קידוש השם

שוב אמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ונתעוררו חז"ל לומר אחר שאמר ולא תחללו את שם קדשי א"כ מה ת"ל ונקדשתי אלא ה"ק ואפילו בא ליטול את נפשך מסור עצמך לו ויטלנה וזהו ונקדשתי והנה הכוונה אחר שאתם קדושים ואני קדוש (ראוי לכם לקדש אותי) בכל כחכם ולכם לפי שאין נפש טהורה ונקייה שאין לה צל וכח כנגדה למעלה ואמר הקב"ה דע לך שאע"פ שהורג אותך נשמתך באה אלי ואין בידו לעשות לנפשך כלום וע"כ מסור עצמך כדי שתבא להתחבר עם לך ולהיות בקדושתך בלי חסרון אבל אם תמיר בי ראה מה עשית כי הבאת חסרון בקדושתי ואתה תלך בחוץ ושמחתך עם שמחת שעה וסוף סוף תמות כי חוב הוא לך ולא אקבל אותך אבל אמסרך ביד דומה לסבבך לסובבים של טומאה כי טמאת נפשך ואני צועק לא תטמאו את נפשותיכם וזו שהעלו רז"ל במס' סנהדרין בכל יעבור ואל יהרג חוץ מע"ז וג"ע וש"ד ודוקא שלא בשעת השמד אבל בשעת השמד בכל יהרג ואל יעבור ובשלא בשעת השמד לא אמרו בכל יעבור ואל יהרג אלא בצנעה אבל בפרהסיא שיש שם י' ישראלים אפילו אמר לו לשנות רצועות מנעלו לעשותו כמנהג הגוים ולסלקו ממנהג ישראל יהרג ואל יעבור. אל"ר מ"ש ע"ז ג"ע וש"ד אפילו בצנעה. א"ל בני כל אחד מאלו הג' כולל ג' וזהו תחת שלש רגזה הארץ ואיך שאם עבד ע"ז הנה שחתך האבר שהוא כנ"י מן הגוף שהוא האילן ועשה אלוה וא"כ עשה רציחה בחיתוך האבר וג"ע ג"כ שזה האבר נק' אשה והיא בעולת בעל ואתה לקחת אותה א"כ עשית עריות וכן כל אחד ואחד כולל שלשה ורגזה הארץ ומחרבת את העולם וע"כ יהרג ואל יעבור ויחזור בקדושתו ומכנ"י לא יתמעט כלל מקדושתו ולא יאמר בה באו גוים בנחלתך גם שאר עבירות כאשר יכוין להעביר מן הדת בדבר מה יזיק אותה עבירה שעושה וע"כ ונקדשתי וגם את עמי בקדושתך. אל"ר ולמה תפשו רצועות מנעל. א"ל בני הדבר

נראה

נראה לרבותא כאמרם אפילו אבל הם הרמיזו דבר גדול שהכ"י נקרא מנעל שנאמר מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב והרצועות שעל המנעל הוא ציורות היורדין רחמים מן הווי"ן עליה ואלו מכוונים לשנות הדוגמא ולקלקל הצינורות וע"כ יהרג ואל יעבור ויקדש נפשו ותפשו רצועה ומנעל לומר לך כשם שאלו מורים ספק הדוגמא ונראה דבר קל ואינו קל שהדבר שמכוין להעבירו מן הדת עושה פגם ויהרג ואל יעבור ואל תאמר אמסר וקב"ה יצילנו ויעשה לי נס כי הסומך על הנס אין עושין לו נס כי הקב"ה רוצה שתקבל עונשך ותעשה עטרה שלימה ותדבק למעלה במעלתה שאפילו עברת אלף עבירות ונתחרטת ונמסרת על קדושת השם כולם נמחלים ועשרה הרוגי מלוכה קבלו דינם באהבה וחיבה כי ידעו מעלת עולמם אשר צופן להם. א"ל חנני' מישאל ועזריה וכי לא ידעו סוד העבירה הזאת אבל היו צריכין ליטא ק"ו והלא (שני) אנשים כמותם יהרג ואל יעבור אבל הולידו ריעותא מק"ו שנשאו כי עתה יאמרו הבריות טעמא דאית לכו ק"ו הא לאו הכי לא היו נשרפין ועתה יחזרו ויאמרו ק"ו של שטות הוא כי מה לצפרדעים שאין להם דעת ולא בחינה ואין מכירין בין טוב לרע ע"כ היו נופלים בכבשן אם שאלו היו יודעים שישרפו מאן לימא לן שהיו נכנסין בכבשן האש הלא תראה גם עתה הצפרדעים אינן נזהרין מן האש שאינו מכיר ואינו יודע וא"כ יחזרו העולם ויאמרו כי חנני' מישאל ועזרי' ידעו שיהרג ואל יעבור אלא שהיו מבקשין להם כתב ראיה ומנין ומאלו הק"ו ויאמרו העולם בק"ו אינו דבר ונאמר יהרג ואל יעבור בלא ראי' ואינו כלום וישובו לעבור ואל יהרג והם הגורמים כי להם ליכנס מיד לכבשן האש ומה להם עם חברת הצפרדעים שאלו אנשים ואלו צפרדעים. ואל תשיבני בזה לומר שלא היה ע"ז רק צורה בעלמא ומלך הק"ו קדשו הש"י אבל אם היה ע"ז לא היו צריכין לשום ק"ו כי האומר צורה בעלמא הי' טועה מהטעם שאם היה צורה בעלמא ובהשתחויה לאותה הצורה לא היו מטילין מום בקדשים א"כ למה ישאו ק"ו ליפול בכבשן האש שהסומך על הנס אין עושין לו נס ושמא ישרפו בחנם כי אינם פוגמים למעלה (ואם תאמר) אם ישתחוו לצורה אף כי אינה ע"ז יזיקו בעליונים חזר הדין למה להם ליטא ק"ו והלא אמרו אפילו לשנות רצועה של מנעל יהרג ואל יעבור אלא ע"כ ע"ז ממש היה ואם כן הדרא קושיא לדוכתי הוציאו חורבה לעולם ושמא תאמר שלא היה מכוון להעבירם מדת אדרבא זה היה כוונתו להעבירם מדת (א"ל בני) לא היו צריכין לשום ק"ו חלילה כי היו יודעין עד היכן העונש מגיע ואע"פ שנראה לעולם עשאוה (שנשאו הק"ו) אין הדבר כן רק החזיקו לב אחרים מהצפרדעים אם יקרה להם המקרה הזה (ולמדו מהצפרדעים) ומה שאמרת שהצפרדעים אינן בני דעת ואין ראיה משם כך אני מקובל שאותם הצפרדעים בני

דעת

דעת היו והיו נכנסים בתנורים חמים גבי' גבי' ולא היו מזרים והיו (המצרים) מסבירין תנוריהם לישראל והצפרדעים נזרים מהשרפה והנזק ש"מ שאותם הצפרדעים חכמים היו :

לשמוע לנביא

וגם אמר לשמוע לכל נביא שבכל דור הוא שנאמר נביא מקרבך כו' אליו תשמעון ובלבד שלא יסיא מגרע או מוסיף ומי שעובר על דברי נביא מוחזק או אפילו אינו מוחזק ונתן אות וכן נביא שאינו מגיד נבואתו או עובר על מה שאמר מיתתו בידי שמים והטעם שגורם רעה בעולם כדוגמת יונה בן אמתי שהיו מתים כמה אנשים אם לא היה מגיד בנינוה והקב"ה אוהב בשוב רשע וגם זה שאינו שומע בדברי הנביא מורד בה"י ובנביא מוחזק אומר אליו תשמעון אפילו אמר לעבור על כל התורה אפילו בקום ועשה אליו תשמעון ובלבד שיהא לורך שעה כמו אליהו בהר הכרמל שלוה לשחוט קדשים בחוץ כי יש זמן שהקלקול עושה תיקון גדול כי בהיות הקלקול לשעה וזולתו היה קילקול אחר לדורות יותר טוב להיות הקילקול לשעה וע"י זה יתקן וע"כ אליו תשמעון כי אינו דומה הריסה שיבנה להריסה שלא יבנה שזה פוגם לשעה וזהו לעולם והנביא מכח אדנ"י ע"כ תזהרו :

ללכת בדרכי הש"י

וגם אמר והלכת בדרכיו אחר ה' אלהיכם תלכו ואז"ל תלך אחר מדותיו א"ל מהו מדותיו א"ל בני הקב"ה מלבים ערומים שנאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם אף אתה כן כי תראה ערום וכסיתו. א"ר וכי לא היה לו להקב"ה בגד מלא ובגד למר או בגד פשתן דקים ויפים טובים למראית העין אבל עשה להם כתנות עור ואם היו עורות נמיה (או שאר עורות הדקין הסרשתי) אבל ירא אני שמא היו עורות דוב או זאב. א"ל בני הלבישם עור לרמז כי עור הוא דבר אחד שאינו מחובר חבורים כענין חוטין אלא כולו הוא מסך אחד ולמדם שהב"י עור המחובר עם הסקיף והזהרו שלא תפרידו לעצמיכם והראיה כאשר ראו שחטאו והרגישו וידעו כי ערומים הם ר"ל ערומים ממה שלוה אותם מיד ויתפרו עלי תאנה ממה שהופשטו הלבישו כן גם אתם כאשר תראו אדם שהוא מטה מדרך הטוב תמשיכנו להטותו לדרך הטוב והוא המלבוש שלו שכן עשה הקב"ה גם תראה ערום וכסיתו כי הקב"ה בעל לדקה ומבקר חולים שנאמר וירא אליו ה' ולא אמר לו ולא מידי ומאי (וירא אלא) לבקרו בא א"ר הבא לבקר חולה מדבר על לבו דברי נחומים והקב"ה לא אמר לו ולא מידי מה ביקור חולים הוא זה ועוד אז"ל שהמבקר חולה נוטל אחד מששים חלקים

של

של החולה והקב"ה בא לבקר את אברהם ולא אפשר (שלא) נכנסו עמו ששים כענין ששים גבורים סביב לה וא"כ יסתלק החולי והכאב מאברהם ולא יצטרך הקב"ה לשלוח את רפאל לרפאותו א"ל בני הקשה מהו ביקור חולים דע לך בני שסוף גופו של אדם הוא המעור והערלה דבוקה במעור ובינה שהוא מלך על ההקף אמר לחסד לפנות הערלה מן המעור ולגלות העטרה כי החסד הוא המטהר את הבית שנאמר וטיהר הכהן את הבית ואברהם נאחז מן החסד וע"כ צוה המילה באברהם לעשות התעוררות כי אברהם איש החסד ולכן לא בא מצות מילה בחנוך או בנח או להכתן בסיני כשאר המצות כי הוא צריך להתחיל בנקיות הבית וכאשר נימול אברהם ונסתלקו הטומאות אז ירדה הבינה שהיא שכינה עילאה בעטרה שנתגלית כי היתה אטומה וכסויה בערלה וכאשר נתמלאת העטרה מרחמים עליונים הלכה על המעורר הוא אברהם לברכו מברכתו שנאמר וירא אליו ה' היה לו לומר וירא אל אברהם ה' ולמה אמר אליו כי בהיותו בצער גדול בחולי אין להזכיר שמו הרומז בחסד ואדרבא הוא בצער וע"כ אמר אליו ומה שאמרו שנוטל אחד מס' חלקים של החולי האמת הוא כי בדברו אליו ומחזיק לבו לאמר לו אל תירא כאלו נוטל אחד מס' מחליו ובהסתלק המבקר יחזיר החולה אל מקומו ומה שאמר ס' לא פחות ולא יותר בעבור שכל אדם הוא בשש צורות וכל צורה כלולה בעשר הרי כאן ששים ע"כ חלק החולי לס' חלקים כמו שאמר איוב בשש צרות יצילך ובשבע לא יגע בך רעה. אל תק' צרות אלא צורות ויהיה השש צורות הנכללים בששים כענין ששים גבורים סביב לה. א"ל ר' א"כ שאמרו חז"ל המפסיע פסיעה גסה נוטל אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם למה לא חלקו המאור לששים חלקים ועוד מה התימא הגדול הזה כ"א יפסע אדם אלף פסיעות לא יחסר מאור עיניו כלום אפילו כחוט השערה שבסוף האלף פסיעות יוכל להעביר חוט בחור המחט כבתחלת פסיעותיו וגם ממוצאי שבת עד ערב שבת עושה אדם כל כך פסיעות שהיה הדין להמצא סומא ואנו מעולם לא ראינו סומא מזה א"כ ע"כ צריך לומר אחד מב' דברים או חסרון ידיעה יש כאן או הם לא אמרו האמת ח"ו א"ל בני הקשה המדה הנק' אור תפארת אשר עליה נאמר וירא אלהים את האור כי טוב פותחת ת"ק שערי אור במדה שלמטה ממנה ואותם השערים נקראים פסיעות והם קרובים ואם ירחיק האדם פסיעותיו א"כ מעורר הרחקה בפסיעות של מעלה ופוגם וע"כ הזהירו ובעבור זה אמר ת"ק יען שמאותו אור ועד האור האחרון הם ה' אורות וכל אור מקבל ק' אורות מהאור הנק' טוב הוא התפארת מ"מ (כ"א ע"כ) יראה האדם מה דרכו וילך גם הוא באותן הדרכים כי כמו שהוא רחום וחנון ועושה חסד משפט וצדקה בארץ ואינו מניחה יבשה כדי להתקיים העולם כן עשה גם אתה בעולם הגשמי

הגשמי. והנה אמר ירמי׳ אל יתהלל חכם בחכמתו כו׳ כ״א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני ה׳ עושה משפט ולדקה בארץ כל באלה חפלתי נאום ה׳ וכן אמר אכל ושתה ועשה משפט אז טוב לוי דן דין עני ואביון אז טוב היא הדעת אותי נאום ה׳ :

לילך בדרכי השם דביקות בהש״י

וגם אמר ולדבקה בו ונתעוררו חז״ל וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא הדבק בחכמים ותלמידיהם ובזוגיהם (כ״א ובהוגיהם) ובמשאם ובמתנם הוא שאמרו חז״ל הוי מתאבק בעפר רגליהם ושותה בלמא את דבריהם. א״ל ר׳ כאשר אמר הקב״ה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל יאמר לדבק בחכמים בפירוש אבל עתה שאמר כן אני אומר בו ממש וקרא אחר מסייעני ואתם הדבקים בה׳ כו׳ ודקאמרת וכי אפשר לדבק בו ודאי אפשר התורה אין שקר יולא מפיה אלא שיש כאן הסרון ידיעה ולא ידענו באיזה אופן ידבק א״ל בני מלת בו רומז בד״ו פרלופים תורה שבכתב ותורה שבע״פ וחז״ל היו דבקים שם קודם בואם לעולם השפל ובבואם לעולם השפל זכרו הדיבוק הראשון ונדבקים עוד בתורתו ובקיום מלותיו כענין ה׳ שלחני ורוחו וכיון שמלת בו רומז לתורה שבכתב ושבע״פ וחז״ל נדבקים שם א״כ ראוי לכל אדם להדבק בהם שיוכל להשיג השגת ב״ו כי הב׳ רומז בעטרה תורה שבע״פ והו׳ תורה שבכתב שהוא תפארת :

ואהבת לרעך כמוך

וגם אמר ואהבת לרעך כמוך ונתעוררו חז״ל לומר זאת (מה) דסנא לך לחברך לא תעביד וגם בנדרים אמרו הרי שהכה בסכין את ידו היוכל הכותו היד שהכהו הלא שניהם שלו ודוקא רעיך בתורה ובמלות אבל גאה וגאון ודרך רע ופי תהפוכות שנאתי ומלוה לשנאותו ואין כאן משום לא תשנא. א״ר תינח זאת דסנא לך כו׳ אלא הכה בסכין את ידו מה ראיה היא זו כי לעשות רעה לחבירו אפשר אבל לעשות רעה לידו לא אפשר א״ל בני האדם כשם שהוא כן לריך האדם לכבדו והנה נברא האדם בללם אלהים שראשו כלול ג׳ מדות רוחניות כתר חכמה בינה זרעותיו חסד ופחד לבו תפארת שוקיו נצח והוד מעור יסוד עטרה מלכות וכיון שכן הוא ידע באמת שכל קטטור והכאה וקללה שעושה באדם הוא נוגע למעלה א״כ אפילו לרוק לפניו אין הדין נותן וזה אמר כשם שהכה יד את חברתה בסכין אין יכול להכות האחרת כן אם הכהו חבירו או קללו אל יחזיר אליו לשלם לו כי אין השילום רק למעלה ובאמת בני עולם החילון והפנימי והגשמי כולם אחוזים

אחוזים זה בזה כענפים ושלשלת וכולם יש להם מלך הגוחר ע"כ בני השמר לך מצורת אדם ואל תקל בו (והוא תל"ח) :

אהבת הגר

וגם אמר לאהוב את הגר שנאמר ואהבתם את הגר אלי"ר אמת הדבר כי אחר שבא לחסות תחת כנפי השכינה מצוה לאהבו ולקרבו אך זה שנאמר ואהבת לו כמוך למה כל כך ועוד אמרו במדרש גדולים הגרים שבזמן הזה מישראל בעמדן בהר סיני לקבל התורה וזהו דבר זר שכל ימיו עע"ז ועתה שב יהודי יהיה גדול מישראל שזכה והשיג בקול מתן תורה ולא אפשר להיות המדרש רק בלא סיבה. א"ל הואיל ויצא מטומאתו ובא לקדושת ישראל א"כ שב לצמו בצלם אלהים והרי הוא כמוך ומה שאמר ואהבתם את הגר לקבל שכר שני פעמים ראה והבן שזה הגר פשט עור טומאתו מעליו ולבש עור טהרה והנה קבל דינו ועונשו ובלבד שלא יחזור לסורו אך ישראל שהיו במעמד סיני שבו ועשו עגל מסיכה ופשטו עור התורה ולבשו עור טומאה כמלא בזה הגר מתקרב הש"י יתעלה ומזה הישראל מתרחק הוא שנאמר אל תשקצו את נפשותיכם :

הוכח תוכיח

וגם אמר הוכח תוכיח את עמיתך ואמרו חז"ל בראה חבירו שהולך בדרך רע או חטא ועון צריך להוכיחו ומיתורא דתוכיח אפילו תלמיד לרבו וי"א דתוכיח אפילו מאה פעמים והוא כשלא קיבל ואמת התוכחה יהי' בינו ובינו אפילו בדברים שבינו למקום וכל דבריו רכים כדי שלא יביאהו לכעס רק לקבל מהם ואם לא קיבל מוכיחו עד שיקבל ואם לא רצה לקבל הולך ומוכיח עד שיכנו המוכח וחכם אחד אמר עד שיקללנו ואחד אומר עד שיעשה לו נזיפה א"ל רבי אמת הדבר דתלמיד מוכיח לרבו מיתורא דתוכיח אלא מאה פעמים אמאי אימא עשרים או מאתים או אלף וגם תלמיד לרבו אמאי והא כתיב וכשלו איש באחיו וארז"ל בעון אחיו שהוא כמוהו אבל התלמיד לא יכשל בעון הרב וגם ארז"ל אם ברור לך שלא יקבל ממך אם הם שוגגים הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגים ולא יהיו מזידים ואם הם מזידים הוכח תוכיח ותוסיף בענשו הלעיטיהו לרשע וימות רבו השוגגים יוכיחם ואם כי שמא לא יחזרו כי לא נביא הוא לדעת דעתם. א"ל בני ראה שהחוטא פוגם עד מאמר הראשון והוא כתר ומנע מאה ברכות מלרדת דרך הצינורות כי הצינורות נסגרו מצד החוטא ואלו היה ניזוק דוקא הגורם לא היה ההכרח להוכיחו כי אינו דהפסיד אנפשי' אבל הוא מאבד עצמו וכל

ישראל

ישראל ומפני חומר העבירה אמר אפילו מאה פעמים אפילו תלמיד לרב. ואם אמר הוכח תוכח בלא יו"ד אז לא היה משתמע אלא תלמיד לרב אבל ק' פעמים לא ידענו קמ"ל תוכיח ביו"ד לומר אפילו ק' פעמים כי י' בריבועו מאה והסיבה כי ביו"ד חטא שכל אחד כלול בעשר ע"כ מוכיחו ק' פעמים וכיון שחטא בק' לדקו דברי שאומר מוכיחו עד שיכנו כי אז מוסיף על חטאתו פשע בהכאה שהכה בצלם אלהים ימסרו דינו למעלה בלי ספק וגם השוגג אחרי שאינו חושש להעלות חטאו אינו מבחיל כ"כ וע"כ אם תכירהו שלא ישוב תניחהו פן תהיה אתה הגורם להיותו מזיד כי אחר שהודעת לו ועושה הרי הוא מזיד וזהו הנח להם לישראל מוטב כו' אבל מזיד בכל פעם שאתה מוכיחו אתה מוסיף לו עונש ומלוה מן המובחר לכו הוא כי רשע הוא כלעיטיהו וימות ואין השתיקה יפה רק בשוגגין וכשברור לך שלא ישמעו:

מצות תלמוד תורה

וגם אמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם ואחז"ל מלות עשה ללמד את בנו תורה ונשים ועבדים פטורים מת"ת וגם ארז"ל האשה פטורה מללמד את בנה תורה שהחייב ללמוד חייב ללמד וכל תלמיד המבקש ללמוד חייב ללמדו וצריך להמשיכו בדברים נאים לבא ללמוד שגם התלמידים נקראו בנים שנאמר ויצאו בני הנביאים ומה שהזהיר על בנו ובן בנו כדי להקדים בנו לבן בנו ובן בנו מחבירו וגם ארז"ל בן חבירו יזהר מליקח ממנו שכר ולבנו ישכור מלמד וקטן שיודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה מורשה ושמע פסוק ראשון וללמדו מקרא ותורה עד שיהא בן ו' ומי שלא למדו אביו הוא חייב א"ע ללמוד הוא שנאמר ולמדתם אתם ושמרתם לעשות שאם לא ילמוד לא ידע לעשות מעשה שהלימוד מביא לידי מעשה א"כ התלמוד קודם וארז"ל עבירה מכבה מלוה ואין עבירה מכבה תורה ועוד ארז"ל חנוך לנער על פי דרכו ח"א מי"ב עד ד"ב שנה וח"א מי"ח עד כ"ד שנה וכו' להדריכו בתורה ובמוסר כדי שידע להדריך א"ע כל ימיו בתורה ובמוסר ובמקום אחר אמר במקום שנהגו ליטול שכר בתלמוד תורה שבכתב יקח ולא שכר לימוד אלא שכר שימור הנערים הלומדים תורה שבכתב שהם קטנים אבל בתורה שבע"פ אסור ליקח שכר כלל שנאמר ראה למדתי אתכם בחנם ואף כל הדורות תלמדו בחנם ואם לא ימלא מי שילמדנו ישכור מלמד והוא אל יאמר כן הוא שנאמר אמת קנה ואל תמכור. ועוד חוקים ומשפטים בחנם מקרא ותרגום בשכר כי הוא הנק' שכר בטלה ולא שכר הלימוד וע"כ מלמדי הלכות שמיטה וקמילה היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. וגם אמר בין עני בין עשיר לריך לקבוע זמן ללימודו ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה וכל שאינו עוסק

בתורה מביא חרב לעולם ואמרו רז״ל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות. ודוקא תורה שבע״פ. אבל תורה שבכתב לכתחילה לא אבל דיעבד אין כאן תיפלות. וגם ארז״ל אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן וע״כ מותר להושיב מלמד אצל אחר. והאדם אינו נידון תחילה אלא על דברי תורה ואח״כ על שאר מעשיו. וי״א בודקו תחילה במשא ומתן אם נשא ונתן באמונה ולדקו דברי האומר בתורה. ולפיכך אמר לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה יבא לשמה. וגם אמרו רז״ל גדול ת״ת שמבטל יצה״ר שכן אמרו אם פגע בך מנוול זה משכיהו לבית המדרש וגם אמרו כל המשמיע קולו בתלמודו תלמודו מתקיים בידו. ועוד ארז״ל כל המבטל תורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיימה מעוני סופו לקיימה מעושר וגם אמר ר׳ יוחנן אפילו לא קרא אלא ק״ש שחרית וערבית קיים לא ימוש. וגם ארז״ל כל המשתמש בכתר של תורה נעקר מן העולם. וגם ארז״ל ודאשתמש בתגא חלף ואמר חכם אחד זה המשתמש במי ששונה הלכות. וגם ארז״ל המשתמש בכלי של תורה ראוי להריגה. וי״א המשתמש בשם המפורש. וגם ארז״ל שרי לי׳ לאודועי נפשי׳ באתרא דלא ידעי ביה ומקשה והלא ר׳ טרפון היה מצטער על שהודיע עצמו לאדם שהטיל עליו ממון ומתרץ ר׳ טרפון עשיר גדול היה ואיבעי ליה לפייסיה בדמים וגם אמר רבא שרי ליה לאינש תלמיד חכם לומר צורבא מרבנן אנא ולא יהיבנא כסף גולגלתא הוא מס המלך אמר ר׳ יוחנן בני עירו מצווין לעשות מלאכתו לתלמיד חכם שנאמר ועשו ארון עצי שטים ולא כתיב ועשית. אל״ר שמעתי דיינין ומשפטים בת״ת הרבה מאוד ועתה שאלה אחד שאילנא מכם או אבי ואתה בניכם כאחת תדרשו ואני אבנהו או אני אהרום ואתם תבנו. וברוך ד׳ אשר נתן לנו שכל שאינו סובל דבריהם. א״ל בני אם יש לך לאמור אמור. א״ל השומע דבריהם עד אלהים ילך קולו ושאלי׳ להקב״ה למה ברא האשה העניים הזאת שאין לה לא שכר ולא עונש אחר שפטורה ממקצת מצות כגון הכז״ג ובאלו המצות שהן פטורין אין שכר בעשייתן ולא עונש בביטולן כענין גדול המצווה וקב״ה חייבה בתלמוד תורה השקול כנגד כל המצות. וחז״ל פטרוה בעבור שמצאו מלת בניכם בתלמוד תורה ולא אמרו שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא ונשים חייבות ולא די להם זה אלא שהקישו תפילין לתלמוד תורה ופטרוה מתפילין ואחר כך עשו תפילין בניין אב לכל מצות עשה שהזמן גרמא ואמרו דפטורות ובאלו הכי היו חייבות ואמאי פטורות מתלמוד תורה והכתיב כי הוא חייך ואורך ימיך וכתיב אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד ואמרו כל מקום שתלו השכר באריכת ימים נשים חייבות משום דנשים בעלי חיים ניכהו כגברי מה תאמר משום דכתיב בניכם מזה תוכיח שעליה אמר הכתוב למען ירבו ימיכם

וימי

וימי בניכם וחייבת האשה משום גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי ומבניכם לא הוו הכא נמי לא שנא ואם כן אדרבא נקיש תפילין לת"ת מה תלמוד תורה נשים חייבות אף תפילין נשים חייבות ונחזור ונעשה תפילין בנין אב מה תפילין מצות עשה שהזמן גרמא נשים חייבות אף כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים חייבות. ועוד למה נקיש תפילין לתלמוד תורה נקיש תלמוד תורה לתפילין מה תפילין נשים פטורות אף תלמוד תורה נשים פטורות ונשתוק מבניכם שנאמר בתלמוד תורה וכי תימא תפילין גופייהו מנא לן נילף ממילה במה מצינו מה מצינו מילה שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות אף תפילין כו' ועוד מאי הוא דקאמר ונקיש תפילין למזוזה ומשיב תפילין למזוזה בפרשה ראשונה איתקש בפרשה שנייה לא איתקש כי אין הדין נותן להקיש תפילין לא לתלמוד תורה ולא למזוזה משום דאלו אין הזמן גרמא והאי הזמן גרמא. ועוד כשאומר ונקיש מזוזה לתפילין ורוצה לפטור הנשים ממזוזה ומשיב גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי וכי למען ירבו ימיכם אמזוזה לבד קאי אכולהו קאי והכי קאמר וקשרתם ולמדתם וכתבתם למען ירבו ימיכם. ועוד כאן דייק ואמר בניכם ולא בנותיכם ובמזוזה בנותיכם בכלל בניכם שהרי נשים חייבות במזוזה ולא דייק מבניכם לפטור. ועוד לגבי בת כהן כתיב וזרע אין לה ודייק כי אילטריך קרא לזרע פסול לגבי יבמה כתיב ובן אין לו ולא דייק מניה בן ולא בת אבל אמר לא שנא בן ולא שנא בת פוטרת מיבום ומחליצה. ואם כן דהכי הוא בני דכתיב בציצית וממנו פריך להיקשא ופוטר הנשים מה ראה דדייק בנים ולא בנות. ורואה אני כי כל אלו בונים כרצונם ואם כן אבנה גם אני כרצוני מה מצינו בן שנאמר גבי יבום הבת בכלל אף כל מקום שנאמר בן או בני כי בן ובני חד הוא ובנותיכם בכלל בניכם. והקשה שבכולן לא די לה לענייה שהשפילה עד לארץ אחר שפטרום ממצות המלך אלא שהקשוה לעבד שאמרו כל מצוה שהאשה חייבת עבד נמי חייב ולמען השם אמור לי ר' מה טיבו של העבד עם האשה שהאשה בת חורין זרע ישראל והעבד כנעני זרע גוי פסול. אמר לו שמור פיך ודע כי אין תלמוד תורה כשאר מצות שלא הזמן גרמא שאר מצות שלא הזמן גרמא רומזים בבינה וכל מצוה שהוא למעלה מן ההיקף נקרא שלא הזמן גרמא שאין שם זמן כתפם ותלמוד תורה רומז בתפארת וכל המצות עשה שהזמן גרמא הרומז בהיקף נשים פטורות אלא שיש לך לשאול שתלמוד תורה רומז בהיקף וההיקף נקרא הזמן גרמא אם כן תלמוד תורה למה הוא מצוה תדירא שלא הזמן גרמא יעשה לה זמן כמשפט ויהיו הנשים פטורות ובזה דע בני מלך חכמה עילאה הנקרא תורה רשומה שממנה נרשמה והדין היה נותן להיות האשה חייבת מלך מעלות חכמה עילאה אלא התלמוד תורה הוא המצוה והוא הנותן רשות ועל כן הבעל פוטר את האשה כי הוא מברך הבית ואין האשה צריכה

מאומה

מאומה מצד עצמה ואי לאו בניהם הייתי טועה מצד מעלתה שהאשה חייבת קא משמע לן דפטורה ואין הדבר כן במזוזה כי שני המזוזות הם חכמה ובינה והמשקוף הוא הכתר ואף על פי שכל המאמרות בדרך מזוזות ומשקוף מכל מקום מזוזות הדלת עולה עד למעלה ועל כן קרינן בה שלא הזמן גרמא וגם הנשים חייבות. ובניהם דכתיב גבי מזוזה לא לפטור הנשים בא אלא בשורת השכר הוא בבנים שאדם אוהב בהם אבל הסבות בכלל ימיהם מכל מקום בשורה על הבנים בפני עצמו ומה שתפילין למדין מתלמוד תורה כי תפארת הוא האדם המניח תפילין כגון קדש בחכמה והיה כי יביאך בבינה שמע בחסד והיה אם שמוע בפחד וכולם בתפארת ואף על פי כן תלמוד תורה ותפילין שניהם רומזים בתפארת וע"כ שוים בדינם. ותלמוד תורה שרשה בחכמה וע"כ גדולה מתפילין ואין הדין נותן ללמוד תלמוד תורה מתפילין וגם תפילין אין ללמוד ממילה מב' טעמים האחד שאין הפטור מגופה דלא נמלא מילה באשה. ועוד שהמילה ביסוד והתפילין בתפארת. אמר לו תפילין של יד למה נקרא קדושה קלה בעבור שרומז באשה אם כן תהיה האשה חייבת בקדושה קלה רצה לומר בתפילין של יד ולא מעכבו תפילין של ראש. אמר לו בני אחר שהאיש ממשיך כל הד' פרשיות בביתו אם כן מה צריך לאשה ואין הדין נותן. והעבד כל זמן שלא טבל הרי הוא גוי ואין גופו קנוי לרבו נכנס במים יצא מגויותו ונמסר ביד רבו ואם כן יד רבו עליו כמו באשתו ועל כן חייב במלוה שהאשה חייבת ואינו כדאי לקרות ישראל בטבילה לבד אם לא ששחרו רבו וזהו והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה שהוא במקום אשה ועל כן קראו אחוזה. א"ל האשה אינה חייבת ללמד את בנה ואמאי והלא הגורם כעושה לענין השכר. אמר לו הואיל והאשה נרוכה מצד בעלה גם הבן מתברך מצד הבעל והאשה לא הוזקקה לברך את בנה. והראיה מיעקב אבינו עניו השלום הוא היה המברך את בניו ולא האמהות ועל מה שאמר שחייב לברך גם את בן בנו כענין מנשה ואפרים וגם ללמדו תורה כי הוא המעורר הברכה וגם את בן חבירו הדין נותן שכן אברהם אבינו בירך את יצחק בנו תחילה ומכבה אשו הגדולה ואחר מברך את יעקב ומשפיע אליו ברכה שהוא בן בנו ואחר הכלה הנקרא בן חבירו כי כלה בגימטריא קמח. וזהו שארז"ל אם אין קמח אין תורה רצה לומר הכלה הוא המקבל שפע החסד הנקרא תורה כענין ותורת חסד על לשונה. ועל כן הדבק בתורת חיים עד העולם והוא שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום ומלת חיים במספר קטן קמח הרומז בכלה בדרך הכלה חיים בחיים לעולם וכל זה שצריך בחיוב ללמוד את בן חבירו תורה בחנם ולא כאלו המוזדים אחר שכר ומחלפין הקדשים לעשותן חול ומלאכה להתפרנס ממנה והם מאריכים את הגלות ומעלים הגזירות ואחרי

שהוא

שהוא אינו נותן תורתו בחנם אם כן גם למעלה לא יתנו לו בחנם ואין לה לבה"י לתת שכר למעלה לתת לה מתורה קדומה והתורה צועקת ראה למדתי אתכם חוקים בחנם וכן תעשו גם אתם ולא תקלקלו הצינורות ולכן כתבתי חרם בסוף ה' חומשי תורה שכן ראשי תיבות וסופי תיבות המשלימים ה' חומשי תורה עולה חר"ם שהחמש ספירות אחרונות מחרימין אותם בכל יום ווי ליה ווי לנפשיה הנוטל שכר שבקל הוראותיו שקר ומן השמים אין מסכימים על שום הוראותיו עליו נאמר סורו טמא קראו למו סורו סורו אל תגעו ובא וראה בני מעלת התלמוד שהוא בלול במקרא ובמשנה ובתלמוד ובו המקרא ונפשו קשורה בנפשו ואי אפשר זה בלא זה ובה סודות התורה ברוך שנתן תורה וגלה סודותיה לעמו ישראל והם לא רדפו אחר השורש לדעת היכן הדברים נוגעים וכאשר ילמדו לקרא וא"ל ליסא וליתן קרוב הוא הדבר שאם היה מולא אדם בר הכי היה מרבה לו ממון להסכימו לדבר בממון הם כמעשה גוים ובאמת בני אפילו למד ספרא וספרי וכולהו תלמודא עם הארץ יקרא אצל החכם כי החכם נקרא שנפשו קשורה בנפשה של תורה. אבל תלמיד חכם שבכלל חכם לא בא כל המצוות אליו מצות אנשים מלומדה ולוקח שכר ומביא חרב לעולם מי גרם לו כל זה על שלמד תורה ותלמוד ולא למדו כל הצורך ונשאר עם התלמוד לבדו והכיס בלא ידיעת שרשו הוא כמכה במעים אשר כל הרופאים לא יכלו לרפאותה כי העלתה למחים רק ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וכראות ר' יוחנן שמלך המלמדים השכח היחוד אמר אם קרא קריאת שמע פעמיים ביום קיים לא ימוש וכראותם החכמים שהתורה מתמעטת התירו ליטול שכר בטילה והחזיקו להם ברחיים באמרם מלמדי הלכות שחיטה וקמילה היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ולמה לא ימו לב למה תפשו בדבריהם שחיטה וקמילה ששחיטה מחיה מתים למטה שעל ידי שחיטה הראויה מתים חיים. והקמילה מחיה עגיים למעלה כשהם למאים העניים והאביונים מבקשים מים ואין ועל כל זה לא היו נותנין להם משלהם רק מתרומת הלשכה כדי שלא לקלקל למעלה והוי ליה מצוה הבאה בעבירה ועל כל זה קבלו שכרן כי זהו שאומרים היו נותנים להם שכרן ודע בני באמת הוא הוא הנדחה ממקומו ויאמרו לו זיל פרע שבעה על חד דבושת פנים כי חטא בז' קולות שבהן נתנה התורה אבל המרביץ תורה ביתומים ובקלרי היד וגם בעשירים שלא ידקדק דאפילו גוי והולך אחריהם ומקרבם בדברים יפים ורכים ומביאם בביתו ומושיבם בספר כענין ריב"ז לר' אליעזר בן הורקנס אפילו עבד עבודה זרה וחלל שבת מוחלין לו קודם בואו למקומו לגו וכוחו באין אצלו ונדבקין עמו ומיד מכריזין פנו מקום לפלוני ומודיעים לו כל חומשי התורה ואומרים לו ברוך אתה לה' ולמה לו לאדם לרדוף אחר ההבל ירדוף אחרי המצוה הזו ואל תשיבנו במה יתפרנס עליו הכתוב

אומר

אומר כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם ואם יצרו תוקפו ולקח שכר מלך שאין בטחונו שלם לפחות יעשה מלאכתו באמונה כי תחלת דינו נשאת ונתת באמונה ואחר שנושא ונותן באמונה ולוקח שכר שואלין אותו אם עשה מלאכתו באמונה שכן כתיב וכל מעשיהו באמונה רוצה לומר כל מעשיהו של תפארת באמונה היא כ״י ומה שאמרו חז״ל שהעולם מתקיים בהבל פיהם של תינוקות דע בני באמת שכל ישובה של מטה יש כנגדה למעלה והם נפשות הצדיקים שעסקו בתורה בעולם הזה וגם החיות בגוף ובנפש כנגדם יש להם כוחות ושל למעלה וכולם בכ״י וכאשר יתעסקו למטה יתעסקו גם למעלה הכוחות החיבור שכנגדם ומשיבתם הצינורות מתישרות והעולם מתקיים. ועל כן מושיבים מלמדי תינוקות כדי לקרב הכוחות למעלה. ועל כן יש ליראה מתלמידי חכמים המעוררים חיים בעולם ומפני שהתפארת הוא מלך בששה קצוות על כן צריך להמליך החכם עליהם להקדימו בכל דבר לפוטרו ממסים וארנונות וכן הכהן נוטל חלק בראש לסוד שהכהן עליון הוא חסד נוטל קודם כולן:

מצות מפני שיבה תקום והדרת פני זקן:

ונאמר מפני שיבה תקום והדרת פני זקן והנה קימה בשיבה והידור בזקן ויש תנא שאומר שיבה וחכם בעינן ור״י הגלילי אומר אפילו ינוק וחכים ואיסי בן יהודה אומר שיבה כתיב כל שיבה במשמע אפילו זקן אשמאי ואיסי בן יהודה לא סבירא ליה כתנא קמא דבעי שיבה וחכם ולא סבירא ליה כרבי יוסי הגלילי דאמר ינוק וחכים דר׳ יוסי הגלילי דסבירא ליה ינוק וחכים מוסיף על דברי תנא קמא ואמר לאו דוקא שיבה וחכם אלא אפילו ינוק וחכים ופליג עם איסי כי לא סבירא ליה כאיסי כל שיבה במשמע דאי סובר כאיסי כל שיבה במשמע אם כן מה בא איסי להוסיף אדר׳ יוסי הגלילי מאחר שר׳ יוסי הגלילי לא פליג אכל שיבה במשמע ועוד כי קאמר ר׳ מאי איכא בין ר׳ יוסי הגלילי לתנא קמא והשיב איכא בינייהו ינוק וחכים ישיב איכא בינייהו ינוק וחכים וכל שיבה במשמע אלא מדלא השיב הכי אבל אמר איכא בינייהו ינוק וחכים שמע מינה דבכל שיבה במשמע ר׳ יוסי הגלילי כתנא קמא סבירא ליה ולא כאיסי והנה עתה תנא קמא אומר (שיבה וחכם) אבל ינוק וחכים וכל שיבה במשמע לא ור׳ יוסי הגלילי אומר ינוק וחכים אין שיבה במשמע לא ,ואיסי בן יהודה אומר אפילו שיבה בלא חכמה תנא קמא פליג עם ר׳ יוסי הגלילי בינוק וחכים ועם איסי בן יהודה בשיבה במשמע ואיסי פליג עם ר׳ יוסי בינוק וחכים וכל שיבה במשמע. אל״ר תנא קמא דבעי שיבה וחכם מנא ליה מי כתיב מפני שיבה חכם תקום שיבה כתיב כל שיבה במשמע ור׳ יוסי הגלילי מדאמר ינוק וחכים אם כן סובר לעולם חכם בעינן בקימה והא שיבה כתיב ולא ינוק. וכי תימא זקן דריש

ור״ל

ור"ל זה קנה חכמה אדרבא שיבה כל שיבה במשמע. וזקן פירושו זה
קנה אשמאי כי לא משמע חכמה. אמר לו בני שיבה זו צריך לקום
מפני כבוד השיבה העליון הוא כתר עליון ומלת שיבה משמעו אין פירושו
רוב זקן או אפילו זקן רק ליבון הזקן יקרא שיבה והואיל וזכהו הש"ית
בליבון שער דוגמא עליונה אם כן דין הוא לכבדו ולעשות קימה ולא
די בהידור וכששב ואמר והדרת פני זקן אין זה ליבון גמור ועל כן עשה
לו הידור ואין צריך קימה מכל מקום הוסבר תנא קמא כי אין הדוגמא
דוגמא רק כשמבין דוגמתו וזהו חכם אבל בלאו הכי פטור אתה ויניק
וחכים הואיל ועדיין לא הגיע לדוגמא העליונה אין לקום מפניו אף כי
הוא חכם ובא ר' יוסי הגלילי ואומר את הדבר כל מה שאמרת אם
אינו חכם לא מכל מקום ביניק וחכים אני חולק כי הוי שלא בא לדוגמא לגמרי
מכל מקום מפני כבוד חכמה עילאה יש לקום מפניו ויניק וחכים כשהוא
חכם גמור דינו כשיבה וחכם ועשה לו קימה וכשאינו חכם גמור דינו
כזקן ודי לו בהידור ואתא איסי ואומר לא כתנא קמא שאמר שיבה
בעינן ולא כר' יוסי שאומר אפילו יניק וחכים אלא ה"ק קב"ה כל שהוא
דוגמא עליונה לענין הליבון אפילו זקן אשמאי הרי שיבה נאמר התם
ואמר והדרת פני זקן לומר לך שיבה והוא גוי דינו כזקן בעלמא ודי
לו בהידור ואמר ר' יוחנן הלכה כאיסי בן יהודה כי הכיר וידע שאיסי
כוחו למעלה גבוה מתנא קמא גם אמר הלכה כר' יוסי ביניק וחכים
מפני כבוד חכמה עילאה אבל כתנא קמא שאמר שיבה וחכם דוקא אין
הלכה כמותו ודע בני כי באמת שגם הגוי נכלל בשיבה תקום שהדין
נותן לעשות לו הידור ולא קימה כי מאחר שכללם הקב"ה בשבע מצות
אם כן יש בהם ממש כי לא לחנם אמרו רז"ל גוי שקדש אשה חוששין
לקדושין דלמא מעשרת השבטים הוא ובא בגוי הכא נמי לא שנא והראיה
דרבה שמו ר"ז (רוצה לומר רבה בגימטריא ר"ז) וידע והזכיר והוא עביד
להו הידור ולא קימה כי שיבתו במקום זקנה דישראל דסגי בהידור ואין
להביא ראיה מאביי דהוי קאים קמיה שיבה דארמאי כי איהו מפני דרכי
שלום (עביד) א"ל ואימא מדפסק ר' יוחנן הלכה כאיסי דכל שיבה
במשמע שמע מינה דאין הלכה כר' יוסי ביניק וחכים. אמר לו בני מאן
לימא לי דהלכתא בשיבה דארמאי וביניק וחכים לא והנה יניק וחכים
מעלתו רבה מזה דע לך באמת שאם היה גוי רשע פטור אתה דשאת
פני רשע לא טוב. א"ל שמעני כדעתך ידעתי גם אני אך זה תאמר
לי כתיב בתורה להדור פני זקן ולקום מפני שיבה ואם נעשה הידור
וקימה מה איכפת ליה להקב"ה או מה תועלת לו מהידור וקימה שנעשה
לבשר ודם רימה ותולעה כי בראותו שקמו מלפניו מתגאה על מעלתו
והקב"ה יתגאה עליו כענין גאה שמתגאה על הגאים ומעבירם מן
העולם והגורם לזה הוא הקם ומהדר אותו ונמצא שזה העני אף על פי
שמקיים

שמקיים מלוה שפסיד שכרה כי היא מלוה כבאה בעבירה. א"ל זה א"י מה הפסיד קב"ה ומאי מרויח א"ר כשאל' לאבי א"ב דעו לכם כשעלה משה למרום מלאו לפקב"ה דאמר מפני שיבה תקום אמר משה מה תועלת לקב"ה בקימה זו אמר לו משה דע לך כי שיבה הוא כתר עליון ופני הכתר הוא חכמה ואמר מפני שיבה שהיא החכמה נאצלה תקום שהיא הבינה אמר לו אדונינו מה מלת תקום א"ב בתק"ם ק"ם ומה קם אמר לו קם לך ומה קם לך אמר לו קם בתולת ישראל רלה לומר נעלם אותיות תקם עולים קם כי כשתמלא תקם ת"ו קו"ף מ"ם עולה הנעלם קם והכוונה כי הבינה בעלת הגאולה תקום לכנ"י והיא תאמר לכנ"י על ידי הוויו הם תפארת ויסוד קום בתולת ישראל וזהו בהיות חכמת אלהי' זקן מלא וא"ו (נ"א ואז) מתעטפ' הבינה בעלי' לבינה ואומרת לכנסת ישראל קום בתולת ישראל דעו באמת כי כאשר נקום וכסדר הדוגמא למטה למעלה נעשה פועל של ביטול גזירות דאלולי המלות חיים בלעונו א"ר דע לך כי אותיות תקו"ם הם מלת מתו"ק והפך המתוק מר ובזמן שתקום ותסדר ישובו הכוחות למעלה למתוק ואם לאו ישיב המתוק למר זכאין אתון לדיקיא דקב"ה נתן לכם תורתו וגילה לכם רזיא ווי לכו לחייביא ולרשיעיא דלא עסקו בתורה אבל עוברים עבירות ומשיכין הערלות ומטמטמין הליכורות ואית דין ואית דיין אלא דמאריך אפים אמר לו רבי עד כמה יהיה רחוק ויתחייב לקום אמר לו ד' אמות יוכל אדם להכיר שבשבילו קם אמר לו ואימא מלא עיניו בקימה ד' אמות בהידור אמר לו לכתוב תקום מפני שיבה והדרת פני זקן אבל עתה שהסמיך תקום והידור מה הידור ד' אמות אף תקום ד' אמות אמר לו ולכתוב הכי ויהיה מלות קימה בד' אמות (נראה לי שצריך לומר כמלא עינו) אמר לו קומת אדם כמה הוא ד' אמות ואלה הם ד' אמות של הלכה על כן מלות קימה הוא ד' אמות. אמר לו מה תאמר בהב"ד דאמרינן מלא עיניו וכן ברבו מובהק. אמר לו בני כל מקום שאמרו מלא עיניו איכו ברשות הרבים כי ברשות הרבים ד' אמות בלבד אלא בבית המדרש ובבית הכנסת אפילו הם גדולים אלף אמות (כד' אמות) דייניכן להו כי הבית כד' אמות של אדם. אמר לו רבי אלא מעתה עוג מלך הבשן שהיה מעניק חמה בקומתו והיה ד' אמות באמת (אים) בהם מאה באמת אדם דעלמא והיה ברשות הרבים והיה בעל שיבה והכא הכי נמי נקום ברחוק קומתו. אמר לו אין הכי נמי. אמר לו רבי איזהו רבו שחייב לקום מפניו. אמר לו בני אפילו למד ממנו דבר אחד. שעל ידי זה משתעבדים כל הכוחות החילונים תחת כנסת ישראל שהיא רב על כולם והאם והבן שהרב צריך לכבד תלמידו שלא אפשר שלא למד מתלמידו כענין ומתלמידי יותר מכולם וגם התלמידים זה את זה הואיל ולומדים זה מזה ותלמיד חכם דעלמא אפילו שאינו רבו חייב לכבדו

כי

כי הוא שנאמר תורה שבע"פ שמאמר תורה שבכתב ואפילו ההי תורה שבכתב עדיף שרומז בתפארת כי גבוה מעל גבוה שומר. וגם אל תאמר בית הרב עם תלמידו לא אחלק כבוד לתלמיד אלא אחלוק לו כבוד כי גם הרב חולק לו כבוד כי לא אפשר שעשה לו תלמידו התעוררת שאם הרב הזה איגו מכבד תלמידו לא עביד כמו רב ועושה היפך הדוגמא כי תפארת ישראל רבו של מטטרון ומכבדו ועושה רלונו אוי להם המתפארים על תלמידיהם ומשמשין עמהן בדרך התפארות לאמר כמה תלמידים יש לי ואינו יודע כי גחלים חותה על ראשו. ודע בני באמת בזמן דעוסק במלאכתו אינו חייב לקום מפניו שכן כתיב תקום והדרת מה הידור דאין בו חסרון כיס דלא בטיל ממלאכתו בהידור אף קימה שאין בו חסרון כיס ואם יקום בטל ממלאכתו. אמר לו רבי שומו שמים על זאת כי ד"א אינן מקובלים בהכל ואינן נכנסין באוזן דאם כן הוכה אל יעשה עלית אל יתעטף תפילין אל יניח מזוזה אל יקבע מפני שיש בהם חסרון כיס אם מפני שיבה תקום היא מלות עשה יקימנה ואפילו יש בה חסרון כיס ואם אינה מלוה למה נכתב. אמר לו בני לא דמי פועל למטה פועלים למעלה וזהו וברכך בכל מעשי ידיך ועדיף מלאכתו מקימה אף כי היא מלוה שאינה מתבטלת לגמרי שבמקום קימה יעשה הידור:

מצות קימה מפני שיבה:

ואין הרב רשאי לעבור כדי שיקומו מפניו מפני שנראה כמתיהר אלא מעקם דרכו הוא שנאמר זקן ויראת שכל הדבר המסור ללב נאמר בו ויראת ממי שמכיר הלבבות וגם התלמיד אינו רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית שלא יהא כבודו יותר מכבוד שמים ועוד שם ואימא והדרת בממון ומשיב ומה קימה וגו' וגם אמר שאם היה ממזר תלמיד חכם וכהן ע"ה ממזר ת"ח קודם שנאמר יקרה היא מפנינים רלה לומר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים. אמר לו תמיה' אני על דבריהם כי ממזר נפשו נפש מסואבה ואם התורה טהרתו אין לך תיקון גדול לממזר מזה לעסוק בתורה וליטהר לבא בקהל אמר לו בני גם כהן גדול עם הארץ טמא הוא שמטמא האוכלין מכל מקום לא דמי נפש מסואבה מעיקרא לנפש טהורה מעיקרא ואף על פי שלמד תורה נפשו לא טהורה אלא שזה שהקדימו ממעלת התורה היא חכמת אלהים המרחמת והכהן המעיט מעלתו שהיה נאחז בחסד דכתיב ותורת חסד על לשונה. וגם אחז"ל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלו מעוני וכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. אמר לו אם כן שסופו לקיימה מעושר אם כן קבל שכרו מלד שקיימה מעוני והלא אמרינן אין נותנין שכרן של מלות בעולם הזה. ועוד זה שבטלה מעושר באיזה דבר זכה בעברו שכרו מבטל התורה ועוד למה יבטל מעוני אמת כי הקב"ה יקח ממונו מ"מ

שמא

שמא יחזור בתשובה בסיומו עושר ושב עני ויפשפש במעשיו כענין יפשפש אר במעשיו. אמר לו בני התורה רומזת בתפארת וגם בכ"י אשר משם העושר בא לעולם כי מצפון קבלתה (כ"א קבלתה) ומצפון זהב יאתה ומשם בא אליה העושר והיה לו לקיים התורה כדי שיתקיים עשרו והוא לא עשה כן אלא משלם רעה תחת טובה שעל ידי ביטול התורה מונעת תורה קדומה השפעתה מד"ו פרצופין ע"כ לוקחין עשרו מדה כנגד מדה וכשהוא עני הקב"ה מחזיק לבו כענין ויחזק ד' את לב פרעה כי רוצה בטובה ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו אך זה העני המקיימה מושך מתרומה גדולה היא חכמה עילאה הנקראת תורה קדומה כל טוב בארץ ואז טוב הארץ יאכל אשריו ואשרי יולדתו. ודע בני באמת כי הבן חייב לקום מפני אביו אף כי אביו הוא תלמידו והאב פטור מכבוד בנו אף כי הוא רבו. אמר לו רבי ויחייב הקב"ה להאב לכבד את בנו אפילו כשאינו רבו כל שכן כשהוא רבו דלמא בנו הוא אביו מי לא מברכינן שלא עשני גוי הכי נמי ניחוש. אמר לו בני אפילו הכי הוא (הואיל) וכן פנים שאינם כראים פטור מ"מ האב העליון חכמה עילאה למעלה משאם היא הביגה ומבניה הוא הסיקף אין לקום האב מפני הבן כי בנו משועבד לו אף כי הוא רבו שהרי תפארת תורה שבכתב משועבד הוא לאב הוא חכמה עילאה. וגם אמרו רז"ל הנפטר מרבו אל יראה לו אחוריו אלא ילך לאחריו ויראה לו פניו והכוונה שתפארת ישראל רב על הנאחיים ובחזרת פניהם ממנו מקבלים מהאם הגדולה:

מצות שלא להורות הלכה בפני רבו:

וגם תנינן תלמיד אל יורה הלכה בפני רבו. אלא אם כן רחוק ממנו ג' פרסאות אמר לו רבי ואם הרב אוהב בהוראת תלמידו ונותן לו רשות יורה או לא. אמר לו בני נותן לו רשות תוך ג' פרסאות לא יורה רחוק ג' פרסאות יורה אבל בלא רשות אפילו יותר מג' פרסאות אל יורה ויותר מג' פרסאות ברשות יורה והכוונה כי כאשר יורה אף כי נתן לו רשות ויש לו כח מרבו מקלקל הצינורות וי לאותו תלמיד המורה הוראה במקום רבו והם ג' פרסאות כי מחייב עצמו מיתה ועל התלמידים האלו נאמר שועלים קטנים מחבלים כרמים הם כרמים עליונים על כן יזהר מאסורות ודע בני כי רב אשי אמר אם היה זקן מופלג וחכם מופלג כבד החכם בישיבה אבל במסיבת סעודה כבד הזקן אפילו יש שם חכם מופלג וראה והבן בני כמה העמיק דבריו כי למה לא יקדים חכם מופלג מזקן מופלג בכל דבר אבל כוונת הענין כי בקרבנות בחינת יעקב סבא כענין אכלתי יערי מחכמה עילאה והקרבן יקרא מסיבת סעודה אבל בישיבה ההוראה מישיבה עילאה. וע"כ הוא קדוש ואחז"ל שהקטן לא יתן שלום לגדול. אמר לו רבי הדבר הזה קשה כחומץ לשיניים וכעשן לעינים

כי

כי כשעלה משה למרום לא נתן שלום להקב"ה ואמר לו משה אין שלום בעירך וענה לו משה כלום יש עבד שנותן שלום לרבו ואמר לו הקב"ה אעפ"ה היה לך לעזרני מיד אמר משה ועתה יגדל נא כח ה'. ר"ל כח הוא תפארת ויגדל התפארת מן החסד הנקרא גדולה והרי משה תלמיד ועבד תלמיד שקבל תורה ממנו ועבד כי לי בני ישראל עבדים ואפ"ה הוכיחו הקב"ה שלא נתן לו שלום וכ"ש הקטן לגדול שצריך לתת לו שלום כדי שיהיו הקטנים במוסר אצל הגדולים וא"כ לא בחנם אמרו שהקטן לא יתן שלום לגדול. א"ל בני עבד לאדונו ותלמיד לרבו וקטן לגדול אין הדין נותן לתת להם שלום ומה שאתה מביא ראיה ממשה לא שנית ולא שלשת ולא פירשו לך כי כשאמר משה כלום יש עבד שנותן שלום לרבו היה לו להקב"ה להשיב יש אלא מדאמר אפילו הכי היה לך לעזרני ש"מ שהסכים לדעתו של משה אלא שבקש ממנו עזר בעלמא. א"ל קב"ה למה לא אמר אין עזר בעירך א"ל בני הכי א"ל משה אין שלום בעירך לתת לי עזר על ידו וכן עשה משה הוריד עזר מלמעלה הוא חסד עולם ע"י השלום וכן הדין נותן למה יורשה הקטן לתת שלום לגדול הלא ידעת בני שהשלום העליון הרוחני נקודה דקה נעלמת הוא כתר עליון הוא הנותן שלום לאב ולאם ולשבעה בנים הם החכמה ובינה והכקיף זכאה לכוי איהו דאמר הכי סוד ה' ליראיו ולמה יבוא זה הקטן לשנות הסדרים כי התלמיד והעבד והקטן כשנותנים שלום (נ"ל אין) מקטרים כי אדרבא הם נותנים שלום לתלמיד ולעבד ולקטן ואין לך רשות לדבר יותר בזה כי ילקו דברי האומר מכל צד ופינה:

מצוה לאבד ע"ז:

וגם אמר אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים א"ל לימא תאבדון מאי אבד א"ל בני הגוים מכוונים להפריד ענף הפחד מן האילן ולוקחים אותה לאלוה אבל ישראל לוקחין אותה עם הכלל כי הוזהרו לא תעזוב את הלוי הוא פחד יצחק כל ימיך על אדמתך הם ימים עליונים וע"כ אמר אבד תאבדון שאם תאבדון למטה מה שבונים בנינים ומציירים ציורים לשם המדה שלוקחין לעצמן יאבדו גם למעלה וישובו הענף בשרשו ואמר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא ונחלקו חז"ל חד אמר אבד שמם שצריך לשרש אחריה שלא להניח להם מקום לטעות וחד אמר שצריך לשנות שמם הוא שנאמר שקץ תשקצנו. ודע בני כי לא פליגי אלא הכי קאמר במקום שכבושים אבד את שמם ובמקום שאינן כבושים שנה את שמם דאם אפילו במקום שכבושים שנה את שמם והלא כבר עקרו אותו הענין ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבותם אלא ודאי הכי ודע בני באמת שעיקר המצוה הזאת היא בארץ ישראל אשר שם כל המחשבות רעות פוגמות. וע"כ צריכין נתיצה וגדיעה כדי

שיתוצו

שיהוא ויוגדעו גם למעלה מה"י הטהורה והנקיה ודע כי כאשר תמלא מלת אבד אל"ף בי"ת דל"ת ותקח אותיות שניות הם ל"ל כלומר כי כאשר נאבדו למטה יסתלק הלילה וישאר האור לבדו בארץ אם תתחלף האותיות אב"ד בא"ת ב"ש ד"ק עולים ת"ת כי מיד בהסתלק הלילה אומר לכ"י ראה הלוחי ת"ת לפניך ואז דוד מגלה למטה כי גם יצחק משלים עמהם ונותן להם כח שכן א"ת ב"ש ד"ק הם שם אותיות ועולים א"ל פעמים הוי"ה הבאים מאל העליון וא' יתירה הוא מלך מלכי המלכים הנותן להם כח ומבערין הכוחות החיצונים מן הארץ הטהורה וע"כ אבד למטה תאבדון למעלה:

דין עיר הנדחת:

וגם אמר עיר אחת מישראל שנדחו מעבודת הש"י ועבדו ע"ז והמירו כבודם שהוא האילן בכללו ע"כ אותו העיר צוה הקב"ה לשרוף אותה וגם את כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה הוא שנאמר הכה תכה. אל"ר ולמה בשרפה א"ל בני היקף (נ"א תיכף) שעבדו ע"ז הוריד אש בעיר כיא כנ"י כענין אפקוהו למטרון ומחוהו שתין פולסא דנורא. וע"כ דין העיר בשריפה כי מדה כנגד מדה לא בטלה. אל"ר אם הם חטאו ממונם מה חטא אם אין להם יורשין בחוץ לפחות יהיה הקדש לבדק הבית. א"ל בני הם הורידו אש בבעל הממון אחר השפיע להם בענין והריקותי להם ברכה עד בלי די. וע"כ ישרף גם ממונם. אין העיר נעשה עיר הנדחת עד שיהיו מעשרה עד מאה. אל"ר קב"ה דן דין אמת ואין בעולם עיר גדול כעדן וברא את האדם והניחוהו בגן עדן ואדם הדיחוהו ועבד ע"ז וקב"ה לא שרף לא את העיר ולא את האדם ועוד מפני מה עונשו של מסית גדול שאין חוזרין אחר זכותו אבל מיד אומרים עליו עשה לו דינו. א"ל בני לא נתחייב העיר הנדחת עד שיהיו הדוחין שניים וכ"ש יותר משנים הוא שנאמר ויצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיחו וכו'. אל"ר אי הכי באדם נמי שנים הדיחוהו האשה והנחש. א"ל בני שנים כאחת באו ואמרו נלכה ונעבדה אבל הכי זה את זה זה אחר זה הוא שנאמר האשה אשר נתת עמדי וכו' והאשה אמרה הנחש השיאני. אל"ר אימא לי דינא דעיר הנדחת איך הוא. א"ל בני הדין הוא שיהיו הדוחין שנים ושיהיו המדיחין מאותו השבט ויהיו מאותה העיר ויהיו מודחים מעשרה עד מאה שידיחו אותם המדיחים בלשון רבים נלכה ונעבדה אם היו כל אלו התנאים אז שורפים כולם ואם היה חסר אחד מכל התנאים האלה הנדחין נסקלין ולא נשרפין וממונם ליורשים וכל אלו בחקירה ובדרישה. אל"ר אפשר העניים לא ידעו ויודיעו להם וישובו ולמה ימותו עם ה' בלא דינא. אל"ב הכי הוא שולחין להם שני דיינין ומודיעים להם ומראים להם דרכי תשובה אם חזרו מוטב ואם

ואם לאו דמן ברחשן. אל״ר הרי שהיה עיר חזק ועם רב מה יכולים ב״ד לעשות. א״ל הרי אמרו ז״ל מכריזין על כל ישראל ובאים עליהם וצרים אותם ועושין כרכום עד שיכבשום כבשום מביאים אחד אחד ומעמידין אותם לפניהם ואם מצאו שני אנשים שעבדו ע״ז בעדים והתראה משימים אותם בצד אחד ומביאים אותם אחד אחד עד שיביאו כולם ומשימים העובדים מצד אחד ושלא עבדו מצד אחד אם העובדים מועטים סוקלים אותם לבדם והשאר ניצול ואם העובדים רוב או מכין העובדים עם הנשים וטפם ובהמתם לפי חרב שנאמר הכה תכה. אל״ר למה הצריכה התורה ב׳ דוחין ואימא אפילו אחד כענין כי יסיתך אחיך בן אמך וכו׳. וא״ת התם חד וחד ה״נ נימא עד שיהיה מעשרה ועד מאה. א״ל בני הסוד והיסוד שנאמר לפניו ילך דבר והוא המפחיד את הצדיקים ועל ידם במלעטן האם הוא שיורד בככ״י הנקרא עיר וע״כ הדוחין ב׳ ויותר כי כמה מחבלים רוצים לחבל כעין סמא״ל והניכעור ולילית הבאים מחוץ. על כן העיר בשריפה וגם לדקו דברי האומר מעשרה עד מאה הם פרט וכלל וכל הפרדס וגם המדיחים לריכים שיהיו מאותה העיר של עיר הנדחת וגם מאותו השבט כי רעה הבאה משבט לשבט או מעיר לעיר אין ירידת אש בעיר העליון לבדו רק אבני המקום יורדים ומבערים הנזק ההוא וע״כ סוקלין העובדים וממונם ליורשים:

להתודות חטאים:

וגם אמר איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והתודו את חטאתם אשר עשו ונתעוררו חז״ל לומר האדם בין שעבר על מלות עשה ובין שעבר על מלות לא תעשה בין בשוגג בין במזיד שעבר על אחת מאלה יתודה וידוי דברים והרי הוא מלות עשה עליו וזהו הוידוי שהוא מתודה אנא ה׳ חטאתי עויתי ופשעתי ועברתי על דבר פלוני ופלוני ולא אעשיהו עוד. בעלי חטאת ואשמות מביאין קרבן על זדונם או שגגתן אל יחשבו לומר שנתכפר עונם אלא א״כ שיתודו וידוי דברים וישובו בתשובה הוא שנאמר והתודה אשר חטא עליה וגם ארז״ל כל חייבי מלקות או מיתות לא מתכפרים לא במלקות ולא במיתה עד שיעמדו ויתודו בפיהם א״ל רבי מה תועלת לו להקב״ה מוידוי דברים אחרי שאינו שב לחטוא יותר אין לך תשובה גדולה מזו. א״ל בני על מה שעשה כבר מה יהיה א״ל רבי הקרבן יהא מכפר אל״ב הקרבן על עצמו מכפר כי מקבל דינו אבל עוונו של זה אינו מכפר הקרבן רק שיראה דין הבהמה הנשחט והנשרף וגם הסכלה שמכהו הכהן כשמשליכו לשחטו משליכו בכח כאילו נסקל וגם איך שדוחק הכהן את הסכין מעט כאילו נחנק ואז יאמר זה לפני ה׳ רבונו דכולי עלמא בהמה קבלה דין ארבע מיתות בגזירתך ואני מקבל עלי שלא לעשות מה שעשיתי אנא ה׳ מחול לי לעוונותי ולחטאותי

ולחטאותי כי נחמתי ובושתי ממעשי ואז מתקן מה שקלקל והקב"ה מקבלו ומוחל לו ומגעת עד התשובה העליונה הנקראת בינה בכסא הכבוד הוא שאחז"ל עד היכן התשובה מגעת עד כסא הכבוד ר"ל הבינה משפעת והשפעת הבינה יורדת בכסא הכבוד היא העטרה והנה שתיקן מה שקלקל ושמע בני וידוי של בני הגלות מתודים ושבים ועוברים ועוד מתודים וכן עושים בכל יום ויום ומהש"י אינם מתביישים ועתה אגיד לך מה שראיתי פעם אחת נתוועדתי עם זקן אחד בעל שיבה גדולה מהודר בפנים והטיתי עצמי (לאחת) מהצדדין ושאלתי מי הוא זה ואמרו לי הוא אדונינו הגדול מורינו ורבינו הנעלה הנמלא בנו המדריכנו בדרכי יושר ואל תקרב בארבע אמותיו שנשיכתו נשיכת נחש ועקיצתו עקיצת עקרב וראיתי אותו ששבו פניו פני זעם ומפספס בזקנו ואמרתי בלבי אורייתא הוא דמרתחא ליה ושבתי אצלו ואמרתי אדוני נלך בבית מדרשך לשמוע מפיך תורה כי בזה אני חפץ והשיב לי רואה אני שבעל גאוה אתה ורוצה אתה להתראות ראוני שאני חסור וכשמעי דבריו נרתעתי ואמרתי לו אדוני אין זה הדרך עמי אז לקחני בידו והוליכני לביתו וראיתי נשים ופלגשים גויות ושפחות בביתו חביות מלאים יין וקורות ביתו נשברים מתליית גבינות ובשר מלוח ולא ירא אלהים ואמרתי לו אדונינו ברכך אלהים בכל מעשי ידיך מ"מ לא זו הדרך לת"ח ואז בא וישב לפני והתחיל ואמר לי בני אני מכירך שקלקלת עצמך לגמרי אשר שנא ה' אתה עושה וגם מהכרת פניך ניכר שאתה בן גדולים מ"מ לא עשו בטוב שלא הדריכוך בדרכי העולם כי קב"ה ברא את האדם ועשה לו עינים לראות כל טוב ולחמוד אותו וליהנות ממנו והנה ידיו ופיו לעשות רצון עיניו עשה לו אבר להשביעו מכל ביאה ועתה בני שמע לעצתי נאכל ונשתה יין ואחר נשביע כל איברינו פן ילכו רעיבים בקבר כי לא לבטלה בראנו הש"י וכשמעי דבריו המכוערים שאלתי מהקב"ה ונפל הבית עליהם והמיתם ואת העיר החזרתי בתשובה:

תשובת אדה"ר ותשובת הקנה:

ועתה אגיד לך תשובת אדם הראשון קודם שחטא אכל בשר ושתה יין ושמשיו היו מלאכי השרת ומשחטא הקריב קרבן והתודה על עוונו בפיו ותאותו שעה עמד בתענית כל ימיו והנה חשבון תעני"ת הוא חשבון שנותיו ולא נהנה מכל אשר בעולם רק חרובים ביום וחרובים בלילה וקיתון של מים וחשבו הקב"ה לתענית והועילה תפילתו ותעניתו ותשובתו לשכון במלך הוא דוד המלך ע"ה ותמלך אל מלך עדיף ממה שיבוא ממלך אל הדיוט. ואומר לך הרוצה לשוב בתשובה יתייאש מן העולם ולא ישא ויתן בשום עסק של זה העולם ויחשוב בלבו כי כל שעה יביאהו המלך אצלו לקחת חשבון מעוונותיו ולא יאכל בשר ולא שום דבר

אשר

אשר נשמה בו ולא ישתה יין וישב בתענית ויעסוק בתורה יומם ולילה ויעשה מלחמה עם השינה שלא יאנוס אותו לישן כל הלילה וימשוך כל מחשבתו אל השי"ת ויתחרט על מה שעשה ואם תבא עבירה לידו ידחנה וירחיקנה ממנו ועיקר אכילתו פת במשקל די חיותו וירחיק עצמו מחברת העולם ומבשר ומיין ומכל בעלי חי ומדברים היוצאים מכל בעלי חי ומכל מיני ירק ועשב זה יעשה ארבעים יום ומשם ואילך הקב"ה יעזרהו וילך עד שש שנים ואז לא יסתפק בשום ספק שהוא בן עולם הבא אף כי יאכל וישתה אחר השש שנים כי כבר עברו שש שנים כנגד שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב ובלבד שיהא זהיר מעבירות הבאים לידו דע בני שזהו תשובה האמיתית כי קב"ה אוהב את האדם להיות מוכנע ומושפל לפניו ויזכור יום המות בבואו ובצאתו בשכבו ובקומו ובלכתו בדרך וזה לא אפשר באכילה ובשתיה ובמלבושים נאים שהתורה אמרה וישמן ישורון ויבעט ודע בני שהאכילה והשתיה כולם הם חיצונים והם טובים לנאצלים מחוץ והם שבעים אומות אבל ישראל הקדושים פנימיים כל מאכלם צריך להיות בקדושה ובטהרה ובדקדוק גדול וכן הביאות כולם כל הנגררים אחר היצר טובים הם לאומות הבאים מצד היצר. אבל ישראל טהורים ונקיים כשיבא באשתו יהיה כוונתו למצות אלהיו ויבקש מהשי"ת נפש טהורה ונקייה ויקרה ומזכהו ואת כל העולם כולו ואין הכוונה זו באה מצד אכילה ושתיה ומלבושים נאים רק מצד הכנעה גדולה. וראה בני מה עשיתי הרהרתי בלבי לעשות תשובה לא ידעתי סדרה וישבתי בתענית ק"ן ימים בלחם צר ולא עלה בפי כל אותן הימים כ"א לחם שרוי במים מעט מן המעט ובכל יום ויום שפכתי נפשי אל ה' בתפלתי ובלימודי ובסוף ק"ן ימים בא אליהו ז"ל ואמר לי אל תצטער בני יותר כי הקב"ה קיבל תשובתך מכל מקום המשך עצמך עד ו' שנים כי מעתה אלהי אברהם יהיה בעזרך וכן עשיתי ולא הרגשתי כל אותן השנים איך עברו עלי ואמת כי משם ואילך לא בא לידי שום חטא ועון כי שמרני וסור מרע בינה ודעו בני כי הרבה מועיל התענית באדם שאם לא היה מועיל לא היה מצוה הקב"ה להתענות ביוה"כ ואין התענית יפה אלא למי שאינו כועס ואינו גוזל ואינו חומס ואינו מביא מריבה ואינו חושד בחבירו אלא דן אותו לכף זכות ואינו מתלוצץ רק בתורת ה' הוגה יומם ולילה. וגם לא יאמר האדם מה אעשה עתה עם התשובה כי עברתי עבירות גדולות והריני לפני ה' כשרץ טמא וכמצורע מוחלט ולא יקבלני הקב"ה זה אני לוקח עלי בערבות שודאי הקב"ה יקבל תשובתו וימחול כל עונותיו ויעלהו למעלה ממעלת הצדיקים הוא שאחז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד שם ועל כן צעק הנביא כי לא אחפוץ במות הרשע כ"א בשובו ואל יאמר אדם הריני זקן ועברו ימי בעבירה ועתה אם אחזור יאמר העולם אוי לו לאותו זקן שלא היה

ע"ז שלא עבדה ועתה שהזקן ונחלש הוא שב בתשובה ואינו מתבייש לא
מהש"י ולא מהאדם אל יקשיב לדבריהם רק ישוב בתשובה לפני הש"י
ויקבל תשובתו ויכפר על כל מה שעשה יהודה התודה ונתכפר ואנשי
נינוה שבו מדרכם הרעה וישבו בתענית והתודו עוונם ונתכפר ונמחל
להם כי עברו ז' מצות שנצטוו בני נח וגם לא יאמר האדם אפיק רצון
היצר ובסמוך למיתה אתודה כענין שארז"ל מי שחלה ונטה למות אומרים לו
התודה. כי אותו הוידוי לא נתקן אלא למי שנתחרט כל ימיו על מה
שעשה ודוחה כל עבירה הבאה לידו עליו אמרו רז"ל בנוטה למות התודה
גם עתה בין השמשות שלו טוב אותו הוידוי כי הוא חותמת כל וידוי
ואין השטר מתקיים אלא בחותמיו. אבל הסומך על אותו הוידוי לבדו
לא מעלה ולא מוריד. וגם הגורם הפסד ממון לחבירו אשר נתן לו הש"י
והוא גוזלו וחומסו או קובלו או מוסרו שלא כדין תורתינו הקדושה אע"פ
שפייסו ושלם לו ממונו עד פרוטה אחרונה ושב חבירו אליו באהבה
וחיבה אינו מספיק לו זה ואינו מתכפר עד שיעמוד לפני הש"י ויתודה
לומר כך וכך עשיתי ועתה חרטתי ולא אעשה עוד כי זה וידוי דברים
הוא עיקר הפועל וכל שלא נפעל אין בו ממש הלא תראה שביום כפור
כהן גדול היה מתודה ג' פעמים וידוי דברים השנים הם על הפר שלו
שכן כתיב וכפר ושחט כלום כפרה קודם שחיטה אלא זהו וידוי דברים
כי הפר היה מכפר עליו והיה מתודה פעם אחת היה מתכפר על ביתו
והיה מתודה פעם שנית והיה שב והיה כולל עצמו עם מטהו וכולל
שעיר המשתלח ומתודה על עונות בני ישראל. ואם הפר היה מכפר
א"כ וידוי דברים למאי היה צריך אלא הוא הפועל וראו והבינו בני שאף
בזמן הקרבנות לא היו מועילים לכפר אלא בוידוי דברים כ"ש בזמנים
אלו זמן הגלות ויצר הרע לוחם עמנו בכל שעה שיש להרהר תשובה
ולהתוודות עוונותינו ולא כשוב אליהם ולא יבוא הוידוי והתשובה ע"י
אכילה ושתיה ומלבושים נאים כי הם מטרפים הדעת הוא שנתעוררו חז"ל
לומר להתודות בערב יום כיפור קודם הסעודה שמא תטרוף דעתו כי
הוידוי פותח שער המלך להכנים לו אל המלך ואכילה דוחהו ומשליכתו
כי יפול הנופל מי יקימנו ולכן אינם מתערבים עם הוידוי ועכ"ז אל
יפטר א"ע מלהתודות בכל תפלה ותפלה של י"כ ועבירות שהתוודה כבר
אל יתייאש מלהתוודות עליהם פעם אחרת ואשריו מי שעבר עבירה פעם
אחת והתודה עליה ואח"כ באה העבירה ההוא בידו ונמנע ממנה פעם
אחת ופעמיים ושלש וקרוב הוא הדבר כאלו הקריב קרבן והתודה עליה
דעו בני כי צריך להודיע פשעיו ברבים כגון עבירות שבינו לבין חבירו
יאמר חטאתי לפלוני ועשיתי דבר פלוני ואני שב ומבקש מחילה מהש"י
ומפלוני וכל המכסה פשעיו מצד גאותו אף כי יש לו תועלת מ"מ אין
תשובתו גמורה וכל זה בעונות שבין אדם לחבירו אבל בעבירות שבין

אדם

אדם למקום לא יגלה עונו כי עליו נאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. א"ל אדוניכו והכתיב אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ועשו להם אלהי זהב א"ל בני לא הם האומרים אלא משה שלא עשה ולא רצה להחניף ולכסות אלא לפרסם וביקש עליהם וראו והבינו מעלה גדולה של בעלי תשובה כי על שמעמו מעם איסור ופירשו ממנו זוכים ועולים בבינה הנקרא תשובה אבל הלדיקים חונים ביסוד. א"ל אדוניכו איך הוא הדבר להיות הטמא אף כי נטהר גדול מהלדיק שלא נטמא מעולם. א"ל קנה בני באמת גם הטהרה נקרא תשובה כי כמו שישובו כל הרוחניות אל הבינה הנקרא תשובה כן ישובו כל מה שלמטה מהטהרה אל הטהרה הנקרא תשובה ובעלי תשובה חונים בטהרה כי שם מקומם והלדיקים ביסוד ולדיק יסוד עולם ואין זו הכוונה רק בדור המדבר שעלו עם משה וס' ריבוא כי היו דור דעה כולו שכל וראו מה שלא זכה שום דור לראות וכל הגלות המתגלגל כהילה בירידה שאין לה מנוחה עד שימלא מנוח הזוכה בתשובה היא הטהרה היא תשובה תתאה:

ונחום אמר המאמר נוגע בסוד עמוק והכי הוא בעלי תשובה הם כתר וחכמה כי נקראים א"י א' בכתר י' בחכמה והבינה נאלל מהם הוא שנאמר וא"י זה מקום בינה וא"כ הם בעלי תשובה ובמקום שהם עומדים נקודות דקות סתומות ונעלמות אין הלדיקים יכולין לעמוד שם הם יסוד ותפארת ו' ומשך הו' הנקראים לדיקים:

קבלת היסורים באהבה:

ונגם אמר וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך והנה הדבר באמת שמלך שאוהב אותו ורולה בטובתו מיסרו שלא יעשה אדם תשובה על מנת שיעשה לו טובה בעולם הזה כי אדרבא כאשר יראה שנהפך הללחתו אחר שעשה תשובה ידע ויכיר שהש"י יקבל תשובתו ואף כי קבלו מ"מ אינו מוותר לו אלא משלם לו בעה"ז לנקותו מכל פשע ועון ואשמה להיותו נקי ומזומן לעולם הבא ואל יאמר עשיתי תשובה והפסדתי ממוני עשיתי תשובה ובאו עלי יסורין אל יאמר כן כי הוא מפסיד מה שעשה והרעה לא תפרד ממנו אלא יהא שמח ומוב לב כי כבר מקובל הוא לפני הש"י הוא מה שאמר וידעת עם לבבך בשני לבבות ביצר מוב וביצר הרע ר"ל כאשר לא ישוב בתשובה מצד שיצר הרע כובשו והקב"ה משפיע לו טובה ידע כי משלם שכרו לטרדו מעולם הבא ואם יצר מוב כובשו ועשה תשובה ידע באמת כי הקב"ה מייסרו בעוה"ז כי קבל תשובתו להנחילו עולם הבא א"כ יש שני מיני יסורים בעולם הזה לשב ובעולם הבא לשאינו שב וזהו עם לבבך ולא עם לבך:

כוונת ק"ש ובשכמל"ו:

גם אמר ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך כי צריך האדם בחיוב העשה לקרא שמע פעמיים בכל יום הוא זמן שכיבה וקימה ונשאו ונתנו בדבר וארז"ל בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדין ותקנו לומר אחר פסוק שמע ישראל ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וצריך לאומרו בלחש שכן ארז"ל שבשעה שביקש יעקב אבינו לגלות הקץ לבניו נסתלקה ממנו השכינה אמר להם בני שמא יש בכם פסול שלא יאמין בשלמות ביחוד עמו כולם ואמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד שמח הזקן ואמר ב' ש' כ' מ' ל' ו'. וגם מצאנו שמשה לא אמר כן ולא ידענו מה לעשות נמרי' שיעקב אבינו ע"ה אמרו א"כ מה ראה משה שלא אמרו לא נמרי' כמשה רע"ה א"כ יעקב אבינו ע"ה מה ראה שאמרו ותקנו לאמרו בלחש. ושבו ואמרו משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה תאמר להביא יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער ר"ל לשאול ולהביא לה מכלל שהיא חסירה ולזה יפול גנאי למלך שחסר ואין לו כל ואם לא תאמר יש לה צער כי היא אוהבת שפע עליון להתברך מכל ולהתחבר מכל ואם לא יהיה לה המעלות האלו היא מצטערת ופירוש ב' ש' כ' מ' ל' ו' הוא כך ברוך שם ר"ל תתברך כנ"י הנקראת שם מתפארת הנקרא כבוד ותתברך מלכותו היא הבינה שהוא מלך הכבוד ר"ל הבינה היא מלך התפארת ואחר שעלה הכבוד שהוא התפארת אל המלך היא הבינה מוריד אותה ברכה על העולם שהיא יסוד כי גם היסוד נקרא עולם ומשם לועד שהיא כנ"י והנה שמחברים ומיחדים אותה עם מה שאוהבת ונסתלק הצער ממנה מ"מ גנאי הוא לה על שאין לה כוונה בפני עצמו ע"כ אומרים אותה בחשאי הנקרא ועד כי היא ועד הכל. וראה והבן שהשם שהת"ת עם הבינה כן העטרה מתייחדת עם הת"ת הוא שנאמר ה' אחד ושמו אחד ר"ל יהו"ד שהוא הת"ת מתייחד עם הבינה ואחר יורד ומתייחד עם העטרה וכשמתייחד העטרה עם הת"ת עולה עד אין סוף באמצעותו א"ר חייך אל תגידני מהכל ותניחני לשאול דברים הקשים לי כי כמייחד ואינו יודע מה מייחד ומה מוציא מפיו למה לו חיים אי אמרת בשלמא שהיחוד אליה ברמז כמו שתאמר מד' של אחד כדקאמרת דהוי גנאי וצער וע"כ מביאין לה בחשאי זהו ב' ש' כ' מ' ל' ו'. אבל הוא שאמר אבי שמע בחסד ישראל בפחד יהוד בת"ת אלהינו בשוקיים יהוד ביסוד אחד בעטרה ואין כאן הריחה וא"כ הגנאי גנאי ומאי תקנתא בבשכמל"ו. ועוד מה צריך לאמרו כלל אחר שמלת אחד רומז בעטרה ועוד מנ"ל דיעקב אע"ה אמרו אני אומר שיעקב ומשה לא אמרו. ועוד בשכמל"ו עולה בת"ת ויורד כמו שאמרת אם רצה הקב"ה (לאמרו) למה לא כתבו בפירוש בתורה כמו שמע ישראל וא"ת א"כ רבותינו היכן מצאוהו

אומר

אומר אני מלך עלמה מלאוהו והוסיפוהו ואין לאמרו א"ל בני כל לבריך מתוקים אלא ה"ק אביך יהוד שהוא היסוד אחד עם כולם ומה שאמר אחד הוא הכ"י הכי אמר שבגודל הד' נכללת גם הכ"י וזהו בת מלך שהריחה ומביאים לה בחשאי ויעקב אבינו אמרו על כך כי כשבקש לגלות הקץ לבניו ונסתלקה שכינה חשש מהם ויחדו כולם ועדיין לא שבה שכינה כי נשאר יחוד בניו בגלוי ולער וכשאמר יעקב בשכמל"ו שש תיבות כנגד שש תיבות של יחוד ובירך השם שהוא העטרה מכבוד הת"ת שנתברך ממלכותו שהוא הבינה ואחר ירד ביסוד שהוא עולם ובירך את ועד שהיא העטרה אז שרתה עליו שכינה כי יעקב יודע האמת תתן אמת ליעקב ומוריד השכינה אבל משה רבינו ע"ה לא הוצרך לאמרו כי מפיה כתב והשכינה בעצמה הכתוב שבחה אין לך גלוי יותר מזה הרי ביחוד של מעלה הוזכרה השכינה רק ברמז בד' רבתי ע"כ אמר בשכמל"ו:

ועתה שיש אזיך בק"ש יש רמ"ח תיבות חסר ג' ממנין איבריו של אדם ותקנו חז"ל לחזור ש"ץ אני ה' אלהיכם כדי להשים היחוד בשלימות אברים וי ליה לפוחת מג' וי ליה למוסיף על ג' ודוקא עם הציבור אבל יחיד שאינו יכול להשלים הרי חסר ומעוות שלא יוכל לתקן. א"ל רבי שמע גופא דעובדא איך הוי כשעלה משה רע"ה למרום מלא להקב"ה דאמר שמע ישראל אית ביה רמ"ח תיבות (חסר ג') ותקנו לחזור ש"ץ להשלימה במלת אני ה' אלהיכם. א"ל רבונו דעלמא מאחר דקב"ה לא נתן להם בתשלום מנין להם רשות להחזירו. אמר לו הקב"ה למשה דע לך כי מהשמעה הזאת היא שמעת הפחד מתעוררת הטומאה עד ששת ימים עליונים וביחוד אין לפרסם הג' רוחניות הראשונות נקודות דקות ונעלמות. אע"פ שגם החסד בכלל ששת ימים מכל מקום אין נאחז שם הדין ועל כן אומרים אותו ברמז והיחיד מכוון בע"ו ווין של אמת ויליב שהם במקום ג' שמות שהם ע"ו פעמים וא"ו (הייני ע"ו פ' י"ג כמנין וא"ו במילואו) עולים אני יהו"ד אלהיכ"ם ב' יתירים לומר שהבאים ברמז ואינם כתובים בפירוש הם רוחנים ואין הדין נותן לכתוב הרוחניים בפירוש ביחוד הסיקף אשר שם הדין נמלא וכדי שלא יהיה האדם חסר תקנו לאומרו בחזרת אני ה' אלהיכם כי אני רומז בעטרה יהו"ד בת"ת אלהיכם בעטרה וה"ק אני ה' אלהיכם ויש לו רשות לאדם לייחד בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה ומלמטה למעלה הוא כך שמע ישראל הוא מלשון אסיפה וחיבור יהו"ד הוא תפארת עד השכינה

הגה"ה מהקנה על בראשית. והיחיד מכוון פ"ו ווין ר"ל ט"ו ווין הם ג' שמות כי ה' ווין עולים ל' ול' מלעייל כ"ו כמנין יהו"ד הרי כאן יהו"ד יהו"ד יהו"ד ובערבית יכוון בו' ואמונה שהוא וא"ו הרי כאן ג' שמות הב' ווין עם כללם ר"ל מא' עד ו' עולה אהי"ה הרי ב' ווין אהי"ה אהי"ה וא' שבאמצע השני ווין מלעייל יו"י עולה כ"ו כמנין יהו"ד הרי ג' שמות. ע"כ הגה"ה.

הבינה ולא היה בכלל אלהינו הם הזרועות. ה' אחד כלומר יתייחדו כולם בג' רוחניות והנה העטרת הריחה ושבים לומר בשכמל"ו. אל"ר מהו ברוך א"ל הפכהו כ"ו רב דשם כ"ו הוא רב על כולם א"ל מהו ש"ם א"ל הפכהו מ"ש ולא מש משה מתוך האהל א"ל מהו כבו"ד א"ל בני חסר ו' הוא בגי' כ"ו הוא הת"ת. מהו מלכות"ו א"ל מלאכו מ"ם למ"ד כ"ף וי"ו תי"ו וי"ו ס"ת הם (גימ') בק"ש למשפט אלהים היא הבינה. א"ל מהו לעול"ם א"ל חסר ו' מלאכו למ"ד עי"ן למ"ד מ"ם ס"ת ל"א דודי ל"א ואדום הוא משך הו' מהו וע"ד א"ל קחהו במ"ק ועולה אוי היה ככ"י המכרזת אוי בעולם אל"ר מהו דכתיב עד ה' בכם א"ל בני ע' של שמע רברבא ד' של אחד רברבא דא הוא עד א"ל סלק הע' משמע והד' מאחד מה נשאר א"ל ש"ם א"א א"ל מהו שם אל"ב מלאכו שי"ן מ"ם שי"ן רומז בבינה (כ"ל מ' רומז בת"ת) והנעל' שלו מ"ם הסותמה הוא מלך סתום ונעלם נקרא מלך המשפט היא הבינה והנה הכוונה בני שמע דיתיר מן שמע הוא רומז בבינה ובת"ת והת"ת עולה בבינה ומוריד באמציעותא מחכמה עילאה ומבינה ומחס"ד ומפח"ד ומשלימין ומוריד בא"ח של אחד אז מתחבר ש"מ א"ח ומתהפך שמח וא' מורה על כל העטרה כי א' מצטייר יו"י יו"ד הראשון קוצו הראשון וגופו וקוץ האחרון רומז לג' רוחניים ו' רומז בו' קצוות יו"ד השני בעטרה הנה ביחוד ירידת התפילין בעטרה אז מתחברים כולם ושמחים וזהו שמח בה וזהו מאמר התפארת פתחי לי אחותי רעייתי לההייה' האחות עם התפארת ולכן מאריך בד' שהד' רומזת בככ"י עד שיתקשרו ד' פרשיות של תפילין כי ד' היא קשר של תפילין:

ועתה בני הקשב בירידת התפילין איך הוא היחוד שמע שי"ן זהו אב הנקרא חכם העליון והוא ישראל והוא ה' אלהינו היא הבינה יהוד גוף האילן אחד ר"ל שרשיו וענפיו אחד ר' גדולה דא ככ"י והנה אתקשרו זה עם זה ואין פירוד ביניהם והכל אחד. א"ל רבי מאי האי כי אתה מהפך היחוד פעם למעלה פעם למטה פעם באמצע א"כ לא ידענו מה עושה. א"ל בני היחוד לעולם יחוד בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה בין בהקיף וכולל רוחניות בין ברוחניות וכולל ההיקף הכל ביחוד בלי פירוד ואין בכך כלום. א"ל נחזור לעניננו לדברינו מהו ברוך א"ל רוכב (א"ל מהו רוכב א"ל) לוכ"ב בערבות. א"ל מהו ברוך א"ל רכו"ב א"ל פעול א"ל מהו פעול א"ל לא ניתן רשות בזה. א"ל מהו ברוך א"ל כרוב א"ל מהו כרובים שכל זוג נקראים כרובים אל"ר מהו ברוך א"ל כבוד נעלם א"ל ראית הקו שהוא הת"ת איך נחבא בברוך ולקח כח וירד א"ל לא אל"ר מלאכו בי"ת רי"ש וי"ו כ"ף וקח אותיות הכיות והוא ק"ו והנה עלה בבריכה עליונה וירד בבריכה תחתונה. אל"ר כולו ק"ש בלחש א"ל ב' ה' כ' מ' ל' ו' א"ל מאי האי דקאמרת מדאמרינן

משל

משל לבת מלך שהריחה והוא גנאי ולער דבדבר תקנו לומר בלחש כענין מביאין לה בניה בחשאי וא"כ דהכל בלחש אין ממש בדבריהם ועוד ר"י הוא דקאמר השמע לאזניך מה שאתה מוצא מפיך ודוקא בשכמל"ו תקנו בלחש לענין כי לא אפשר בענין אחר אבל ק"ש שהאומר אותו בלחש מפסיד היחוד ולא ידעינן מה אומר ומה מדלג ואפשר שהוא מין ואינו מאמין בהקב"ה ועוד מתאי שיהביים שלא יוציא אלף תועבות ביחד כי מי שומע אותו ומ"ה אינו ירא כי הקריאה אליו קריאה בלא ידיעה ע"כ יש לייחד בקול רם לירא מהגדולים ממנו להוציא המלות כתקונן (ואם) יש לחוש משום דברים שבכתב אי אתה רשאי לקרותם בע"פ וע"כ אומר אותו בלחש זה לא יצדק כי דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם בע"פ בין בלחש בין בקריאה כי כשם שדברים בע"פ לא ניתנו לכתוב דא"כ אתה מפריש התורה שבע"פ שהיא כנ"י בכתיבה שאתה כותבה כן בדברים שבכתב כשאתה קורא בע"פ אתה מחליף הכוחות. א"ל רבי ק"ש מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות מי לא ירחוק מלך הקדוש א"כ נתנו להם פתח להשמד שאם להם לא ייחדו למי ייחדו לשמם או לירח רבונו דעלמא היחוד הוא יסוד על כל מלותיך ופטרת האשה הנה (חוה) בג"ע על שלא ייחדה קללת אותה ונתתה לה ירושה רעה הוא העלבון ואתה כתבת בתורתיך בשכבך ובקומך ועשית אותה מ"ע שהז"ג לפטור העניים וא"כ רצונך לאבדה לגמרי מעה"ב א"ל בני הלא אמרו שמביאין לה בחשאי והיא עלמה פטורה. א"ל רבי ק"ש מעומד או מיושב א"ל בא"י יעמדו אבל בני בבל ישבו א"ל אמאי כאן וכאן יחוד אחד להם א"ל בארץ ישראל לא דמו לבני ח"ל כשאתה מקלס ומייחד למלך בתוך ביתו לריך אתה לעמוד הכן המלך עומד ומשפיע ומברך את ביתו אבל כשאתה מייחדו חוץ מביתו לריך אתה לישב שכן אין המלך עומד בביתו ולא כאלה הרשעים העברייניס הקמים ביחוד בב"ה ומהש"י אינם יראים להעיד עדות שקר בעלמם שהדברים הנעשים מיושב ועושים אותם מעומד ואין להם ידיעה עליהם אמר הכתוב והכסיל בחושך הולך. א"ל זמן קריאתו אימתי א"ל שסיום עם הנץ החמה ע"כ קמים ומזמרים מפני הדרכים לעלות התפלה קודם הנץ החמה דהיינו מעלות השחר ועם הנץ החמה קורין וכמה היו הוותיקין חכמים גדולים יראי ה' ואין הדין נותן לחלוק עליהם כי הם היו מכירים כי תיכף שהשמש זורחת כל מלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם על הארץ ומשתחוים לשמש והנה עושים השמש אשר הוא יונק ומתגלגל ומאיר מת"ת ישראל כי משם אחיזתו והקב"ה כועס בזה כענין ואל זועם בכל יום ע"כ לריכין אנחנו לייחד תיכף עם זריחת השמש להורות שהוא אחד ושמו אחד. ר"ל שהוא מתייחד עם הכתר ושמו מתייחד עמו ר"ל תפארת עם הכתר ולדקו דברי הוותיקין ואין לך כח לדבר עליהם ביודע לכוין וקודם הנץ החמה אין הדין נותן אבל בהיות דוחק

דוחקו

דוחקו מפני מצות בוראו אפשר לו לקרותו בדרך מצות אנשים מלומדה ומעשי אבותיו בידיו וכשאינו יכול לכוין עם הנץ החמה וקורא אחר הנץ החמה לא הפסיד מ"מ לא הרויח כוותיקין א"ל אחר הנץ החמה כל היום קריאתו או לא א"ב עד ג' שעות ולא עד בכלל כי מלכי א"ה הם המביאים זעם הצדוקים ביותר עומדים ומקוים מתי יזרח החמה ומשתחוים מיד והאינם צדוקים קמים בב' שעות ומשתחוים ע"כ הקורא עד ג' שעות לא הפסיד מ"מ לא עד בכלל משם ואילך הרי הוא כקורא בתורה. וראה בני כי קריאת הוותיקין מעט קודם הנץ החמה קרוב הדבר להנץ החמה ומיד בנץ החמה היו סומכין גאולה לתפלה הגוים מרחיקין ואלו סומכים א"ל ק"ש למלכי ישראל עד ג' שעות וא"כ גם אנו נקרא עד ג' שעות א"ב מ"ל שקריאת מלכי ישראל עד ג' שעות א"ר עיקר קימתן עד ג' שעות ואז קורין. א"ב בכולן אתה תמה ובקימת המלכים איך תמה דוד המלך מלך על כולם וכתיב חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך ושיערו שלא היה שינתו של דוד יותר משיתין נישמין והם (היו) ישינים ע"ג מטתם ולא די להם לישן כל הלילה אלא שישינים גם ביום ולמה לא יעבדו את ה' גם הם באמונה אלא וודאי הכי הוא כמו שאמרתי לך ושום תנא ואמורא לא כוון לתקן היחוד ולהעביר הזעם כוותיקין ואל תהרהר בדבריהם. א"ל אימתי קריאתה בלילה א"ב הלכה כר"ג דאמר עד שיעלה ע"ה וחכ"א עד חצות לא פליגי עליה דר"ג דאי פליגי אמאי אמרו הלכה כר"ג והא יחיד ורבים הלכה כרבים אלא ודאי לא פליגי וא"ת א"כ למה אמרו עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה שלא יאמר יש לי זמן ואוכל ואשתה ואישן מעט ונמצא ישן כל הלילה א"ל אי לא אמר ר"א דבר אלא חכמים ור"ג שפיר אבל עתה דאמר ר"א עד ג' שעות ואמרו חכמים עד חצות ודאי ר"א קצבה נתן לקריאה וחכמים פליגי עליה דאי היד גדר והרחקה עשה מה להם לחכמים לעשות גדר אלא על גדר חזק אדרבא היה להם להחזיק דברי ר"א ועוד דקתני שם המכריע והמוכיח והפוסק הלכה הוא ר' יהושע שנטה לדברי ר"ג ואמר הלכה כר"ג ש"מ חכמים פליגי ואי לא פליגי מאי נ"מ דיחיד ורבים הלכה כרבים הקורא ק"ש אחר חצות לא יצא חובת ק"ש של ערבית והיותר קשה דק"ש של יום זמנו עד ג' שעות ושל לילה כל הלילה ומ"ש. א"ל בני בזה ראה כי בזה לא היו רשאין לחלוק עם ר"ג כי כל הלילה היא מידת הדין נוהגת ועד שיעלה ע"ה פועלת אלא שהלילה נחלק למשמורות לומר אימתי הדין רפוי ואימתי חזק ובזמן שפועלת דין טוב הוא ליחדה עם הרחמים כענין ושמו אחד והנה זמן היחוד כל הלילה ואם כן חכמים מודים בזה אך ראו שהרחקה שעשה ר"א ואמר עד סוף האשמורה הראשונה איננה הרחקה אלא זמן וקצבה וזהו דרכו של ר"א לעולם

לחלוק

לחלוק עם ר"נ כי קרובים הם כי כוונתו של ר' אליעזר לתת חלק לשמונה הוא יצחק שעולה שמונה פעמים יהו"ד מסוף השמורה הראשונה ואילך לא תחשוב שור מידת הדין ע"י היחוד ועי"כ באו חכמים ואמרו עד חצות לאפוקי מדר"א כי הואיל והזמן לילה דין אף ביחוד פועלת אבל לא כ"כ מ"מ זמן הדין כל הלילה וזמן חכמים להרחיק את האדם מן העבירה אבל ביום זמן הזעם בהנץ החמה שמלכי אים מעוררין אותו ואז מייחדים ישראל הקדושים מכאן ואילך אין צריך. אל"ר ולמה אמרה תורה לגבי תפילין מימים ימימה ואמרינן ימים ולא לילות כמו שאנו מייחדים בלילה נניח גם תפילין בלילה כי הלילה זמנה ופועלת ניטל לולב בלילה וא"ת לא אפשר א"כ אשוב לשאול ולא נברך שום ברכה בלילה. רבון העולמים ולמה לא עשית מצות שיהיו נוהגת בלילה ולא ביום סוכה ביום ובלילה אכילת מצה ביום ובלילה ואל תשיבני מפסח שאכילתו בלילה שתי תשובות בדבר חדא במצות דעלמא אמרתי בקרבנות לא אמרתי ועוד שגם הפסח מביום מתחיל. א"ל בני אל תערב הכוחות כי היחוד עדות שהוא עיף האילן ובכלל המאמרות אלא תפילין אתה חושב הדין מלפעול כלל וכלל שכן אתה מביאה בבית הכבודה בת מלך פנימה והבעל מברכה ברוכה את בתי לד' ועי"כ אין תפילין בלילה. וכן לולב מצות הת"ח ומה עיבו בלילה כי אינו פועל דין מה תאמר הפסח עיקרו בלילה כי בלאו הכי אינו ליל שימורים ועל הברכות שאנו מברכים בלילה בקידוש דין הוא שאין קידוש בלא ברכה. אל"ר שאר ברכות כגון ברכת הלבנה וברכת המוציא וברכת המזון וכיוצא בהם לעושה אותם בלילה ודאי קשה כי יש לחוש משום לא תחשום. אל"ב שמעו והקשיבו הברכות באות עד העולם והיינו שהיא נכללת ברמז במלת העולם ואין כאן חשימה. אל"ר כתיב בשכבך ובקומך בשעת השכיבה ובשעת הקימה א"כ קריאת בית הכנסת למה. א"ל בני תפלה תורה שבע"פ ק"ש תורה שבכתב ואתה צריך לבוא אל התפלה מתוך תורה שבכתב ר"ל תורה שבע"פ היא כ"י תורה שבכתב הוא ת"ח א"ל אדרבא איפכא מסתברא כי התפלה היא שער המלך וק"ש הוא המלך ואם לא יבוא אל השוער איך יוצא המלך א"כ נתפלל תפלה ואח"כ נקרא ק"ש אל"ב בתחילה פותח פיו האדם ואח"כ משים הלחם ואוכלו כי תחילה צריך להודות מתוך דברי תורה הוא הת"ח נאצלה התפלה הוא תורה שבע"פ וא"ת עומד שם ורוצה להעלות התפלה ואמר אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך והוא השוער וכאילו אומר להעלות תפלתו והשוער אל תורה שבכתב. וגם דע לך שצדקו דברי האומר שפסוק ראשון צריך כוונה משם ואילך לא כי הוא עיקר היחוד ועי"כ יש ליזהר שלא יעשה קריאתו דרך עראי ע"י תנועותיו. ועוד יזהר שלא יאמר שמע שמע או מודים מודים כי שמע הוא חסד ומודים הוא פחד אשר הסוד נאצל ממנו ר"ל השפעתו בסוד

ועי"כ

ועי"כ אין לשקר כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו ועי"כ משתקים אותו. וידקדק באותיותיו החלש חלש והחזק חזק ר"ל דגש ורפה כל אחד במקומו ויזהר להפריש בין אותיות הדבקים כגון על לבבך ולמדתם אותם וכיוצא בהם. אנ"ר למה ידביקם השם ואח"כ יזהר בהם. א"ל בני אין לך תיבה בתורה שאינה רומזת במאמרות והם דבוקים ומפורדים לענין זה פועל דין וזה פועל רחמים והם אחה לוקח הה' של ולמדת"ם ומבליע א' של אותם ומשים המ"ם במקומה שנית התיבות ונעשו הכוונות והנה חורבה וכן לא יניח הנד ולא יניד הנח כי התנועה פועלת מעשה. ויאריך בד' של אחד כל כך עד שיעלה במלת שמע עם הד' כי הד' כנ"י ושמע הוא חסד שהחסד הוא יורד וזהו שאחז"ל כדי להמליכו בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם שמים וארץ הם הד"ו פרצופים וד' רוחות העולם הם זרועות ושוקיים וכאשר יגיע הד' אל החסד מעיין המציל מכל פגע ומכל טומאה חיצוניות אז עולה עד אהי"ה כי אהי"ה באהי"ה נדבק. ר"ל אהי"ה ראשון הוא כתר ואהי"ה אחרון הוא העטרה ואל יתאחר בא' של אחד כי א' הוא כתר עם ח' שהוא כולל ח' מאמרות והד' שהוא כנ"י נכנסת עם הח' ואם אתה מאחר בא' אתה מפריד מהח' וזה שרמזו ואמרו שנראה כאומר אי אחד כלומר איננו עם הח' והד' וגם לא יחטוף בח' כי צריך לכוון שבו נכללים ח' מאמרות ואם תחטוף תעשה מאמר אחד וגם דע לך בני שהיום נקרא ת"ח ואמר אשר אנכי מצוך היום כלומר אני היו"ם מצוך ולכן תזהר בקריאתו שלא להסמיכו עם על לבבך. ועל החתן אמרו שפטור מק"ש משום דטריד לבעול ואם לא בעל עד ג' ימים שוב לא יקרא טרוד וחייב רא"ה והבן בני כי לא רצו לומר החתן העוסק במצוה פטור מן המצוה. אבל הזכירו בדבריהם חתן. וקרוב לדינו המת שהחופר הכוך למת פטור מק"ש ומהתפלה ומהתפילין ומכל מצות האמורות בתורה. ודע בני שאין הכוונה באמת משום שלא יוכל לכוון כי בעונות אע"פ שאינו חתן אינו מכוון אלא הכוונה הוא כי בהיותה בתולה התומה מכל טומאה וחתומה מכל אשמה וטרוד לבינו עליה בקדושה ובטהרה ובכוונה נקייה אז הדין שלא שקט האיש שהוא הת"ת יהו"ד איש מלחמה בה על לב שהוא כנ"י והנה האיש בביתו ויחוד שלם ואין זה הדין רק בבתולה כי מעלתה רבה ועי"כ בתולה לכהן גדול איש החסד ואם קנאה בצרור ולא הוזהרה בעולה היא ופסולה לכהן גדול. בעל ופירש ישוב בחיוב היחוד. וכן בחופר כוך שהמת בחוץ א"כ המתאבל ושומר המת וחופר הכוך הדין שורה עליהם ואין להם מצות יחוד ופטורים הכתוב נקבר המת נסתלק הדין מן העין וחייבים הם. ויזהר האדם שלא יקרא כשלבו רואה את הערוה בין ערותו או ערות בניו ובנותיו כי הלב הוא כנ"י כענין ויתעצב אל לבו ובזמן שאתה מייחד תזהר לעבר הערוה מן הלב להיות היחוד

שלם

שלה. א"ר בתפלה אמרו שצריך לחזור אחר מים ובק"ש אמרו מקנח בצרור אם הוא זמן ק"ש ולא הצריכוהו לחזור אחר מים. ועוד בק"ש אמרו חוגר טליתו על מתניו ואינו צריך לכסות לבו ובתפלה אמרו עד שיכסה את לבו ס"ד בכל דבר מחמירים בתפלה יותר מבק"ש והלא קריאת שמע דאורייתא ותפלה אינו דאורייתא כי היא תורה שבע"פ. א"ל בני התפלה אתה מדבר עם הקב"ה להעלות תפלתך אל מקום התפלות נקודה דקה והתומה ונעלמת ולכן מחמרינן בה. אבל היחוד אע"פ שהוא דאורייתא אינך מדבר לפניו רק שאתה מייחד וכולל כל העשר ואינך מבקש לעשות לך פעולה כמו בתפלה. ומה נדקו דברי רב חסדא דאמר כשצואה דבוקה על בשרו אפילו מכוסה בבגדו אל יקרא ק"ש כי כשמו כן הוא חסדא מטהר הבית והגוף הטהור הנקי אין להניח הצואה המוסרחת נותר וחיצוניות להיות בגוף הטהור כשרוצה לייחד ודע והבן שק"ש מבריח רוחין ושדין הנאצלים מצליית ובאין להזיק הוא שנאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. א"ל עבד קורא או אינו קורא א"ל והלא אמרתי לך עבד משועבד תחת יד רבו ודינו כשהשם אמר לו נחזור לעניננו מה ראה יעקב אבינו ע"ה לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ולא אמר לשון אחר או שבח אחר. א"ל בני אודיעך באמת שהם אלו האותיות (ר"ל הראשי תיבות דהיינו בשכמל"ו) משתמש יסו"ד ואיך ביסו"ד שיסו"ד כיסו"ד ליסו"ד מיסו"ד ויסו"ד ביסו"ד אך ביסו"ד אל תמרודו כיסו"ד מי כיסו"ד אלהינו שיסו"ד אלהינו מיסו"ד יצא הדבר לה' כי ידור נדר לה' וה' שמים עשה ועם אלו יחד בניו עם ה':

כוונת התפלה:

וגם אמר ועבדתם את ד' אלהיכם וכתיב ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ונתעוררו חז"ל איזהו עבודה שהיא בלב הוי אומר זהו תפלה אמר לו רבי כפי דבריהם לא היה להם לחייב את האדם להתפלל רק במחשבת הלב לבד ולא להוציא הדבר מפיו. ועוד מנא להם דלעבדו בא בתפלה אדרבא אימא שאין לנו חיוב תפלה כלל ומאי לעבדו בכל לבבכם בא לומר שהמצות צריכות כוונת הלב והוא עבודה שלימה לאפוקי ממאן דאמר שהמצות אין צריכות כוונה. ועוד שואל האדם מזונות ורפואות והצלה מגלות כענין תפלתינו כעין ברך מיני תבואה רפואה למשומדים ולמוסרים עבודות שלנו הם ומאי לעבדו ועוד אנו משבחים אותו ומקלסים אותו כדי לעשות רצונינו כעין מגן אברהם מחיה מתים האל הקדוש למה כדי לרפאות ולגאול אותנו וכדי לעשות כל צרכינו. והלא אפילו מבשר ודם יש לנו לקחת סדר ומוסר שהמוליך דורון למלך אינו שואל ממנו דבר בשעת הדורון שלא יראה שבשביל הדורון שואל

א״כ ה״נ או כל התפלה שבח וקילוס או כל התפלה צורך עצמינו. אמר לו בני תבין מאמרם ז״ל ומאמר הכתוב אומר והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי שומע למעלה להיות הוי״ה יסו״ד כהוי״ה וכי״ה ואז כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אתכם ממקומיכם ואעשה רצונכם בכל מה שתבקשו כענין ונתתי מטר ארצכם בעתו. ומה פירוש והיה כי היו״ד רמז לחכמה עילאה וב׳ ההין בבינה ומלכות והו׳ בתפארת וכשתקיימו המצות ירד חכמה עילאה לעמוד בין הבינה ובין המלכות והו׳ למעלה מה׳ ראשון כענין ירכיבהו על במתי ארץ ומי יוכל להזיזו שב ואמר אשר אנכי מצוה אתכם היום שהיום הוא המצוה אתכם לאהבה את יהו״ד שהא״ת הוא של יהו״ד והוא אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם מאהבה ובמה תעבדוהו בכל לבבכם בתפלה. ומה מאוד מתקו דברי האומר איזהו עבודה שהוא בלב הוי אומר זו תפלה כי רצה לגלות וגילה טפח וכיסה טפחיים שהלב היא כנ״י אשר היא פועלת כל צורכי היום הוא תפארת. ודע והבן בני שכנ״י היא המקבלת הנפשות הקרבנות תחלה שהעבודה בקרבנות ורואה הנפש הראויה ומקבלת אותה ושאינה ראויה דוחה אותה ועל כן עבודה שבלב הנה הקרבנות. ודע בני שהתפלות נסדרו ונתקנו ונוסדו על הסדר הקרבנות. והנה באמת התפלה דומה לקרבן שכן הקרבן מעשר ומקרב המסובבים באשפה הנקראים מתים ואתה מחיה אותם המסובבים. וכן בתפלה אומרים אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה (אלה) ועל תחיית המתים אומר מחייה מתים ברחמים רבים ודאי והבן שאברהם תקן תפלת שחרית להעלות אותן שלא יבאו לטומאה וזהו אל המקום אשר עמד שם ויצחק פיים מדתו והתפלל מנחה וקירב אפילו אותן המתים הישנים תחת האשפה כי המערב למדת הדין הרפה וכן הקרבנות מכפרין מיני עונות וחטאים כבדים וקלים ואמר קודשא בריך הוא כשם שהקרבנות מדתי פועלת כן תעבדו גם אתם בפיכם להעלות היורדים כעין הקרבנות וזהו אלהי אברהם הוא חסד אלהי יצחק הוא פחד אלהי יעקב הוא הת״ת ואמר ואלהי בתוספת ו׳ לכלול מסך הך׳ והוא יסוד ואחר כך יחד כל אחד בשמו ואמר האל הגדול הגבור והנורא (האל הגדול חסד הנקרא גדולה הגבור הוא פחד הנקרא גבורה) והנורא הוא ת״ת וכלל אותם להשלימם שכן דרך הקרבן להשלים הכל והנה כשם שהעטרה מועלת עבודת הקרבנות כן גם אתם תעבדו עבודת התפלה הדומה לקרבן וע״כ באה התפלה במ״ע. וגדולה התפלה מכל הקרבנות שהתפלה מקרבת ומשלמת יותר מכל קרבן. ודע בני שקרבן נקרא עבודה הוא שנאמר מה העבודה הזאת והיה קרבן פסח וכן התפלה אשר היא במקום קרבן נקראת עבודה וראה אתה סוד שאמר יהודה לאחיו במלת בצע כשאמר מה בצ״ע כלומר לא יועילו לנו התפלות שתקנו לנו אבותינו והם בקי״ר לברי״ם ער״ב להגלל מהסיבוב אם נהרוג

את

את אחינו והוא לא שם לבו שאף בגניבה לא יגלו מהסבוב שכן כתיב וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת מותא חניקא ועוד אחז״ל נשים חייבות בתפלה שהרי מ״ע שלא הזמן גרמא הוא שהתורה לא קבעה זמן קבוע בתפלה כמו בק״ש. אל״ר נסי שלא קבע מ״מ יהיו פטורות כמו מק״ש פטורות יהיו פטורות מתפלה ואיך מדהוי ליה למכתב בק״ש אסוב ובתפלה אסוב וכתיב בק״ש והסב״ת ולאהבה בתפלה ש״מ לדון ג״ש כהם שפטורות מק״ש פטורות מתפלה. א״ל תפלה במקום קרבן כנ״י פועלת והיא הבוחרת והמקבלת להעלותו למעלה כן מעלה התפלה עד הרצון וע״כ שאשה חייבת. אל״ר מה נעשה בתפלת ערבית שר״ג אומר חובה וגם אמר על תפלת ערבית העובר על דברי חכמים חייב מיתה וכל זה להחזיק דברי האומר חובה. ור׳ יהושע אומר רשות והעמד בתוכחה שב ואמר גב הוא חובהכי אעפ״י שהיא נכללת בתפלת המנחה מ״מ היא לעצמה וע״כ חובה להתפלל תפלת ערבית. הלא תראה שאיברי תמיד של בין הערבים מתעכלים והולכים כל הלילה ודין קרבן בלילה ודין תפלה בלילה וכן כתיב ערב ובוקר והסרים אמיהם ואהמה מה בוקר והסרים חובה אף ערב חובה והאומר רשות הבר פן יהיה חובה במקום קבע וחכמים אומרים אל תעש תפלתך קבע ואין הדין כך שאעפ״פ שהתפלה עליה מ״מ הדברים מורים בהיא עם הכלל ולמה לא חשש האומר רשות פן יבא כל אחד להשמע ולומר רשות הוא ולא יתפלל עד שתשתכח תפלת ערבית לגמרי והנה קילון ופירוד והאומר רשות הוא הגורם. לכן זי ליה למולא טענה להקל בתפלת ערבית שלא להתפלל. ודע בני שמלות תפלה מהם ברוחניות מהם בכנ״י והם י״ח נגד ח״י עולמים הם י״ח עולמים. והעומד להתפלל צריך תחילה לכוון רגליו שנאמר ורגליהם רגל ישרה והכוונה שלא יהא מקום פנוי לרדת משם שום דין לערב התפלה ואחר כוון הרגלים לעשותם ככף רגל עגל (היו) מתפללין תפלה מנין ישרה. והעלה משם למרום ראה אותם והבא מעשה לידו עמד והתפלל מנין ישרה. ואחר שישוה רגליו ישים יד שמאלו על לבו ויד ימין על יד השמאל שכן כתיב באברהם ויעקוד את יצחק בנו שהשמאל כפות תחת הימין ואח״כ נותן עיניו למטה כעין עיני ה׳ משוטטת בכל הארץ שבעה עינים על אבן אחת. והנה האבן והארץ ענינם אחד ולבו למעלה שצריך לכוון במלואיו להעלות הלב העליון למעלה והכ״יגיע לגאל ישראל יתחיל מיד אדני שפתי תפתח כדי לסמוך גאולה לתפלה ואדני שפתי וכו׳ היא כתפלה אריכתא רומז בכ״י וכן נם אדני שפתי (אלא שגם) כנ״י נקרא גואל כי בהתחברות היסוד הנקרא א״ל ח״י גואל עם אדני אז הוא ה׳ סמך גאולה לתפלה והתפלה שהיא אדני מתמלאת ומתברכת משפע היסוד שהוא גאולה אז פועלת ועושה גם אדני שהוא התפלה גאולה בשליחות היסוד ומצלת וגואלת ישראל מכל רע ומשחית ואז נקראת גם הוא גואל ומצד עצמה איננה

אינה גאולה כי היא בעצמה צריכה לגואל לגאל כענין שהיא גולה עם ישראל אלא הכל היא שהשפע הגואל עליה נקראת גם היא גואל הוא שאמר יעקב המלאך הגואל אותי מכל רע וקראו מלאך ואיך כי המדה הנקראת אדני היתה עם יעקב תדיר כענין אם יהיה אלהים והיה מצילו מכל רע וקראו מלאך שפירושו שליח בעבור שהיא שליח של יסוד לגאול זהו המלאך הגואל ולא לחנם תקן דוד אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתיך שם תיבות והנה התיבות שם ואותיותיו כ"ה כתיבות שמע ישראל והנה שם וכ"ה א"ל ר"ל שם וכ"ה בגי' א"ל לומר לך בזמן שאתה מסמכה עם הגואל שהוא היסוד נקראת גם היא אל חי. ואע"פ שהיסוד נקרא גואל מ"מ הגאולה אליו מהבינה הנקראת חיים וע"כ נקרא היסוד אל חי והאמת באמצעות החסד ומה שמתחיל אדנ"י הוא סוד בעבור שהו גנזיו ועושרו של מלך ואליו באים כולם כענין כל הנחלים הולכים אל הים ומשם מתפשטים אל כל מה שלמטה ממנה ובעולם השפל. אל"ר תמיה אני על דברי חז"ל שתקנו לחתום תהלה גאל ישראל ואח"כ אדני שפתי וכי הרבה שערים יש למקום והלא שער אחד יש לו וזה אתה מעיד בפיך באדנ"י הוא השער וזה המתפלל עומד בגואל ויורד בשער ומאין נכנס לגואל. היה מן הדין להתפלל התפלה שהיא השער ואח"כ גאל ישראל שהוא הגואל א"ל בני אתה מתעטף ואיך יודע איך ובעליתו נכנס בשער ואחר שנכנס מקדם השער בהנחת תפילה של יד ואחר עולה ממדריגה למדריגה וכשיבא בגואל לברכו מיד מביא השליח לפניו הוא אדני שפתי כי הגואל אינו פועל בעצמו שאין עולם הזה ראוי להשתמש בגואל עצמו וע"כ להיות השליח מוכן זהו שאחז"ל הסומך גאולה לתפלה וכשהתפלה מלויה עם היסוד הנה היסוד בעל התפלה וע"כ גם היסוד נקרא תפלה וכשהתפלה דהגואל העליון הוא כ"ע א"כ בכוחו שניהם והוא התפלה והגואל וזה צריך המתפלל להעלות הכל בקנה אחד עם הגואל העליון בא"י גאל ישראל גא"ל בא"ת ב"ש כתר:

ועתה בני שמע סדר התפלה כשמתחיל בברוך ישוה ראשו מעט ויכוון בכ"ע אשר הוא הבריכה שאינה נחסרת לעולם וכשאומר אתה יכוון בחכמה עילאה הוא שהיה להאצילות ועדיין לא יקים ראשו למעלה להעלותה ולכלל בכתר ובחכמה למתק הדין שבה וכל זה בעבור שהיא אלהינו הכלולה בדין וברחמים וגם בהזכרת יהו"ד יכוון באותיותיו ובניקודו וכשאומר אלהינ"ו יכוון בבינה שהיא כלולה בדין וברחמים הפועלים הד"ו פרצופים ויכוון באותיות אלהינ"ו הה' רומז לה' של אהי"ה וו' רומז להמשכת רחמים בבינה ומשם לת"ת נקראת אל ה' ויאר לנו בליאר הל' מושך משך חכמה עילאה ומשך הכתר חכמה היא הקנה הנקראת שירה וכן לוואר הל' במשך קנה ה' שבמלת אלהינ"ו הוא ה' אחרון שבשם

שהשם בן ד' שהן הדין שמאחד אותם הה' לתפארת מיד ממשכת כ"ע (לבינה) שהיא ה' למטה מה' הכפוף הם י' שערי בינה כי היסוד מקבל נ' שערי בינה בכח הי' של אלהינו ומשפיעים למטה בנון הכפוף שהוא רומז בה' אחרון והו' הוא תפארת שנתייחד עם כולם. וכשאומר ואלהי אבותינו ור"ל הבינה שהוא אלהינו הוא אלהי אבות הגשמיים בעבור שאברהם יצחק ויעקב נאחזים מחסד פחד תפארת אשר מדת הבינה נמצאת באלו הג' כתרים והבינה הוא אלהי אברהם ר"ל אלהי החסד ברחמים אלהי יצחק בדין ואלהי יעק"ב בדין וברחמים הוי אומר מלך על כולם ובעבור שהבינה הוא כח החסד ופחד ותפארת ולכן אמר ה"ל הגדו"ל הגבו"ר והנור"א ור"ל אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב אתה הוא אל שלהם ר"ל כח שלהם של הגדול שהוא חסד ושל הגבור שהוא הפחד ושל הנורא שהוא הת"ת ולעולם מדבר אל הבינה ואומר אתה הוא א"ל עליו"ן ומה אתה עושה גומל חסדים טובים כלומר אע"פ שאתה כלול בדין ורחמים והדין שלך יורד דרך פחד ת"ת והוד אל העטרה הפועלת הכל (בספר ישן היה כתוב יורד דרך פחד והסוד' אל התפארת הפועלת הכל) ורחמיך יורדים דרך חסד ות"ת ויסוד אל העטרה אתה אינך ממשיך דרך השמאל אלא דרך ימין וזהו גומ"ל חסדי"ם טובי"ם וזהו חסדים לשון רבים שהג' האלה חסד פחד תפארת כולם הם רחמים וקונ"ה הכ"ל ר"ל עשית לך קו המדה הנקרא הכל הוא היסוד דהכל אתה ממשיך אל הזקן הזה הוא היסוד הנקרא כל וממנו אל העטרה וזהו וקונה הכל ומהו המשכה שממשיך וזוכ"ר חסדי אבו"ת ר"ל זוכר ומשפיע חסדים של תפארת ומביאם אל היסוד שהוא הזקן ואח"כ מבי"א גוא"ל שהוא היסוד לבנ"י בניה"ם ר"ל שהיסוד נתן כח להעטרה והעטרה לכסא שלה עד שמגיע הגאולה אלינו. אל"ר חלילה שהעטרה עושה שליח לבניה אלא הכי הוא ומביא גואל הוא היסוד ועושה גואל הזה את העטרה לגאול את ישראל הנקראים בני בנים ומיהו אין לנו למע"ן שמ"ו באהב"ה ר"ל אע"פ שתראה ישראל אינם ראויים להגאל עושה למען שמו של חסד היא העטרה שם לחסד הנקרא אהבה וכן הוא אומר ואעשה למען שמי מל"ך רחמ"ן יכוין בבינה שהוא רחמן ומשפיע מצד הרחמים אלהי א"ל חי שאתה אל חי ומוריד רחמי החסד ביסוד הנקרא גואל עוז"ר בכח רחמיו ומושי"ע וכובש הדין שהוא הפחד ובמה כובש הדין במגי"ן שהוא החסד בא"י יכוון בכתר במלת ברו"ך ויכוון בחכמה במלת את"ה וישוח מעט וכשיבא במלת יהו"ד יקים ראשו ויחשוב מגי"ן אברה"ם ר"ל מגן הבינה הכובש הדין הוא אברהם שהוא החסד והנה באמת הרחמים בחסד אברהם גם אתה צריך לרוממה ולשבחה בגבורה ולכן מיד את"ה גבו"ר ופועל בפחד הנקרא גבורה ועל כל זה לעול"ם יהו"ד

ר"ל

ר"ל אע"פ שאתה כלול בדין לעולם הרחמים אתה ממשיך בתפארת וזהו לעולם יסו"ד בתפארת הנקרא עולם הוא יסו"ד שהוא הרחמים ואחר שהעולם מלא ברחמים אתה מרחם על המתים המגולגלים בטומאה ובשקלים ורמשים ומזמינם לשוב לחיות ולחזור וזהו מחיה מתים אתה נ"ב להושיע ר"ל אתה חכמה עילאה רב להושיע בדין שאתה כח החסד ברחמים שהבינה כובשת הדין ע"י המגן הוא חסד ועל ידך הבינה הוא משיב הרוח כפי רצונה ומוריד הטל מכ"ע ומחיה המתים הנזכרים מכלכל חיים בחסד ר"ל הספירות אשר הם למטה מהבינה והם נקראים בני הבינה ונקראים חיים הבינה מכלכל אותם בחסד מחיה מתים ברחמים רבים הם רחמים גמורים רחמי הכתר סומך נופלים ר"ל אתה סומך הבנים השנופלים להתמלאות בדין ולהחייב העולם רופא חולים ר"ל בהיות בנים שלמטה סימנה חלשים מצד הדין כענין כי חולת אהבה אני הבינה ממשיך עליהם רחמים ומתרפאים ומתיר אסורים ר"ל בהיות הרשעים אסורים מלהוריד מים לכבות אש הדין אתה מתירם משע"ן לאביונים ר"ל האביון היא כנ"י שלמטה ממנה כענין אביון אצב לכל וצריכין משען לשען ולבא להם תאוותם אתה הוא המשען להם שאתה ממשיך הכל אל כל מכל בכל ר"ל הכל נלא חסד ת"ת אל כל היסוד בכל היא כנ"י הנקרא אביון וכל זה למה נקיים אמונת"ו היא כנ"י להיותה בקיום הרחמים לרחם בישנ"י עפ"ר החיים הנקראים מתים והמתים עתה שב לדבר עם העטרה ולומר אע"פ שאתה המלך בעולם הגלגלים ובעולם השפל אנו מאמינים שהמדה הנקראת מ"י היא הבינה היא כמו"ך בעולם הרוחני כלומר אם אתה פועל בעולם השפל מכחה שהיא פועלת בעולם הרוחני וכל זה למה בעבור שהוא אדו"ן כגבורו"ת ומ"י דומ"ה ל"ך ר"ל כי היא דומ"ה שהיא מל"ך ממי"ת מונע השפע ומחי"ה וממשיך השפע ומצמי"ח ישועה מכתר עליון לכבות הדין ונאמ"ן את"ה להחיו"ת מתי"ם ר"ל במלת ונאמן ובמלת אתה כולל ו' ומשך הו' והעטרה ר"ל ונאמן היא העטרה ומשך הו' אתה הוא הת"ת שנאמר ואתה תשמע השמים כלומר שעל ידי שלם אלה תהיה התחיה וא"כ בא"י מחי"ה המתי"ם בעבור שכוונת הברכה היא כך תתברך העטרה מתפארת הנקרא את"ה ומתברך מחיה היא הבינה אשר היא מחיה מתים' ומדלג הקדושה ומתחיל לדור ודור כי הש"ץ צריך להתפלל שני תפילות אחת בלחש לתפלה הרוחניות הנעלמת אשר כל התפלות באות שם וחד בקול רם לתפלה הנגלית המעלה התפלה למעלה ווי להו לאותו צבור דלא מתפלל ש"ץ דדכו ב' תפלות חד בלחש וחד בקול רם והאומר דהוי ברכה לבטלה למה לא ישים יד לפה כי הב"י אינו מסכים להוראותיו והנה בני אחר שהמלכת הבינה והחסד והגבורה תמליכה גם בתפארת ואומר מיד לדו"ר ודו"ר נגי"ד גדלי"ך ר"ל הם

הד"ו פרצופי ונקראים דור ודור ונמשך עליהם גדלך הם הרחמים מהחסד (הנקרא גדולה) שנתברך גם אנו מהם ומלת הגיד נמשך ולנצ"ח נצחי"ם קדושתך נקדי"ש ר"ל התפארת הוא הנצח על הנצחים שהם נצח הוד ונקדש הת"ת מקדושתך ושבחך ה' אלהינו ר"ל השבחות היורדות אליך מלמעלה אותו השבח מפינ"ו היא כנ"י המתרגמת התורה למשה ומשה לנו והפה נקרא תורגמן עתה מפינו שהוא התורגמן לא ימוש השבח הזה אלא ירד בת"ת הנקרא עולם ומעולם לועד היא העטרה שהיא ויעוד הכל וזהו מפינו לא ימוש לעולם ועד ו' ליה למאן דאמר מפינו הפ"א רפה כ"י א"ל מל"ך גדו"ל וקדו"ש את"ה כלומר לו הגדולה והקדושה וממנו בת"ת בא"י הא"ל הקדו"ש ויהיה זה הברכה כברכה מחיה המתים ואחר שהמליך המלך בגדולה וגבורה ות"ת הצינורות ומלאת הימים העליונים והבנים נגררים אחרי האם האם נגררת אחר הבנים מעתה בקש רחמים והם ברכות אמצעות שהם י"ג ברכות עם ברכת המינים שהכל אחד ומאחד השאל ר"ל תייחד הכל והשאל ומאחר שהשלים י"ג מעד תתחיל בעבודה ואומר רצה שזו היא מדבר בנצח שהתפלה והעבודה הכל הוא בנצח והודאה בהוד והגיע למודים ישוח עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה כדי לעורר הרחמים לרדת להפסיק המקטרגים והם נצח ברכת רצה והוד ברכת הודאה ברכת שים שלום הוא היסוד וע"כ הוא חותם הברכות:

כוונות הקדושה והתפלה ועושה שלום:

ועתה בני מחזיר התפלה בקול רם לכלול כל ישראל בבקשה שאנו מבקשים מהשוער להעלות התפלה בתפלה הנעלמת וכאשר ישלים התחיה מיד צריך לומר הקדושה מלה במלה בחול ואצ"ל בשבת. ושמע בני סדר הקדושה אומר נקדי"ש א"ת שמ"ך שהיא כנ"י הנקראת שם נקדש אותה בעול"ם שהוא התפארת ומקודש ממך (נ"ל שמך) כשמקדישי"ם אות"ו בשמ"י מרו"ם ר"ל המלאכים המקדישים את השם ומעלים אותו בשמי מרום ככתוב ע"ל י"ד נביא"ך וקר"א ז"ה א"ל ז"ה ואמ"ר קדו"ש ויכוין בעטרה קדו"ש ויכוין בתפארת קדו"ש ויכוין בבינה ר"ל תתקדש העטרה מהתפארת ומתקדשת בבינה וכשאומר יהו"ה יכוין בשם בן ד' ובניקודו לצבאו"ת ר"ל הוא שם כולל כל צבאות וכאשר עליה הרד ואמור מל"א כ"ל הא"רץ כבוד"ו ר"ל מזה השם מלא כל הארץ כבודו כבודו הוא תפארת כל הארץ יסוד ועטרה ועתה תחזור ותברך כנ"י ואמור תתברך כנ"י ממקומו שהוא חכמה עילאה וזהו ברוך כבו"ד ה' ממקומ"ו שהתפארת כבוד הבינה והעטרה כבוד התפארת ומשלים תפלתו. אצ"ר כמה כריעות עושה בתפלה. א"ל הרי אמרתי לך בין הכל הי' בברכה ראשונה תחלה וסוף ובהודאה תחלה וסוף ובסוף התפלה כורע ואינו קם אלא עושה

ג' פסיעות באותה כריעה ונותן שלום בשמאלו תחלה כדי להשלים השמאל עם השלום ואחר בימינו ומשלים הימין עם השלום כי אחר היום הדין הרחמים עושין רצונו. א"ר והלא חז"ל אמרו נותן שלום בשמאל שהוא ימינו של הקב"ה ואח"כ בימינו שהוא שמאל של הקב"ה. א"ל בני משלים תפלתו ואומר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי ר"ל השם הסכים עמי והוא הייעני והשלמתי תפלתי והוא ברחמיו יצרני ויגאלני ואח"כ נותן שלום בשמאלו תחלה שהיא צד אחיזת המקטרגים כדי שלא יקטרגו על התפלה והנה השמאל שב לימין ר"ל לרחמים וזהו שמאלו שהוא ימינו של הקב"ה ואח"כ לימינו לחברו בחבור השמאל שהוא עם הימין זהו ימינו שהוא שמאלו של הקב"ה כלומר בחבור השמאל ועתה כולם מחוברים והנה הכל אחד ולא יקטרגו ולא ידחו התפלה וזהו עושה שלום על ישראל. וראה בני כמה הוא נכבד יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי שר"ת וס"ת שלו עולים שע"ה י"ד אלהי"ם ר"ל י"ד העטרה אלהי"ם הסוד ר"ל שעה אל תפלת עמך ישראל ולהעלות בא" הספק אל קין ואל מנחתו לא שעה ואח"כ מתודה ואומר קדיש. דע בני שהקדיש הוא סוד גדול וענין עמוק ושמע והבן סדרו וענינו. ודע בני שכל הברכות היורדות מלמעלה בהקיף צריך להכניע ראשו ולשוח מעט שע"י שיחה והכנעת ראשו ששוחה הוא המשכה וירידת הברכה וכל ברכה שרומזת בעטרה המתברכת מלמעלה צריך להזקיף הראש ושלא לשוח. והנה כוונת הקדיש ואומר ש"ל יתגד"ל ויתקדש וקודם שיתחיל יכוין בה' באותיותיו ובנקודה כדי שיהיה כוונתו מתחלת הפרדס ואחר יאמר יתגד"ל ויכוין בחסד להשפיע גדולתו ועיבו בת"ת ואחר אומר ויתקדש ויכוין בפחד הנקדש קדוש והמתקדש מהיכל הקודש היא הבינה והנה אומר גדולה וקדושה שהם חסד ופחד תנו לתפארת ממה שאתם מקבלים מבינה המקבלא מכ"ע באמצעית החכמה וזהו שמי"ה רב"א כי השם השם הגדול שהוא שם בר"א רומז בתפארת וע"כ כשמזכיר שמיה רבא יכוין ביהו"ד באותיותיו ובנקודותיו בעלמ"א ד"י בר"א כרעותי"ה כלומר ולהיות התפארת גדול וקדוש בשהם קצוות הנקרא עולם וימליך מלכותי"ה ר"ל העטרת שהמליכה למלך בעולם השפל ימליכנה בחייכון וביומיכון שתהיה גם היא מתגדלת ומתקדשת ממך שאתה מתגדל ומתקדש מהחסד והפחד ובחיי דכ"ל בי"ת ישרא"ל ר"ל כשתמליכנה ותתברך ממך תהיה כלולה עם חיי דכ"ל ר"ל חיי היסוד בית ישראל ר"ל בית הת"ת ומבקש רחמים שימליכנה בעגל"א ובזמן קרי"ב ואמר"ו אמ"ן וממליכין אותה עם חכמה עילאה ע"י מה שאמרו יתגדל ויתקדש שמיה רבא אמ"ן יהא שמי"ה רב"א מבר"ך לעלם ולעלמ"י עלמי"א להיות כלולה בחכמה עילאה הנקרא אמן מכח הת"ת וזהו מבורך כלומר התפארת יתן לה' עולמית הכלולות

בו והם למטה ממנו ומחמשה עולמות שהם למעלה ממנו וע"כ צריך להזכיר העולמות אחר אמן יהא שמיה רבא מברך ואלו הן לעלם ולעלמי עלמייא כי אחר שהזכיר שמיה רבא צריך להזכיר חמשה עולמות בכללו וזהו לעלם התפארת לעלמי כלה והוד עלמיא יסוד ועטרת ועל שהעולם בכלל הברכה ברמז במלת עלמיא לענין עניית אמן ע"כ צריך לומר יתברך וישתב"ח ויתפא"ר ויתרומ"ם ויתנש"א ויתהד"ר ויתעל"ה ויתהל"ל שמי"ה דקב"ה לעיל"א וכו' יתברך חסד וישתבח פחד ויתפא"ר ת"ת ויתרומ"ם כלה יתנש"א הוד יתעל"ה יסוד אז יתהלל ויתהדר עם הרוחניות מי שמיה דקודשא בריך הוא לעילא היא הכ"י שם הקב"ה ומי שלא שלם עניית אמן עם בריך הוא קרוב הוא לכופר וי להם אנשי הגלות רודפי הגזל והחמס רודפי חטא ועון והאשם עליהם אמר הנביא זרע מרעים בנים משחיתים שאיכהם לוקחים סדר ומוסר ממה שעבר אבל אתם מוסיפים חטא על חטא עון על עון היה להם תקוה מכל יגיעכם כאשר יחנו כן יסעו כי מאתן זוכה קודלו ואם בני אברהם אתם ואין להם ערוב שימו לב לדעת לרדוף אחר הש"י שאברהם אף כי לא נצטווה לפחות לדעת ולהכיר אלהיכם ע"י תפלתכם ולא להיות המלוה והתפלה כמשא כבד עליכם דעו שכל טרדתכם ישאר אחריכם ולא תקבלו שום תועלת רק זה שעל הכל יביאכם אלהים במשפט כי המשפט לאלהים הוא. אל"ר כשעומד ש"ץ ואומר ברכ"ו א"ת ה' המבור"ך במי יכוין אל"ב כשאומר ברכו ישוח ראשו ולמה בעבור שאומר לקהל ברכ"ו המדה הנק' א"ת היא הכ"י שהיא של יהו"ד המבורך מג' רוחניות דרך השדרה וע"כ כשאומר להם ברכו אומר להם כוונו ב' בעוקץ הב' הרומז בכתר וגוף הב' הרומז בחכמה ובר' הרומז בבינה ובכ' הרומז בחסד כעין אנכי ובו' הרומז בת"ת הכולל בו' קצוות ואחר שתמשיכו הברכה כסדר הזה תזכירו א"ת של יהו"ד שהוא מבורך ממה שלמעלה ממנה ועונים הקהל ומכוונים כמוהו הוא שאומרים ברו"ך ואיגם משנים דבר רק מקדימים הו' לכ' כי ברכ"ו אותיות ברו"ך וממשיכים ברמז ואחר בפירוש ואומרים הברכה שמשכנו ברמז היא משם העל"ם הכולל הכל שהוא מבור"ך ויורדים לעולם שהוא הת"ת או היסוד ואח"כ וע"ד שהיא העטרה והנה הברכה שלימה. אל"ר ולמה יוליא הש"ץ עלמו מן הכלל נתחבר בכת הרשעים והיה מן הדין להעבירו משם כדין המדלג בברכת המינים הלא תראה בברכת המזון אנו לומר נברך שאכלנו משלו כדי שלא יוליא עלמו מן הכלל דא"כ דאין לחוש יאמר ברוך ועוד מ"ש דהכא אומר את ה' ולהם איכו אומר את ה' יאמר את ה' שאכלנו משלו ועוד אחר שכולל עלמו במלת נברך למה יחזיר לומר ברוך שאכלנו ועוד בתפלה ש"ץ כמלאך ה' צבאות היה מן הדין לומר נברך את ה' כדי שלא יוליא עלמו מן הכלל אל"ב בש"ץ שמכוון להמשיך מלמעלה אומר ברכו כי אותיות ברכו

באותיותיו יהו"ד לענין הרמז שהמשכה אבל נברך אינו נראה דבר שהסגו"ן רומז בעטרה שהיא נו"ן כפוף ואל תאמר שמוליא עצמו מהכלל שהוא מברך הו' באחרונה לכלול כל הו' קצוות והציבור מעלים כל הו' כולל שם קצוות למעלה מהב' שהוא חסד והמשיכו הב' ועשאוהו ד' לרדת השפעה עד ועי"ד ובעבור שמזכירין ועי"ד ע"כ אינם אומרים ברוך את ה' כי ועי"ד במקום א"ת. אבל לגבי האכילה הכ"י זנה ומפרנסת והכל שלו וע"כ אומר נברך כלומר יתברך הנ' מהב' הרומז בכתר ובחכמה באמצעית הך' שהיא הבינה ע"י הך' שהוא החסד. ועונין ברוך שאכלנו משלו כלומר ברוך הוא כמו שאמרת ומיד מתחיל ואומר ברוך אתה כלומר תתברך אתה העטרה שאתה אלהינו ומלך העולם כענין ואני נסכתי מלכי על ציון. הזן את העולם הגשמי ומה שאמר אתה (נ"ל את) בעבור שכלל עם ה, הראשונה במלת נברך ע"כ שב האת (נ"ל עתה) אתה. ואל יתפלל אדם במקום גבוה הוא שנאמר ממעמקים קראתיך ה'. א"ל מאי ראיה היא זו אילו נמלא במקום גבוה והיה קורא אל ה' היה שומע לו ואז היה אומר במקום גבוה קראתיך ה'. א"ל בני הרי הוא אומר ממעמקים כלומר הייתי עומד בעמק המלך וקראתי המלך ואין הכוונה שלא יתפלל במקום גבוה דא"כ אם הוא בהר ירד בעומק רק הכוונה הוא כך אל יעלה במקום גבוה לכתחילה להתפלל שם כי הניח העמק שהיא הכ"י. וגם יזכר ממחילה ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ונתעוררו חז"ל שהתפלל מקירות לבו היא הכ"י ולא היה שם חילוק בינו ובין הכ"י ועלה בבעל החיים הוא הכתר הנקרא מזל העליון בני חיי ומזוני במזל"א ונתוספו לו ט"ו שנים. ואע"פ שיש ארוכות קבועים שמניחים בה ס"ת טוב הוא להטות עצמו שלא יהיה אחר הארון הכוא והראיה שהתם אמרו לא שנא קבוע ואינו קבוע. ועוד ארז"ל הנכנס לבה"כ ומלא ציבור מתפללין בלחש ירא"ה ויחשוב שאם יתפלל ויגמור תפלתו קודם שיגיע ש"ץ לקדושה יתפלל כדי שיקדש גם הוא ואם לאו ימתין ויתפלל עם הש"ץ כשמחזיר תפלתו וכל זה הוא כדי שלא יקדשו הציבור והוא מתפלל כי הציבור מקדשין העטרה עד הבינה המתקדשת מב' רוחניות ואתה שואל לרכך ולא תלויה. א"ר ויפסיק תפלתו ויאמר קדושה ואח"כ יחזור למקום שפסק. א"ב וי לי' למאן דפסק לענות בתפלתו אמן או קדושה כי הרס ועניית קדושתו לא יועיל כי הפוסק תפלתו פוסק היומים העליונים מלחיות התפלה וע"כ נפסקו גם ימיו של זה הראית בני כ"כ נתמעטות הכוונות והידיעות ונתמעט פרדת התורה מישראל שבאו חז"ל ואמרו עיקר הכוונה בברכה הראשונה ואם לא כוון בכולם אלה בה יצא וכל זה למה שאם יאמרו לא יצא לא יתפלל כלל ועתה שאינו מכוון כלל מה תקנה עשו אם לחזור ולהתפלל ואני נשבע לך בני שבועה אמיתית והכי הוא שאם יחזור מאה פעמים

לא יכוון אף ברחשונה מטעם שהוא חסר ידיעת הכוונה לכן אני אומר לעולם יתפלל אדם תפלתו כדי שלא תשתכח תורת תפלה מישראל ובמקום שהתפלה עמנו בגלותה אל תרחיקנה בחסרון התפלה לגלגל עליו גזירות כי במקום שאין התפלה שם הגזירות. אל"ר ועל מתתמה בזה תתמה בנשים שהן פטורות מתלמוד תורה וחייבות בתפלה ובלא ידיעת התורה כוון התפלה לנשים מניין. א"ל בני מלמדין אותן עניני תפלה והנה תוכיח שממנה שורש התפלה. אל"ר אשאלך והודיעני התפלה מקרבת הצדק אל הצדקה והצדקה מקרבת הצדק אל הצדקה וא"כ יתן פרוטה לעני ויפטר מהתפלה. א"ל בני טובים השניים מן האחד. אל"ר תפילין בשבת וביו"ט ובמוסף אמאי לא והלא אמרינן טובים השניים מן האחד. א"ל בני התפלה מוריד והצדקה מעלה והנה עדים רחוקים ושניהם כשרים אבל תפילין ושבת שני אחים משבת באי כלה ותפילין כבודה בת מלך פנימה ב' אחים ופסולים לעדות. אל"ר א"כ מה יהיה במילה דהוי להו מילה ושבת שני עדים פסולים וא"כ למה אמרה תורה שנשמור שבת מאחר דאית לן מילה. א"ל לא מילה ביעור הערלות אם כן הצדיק יורד בצדק כענין באתי לגני אחותי כלה. ושבת ויו"ט ומוסף מתקרב הצדק אל הצדקה והנה שני עדים. אל"ר א"כ יהיה בתורת חיוב לתת צדקה ולהתפלל א"ל מאי דעהך שאם אין לו לתת צדקה לא יתפלל לפחות יזכה באחת התפלל ונתן לצדקה יוצא לדרך ונתן לצדקה אחריו ואחרי יולדתו אל"ר אם אינו יודע אם התפלל או לאו מה יעשה א"ל יחזור ויתפלל ויחדש בה דבר. אל"ר למה ארז"ל המשכים לפתח ונתן לו שלום קודם שהתפלל כאלו עשאו במה דכתיב במה נחשב הוא אל תקרי במה אלא במה אל"ב דרך להיותה והקרבן עושה שלום וזה שנותן לזה שבא לפתחו עשאו במקום בתה כי במה יחשב זה האדם להקדימו בשלום קודם שתקדים תפלתך בשלום אלא וודאי שאינו נחשב דבר ואתה מקדימו עשית אותו במה שלא תראה בדרך נותן לו שלום אם פוגע בו ואומר לך בני ושמהו כחותם על לבך כשאתה יוצא לדרך תקח שני בני אדם ואנ"ל יותר ובלבד שיהיו אוהביך ואמור אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי עזרי מאת ה' עושה שמים וארץ והם עונים אל יתן למוט רגליך אל ינום שומרך והוא אומר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל והם עונים ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך יומם השמש לא יככה וירח בלילה ה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם הנה (בתוך המזמור) הם ה' פעמים יהו"ד נגד ה' רוחות. אל"ר שלא מאן דהו אמר לרב יהודה אחוה דרב נשלא חסידא כשתלך לדרך אמור יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתוליכנו לשלום ותסמכנו לשלום תחזירנו לשלום ותצילנו מכף כל אויב ואורב בדרך ותתני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו

בא"י

בא"י שומע תפלה. והנה התפלה הזאת עד תיבת בדרך לשון רבים להחזיק המלאכים המלוים אותו ומשם ואילך בלשון יחיד רואינו בלשון רבים וחוזר ואתה אמרת אשא עיני. א"ל בני הא והא אלא דא' להו קודם ומה מאוד לדקו דברי רב חסדא דאמר צריך לעמוד ולהתפלל תפלת הדרך כשיוצא מן העיר ויתפוס בדרך ואפילו שאינו רוצה ללכת רק ד' מילין מתפללין ופחות אין מתפללין ורב חסדא עומד ומתפלל ובעבור שאינו יכול לכוון כי כוונתו גדולה ושמע בני יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו ר"ל הבינה שאתה אלהינו ואלהי אבותינו תוריד הוית רצון לפניך היא העטרה שילא ממנה הוית אותו רצון להוליכנו לשלום מכח היסוד שנקרא שלום ותסמיכנו לשלום כי העטרה היא סמך עולם הגשמי מכח היסוד ותחזירנו לשלום ותצילנו מכף כל אויב ואורב בדרך הנאללים מלילית ובאים ומחזיקים לב האורבים ואומר בלשון רבים לכלול גם המלאכים ההולכים עמו כי יש מלאכים כנגדם ואח"כ אומר ותנני לחן ולחסד ולרחמים בלשון יחיד כי הוא העוסק בחסידות בעיניך היא העטרה שהיא עין עולם השפל ובעיני כל רואינו הוא היסוד הרואה העטרה והעטרה אותנו בא"י תתברך אתה ככ"י שאתה שומע תפלה ומעלה אותה למעלה. ומה מאוד לדקו דברי רבי דאמר אם היה רוכב על החמור והגיע זמן תפלה שלא ירד מעל החמור אלא ילך ויתפלל רכוב דמה לי לירד או שלא לירד לא יתפלל בכוונה אלא שהיה מן הדין להיות פטור אבל לא גרע מכל התפלות שהכל אחד ומה נפסק לבו לשמים. א"ל א"כ למה אחז"ל שהבא מן הדרך פטור מלהתפלל ג' ימים אמר ליה בני בדרך יתפלל הדרך עליו ולבו לשמים אבל בבאו מן הדרך אין לו ישוב הדעת. ומה שאמרו ג' ימים כשיעברו מעליו הג' רוחניות שאינו יכול לכוין ייכנס בהקיף אז יתפלל וא' זה הבר תפלה צריכה כוונה והאמת אתו אלא שאינו יוכל לכוון מ"מ לבו לשמים ושכר גדול יש לו וא"כ אפילו לבא מן הדרך חייב והפוטר טעה בחשבונו וגם דע בני שרוכב המתפלל בהשלמת תפלתו עומד ועושה ג' פסיעות עם הרכב ונותן שלום כי צריך לחלוק כבוד במקום השלמת התפלה. א"ל זמן ק"ש עד ג' שעות תפלה עד מתי א"ל דע לך שהיום נחלק לג' משמורות משמורה ראשונה נוהגת תפלת שחרית שנייה תפלת מנחה גדולה שלישית מנחה קטנה ונמשכת עד י' שעות וג' רביעית משעה י"א ויאחר רביעית משעה י"א ושעה י"ב ועתה חובת זמן תפלת שחרית עד ד' שעות דעד אז תינוק יונק משדי אמו. אלא שנתנו זמן למי שלא התפלל בעונתו שיתפלל עד חלי היום וזה לחובת תפלה וממתינים לעבור חלי שעה משעה שביעית ואז מתחלת שעת המנחה ומשם ואילך זמנה אלא שנקראת מנחה גדולה עד שעה תשיעית ומשעה תשיעית עד ג' רביעית משעה אחד עשר נקראת מנחה קטנה ודע כי בחלי היום עד חלי שעה שביעית

קטב מרירי פועלת וע״כ התחלת הזמן מנחה מחצי שעה השביעית וקודם הלילה שעה ורביעי מתחיל הדין למעט מעט כי כל זמן המנחה היא עת רצון ודע בני שהתפלות יש להן תשלומין מטעם שאין לך זמן להיות הדין בלא רחמים ורחמים בלא הדין שכל אחד נמלא בחבירו אלא הזמנים והמשמורות לתוקף הדין והרחמים וא״כ אם טעה ולא התפלל שחרית ועבר חצי היום שהוא שש שעות יתפלל מנחה שתים תפלה ראשונה לחובת עצמה והשניה לתשלומי שחרית טעה ולא התפלל מנחה עד שעבר עשרה שעות וג׳ רביעים משעה י״א יתפלל ערבית שתיים הראשונה לחובת עצמה והשניה לתשלומין טעה ולא התפלל ערבית עד שעלה ע״ה יתפלל שחרית שתים ראשונה לחובה והשניה לתשלומין אבל טעה ולא התפלל שחרית ובמנחה לא השלימה אין לה תקנה והוא מעוות לא יוכל לתקן אל״ר ואם לא התפלל שחרית ולא מנחה איזה ישלים בערבית א״ל ב׳ הקרוב אליו מנחה ושחרית מעוות לא יוכל להתקן. אל״ר יחיד המתפלל רשאי להרים קולו או אינו רשאי אלא בלחש. א״ל בני בני א״י הן מרימין קולם אבל בני בבל בלחש אל״ר והא חנה בא״י היתה ואפ״ה כתיב וקולה לא ישמע א״ל ב׳ מאשה אין ראיה דקול באשה ערוה אל״ר אימר דאמרת במילי דעלמא אבל בתפלה מי יימר. א״ל בני נתיראה מעלי הכהן שלא יפסיקנה אבל אדם דעלמא מרים קולו בתפלתו ובניגון יפה להעלות תפלתו אף כי הוא יחיד אבל בחוץ לארץ התפלה נדודה ממקומה ולא ניתן רשות רק לש״ץ אבל ליחיד לא רק בלחש ובכוונה ואז יוכל לבטל הגזירות רעות לא כאלה הרשעים המגביהים קולם כעין שלית ציבור בראש השנה ובי״כ ואינם שותקים להקשיב מה שאומר ש״ץ בתפלתו ובחזרתו וגם בתפלה ראשונה להתפלל כל אחד בלחש. אל״ר אם היה לפניו תפלת מוסף ותפלת מנחה איזו יקדים. א״ל בני יקדים מוסף משום שמוסף רומז בגואל הוא היסו״ד ומוסף לשון תוספות ברכה ודרכו להאמר תמיד קודם מנחה. אל״ר הרי שטעה ובכה שהוא שבת והתפלל של חול עולה או לא א״ל בני לא שהרי לא קדש קדושין גמורים אלא שאל מזונות בשבת ואין ירידת מן בשבת וי לי׳ לאותו גברא שבעיונותיו אפי׳ משום תפלת חול לא יצא שהרי עשה הקודם חול. אמר לי׳ רבי ואם נזכר בתוך התפלה שהיא שבת מה יעשה אמר לי׳ בני פוסק ואינו משלים הברכה חונן מאתה חונן שהוא משלים ואח״כ מתפלל של שבת. אל״ר ומ״ש אתה חונן מאשר ברכות. א״ל בני לא עביד מידי בשבת כי אינו מצרכי אדם. אל״ר הרי אמרו רז״ל אל יתפלל אדם במקום הטינופת לא ידע והתפלל מה יעשה א״ל בני אי לאו דהוא גברא רבא לא הוה מספק שמו לברא אדם רבא הוא דקאמר חוזר ומתפלל כי תפלה במקום מטונף מה מעלה מטונפת הוא והוא לא עיין וטינף עצמו ויחזור ויתפלל במקום טהור. אל״ר הרי שהיה מתפלל ועבר הטינוף או חזיר והשה

באמצע

באמצעי התפלה צריך לחזור לראש או לא. א"ל בני התפלה אינו נשמעת אלא עם כוונת עצמה (כ"ל כוונת עצומה) ע"כ חוזר לראש והרז"ל מצוה מוסרחת צריך להרחיק ואפי' מצואת חמור הבא מן הדרך ומצואת תרנגולין המוסרחת. א"ר עד כמה יוכל האדם לעצור נקביו שלא יקרא לצריך לנקביו ויוכל להתפלל א"ל בני עד ד' מילין ואימא עד ב' פרסאות בעינן שיהא מוחזק בטהרה וידעת בני שהרוק הוא דבר יותר אילוני ואם נזדמן לו רוק בתפלתו לא יגלהו אלא מבליע בכסותו או זורקו לאחוריו בדרך שלא יהא נראה ובמקומו יתבאר בעזה"י ולא כאלה הגסים והעבים בעלי גאוה אוידי ה' שאינם נזהרין אבל תיכף שמשלים תפלתו הוא רק לפניו וגם בתוך התפלה ואינו מתביים מהש"י אוי לו שאינו יודע שכל דבר אילוני מזיק למעלה במדה הנק' תפלה וכן הרשעים הבאים להתפלל אינם באים לשם שמים ולכן כשבא לכרוע אינם כורעים רק באמצעות גופם וראשם נזקף למעלה מצד גאוותו ובאמת צריך לכוף ראשו כאגמון וגם לא ישחה יותר מדאי כי מוליד ביטול כוחות להשפיע יותר מדאי ורא"ה והבן בני שר' חייא בר אבא גער באדם אחד ששחה יותר מדאי כי רדף אחרי שמו והאיה השוחה ע"י הגע"ה שב ותיקן מה שקלקל מ"מ לדקו דברי ר"ח שהעבירו והוציאו מהכלל הליבור העליון והתמעט כוחו למעלה ושפעו וכאשר עשה כן יעשה לו ורא"ה והבן בני איך נק' קדוש הנזיר מן היין אשר הוא יוצא מפחד לאומת עכו"ם ע"כ לא (כ"ל והנה) ינוחו ממנו אך ישראל הקדושים בחולה לארץ מן הדין להתרחק ממנו לגמרי כי קללה הוא שנאמר ישתו יין נסיכם. והראי' שהרחיקוהו חז"ל מן התפלה כי אין בידם לגזור עליו לגמרי רק בתפלה ככהן בעבודה והוא אמרם שתוי אל יתפלל והעמידו איזהו שתוי כל שיוכל לדבר לפני מלך וע"כ נראה שדבריהם ישרים כן דאל"כ יכנו המלך וא"כ דהכי הוא למה לא יתפלל אלא שאין לערב היין בתפלה או בעבודה והדין נותן שלא יעשה תפלתו כלל אבל שלא יפטור כל אדם עצמו ויאמר שתוי אני ע"כ אמרז"ל אם התפלל יצא אבל באמת אסור לו לטעום יין כלל קודם תפלה אפי' טעימה בעלמא ושיכור שהגיע לשכרותו של לוט והוא כל שאינו יכול לדבר לפני המלך אין לו תקנה בעולם כי שם חרפתו על ראשו ותרחיקהו בעולם וחרפה בפניו. א"ר אם בא אדם לשאול צרכיו בג' ראשונות או ג' אחרונות הרי או לא א"ל בני לא אפי' צרכי רבים. א"ר א"כ למה תקנו זכרינו לחיים בברכת מגן אברהם. א"ל בני אם אתה סובר באמת שהם צרכי רבים לא פירשו לך יפה ואם הדבר אמת כן מן הדין היה שלא ימות אדם מן העולם כי בין צדיקים ובין רשעים ובין בינונים כולם שופכין נפשם אל ה' במלת זכרינו וכולם שבים בתשובה ונכתבין לאלתר לחיים ולמה ימותו ועוד שהצדיקים נכתבים לאלתר לחיים והרשעים לאלתר למיתה. והבינוני' תלוים ועומדים לדין א"כ מה צורך

בזכרנו

בזכרנו לחיים בין כך ובין כך הקב"ה פועל הדין הצדיק אפי' לא יאמר
זכרנו לא ימיתהו כי צדיק הוא והרשע אפי' יאמר זכרנו ימיתהו הקב"ה
כי רשע הוא והבינונים בין כך ובין כך יעמודו לדין אלא זכרנו צורך
גבוה הוא ובעז"ה במקומו יתבאר. וגם דע לך בני שהפוסק בתפלתו
מחלק כח לדין ולרחמים ומצרף כוונות אסורות עד שמשיב הכל לדין
ואמרו אוי להם לרשעים שמהפכין מדה"ר למה"ד ולכן המתפלל ושמע
קדיש וקדושה או ברכו אל יפסיק אפי' לשמע שאין פוסקין אלא מפני
הסכנה והכוונה הואיל ויש סכנה ודאי דין בתפלתו ויפסיק ומי שתורתו
אומנתו בזמן התפלה אינו פוסק כי הוא מחבר התפלה למעלה בת"ת
ולכן אינה דוחה לימודו ולא אמרו ז"ל זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד
אלא למי שאין תורתו אומנתו ומערב כוחות חיצונים בלימודו כי לא
אפשר בלאו הכי הואיל ואין תורתו אומנתו ועל כן פוסק גם להתפלל.
ולא בחנם אמרה תורה ודברת בם ולא בדברים בטלים מכאן ארז"ל
המוציא מפיו דיבור לבטלה עובר בעשה כי לאו הבא מכלל עשה עשה
וגם לא לחנם אמר חכם אחד אם הייתי בהר סיני הייתי שואל שתי
פיות חד לתורה וחד למילי דעלמא ותפשוט מכאן שתורתו אמנתו דוקא
בעינן אבל בלא"ה אז היה פוסק וצריכי לבור כתורתו אומנתו דמי ואינו
פוסק וכן ארז"ל לא יאחז אדם תפילין בידו או ס"ת בזרועו או סכין או
ככר או קערה או מעות ויתפלל מחמת שאין דעתו מיושבת עליו מכלל
הדברים אחרים זולת אלו שרי לאחוז בשעת תפלה חלילה והא צריך לשום
שמאלו על לבו וימינו על שמאלו ואיך יתפוש שום דבר אלא כל דבר
אסור לתפשו ולמה נקט אלו אלא כשתופש התפילין ואינו מניחן בראשו
או בזרועו הוא היפוך כוונתו תפלתו וסכין לאו דוקא בידו אלא אפילו
באיזורו הוא תלוי שזה מקצר וזה מאריך ואין הדין נותן לחברם והא
דנקט ידו לגבי סכין לאו דוקא אלא ה"ה דאפילו באיזורו אלא משום ככר
וקערה או מעות דינם כדין סכין ובכל מקום שהם בגופו אין להתפלל
עמהן מתרי טעמי חדא דהני הגלות אדוקים בע"ז הם המעות שצורת
דת חיצוניות עליהם ועוד מתוך שהן אדוקים דעתייהו עלייהו וקערות
וככר ותינוק מעיין דעתו מתפלתו וא"כ על כל דבר אמרו חז"ל ווי לכם
עמי הארץ דלא עסקיתו באורייתא לדעת הודותיה ואתם מתפארים
להכנס בבה"כ בקומה זקופה ולקשקש באיזורכם הסכינים היפים עם
הכיסים מלאים דמים ידיהם מלאים ומשום הכי אינם יראים
להכנס באימה ויראה ובלא שום ענוה עמו ולא די להם שתפלתם בלא
כוונה אלא שמוסיפים לערב מקצר ימים עם המאריך והוא הוא המקצר
ימיהם כי מה לעשותם בא"י והעני הסומא שנדחה עיקר צורתו ממנו
ואינו רואה היכן יעמוד להתפלל יכוון לבו לשמים ואל תאמר מאחר שלא
ידרים לא יחכים ומאחר שלא יצפין לא יעשיר כי צפון רומז בפחד ודרום

רומז

רומז בחסד וא"כ שלא יכוון אלא בצפון אין לך ע"ז גדול מזה ואם לדרום
ה"ה אלא הכוונה הוא רק לכוון בצפון עם הכלל כענין לא תעזוב את
הלוי יתעשר ואם יכוון בחסד עם הכלל יחכים והניהם בשמים משפיעים
וא"כ כאשר יכוון לבו לשמים גם הוא יקבל חכמה ועושר אלא שאינו
דומה במכוון בהם. א"ל א"כ דהכי הוא למה אמרו יצפין שיעמוד בצד
צפון והלא בכל מקום שהוא עומד ומכוון פעולתו נעשות. א"ב הרי כל
התפלות במזרח ומאי יצפין יכוון וכדי לעשות מעשה אדודי מצדד לצד
צפון וה"ה לדרום א"ל עד עתה דברת שנשמע מאבותינו כי מאה ברכות
כן א"ב מי סברת שאין הכל מפי אבינו אין מלבי אפילו דבר אחד.
א"ל אפילו הכי א"ל ב' במאה ברכות אין לך כח כי הדברים עמוקים
א"ל אדוני תראה הכח היכן כמלא כי בן ה' אני ובן ד' ואני הייתי
כשלמדתי כל ענין וכל חיבור של סוד וחקוקים בלבי ולא אשכח דברי
ונבא אל הנסיון כי כל דיבור ודיבור ממתיבתא דרקיע בא ואין לפרסם
עליו. א"ב אל תתפאר כי ק' ברכות הר גבוה על ראשך לא תוכל בו
מ"מ אמור אתה ואדבר אני במקום רבך ונראה התפארותך א"ל כתיב
ועת"ה ישרא"ל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה ונתעורר ר'
מאיר להאיר מזה הפסוק ק' ברכות ושאל ואמר כי יש לאל ידי כתיב
ה' אלהיך שואל מעמך ליראה וללכת בכל דרכיו ולעבוד אותו בכל לבבך
ובכל נפשך ועוד למה כתיב ביראה ובעבודה ה' אלהיך ובאהבה כתיב
אותו ועוד השואל ישאל הוא משואל ויאמר לו הנה הוא שחסר ממך
ועוד למה נחסר אות אחת להשלים ק' אותיות אלא הקשיבו וראו עם
מי הכח מתחלה מדבר הבינ"ה למדה הנק' פאת קדמה מזרחה היא
העטרה שהיא בת ישראל מדת הת"ת הנק' מזרח ומודיע לה במלת
ועתה ישראל שכן ועת"ה גימ' פא"ת ה' אלהיך שהוא אלהיך הנק' מה
כי השם במילואו יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולה מ"ה ואומר שאל מעמך
בחסרון הו' כי מפאת קדמה שואלו מה עם אשר עמה הם ו' ימי
בראשית לכן אמר מעמך שוב אמר כ"י א"ם ליראה קרי בי' אם כי
היראה באם והוא את ה' אלהיך תירא כענין איש אמו ואביו תיראו וגם
הבינה נקראת אם כי שם הבת כשם האם ומה היא היראה ללכת בכל
דרכיו כלומר להיותך מזומן לקבל שפע דרכיו הם ימים עליונים ולאהבה
אותו שהוא חסד הנק' אהבה כענין ורבקה אוהבת את יעקב מצד
הרחמים שהיראה בנין אב ברחמים ואין שם אלהים נתפס ברחמים וע"כ
אמר אותו ומה צריכה א"ת לעבוד את ה' אלהיך היא האם בכל לבבך
ובכל נפשך והיא לא תפעל רק ע"י נטילת רשות והדבר הזה תשאל
לבניך לעשותו כדי להעשות למעלה ואמר הכ"י לישראל ה' אלהיך הם
הד"ו פרצופין של יסו"ד אלהיך והיא עמכם כי א"ת אמו ואביו תיראו
ללכת בכל דרכיו הם מצותיו ולאהבה אותו ר"ל לעבדו מאהבה לעבוד
את

את ה' אלהיך בתפלה בכל לבבך ובכל נפשך ר"ל לשפוך נפשך בתפלתך ולדבקה בו וכל זה לטובתך תאהוב המדה הנק' מ"ה הוא הוי"ה במילואו יו"ד ה"א וא"ו ה"א בו גנוזים מאה ברכות לתת לך ובלבד שתברך אותם המאה ברכות כדי שיבאו עליך כי מה בא"ת ב"ש י"צ שהן ק' אלא שצריך אתה לסייע בברכותיך להוריד הק' ברכות לאמך והאם תברך הבנים והנה תראה שמל' מ"ה וחילופו י"צ עול' הק"ם (ר"ל הקם) אותה למטה והיא תקים אותך למעל' וזהו עמך תקום וזולתך לא תקום ומרע"ה מדבר עם ישראל מפי השכינה וע"כ הציווי נסתר והנה אותיות כל הפסוק הזה צ"ע כי כן הדין שהעולם בעל הברכות א' בתיבת מ"ה להודיעך שכלל הברכות בשם כ"ו א"ל אדוני איך י"ד כ"ו במלת מה שנתחברת וממתנת לקבל הק' ברכות לברך את בניה אל"ב צור מ"ה הוא י"ד כ"ו שהוא י"ד הוי"ה (ר"ל מ' פתוחה הוא כ"ו ה' ד"י ע"כ) אלא זה תאמר לי אם ראית כשמקבלת ק' ברכות היא נעשית נר להאיר אל העולם א"ל אדוני והנר היכן הוא א"ל במלת מ"ה א"ל אדוני צור מ"ה היא י"ד כ"ו תחליפהו בא"ת ב"ש הוא נר אלא אם ראית כשהיא דבוקה במלת מ"ה הוא אחד א"ל אדוני צור מ"ה י"ד כ"ו העלהו במ"ק והוא אחד א"ל אדוני בזמן שישראל אינן מברכין ק' ברכות בשלימות אלא מחלקים אותם לב' ימים אז מתהפך מלת מ"ה שהוא ק' ברכות לרע"ב א"ל הכי הוא שחולקים מ"ה והוא כ"ב וחצי וק"ב וחצי עולה רע"ב הפך ברכה אל"ב ראית איך מלת מה נעשה עץ ומחיה העולם שמברכין ק' ברכות א"ל אדוני הכי הוא עץ החיים הם ק' ברכות ומחזיקים בה הלא תראה כי המ' נתחבר עם כללו והה' עם כללו ונעשים עץ. אלא אימא לי אם ראית העטרה הכתר בראשה כשמברכין אותה ק' ברכות די לה אלא שרוצה להדבק באהי"ה. אל"ב נעלם המ' פתוחה מ' סתומה עולה ת"ר ונעלמי הה' הי"א והמ' הנגלה וה' הנגלה הרי כת"ר א"ם ר"ל כתר הבינה על ראשה שגם הבינה נקרא כתר והוא כרת כי בשכורתים הברכות נכרתו בגזירות האם כרתי בכרת (בכרת ברכת) א"ל בני על כל אלה אשאלך מנ"ל דהכ"י מקבלת הק' ברכות ממ"ה שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א א"ל אדוני לקח המ' פניו ואחוריו הם ל"ג לקח הה' פניו ואחוריו הם ד"ו ויעלו הק"ל והוא שאמר הקל קול יעקב וזהו שאמרו משה קבל תורה מסיני וזהו והנה סל"ם מוצב ארצה כי ק"ל סינ"י סלם חשבון אחד להם וכולם רומזין בהכ"י לכן אתם בני הגלות תנו לב לדעת את אלהיכם ולברכו בכל יום מאה ברכות כדי שתתברכו מהם כי ע"י הברכות הללו אנו קיימים וחיים בגלות לכן שמעו אלי ואל תקלו בהם ומה טוב ומה נעים לומר החזן הברכות הקצרות בבה"כ שירגילו בהם אף אותם שאינם יודעים ואלו הן ק' ברכות ברכת השחר י"ח וברוך שאמר וישתבח ב' ז' של ק"ש בבוקר ובערב ג' תפלות י"ח כ"ד ונטילה

וכמולה וד׳ דברכמ״ז וכיין ב׳ אחת מלפניה ואחת לאחריה סרי ק׳ ועוד ברכות אחרות נילית ותפילין ב׳ ולקטנים ולגדולים ואכילת פירות תחילה וסוף חוץ משבת שחסרו ל״ג ברכות מסמכין שמניתו שבג׳ תפלת של שבת הן כ״ה והמכוין להשלימם במיני מגדים מה טוב ומה נעים מ״מ אם אינו יכול אין בכך כלום כי שבת עלמו משלימן:

הליכה לבהכנ״ס:

וגם הנכנס לב״ה יתאחר שיעור שני פתחים ואח״כ יתפלל והכוונה שלא יתחיל להתפלל עד שיתיישב לבו וכוונתו לחכמ״ס עילאה ובבינ״ה לקשרם בכ״ע שהוא המשקוף והם המזוזות כפתחים ובהשלמת התפלה מתרחק ב׳ פסיעות ובג׳ עומד בדרך שבא כן ילא וגם יש לו לאדם לרוץ לבה״כ כדי לדעת את ה׳ שנאמר ונדעה ונרדפה לדעת את ה׳ לענין הפסיעות שהיא גסה אין לחוש כי מכוין לדעת את ה׳ ר״ל לקרב את עם ה׳ ר״ל העטרה עם הת״ת באמת ביליאתו מבית הכנסת אל יפסיע פסיעה גסה כי רחק מה שקרב וי ליה למאן דפסע פסיעה גסה ביליאה מבהכ״נ כי הפסיעה אז עושה חרבה יותר מפסיעות כל היום אדוני מה עושה לאלו שמחזיקים עלמם רבנים ואין תורתם אומנתם והם חסירים מכל ולא באים לבה״כ להתפלל עם הליבור שאז הוא שעת רלון אבל סומכים על למודם וחסרונם ומתפללים בביתם:

ברכות ק״ש ושלא לאכול סמוך למנחה:

וכל מי שלא בירך ק״ש וישב ללמוד אפילו תלמוד לריך לברך ברכת התורה אבל אחר ברכת ק״ש אין לריך שכבר נפטר באהבה רבה וא״ל אדוני איזהו עיקר אהבה רבה או אהבת עולם. א״ל בני תדע דעד ד׳ שעות של יום הרחמים הגדולים רחמי החסד יורדים כענין מלת רבה מלשון גדול ע״כ ביום אהבה רבה ובלילה שהת״ת בא להמתיק הדין שלא להחריב העולם אהבת עולם שהת״ת נקרא עולם. א״ל אדוני הלא גם החסד נקרא עולם דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה. א״ל בני עיין במלת הלילה אהבת עולם שכ״י היא נקראת אהבת עולם היא אהבתנו אהבה רבה הוא החסד אהבתנו לאית בני מה מנהג רע עושין בני הגלות לא די להם שאוכלין כארי ומשמנין כדוב והאיך לא מתביישין שגורמים לנו נדנוד במעשיהם הרעים ומביאין להקב״ה לייסרם שהרי האם המייסרת הבנים והם הם שהכעיסו ולא אחרים שאלו אחרים חטאו ואלו יקבלו חטאם ועונם היה עול כמוהו אלא הם עלמם החוטאים הוא שנאמר אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהנה והיה להם להתביים מהש״י ולזכור עונם ולהכניע עלמם בתענית כל ימיהם אלא שאינם נזהרים מלאכול בסעודה בסוף ו׳ שעות שהוא חלי שעה קודם מנחה אלא שיושבין

אף

אף בחצי שעה שביעית ואוכלין ושותין ומשתכרין וסמוך לערב קמים ומתפללין הם יזכו והם יחיו והם יאריכו ימים כמו שנכתב להם תפלתם כמחללי שבת ומחלליה מות יומת ולכן יש להם ליזהר שלא לשבת בזה הזמן לסעודה ואפילו סעודת אירוסין וחופה בישיבת הקידושין שעשו לחופה והחופה היא כפירוד מיתה והקילו בתפלת מנחה ושלוח לעשות מנחה היא שלוחה לאדוני לעשיו וגם דיני חולה לארץ השונין ומתנין בתלמוד והסוברים שעולין במעלת סנהדרין יושבין דין לדין כלומר להורות ראו מעלתינו וחריפתינו שאנחנו דייני ישראל ולא די להם קלונם שהם רקים ופוחזים אלא שהן יושבין בתחלת שעה רביעית ומקלקלין המנחה עבירה גוררת עבירה ואל"ל שאסור ליכנס למרחץ ולהסתפר בזה הזמן.
א"ל אם התחילו מה יעשו א"ל יפסיקו להתפלל בזמן המנחה:

וגם ארז"ל אסור לישב תוך ד' אמות של מתפלל ודע מי שמתפלל הבינהו והיא הנקראת תפילה קצרה אינו רואה סימן ברכה כי לא התירו אלא בדרך ובמקום דוחק גדול וביומות החמה אבל בימי הגשמים ובמוצאי שבת לא דאיה שאילת מטר והבדלה בחונן הדעת. ועוד בני אדם שבא בבה"כ להתפלל והקדים אחד וחבירו עדיין עומד ומתפלל אל יניחנו יחיד ל"ש במקום ישוב או שלא במקום ישוב ל"ש ביום ול"ש בלילה ואם הניחו וילא טורפין לו תפלתו בפניו שנאמר הלמענך תעזב ארץ ויעתק צור ממקומו. והכוונה כי כל בתי כנסיות מלאים מיני מלאכים הבאים מכן להעלות התפלה ומהם לדחות כפי המקבלים (המכוונים) ואם זה העני אין בידו זכות יזק ע"כ הממתן עד שישלים תפלתו ואם הניחו וילאת הקב"ה רואה לבו שאינו פוסק תפלתו ללאת עמך וממחזקו ומשמרו ומליו ותפלתך נטרפת כי לא חסת בצלם אלהים. אל"ר למה אמרו הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם יהיה בעזרו ואויביו נופלים לפניו מה מעלה בקביעת מקום. א"ל בני מה לי קובע מה לי אינו קובע אלא הכוונה כשמתפלל יקבע המקום בתפלתו ר"ל יוריד הרחמים בעטרה שכן מקום הוא יסו"ד כולו מלא רחמים ומורידן וקובעם בתפלה שהיא העטרה שלא תרחם שכן הוא י' פעמים י' הפ"ה ופ"ו הפ"ה עולה מקום. א"ל הרי שהתפללו ויצאו מכן מה יעשו. א"ל בני האי דומה למי שהכיה חבירו ויצא אלא שענשו חמור כי הוא הסם חלק אחד מהליכורות וגם הוא יחסם ויכלה וש"ן משלים תפלתו שאין לו להפסיק תפלתו:

הנהגת קדושה בבהכנ"ס:

וגם ארז"ל שלא ילך לבה"כ בבגדים מטונפים לעמוד לפני בוראו להתפלל הוא שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל ואם ראית אדוני מה אמר ר' לוי כל היוצא מבה"כ והולך בבהמ"ד זוכה ומקבל פני השכינה אבל

בנו

בנו ר' יהושע הנאמר מבה"כ ומבהמ"ד והם במקומו מהך הברה אחריו והוא אמרם ז"ל ר' יהושע בן לוי אמר בתי כנסיות ובתי מדרשות לחכמים ותלמידיהן ראה בני אב ובנו כמה דברו ביופי כי ב"ה רומז בעטרה שהיא בית וועד לששת ימי בראשית וכן בית המדרש שכל הישיבות למעלה כנגדה והיא תורה שבע"פ והרמז שחכמים ותלמידהון זוכי' למתיבתא דרקיע ללמוד בפני שכינה וחצר השכינה וזהו מקבלים פני השכינה ובא הדיוק בלשונו לומר האמת והוא אמרו לחכמים ותלמידיהם ולא אמר לחכמים שלא הגיע לחכמים והנה מיעט בפירוש לבעלי הטמאה ומתן בדברי הנאים והאמוראים אשר היו גדולים ממלאכי עליון והקב"ה מבטל גזירותיו לאהבתן ונושאים ונותנים בדבריהן ואין משיגים מהם אפילו דבר אחד שכל דבריהם סוד והטמאה ומתן שנראה פשוט הוא כמו כסוי הקדירה שלא ידעו רבים מה שבתוכה מי יאמין שהרה מחטטת בראשו של אברהם ושנים ופניהם אדומים טלית ותפילין עמהם וטיול ממקומן והיסודי לא ידע אלא הכל הוא סוד ולכן א"ר יהושע לחכמים ויודעים וקב"ה עמהם בדיניהם אבל הנושאים ונותנים בדבריהם ועיקר דבריהם לא הכירו בה לא יתבוננו וקב"ה אינם מסכים בדיניהם וע"כ ביוקר גדול כמלאים בעלי ענוה כי כולם בעלי גאוה ועזות שמרבין בגיטין ובחליצות ונפש ישרה לא יבוא בכפרדים וכוכים אלו לאלו ומתחלפים מאכסניא לאכסניא והנה רבו הפרילים מאוד מאוד ע"כ אסור להקל בבתי כנסיות ובתי מדרשות כי הם דוגמות. ואין נכנסין בהם בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין עושין בהם אפילו סעודות מצוה אפילו הנכנס לקרא חבירו ישב מעט שלא יראה שנכנס שלא לשם מצוה אלא ישב שישיבה בהם מצוה וגדול מכולם יזהר האדם שלא ירוק בב"ה הלל שר' יהושע הוא המעבר מקומו והאומר הרק בבה"כ הרק בבת עינו ולמה נקט בת עינו אלא היא בעלת עולם השפל ונקראת בת עין. ראה והבן בני מה רעה עושה לעצמו ובעבור שהשמון אינם יכולין לסבול לפחות ידרסנה ברגליו או יבלענו בכסותו אחריו למעבר ולכן אין לעבור בבה"כ ואין להשכיר בה"כ ולא למשכנו כי נכנה מקודשה בדרך חול וקדשים אין נעשין חולין בדרך חילוף וזהו שמחליפין ב"ה הלא תראה שאחז"ל הקדשים מתחללין בפרוטה שהקדשים יוצאים לחוץ לע' אומות הנקראים חולין והפרוטה היא יהו"ד המתחלף בא"ת ב"ש מלפ"ץ העולה בגימ' פרוטה וכל זה לרמוז שהקדשים יוצאים והבא תחתיהן מתקדש וצריך לומר בפירוש תחת זה חילוף זה ולכן כל זמן שלא נתחלפו בקדושתן עומדין אפילו חרבו ועלים ולבנים של בה"כ נחלפים ונמכרים ואין מתלוים במלוה :

ברכת כהנים :

וגם אמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור

אמור להם והנה אלו עשה על הכהנים לברך את ישראל. א"ל אדוני
כל ימי אני מלמעלה יברכם בפה ולמה בהרמת ידים ואם הרמת ידים
תועלת עושה א"כ בכל ברכה שאנו מברכין נשא גם אנחנו כפינו ומ"ש
הכהנים לבד. א"ל בני שימו לבבכם לשמוע ולדעת גדולת הש"י דעו לכם
שכל איבריו של אדם יש כנגד' רוחניות ועשר אצבעות שיש באדם הם
כנגד עשר מאמרות והם חמש חמש כנגד חמש עולים עד הכתר הנק' יד
של שם והיא מהת"ת עד העטרה והם תחתונים והכהן הוא נאחז מחס"ד
וע"כ הוא המברך ונושא את כפיו למעלה ומדביק נפשו למעלה ומייחד
השם בלבו ובפיו וכשנושא את כפיו הם עשר אצבעות אז מייחד ומחבר
ומודה כי בעשר ספירות נבראו עליונים ותחתונים ומברך את ישראל
והקב"ה מברכן באותן הברכות שהכהן עושה התעוררת והקב"ה פועל
והנה ברכותיו מלמעלה למטה שכן הדין הוא נותן ואומר יברכ"ך ה'
וישמר"ך ר"ל הת"ת יברך העטרה במה יברך אותה לשמרה מכחות
הטומאה שלא יכנסו בה ומה הוא הברכה שב ואומר יא"ר ה' פני"ו
אלי"ך ויחנ"ך ר"ל הברכה הוא שיאיר הת"ת פנים שאינם מאירים להאיר
ומה הם פניו כנס"ת ישרא"ל ומלת ויחנך ר"ל אחר שיאיר בך תשא חן
בעיניו כענין תשואות חן חן לה אז מה יהיה לכן שב הכהן ואמר ישא
הת"ת אליך ר"ל אל הבינה ואז הבינה שהיא אם יחברנה עם השלום
הוא היסוד ודעו בני שג' שמות הזכיר בג' פסוקים הללו וע"ב שמות
של ג' פסוקים ויסע ויבא ויט נחלקים לג' חלקים על שנמצאים בג'
פסוקים ויבא כל חלק כ"ד ויהיו הג' יהו"ד שבברכת כהנים כל אחד שר
לחלק הרי ג' שרים לג' חלקים. והנה פסוק ראשון ברכה ושמירה בשני
אורה וחנינה בשלישי נשיאת פנים ושלום וכן הה' שולט בו' וכן הה'
האחרון וא"כ כל אות מאריך את שלו ועולה כ"ד כי ד' פעמים ו' הם
כ"ד והרי כ"א ג' יהו"ד ג' פעמים כ"ד הרי ע"ב נראה שיהו"ד אחד
הוא שר לחלק אחד מהע"ב שמות הנחלקים לכ"ד כל אחד ודאו והבינו
שאלו הג' יהו"ד הם י"ב אותיות הנקראים שם של י"ב וכשהיה הכהן
מברך במקדש בכל ברכה היה מזכיר שם של כ"ד ג' פעמים כי הוא
שם בן י"ב וניקוד פעל יפעל יפעול אלא שהיה מבליעו בנעימות אחיו
הכהנים. וגם דעו שהכ"ב אותיות יוצאים מב' תיבות ראשונות של כל
פסוק ופסוק והם יברכ"ך יהו"ד הם ט' אותיות יא"ר יהו"ד הם ז'
אותיות יש"א יהו"ד הם עוד ז' אותיות הרי כ"ב וא' יותר לומר מלך
על כולם והבינו בני ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לע"ו ה' מלך הוא הבינ"ה
ה' מלך חס"ד ה' ימלך ת"ת והנה ירד מלמעלה למטה בכהן המברך
חזר עוד והעלם מלמטה למעלה והוא שאמר ה' מלך עולם ועד ה' מלך
ת"ת עולם חס"ד וע"ד בינ"ה אשר שם יתועדו הכל ושבתם איש אל
אחוזתו. א"ל אדוני למה יסדו הפסוקים הללו בס' אותיות. א"ל ב' היה

הברכה

הברכה ששים גבורים סביב לה מפחד הדין וזהו שם השם מלכות
וגם הם ט"ו תיבות והם אותיות מורכבין בט' כוחות עולים כולם יהו"ד
יו"ד ה"א וא"ו ה"א בהם ק' ברכות והם כח הכוחות וזהו מה יהו"ד
ועוד התחיל בי' והיים במ' לכוון במדה הנק' מ"י הוא הבינה ונקראה
מ"י הרומז בנ' שערי בינה ועוד יכוין בר"ת של פסוק ראשון והם יי"ו
בגימ' שם העלם וגם יי"ו ליוד א' ור"ת של פסוק שני עולה אהי"ה
אלהים להוריד טל של ברכה משם אהי"ה באלהי"ם ור"ת של פסוק
שלישי גימ' חז"ל כענין תזל כטל אמרתי. אל"ר אומר להם כה"ן או לא
א"ל בני א"כ לא קראת הפרשה אמור להם כתיב מכאן שאין הכהן
עובר בעשה עד שיאמר להם א"ל ומ"ש דלא אמור אמור להם אלא אמר
להם א"ל הקב"ה אמר תברכו את בני הם נל"א והו"ד ויהו"ד ואומר
להם לברך המדה הנק' כה אמור להם מהבינה לכן גם אתם אמור
לכהנים לברך את ישראל ואני אברכם כי שמי אני. אל"ר בעמידה ובלשון
הקודש למה. א"ל בני ר' נתן הוא שאמר כתיב לעמוד לשרת ולברך
בשמו מקיש מברך למשרת מה משרת בעמידה אף מברך בעמידה.
אל"ר הכי קאמינא למה בעמידה א"ל שם המפורש מזכיר ויש"ב. א"ל רבי
באדני קורהו ואפילו הכי דצריך עמידה וא"כ כ"מ דאית לן שם וקריאתו
באדני יעמוד א"ל בני לא דמי דהתם קא מזכיר ג' יהו"ד כענין מלכות
שמים בקיומה ג"פ הוי"ה א"ל אי הכי במזמורים דצפרא דקאמינא ה'
מלך ה' מלך ה' ימלוך ה"נ יעמוד א"ל התם ט' יהו"ד בכל ברכה דיש
ט' הוי"ה והוא רומז לט' ספירות ודוד בתוכה הרי כאן יו"ד והכל
באברהם הוא חס"ד שכולם חס"ד וע"כ מעומד ר"ל אברהם בגי' ט'
יהו"ד ודו"ד. אל"ר ונקיש מברך למשרת מה משרת בעל מום לא אף
מברך בעל מום לא וכי תימא אין ה"נ א"כ אמאי אמרו כהן סומא
באחת מעיניו ודם בעירו מברך ועוד התם כהן והכא כהן ומאי שנא
א"ל התם עבודה ומעלה נפש לפני המלך אלא הכא כהן מעורר וה'
מברך והכהן מה שהוא סגי אבל בעליית נפש אם יהיה מצד הנפש בעל
מום הוא צד שמאל צד קנוי וע"כ בעל מום לא. אל"ר ומנלן דהאי לברך
בשמו שם המפורש הוא. אל"ב חלוק י"ה ו"ה פעמים ו"ה
עולה שמ"ו הוא שאומר יהו"ד שמו. א"ל ושיכור למה לא ישא את כפיו
לא יגרע מבעל מום היינו הך מצד דאתי האי אתי האי ונהי דשכור
לא מטעם דבעי ישוב הדעת וליכא שתה יין מעט מ"ט לא נפסל מקרא
מסייעני כי מה משרת כלל כלל לא אף מברך כלל לא הוא שנאמר
במשרת יין ושכר אל תשת בין רב למעט וכדי שלא תאמר מה משרת
מותר בחרצן אף מברך כן נסמך מברך לנזיר מה נזיר אסור בחרצן אף
מברך כן א"ל בני בעל מום מותר ושיכור למה אסור שאתה אומר מ"ט
מסברא מצד דאתי האי אתא האי אפילו שיכור נושא כפיו אלא גזרו
חז"ל

חז״ל משום דאיכא זלזול וטעמא כי הוא מעורר וקב״ה מברך ויהיה מי שיהיה א״ל אי הכי הרג בשוגג מ״ט לא א״ל בני הרג לא דמי דידיו פורשת להוריד ברכה והם מלאים דם מסטרא דעשיו ועל חרבך תחי׳ א״כ דינא הכי הוא מברך ועומד ממשרת מהקישא ואפילו בעל מום וזיר אסמכתא הוא אבל אפילו שכור שרי אלא דאית זילזול וריב״ל הוא דאמר כה תברכו צווי מכאן כהן שאינו עולה לדוכן עובר בג׳ עשה א״ל ולמה חייבתו התורה ג׳ עשה אל״ב ג׳ ברכות הן יברכך יא״ר יש״א ועובר בכל א׳. אל״ר כהן אחד מאי חייב לברך והכתיב תברכו ושמו אמור להם ומיעוט רבים שנים ואינם חייבים עד שיהיו שנים א״ל והכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם א״ל אהרן כ״ג חשוב ושקול הוא לפחות כשנים מי לא כתיב אל משה ואל כל ישראל וארז״ל שקול משה כנגד כל ישראל וכתיב הם המדברים אל פרעה מלך מצרים הוא אהרן ומשה מלמד ששקולים היו והכי שאינו שקול כנגד כל ישראל מ״מ יהא שקול כשנים אבל כהנים הדיוטים לא יחייבו אלא בשנים. אל״ב כלום המשרת אינו אחד א״כ המברך ג״כ אחד. א״ל א״כ מאי אמור להם א״ל בשם אביי הוא דאמר לשניים קורא לאחד אינו קורא. א״ל א״כ מה בכה תברכו ובושמו א״ל המברכים את כה רבים הם אל״ר כתיב כה וכתיב את א״ל הרי כאן כה תברכו את בינה כגוזרת את ישראל אמור להם אתה הת״ת ולכן הא׳ נפתח שדרך שם הרחמים באים אל״ר סדר הברכה איך הוא א״ל בני שמענה הכהנים טובלים מבערב ומטהרים עצמן ובאים ומתפללים בכוונה וקודם שיגיע ש״ץ לעבודה ומתחיל רצה כל הכהנים הכשרים לברך יוצאים ממקומן ועולין לדוכן ומחזירין פניהם כלפי מעלה ומתחילין עד שיגיע ש״ץ לולך נאה להודות ובשעה שמתחילין עד שיקראם הש״ץ אומרים יהי רצון מלפניך ה׳ או״א שתהיה ברכה זאת שצוית לברך את עמך ברכה שלימה ולא יהא בה שום מכשול ועון מעתה ועד עולם. ואחר שישלים ממתינין עד שיקרא הש״ץ ואומר ולך נאה להודות אם הם שנים קורא אותם מיד הכהני״ם ואינם מחזירים פניהם כלפי העם אלא מתחילין ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לברך את עמו ישראל באהבה ומחזירין פניהם כלפי הציבור ותקרא להם הש״ץ מלה במלה ואין מתחיל הכהן המלה עד שיכלה מפי הקורא ואין הציבור עונין אמן עד שיכלה המלה והברכה מפי כהן ואין הכהן מתחיל בברכה אחרת עד שתכלה אמן מפי הצבור ואחר שמשלים הברכות אומר רבש״ע עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו בתורתיך השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל. וכל החזרות שמחזירין הכהנים בין בתחלה בין בסוף כולם יהיו דרך ימין. אל״ר טבילה למאי אל״ב המים רומזים בחסד בריכה טהרה ונקיה והכהן איש החס״ד וע״כ הברכה שמכוון להוריד לישראל צריכה להיות בהכנה

היא

היא ביאת מים. א"ל ורחיצת ידיהם ורגליהם בעבודת הברכה למה א"ל האצבעות רומזים למעלה וע"כ צריך להעביר כל הזוהמא בשעת הברכה ע"כ רוחצין כי המכוון בעשר על העשר כענין בקידוש ידים ורגלים בעבודה ולמה מן הלוים להשלימו ע"י הספירות הזה שהוא כפוף ומשועבד תחת הכהנים ויעקוד את יצחק בנו כהן ולוי. אל"ר אמרת כהנים הכשרים והלא שתוי וסומא באחת מעיניו ומשומד כולה כשרים ומה הנאת א"ל בני שנים מעכבים ואם נתמלא זקנו ראוי לישא ואם לאו לא אל"ר מאי האי והלא ארז"ל קטן לא ישא מכלל דבן י"ג (כשר א"ל בני כל שלא נתמלא זקנו קורא אותו קטן) בעבור שהוא כקטן אבל נשיאת כפים משום שלא נתמלא זקנו. אל"ר בכל המצות כולן בני י"ג שנה וכאן זקן וא"כ סריס דלית לי' זקן כלל לא ישא א"ל אין ה"נ והכוונה כי השערות הזקן מורים בצינורות העליונים כענין שמן היורד בזקן אהרן על פי מדותיו ממש ואין הדין נותן לברך ואפילו הוא בן ק' הואיל והוא חסר כי אין להם מקום הדוגמא לברך. אל"ר א"כ לא יצטרפו עם כהנים אחרים א"ל יצטרפו ונקראים סועדי הכהנים וגם אם היה טמא ידים אינו נושא כפיו עד שיטבול וכמה היה רב אשי חכם גדול שלא היה מניח לקורא עייני"ן אלפי"ן ואלפי"ן עייני"ן לישא כפיהם מפני שמחליפין כוחות עליונים כח בכח שאין לך כח שאין לו אות רומז אליו ומי ששתה רביעית יין והוא אצבעיים על אצבעיים על רום אצבעיים וחצי אצבע וחומש אצבע וכולם באגודל לא ישא כפיו מדרבנן. היו מומין בידיו או ברגליו או בפניו לא ישא כפיו מפני ההסתכלות ההמון ויבואו להסיח דעת ויבטלו הכוונה לענות אמן על מה שאמר הכהן ומשומד לע"ז וא"ל שאר עבירות שעבר ועשה תשובה ישא כפיו כי אחר התשובה אם נשא כפיו מתקן מה שקלקל הוא שאמר הקב"ה שובו אלי ואשובה אליכם. אל"ר אמרת עד שיקראם ש"ץ וכי רשאי להפסיק בג' אחרונות במלת כהני"ם והלא אומר הפסק התפלה גדול. א"ל בני אחר קורא הכהנים כי אין להפסיק וש"ץ מקרא כי הברכות הללו מעין שים שלום והאומר קריאת כהנים מעין התפלה דוחק הוא ואין לנטות אל הדוחק. אל"ר אמרת לי לבי קורא ולא לאחד א"כ מה יעשה א"ל בני יחזור פניו מעצמו אל הציבור בלא קריאה. אל"ר ולמה מנע קב"ה קריאה מאחד א"ל משום שאם יקרא לאחד שב הקריאה למעלה לברך את הכ"י ואין הדין נותן כי צריכה להתברך מהו' וממשך הו' ואז משלימים כולם וזהו אמור להם והאומר אפילו לאחד קורא רצה להשליך דבריו להבל. אל"ר אמרת לי עד שיכלה אמן מפי הציבור אמן זה מה טיבו. א"ל בני הכהן מברך העטרה מהת"ת כפי רצונה ומוריד עליה בברכתו ועונין אמן אחריו ומורידין חכמה עילאה הנק' אמן בחכמה תתאה הנקראת אמן כי היא נובלת החכמה עילאה. אל"ר וכ"ע היכן המנוחה. א"ל במלת אמן

יכוין

יכוין בחכמה ובחכמה באותיות יכוין בציור הא' הוא יו"י יוד קוצו העליון והתחתון וגופו רומזין בג' רוחניות וכו' בו' קצוות והי' השני בעטרה עם כל כחה ואח"כ יכוין במ' ון' פשוטה של אמן שהת"ת הוא מלך פשוט וע"כ ממתינים אלו לאלו להשלים כל אחד כוונתו. ועוד דע כי שההדיוטים מברכין וברכתן אינה קלה כי עוזרים למעלה להכ"י כענין היה לך לעזרני ואח"כ מברכן הכ"י וזהו ואני אברכם כשנתחברתי עם הו' ולכן לא אמר אני וכל אותם שאינם מטים פניהם נגד המברך אינם מתברכין כי אין בקשר של תפילין הנק' אחור הברכה אלא בפרשיות העומדות בפנים ודע כי כל כהן שאינו מברך אינו מתברך ואם יש לו זמן לברך בב' או בג' ציבורים מברך כי מעורר הוא ובזמן שעולין לדוכן הכהנים יטמינו עצמם כי מראים שאינם מסכימים באותה המשכה ותהפוך עליהם לקללה שעובר על ג' עשה שאמרנו. ויהיו ידיהם מגולין נגד כתפיהם אבל במקדש למעלה מראשיהם וכ"ג למטה מן הציץ ויזהר שלא יהיה שום כסוי ברגליהם רק יחפים וידים מגולים. ויזהר הכהן שלא יחזור פניו מהציבור עד שיתחיל ש"ץ שים שלום ושלא לכוף ולקבוץ את קשרי אצבעותיהם עד שיחזרו פניהם מן הציבור ועיר שכולה כהנים כ"ש דעדיף טפי לברך את ישראל שהם במקומות אחרים או מקצתן מברכין ומקצתן עונין אמן וישראל המתפלל אומר הברכות הללו אע"פ שיש שם כהן הכהן אינו עובר ואינו עומד לדוכן עד שיאמר להם ש"ץ כמו שכתוב אמור להם טוב הברכה גם מפי ישראל כי מעורר אלא עליית הדוכן לכהנים ניתן כי הם המכפרין הם המברכים:

סוד מצות תפילין וכוונותיהם:

ענין סוד התפילין וכוונותיהם ונה אמר וקשרתם לאות על ידיך שב ואמר והיו לטוטפות בין עיניך ב' מצות עשה מ"מ צריכין אנחנו לדעת מה ענין של התפילין ומה תועלתן לו להשם בהנחת תפילין. אל"ר ארז"ל הקב"ה מניח תפילין והביאו ראיה מפסוק שאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו ואמרו מימינו זה תורה דכתיב מימינו אש דת למו וזרוע עוזו זו תפילין שנאמר ה' עוז לעמו יתן וכי אפשר הוא זה וקרוב הוא זה לומר שהקב"ה מניח תפילין. ועוד ר' הטיול שמטיילין אותנו לומר אין עוז אלא תפילין וכי לא יש לו לומר ה' טוטפת לעמו יתן כמו שאמרה התורה והיו לטוטפות. א"ל בני נראה שנתעב שכלך ועיניך עוורון כתלאו מהו עוז"ו ע"פ מלא עי"ת פ"ה הרי טוטפ' ועוד דוד המלך ע"ה אמר עוזו ובתורה ה' טוטפ"ת עולין במ"ק יהו"ד ל"ו הוא שנא' זה יהו"ד קוינו ל"ו ומהו עוז"ו זה ת"ת המניח תפילין ומה הן התפילין הד' פרשיות קדש לי חכמ"ה עילאה בכר חסר ו' הנוטל פי שנים כמשפטו כי בכ"ר ב' פעמים אי"ק והנה קדש לי במקום ב' וע"כ מתחיל מקדש הכולל

ב' פעמים א"ק חד לכת"ר וחד לחכמ"ה האדוקה בכתר כי ממנו נאצלה.
וראה והבן שמשה התורה הוא ת"ת תורה שבכתב הוא שנאמר אש דת
למו שמקדש הדת שכן קד"ש בגימטריא ד"ת וכן במ"ק ע"פ הני עדים.
והנה קדש בחכמה עילאה לא ידע אנוש ערכה. ואחר זו הפרשה והיה
כי יביאך הוא בינ"ה כי היא נקראת היובל הגדול שבה ישובו הכל והנה
נחלק שם העולם לי"ה ו"ה חכמ"ה ובינ"ה. ובזמן שיצאו ישראל ממצרים
אז שם י"ה חכמה עילאה המורה רחמים פתח חמשים שערי בינה
לשמוע נאקת בני ישראל ונאקתם היא ככ"י ולקבלם בתשובה ולהוציא
נאקתם וישראל ממצרים בתורה ובהוציאה ממצרים הפכה והי"ה יהו"ד
שם הת"ת וככ"י כלול עמו אחר זו הפרשה שמ"ע הוא החס"ד הוא אב
כהיקף אהבה רבה מנהיג העולם ברחמים וזהו אברהם אהו"ב שמ"ע
במ"ק וגם ואהבת את יי' אלהיך לשמור דרכיו ומצותיו ואחר זו הפרשה
והיה אם שמוע היא הגבורה וזהו שמתחיל במלת והיה לומר אם אהוב
שמע ותשמע אליו לשמור משמרתו שלא להביא כח מכחת הטומאה ואז
ו"ה עם י"ה ר"ל חכמה עם בינה וגם אני אוריד גשמים וה' חכמה
עילאה בגבורה היא ככ"י וזהו ונתתי גשמיכם בעתם ואם לאו וחרה אף
שיתחבר ליוד הא' שרומז בהויה (כי ליוד הא' יוד"ן) בפ' שרומז בפח"ד
לכלות ולהחריב ואבדתם מהרה. אוי לכם עמי הארצות שאינכם אוהבים
התורה לדעת דרכי הש"י ושלא להביא דרך אחרים רשעים שמהפכים
מדת הרחמים למה"ד והנה כי ד' פרשיות אלו חכמ"ה בינ"ה חס"ד
פח"ד ר"ת כ"ו במ"ק כולם באים בת"ת זה השם שמניח תפילין והם
תכשיטי המלך הם נקרא טוטפת לשון תכשיט ומהת"ת בנ"ח היוד יסו"ד
וראה והבן ת"ת נקרא בכר בני בכורי ישראל והיה כי יביאך הוא הכלה
המגלה והוא מטה משה שמו אשר בו ואהבת הוא היסוד וישראל אהב
את יוסף והיה אם שמוע הוא הסוד שבו הלוי נאחז וכולם באים בעטר"ת
ונעשים בית אחד והנה הת"ת קבל ד' וחולק ד' ועל כן ד' בתים בראש
ובעבור שיוצאים בד' ע"כ הן ארבע בתים בתפילין הראש כי הת"ת הוא
הראש המניח תפילין. ועל שבאים בעטרה כל הד' ע"כ התפילה של יד בבית
אחד והוא הנקרא יד שמאל וראה בני נגד תפילין שבראש נאמר תפלה
למשה איש האלהים ר"ל משה הת"ת שהוא איש הבינה ועל שממנו נתנבא'
באספקלריא המאירה נקרא תפילה למשה ונגד תפילה של יד נאמר
תפלה לעני כי יעטוף ונקרא עני כי הוא עני הנצרך לכל. אל"ר והלא
מדת משה נצח. א"ל בני משניהן הוא כלול וגם אהרן מדתו הוד כי
לוי הוא ונתכהן והב להיות ראש המכפר ונאחז בחסד ונצח ימין והוד
שמאל. אל"ר שמעני עניין התפילין דע לך כי קדש לי רומז בחכמה
עילאה ומנא לן דהכי הוא דכתיב קדש לי כל בכור פטר כל רחם ר"ל
המשכה ויחוד במדתם כולם בחכמה כי הוא ראשית חכמה בראשית

ברא

ברא אלהים ויו"ד דהוי"ה רומז בה ובה נכלל כת"ר עליון בקולו בקולו של יו"ד והנה ע"י ד' פרשיות האלו מתאחד הת"ת בכ"ע וזהו קדש לי כל בכור ר"ל הת"ת שהוא בכור וכ"ל שהוא משך הו' קדשיהו לי ומי קדשוהו החכמה שהוא פטר רחם. פרשה השנייה והיה כי יביאך הרומז בבינה בעבור שמצריים הוא בכור כי הוא נאחז בחס"ד אברהם בכור ההקיף ע"כ הבינ"ה הוא הגואלת שאין אחר יכול כן שלא היה נגאלין מיד מצרים אילמלא הבינה שנפתחו נ' שערי בינה וזהו וחמשים עלו בני ישראל אלו החמשים שערי בינה. וע"כ כתיב כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים בבינה הוא חוזק הפחד הנקרא יד כי עד הפחד הנקרא יד ה' הפי' והפחד שואב מהבינה וגזר הכת"ר ונפתחו נ' שערי בינה ונשלחו כולם ויצאו ישראל ממצרים. פרשה שלישי שמע רומז בחס"ד שחס"ד עולה ע"ב ונתן כח הע"ב שמות הם ע"ב גשרים ואז נחלש כח מצרים. פרשה ד' והיה הוא הפחד מה"ד הקשה ונתחבר עם הג' פרשיות ויצאו כולם בת"ת ויצאו ת"ת עם בת זוגו ועשה מלחמה עם מצרים והפילו זהו ה' איש מלחמה וע"כ בהיות התפילין בראשינו ובזרועינו ד' פרשיות מונחים בראש הת"ת וע"י זה אנחנו קיימים בתוך האומות ויען שאלו ד' פרשיות כולם מתחלפין לת"ת ולנצח ולהוד וליסוד ע"כ ד' פרשיות בבית אחד הוא העטרה כי שם ביתם ואלו הם כתנות עור שהלביש הקב"ה לאדם ולאשתו הם ת"ת ועטר"ה וע"כ נקרא תפילין של ראש קדושה חמורה ושל יד קדושה קלה ומ"מ מד' פרשיות ומתכסים גם שניהם שתי לבושים וי ליה וי לנפשיה למאן דלא נזהר בשיחה באמצע כי קוץ השם ועבד פירוד והנה היחוד השלם בהנחת שתיהן אף כי אינן מעכבות זו את זו כי אם מכוין באחד באיזו שיהיה גם בחבירו לכן לא מעכבין דמזהר שלא תפריד בין אחים כי רבקה אוהבת את יעקב. הלא תראה יסו"ד עם רבקה ויהו"ד עם יעקב פועלים ישרא"ל זה לא יקרא עוד שמך יעקב בחסרון הרחמים רק ישראל עם יהו"ד ועם רבקה. אליב אמור לי אם נקרא ונראין התפלין של יד חייב לכסותו. א"ל רב אשי דאמר ליה אמימר למה נראין התפילין שלך והיה לאות לך כתיב לך ולא לאחרים א"ל במקום לך לאות אתמר דהיינו בקיבורת שהם מכוסין אבל אם נקרעו אין בכך כלום. א"ל בני ולדבריו למה לא אמר והיה במקום לך לאות אלא מדלא כתיב במקום ש"מ לך לאות ולא לאחרים לאות ועדיין אני אומר נקרע הבית יד ונראין התפילין צריך לכסות. א"ל ואמימר למה לא הסכים לדעתו. וא"ל אמימר ויתר ואני מבקש זכותי. א"ל מכסה אותן בעור דרך כבוד אבל אם נקרע בית יד ונראין מה איכפת לן ונעיד שקר שאינם לאחרים לאות והלא גם לאחרים לאות הם שאלמלא השפעת לאחרים הן הע' שרים אין להם קיום וע"כ אמימר קאר לשונו. קלף נבילה וטריפה מחיה טהורה או

בהמה

בהמה אסורה כותבין עליהם תפילין או לא. אל"ב כתיב למען תהיה
תורת ה' בפיך מן המותר בפיך א"ל מאי הוי אימא תהיה תורת ה'
בפיך כענין לא ימושו מפיך וא"כ קלף חזיר מה לכתוב עליו תפילין.
א"ל מה לטמא עם אסור כל כוונתינו להרחיק הטמאים הערלים ולהיות
המשכן אחד וע"כ על כרחך מהמותר בפיך. אל"ר א"כ נבלה אע"פ שהם
אסורין הואיל והם רחוקים מהאכילה יהיו רחוקים ג"כ לכתוב עליהן
מצוה א"ל בני נבילה וטריפה קבלו דיניהם וכתיבת מצוה בעורן זכות
הוא להם שהן בהמה טריפה נזדמנה ביד ישראל לזכותה זכות מעט
בברכה של רחמנים ונמצאת נבילה וטריפה כי עדיין צריכה דין ואם
אין מתקרבים כלל לא נברך על השחיטה דלמא נמצא נבילה וטריפה
אלא הכי הוא מהמותר בפיך אף כי הוא נבילה וטריפה אל"ר אם מצא
קלף בעלמא וכתב תפילין מהו א"ל עיבוד לשמו בעינן שאם לא יכוון
רק בהזדמן לו קלף לאו כלום הוא כי אם תבין כ"י מקבלת כל כתיבות
ומצהרת אותם כי היא ביאור התורה ולא בהזדמן רק בכוונה ומעשה
וע"כ צריך עיבוד לשמו ויאמר כתיבה זו לתפילין לשל ראש וזו לתפילין של
יד ויוציא הדברים מפיו ויחשוב המשכן והשכינ' בתוכה ואם לא יעשה כך
אינו מועיל כי המחשבה הוא דברים שבלב ואינו כלום. ודע בני באמת
שהתפילין אינם נכתבין רק לצד הבשר יען שצד הבשר הוא כסתר וד'
פרשיות כללו נעלמים ונסתרים ע"כ נסתר בנסתר ואין רשאי הסופר
לכתוב אם לא שיקרא בפיו שאע"פ שקורא לו אחר אל יסמוך בקריאתו
כי אין הדין נותן להסכים ולהפסיק בין הכותב והקלף. וזה מעשה הסופר
יחתוך ד' חתיכות קלף והד' פרשיות יכתוב על הד' חתוכות ויעשה ד'
בתים וכן תפילין של ראש כי ת"ת שהוא ראש המניח תפילין מכתר הד'
כתרים ומחלקן לעצמו ולנצ"ח ולהו"ד וליסו"ד והם מכתירים העטרה וע"כ
התפילין של יד כותב כולם בקלף אחד כל הפרשה עמוד אחד ואח"כ
יתנם בעור ויעשה בית אחד ואם יש לו תפילין של ראש שהם ד' בתים
יתן עליהם עור ויכסה ויניחם ביד ובלבד שלא נתקדשו לשל ראש. והנה
הכוונה שגם הד' פרשיות של יד ד' בתים נחשבים אלא בבואם בעטרה
נעשים אחד ומתכסים. וע"כ כסוי בעור ש"ד ודע בני באמת שאות שיש
בו חלל ונפל דיו בחללו או שנעשה הרי"ש דל"ת בעקום הרגל מעט או
הדל"ת נעשה רי"ש אינו יכול לחזור ולמחוק הדיו שנפל לחזור האות
כמשפטו אלא נפסל וצריך גניזה. א"ל ולמאי לא מה מעכב אחר ששב
האות כמשפטו א"ל בני אין קטיגור נעשה סניגור הואיל והיה היפוך
כוונתו אין לו תקנה וכ"ש שקלקל צורתו. ורצה והבן בני עדים שהעידו
בפני ב"ד היכולין לחזור כן זה נתקלקל קריאתו ויזהר מאוד שלא יכתיב
בשמאל כי אם בימין שאין דין נותן לברך בשמאל במקום שאין לו ברכה
כי אין ברכה בפחד אל"ר ואיטר יד ימינו מה יעשה. אל"ב מה יעשה
היא

כיא ימינו ואינו יודע לכתוב בימינו כותב בימינו שהיא שמאל כל אדם כי והיה אם שמוע הוא שמאל ונכתב עם הפרשיות וע"כ מותר אבל בלאו הכי אסור לכתוב עם השמאל כלל וכלל. א"ל הרי שיגעו האותיות יכול להפרידן כי הנגיעה מורה שבמה שרומז זה רומז זה ואינו כן באמת. ודע בני שהשיטין רומזין לצינורות וע"כ יזהר שלא יאריך אחת ויקצר אחת ואם יש נקב בחלל האות אין לחוש רק שיהיה האות מוקף גויל מכל צד שלא יהיה לו שום חסרון מצד הנקב ויען שהצריכו בשער בהמה טהורה וביותר בשל שור ותפירתן בגידין הן הם דברים שאין השכל מורה בהן אמרו הלכה למשה מסיני ובאמת כל היכי שהסוד עמוק ולא רצו לגלותו אחז"ל הלכה למשה מסיני ובאמת צריך לכרוך הפרשיות הללו בשער עגל ולהיות השער נראית ממנו מעט בחוץ שע"י זה שלום וריעות למדה"ד כי עשינו לו חלק בקדושת התפילין ומה שצריך שיראה בחוץ הדין נותן פעולת הדין גלויות והכל בדין ובצדק יוצאות כן אנו פועלים לה כבוד בקדושתינו בענין מפורסם הוא השער היוצאות והנראה בחוץ ובעגרה שמדתה פחד עתה הוא שמתה ויש לה ממשלה ותובעת דין מהבינה לדון את העולם כפעלם וכל החיצונים המקטרגים ממנה כאחוזים ובאים ופועלים קטרוג. ואחר זה עולין ומלשינים וסופרים לדין והדין שהוא הפחד תובע דין מהבינה ע"כ צריכין אנו לשמור עצמנו מהקטרוג שלא יקטרג בד' פרשיות הללו כי ילך אל הדין והדין שהוא הפחד יגרום בבקשה דין שלא ישפיע וע"כ נותנין אנו חלק בתפילין הללו לקבל גם הדין חלק מעט מן המעט בקדושה ויותר לא יקטרג בקדושתינו שהרי הוא עם הקדושה מבחוץ בקלף וממנו משך ממשלת הדין שהוא הפחד ונותן למקטרג. א"ל ומי יאמין לך בדברים הללו לערב בקדושת תפילין ליצור הפחד והוא כח חיצוני לערבו בקדושת תפילין ובאמת כי פרשה והיה אם שמוע הרומז בפחד הואיל וממשלה אית ליה כי הוא בעל המטה דין הוא להיות עם הכולל כענין פן תעזוב את הלוי אלא שער הוא דבר מסואב אמאי יבוא תוך הקדושה. א"ל בני הכי הוא כמו שאמרת אלא שער הזה אינו מתחבר בקדושה רק כאשר תכפלנו ותקבלינו ויעשה כשעורה ואז דין טומאה על השער ואסור להעלות שם. אבל שער פחות מכשעורה אין דין טומאה עליו וכורך עמה תפילין להמלא שם בלאו קדושה ובלאו הכי יורד ומסטין ולוחם עם האדם ומטהו לצד הרע ועושה רע ואח"כ עולה ומקטרג וקובל לפחד יצחק כי ממנו בא אליו הכח והמניח תפילין או שכך וכך עושה בזו השעה ומיד מעלין מעשיו אל הדין ויענש עליהם. ומי גרם לו כל זה שלא נתן חלק למקטרג בתוך הקדושה הוא השער הרומז למקטרג וע"כ צריכין להראותו בחוץ לראות' המניח ולשום דעתו בחלק המקטרג שלא יקטרגהו. והנה ביוה"כ צוה ה' לישראל לשלוח לו חלק הוא העז המשולחים ע"י איש עתי כדי שלא יקטרג

ונתעוררו

ונתעוררו חז״ל לומר שלא הגיע העז הסוא אפילו בחצי הסר עד שנעשה איברים איברים ויש כאן שתי סיבות שהרוחות מחלקים אותו כאחד הוא העז ששולחים ע״י איש עתי כדי שלא יקטרג ואם יקטרג מ״מ אפילו שנותנין לו חלק אז מרצין לו שהתקיעת שופר גדול יעשה כמוה ובלע המות לנצח ולא עביד קטגוריא כי מרתת וכן ארז״ל האי מאן דמרתת אע״ג דאיהו לא חזי מזליה חזי מאי תקנתיה אי איכא איכשי ליזל אצליהו ואי לא יקרא קריאת שמע ואי איכא טינופא ליגשוף מדוכתיה ד׳ אמות ואי לא לימא עוזא דבי טבחא שמינא מנאי ומאי תקנתא עביד ליה בהאי מימרא וכי עיזא דידיה הוא אלא כוונתו שחלקך לצד שמאל הוא העז ואין הכוונה שהוא יותר שמן ממני אלא שמה שהוא שמן הוא ממני כי אני ימין והוא שמאל ולית לך רשות להזיק לי הואיל ואית לך חלק וכיון ששומע דמסכים בחלקיה מיד מניחו והולך לו משל למה הדבר דומה לאדם שיש לו ב׳ בנים אחד רשע ואחד צדיק אם יהיה כל אשר לו לצדיק הרשע בוכה ונאנח על חלקו ומבקש להרוג הצדיק ואם הרבה לזה ומיעט לזה הרי הוא מפוייס וכן הדבר הזה מניח שער שור בדוכתיהו ור״ל שהורך כל פרסה ופרסה בשער שור ומשער להיות פחות מהשעורה פן יהא ערל טמא אל הקודש וגם לירְאות בחוץ לכוין בהכתן לו חלק מהקדושה שלא יקטרג ומה טוב ומה נעים להדר אחר בהמה הראוי ליקרב כי המום פוסל בקדשים ואף כי הוא נבלה וטרפה לפחות משום תהיה (תורת ה׳ בפיך ולא יהיו הפרשיות) חסירה. א״ל בתורה נכתב קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע וכן סדר האצילות וכן לריך לכותבם כי הכתיבה בענין האצילות כמוציא הדברים מכח אל הפועל ואם שינה כתיבתן קלקל באצילות ואין תקנה אלא כשסודר אותם בבתים איך יסדרם. א״ל בני אודיעך סוד גדול דע בני שאחר האצילות אין מוקדם ומאוחר בתורה להודיעך שכולם היו בכח כשלהבת בגחלת וגם ידעת שעיקר יניקת והיה אם שמוע הוא הפחד מוכיח כי יביאך הוא הבינה ואם לאו שהם באמצע יחריב העולם לכן קדש שהוא החכמה הנקרא אב כרחם אב על בנים בראשונה שמע שהוא החסד אב הסיקף בסוף והיה כי יביאך והיה אם שמוע באמצע וזהו שמירה מעליא ויחוד שלם ואע״פ שהפחד למעלה מהחסד אין מוקדם ומאוחר ואם יניחם כסדר הכתוב בתורה ויהיה והיה אם שמוע באחרונה אין שמירה לכן ירא הש״י יכתבם כסדר הכתוב קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע להעיד סדר האצילות והכתן בבתים קדש לי והיה כי והיה אם שמוע שמע והנה הקו הירוק הוא הבינה והאש הגדולה הוא הפחד מעוטפים ברחמים החכמה והחסד והת״ת מתברכין בלי עיכוב ואין לשנות בין של ראש בין של יד. א״ל תינח בשל ראש שהוא בד׳ חתיכות קלף אפשר הכא והכא ביד שהוא קלף אחד לא אפשר הכא והכא א״ל הא דדקי

דבי רב ידעו כותב קדש וסיה כי יבואך ומניח חלק שיעור לכתוב וסיה הס שמוע ולמטה מן החלק כותב שמע ואח"כ כותב בהחלק שהניח וסיה הס שמוע והנה הכתיבה כסדר וההנחה כמשפט שהדינים באמצע והרחמים בקצות. ויזהר כל אדם בתפילין כשרים ואל יאמר אוכל להעלים מעיני כי בזה לא יבואני אלהים במשפט כי החייבין בין מעט בין רב במשפט באין אוי לה לנפש שבאה טהורה ושבה טמאה וי להם עמי הארצות דלא עסקיהו בתורה וכתבם נפשיהם לשקלים ואקוץ בם וגם דע לך שהחכמה נקודה דקה ונעלמה ואע"פ שהוא בכור לדין יותר הוא ברחמים מהחסד וע"כ בהנחתם בראש יבא קדש חכמה נגד ימין וחסד שהוא (שמע) נגד שמאל ודע בני שכל הכתיבות הללו כולם ברומים בזויר העליון הוא כתר הנקרא אויר שאינו נתפס ולכן צריכים כולם לראות האויר שלא יכסה אחד לאחד ושלא לשום קדש ושמע באמצע או שלא לשום קדש נגד שמאל ושמע נגד ימין כי כל אלה מורים הריסה ופסולים הם ולא יעלו בראש. אל"ר ולמה אמרו תפלה עגולה פסולה א"ל בני כסוי הסוד הוא שאמרו תפילין מרובעת הלכה למשה מסיני וידעת בני באמת שהסוי"ס ד' אותיות וד' פרשיות בבתים וקיום העולם בד' מזרח מערב צפון דרום הם הזרועות וד"ו פרצופים והנה העטרה מערבבת אותיות מרב"ע שהכל מתערבין ואין הוראה בעיגול ר"ל כאשר יעשה עיגולים מורים שאינה ד' שהמרובע בד' מורה. אל"ר עוד עוף מהו למעבד ביה תפילין א"ל כשר א"ל והלא בשר הוא א"ל אפ"ה כי מעלת העוף גדול שרוחות קדושת כמלאו שם הלא תראה צורתה החורה לכסות דמו וע"כ אע"פ שעורו בשרו הוא הואיל ומקבל כתיבה ש"ד ולא תימא עוף טמא כי טמא בטמא שוכן ומה טוב ומה נעים להיותו כתובים בעורות עוברים שלא ראו אויר העולם הם הם הטהורים. א"ל והלא ארז"ל מהמותר בפיך ואפילו נבילות וטריפות. א"ל הכי הוא אלא למצוה מן המובחר אמרתי שאין לך בריה שראה אויר העולם שאינו מקבל דין מפני שהעולם הזה עולם הדין. אל"ר ורצועה שחורות למה א"ל בני גם באלו כיסו הסוד שארז"ל רצועות שחורות הלכה למשה מסיני. ודע בני שת"ת ישראל נקרא קודש והוא שיר השירים ר"ל קדש על הו' קצות שהם קדשים שהכל צריכים בו ומורידים הד' פרשיות בבכיי שם שניהם כלבשו בכתנות עור והרצועות הם המשכת השפע הקדושה מד' פרשיות וע"כ נמשכין עד סוף באדם עד הלב לחבר את האוהל להיות אחד וע"כ שחורות דבר שאינו מקבל מומאה וגם השפע של ד' פרשיות בחשך ושחור מבלי מושג הוא שנאמר וחשך על פני תהום. אל"ר ולמה יעשה ב' שיני"ן בצד אחד ג' יודי"ן ובצד אחד ד' יודי"ן וזה השי"ן לא ניתן למרע"ה הלא לא תראה שי"ן של ד' יודי"ן בתורה ואמאי תקנו התוספת על מה שכתוב בתורה והלא כתיב אל תוסף. א"ל בני וכתיב לא תסור

ואין

ואין זה תוספת רק שראוי החיבור ואביי הוא דידע זה הסוד והעלימו ואמר הלכה למשה מסיני. ודע בני באמת כי שמטה שעברה הוא שמטת החסד הוא הסי"ן של ד' יודי"ן ואז העטרה בכח ת"ת ואין שטן ואין פגע רע. ובזו השמטה שהיא שמטת הפחד וחסר י' אחת משי"ן והעטרה במקומו וע"כ השי"ן הא' שבתפילין הוא של ד' יודי"ן לרמוז על זה ועל הנחתן בבתים השמיעהם דברים גדולים ונוראים א"ל אדונינו והלא כל מה שאמרנו כולם ממך קבלנו א"ל בני אמת כי כולם היהם מבוארים בענינם ועתה אף כי כולם אמיתיים ודברי אלהים חיים ואפ"ה שימו יד לפה והקשיבו כי כל דברי מפי מלאך עליון יצאו ועליהם אין להרהר כי אין בהם ספק ואשאל והודיעני למה באברהם הקוראו אברם עובר בעשה מה שאין כן ביעקב קראו ישראל ושב וקראו יעקב ואם ידעתם מה באו ג' השי"ן בשם אחד מע"ב שמות וזהו הש"ה מה ענינו ומה טיבו. א"ל נחום אדונינו עד מתי תבעתינו בדבריך כי הש"ה מלצייר י"ד י"ד הוא שם בן מ"ב אותיות מבראשית עד ב' ובוהו ושם הש"ה עולה י"ה חני שם יסו"ד ובמלואו כזה יו"ד ה"א כולל כל השם והנה מורה בשם העלם שם מלא הוא שם יסו"ד ובו נעלם העולם האמת לצורה מורה ג"כ י"ד י"ד ה' ה"א גימטריא (חיה י"ו) הוא חיה אשר לה י"ו פנים וע"ז עולה לצורו יבו"ד י"ו פנים א"ל בני הלא אמרתי לכם הקשיבו דעו לכם כי הש"ה רומז בג' השי"ן אשר כולם שמאליים וה' א' הרומז בבינה קו ירוק המקיף מהחכמה לבינה וה' הב' בגבורה וה' הג' בעטרה הה' של בינה רומז שחלק הה' לב' לצורים י"ד והם אור גדול ואור קטן הם לצורך השמיטה זו ובזה החכמה בא לבינה זה התיקון לתקן סדר השמטות כל שמטה לפי מדתה וטבעה ודרכה לבריאת עולמה והה' השני בגבורה ובצורה של ה' רפואת הקושי' שבה האמת הה' הראשון מורה שהיא תחלת קטרוג באור הקטן וה' שני מורה בגבורה ומשם חרון הבינה פעמים וכל גלות ישראל ודע שכל דין קשה יוצאה ממנו כולו הרג וחרב ודבר הוא שנאמר על חרבך תחיה שהוא חרבה הקשה בשמים ובארץ ולהיות דברים קשים ודינים חזקים בשמים ובארץ והכל מלד הה' של לידה היא ה' הפחד והיא נקראת ה' יתירה וכנגד הה' הקשה דברו ה' דברים מפסידים את השמיטה כדי לבטל קושי המדה מנשמות של ישראל שע"י ה' דברים הללו תלא הנשמה בנקייה והטהרה הוא שנאמר ואהבת לרעך כמוך רעיך ממש כי נשמת אדם בו ודעו כי יעקב לפני עשו קטן הוא כי יעקב רימז באות העטרה ההוא הה' הנקרא אור גדול ואור קטן. א"ל אדוני יצחק היה אדם גדול ונכבד ובן אברהם למה נאחז מזו המדה אשר בה דברים קשים וחיצונים. א"ל ב צריכין להיות דוגמת עליונים וקב"ה עשאו עולה כליל זך ונקי מכל כוחות רעות של מדה זו כי לא השיגו שום מום ואחר שהוא חסר מכל מום

נתחזק

נתחזק ונאחז מהמדה והמדה כרצונו ולא כרצונה וזהו צדיק מושל ביראת אלהים כאמת יעקב קטן מעשו השמטה גורמת שהוא בן שמטה ואעפ"כ יעקב גדול בבכורה ממש כי כן נקי בני בכורי ישראל כאמת דינים קשים ושפיכות דמים כולם נתנו לעשו לכן עשו שהכל הורג מדין קשה הבא מכח המדה ולכן יצחק כיון לברכו כדי לחזקו בדברים קשים כדי שיהיה כל הדברים הקשים בעשו ובזרעו החיצונים השמאליים הבאים מצד השמטה. והש"י אשר לו נתכנו עלילות ידע סתרי הדרכים מה יודע יצחק על ענין העתיד והשתדל כי כיון להחזיק קושי המדה הזאת באומות העולם כדי שתרחק מישראל ולא כן רצון הש"י רק כשישראל עושים רצונו של הקב"ה קושי המדה פועלת באומות ואם לאו ח"ו פועלת בשונאיהם של ישראל וכל פעולת הדין של ה' הב' ע"י ה' הג' והנה כאשר פועלת גלות ישראל גם ה' הג' היא השכינה הולכת עמהם בגלותם והיא תמיד בתוכם ואע"פ שאינן טהורים הוא שנאמר השוכן אתם בתוך טומאתם. ובאומות העולם אע"פ שהם טהורים אינה בתוכם כלל הוא שנאמר כי את כל התועבות האלה עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ואקוץ בם לומר לך אינה נמצאת בהם ודעו בני שהמדה הקשה נמצא ממנה מקטריגים ואותן המקטריגים יש להם שר על כולם והוא המקטרג הגדול שבכולם ויורד ומשטין ועולה וקובל ואוהב להיות לו חלק בקדשים ובזמן שישראל פועלים מעשה לענין קדשים אז מקטרג לפני המדה ומדבר קטגוריא והמדה ההיא היא שנייה משם הה"ה תופעת הדין מן ה' ראשון ואז שוקלים מעשיו של אדם אם זכאי מה טוב ואם חייב מוסרים אותו לה' הג' ופועל גזירות המדה הקשה וכאשר גזר הקב"ה לפייס המקטרג ביה"כ הוא בנין אב לכולם לפייסו לעולם ולכן ד' בתים בתפילין קושר בלב ובו נראות ד' שערות כי מד' פרשיות חפץ חלק ובד' נותנין לו חלק בהנאתן בבתים כתיבתן כבתורה קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע ולמה תפים הדינין באמצע. ועל שתחושו בזה חוזו בק"ש שהיחוד נקרא תחלה שמע ואח"כ והיה אלא ההה"ן של שם הה"ה יהיו מפוזרים ולא קרובים איש אל אחיו ואח"כ קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שומע ומזה לא תזוזו ועליו לא תסרסרו והה' של ד' רגלים היה לעולם שהבר בא הוא שמטת החסד זוהר הרחמים וה' האחרון בשמטת החסד היה בקיומו עם כל אשר בו מנשמות וחיילות עם כל הכוחות של החסד כולם היו בקיומם. ואחר שנשלמה שמטת החסד נתחלף הכח בשמטה זו ונחסר הרגל הא' שבש' מצד הפחד והפליט לחוצי קליפות ז"א במקומה והיא בהם ישראל וכל זה בקושי המדה. ועל שאברהם לא נתחלף מדתו גם שמו אברהם עמד ולא נחלף אבל שם ישראל ביעקב נקים כי הוא ימין ושמאל בדיבוק וביחוד. ואז יודע לכל אלהי חוצות ולכל אלהי מצרים שהכח והממשלה ניתן לה' אחרון שבשם הה"ה והוא המושל עליהם וזהו ובכל אלהי מצרים

 אעשה

אעשה שפעים אני לכן שי"ן של ד' רגלים לצד שמאל לרמוז שהשכינה במקום הרגל שנחסר כי השמטה החליפו ותזהרו בני שלא לשנות מכתיבתן ומהנחתן כאשר כתובים בתורה. אל"ר תפירתן בגידין למה א"ל בני גידין כשרים בעינן ואע"פ שהם ם פנימים הם ם אל"ב הפשתן הוא שנאמר ואל קין ואל מנחתו לא שעה והעור הנתפר למטה אשר הפרשיות נתונים עליו ונקרא תתורא היא דוגמת עליונים שהת"ת נצ"ח הו"ד יסו"ד מושכן בעור היא ככ"י המכוסה בכתנות עור אבל העור הנעשה מהעור אשר נקרא כסא ותיתורא הרצועה עוברת דרך ליגורות הבא ממנה השפע לת"ת ומשם לעטרה ומשם לעולם השפל ונקרא מעברתא. ויזהר לתפור תפירת מרובע בין של יד בין של ראש. ודע בני באמת שיהו"ד מתגלגל לי"ב הויות ורבוע ד' פעמים ג' הם י"ב תפירות שבתפילין ודוגמת הי"ב הויות הם שבטי י"ב ונקראים שבטי יה אלו השם כל השם ומרובע לד' חלקים לכל דגל ג' חלקים י"ב שבטים ד' דגלים ופחות מי' פסולים אבל עשרה שהוא יו"ד אשר לבדו מורה בי"ב הויות ובשם העלם בהיותם מתרבע ק"ק הוא שם יהו"ד כשרים וגם ביד אין להקפיד יד הכולל חמש וחמש עליונים ותחתונים ויותר מהיד אצבע יתירא אין להעלותם ותזהרו בני שאם נפסק מהגיד הסופר קשרו עד ב' פעמים קשר הד"ו פרצופים בג' יחזור ויתפור תפירה אחרת מעיקרא גם יעביר חוט התפירה ג' חוטין ויעביר אל עבר של ג' חריצים שבד' פרשיות כי הוא תיקון והבדל בליגורית האמת אם נקרע הרצועה תופרו בגידין וה"ד אבל במקום הכריכה הראשונה של יד והוא מקום שהתפילין תלוים בו וכן מקום רצועות הראש והוא העגול הנכנס בראש אין מועיל שם תפירה בהתחלת השפע מעכב שם התפירה אבל משם ואילך אין מעכב ולכן יזהר שלא יתפור בתפירה גסה ומה טוב ומה נעים שלא יתפרם כל עיקר. אל"ר נתהפכו הרצועות מהתפילין במה יכפר אל"ב מה עשה מיעט השפע בהיפוכן ימעט חלבו ממנו בתענית כי האדם המניח תפילין צריך ליזהר להפוך הרצועות כי נוייהו לבר בעינן. א"ל בני מה זה שארז"ל הראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין והנה הרצועות מצד ימין ומצד שמאל מהודקין בראש ואור הבהיר בא דרך שם ובא בקשר היא העטרה ואז האור הטוב נאחז שם וממנו בעולם השפל שלמטה ממנה. אל"ר אלא הכי הוא קשר של תפילין הקושר פרשיות הוא התפארת ואחר שקושר אותם שם ומשפיע אותם בעטרה מאמרות שלמטה ממנה והם ת"ת הוא עצמו ונצח והוד ויסוד והם בעטרה העטרה קושרת אותם ומשם ואילך כפי המקבלים וא"כ יש כאן קשר עליון וקשר תחתון ע"כ הוא דא"כ שקשר הראש רומז בעטרה משם לא היה מן הדין להיות הרצועות יוצאין עד הברית ועד הלב כי משם ואילך לא כריתות לב וכדי ליחדה ביחוד הד' פרשיות והרוחניות בקשר הת"ת שהוא קשר הראש

צריך

צריך לעשות הקשר ההוא בצורת ד' מבחוץ. וגם בקשר היד בקצה הרצועה בצורת יו"ד ושלא ירחיק היו"ד מהבית שבתפילין כי היו"ד רומז ביסוד והבית בעטרה ואם תרחיק הי' מהבית אין איש שם על לב כי כל כוונתינו לתת הצדיק מאורו לעטרה והמרחיק האיש מביתו ואבד הצדיק יאבד גם הוא ויתרחק מביתו. אל"ר הנאתן איך הוא א"ל קרא צועק וקשרתם לאות על ידיך מניח של יד ומברך אקב"ו להניח תפילין ואח"כ של ראש ומברך על מצות תפילין שנאמר והיו לטוטפות בין עיניך אל"ר מאי הוי דקא עבדי רבנן מעותין הדרכים במכשולין רבים התורה אמרה וקשרתם והם מברכין להניח ואי פירש וקשרתם להניח הוא יכתוב והנחתם מה תאמר וקשרתם בקשירת התפילין קאי א"כ גם המצוה בקשירה יתיר ויקשור בכל יום ועוד מה ראו להדק בראש מי כתיב לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך והיו כתיב משמע קשירה ביד זה על גב זה והוא קשר של קיימא והנחה בראש שנאמר והיו ועוד מה זו שארז"ל קדש והיה שמע והיה וכי לא ידעה התורה לכתוב בפירוש אלו הד' פרשיות אבל אמרה סתם וקשרתם והכל מהקישור. ועוד בפירוש אמרה תורה לכתוב מא' ועד ת"ו ולתלותם בין עיניכם שנאמר והיו אלו כ"ז אותיות התורה. ועוד מהו זה הטיול שארז"ל טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים זהו טטפת א"כ לשון של אפריקי וכתפי בא התורה ללמדינו ומי יאמין בזה א"ל כתיב ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך וקשרתם מה תקשור פרשת שמע על לב דאל"כ יכתוב וקשרתם על ידיך למה כתיב לאות על ידיך ע"כ הוא קשירה בתפילין והנחה על יד ובראש ומה תאמר יתיר ויקשור בכל יום א"כ ציצית דכתיב ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ונתנו יעשו ויתנו בכל יום. א"ל קושיא אחר אינו תירוץ אומר אני ה"כ א"ל דע לך כי כוונתו כך הוא וקשרתם הד' פרשיות הללו רומזים לד' מאמרות למדה הנקרא אות והיה לאות ברית ואם תתירה נראה למפרע שאתה דוחה אותם ע"כ כאשר קשר אותם אין להתירם יותר אם לא לצורך תיקון שב ואמר על ידך ר"ל אחר שקשרתם הפרשיות באות על כלומר על ידך שהוא העטרה ונעשית ידיך ר"ל בשתי ידים כי נתחזקה ברחמים וע"כ כוונת היד הוא עד הג' מפרקי הגדול להורות על הענין כי מעשה למטה עושה למעלה וע"כ מברך להניח הוא ענין להניח ברכה אל ביתך. ודע כי טטפת הוא תכשיט ולא ניתן התכשיט רק לת"ת הוא שנאמר בין עיניך מי הוא העומד בין עינים הם חסד ופחד הוי אומר זה ת"ת והתכשיט הת"ת הוא שפע הד' פרשיות הללו וטטפת אסמכתא הוא לפייס הסמון הלא תראה דכתיב ולזכרון בין עיניך שמלא זכרון רומז לת"ת ומה שאומר והיו לטוטפות פירו' והיו כלומר יהיו התכשיטין הללו לג' הוא ת"ת ועל שהם דברי רוחניות לא כתיב בפירוש רק ברמז אמר הקב"ה

להניח

להניח של ראש אחר של יד ולחלוץ של יד אחר של ראש שכן הדין נותן שאם יניח של ראש תחלה אין האשה בביתה והיינו הברכה. וגם אם יחלוץ של יד תחלה הוא חסרון גדול להיות האיש עומד בביתו והאשה חסירה משם וע"כ כל זמן שבין עיניך יהיו שתים וכן צריך להיות תפלת היד על הראש אף כי הוא קדושה קלה כענין וירכיבהו על במתי ארץ כי גם היא הפרה יולאת להניק ויזהר שלא יסיח שאם שח ישוב לתקן עורכי המלחמה ר"ל ברכת העטרה הנקראה מלחמה כי היא הלוחמת מלחמתן של ישראל להיות ברכתם סמוכה עם ח"ת ישראל וזה אוכבת ואוכל מכל ואתה שחת חזור בברכותיה וברך להניח גם על של ראש שכן הוא מניח ג"כ שכן כתיב להניח ברכה אל ביתך. ועל מלות תפילין הוא על של ראש ותשמור בני בזו הברכה לברך לעולם שלא תסמוך בברכת היד. ודע בני שלריך למשמש בהם כשאתה אומר וקשרתם והיו לטוטפות ואם ידעת בני למה הג' פרשיות פתוחות ופרשה והיה אם שמוע סתומה. אל"ר התמו הדין א"ל פרשה והיה כי יביאך שורש הדין למה היא פתוחה א"ל אם לא תתן מי יתן וגם הוא בין רחמי החכמה והחסד אבל והיה אם שמוע שהוא אחרון לריך להיות סתום לכן פתח הסתום וסתם הפתוח פסולים ודעו בני שלריך לשמור קדושתן הרבה כגון בית הכסא ומרחן וכיולא בהן כי קדושתן חמורה וכן במלא וחסר באותיות שלא יחליף המניח תפילין מאריכים ימיו ושנותיו שכן תפילין במ"ק אורך ימים וגם יזהר שלא ימשמש מטתו בהם שכה ושמש מטתו יטול ידיו תחילה ואח"כ ימשמש בהן לחלצן:

סוד ומצות מזוזה וכתיבתה ומקום קביעתה:

וגם אמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך והם שמע והיה אם שמוע כי הם מזוזות הסיקף הגואל העליון הוא הבינה משקוף עליהם אל"ר בפרשה ראשונה יכתוב וכתב דהיינו שמע ובפרשה שנייה יכתוב וכתב דהיינו והיה אם שמוע אבל עתה שאמר וכתבתם שני פעמים הרי כאן ד' פרשיות ולעולם מזוזה כתפילין נקיש מזוזה לתפילין מה תפילין ד' פרשיות אף מזוזה ד' פרשיות. ועוד למה תולה שכר מזוזה באריכת ימים ולא תפילין וכי עדיף מזוזה מתפילין והלא תפילין ד' פרשיות ומזוזה ב' פרשיות. א"ל בני אשיבך דרך פשט כי אמר וכתבתם דעתו אפילו לוואות דאי כתב וכתב הייתי אומר הילך וכתב וכתב מסופה כתיב הכא וכתב וכתיב התם וכתב הכהן מה התם לוואות לא דכתיב האלות אף כאן לוואות לא תלמוד לומר וכתבתם אפילו לוואות. ועוד אומר מזוזות חסד ופחד שמע והיה אם שמוע וגם דע לך בני כי רגלי המזוזה הם נלח והוד הם באסקופה הוא כנ"י אסקופה לששת ימי בראשית והמזוזות בה קבועים ועל שהיא דוגמת המזוזות הרוחניות הם חכמה ובינה

ובינה וכתר המשקוף והמשקוף לא ישבות מהם ע"כ מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות ולכן אורך ימים שכרה כי אורך ימים בימינה הוא נצח ועושר וכבוד בשמאלה הוא הוד ועטרת עליה יומם ולילה ע"כ אורך ימים שכרו ואע"פ שהיא אסקופה שמוש לראש לעולם הגלגלים ולעולם הגשמי הוא שנאמר היתה לראש פינה ועל שהמזוזות הם הנצח וההוד ע"כ המבטל מצות המזוזה עבר בב' עשה ודע בני שתפילין צריכין שירטוט בד' פינות הקלף למעלה ולמטה ובצד התחלת הקולמוס ובסוף השיטות מהם ואילך אין צריך כי הד' שרטוטין הללו הם במקום חומות והבדל הפרדס מכוחות הטומאה האמת המזוזות צריכין שרטוט כל השיטות ושרטוט הזה מורה בציורות היורדות למטה עד הטהרה וע"כ צריך לעשות מעשה להעשות למעלה ואין כן שירטוט התפילין כי הד' פרשיות עולמות הן וציורותיהן וזה הכלל כל דבר הרומז למעלה מההקף אין צריך שרטוט. וע"כ בני השולחים כתבים מעיר לעיר והרב לתלמיד ותלמיד לרב מדקדק לכתוב פסוקים והם רומזים בהיקף וכותבים בלא שרטוט לא עושין בטוב ומה להם להכנים בזו הקללה כי אפשר יקללוהו מהם שכל מי שצריך ואין נותנים לו מקולל וראה והבן שס"ת רומז בת"ת וצריך שרטוט והמזוזה נקראת אמיה של תורה שהיא המאמתת והמבארת ד"ת שבכתב כי היא תורה שבע"פ הולך רכיל ומגלה סוד. ע"כ שמע והיה אם שמוע נצח והוד הם קבועים להיותה מיוחדת עם כללם ולכן בתורה ובמזוזה שירטוט מועיל מה טוב ונעים בני לעשות קלף למזוזה לשמה שלא יצא השפע הפועל חיים בעולם רק על ידה. אל"ר ראיתי מזוזות שיש בהם חותמות וכתיבות של מלאכים וקב"ה לא צוה זה וכי לא יותר טוב לשמור אותנו קב"ה בעצמו כענין שנאמר ה' ישמרך מכל רע ממה שנסמוך במלאכים. א"ל בני ולמה לא לקחת אותם לגונזם כי לא צוה ה' בזה ואדרבא עובר בלאו לא תוסיף אפילו אות אחת והנה יצא שכרם בהפסידם אל"ר מה פירוש מזוזות א"ל זז מות אל"ר כתיב מזוזות וכתיב מזזות למה שינה. א"ל בני שמע הוא חסד הו' עם החסד והיה אם שמוע הוא פחד הו' ומשך הו' הוא עמו כי הוא יונק מכאן ומכאן וע"כ נק' שלום ונק' דבר לפניו ילך דבר. א"ל מאי מזוזות א"ל מלאה מ"ם זיי"ן זיי"ן וי"ו תי"ו א"ל בני מה ראית בנעלם שלו אל"ר התבשר כי יעקב הוא טמון במזוזות להעמידם בארץ א"ל בני אני ראיתי ז' פעמים יהו"ד טמונים במזוזות ויורדים בארץ אל"ר נעלם מזוזות עולה יעקב ויעקב ז' פעמים יהו"ד ר"ל בהיות מזוזה כתובה ומונחת בפתח אז ת"ת ישראל מברכת את הארץ בז' יהו"ד א"ל בני לא ראית מה עשה יעקב היה שמו תם ויעקב איש תם ונתיירא מהיפוך ת"ם ושם זוז באמצע זהו שם הוי"ה להחזיקו זהו תתן אמת ליעקב שא' של אמת מצטייר יו"י הוא יהו"ד. אל"ר ולמה י"א אותיות בב' מזוזות א"ל אי א"ל מאי אי א"ל

א"ת

א"ת י"ה בא"ת ב"ש א"י בא"ת ב"ש הוא הם. א"ל מאי מחזיקו א"ל
עשר שמות ההזכרות בפרשת מזוזה אל"ר היאך בעיני ה' לכתוב שדי
מבחוץ א"ל אין ה"כ שהרי כתיב יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן וראה
בני באמת שעשרה לווין לוה הקב"ה בפרשה של מזוזה ואלו הן א'
ואהבת את ה' אלהיך ב' בכל לבבך ובכל נפשך ג' ובכל מאודך ד' והיו
הדברים האלה על לבבך ה' ושננתם לבניך ו' ודברת בם בשבתך בביתך
ובלכתך בדרך ז' ובשכבך ובקומך ח' וקשרתם לאות על ידיך ט' והיו
לטטפות בין עיניך י' וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. והנה הלווים
האלה עשר כנגד עשר מכות במצרים הריקים מכל אלו זכאין אתם
ישראל שאתם משלימים בכל יום פעמיים שם הקודש אוי להם עמי
הארצות שאין מתייחד השם בפיהם בכוונה כל ימיהם מי גרם להם
חסרון ידיעתכם אל"ר כשקובעה מאי מברך א"ל קודם קביעתו בפתח
מברך בא"י אמ"ה אקב"ו לקבוע מזוזה. א"ל ולמה לא יברך בכתיבתן
מי לא תנן העושה סוכה מברך על עשייתה וכשנכנס לישב בה מברך
לישב בסוכה הכא נמי הכותב מזוזה יברך לכתוב קבעה יברך לקבוע
מזוזה ועוד יכתוב וכתבתם במזוזות אבל עתה דכתיב על מזוזות שומע
אני שצריך לכתוב על מזוזות עצמן ואם כתבן בקלף פסולה ועוד מאי
הוא העושה אוכלה במזוזה ב' שאינו מניח לקבוע בזה המזוזה רק במזוזה
אחת ובפירוש אמרה תורה על מזוזות מלא בו' ומיעוט מזוזות שנים
ועוד שומע אני פרשת שמע בב' מזוזות דכתיב מזוזות מלא בו' ופרשת
והיה אם שמוע באחת דכתיב מזזת חסר ו' ועוד אי הכי יכתוב בפירוש
וכתבתם על מזוזות. אל"ב השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך אי הכי
דלכתוב במזוזה יכתוב וכתבתם במזוזות מאי וכתבתם על הוא כתר
עליון המצוה להעלות המזוזות הן הפוקיים בזרועות הם שמע והיה אם
שמוע ולסוכה לא דמי דאם עשה סוכה עשה מצוה בעשייה לרמוז כי
דפנות והסכך לענין רמז הם אבל הכא בכתיבת הפרשיות מה עשה ומה
עדות חידוש על ענין הרמז הלא כל דרדקי דבי רב אית להו שמע
והיה אם שמוע אלא עיקר כתיבתו לקבעו במזוזה להעלות על כן בקביעה
מברך וצריכה להיות בבואו לביתו דרך ימין כי הכוונה להשלים הכלה וזה סוד
בעטרה ואם תקבענה בבואך בבית לשמאל כמלא שתשוב הרחמים לדין
ואין לכתוב על מזוזה דא"כ אתה מכחיש וגם אין לחלוק הפרשיות כי
אדרבא שניהם בקלף אחד בעינן ודע בני שהעטרה נקרא בית ונקרא
מערב כי שם המרובע מזרח מערב צפון דרום ע"כ בית שאין בו ד'
אמות על ד' אמות פטור מן המזוזה. אל"ר הר הבית הלשכות והעזרות
חייבין או לא. א"ל לא בחול אתה צריך לבער משם כל מיני משחית ע"י
מזוזה אבל קדשים בקדושתן עומדים ומה צריך הוא לי' התפילין בשבת
א"ל א"כ בית התפלה ובית המרחץ ובית הבורסקי יתחייב בו א"ל בני

לכן

לכן נכתב ביתיך היא העטרה בית מכובד ואלו לאו בתים מכובדים. א"ל א"כ בית העלים והתבן והבקר יהיו חייבין. א"ל בני כל מצות אלו דוגמא לבית העליון צורת הת"ת הנקראה אדם שדר אדם שם וא"כ כל אלו פטורין אין צריך לומר בית בלא תקרה ומשקוף דפטור כי מה למזוזות בלא משקוף. וא"ת בתי שמן ובתי יין ושערי אצירות ושערי עיירות בח"ל דק"ל דחייבין במזוזה כי העטרה בית שמן הרחמים היורדים מהחכמה עלאה שחסד היא בית יין כאשר היורד מפחד היא שער מדינות שבשבעה שמטות נקרא שבעה מדינות וכולם בעטרה שער החצר היא שער כל הספירות קטים (דפירא) ר"ל אחוזת הפחד בית הפיירות הוא שאמרו המרגלים ערים גדולות ובצורות בשמים וכולם על הארץ ודע בני שהשער הרוחניות גבוה עשרה ע"כ בהיות השער פחות מעשרה טפחים פטור. א"ל בתי כנסיות ובתי מדרשות מאי א"ל בני מקודשין ועומדין ופטורין כשר הבית. אל"ר אם חקק במזוזה שיעור טפח ונתן שם הפרשה כ"ש דכשר א"ל לא פסולה כי לעולם תוך ג' אצבעות צריכות הפרשיות להיות בשוקיים הן המזוזות להיות חיבור בעטרה כי עמוק מי ימצאהה הלא תראה בני האיך אמר ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף ר"ל הדם הוא הדין וניתכין לחברו עם המזוזות להעתיק ולהכניע כל הפגעים הרעים אלים מצד המטה וגם ראה בני שתי ידות לקרא אחד לשני אדנים לחבר את האוהל להיות אחד. אל"ר מ"ש הכא דקרא למזוזה אחד מזוזות והתם ברייתא עבד קראו מזוזה שנאמר או אל המזוזה א"ל מה איצטריך בפסח לכתוב ונתנו על שתי המזוזות ונתנו על המזוזות מבעי ליה אלא מזוזות חד משמע א"ל אימא הכי מדאיצטריך לכתוב ברייתא מזוזה כל מקום שנאמר מזוזת צריך ב' דאי ס"ד מזוזת חד משמע לכתוב מזוזה כברייתא וא"ת א"כ שתיים יראה לי חסרון ידיעה יש כאן. אל"ב כל דבריך מתוקים ושמעני כי כל מה שאומר לך לא תוכל לפרכם דע כי לגבי מצות מזוזה יש לומר מזוזות ואעפ"כ חד הוא ואיך כי שמע והיה חס"ד ופח"ד ונותנים אותו בגלא שוק הימין להיות גם הכוד לשם עם הכלה וע"כ הוא להיות המזוזות חד אבל כתיב והגישו אדוניו אל האלהים הוא הדין ע"כ אמר מזוזה ע"כ הוא כ"מ שצריך להיות ב' צריך לומר בפירוש שתי המזוזות כי אין לך ב' מזוזות שלא יהיה חד ימין וחד שמאל פעמים שאתה צריך לימין פעמים שאתה צריך לשמאל לבדו לעשות דין פעמים שאתה צריך שתיהן בענין שאתה מעלה אותה ברחמים לרחם על ישראל וזהו אל שתי המזוזות. אל"ר מאי האי דארז"ל כל עיר שיש בו חזירים פטור מן המזוזה ואימא עיר שיש בו חמורים וכלבים וסוסים פטורים מהמזוזה מק"ו ומה חזיר דאית ביה חד סימן טהרה פטורין אלו שאין להם כלל לא כ"ש וא"ת אין ה"נ א"כ לבטלה נכתבה מצוה זו בישראל שאין לך עיר שאין בה

חמורים

חמורים וכלבים ויעקב אבינו ע"ה ששים רבוא כלבים היה לו א"כ נפטר מן המזוזה א"ל לאו אלו כאלו חזיר אכילתו ואוכו מגולית ודרכו לקלקל ולחטט בארץ וכל מה שמוציא הוא מזיק במכוון ודוגמת המזיק בהיותו בעיר פטור מן המזוזה אבל שאר בהמות אף כי הם טמאים אין דרכם להזיק ולא לחטט בארץ תדיר וע"כ חייבים במזוזה ומקום הקביעות מודד מהתקרה עד סוף המזוזה ויחלקו לג' חלקים ובשלישו העליון קובע ולעיל משליש העליון ולא יותר למטה. והשתא אפילו לחזירים לית לן בה. א"ל דרך הנחת ולא ידעתי לשכוב ולא לעמוד א"ל בני לא ולמד מיעקב מה כתיב וילן שם או לא שכב א"ת לא שכב הא כתיב ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו כלום יעקב יורד בביתו ולא ישכב אוכל ושותה שם ולא ישכב החתן אלא הכלה מה בעי לאו להאיר בבית ע"כ בני האמת מזוזה העומד היא או שאין יושב ושוכב בבית וא"כ כל בני בית לא יבושו לשבת התורה שבכתב עומדת התוכל לישב וע"כ תזהר שלא לצורת מעומד שכל זמן המזוזה מעומד איך ראשי לישב ואם ישבת הוא היפך הכבוד העליון וע"כ מזוזה מיושב ומעומד ובית שאין בו רק נשים אל תאמר הואיל וחסר זכר משם א"כ אין כאן דוגמא ופטור כי כל כוונתינו להשפיע זכר בנוקבא וא"כ חייבין השוכר בית מגוי חייב לתת בה מזוזה כי שב הבית דירת ישראל והנה ישראל בבית וכשיוציא לוקחה עמו כי הקדושה לישראל הוא שנאמר קדושים תהיו ואסור לקחת אותה מישראל ל"ש השאילו ל"ש השכירו הואיל והבית לישראל חייב הדר לקבוע בה מזוזה וכשיצא אינה זזה ממקומה שלא להפריד קדושה מישראל שנאמר קדושים תהיו כי קדוש אני א"ל מאי האי דכתיב חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם אל"ב זה המניח תפילין והקובע מזוזה והמתעטף בטלית הש"י שומרו מכל רע אל"ר אני ראיתי אנשים רבים וצדיקים גמורים ועוסקים בתורה ובמצות ביום ולילה ומזוזה ותפילין וציצית מקיימים ואפ"ה לא נשאר להם שריד ופליט היה לנו גדול כר' יוחנן ואמר דין גרמא דעשירא ביר וא"כ זו היא שמירה שומר אותו מלאך הש"י א"ל בני מי סברת שהשמירה היא שלא ימות ושלא יחלה אדרבה מיתה ויסורין זכות הוא לו הוא שהיה ר"א ברשב"י אומר בואו אחי והיה קורא ביסורין ולזכותו אלא שכרו בעה"ב והמלאך רואה שמקיים ג' מצות תפילין וציצית ומזוזה ושומרו מלחטוא אל"ר ימין ביאה ושמאל היציאה מאי א"ל בני ביאת הבית ימין בעינן יציאה מהבית לפרנס לע' אומות דרך שמאל אל"ר שיטות כמה א"ל אמת התורה נקראת שיטות כ"ב עושה כמנין כ"ב אותיות:

סוד ומצות ס"ת וכתיבתה וקדושת ס"ת בהיכל:

וגם אמר ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ונתעוררו חז"ל שכל או"א מישראל חייב לכתוב ס"ת לעצמו. אל"ר תמיה אני על זה התורה

אמרה

אמרה כתבו לכם השירה הזאת ולמה מבראשית עד לעיני כל ישראל מה תאמר התורה לא ניתנה פרשיות פרשיות כמו שארז"ל בזה אני שואל אמאי התורה לא השירה שהרי לא אמר כתבו לכם את התורה והשירה בכלל התורה אלא אמר השירה דוקא אלמא כותבין פרשיות. וא"כ אני אומר הכותב ס"ת לעצמו במצות עשה מפסיד מעותיו שהתורה לא אמרה רק השירה א"ל בני הידעת מה פירוש השירה ומה כולל השירה א"ל שיר"ה בגימטריא ואתחנ"ן תפלה ישר"ה מ"מ זאת השירה דוקא כתוב א"ל א"כ מה תורה אל"ר אמת אמרת שירה בתוך תורה ועדיין יש לתורה ל"ו יתירים שהתורה מעלה אלא השירה אין בו תורה א"כ אי הוי כתוב כתבו לכם התורה שירה בכלל אבל עתה שכתב שירה אין תורה בכלל דהא תרי"א והא תקט"ו א"ל בני ה"ק למה אני מחייב לכתוב התורה להיות השירה בכלל התורה א"ל והיכן חייב לכתוב התורה א"ל השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך אם היה אומר כתבו תורה אע"פ שהשירה בכלל לא היה נראה שכוונתו לכלול השירה אבל עתה שאומר כתבו לכם את השירה לא תוכל לומר דוקא כי תורה הוא תורה שבכתב ת"ת ושירה הוא תורה שבע"פ כ"י הנה מלך ומלכה התוכל לרמוז במלכה בלא מלך ע"כ הוא כשאומר שירה להיות התורה והיא עמו כי זה רצון המצוה מ"מ בני דע לך שכל אחד מישראל חייב לעשות ס"ת לעצמו לחבר הכל במעשה וראה והבן שמלת התורה רומז לנו שהכנה שיר בין ב' ההיין ר"ל שיר הוא הת"ת והוא בין ה' ראשון לה' אחרון. אל"ר הראית איך הכל נטמנת בתוך השירה וכל השתדלותה בבתה. א"ל לא א"ל מלא השירה ה"י הי"ן יו"ד רי"ש ה"ה קח אותיות שניות יוו"ה ועולה אם. אל"ר מאי האי דמשה אמר אז ישיר משה את השירה ושלמה אמר שי"ה א"ל בני שלמה משבח למעלה ואחר יורד למטה במלכות. ומשה משבח למטה ועולה למעלה כי למעלה מקומו אל"ר א"כ יכתוב כתבו לכם השירה מאי את ומאי הזאת א"ל בני ה"ק כתבו לכם התורה והשירה שתהא כלולה עם התורה כ"כ עד שתהא נראית לפני כאדם המדבר עם בת זוגו וקורא את וכאדם המראה באצבעותיו ואמר הזאת אל"ר למה לא אמר כתב לך את השירה אבל עתה יש לטעוי ולומר שני ס"ת אבל הכי הוא ועתה עתה הוא תורה שבכתב ו' הוא מסך הו' כתבו לכם השירה כענין כתוב זאת זכרון בספר ר"ל תתחברנה עם הת"ת וכל אחד ואחד כדי לעשות התעוררות בזה אל"ר הניח לו אביו ס"ת צריך לעשות אחרת א"ל אין הכי נמי אביו זכה לעצמו וגם זה יזכה לעצמו. א"ל הרי שלא היה מגיהו והניחו לו אביו ירושה ועשה זה ההגהה צריך לקנות אחרת. א"ל לא אלא אביו לא זכה וזה זכה עשאה ס"ת. וזה דין ס"ת שאם לא עשה הטור לשמה פסולה וזה הכלל כל מה שעושה בס"ת ובתפילין ובמזוזה וציצית הכל צריך להיות לשמן

שכוונה למטה החולין מן המצות והקדשים שחולין כולם חיצונים ודע בני שגם בשעה שמתחיל לכתוב יאמר בפה הכל לש"י וכ"ש האזכרות לקדשם בפה ולומר לשם קדש'. המחשבה היא בכח ולא די בכח אלא גם בפועל הכל הרוחניות כולם היו בכח ויצאו לפועל בגזירות הגוזר ויזהר שלא ישרטט התורה ותפילין ומזוזות בדבר המשחיר כי בשרטוט מורה שהאותיות פועלת דרך הצינורת ע"כ יזהר שלא ישחירם ודע בני שס"ת מוחקין ואין תולין כי תלייה יוצא האות או התיבה ממקומה ומסדרה יהו"ה דלא אפשר למחקו תולין בכל מקום שהוא הוא ויזהר בני מאוד שלא לתלות מהשם עליו או מקלתו ואספר לך בני פעם אחת הייתי מהלך בדרך אפרתה ופגע בי מלאך אחד והכרתיו כי הייתי מביט מרחוק ופתאום בא אלי וכמעט פרחה נשמתי וקראתי בשלומו ואמר לי היכן אתה הולך אמרתי לו אדוני למה תשאלני ואמר לי הגידה נא לי כי בעדך באתי ומה תורה לשאל אמרתי לו אדוני כתיב וזאת התורה ו' עם זאת ה' עם תורה א"ל הכי הוא אלא תורה תמימה בעינן גרר לא תמימה תלה לא תמימה מחק לא תמימה היא א"ל אדוני מאי תקנתיה א"ל יגנוז היריעה ויביא אחר במקומו ויכתוב והניחני והלך לו משם ואילך אי לא שחזרתי על הס"ת וראיתי מתחלה ועד סוף לא קראתי בה בתורה ובמצות ואגיד לך בני כי השירה הוא רומז בשם אדני והתורה בשם הוי"ה ואמרה תורה להיות ספר אחד וחיבור אחד ולמה כי שניהם בקול אחד פי' עד יהו"ה ואיך שניהם קל כי כאשר תצרף יהו"ה פנים ואחור כענין י' י"ה יה"ו יהו"ה ואחור ה' ה"ו הו"ה הוה"י עולים ק"ל וכן תצרף אדני א' א"ד אד"נ אדנ"י עם אותיותיו עולה ק"ל וכן אדנ"י והיפוך ינד"א עולה ק"ל וזהו קול ה' בכח וקול הוא ע"ד יהו"ה ר"ל מלא קו"ף למ"ד עולים ע"ד יהו"ה שהוי"ה מתרבע קו"ף וראה בני כחו של הוי"ה שאין בו שיתוף עם שם אחר כי כולו מורה הוי"ה מניה וביה יהו"ה איך כך' אותיותיו עשר"ה חמש"ה שש"ה עולים אלף תתפ"ו ונקראים אתתפ"ו שהא' במקום אלף ועולה א' תתפ"ו אין משותף וכיון דאמרה תורה לכתוב התורה כדי להיות השירה הזאת בתוך התורה א"כ בני חומר כתיבת ס"ת גדול מאוד וצריך לדקדק הרבה שלא יפסלנו ויחזור ויכשרנו והוא איננו כשר. א"ב אם ידעת מי הוא הצורר הגדול והמשטין בישראל והמקטרג בהן. א"ל הוא שט"ן ע"ז ומנו הוא סמא"ל הוא מלאך המות ע"כ באותיותיו ז' הם שעטנ"ז ג"ץ כותבין תגין כי שט"ן ע"ז צורר גדול. א"ל מה טיבן של תגין הללו א"ב עושה תגין הללו שהן הנקראין זיונין ועושה אותם בצד שמאל והזיון רומז בכלא המכלה כל המקטרגים ויבלע מטה אהרן כי הוא כלא את מטותם והג' זיונין מתישין כח השמאל אשר משם המקטרגים והג' זיונין הללו הם חכמה חסד ת"ת הפועל וע"כ מצד השמאל להתיש כח השמאל ובאמת בני בזמן שאדם עוסק בתורה

פותח

פותח רחמי אהיה ראשון ובאין דרך חכמה חסד תפארת הגלה המגלה כל המקטרגים וזהו אם פגע בך מנוול כו׳ ולכן ג׳ זיינין גימטריא אהי״ה אותיות ג׳ פעמים ז׳ הוא אהי״ה. וגם דע בני שהח׳ רומז בסוד אשר שם מעבר השחד ע״כ עשה לו גבהות באמצע כזה והוא מתים שעובר עליו מכה רומו של עולם (ובעל) וה׳ רומז בגבורה ובעטרה וגם בבינה וה׳ הזה יש לו ב׳ פתחים למעלה ולמטה למעלה לעלות בה הבעלי תשובה ולמטה לשלם החייבים בגיהנם וזהו הבא לטהר מסייעין לו לדבק בתשובה וע״כ יתלה רגל ה׳ לעשות שני פתחים ק׳ רומז בבינה והרגל שלו ן׳ פשוט שרומז בת״ת וע״כ צריך להיות תלוי ופתח באמצע הי׳ צריך להקפיד לעשות לה ב׳ קצוות אחד למעלה ואחד למטה כזה ר׳ האחד להטות למאמינים והשני להשפיע לצדיקים ר״ל הי׳ רומז בחכמה ומאמינו הכתר והצדיקים הם הווי״ן ואל יקטין אותיות גדולות כגון ב׳ בראשית וגם אל יגדיל הקטנות כגון א׳ זעירא של ויקרא וכיוצא באלו כי ב״ בראשית יגדל להרמיז בחכמה עילאה וא׳ של ויקרא להקטין להרמיז שהקריאה למטה מעטרה כי האל״ף גדול רומז בכתר ונקרא עין וא׳ קטן לרמוז בעטרה הנקרא אנ״י אותיות אין. וגם אין מוכרין ס״ת אלא לישא אשה וללמוד תורה רק שלא יהא דבר אחר למכור וידעת בני ביאת אדם באשתו בכוונה טובה ובמצות בוראו כס״ת שהירה בו ורחה והבן בני שהתורה ניתנה בעטרה קולות ובכלל העטרה שבעה והה׳ והאל״ף והכלה מתברכת בז׳ ברכות ומרמזין בה כל הי׳ והם א׳ ששון ב׳ שמחה ג׳ חתן ד׳ כלה ה׳ גילה ו׳ דיצה ז׳ אהבה ח׳ אחוה ט׳ שלום י׳ ריעות י׳ כנגד י׳ וי ליה למוסיף וי ליה לגורע לא י״א ולא ט׳ אשריהם לצדיקים שמשתדלין בתורה ולומדים דרכי הש״י ומקדשים עצמם בקדושת הש״י כענין קדושים תהי׳ כי קדוש אני ולכן שולחין לו רוח קדושה וזוכה כולם זכאים וצדיקים ונקראים בני מלך בני קדושים ואוי להם לחייביא דלא עסקי באורייתא ומכה ובועל ואין לו בושת פנים ושולחים לו כפש מסטרא דמסאבא הוא שנאמר ונטמתם בם וע״כ בניהם חצופין וגם מוכרין אותו ללמוד הס׳ ועניינם אחד וגם דע בני שהיושב בהיכל אשר בו ס״ת מונח ועושין כסאות מכאן ומכאן כדי לכבד המקום אשר הוא תוך ד׳ אמות של היכל אל ישב שם עם הארץ אף כי הוא זקן רק זקן מלא תורה או בחור המכיר ויודע שרשי התורה ויהיה כפוף לישב באימה וביראה כי התורה קיום העולם הוא והיושב לפניה מעיד שת״ת ישראל בעטרה הנקרא היכל ואם לא היו חכמים בתורה ויראי השם יתעלה להעיד בזה שגם התורה בך לעד אל ישב שם א״ל בני דע לך שאפילו הנושאים ונותנים בתורה ובשורש ידיעתו לא באו אינם יודעים פירוש היכל כי היכ״ל הוא אדנ״י הלא ראית בעיניך האיך נראה הוי״ה בהיכל ומאיר בהיכל א״ל לא א״ל בני כל אחד לקח כללו ושבו נר והנה נר בהיכל ר״ל

ר"ל כלל ה' ע"ו כלל י' ה"ה כלל ה' ע"ה כלל למד ק"ה צרפם והוא כ"ר. אל"ף הוי"ה אלהי"ם אדני כולם בהיכל א"ל איך אל"ף נתמלא ההיכל וקיבל שלשתן ה"א יו"ד כ"ף למ"ד יו"ה ה"א וא"ו ה"א אלהי"ם אדנ"י ולא די להם אלו אלא שצריך עוד ד' להכנס בהיכל כי הם באים בהכרח כי מי ראה את אלו שבאין בהיכל ואינו בא עמהם א"ל בני לא ראית בנין האמיתי כי יו"ד ה"א וא"ו ה"א אלהים אדנ"י והוא היכל מלא האמת בני אלה ג' בנו בנין שלם בהיכל אל"ף מה הוא בנין שלם א"ל גן עדן א"ל ואיך א"ל הוי"ה אלהים אדני גימטריא ג"ן עד"ן הראית ב' בני גיהנם עולין ויושבין תוך ד' אמות של ג"ן עד"ן דע לך בני שפעם אחת הלכתי למקום אחד וראיתי בה"כ מהודר יפה מאוד מאוד ושני כסאות עשוין אחד בימין ואחד בשמאל וב' זקנים בעלי שיבה מלובשים בגדים יפים יושבים שם ורציתי לדבר דבר בזכותם להייתי מביט בהם ומדבר והיו מנענעים לי ראשם ומודים על דברי ואמרתי ברוך השם מזכם והם עדים כשרים להעיד בעדות התורה ושמחתי עליהם והטתי ראשי לדבר עמהם ולומר אליהם אשריכם שזכיתם לישב תוך ד' אמות של גן עדן והתחילו לענות לי בלשון לעז וה"ל שמקרוב באו ממצרים החילונים ולשון מצרי היה לשונם הפך שפתם לא ידעתי אשמע ואמרתי אלה הם העגלים שהעמיד ירבעם בן נבט לקלקל ישראל ואמרתי קומו ושבו במקום אחר למה תחריבו עצמיכם וכל הקהל הזה ואתם משיבים תפלתם לאחור והקב"ה מאריך אפיה וגבי דלי' ועתידים אתם לחרוב וגם כל הקהל הזה והתחילו גם שניהם לקלל ולחרף וכל הקהל שתקו כי היו בנים שלא עמדו בסיני ובקשתי בכוונה מהג' שמות הללו הבאים מהיכל לבקש עלבון ולעשות דיני ויצאו מהכותל ב' נחשים ונשכו אותם והנה קול שניהם יצאו כאחת עד שמתו והוליכוני במלכות וספרתי להם המאורע ושבחוני ופטרני לשלום אח"כ באו אחרים פחותים ונרועים מהם וישבו שם והוכרחתי להקימם עד שבאו בניהם של מתים ישחקו עצמותם ושאלו מקום אבותם ולא הנחתים עד שהלכו וקבלו ם וישבו שם ולא עברו ימים מועטים ונגזר עליהם שמד ונתקלקלו ונתפזרו ם לכם עמי הארצות מפני שלא עמדו בסיני אם אינם כמלאכים אנשים הגונים לישב שם מוטב לעמוד המקום פנוי. תשמישי קדושה נגנזים תשמישי מצוה נזרקים ודע בני שהקדושה ברוחניות והמצוה בהיקף ואע"פ שאלו כאלו אחר עשיית המצוה אין שם מצוה עליו אבל הקדושות בכ"מ שהם קדושים הם וזה הקדש לגבוה:

ענין כתיבת ספר תורה למלך:

וגם אמר והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו והתעוררו חז"ל שעל המלך מ"ע לעשות לו ס"ת אחר חוץ מאותו שנתחייב לעשות כשאר ישראל

ישראל אותו שעשה מקודם היה גנוז בביתו ואותו ס"ת שכתב כשנעשה מלך יהיה עמו תמיד אם למלחמה אם לסעודה ממנו לא יזוז שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. א"ל בני שמע הכוונה כתיב בי מלכים ימלוכו ואין בי אלא בה"י שנאמר בי נשבעתי נאום ה' והנה המלך בה"י המליכו ויוצאת עמו ולוחמת מלחמות התורה לא תפרוש תורה שבכתב ממנה ע"כ יש לו לעשות התעוררות למעלה אל"ר מדת משה נצח ומדת מלך מהו א"ל ה"י הלך למשה ונכנס בביתו ולא רצה לצאת שכן ב"י בא"ת ב"ש מ"ש ולא מש משה מתוך האהל וע"כ המלך המגלה אל"ר ם עשה שהוא מלך צריך לעשות ב' ס"ת הם הו' ומשך הו' להמשיך אמת ושלום במלכותו כדי שתתקיים מלכותו ויהיה ס"ת א' בבית גנזיו וא' לא יוסר מעמו אלא כשנכנס במרחץ או בבית הכסא או בלילה שאין הדין נותן להיות עמו בלילה משום לא תחנם. אל"ר מעלה גדולה יש למלך שתוקע בשופר ומתקבלים כולם אלו שהן מלך בחשבון גדול עולה תקי"ע ר"ל הך' של מלך עולה ת"ק א"ל בני יהו"ה עם המלך א"ל איך א"ל מלאהו מ"ם למ"ד כ"ף וקח אותיות שניות עולה ק"ם ויהו"ד ג"כ עולה ק"ם י' פעמים ה' ה' פעמים י' ו' פעמים ה' ה' פעמים ו'. אל"ר מלך נתעשר כל הכסף ניתן לו שכן אותיות שניות של מלך עולה כסף ר"ל שמדת החסד הנקרא כסף עם המלך:

ענין מצות ציצית וקשירתו ועטיפת ציצית והנחת תפילין

גם אמר ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וגם כתיב גדילים תעשה לך אל"ר מאי מרויח הקב"ה בעטיפת ציצית ולמה גזר חוט תכלת ולעשות גדיל ולהניח ציצית כל הוא מיד הש"י מ"מ קרוב הוא למדת משוגעים ועוד מאי האי שהתעוררו חז"ל מצות תכלת שליש גדיל ב' שלישים ענף. ר"ל ציצית נמי דלא אפשר בלא גדיל דכתיב גדילים תעשה לך ולא אפשר בלא ציצית שנאמר ועשו להם ציצית א"כ ע"כ גדיל וציצית בעינן מ"מ אימא מחלה על מחלה. ועוד אי הגדיל יוצא מהכנף והציצית מהכנף והגדיל מן הציצית ואין הפרש בין יהיו החוטין פרודות בקצה ובין שלא יהיה פרודות ממה נפשך ציצית הוא שכל שאינו גדיל ציצית יקרא. א"ל בני אין ה"נ חצי גדיל וחצי ציצית כשר אלא שני שלישי ציצית ושליש גדיל הוא נאה מ"מ חוטין שאינן פרודות בקצה לאו שאין בו שם ציצית. אל"ר בזה אתה פוטרני מה תשיבני על זאת מפני מה חוט אחד תכלת וז' לבנות ויהיה אדום ויהיה ירוק או לצבע אחר. א"ל בני שמע והקשב כל עניני ציצית אשר כל דיניו נכללים בסודותיו ואחר נאמר דינין בתוך הפשט ידועים ואומר לך תחלה מפני מה חוט אחד של תכלת בציצית דע בני שר' נחוניא בן הקנה אמר מפני מה ל"ב חוטין ותכלת בציצית משל למלך שהיה לו גן נאה ובגן ל"ב נתיבות ושם שומר עליהן

ולמד

ולמד את השומר לידע כל אותם הכתיבות ואח"כ אומר לו תשמרם ולך בכל יום לראותם וכל זמן שתדריכם שלום לך. ודע בני שאלו ל"ב כתיבות באות מחכמה עילאה בראשית ברא והל"ב נתיבות הם עשר ספירות וכ"ב אותיות שהאצילם ובאמת שכל נתיב ונתיב נחלק לשני כתיבות אחד דין ואחד רחמים מצות עשה מצות ל"ת העשה יוצא ממדת החסד והל"ת ממדת הגבורה הרי לך ל"ב נתיבות ימינים ול"ב שמאליים וכולם באים בכנ"י וסוף מה עשה השומר אמר אם אני לבדי אשמור אלה הכתיבות מה יאמר העולם אין זה שומר ובעל הגן הוא אחר אבל יאמרו זה בעל הגן ושומר אותו הכוונה אם יהיה תכלת לבדו התכלת רומז בכנ"י מלבון תכלית הכל והיה אומרים הוא המלך עשה השומר שם עוד שומרים עד שעלו כולם ל"ב והם ל"ב חוטין ובעבור שהחכמה עילאה עשאה לראש פינה ול"ב נתיבות ימינים ושמאליים אליה באים והיא תכלית הכל והיה אומרים הוא בלילית ואם יבוא אדם לומר הגן הוא לשומרים וכולם בעלים שלו וכולם שומרים נתן לו זה הסימן תוך השומרים לומר ראה סימן המלך שהוא שלו והכתיבות ממנו מתוקנים ואינם של אלו וזה חותמו הב ואמר משל למלך ובתו שהיה לו עבדים ובקשו העבדים ללכת במקום רחוק ופחדו מהמלך ונתן להם סימן ופחדו מהבת ונתנה להם סימנה אמרה מעתה הפני סימנים אלו ה' שומרך מכל רע ישמור את נפשיך והנה באמת שצריכין ל"ב חוטים ותכלת בכל ציצית למצוה מן המובחר וזהו מה שנאמר וזכרתם את כל מצותי ר"ל את של כל שהיא מצותיו אתם תשפיעו ותמשיכו שפע של ברכה לברך המדה הנקראת א"ת וזכרתם א"ת כל הב ואמר ולא תתורו אחרי לבבכם ר"ל לבבכם הוא כנ"י ואומר לא תתפתו אחריה לקללה מהאילן ולא אחרי עיניכם הם נלח והוד שלא תקחו אותם לאלוה אשר אתם זונים אחריהם ר"ל אחר שהראו התכלת והלבן רומזים בי' אל תטעו בו לבדו ת"ת בני אודיעך כי הטלית רומז בחכמה עילאה וזהו שארז"ל שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה ר"ל נתעטף הבינה בחכמה וא"כ כנפי הטלית הם ד' נכרות והם כסא הבינה וכנפות החכמה הם גדולה וגבורה וד"ו פרצופים ותתן לת"ת כח הטלית ל"ב נתיבות חכמה וכנפי הטלית ת"ת הוא בעצמו כנף אחד בעצמו ונלח והוד ויסוד הלילית היא כנ"י הלילית היא סוד אצילות הבנין ואינו אחדות הבנין ע"כ תכבדה בכנפי הבנין הם ד' ספי' ת"ת נלח סוד יסוד ותזהרו שלא תרחיקו הלילית מן הכנף שני קשרים אגודל להוציאו מן כל הכנף גם לא תשימו למטה ממלא קשר אגודל כי פחות מקשר אגודל הוי קלילה כדי להיות הלילית בכלל העשר וגם תקבעו בחיבור פתיל סמוך לכנף פן תהיה חיבור ערחי וגם עשה להיות הלילית כלול בכל כנף מהד' כנפות ואלה הם ה' קשרים וגם להיות הסיקף כרוך בחמשה קשרים והם ז' כריכות עם כל קשר וקשר ואם י"ג הנה אלהינו אח"ד לא יותר מי"ג כי אין

לתוסיף

להוסיף באחדות ולא פחות מז' שאין לגזול מן הבנין ויהיו בד' כנפות ל"ב חוטין והם ל"ב נתיבות הבאים בכ"י הנקרא ציצית ונקרא לב אע"פ שהיא כלולה עם הבנין בהיות מסודקת בפתיל אפ"ה חוט אחד תכלת לרמוז שהציצית כ"י בה תכלת לכלות עובדי רצון הש"י והיא כלתה כל בכורי מצרים עם בכור שלהם הוא שר שלהם הנקרא מצרים זהו וראיתם אותו איך הוא מכלה וזכרתם את כל מצות ה' ר"ל תמים ברכה אל השכינה שכן אות"ו בגימטריא זוה"י שכינ"ה ועל שהיא כלולה עם הבנין זולת התכלת עדות ע"כ לא מעכב. וצריכים החוטים להיות מרובים יותר מהגדיל כי הן ל"ב לסורות שהל"ב נתיבות כולם בציצית שהיא כ"י המתעטפת בארבע כנפות והם הת"ת נצ"ח הו"ד יסו"ד וחופפת על בניה ומצלת אותם ושולחת להם השפע והברכה לבניה המברכים אותה וע"כ הציצית ארוכים לסורות על הענין אל"ר א"כ מאי האי דאמרה תורה גדילים תעשה לך על ד' כנפות משמע גדילים בלא ציצית שב ואמר ועשו להם ציצית על ציצית הכנף פתיל משמע לעשות ציצית ופתיל בכל כנף. אל"ב אם תעשה פתיל כולו אין שם ציצית עליו מה תאמר גדיל פתיל וציצית בעינן לא שגדיל כולו סותם הנקיבות ומקלקל הציורות אלא כדי שלא תאמר גדיל כולו אמר ציצית וכדי שלא תאמר ציצית כולו אמר גדיל והנה חיבור הציצית בכנף ע"י פתיל. אל"ר תלאן ואח"כ חתכן היאך כשר. אל"ב הכתיב ועשו ולא מן העשוי ואם תלאן וכרכן ועדיין לא חתכן אין שם ציצית עליו שב וחתך עליו ונעשה מאליו אל"ר ומאי איכפת לן א"ל כשאתה קושר וכורך הציצית ואתה קושר החוטין מחוברין אין שם ציצית עליו ואתה קושר דברים בעלמא ע"כ אמרו תעשה כששם ציצית עליו ולא מן העשוי שאינו דבר בשעת המעשה גדול מזה בני הסירא מהש"י ואינו רוצה להכשל יחתוך קודם שיכנסם בחור מן הכנף ומפרידן והם ציצית והיא כ"י ואח"כ נותנין בחור הכנף וקושר מהכנף והנה חיבור הציצית בכנפות שאלה הן נקראים כנפות הארץ א"ל חמשה קשרים קושר מקשר אחד בכל אחד או בכל אחד שני קשרים זה על גב זה ולא תוכל לומר קשר דאורייתא שהתורה לא אמרה אלא פתיל והיינו כריכות ומ"א קשר אחד נכלל בה' ספי' אחרונות דאי תימא חכמים אומרים לעשות קשר דאורייתא עם קשר דבריהם א"כ הוא תוספות על קשר דאורייתא ועוברים משום בל תוסיף (ואם קשר לאו דאורייתא למה לוו חכמים) שהתורה לא אמרה לעשות קשר אלא כריכה אל"ב מדאיצטריך לומר לא תלבש שעטנז ולהסמיך לו גדילים תעשה לך לומר נותן חוטין של צמר בטלית של פשתן וחוטין פשתן בטלית של צמר ש"מ שקושר קשר דאורייתא דאי ס"ד שאינו קושר אלא קשר דרבנן פשיטא דמותר שתכיפות וקשרים דרבנן אינו עושה חיבור אלא ש"מ קשר דאורייתא עושה וע"כ הוצרך התורה להתירה אע"ג דהוי שעטנז כאשר נפרש במקומו בעז"ה.

א"כ

א"כ התורה אמרה לעשות קשרים בציצית וחמשה בלי ספק ולמה הי צריכין לכללה בה' ספי' בכל כנף וכנף. א"ל למה אמרה תורה לעשות קשר של קיימא. א"ב בעבור שצריך להיות ה' קשרים בכל כנף הכוללים עשרה שהם ה' עליונות וה' תחתונות. א"ר ראיתי ציצית שאין להם רק קשר אחד בסוף הכריכות. א"ל עבירה היא בידו דה' בעינן וגם צריך לתת ריוח בין קשר לקשר כמלוא אגודל וכל זה למה להיות הבדל מלא ד' גודלים לשורות על המרובע ולא ד' גודלים בקשר אגודל אלא ד' אצבעות בגודל וז"ה סד"ר עשיית"ו לוקח ג' חוטים לבנים וחוט אחד אליו תכלת ואליו לבן וחותכם ומפרידם ומשוה אותם ונותנם בחור הכנף ומעמיד אמצעם בחור ואח"כ הם מחולקין ד' חוטין לכאן וד' חוטין לכאן וקושר קשר דאורייתא סמוך לכנף והנה שבכפל בכנפות ח' חוטין בכל כנף להרמיז בד' עליונות ובד' תחתונות עולין פרשיות של תפילין ד' בראש וד' ביד עליונות ותחתונות ולוקח חוט אחד לבן וכורך ג' כריכות ולוקח חוט של תכלת וכורך עוד ג' כריכות בעבור ג' התכלת הוא דין תכלית ומכל ם מרבה של תכלת. א"ר תינח בזמן דאיכא תכלת ובזמן דליכא תכלת היכי נכרוך. א"ב טוב לעשות ז' או יותר עד י"ג ואם לאו יכרוך ויקשור ויעשה גדיל ד' לשורות על המרובע בלאו הכי ם מרובע ודע בני שצריך לעשות ציצית לשמו כדי לעשות החבור בכנפים באמת בלי מכשול שלא תראה שגם צביעת התכלת צריך לצבעו לשמו להוציא הדברים מפיו ולומר לשם ציצית ולשם התכלת ודע בני בזמן התכלת אם נפסקו אפילו חוט אחד סמוך לכנף פסול מה שאין כן בזמן שאין תכלת שאם נחתכו אפילו ב' חוטין מעיקרן הוי ליה מהלכה על מהלכה וכשר עד שיחתכו שלשה חוטין. והטעם כי התכלת צריך ז' חוטין לבנים לכבוד אשה ועם עצמה אבל בזמן שכולן לבנים על הרוב חיישינן שלא לחתוך וגם שהלבנים רומזים בבנין וגם הרמז ידוע א"כ אינו מעכב התכלת לבן ולא הלבן התכלת. א"ר ולמה ד' ציצית מעכבות זו את זו. א"ל בעבור שארבעתן אחת כולם בעינן רק להיות כלולה בד' כנפות ואז שבו כולם אחת ואם היא חסירה מכנף אחד עדיין הוי קלילה בכנף אחד א"ל נתעוררו ז"ל מדכתיב על ארבע כנפות כסותך למעט בעלת שלש ולרבות בעלת חמש והכתיב על כנפי בגדיהם כל כנפי במשמע א"ל כדי שלא תאמר כנפי מיעוט רבים שנים וכל כנפי במשמע כתיב ארבע כנפות ולא כתיב ד' כנפות אלא למעט בעלת ג' אבל בעלת חמש ולמעלה מחמש חייבת כי אין לחוש רק להיות ד' כנפות שלימות להקשר הציצית בהן אבל אפילו אלף בתוכם ד' כנפות קשר וחבור הציצית וראיתי א' שאמר שם בעלת חמש פטורה יש לתמוה על דבריו איך נעלם ממנו הסוד א"ר מאי האי דכתיב ונתנו על ציצית הכנף משמע שהכנף ניתן על ציצית ואינו כן כי אדרבא הציצית ניתן על הכנף וא"כ לכתוב על

הכנף

הכנף הציצית או ונתנו הציצית על הכנף א"ל ה"ק ונתנו על ציצית שהוא על הכנף פתיל תכלת א"ל ויכתוב ונתנו על ציצית פתיל תכלת ופשיטא שהוא על הכנף אל"ב אמר ציצית ואמר כנף שיהא הציצית מן הכנף שמה שיהיה זה יהיה זה. א"ל והלא חוטי צמר בבגד פשתן וחוטי פשתן בבגד צמר התורה התירה מסמיכות דלא תלבש וגדילים תעשה אלמא אפילו מין שלא במינו וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה מאי הכנף ונתנו על הציצית פתיל תכלת מבעיא ליה. אל"ב חוץ מאלו ר"ל מפשתים וצמר אבל שאר מינין מין במינו בעינן א"ל ומ"ט א"ל אין כאן מקומו ולפנים ית' בעז"ה ומ"מ בני אע"פ שעכ' ישראל הכק' ציצית היא על כנף דווקא לענין בור זה הריק והיא הענף מן האילן אבל הכנף הוא על ציצית כענין גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם זהו ונתנו על ציצית אל"ר בית שמאי וב"ה פליגי ליתן ציצית בסדין ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין אמר רבי א"כ למה אסרוהו פירוש א"כ דב"ה מחייבין למה אסרוהו ותירצו משום קלא אילן שאינו תכלת ושמא אותו חוט הצבוע הוא קלא אילן וחוט צמר לבן הוא כי סובר שהוא תכלת ואינו תכלת וא"כ אין כאן מצות ציצית שהרי הוא פסול וא"כ הוי כלאים שלא במקום מצוה ר' זירא אמר גזירה משום סדין המיוחד ללילה ופטור מציצית שנאמר וראיתם אותו פרט לכסות לילה ואם יטיל בו תכלת נמצא שהוא כלאים שלא במקום מצוה והקשו ולא יהא אלא לבן פירוש על מה שאמר משום קלא אילן שהוא סובר שהוא תכלת ואינו תכלת למה תאמר שהוא פסול וכי חוטים צבועים אינם חשובים כלבן ומטילם אותם בציצית ה"כ נחשוב כאלו כולו לבן ולעולם סדין אמאי לא לחייב. ונדחקו ואמרו הואיל ואין תכלת אין להתיר כלל לתת צמר בפשתים ופשתים בצמר. שהרי אפשר לקיים לא תלבש שעטנז ולקיים מצות ציצית צמר בצמר ופשתים בפשתים הכ"מ שיש עשה ולא תעשה אם תוכל לקיים שניהם מוטב ואם לאו עשה דוחה לא תעשה. אל"ר תימא במאי נחלקו התורה אמרה על ד' כנפות כסותך אשר תכסה בה למה ביום ולא בלילה ועוד שב ואמר על כנפי בגדיהם לדורותם למה ביום ולא בלילה מה תאמר וראיתם אותו לא לפטור כסות לילה בא אלא לפטור סומא כי אין סברא לומר בעבור שאחרים רואים אותו שיהא סומא חייב והלילה פטור ואדרבא איפכא מסתברא שבלילה יכול לראותה ע"י נר והנה קיים וראיתם אותו אבל סומא גם בנר אינו רואה ומשום דאחרים רואין אותו מה הנאה ותועלת לו וכי יפטור עצמו מראיית חבירו א"כ דהכי הוא נתת להם פתח שלא לקיים מצות ציצית כי כל אחד יאמר אראה של חבירי ואפטר וא"כ ע"כ הוא דחייב סדין לילה בציצית ועוד ב"ש פוטרים ויותר כוחם שנראה מן הענין שפוטרים לגמרי אפילו חוט פשתן שלא ישים בסדין לילה בציצית כי זה הסדין הוא מיוחד ללילה ופטור מציצית ה"ל משום שעטנז שלא במקום

מצוה ומצד אחד מכחישין התורה שפוטרין ומצד אחד יריאים וגוזרים אבל ב"ה סוברין סדין של יום פטור מתכלת וחייב בציצית חיישינן משום קלא אילן ומשום כסות לילה א"כ הרי נתבטלו מצות תכלת לגמרי שגם כשר וראוי אל תשים בו תכלת משום קלא אילן אלא ע"כ הוא מה שאמר ב"ה מחייבין בין בסדין של יום בין בסדין של לילה. ורבי מקשה חלילה שהם דברי רבי ותירוצו בה אינו אלא טעות סופר ואי נמי דחייב משום דאפשר לראותו סוברים תיכה מי שיש לו כר מי שאין לו כר מה יעשה ולמאן דאמר דסוברים ורואים אותו פרע לסומא אוי לו לסומא ולא די לו בהפסד עיניו אלא שגם מפסיד מצוה השקולה כנגד כל התורה כולה ואם היה פטור מכל המצות בזה היה נראה דחייב ושמא יש לפוטרן משום למר משום גזירה אבל בלבן כגון חוטי פשתן לא כי מין במינו הרי מה תאמר מה דקתני פוטרין ולא קתני אוסרין ש"מ פוטרין אפילו פשתן בפשתן אין למידק מפוטרין כלל כי במקום מחייבין קתני פוטרין אבל אי הוי תני אוסרין אין הלשון לומר וב"ה מחייבין אלא מתירן ע"כ ר' דע שאיני יכול להבין דבריהם כלל שזה אומר בכה וזה אומר בכה ודבריהם עושין אותי נבוך כי אני אומר ציצית בלילה נוהג ועורה למה תיחן כריסות התורה אתה שומע מב"ש ובית הלל מחייבין ואתה שותק שאפילו את"ל שב"ה כסות לילה פוטרין אלא שגזרו תכלת בסדין של יום משום כסות לילה דהוי לי' שעטנז שלא במקום מצוה א"כ מצות תכלת נתבטל כי לעולם ניחוש משום כסות לילה רבונו דעלמא עד עתה הייתו מוכתרים בתרי"ג מצות ובאו ב"ה וגרעו מצות תכלת ובשלמא ב"ה מתוך עכותותן עמדה העשה נהי שלא לתת תכלת בציצית בסדין של יום מ"מ ציצית יתן אלא ב"ה מתוך הכעס והחימה שלהם בטלו הכל אפילו מצות ציצית שהרי אמרו ב"ש פוטלין משמע פוטרים לגמרי מסדין של יום אפילו ציצית א"כ בהכה נכתבו אלו המצות בתורה ועוד שפיר קאמר ר' פיחשוב קלא אילן כאלו כולו לבן ודעתו פשתן בצמר וצמר בפשתן שרי ואמרו בה דוקא בזמן דאיכא תכלת אבל בלאו תכלת מין במינו דוקא וכי כך אמרה תורה והלא אפילו בזמן דליכא תכלת אמרה תורה מין בשאינו מינו דא"כ דהכי הוא דוקא בדאיכא תכלת יכתוב גדילים תעשה לך על ד' כנפות כסותך אשר תכסה בה ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והדר לא תלבש שעטנז אלא השתא דלא כתיב הכי ש"מ אפילו בלא תכלת מין בשאינו מינו והדרא קושיא לדוכתי' ונחשוב כאלו קלא אילן כולו לבן וא"כ תכלת בסדין של יום נותנין וב"ה דאמרי בדאפשר לקיים שניהם לא יבוא עשה וידחה ל"ת ואי אפשר והלא אמרה תורה להיות הציצית מעשעטנז מסמיכות ולא אתכלת קאי הסמיכות אלא אציצית דתכלת בסמיכות מאן דכר שמי' וא"כ אין כאן בזמן דקא מעקר לאו מקיים עשה כי אדרבא מקיים עשה וגזירות הכתוב ואל תתמה בזה

דא"כ

דא״כ תתמה בבשר וחלב באכילה למה גזרה תתמה בחזיר רך וטוב ושמן למה גזרה. ועוד לב״ה בעניני יבמה דכתיב והיה הבכור אשר תלד א״כ על לידת הבכור היא המצוה ומשה ואילך יגרשנה וכ״ת דהאי בכור סימנין הוא לומר דמצוה בגדול לייבם א״כ יכתוב והיה הגדול אשר תלד אלא מדהכה ש״מ תרתי הגדול מיבם עד שילד הבכור משם ואילך יגרש משום דקא מעקר אשת אח ולא קא מקיים מצות יבום שהרי כבר קיים ואפ״ה אז״ל כיון דאיסתרי איסתרי אפשר לזאת בלא שוחד התורה אסרה והם מתירים. ועוד התורה אמרה את בכור את יבום אין בכור אין יבום דכתיב והיה הבכור דוקא דרצה הש״י לזכותו שכן הוא בכור וחז״ל אמרו מי שהוא ואפילו איננה בכור. ועוד ב״ה דפוטרין ציצית מה תהא עליה כי אפילו בזמן התכלת יש לגזור ג״כ אל יטיל תכלת בטלית המיוחד ליום אטו טלית המיוחד ללילה וא״כ שבט זבולון יאמרו עניים כי אין להם למי ימכרהו. א״ל בני ביבום לא אידכר כי אין כאן מקומו ודע בני שבית שמאי ובית הלל כל דבריהם הוא סוד וב״ה ידעו שהקרבן שהקריב קין היה מהאדמה וזהו קין היה עובד אדמה והכוונה כי לא שת לבו רק לזאת וכיא מדת הדין המקטרג ופשתן מלך המקטרג ועל כן ואל קין ואל מנחתו לא שעה ואמרי ב״ה בראית תכלת מצוה בתכלת ואפילו בפשתן תכלת מצוה בלילית ובזמן דאית תכלת שהוא למר שהצמר הוא רחמים ותכלת לרמוז שהיא כלולה עם הרחמים א״כ כח הפשתן אין לחוש לכן התירה התורה ואם כולו צמר לבן או כולו לצבע אחר והתכלת איננו לשם אם ישימוהו בטלית של פשתן א״כ יבוא כח הפשתן כוח הפחד ולא ימצא התכלת לשם ויקלקל הכל כי כל הלבעים אין רומזים עליהם בסיוהם למר רק התכלת וע״כ פשתן בפשתן למר בצמר שאז הקשה והרפה כלולות בהקף ואין שם קטרוג. ואמרו ב״ה שלא יטיל תכלת בסדין של יום אם לא שיהיה מיוחד ליום לגמרי אבל אם אין מיוחד ליום לגמרי אין להטיל בו תכלת כי דלמא יתחלף קלא אילן בתכלת ודלמא יעלה עליו בלילה והוי לי׳ שעטנז כי אין ציצית בלילה אבל ביום אין חשש כ״כ כי מצות ציצית ביום ולמה אין מצות ציצית בלילה דא״כ קשרת מדת הדין דלא תפעל כלל וזהו אסור לבטל מנהגו של עולם כי ב׳ כוחות משפיעים בא״ה אימתי בלילה ולענין המלחמה גם ביום כפי המקבלים וע״כ היה משה מניח ידיו שלא לבטל כי לכך נאלו ור׳ היה סובר שדעת ב״ה להיות כוהג השעטנז אפילו בזמן שאין תכלת וא״ל לא מ״ה אין לגזור שלא יעשה ביום משום קלא אילן דהוי שעטנז אלא דוקא בכסות שאינו מיוחד ליום איכא למיגזר משום כסות לילה וכיון ששמע ר׳ כאמת שתק ובית שמאי אמו הרבה ואמרו כסות יום שאינו מיוחד ליום אין לגזור עליו לא ציצית ולא תכלת ולדקו ב״ה דפשתן בפשתן ולמר בלמר בכסות שאינו מיוחד ליום בלבד ותכלת לא אבל המיוחד ביום אין לגזור

שלא

שלא להטיל בו תכלת וגם אמרו לא התירה התורה אלא בזמן דקא מעקר לאו מקיים עשה שיבא העשה וידחה לאו בעבור שהלאו עם העשה זכור ושמור לאו ועשה בדבור אחד נאמרו אבל לעבור בלאו כגון לא תלבש שעטנז ואין מקיים העשה יבא הכר הגדול וידחה אותך. א"ר מאי תכלת ומאי קלא אילן. א"ל בני ידעת הים שהתכלת יצא משם. א"ל כן הים היא הבינה והדג הם ימים עליונים ויוצאין ובאים בים התחתון היא בכ"י ואז מתבטל כל דין מז' ימי בראשית זהו הכוונה זה הדג עולה מהים ותיכף שיצא הולך ונתקע בארץ ונשרש שם וראשו בחוץ ושוחטין אותו ולוקחין את דמו הוא הדין שבו צובעין התכלת והנה הדוגמא אבל קלא אילן אינו יוצא מהים רק מהאדמה החיצונית וע"כ הורו טמא קראו למו. א"ל בני הכי הוא גם דע לך שמכח הים התכלת יוצא וע"כ תכל"ת בגימ' התן כי היא הנותנת תתן אמת ליעקב ולכן נתן תתן נתן אמת כדי שתתן היא והוא שלוחה התורה ליחד ביניהם שלא להפריד שכן תכל"ת במ"ק אח"ד. א"ר צבע הציצית ותלאן בטלית לבן היש לחוש מהצבע א"ל ובלבד שלא יהיו מין שלא במינו. א"ר ומה ראה רב קטינא שלבש ארבע כנפות ולא הטיל ציצית שהרי נתחייב אומר דאמרינן שאין חייב לקנות ד' כנפות להתחייב רק כשיש לו מי אמרינן דפטור וגדול מזה שהיה עובר להכעים ובמזיד שהרי שאל למלאך אי ענשי אעשה משמע שידע שהיה עובר דאי סבר שאינו עובר היה לו לענות למלאך וגומר דפטור אני ולהראות הוכחות וראיות ואפשר רב קטינא קטן היה בידיעה וא"כ למה בא אליו המלאך ואפשר יש לומר דלא גרע רב קטינא מהגר שפחת שרה אף כי היה קטן. א"ל בני קרי בי' רב וקרי בי' קטינא רב בחכמה קטינ"ה קטן י"ה ומלאכא ראה שהסדין אין לו ד' כנפות ואמר לו סדינא בקייטא וסרבלא בסותוא וגם הוא אין לו ארבע כנפות והוכיחו אחר שאתה נאחז מהמדה הנק' ציצית א"כ יש לך לחזור אחר ד' כנפות לכלול הציצית ורב קטינא היה סבור שאם מתכסה ארבע כנפות חייב שאינו מתכסה אינו חייב לחזור כדי להתחייב משום דלא כתיב עשה ד' כנפות אלמא לאו חובת גברא הוא ושאל אותו אתה אמרת לי שהוא חייב אדם לחזור אחר ד' כנפות כדי שיתחייב ואם לאו ענשיתו אותו על זה ולא שאלו על שאר עשה רק על זה כי שאר עשה קים ליה דענשי ואמר לו המלאך ענשינן בשעת ריתחא ר"ל דלא אפשר לאדם בלא מכסה וא"כ למה לא יעשה אחר שהוא באפשר לו לעשותו וא"ל כל שאפשר לאדם לעשות מצות ונמנע ואינו עושה עונשין אותו בשעת ריתחא לכן יש לו לאדם לחזור אחר טלית כי אפשר לו לקיים ציצית א"ר אחז"ל ציצית מעומד תפילין לא כ"ש ועוד למה יתעטף קודם שיניח זו מצוה וזו קדושה ועדיף קדושה ממצוה. א"ב ציצית עול שהעטרה מקבלת מהבינה שלא לעשות דין וע"כ צריכין לקבל העול מעומד וע"כ הציצית מעומד ואחר

שמקבלה

שקבלה העול ומתעטפת בטלית והיא ברחמים והדינים שפו תמו א"כ היא מקודשת בתפילין והיא במנוחה והשקט וע"כ מניחין של יד תחלה ומיושב המורה עליה הענין ואתה קדוש יושב תהלות ישראל ומיד מניח של ראש וכן תהלה לדוד מיושב קדושה דיוצר מיושב ושמעתי סדר הענין דע שאין ראוי לאדם לאכול מזונו אלא אחר תפלה שיתפלל ויפייס להקב"ה שקודם אוכל המלך ואח"כ אוכלין העבדים והוא שנאמר באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי וגו' ואח"כ אכלו רעים מאי אכלתי יערי זה קדושה דיוצר אור והאופנים וחיות הקודש שכל אלו נכללים במלת יערי וצריך להיות מיושב שאין אכילה אלא מיושב דבשי זה ק"ש המתוק והערוב שהכל צופין בו וצריך מיושב שתיתי ייני זה קדושת התפלה ומעומד כי הוא בתוך התפלה אשר בה ג' ראשונות עם חלבי ג' אחרונות ונכללים אלו באלו ושלום וריעות צדק ושלום נשקו זו היא אכילת המלך אחר אכלו רעים למעלה שתו ושכרו דודים למטה וע"כ אין לו לאדם לאכול כלל קודם שיתפלל ל"ש שחרית או מנחה או ערבית ודע בני בהיות המאור נעשית והמלך עם המלכה ר"ל משפיע אור הזך (והוא אור האמור) בעטרה הנקראת מלכה ואתה עושה השבח ההוא מיושב אתה גורם להדבק ולאחד האור ההוא במלכה ואם תעמוד אתה גורם הסתלקות ומהירות משם חוץ מן התפלה שאתה כולל ג' ראשונות עם ג' אחרונות שהאור הד"ו פרצופין עולה להדבק באור העליון זכאין אתם ישראל המקדשין עצמן בכל ענין ונזהרים שלא לשנות דרכי המלך ואוי לכם עמי הארצות דלא עסקיתו באורייתא לדעת דרכי המלך שלא לשנותם אבל אתם הולכים לתקן עצמכם בחיים ונפשכם למיתה הוא שנאמר ואקוץ בם כי שקץ הם. א"ר ציצית שעשאתן אשה כשר הוא או לא א"ב כתיב בני ולא בנות א"ר אימא בני ולא גוי א"ל והכתיב ישראל ולא גוי וכדי שלא נאמר בני ולא גוי אבל נשים כשרים כתיב ישראל ומדישראל ולא גוי ע"כ בני ולא בנות. א"ר והלא ארז"ל שים הרגו אחד ביום לאשתו של ר' חנינא בן דוסא ששמו בה תכלת לצדיקים לע"ל אלמא אשה עשאם א"ל קנתה אותן מאנשים א"ר ציצית שעשאן טומטום מהו א"ב אי בלים שלו בתוך כשר ואם לאו פסול בא וראה בני וראה אגדה שלקחו כפשוטו והפכו עניניה ושמעתי אומרים ציצית אשה כשר ודוקא במשכן טוויתן בנשים שהם היו עזים היו טוות שמלא מין את מינו ויעור אלא ציצית מי יאמר שכשר בנשים והלא הם ל"ב נתיבות חכמה עילאה וכולם בחכמה תתאה על ידי ת"ת ומוברת לבעלה הוא ת"ת ומזונותיה עליו והיא נתפסת בחוט הלבוע ובקלה החוטין והוי לי' שהזמן גרמא ופטור' כי בעלה מעלה לה ואתה אומר הנשים טוות א"ל רבי אלא מעשה דאשתו של ר' חנינא בן דוסא הואיל והיא פטורה ושכר אין לה שכרי אפילו לטוות אין מניחין אותה א"כ למה קנאה מאנשים לפי

דבריך

דבריך א"ב עד מתי אתה מתמי' אתמה גם אני כ"כ שנים לא אכלוה התולעים א"ר קרירות המים מונעי' א"ב א"כ מי יעלהו מן הים ומי יודע מקומו בשלמא ארונו של יוסף ידעו מקומו אלא זה לא ידעוהו ואפילו ידעוהו מי יעלהו א"ל ע"י שם א"ל ומי שרי לאטרוחי לקונו א"ל יוסף יוכיח א"ב בשלמא יוסף יטריח שלא להניח בארץ טמאה אלא הכא למה יטריח. א"ר דלמא כלא מהגלות בזמן שאין עולה התכלת ויהיה זה מוכן א"ב טועה אתה שבו ביום שכלא מהגלות יעלה הדג מן הים אלא אגדה הוא שאין לה פשט והכי הוא כענין לויתן ובת זוגו שהרגו וצינן ומלחו לצדיקים לע"ל. ודע בני שר' חנינא זה ת"ת התורה שבכתב ואמר בן דוסא שהאציל מהמדה הנק' אב הוא חכמה עילאה שהוא יהו"ד שם העלם ומהמדה הנק' אם היא הבינה כי אם לבינה תקרא אשר היא יו"ד ה"א וא"ו ה"א מלא הוא שאמר נעשה אד"ם בצלמנו אשר הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א והשמות הללו קנאם בן מהאבות הם חכמה ובינה וע"כ אמר בן כדי לכלול ג"כ מסך הו' הנק' ג"כ בן ומלת בן הוא ב' פעמי' הוי"ה ומלת דוסא הוא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א דוסא גימ' ע"א הוא ד"ו ומ"ה הו' חכמה ובינה אב ואם וא"כ להרמיז שעיקר קבלת הת"ת מהחסד הנק' העוף וזהו והעוף ירד בארץ יר"ב הוא אותיות רצ"י ועתה הדג היוצא מהים הוא הבינה והוא שפע שבעת ימים עליונים ד"ג הוא שבעה והחזיר התפארת והטמין בים יען שאשתו בגלות ולעתיד יתנשו לאשתו כבראשונה והיא לצדיקים שישיגו בחיבור התכלת עם הציצית והעלימו הסוד כענין לויתן ובת זוגו. לכן בני הזהר מעתה שלא להורות מאגדות שאינם מושגים רק לבעלי הסוד וזהו שאמרתי לך שהתלמוד כמו בוער במעים והעלה למחים ואין להם רפואה אם לא לבקש שורש הבוער לעקרו משם ולהניח מקום השכינה יתברך שמו המאריך אפו בעמי הארצות אשר יש לאדם לעסוק בתורה ולהכיר ענינה ואינם מעין אוזן ועוסקין התלמוד אין צלם אלא כשמכירין כח לצלם למעלה. אמר ליה בני ציצית נשים פסולות האמת כך הוא אלא שהכשירוהו בדוחק לנשים לצוות שאין דרך האיש לצוות וכל אדם ימצא טענה לומר איני יודע לצוות ולא יחזור אחריו כי לא יכתב לו שמעשה אבותיו בידו דאפילו השתא שהנשים צוות לא תמצא ציצית ה"א באחד מעשרה כש"כ כשאינן צוות נמצא מצות ציצית בטל. והרי הוא תיקון רחוק כענין תיקון ליטול שכר בטלה בלימוד. וראו והבינו בני שציצית שקול כנגד כל המצות שהרי הם ל"ב נתיבות חכמה ובכללם ך"ב אותיות אשר בכללם תרי"ג מצות זהו ציצי"ת וח' חוטין וה' קשרים. ציצת ג' פעמים חסרים י' ובא למ"ד לציצת והשלימם והל' הוא בינה אש כי ידור נדר לה' הוא הבינה כי ג' פעמים כתיב ציצת ול' אחד עמהם וראה בני מה גדולה מעלת הציצית שג' פעמים ציצת ול' אחד עמהם ועשרים קשרים ול"ב חוטים הנמצאים עולים

עולים כת"ר כת"ר כת"ר וי' חוליות מכלל כל החוליות נגד הטעריס הנק' חוליא
שאין בה מוח ועליה נחלקו חז"ל בחוליות להכשירה או להטריפה וזה
החוליא כלול מעשרה ע"כ י' חוליות וכולם עולים כת"ר כת"ר וב'
עמהם הם צדק ושלום עמו הם הב' יתרים. והנה המתעטף בציצית הוא
מוכתר בכתר חכמה ובכתר בינה ובכתר תורה וצדק ושלום עמו הם
הב' היתרים וזהו וזכרתם את כל מצותי וע"כ אמר אני ה' אלהיכם
פעמיים נאמן לשלם שכר טוב למתעטף ונאמן לפרע ממי שאין לו ציצית.
ולא ראית בני אדם האדום דין קשה הוא עמון בציצת א"ל לא. א"ל
מלאכו לד"י לד"י יו"ד ת"ו נעלם הב' הוא ד"ם זהו שופך דם האדם
באדם דמו ישפך. ר"ל מי שאינו מכסה הדין בטלית אלא שופכהו וראה
באדם דמו ישפך מדה כנגד מדה וגם בני כח הרפואה הוא בציצת שכן
תחליפהו בא"ת ב"ש ה' ה' מ' א' עולים נ"א היא כח הרפואה אל נ"א
רפא נ"א לה. א"ל רבי נחייב הנשים בציצת הואיל ומעלת הציצת גדולה
א"ל לא פטורים הם דס"ל מ"ע שהז"ג ונשים פטורות א"ל מ"ש מצה
שגם היא מ"ע שהז"ג ונשים חייבות. א"ל שאני התם דאיכא הקישא.
א"ל אי הכי ה"נ נקים כתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך כל מי
שישנו בלא תלבש שעטנז ישנו בגדילים תעשה לך והני נשי הואיל ואיתנהו
בלא תלבש שעטנז איתנהו בגדילים תעשה לך. אמר ליה לאו שאינו שוה
בכל לא מקשינן ושעטנז הוא לאו שאינו שוה בכל דלכהנים אישתרי כלאים
בשעת עבודה. א"ל רבי מסיקשא לא אתא תיתי מבנין אב דהקהל א"ל
הוה מלה והקהל שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין אמר לי' אימר
דאמרינן אין מלמדין דכתיבו שניהם והכא חד כתוב וחד היקשא ולעולם
נילף מבנין אב דהקהל א"ל משום דהוה ראייה והקהל שני כתובים
הבאים כאחד א"ל אימור דאמרינן אין מלמדין בדלא צריכי אבל הכא
צריכי מלמדין ולעולם נילף מבנין אב דהקהל לחייב הנשים בציצית א"ל
לכן כתיב בני ולא בנות א"ל רבי וכי קרא מבטל מדה והא כתיב לא
תאכל עליו חמץ שבעת ימים וכו' ומקיש ומחייב הנשים באכילת מצה
ומקשה ואימר כל שישנו בקום אכול ישנו בבל תאכל והני נשי הואיל
ולתנייהו וכו' ומשיב כתיב קרא אחרינא כל מחמצת לא תאכלו לרבות
הנשים והא הכא בלא כל איכא קרא אחרינא איש או אשה כי יעשו
מכל חטאת וכו' השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה ולא עכב
המדה עד שבא כל קרא אחרינא אלמא קרא אחרינא לא מעכב המדה
ה"נ אע"ג דכתיב בני לא מעכב המדה א"ל מ"ע שהז"ג ובני מעכבי והא
חמץ דמצות לא תעשה שהזמן גרמא והשוה הכתוב אשה לאיש וכל
מחמצת וטעמא דאית תלת דמבטלי הא תרי לא מבטלי ה"נ ל"ש ונילף
מבנין אב ויהיו נשים חייבות בציצית א"ב אדילפית לחומרא נילף לקולא
מתפילין מה מצינו בתפילין מ"ע שהז"ג ונשים פטורות אף ציצית נשים
פטורות

פטורות א״ל והרי סוכה דמ״ע שהז״ג וטעמא דכתיב האזרח הא לאו הכי ה״א דנשים חייבות הן א״ל סוכה ה״א ליליף ט״ו ט״ו מחג המצות לחייב ע״כ כתיב האזרח לפטור ואימא אזרח לרבות א״כ לכתוב אזרח מאי האזרח אלא לפטור א״ל לעולם סוכה ממצה יליף לחיוב מט״ו ט״ו וה׳ דהאזרח צריך דאי לאו ה׳ הייתי למדין גם אחר מ״ע שהז״ג כמו גדי שנאמר בבשר בחלב לומר גדי עזים דוקא אי לאו דכתיב העזים בה׳ כי ה׳ שומר השער כ״כ האזרח הה׳ לעכב דלא נילף מינה והא ראייה דגבי יום כפור כתיב האזרח ואיך פוטר הנשים אלא מחייב וא״כ נילף ציצית לקולא מתפילין אל״ר משום דהוי תפילין וראייה שני כתובין הבאים כאחד ועוד נשקול לחיוב עדיף דאית לה שכר בעה״ב או לפטור אל״ב דע לך שהת״ת ישראל נק׳ לב לו ל״ב נתיבות חכמה והאשה משועבד לשביאה לאשתו זהו שגם היא נקראת לב ויאמר אל לבו וכיון דאשה רשות בעלה עליה פטורה ממצות דאחריכא כי בעלה מעלה לה מזוגות וע״כ פטורה הוא הדין מתפילין בעלה מקדשה אבל מצה בהסתלקות החמץ בכל גבולה חייבת כי נשארה שם תמים זכר וראיה והקהל והסוכה כל אחד יתבאר במקומו בעז״ה :

סדר השלחן :

גם אמר ואכלת ושבעת וברכת וכתיב לא במסכנות תאכל בה לחם ושקלו ואמרו וברכת זו ברכת המזון ובעיסה הנעשית דוקא מה׳ מינין וילפי לחם לחם ממצה דכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ וכתיב לחם עוני אשר כנגדו אכילת מצה הוא הלחם הבא לידי חימוץ והם ה׳ מינין חיטין ושעורין ושבולת שועל וכוסמין ושיפון וכל שאר מינין מסריחין. ועוד ארז״ל מנין שאין מזמנין ברכת המזון אלא בשלשה אמר רבי יוסי שנאמר גדלו לה׳ אתי ונרוממה שמו יחדיו ר״ל גדלו מיעוט רבים שנים ואתי הרי כאן שלשה ולמה לא כתיב גדל לה׳ היא הבינה אתי ואימור אפילו ב׳ א״ל לה׳ רומז בבינה ורומז בת״ת והנה אומר הת״ת לזרועות גדלו לה׳ שהיא הבינה אתי ואומר היסוד לשוקיים גדלו לה׳ אתי הוא הת״ת. א״ל רבי והא כתיב לך ה׳ הגדולה מאי גדלו לה׳ א״ל להתוועד בינה עם החסד הנק׳ גדולה ולא עם הפחד א״ל והלא גדלו אומר משמע שגם הפחד מגדלה א״ל הכא שמתוועדין כולם ומשלימין. אמר לי׳ נשים חייבות בברכת המזון ואם מזמנין עליהם א״ל בני ארז״ל הכל חייבין בזימון לאתויי נשים ועבדים ונשים מזמנין לעצמן ועבדים מזמנין לעצמן אל״ר והי למדין מן הכללות אמר ליה במקום דאיכא למילף כי הכא ילפינן והכי אמר התנא הכל חייבין בזימון אי ג׳ אנשים אי שמכי דעתייהו בזימון האנשים יצאו ואי לא לא ומזמנין לעצמן כי חייבות הם שני אנשים ואשה אין מצטרפין ב׳ נשים ואיש לא מצטרפין לזימון וכל אחד מברך לעצמו

לעצמו. א"ר את הפטור לא יצטרף שפיר אלא חייב וחייב אמאי לא. א"ל בני מאי אומר נברך בברכה האיך יצטרף א"ל נהי אשה בב' אנשים לא יצטרף יצטרף איש אחד. א"ל היינו הך א"ל הוא אומר גדלו לה' אתי והוא לי' דין ורחמים ומגדלין. א"ל מת"כ הכא האומרין כולם אנשים א"ל לעצמן האיך מזמנים. א"ל בני ברוך הש"י שמברכין ומבטלין דינן והאומר שלא יברכו לא דייק בברייתא דנשים מזמנין לעצמן וגם לא רדף אחר שורש הענין. א"ר דע לך שאחז"ל כלל אחד הכל חייבין בזימון כהנים לוים וישראלים. ומקשה פשיטא אי הכי לא מחייבי מי מחייב ומתרץ לא צריכי אלא בכהן שאכל תרומה וקדשים וחד אכל חולין מהו דתימא כיון דחד לא אכל תרומה לא מצטרף קמ"ל כיון דכהן מצי אכיל חולין מצי מצטרף. א"ר אבן מקיר תזעק טעמא דאמר הכל הא לאו הכי לא מצטרפי הא אכלי כהנים וישראל בשלחן אחד ובית אחד כי בשלמא תרומה מעולם לא נמצא כהן וישראל בשלחן אחד. אבל בחולין שלשתן אוכלין פת אחד מי יאמר שלא יצטרפו. אלא מעתה ב' פשוטים ואחד פרוש לא יצטרפו בשלמא פרוש אינו אוכל פת הפשוט ומעולם לא שכיחי שלשתן. אלא פשוט אוכל פת הפרוש ולא יצטרף מי יאמר זה א"כ מי שאינו אוכל פת של גוים ונמצא עם ב' שאוכלים פת גוים ועתה אוכלין שלשתן פת יהודי א"כ לא יצטרפו אלא ע"כ מצטרפין שאין פה ולשון לומר שאין מצטרפין א"כ יאמר כהנים לוים וישראלים חייבין בזימון מאי הכל. א"ל שוטה זה שאומר התנא הכל להרבות לאו כשאוכלים פת א' כי פשיטא אלא כשזה אוכל חולין וזה אוכל תרומה. א"ר אל תבהלני כי לא אבהל התנא אומר מהו דתימא כיון דלא אכל תרומה לא מצטרף שב והאומר הואיל וכהן אכיל חולין מצטרפי מנא לי' דמצטרפי אימר כשם שהקדשים אין להם חברה עם החולין כך אין להם חברה בזימון וא"כ ע"כ גרסת התנא משובשת אבל הגירסא האמתית שסוליא התנא מפיו כך הוא כהנים לוים וישראלים חייבין בזימון ומקשה פשיטא אם אלו לא מחייבי מי מחייב ומתרץ כהנים אוכלים תרומה וזר אוכל חולין דלא מצטרפי איצטריכא לי' אלא אלו לחוד ואלו לחוד מהו דתימא הואיל וכהן אכיל חולין מצטרפי קמ"ל הואיל וזר לא אכל תרומה לא מצטרפי ושמי מכאן הכל דבעי לרבות הצירוף ואם רצונך נשקול ונבחר הגרסאות א"ת דלא מצטרפי א"כ אין להם לקדשים חברה עם החולין ואם תאמר מצטרפין א"כ קדשים וחולין בהדדי ומין ומינו הן א"ל בני התנא שוקל יותר טוב ממך דהא אוכלי חולין ואוכלי קדשים מצטרפי והכא הדין עם הרחמים כענין חולין וקדשים ואם תאמר שניהם מתברכין מת"ת ישראל ר"ל אע"פ שהחסד והפחד הם דין ורחמים ושלמים בת"ת כן הדבר בכהן אוכל תרומה וישראל אוכל חולין. א"ר ברייתא היא האומרת שנים שאכלו מצוה לחלוק וזה כששניהם יודעין לבורא אבל אם אחד יודע

 ואחד

ואחד בור וריק יודע מברך ובור יוצא שומו שמים על זאת על דברי אלה דלצנותא שיודע ידבר ובור לא יכיר מהו אומר ושובר שהוא מברך וא"כ מאחר שאינו יודע במה יוצא היה מן הדין לומר יודע מברך ובור אינו יוצא אלא ישוב עמלו בראשו. א"ל בני שאמת אתך מ"מ יש לי לבא בשמועה לומר שזה מברך למי שאכלו משלו וזה יש לשתוק ולשמוע ולענות אמן שכן הדבר שבכ"י מאברך ומברכת הריקים והבורים עולם השפל והיא הנק' חכמה תתאה. אל"ר אמרו שם להיכן הוא חוזר ומברך שאומר נברך שאכלנו משלו ושואל שם המברך יחזור לומר עוד נברך או דלמא יאמר מה שאמרו חביריו ברוך שאכלנו משלו ואמר אביי הב ואומר נברך ורבנן אמרי הב ואומר ברוך וראה כוונת מסופכות כי בשלמא רבנן קב"ה מסכים על ידם שאמרו אמת כי אמרו נברך ולא ברוך והב ומברך גם הוא באומר ברוך שאכלנו אלא אביי למה יחזיר הלא אין תועלת כי כבר אמרו פעם אחת. ועוד ר' אתה אומר שמתחיל מיד ברוך אתה ה' הזן וכו' ולא כמר ולא כמר ויחיד ורבים הלכה כרבים. א"ל בני הכי אמרתי אומר נברך שאכלנו והם אומרים ברוך ומסכימים עמו כולם. הב לומר מה שאמרו ולהודות שהוא ברוך ואח"כ אומר ברוך אתה ה' הזן וכו' ורבנן אמרי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע שת"ת אומר לשלש קצות כשמתמלאות ברחמים נברך נמ"י שהשפיע ברכתו עלינו הוא הבינה אם הבנים והם אומרים הכל מהכתר וזהו ברוך שאכלנו משלו והב הת"ת ואומר ברוך שאכלנו משלו ומשם ואילך ממשיך הברכה למטה ואביי סובר כענין הענייס מבקשים המים וא"ן כתר עליון ומבקשים להתברך מאין סוף מדת כתר הנק' אין וזה אומר נברך המדה הנק' אין שהיא בריכה לא יכזבו מימיה מאין סוף ואחר כתברך ועונין ברוך שאכלנו כלומר מבורך ועומד בברכתו והוא הב ואומר נברך כדי שלא יתמעט ממנו ברכתו באמת בני לדקו רבנן בזה כי אין לחזו' אל"ר שלשה אומרים נברך שאכלנו עשרה מה הם אומרים וכי אין להם מעלה א"ל בני אומרים נברך לאלהינו ר"ל עשרה כלל האלות וסוד האלהות ואמונת האלהות ע"כ אומרים לאלהינו א"ל שמעתי מדקדקים אומרים אלהינו ולא לאלהינו א"ל בני האמת עמהם שכן כתיב גדלו לה' הודו לה' ברכו את ה' א"ל ומ"ם אין שם בברכה א"ל בני הל' לת"ת ואומר גדלו כלומר מגדולה שהוא חס"ד תמשיכו אותו בת"ת וסוד הוא לת"ת אך הברכה מלמעלה יורדים הראוי' לככ"י העטרה פוסק מהדין מצד הווי"ן והווי"ן אין פוסקים הרחמים מצד הדין העטרה אלא יורדין ומרבין אותה וזהו שנים שאין מפסיקין ואחד כלל אין מזמנים עליו כדי ללכת אבל אחד לב' מפסיק ע"כ שכן הדין אפילו שהיה עמהן וקם להלוך קוראים אותו ועונים והדין זה אינו בעשרה כי כולם צריכין במסיבה. אל"ר שלשה שאכלו וקדם אחד וברך בס"מ ועדיין הוא שם מצטרף או

לא

לא. א"ל בני מלטרף ואין לו שכר זימון אבל הם יש להם שכר זימון כי זה כבר יצא ואיך יאמר שיש לו חלק בזימון. א"ל מאי האי דקאמרת שלא הם קם והלך כלום יכלו לזמן וא"כ עמו הזימון והו גדלו לה' אתי ואתה אומר אין לו שכר זימון א"ל כלום יכול זה לברך ולומר גדלו לה' אתי והלא כבר יצא אלא זה שלא יצא אומר נברך וזה מסכים ואינו יכול לכפור הראית שהגדול שבמסובין מברך ועוד אמרו גדול העונה אמן מהמברך וגם אמרו גדול נותן רשות לקטן לברך וכן הכהן הקודם גם הוא נותן רשות שומו שמים על זאת חמס ועול בדבריהם הקטן יברך והגדול יענה אמן ועוד הגדול שנותן רשות מבזה המלוה וגם כל הברכה שמפסיד שהם עשרה זכויים שכל העשר מברכות בעטרה וכולה מעטרה היש לך אדם לוותר ממון שלו בחנם אלא כופר ואינו מאמין ולמה שומעין לו ותיכה אבל כהן המחליף עם ישראל מה יעיב הכהן שאינו דומה ברכתו לברכת ישראל ולא בחנם אמרה תורה קדושים יהיו. א"ל בני דקאמרת הקטן יברך לענות הגדול אמן לא אמרו גדול עונה אמן אלא דוקא כשבירך ויצא א"ל ההם אמרו ול"ם דאם לא תימא הכי יאמר גדול שבמסובין מברך ואם יצא הגדול עונה אמן ויקבץ הב' לשונות ויערבם והלא ש"מ אפילו שלא יצא וא"כ כל דבריהם עולים ויורדים ועוד אם יצא וכופל שכרו א"ל בני הכי הוא אלא המברך ומכוין להוריד הברכה לעולם הוא ת"ת ולכלול העטרה במלת העולם הוא גדול מהעונה אמן ואם לאו שאינו כוללה רק מניח הברכה עד העולם גדול העונה אמן שכוללה עם ת"ת שכן יהו"ד עם אדנ"י בגימ' אמן ואיך יודע שהגדול טוב הוא לברך שכן הגדול מברך הקטן מ"מ אם נותן לו רשות הקטן מברך הגדול דוגמא היא הוא שאמר ישמעאל בני ברכני ואחר הרשות מיד אמר יהי רצון וכו'. א"ל הרי שאכלו ב' בשולחן אחד ואכלו ושתו כל צרכם ורצו לברך וקודם בה"מ בא אחד וישב ונטל והתחיל לאכול פוסק ומלטרף עמהם כי עדיין הם כמוהו שאני מעיד שאם היו אוכלין כל היום כולו ובסוף אכילתם היו מביאים להם מעשי עיגון היו לוחכין גם הקערה ולא תימא בעניים אלא אפילו בעשירים שיותר שביעה נמצא בעניים מבעשירים כי עתידים ליתבע על הממון שבידם אם לא שלחו ידם עליו כי פקדון הוא אצלם אבל העניים כל עמלם בפיהם וא"כ שלחן כת אחת ומזמנין עליהם ודוקא בהיות השנים אכלו כאחד בשולחן אחד אז הג' הבא מלטרף עמהם שכן הדוגמא חסד ופחד שניהם כאחת ואחד הוא ת"ת משתתף עמהם ועושין זימון ומתברכין אבל אם באו אחד אחד וא"כ בא עוד אחד במקום זה שלא בכוונה אין מזמנין עליהם והסולכים בדרך והסכימו לאכול במקום פלוני ואע"פ שלא באו שם ג' בפעם אחת הסכמת המקום גורם כאילו כאחת באו ומזמנים ודע בני שהשמש מצרף חברים אע"פ

שאינן

שאינן רואין אלו את אלו שכן שעטרת מחברת החבורות בזימון אחד לכולם השמת בני ראיה חסרה שמיעה קרובה שאם אין שומעין אין השמש מצרפן אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן וגם דע לך ל״ש מהלך ול״ש עומד היכן שכלה אכילתו יושב ומברך שבה״מ בישיבה ולא בעמידה וראה בני ם והנה במסיבה דוחה כל הפגעים הרעים וע״כ נק׳ עיקר גדול גם ם אלא שדחו מידה המעשה הטוב וגם אם אמר בעה״ב הב לן ונברך אין לו לאכול יותר עד שיעשה ב״ה כי מונעים הברכה שבעל הברכה רוצה לברך ע״כ מושכין ידיהם מן הפת ודע בה״מ בג׳ טעונה כוס בב׳ אין טעון כוס והכוונה בני שהכ״י נק׳ כוס של ברכה מתברכת או מחסד ופחד ות״ת או מנלח והוד ויסוד שאין הברכה אלא אליה רק בצירוף השלשה וזהו עיקר הזימון ועיקר הכוס בג׳ אבל א׳ או ב׳ לא יחזרו אחר הכוס אל״ר תיכת בעליונים ובתחתונים כשאומרים נברך למי א״ל לכ״י והמסובים אומרים ברוך הוא המפרנס אותנו כענין ונות בית תחלק שלל והיא מתברכת ממי שלמעלה ממנה הוא המרכבה העליונה וע״כ צריך ליתן עיניו בכוס כי הכוס נק׳ אבן שתיה והנותן עיניו בכוס הנק׳ אבן כענין שבעה עינים על אבן אחת ואז המלך שלמה ברוך ר״ל המלך שהמלוכו שלמה הוא היסוד הנק׳ שלום והיא הכ״י כענין ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי ויזהר שלא יאמר ומטובו חיינו הנראה הכ״י לבד אלא כל כוונתו ביסוד ובכ״י והאומר ומטובו ממעט הטוב מביתו ודע בני בברכה ראשונה אומר כי הוא אל זן ומפרנס לכל שהת״ת מפרנס את היסוד הנק׳ כל כענין כי אתה תברך צדיק לכן חתימתו בא״י הזן את הכל והכוונה תתברך ת״ת מעלינו שאתה זן הכל הברכה ב׳ על העטרה הוא שאומר על ארץ חמדה טובה ורחבה ונק׳ חמדה על שהוא חומדת תמיד להתייחד עם כל הוא היסוד וע״כ ויכל אלהים שהוא מענין כל תרגום ירושלמי וחמיד טובה בהיותה מבארת כ״ב אותיות התורה שבכתב ומתברכת מהתורה הנק׳ טוב כי לקח טוב הוא שנאמר גם ה׳ יתן הטוב וארצינו תתן יבולה שכן טובה בגימ׳ כ״ב כענין ישראל אשר ב״ך אתפאר ורחבה על שמקבלת מאמה היא הבינה הנק׳ רחובות הנהר ראה והבן בני איך מעלה אותה חמדה אתה מדבק ביסוד טובה בת״ת ורחבה בבינה ואם חסר אחת מאלו הארץ יבשה ע״כ ארז״ל כל מי שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה לא יצא ויזכר שלא יקדים אחד לחבירו גם אם לא אמר מלכות בית דוד לא יצא יסוד הנוסח יאמר ארץ חמדה טובה ורחבה ברית ותורה כי אחר שאתה מזכיר ברכת ארץ צריך אתה לבער כל הערלות כדי שתדבק הברית היסוד עם התורה הוא תורה שבע״פ כענין לא תחסר כ״ל בה ר״ל כל הוא היסוד בה היא העטרה ובונה ירושלים אומר בא״י אלהי דוד ובונה ירושלים אל״ר א״כ מ״ט מתפלה שלא אומר בא״י אלהי דוד ובונה ירושלים א״ל בברכת

המזון

המזון בונה ירושלים של מטה ע"כ אלהי דוד היא הה"י שהיא אלהי דוד ובתפלה בונה ירושלים הרוחניים וע"כ יש להעלים הבנאי כי הוא מתעלם ממגדול הפורח באויר העולה באחי"ה ואז בונה ירושלים הראית בני אלו עמי הארצות דלא דדפי אחר שרשי ידיעות התורה אבל נתפשין ומדקדקים דיוק אחר דיוק מדברי חז"ל ואם דברו בזמן המכוחה והם מחליפין בזמן הגלות חילוף אחר חילוף עד שמוליאין היתר מאיסור מה שלא עלה על דעת רז"ל ותומסים וגוזלים ל"ם גוי ול"ם ישראל כי הרגל הוא ואח"כ יושבין לאכול ומזמנים גם להקב"ה ואומרים נברך שאכלנו משלו מה עושה קב"ה מדקדק עליהם ומחליפה מחילוף לחילוף והאבידה מחזירה לבעלים אף כי מתת אלהים הוא ודע בני כשעלה משה למרום ראה דקא עסקי במתיבתא דרקיע ואמרי הכי י' דברים צריכה הסעודה הא' לתקן שולחנו במפה טהורה וכלים שלא יהא מאוסים והכוס שהותה שלם ונקי ובלא הכי שולחנו שולחן חילונים עליו נאמר כי כל שלחנות מלאו קיא צואה והכוונה שהשולחן רומז בהה"י המפרנס עולם הגשמי בדין כי פעולות האדם גורמין וקשים מזונותיו וע"כ צריך אתה לכבד המזוגות זהו הב' ארץ ממנה יצא לחם הוא שנאמר קדושים תהיו כי קדוש אני זהו בחול אבל בשבת צריך יותר ויותר טהרה ונקיות והב' כ"י קודם אכילה כי אפילו המלאכים נהנין וחיין מזיו השכינה בקדושה ובטהרה וכן נהוג גם אתה והאוכל בלא נטילת ידים מונע המים היורדים, מעשר מדות אשר י' אלבעות רומזים עליהם ועל ידו נאמר היקף בעניות ישאר גם הוא עני מדה כנגד מדה והנוסח רומז על זה "על "נטילת "ידים ר"ת עני גם מנדין אותו כי כן ריחק כפות עליונים מהשולחן הרוחניות מעשה באדם אחד שזימן עני לאכול עמו וראה לבע"ה אוכל בלא נטילת ידים ומיד ברח העני משם והלך בע"ה להחזירו א"ל העני ח"ו לא אוכל עמך שעליך אמר הכתוב אל תלחם לחם רע עין וגם מאכלך טמא וע"כ מאי אל תטמאו בכל אלה וכו' ונטמתם בם והוא הטומאה שורה עליו והיא התומה ואין לה פתח ללאת ובא מעשה לפני חכמים ונתנו לו ת' זוז באותה שעה אמרו אשריכם ישראל שאתם עוסקים בתורה ומכירים בוראכם ומה זה העני שהיה רעב ולכבוד קונו חשש ועל עלמו לא חשש וזימן לו הקב"ה ת' זוז זה שכרו בעוה"ז בעוה"ב עאכ"ו. הג' שיטול יד הימין תחילה מיד השמאל כי השמאל צריך לשמש לימין ע"כ הלוי משרת לכהן שנאמר ושרת את אחיו ויד ימין הוא כהן ויד שמאל הוא לוי. הד' צריך להגביה ידיו כשמברך לאחר שנטל הוא שנאמר שאו ידיכם קודש מאי קודש למקום קודש כי העשר אלבעות רומזים בעשר ספירות וכאשר יכוונם בעשר ספי' אז מתקדשים אהדדי ומתברכים זהו שאמר שאו ידיכם קודש וברכו וראה בני והבן כי הך' אלבעות רומזים ביהו"ד ולהם י"ב פרקים לרמוז שיהו"ד מתגלגל בי"ב לרופים י"ב הויות והגודל

ב' פרקים רומזים בב' אותיות רוחניות ועתה מחבר השם עם בניה עם ב' רוחניות וע"כ צריך להגביה למעלה כדי לדבק ולהריק ברכה למטה. הך' לברך כנ"י ולומר אשר קדשנו שברכה זו ממקור הקדושה. הך' לחמול על העניים במאכלו ולרחם עליהם ממה שחננו הש"י כדי שירחמו העניים והאביונים למעלה כענין העניים והאביונים מבקשים מים ואין כי כאשר עשה כן יעשה. הך' לברך המוציא על הלחם הוא שנאמר להוציא לחם מן הארץ וכתיב ארץ יצא ממנה לחם ויתן עדות לומר המוציא שמפתח הפרנסה לא ניתן לשליח רק הוא בעצמו הוא המוציא. הך' לאכול בנחת ובמוסר כי השולחן לפני המלך ואיך לא יתבייש מהמלך להיות גרגרן ואם אינו עושה כן הוא נדבק במ"ה ולקח סדר מעשיו דכתיב הלעיטני נא ונדבק בנחש הוא שנאמר ובטן רשעים תחסר אלא יאכל בנחת ובנקיות הוא שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך ודע שצריך האדם להדמות ליוצרו בכל כחו ולהתביים אפילו מחבירו היושב אצלו ואין צריך לומר מהש"י המלוי תדיר אצלו ומשגיח עליו. הט' לעסוק בתורה על שולחנו שבזה יעסוק הקב"ה הת"ת בשולחנו כענין באתי לגני אחותי כלה ואם לא יעסוק בתורה כאלו אכל מזבחי מתים השילוגים ומעיד שמת זה מהם ואינו כן כי השכינה תתן חלק ומזונות לכל בריה לעליונים ולתחתונים ביום ובלילה והברכה מהשכינה נשפעת הוא שנאמר ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וע"כ יעסוק בתורה לסודות שפועלת מכח תורה שבכתב ואז תדבק הצדק שהוא השולחן אל הצדקה. הי' ליטול ידיו אחר שאכל והכוונה כדי להעביר זוהמת הנחש מהוס ם וע"כ הם במקום לאו ואין מברכין עליהם וזהו שאחז"ל מים אחרונים חובה ע"כ אגב גררה ובמקומם יתבאר בעז"ה א"ל ע"כ דברת אתה ובמקום אחר אדבר אני בעז"כ. אל"ר שלא תכיפות כן תיכף לגאולה תפלה דכתיב ה' צורי וגואלי וסמיך לי' יענך ה' ביום צרה וזה ידוע שצריך להסמיך כנ"י עם היסוד. תיכף לסמיכה שחיטה שצריך להסמיך הנפש בבעלה אלא מאי תיכף לנטילה ברכה זו התכיפה למאי נפקותא אדרבא קודם ברכה לנטילה מבעי' לי' שכל הברכות עובר לעשייתן א"ל מי סברת בנ"י ראשונים דא"כ היה לכתוב ברכו ואשאו ידיכם כמו שאמרת אלא לאו הכי הוא שעשו ידיכם קודם כלומר עשו מים אחרונים כדי להעביר זוהמת הנחש הנק' מלח סדומית כדבריהם ז"ל ואחר ברכו את ה' וצריך הדבר להיות תיכף כי ידים עסקניות הן ושמא יחזיר לזוהמתן ע"כ תיכף בה"מ ומה מאוד לדקן דברי הרב הנוטל ידיו באחרונה הוא מזומן לבה"מ כי הוא עושה תכיפה אבל מי שנטל קודם ממנו יש קלת איחור. ודע בני יש מקילין במים אחרונים אוכלים ואינם מטהרין כי מניחין זוהמא בבית ושבין ומטמאין אחריהם בעלי אמת המכירים את בוראם ומתדבקים בו שנאמר ואתם הדבקים בה' אלהיכם. אל"ר הבא אל הסעודה ומלא שאומרים

נברך

נברך שאכלנו מה עונה א"ל בני צריך הוא לומר ברוך הוא ומבורך וברוך
שמו תמיד לעולם ועד ר"ל ברוך הוא נסתר ומבורך שמו הוא הכינה
שם הנסתר המברכת לעולם ועולם לועד המפרנסת אותנו והנה מורה
בכל ויהיה לו לעולם ם ואם הם עשרה אומר ברוך הוא אלהינו והנה
מורה באלהות ואם לא שמע נברך מהמברך רק מהטעונין ברוך שאכלנו
וכו' עונה אמן אע"פ שאין בו הזכרת השם כי ברוך הוא במקום הזה
קרוב הוא לברכה שיש בו הזכרת השם ואין מזמנין לע"ה בהיותו בחבורת
הסעודה ותנא איזהו ע"ה ואמרי אחרים אפילו קרא מקרא ושנה משנה
ולא שמש ת"ח הרי זה ע"ה ופסק שם רב הונא הלכה כאחרים ודע
בני שאלל אכילת בשר אם חטא ונמשל כבהמה נדמה ואין מלכותו בכל
משלה אע"פ שקרא ושנה ושמש ת"ח ע"ה הוא דאדם הראשון קודם
שחטא מלכותו בכל משלה ואחר שחטא נמשל כבהמה נדמה ונאסר לו
הבשר ואע"פ שהיה חכם בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ ודע בני כשם
שאין מזמנין על ע"ה כך אין מקבלין עדות מע"ה א"ר והלא מזמנין
ומקבלין עדות מע"ה א"ל ומאן הוא דדן הכי א"ל ר' יוסי הוא דיין ודן
מזמנים ומקבלים אל"ב והלא בפירוש אמרו אין מוסרין עדות לע"ה
וטעמא משום דאין מקבלין עדות מע"ה וא"כ ר' יוסי הוא דיין חנף
ומחניף לע"ה א"ר לא אלא אוהב שלום ורודף שלום א"ל בני חרבן עולם
הוא שהזימון דבר גדול שהרי ג' אנשים הם כח בראם אחד וזמן אחד
חסד פחד ת"ת ראם אחד וזמן אחד והעשרה מוציאה פעולותיה בפועל
וע"ה יען שהוא נמשך לצאת בחוץ הוא שנוא ללומדי תורה ואיך יצטרפו
מה לתבן את הבר וע"כ בני אדיין אחד אין לסמוך לדיינים כי לפחות
ב"ד אלוף בעינן ולמה נסמוך בדברי ר"י אף כי יוס"י הוא בגימ' אלהים
כי יחיד הוא ולכן בני ר' יוסי נדחק מיראת הגלות ותקן תיקון לחוק
שאין הדין נותן ובא ורא"ה בני מה כוונו לומר ז' אכלו פת וג' אכלו
ירק מצטרפין לעשרה משום דרובא אכלו דגן ניכנו ועתה יש למידק דיוק
אחר דיוק הא כ"ש א' וט' והלא אם ו' אכלו פת וד' אכלו ירק הוי
ק"ו לז' וג' אלא מדקתני ז' וג' דוקא נקט ולא משום רובא וא"ה דהכי
הוא שואל אני מ"מ ג' מצטרפי דוקא אלא הכוונה ג' רוחניות וז' הקקף
מצטרפי כולם עם הכ"י שהיא בכלל הז' כן הדין למטה. וכן אמרינן א'
מצטרף לב' ומזמנין דדין הוא הואיל וב' אכלו פת שכן הדבר למעלה
שאין אכילת המכריע כאכילת השנים ואפ"ה מצטרף א"ל רבי א"כ אחד
פת וב' ירק יצטרפו אל"ב לא א"ל מ"מ א"ל בני אין הדין הזה רק בג'
וז' אבל בזימון אפילו אכל כל ירקות שבעולם אין מצטרף עד שיאכל דגן
אפי' פחות מכזית אין לחלק בהיקף ואל תלך כסומא בארובה ומינה לא
תזוז אם לא בנטילה והמוציא ואכילת כזית וגם אחז"ל שהקטן אין מצטרף
לא לי' ולא לג' עד שיביא שתי שערות הלא תראה שאר"י כמה פעמים
אכלתי

אכלתי עם אבא חלפתא ועם ר' חנינא בר ליוי ולא הזמנוני עד שהבאתי שתי שערות א"ר והא הכא ה"כ אמר יחיד עם ס"ת מצטרף אל"ב אינו מצטרף הקטן שלא הביא שתי שערות אפילו ס"ת עמו לא לתפלה ולא לקדיש ולא לזימון ולא לשום ענין רק לס"ת מצטרף ר"ל לקריאת התורה. א"ל רבי ומאי שנא אל"ב שכוחות החיצונים מסבבים היסוד וגם השערה לקבל מהודס ומהדרס וביותר ביסוד והם השערות הנמצאות סביב הערלה ואם אין האדם מוכהר בדוגמא העליונה אינו מצטרף בדברים הצריכים עשרה אך בקריאת התורה אע"ג דצריך עשרה אין שם רק קריאת התורה שבכתב וע"כ מועיל ס"ת עמו להרמיז על הענין אל"ר אלא מעתה ניחום ם במה כל זמן שלא נשא אדם אשה הוא חסר צורה א"כ אינו דוגמא ולא יצטרף וגם חתוך יד או רגל או סומא לא יצטרף א"ל סומא משום שעיניו ניכר חתוך יד או הרגל הוא הדין ומי שלא נשא אשה לא אומר מחוסר צורה מאיבריו מפני שהשערה במקום האשה והרי הוא שלם הוא שנאמר בשם צרות יליך קרי בי' בשם צורות ר"ל מאי חסר צורה המעכב' יאה"ר היא אשה שיצרה תקפה כי עבר ביותר בתחתונים ם זנות וחימוד וכעס ושטות זהו בשבע לא יגע בך רע א"ל רבי היש ספרה בשכור בין תפלה לבס"מ א"ל בני בברכת המזון אז"ל שמברך ואפילו שאינו יכול לדבר כראוי שכן אמרה התורה ואכלת ושבעת וברכת וראה בני כוונה טובה שזה הרבה הדין על השולחן הוא כ"י ע"כ יש לתקן במה שקלקל איך שיוכל אל"ר אמור לי ארז"ל כל ישראל ערבים זה בזה במצות ·לומר אע"פ שיצא מוציא א"כ גם ברכת הפירות אמאי אינו מוציא והלא אז"ל הנהנה מן העה"ז בלא ברכה מעל א"כ הברכה מצוה הוא א"ל מצוה כשאכל לא יאכל ולא ישתה ולא יברך ולא אמרו ערבות אלא במצות התלויות עליו בחובה אבל ברכת היין והלחם והפירות לאו חובה הן רצה אוכל וחייב רצה אינו אוכל ופטור א"ל והאיכא ברכת הלחם בפסח ומוציא א"ל משום מצה דחובה עליו אל"ר והאיכא ברכת היין בליל שבת א"ל משום קדושת שבת חובה עליו א"ל והא לא אפשר דלא אכל ואם לא יאכל ימות והתורה אמרה פרו ורבו גם אמר ושמרתם את כל מצותי ואם ימות לא המתים יהללו יה והגדול שבכולם התורה אמרה בפי' ואכלת ושבעת וברכת ה"ל מצוה המוטלת עליו ויוציאנו ערב א"ל בני שפיר אז"ל דאם רוצה אוכל פחות מכזית ויפטור הערב א"ל אם כבר אכל הרי שחייב בבס"מ אמאי לא יוציאנו הערב ואפילו שלא אכל הערב כלל וכלל ה"ל מצוה המוטלת עליו הערב חייב להוציאו א"ל איני מבין דבריך בשלמא שאר ברכות שפיר קאמרת דמוציא אלא בס"מ האיך יאמר הערב נברך שאכלנו משלו מצוה הבאה בעבירה הוא שהרי השקר בין שיניו שלא אכל והתורה אמרה מדבר שקר תרחק ועוד ואכלת ושבעת וברכת כתיב וזה דאם לא אכל לא יברך אל"ר הואיל וכבר אכל והתחייב בבס"מ הערב

מוציאו

מוליאו ומה שאומר שאכלנו משלו הוא כולל מה שאכל מתנבראת העולם כי מלת שאכלנו עבר וכולל הכל אלא שרז"ל אמרו צריך שיאכל כזית דגן והוא גזירה שלא ירבה האדם ויחליף ה ויבוא להוליאו ומה שאמר ואכלת ושבעת וברכת הוא צווי לאוכל אע"פ ששבעת אל תבעט שלא לברך הענין וישמן ישורון ויבעט ולא בא למעט הערב שלא אכל הלא תראה בני הכן הוא שהרי המדות כל מדה מברכת לחברתה ובעבור שמוטל עליה תפשוט מכאן ועשה כלל ה המוטל עלי חובה מוליאין אע"פ שילא הלא תראה אע"פ שנתברך הת"ת מברך העטרה שכן לריכה להתברך בחובה לפרנס עולם הגשמי א"ל בני עדיין לריכין אתם לדעת דעו כי הנותנים לו כוס של ברכה ואינו מקבלו בשתי ידים ואח"כ לתתו בימין באהבה ובחיבה אינו אוהב המלך והמלך מבער השונאים מעליו ודוחהו ממחילתו ועל זה רמזו בדבריהם רז"ל שלשה מקלרין ימיו של אדם מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך והנוטל שררה לעלמו ומי שקראוהו לקרות בס"ת ואינו קורא וע"כ ישלח ידו ויטול הכוס ואל יתן רשות לאחרים כי כיון שהעלוך אל תדיחהו וגם דעו לכם אע"פ שהשכינה מתברכת מג' כל"ח והו"ד ויסו"ד אפ"ה יש זמן שמתברכת מהאיש לבדו הוא שנאמר ואין אי"ש שם על ל"ב ע"כ אפילו יחיד יש לו לברך בס"ת על היין שהיין רומז על מדה"ד ואתה לריך למתק הדין וזהו שכל הברכות נתקנו על היין כענין הבדלה וקידוש וז' ברכות וכיולא בהן וראו והבינו בני שהיין עולה ע' ואם תמלאהו עי"ן הוא סינ"י כ"י המועמת יין הפחד והיין הוא הכפילה כענין השליך משמים ארץ תפארת ישראל שמים הוא ת"ת ארץ היא העטרה וכיון שהוא הכפילה לריכה תקומה והוא שיין מלא יו"ד יו"ד נו"ן עולה קו"ם שבתוך היין הוא קימה ע"כ ברכתו ועוד יי"ן עולה ע' שע' שרים ניזונים ממדת גבורה הפך ע' נפש שילאו מיעקב ע' שרים פעמים ניזונין מן הרחמים וע"כ תתיש כחם להתגבר השפעתינו מן הרחמים וגם בני דעו שהקב"ה אמר וברכת זו ברכת הזן וברכת לשון יחיד שכל יחיד שב ומברך עם המברך הזן א"ת ה' אלהי"ך הרי כאן ג' זו ברכות המזון א"ת להתברך מיסו"ד שהוא הת"ת להתברך מהבינ"ה שהוא אלהיך על הארץ זו ברכת הארץ היא הכ"י לקבוע לה ברכה הטובה זו בונה ירושלים והוא היסוד הבונה אותה והוא אלהי דוד כלומר אלהי העטרה ע"כ אמר הטובה כלומר כי היסוד נק' טוב כענין הכר הטוב הזה והלבנון וגם דעו בני שאפילו אוכל פחות מכשיעור חייב לברך ולא אמרינן דפטור אלא לאחריו שפעמים הברכה יורדת אפילו על מקום קטנה אפילו שאין מקום באכילת המעט שאוכל לריך לברך ולא כמו שאמרת יאכל פחות מכשיעור האמת אחך שאין חובה לאכול אבל כשאכל אפילו הפרי פחות מכשיעור ונתחייב לברך מברך הערב. אל"ר מהכה דאמרה ר' מאיר אומר בכזית מזמנין ר' יהודה אומר בכביצה שומו שמים על זאת התורה נתנה

שיעור שנאמר ושבעת והם חולקים מה תאמר עשו גדר אין זה גדר כי כל אדם שישבע יברך כשירעב לא יברך אלא ע״כ בשביעה נחלקו על כמה יאכל וישבע וא״כ בשלמא ר׳ יהודה דאמר עד כביצה שפיר אלא ר׳ מאיר בכזית מי ישבע ועוד כל זמן שלא שבע ומברך דבכזית בוודאי כ״ע ידעו דלא שבע הוה לי׳ ברכה שאינה צריכה ועובר משום לא תשא א״ל לא מסרה הכתוב אלא בידי ר׳ מאיר והלכה כמותו בכזית כי כל השיעורים בכזית ולא ידעת בני איזה מדה נקראת ארץ זית ולריכה ברכה וחז״ל ידעו האמת עד היכן לריכה ברכה אלא התורה אמרה עד שביעה ולא למעט כזית בא אלא אם היתה אומרת ואכלת כזית וברכת אפשר שהיה מברך אף בפחות מכזית והוה לי׳ לא תשא שפחות מכזית אינו שיעור ור׳ מאיר כשמו כן הוא מאיר העולם על האמת ור׳ מאי״ר קרל״י רא״ש קרליו אלא שמאיר י׳ עולמות א״ל ר׳ שמעת מה שאמר ר׳ ילחק בר אושען מים הראשונים מלוה וכתן ב׳ טעמים הא׳ משום סרך תרומה שאם לא היו נוטלין לחולין לא היו נוטלין לתרומה והיו עוברים שהידים שניות הן ופוסלים את התרומה. ועוד אמר מלוה לשמוע דברי חכמים שהם גזרו בנטילה וסמכו על הפסוק והתקדישתם והייתם קדושים והתקדשתם אלו מים ראשונים והייתם קדושים אלו מים אחרונים כי קדוש זו העברת הזוהמא בשמן קודש המים. אני ה׳ אלהיכם זו ברכה שלריך לברך בנטילה וברכת המזון א״ל ר׳ קשים דברי ר׳ ילחק כי עשה שברון גדולה בנטילה ובטלה מהגלות לגמרי כי תינח בא״י דאית תרומה אבל בגלות לית תרומה אין לריך נטילה ולא הוה טעם מספיק מלוה לשמוע דברי חכמים ועוד חז״ל שגזרו בנטילה ואסמכתייהו איכה אסמכתא כלל כי אמרו והתקדשתם בקיום מ״ע והייתם קדושים בקיום מלות ל״ת ויבא זה כענין קדושים תהיו כי קדוש אני דאי קאי במים ראשונים יאמר בפירוש רחילה או ירמוז איזה רמז על רחילה כמו שאמר ורחלו ידיהם ורגליהם וא״כ מלוה לשמוע ד״ח בדאית אסמכתא דכל דבריהם אקרא סמכוהו אבל בדלית אסמכתא למה נשמע להם א״ל בני אין זה דברי ר׳ ילחק נשיא וגדול בתורה מתוקן וגדורין ולמיד פתיל עליהם וכוונת דבריו אינן נשמעים כי כוונת הענין מכוסה התומה חותם אחר חותם ושמע בני מה אמר מים ראשונים מלוה כי ידים שניות ואם לא יעבירם במים הטומאה יתחבר לתרומה שעליה נאמר חטא התרומה וע״כ הזכיר תרומה בענין ודע שאינם טהורין אפילו אלבעות אלא מהעברת מים עליהם ואם לא הטומאות נקשרות בתרומה היא ככ״י וזהו שארז״ל מלוה לשמוע דברי חכמים והיה מן הדין לומר מלוה לשמוע ולעשות דברי חכמים שאם ישמע ולא יעשה מה תועלת אלא הכי אמר לשמוע כענין וישמע שאול דברי אלו הספירות כענין עשרת הדברות חכמים הן א״ב וא״ס ועל ידי מה ע״י מים אם עשר

עשר

עשר אצבעות הרומזים בעשר ואז התרומה קדושה כי אין שם סרך טומאה וזהו והתקדשתם והייתם קדושים אלו מים אחרונים והכוונה שלא להסיח דעתו וכוונתו מעסרת מים הראשונים והוא ענין נעוץ סופו בתחלתו כי אז מלח סדומית הלך והלך לו ועתה אודיעך סוד גדול מאחד שהרמיזו ז"ל בדבריהם שאמרו כל האוכל בלא נטילה כאלו בא על אשה זונה והכוונה שמחליף עורה בעורה (אפשר דכוונת בעל הקנה שמחליף עור הטומאה בעור הטהרה) מדה כנגד מדה כי הוא גרם להכנס האשה הזונה היא לילית חוץ חיצונה בהיכל המלך וזהו משום סרך תרומה יטול והנוטל מברך בא"י אמ"ה אקב"ו עי"י שצריך לברך בלשון נגלה ונסתר שכן פעולותיו נגלים והוא נסתר ואע"פ שמדבריהם הוא מכל מקום מברכים אשר קדשנו במצותיו וצונו כי כענין דאורייתא תיקון שכן גם ם וגדרייהו קדושה הם ומברכין עליהם ואחר אכילתו צריך לרחוץ ידיו ואינם טעונים ברכה כי הם קשורים עם הראשונים להעביר הטומאה והזוהמא ם שאין עושין המצוה חצאי חצאי והמתחיל במצוה אומרים לו גמור שאין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה ואים דעתך לדעת כן בראשונים מגביה ידיו להשלים כל העשר ובאחרונים משפיל ידיו להעביר הטומאה והזוהמא מן השלחן וע"כ אומר מים אחרונים חובה כי זוהמ"א במ"ק עולה בחוב"ה וזהו שהרמיזו בדבריהם מים אחרונים צריכין כלי כי רוח רעה שורה עליהן וזהו חלקה לקבלם בכלי שלא תזיק בדינה כי האדם צריך לחלוק כבוד למדה"ד בפועל אוי להם להמקילין במים אחרונים שהם בכלל הדין והראשונים לא נשלמו כי במה שתיקן שב עתה וקלקל לכן אתם קדושים עבדו את ה' בטהרה כי ידים בסתם מזוהמות פסולים לברכה ובאמת בני כל שאינו ראוי ליקרב ע"ג המזבח הוא מזבח אשר לו מזבח אחר דוגמתו מזהם הידים אבל אם אכל הראוי ליקרב ע"ג המזבח אין שם זוהמא ואין צריך רחיצה ובגלותא בעונותינו שאין מזבח אין ברירה והירא את דבר ה' יזהר לעשותם שאין מלח סדומית מלח ממש חלילה כי דע לך בני אברהם קודם שריפת סדום היה מקיים מים אחרונים כי לו המשפט איש החסד ולזרעו אחריו אבל האמצעים רשות. א"ל מה הם האמצעים א"ל בני בין תבשיל של גבינה לתבשיל של בשר. א"ל אכל תבשיל של בשר בלא בשר מהו ליטול ולאכול תבשיל של גבינה בלא גבינה. א"ל בני עונש בשר בחלב ה"כ גדול כאשר תשמע במקומו בעז"ה ולכן יש לחוש אפילו מריחא דריחא מילתא היא ואפילו פת נאפת בתנור אשר שם נצלה בשר אין לאכלו כל עיקר דלמא יאכל עמו גבינה כ"ש תבשיל של בשר ואחריו אין לאכול תבשיל של גבינה כ"ש שבשר עמו ואפילו קנוח יפה אינו מועיל אך מים אמצעים בין גבינה לבשר אמרו ואין צריך לדבר בדבר שהוא רשות. א"ל חמי טבריא ומים הרותחין פסולין לנ"י ואמרינן ה"מ כשנעקרן ממקומן אבל במקומן עולין

עולין

עולין ולאו דוקא נטילה אלא אפילו טבילה עושים במקומן אל"ר ומ"ש א"ל בני בהיותם דבוקים בקרקע אף כי הם חמים מורים לאות בארץ ואינם נפרדים מהם מים מטהרין אבל כשהם נפרדין הואיל והם לעצמם וחמים הם מורה דין והדין אינו מטהר כי אם כשפועל דין ברשעים שע"י זה הם שבים בתשובה ומתטהרים מעונותיהם. אל"ר מה תאמר בחמי האור א"ל לדעת חזקיה שוים הם שאלו ואלו פסולים אך ר' יוחנן ביד סולדת בהם מודה לי' אבל בחמין מעט פליגי. אל"ר סתם אתמר חמי האור מאי חזית דקאמרת בסולדת לא פליגי אימא אדרבא כשאין סולדות גם חזקיה מודה לר' יוחנן כי פליגי בסולדת דר' יוחנן אמר נוטלין וחזקיה אמר אין נוטלין א"ל בני בסולדת מורין דין גמור איך יתיר ר' יוחנן אלא בשאין סולדת פליגי ור' יוחנן אמר לא דמי לחמי טבריא שנפרשו ממקומן שהם חמין מתחלת ברייתן ומורים דין ובדוחק במקומן הכשירים מצד שמורים לאלוהות ואין הארץ יבשה אבל חמי האור שמתחלתם קרים רחמים גדולים הינן מזיקין גם עתה כשאין היד סולדת ונוטלין וחזקיה סבר אע"פ שהיו קרים הואיל ונשתנו מרחמים לדין הרי הם כאברהם הוליד את ישחק ואין נוטלים וא"כ לדקו דברי ר' יוחנן ושפיר דמי ליטול במים שאין היד סולדת בהן שאין זה שנוי לדין רק כשהיד סולדת בהן. אל"ר ברייתא היא החוצץ בטבילה חוצץ בנטילה כשרולה לאכול מה חברה יש לטבילה עם הנטילה טבילה מטהר כל הגוף ואם אינו חושש בחלילה יחזיר ויטמא כל הגוף ממקומות שלא שלטו שם המים של טהרה ורחמים אלא נטילה קח לא בדמיונך שיש לידים טהרה כשהם מחוברים בגוף טמא אלא העברת מים בעינן והגבהת אלבעות להוריד שפע ורחמים ממקור החיים וזהו שלא ישפיל ידיו ויחזרו המים לטמא הידים שהכוונה שאם ישפילם כופר במה שעשה וזו היא טומאת הידים כי נסגרו הלינורות וא"כ דהכי הוא חלילה למה תעכב. א"ל בני בידים בעינן העברת מים בעינן וחלילה מונע מקור העליון מלתת כי לא שלטו באותו מקום של חלילה והוה לי' טמא במקום המקטרג לכן נוהה שתחת הליפורן שלא כנגד הבשר ואפילו כנגד הבשר ובלבד שהוא דבק דומיא דבצק חוללין בנטילה ואין הפרש בין נטילה לטבילה לענין חלילה רק כשיש מכה ע"ג היד ועלה קרום כמו עור קשה שאותו עור הוא חוצץ בין הבשר שבטבילה חוצץ ובנטילה אינו חוצץ וטעמא דבטבילה טהרה בעינן חוששין לחלילה בנטילה העברת מים בעינן אפילו שעוברים על העור העברת מים קרינא בי'. אל"ר עד היכן נוטלין א"ל בפי קידוש ידים ורגלים ונטילה לחולין ולתרומה כולן עד סוף היד היינו אלבעות והכף ושמואל הוא דאמר כן משום דבקי הוא בשבילי דרקיע כי אחר שהאלבעות רומזים בעשר ספירות יש להם מקום אשר שם השפעה יורדת ונק' כף ואע"פ שאלבע אחד רומז ביד מ"מ הה' אלבעות עם הכף נקרא יד וכל הנהלים

הולכים

הולכים אל הים ואחריו ואחרי יולדתו שחשש בזה ולדקו דבריו באמת כי אין לחלק הכף מן היד שהיא ג׳ פרקים. א״ל ולא ראית לרב נחמן מה אמר אפילו נוהה בידו של אדם לא יטול לפירות והנוטל ידיו הרי הוא מגסי הרוח וכל אדם ימנע שלא יתחבר בגסי הרוח. א״ל בני לכן לא תחוש לדבריו כי רבא הבין באיברי האדם שהרי ספך שמו וברא אדם (שתיבת בר״א הוא אותיות רב״א) אמר אין כאן גסות רוח ולדקו דבריו גם ארז״ל בשעת הרחק נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום כולו ובלבד שיהיו המים חסרים ממנו וגם לריך שלא יסיח דעתו מהם לגמרי א״ל ר׳ הטה הכלי לצד אחד ונטל או למד לקוף ונתן עליו מים עלתה לו נטילה או לא א״ל בני ר׳ יוסי הוא דיין ומלריך כח האדם דוקא ובלאו הכי פסול ובאמת לדקו דבריו שהוא אמר דין אמת שכל הטהרות מכח האדם הוא ת״ת הנק׳ אדם וגם דע בני שלריך לשפוך על ידיו ג׳ פעמים חד לפח״ד וחד לחו״ד אחר דרך שם מעבר הפחד וחד למה״ד הרפה וגם יזהר שלא ישים מים ביד אחת וישטוף את חברתה כי אלה המים שמאים הם ולריכין הידים ההם נגוב וליטול פעם אחרת או להטביל במי׳ שאה ורלה כוונת הענין כי היד מעבר את חברתה במים שבכלי אבל מים שבכף לא כי הפחד הוף ה׳ ונק׳ יד הטעדת הוף ה׳ אלבעות ונק׳ יד היוכל למתק אחת את חברתה בדין שבה לא אלא מים ממקום אחר בעינן כי היד הראשונה אם והב׳ אם ואין אחת מעכבת לחברתה ע״כ תופש הכלי בשמאל ושופך מים על הימין ואח״כ לוקח הכלי בימין ושופך על השמאל ואח״כ משפשף אחת לחברתה ואם נוטל שניהם כאחת טוב ודע כי מים הראשונים נטלים בין בכלים בין בקרקע בין במים לוננים בין במים חמין אבל מים אחרונים אין נטלין אלא בכלי ובלוננין ובחמין לא שחמין דין ושובה ואין לערב טובה בשובה אבל בראשונים מלוה ושובה מעורבים זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. ודע שאם נטל ידיו ויצא ודבר עם חבירו והסיח דעתו מאותו נטילה חוזר ונוטל הראית בני הרי מאיר אומר שאין ליטול מן הגוי ולא מן אשה נדה משום שמטמאין במשא ואדרבה הנטילה איכה רק העברת מים בי׳ האלבעות ומה לי גוי ומה לי נדה או אחר כי רק כח אדם בעינן וגוי אדם חילוני נק׳ הוא שנאמר טוב לחסות ביהו״ה מבטוח באדם ע״כ פליג עליו ר׳ יהודא והוא מלך שממנו מלכים ימלוכו ולדקו דבריו. ודע בני שאין לכסות ידיו במפה אף כי היא מסורה ונקיה ולאכול בלא נטילה כי העברת מים בעינן ועל הידים עלולים לקבל טומאה אף מהאויר ע״כ אחר שהעביר מים עליהם מיד ינגבם כי ר׳ אבהו הנק׳ יד (אבה״ו גימ׳ י״ד) מעבר הידים והוא אמר האוכל בלא נגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא וגם דע בני שאם נשתנו המים מחמת דברים שנפלו בהם ואין להם תואר מים פסולין לנטילה שהמים מורים רחמים ותואר המים מורים על דין. ודע

לך

לך בני שכל הנהנה מעה"ז בלא ברכה נק' גזלן שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע אביו ואמו הן הד"ו פרצופים שהעולם הגשמי בידם ניתן וצריכין ברכה במעשה ידיהם ול"ש הנאת אכילה ול"ש הנאת ריח יברך מקודם ואח"כ יהנה ולאו דוקא שאוכל כשיעור אלא אפי' פחות מכשיעור אפילו כ"ש צריך ברכה דהא נהנה אלא שאחר אכילת פחות מכשיעור אין צריך ברכה ולא תימא הטועם דבר שאינו להנאה שאינו מברך לעולם מברך דהא נהנה הוא ממ"כ אלא אי חזר ופלט פטור א"ל ר' ברכה הסמוכה לחברתה שאין בה הזכרת שם ומלכות שמי' ברכה או לא אל"ב ר' יוחנן הוא דאמר כל ברכה שאין בה הזכרת שם ומלכות אינו ברכה כשאינה סמוכה לחברתה מכלל דהסמוכה לחברתה אפילו בלא שם מלכות והזכרת שם ברכה היא א"ל ר' והא סתם קתני ל"ש סמוכה ושאינה סמוכה א"ל בני אם אינה סמוכה וחסר' משם הזכרת שם ומלכות א"כ מאי מברך אך הסמיכה ממקום ברכה היא עולה ואע"פ שאין בה אזכרה ומלכות ברכה היא אל"ר תינח בשניהם יש לו אזכרה בלא מלכות מלכות בלא אזכרה מה תאמר. א"ל כשאינה סמוכה לחברתה לאו ברכה היא כי ברכה היא מדת הרחמים מכ"ע ע"י החכמה הנק' אתה מהבינה הנק' מלך וה' ואם אין מזכיר הניהן אין שם ירידת הברכה אל"ר והלא אזכרה ומלכות. משמע דוקא שלא הזכיר כלל אבל מלכות בלא אזכרה ואזכרה בלא מלכות ש"ד אמר ליה בני מלכות בלא אזכרה לא שביה אזכרה בלא מלכות שביה וה"ק אם שאזכרה עם מלכות אז היא ברכה אזכרה בלא מלכות אינה ברכה. אל"ר בעינן השמעת אוזן בברכה כי דרך שאוזן הברכה יורדת שנאמר ושמע אלהים עבר ולא השמיע לאזנו יצא או לא א"ל לא יצא שעיקר הברכה משמיעת. האוזן היונק מהחכמה ומכתר אל"ר מאי הנא ערום שלא יברך אלא א"כ כסה ערותו ואשה מברכת אע"פ שלא כסתה אל"ב במקום ערוה אין ברכה ובאשה עומדת לא אמרו אלא יושבת שפניה התחתונית טוחות בקרקע וכמו כסוי הוי ע"כ מברכת. וגם יזהר אדם שלא ישיח בין ברכה לתחלת המעשה שמברך עליו שאם השיח נשאר המעשה בלא ברכה וכל הברכות ע"י המעשים הם לצורך גבוה וע"כ חטאו גדול וא"כ צריך לחזור ולברך תניא רב ושמואל בני מחלוקת השלימו ביניהם ואמרו כל המברך ברכה שאינה צריכה עובר בל"ת והוא כענין ולא תשבעו בשמי לשקר כי כל דבר פנימי הוא אמת והשקר הוא חיצוני וע"כ לא תשבעו בשמי לשקר כן לא תשא את שם לשוא הוא במקום שקר וברכה שאינה צריכה היא במקום שוא ואין המברך רואה סימן ברכה עד שיחזור ויאמר בשכמל"ו לתקן מה שקלקל וגם דע לך שבברייתא אמרו העונה אמן לא יענה אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן קצרה ולא אמן ארוכה אלא אמן בינוני וגם לא אמן יתומה גם ארז"ל העונה אמן לא יגביה קולו יותר מהמברך ובאמת בני כי בברייתא

הניה

היא כולם מסכימין בה שאמן קטופה לא כוון באמן עליון וחטופה לא הוריד באמן אחרון כי חכמה עילאה וחכמה תתאה הק' אמן מלשון אומן ע"כ העונה צריך שלא לחטוף אותו ולהניחו במקומו רק צריך להורידו למטה ולא אמן קטופה המורה חלוק במאמרות הה' ומחלקם לחלאין ומניחו עם פחד יצחק שהוא כח הדין אלא צריך להניחו במדת הדין הרפה ולא אמן קצרה שמוריד אמן בכנ"י שלא בשלימות כאדם הנושא משא וממהר להורידו ולא אמן ארוכה שמוליא האמן העליון באמן התחתון והולך לו אלא אמן בינוני ר"ל מאמן ואמן הבינונית באמצע ולא יגביה קולו יותר מהמברך ר"ל העונה אמן לא יגביה קולו שאמן הקול ואמן במקום אחר רומזים ועד תגביה הנה הוא בינ"ה ויותר מזה לא וע"כ לא יגביה קולו ולא יענה אמן יתומה כי כוונת העונה אמן להוריד ברכת המברך עד כנ"י ואם זה לא שמע הברכה מהמברך א"כ על מה יענה אמן הוי לי' ברכה שאינה צריכה ולכן צריך לשמוע הברכה ולענות אמן והא שהיו מניפין בסודרין היה כדי לשום דעתו כדי לשמוע הברכה כדי לענות אמן שלא יהא אמן יתומה ודע בני שהמברך ועונה אמן אחר הברכה ויש שם מעשה או ברכה אחרת לפניו הרי זה מגונה שהרי הפסיק בין ברכה למעלה שהברכה הולכת וזה הפסיקה ווי לי' למאן דעביד הכי אלא בהשלמת ברכותיו כעין בונה ירושלים בבה"מ וכעין ברכת ישתבח וכיוצא בהן שעונה אמן לחתום הענין כי מדביק הענין אדנ"י עם הוי"ה בעניית האמן ובבונה ירושלים בלחם תקנו העניית אמן בעבור שמזכיר ירושלים אשר היה במקום עניית אמן א"ל ר' על חמשת המינים מברך לפניהם המוציא לחם ומחלק לכל המסובים היכול לטעום שום אדם מהם קודם המברך א"ל אם ככר אחד לכולם הוא צריך שיטעום המברך תחלה ואם לאו יכולין לטעום והבולע לא יבלע עד שיכלה אמן מפי המסובין שאם השלימו אמן וזה בולע הוה כפי' שחלק האמן ולא מניחו לנוח באמן האחרון א"ל פירות האילן מברכין עליהם בורא פרי העץ ר"ל ברוך כת"ר את"ה חכמ"ה הוי"ה בינ"ה אלהינ"ו הזרועות מלך שב בבינה שהוא מלך העולם הוא ת"ת שנק' עולם ולא הזרועות מלכי הת"ת בורא הכליל האילן פרי הוא העטרה שהוא פרי היסוד שנק' עץ והפרי היא העטרה הכוללת עולם הגשמי ומלאו פירות ופרנסה.

א"ל רבי מ"ט בפרי האדמה שמברך ב"פ האדמה הלא הכל מן האדמה ל"ט עלים ול"ט עשבים א"ל כל שאם עץ עליו אתה צריך להזכיר כח העץ הרומז ביסוד אשר גם הוא נק' הוי"ה שהן י' פעמים ה' ה' פעמים י' ו' פעמים ה' ה' פעמים ו' עולה עץ וכ"מ שאין שם עץ עליו מברך ב"פ האדמה שהוא הפח"ד שנאמר הלעטיני נא מן האדום הזה וע"כ חותם האדמה והיינו חותם הארץ וכן על פירות האילן וכן על פירות הארץ מברך לאחריהן בורא נפשות רבות וכו' א"ל ר' מהו זה הברכה

אל"ב הנסתר שלו הוא הפחד הגדול ואינו ראוי לצאת א"ל ר' אוציאנו אני והקשיבני ר"ל הקב"ה האציל וברא נפשות רבות וחסרונם מן העולם ואינם נראים כי חלוים על כל מה שבראת זהו כי האדם עץ השדה וגם שיחת דקלים והקב"ה מחיה בהם נפש כל חי ר"ל ראוי לחזור בכל חי וחותם בא"י חי העולמים ר"ל תתברך אתה חי העולמים והכ"י מתברכת מחי העולמים א"ל בני הכי הוא שאין לך מה שהאציל הקב"ה שאין עובר בדין בני חלוף בין בעולם הגשמי בין בעולם הרוחני ואף המאמרות ואין לגלות הסוד כי לא ניתן לגלות שהעובר עבירה אם היה רואה גלגלו וחלופו היה מוסיף על חטאתו פשע ם והריני כאחר שובו בנים שובבים חוץ מאחר ולא היה שב ובאמת אינו כן שהקב"ה רוצה בתשובת רשעים ומקבל השבים באמת וע"כ הסהו וקרוב הדבר ם להכחישו לגמרי מצד זה הדבר והיראה ם ודע בני שחמשת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל מברך בסופן ברכה אחת מעין שלש ודע שאפילו אכל גרעין אחד וחטה אחת מהשבולת מברך תחילה וסוף כי כשיש שם פרי עליו מברך שהכ"י נק' פרי הוא שנאמר עץ פרי עושה פרי ולכן תנו לה מפרי ידיה ויהללוה ם ודע בני מים ודגים ובצים וגבינה ובשר וכל שאין גדולו מן הארץ מברך שהכל ולבסוף בורא נפשות ואין להזכיר לא עץ ולא אדמה שאינן לא מן העץ ולא מן האדמה אלא אומר בא"י אמ"ה ורומז כמו ברכת העץ ואומר שהכל הוא היסוד נהיה בדברו שכל נפשות היסוד מברכין אם ראוין ואם לאו יורדין בחלוף כי ביסוד מושב הצדיקים וע"כ ם החתימה בכ"ר (ונראה שע"כ חותם ח"י העולמים כי הוא יסוד כידוע) אל"ר תינח כולן מים מה חלוף יש להם א"ל בני גם המים עוברין בזה הדין ויוכיח שבתקופה יחזרו לדם והכל מצד השמיטה הקשה ובאמת בני כאשר ישתנה הפרי ויעשה ממנו מים מברך על המים שהכל כמו מים שהם פרי הארץ ומברך עליהן שהכל. א"ל ר' ומ"ם ענבים שסחטן ולא מברך שהכל א"ל בני שנה ושנה מפני כבוד הגפן הוא המפארת מלך בו' קצוות מזכירין עניינו בפירוש ודע שכל דבר המזיק אין מברכין עליו כי אין בנזקים ברכה ואל תטעה בני בשום פרי שנסחט לברך בפה"ע או בפה"א רק שהכל שאין הדין הזה רק בגפן ולא בדבר אחר וראה והבן בני בעבור שיסו"ד עולם הנק' כל לו הברירה ניתן בנפשו ע"כ כל מה דאכיל אפי' פת ושתה יין וכל דבר אם בירך שהכל יצא ומי שאכל פת ואמר בריך רחמנא מלכא דעלמא מרא דהאי פיתא יצא ור' יוחנן הוא דאמר שצריך להזכיר שם ומלכות ודע בני שאם אכל מזונות ומברך אחריו אחת מעין שלש ומה היא בא"י אלהינו מ"ה על הארץ ועל המחיה ועל הכלכלה ועל ארץ חמדה טובה שרצית והנחלת לאבותינו רחם ה' אלהינו עלינו ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך והעלינו לתוכה ושמחנו בבנינה ונברך בקדושה ובטהרה בא"י על הארץ

ועל

ועל השמים והכוונה בא"י אמ"ה כת"ר חכמ"ה ובינ"ה שהוא ה' אלהינו מלך העולם ו' קצוות ואח"כ על השמי' כולל חסיד ונ"ח ועל הכלכלה כולל פחד והוד ויסוד ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואח"כ על ארץ חמדה טובה ורחבה ר"ל על ארץ הכלולה ביסוד הנק' חמדה ובת"ת הנק' טוב ובבינה הנק' רחובות הנהר שרלית והנחלת לאבותינו כענין בת היתה לאברהם בכל שמה ואח"כ אומר רחם ה' אלהינו היא כ"י על הגשמיים וחותם בא"י על הארץ ועל השמי' ר"ל התברך הבינה על החסד ועל העטרה שהמי' היא העטרה ואין לחתום ועל הכלכלה ואחר אכילת ענב תאנה ורמון בא"י אמ"ה על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה וחותם בא"י על הארץ ועל הפירות והכוונה על העץ במקום הזה הוא ת"ת פרי העץ הוא יסוד על הארץ היא העטרה ועל הפירות הכולל כל ההיקף הנק' פירות ואחר היין מברך ברוך א"י אמ"ה על הגפן ועל פה"ג ועל ארץ וכו' וחותם בא"י על הארץ ועל הפירות ואין לחתום על פה"ג שהפירות שנשתבחה בהן א"י יש לכן מעלה בברכה להרמיז בחתימה כל ההיקף נגד ה' מיני פירות וב' מיני מזונות ר"ל מזונות חטה ושעורה פירות גפן תאנה ורמון וזית ותמר וזה הכלל בני כל שהוא חשוב פרי מברכין עליו וכל שאין שם פרי עליו אין מברכין עליו. ודע בני כתיב כל הנשמה תהלל יה אחז"ל איזה דבר שהנשמה נהנה ממנו ואין הגוף נהנה הוי אומר זה המריח ריח טוב לכן כל המריח ריח טוב צריך לברך ודע בני שמי שזוכהו הש"י ונפשו אליו מלומדת מריח טוב שוכן באהלי בשמים כענין שזימן הקב"ה ליוסף הצדיק נכאת וצרי ולוט שלא יריח אותו צדיק ריח רע ואם קב"ה זימן לו נפש מסואבת מלומדת מריח רע שוכן באהלי מסריחין מזיקין הנפש על כן המריח ריח טוב המהנה את הנפש צריך לברך ולהוריד ריח טוב מריח טוב העליון להריח ולברך ההיקף ואם הוא מריח עץ או מין עץ מברך בורא עצי בשמים אל"ך ויאמר עץ בשמים א"ל עצי לכלול הוד ועטרה ואם הוא עשב יאמר בורא עשבי בשמים ואם הוא פרי הראוי לאכילה כגון אתרוג ותפוח וכיוצא בהן מברך אשר נתן ריח טוב בפירות והם ז' ימי בראשית והם מבורכים ומברכים למתברכים וע"י מעשה בני האדם מתברכים ואם מריח בעצים ובעשבים ובשאר מינים ב' מינים ביחד מברך בורא מיני בשמים ואם הוא ספק מאיזה מין הוא אומר בורא מיני בשמים שנכללים העשבים והעצים המריח בשמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב להרמיז השפעת חיות זכר העולם הוא השמן הטוב היורד בזקן אהרן ע"פ מדותיו מדותיו ממש וכל ריח טוב שעמוהו להעביר ריח רע אין מברכין עליו כי ריח רע מעורב עמו וכל ריח שאין לו עיקר אין מברכין עליו כגון בגדים ששם בארגז שבו בשמים ובשמים של נשים והמקטרות לע"ז אין מברכים עליהם כי הוא ריח המזיק ריח דין ריח חיצוני:

סוד ברכת המפיל וברכות השחר.

ובכלל הברכות צריך האדם לקרוא פ' ראשונה של ק"ש כשהולך לישן במטתו ואחר פ' ק"ש מברך בא"י אמ"ה המפיל וכו' ומאיר לאישון בת עין כענין עורה למה תישן ה' ומאיר לאישון בת עין היא כנ"י אשר כל אורה דין בלילה ואח"כ מבקש לעצמו לומר מאחר שהדין בלילה יהר"מ שהוא הדין שתצילני מילה"ר ומפגע רע ואל יבהלוני חלומות רעים וכו' וחותם בא"י המאיר לעולם כולו בכבודו והכוונה תתברך אתה כנ"י המאיר לעולם הגשמי ואתה מקבל אור מעולם העליון זהו בלילה אבל בבוקר מברך ענ"י והכוונה בא"י כתר חכמה בינה שהוא אלהינו מלך על העולם אשר קדשנו במצותיו הן המצות שאנחנו פועלים ועל ידיהם אנחנו מתקדשים במצות הרוחניות שע"י הגבהת האצבעות הצינורות מתישרות והמצות מתמלאות ועל ידיהם אנו מתקדשים ואח"כ אומר אשר יצר אל"ר אימה שיצר מהו אשר יצר א"ל בני הוא אסי' ראשון הק' א"ך ואך במספר גדול אשר ר"ל אשר גזר ויצר הבינה ויצר את האדם הוא ת"ת בחכמה כענין ה' בחכמה יסד ארץ וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים אלו תקוני הצינורות והנתיבות שאם יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים העולם הגשמי כי בהתקלקל הצנורות והדרך אין מעבר להשפע והחרבן מוכן וחותם בא"י רופא חולי כל בשר ומפליא לעשות ר"ל תתברך הבינה שהוא רופא כל בשר הגשמי ע"י שמפליא לעשות בעליונים ויש לגרום אפילו שעה כענין הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלה אותם כרגע ואח"כ אומר בא"י המחזיר נשמות לפגרים מתים ר"ל שהנפש המשכלת הוא מוכנת לקבל בשורות טובות או רעות כפי מקום דירתה אם טוב ואם רע ואלה הם החלומות וכל זה בעבור שנפרדה מן הגוף כענין מתן תורה שפרחה נפש המשכלת ונהארו ישנים והחיים הקב"ה בטל של תחי' ועתה מברך בא"י כת"ר רכמ"ה בינ"ה המחזיר נשמות המופקדות ביד העטרה כענין בידך אפקיד רוחי לפגרים מתים שטל המחיה הוא מכתר עליון וכיון שמזכיר העולם הו' קצוות בכלל ואח"כ אשר נתן לשכוי בינה השכוי הוא יסוד ונו הבינה ורא"ה והבן ארז"ל שמחצות לילה ואילך כנ"י אומרת שירה להקב"ה ואז כל הדינין שפו תמו מהם ואילך אין שום מזיק שולט כי אז הוא קריאת הגבר ואז הקול של גבר הוא קול הכולל מהקריאה של מעלה באותה קריאה מיסוד לדחות שפע הפחד שלא לרדת ואין לך דבר עליון שאין לו דוגמא למטה ע"כ מברך בבוקר הנותן לשכוי בינה לדחות מהעטרת כל הדינים וכל הפגעים הקשים ובעבור שכנ"י וכל חייליה היו ערומים מן הרחמים עד קריאת הגבר מברך אחר השכוי בינה מלביש ערומים ואז ישראל שהוא ת"ת מתחבר עם כנ"י ומתפארין שניהן כענין ויקרא

את

את שמם אדם לכן מברך עוטר ישראל בתפארה ה' הנוסף להרמיז בה' אחרון שבשם ב"ד וישראל הוא הת"ת ועד חצות לילה הגבורה נוהגת מברך אוזר ישראל בגבורה וגם כאשר יבטל הכח מן המדה יקרא עור כענין אלהים בהסתלק י"ה שהוא הכח נשאר אל"ם ע"כ מברך פוקח עורים כי מחצות ואילך פקוחות העינים כענין שבעה עינים על אבן אחת ואח"כ מברך מתיר אסורים כענין מלך אסור ברהטים ואז רוקע הארץ שהוא כנ"י על המים שהוא רחמים הם התם ע"כ מברך רוקע הארץ על המים וזהו זוקף כפופים אותם שהיו כפופים ואסורים זוקפם הקב"ה וע"כ מברך זוקף כפופים וביום הרחמים זקופין ועומדין אין להם אם וע"כ העליונים מעוררים ומברכים שלא עשני אשה המכין מצעדי גבר שממנו יראים הצדיקים וצעדים הן הת"ת והנצח וכשנאסף הצדיק לגמרי העליונים מברכים שעשית לי כל צרכי כי האור צריכין ואוספין אותו ולא הדין והחושך הפך וחושך על פני תהום ועד עתה הכנ"י עיפה מהדין ומחצות ואילך נותן לה הת"ת כח כענין ועתה יגדל כח אדני ע"כ מברך הנותן ליעף כח ומברך המעביר שינה מעיני כענין עורה למה תישן ה' ובעבור שכל אלו נמצאים באדם ע"כ צריך לברך על כל אחד וכן מברך מקדש את שמך ברבים הם ששת ימי בראשית וצריך לומר שמך בנגלה (ר"ל לנוכח) כענין הטוב שמך ולך נאה להודות שכולו שבח וקידוש השם ואין כאן נגלה ונסתר רק במקום פעולה לאדם הגשמי :

סוד ברכת הנהנין.

ודע בני שאין מברכין שהחיינו אלא משלשים לשלשים יום ואם שמעת כוונה פנימיות על זה א"ל לא אל"ב מי הוא המברך שהחיינו הוא כנ"י והיא המתחדשת מל' יום לל' יום ומברכת בא"י אמ"ה שהחיינו וקיימנו כענין דוד מלך ישראל חי וקיים היא כנ"י שהמליכה ת"ת בעולם הגשמי כענין ואני נסכתי מלכי והגיעני לזמן הזה ואתה ידעת בני כשמתחדשת היא בנגיעה וקירוב ונשיקה עם הת"ת הנק' זה כענין זה אלי ואנוהו וע"כ גם אנו מברכין הלבנה משלשים לשלשים יום כענין שהיא מברכת ודע בני באמת כי הקב"ה רצה לזכותינו מצד שאנו פנימיים והרבה לנו מצות להתקדש בהם כאשר הם קדושים הוא שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני כלומר המדה הנק' אני מקודשת ועומדת אלא שישראל מספיקין הקדושה בהתרחק מן המצות וזהו קדושים תהיו כלומר עשו כמוני ושירו ותברכו ועשו כאשר אני עושה ואז תהיו קדושים. ועתה בני שימו אזן לדעת והסירו מסוה העוורון מעיניכם ושמעו והבינו בעבור שכנ"י נק' בית חדש וכלי חדש וע"כ על בית חדש וכלים חדשים מברך שהחיינו ואין לברך בדברים ם שאין נחשבים כחדשים

א"ל

א"ל אדוני א"כ נברך על הלבנה ג"כ שהחיינו דהא משלשים יום לשלשים יום הוא א"ל בני בקידוש ירח במקומו שם אבאר בארוכה הברכה בעזה"י מ"מ בבית וכלים חדשים משלשים יום לשלשים יום מברכין בעבור שהם דוגמא ובדבר אחר לא וע"כ הרואה את חבירו לאחר שלשים יום מברך שהחיינו אל"ר ואימא לאחר ע"ו יום א"ל בני הכי הוא כמו שאמרתי וגם לא אמרתי אלא חבירו ולא תימא אפילו שונאו דהוא לא מקרי חבירו אלא באוהבו שאין בלבו עליו להיות הדוגמא בשלימות א"ל למה מברך בראיית חבירו אחר י"ב חודש מחיה המתים אל"ב כל בריה שאין לה עלם אין מתקיימת רק י"ב חודש וזה שהרמיזו חז"ל משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש ואז הקב"ה מרחם עליהם ומחייה אותן בהיותן עולין מירידתן לעלייה ע"כ מברכין מחיה מתים אחר י"ב חודש וזהו מחיה מתים ההם אבל לא זהו שהוא לא מת על שמועות טובות מברך הטוב והמטיב שהוא האויר הטוב יסוד הנק' טוב והוא מטיב לאחריני שלמטה ממנו ועל שמועה רעה מלדיק עליו הדין ואומר ברוך דיין האמת שהי"י הוא ב"ד של ת"ת הנק' אמת ואומר האמת שהדין בא מהבינה שהוא קו ירוק הראשון שבב"ד שהכל יולא מלפניו בדין ובלדק וכל מדה ומדה שמודד לו הקב"ה לאדם לריך לברך שהכל באמ' אל אמונה אין עול ועל שהי"י הוא פרי העץ והיא מתחדשת משלשים לזמנים הן ששת ימי בראשית הראשונות לשנה כענין פסח שבועות סוכות ומברכת אז הי"י שהחיינו. ועל ירידת גשמים אם יש לו שדה מברך שהחיינו ודע בני שבירידת הגשמים מתברכת השדה היא שדה של תפוחין. ועל כן מברך כנסת ישראל שיתברך השדה העליון ודוקא שכל השדה הוא שלו לבד מברך שהחיינו אבל אם הוא שלו ושל חבירו בשותפות מברך הטוב והמטיב ולמה לא יברך שהחיינו בעבור שהם רשויות מחולקות בשדה אחת אין שם שהחיינו ואם אין לו שדה כלל אומר מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו מן השמים ואומר אלו פינו מלא שירה כים וכו' וחותם באי"י אל ההודאות א"ל הראית בני מה שרמזו רז"ל בזיבה שארז"ל מאימתי מברכין על הגשמים משילא חתן לקראת כלה ר"ל כאשר ירדו הגשמים על הארץ מברך א"ל רבי הלריכים להודות בברכה כמה א"ל ד' הן א' הולכי מדבר כשיגיעו ליישוב כי הדין במדבר שכיח וגילול סימנו ע"כ לריך לברך הדין ולמתקו ב' יורדי הים שעלו ליבשה וידעת בני שכל הדין הקשה והוא פחד ילחק נמלא בים הוא הי"י וזה ירד בים ולא הזכירו עונותיו לריך להודות ולברך ג' חבוש שנפטרוהו מבית האסורים הכוונה בהיות האדם ת"ת אסור מלמתק את הדין הנה הדין בתוקפו וזה יגלל מודה ומברך ד' חולה ונתרפא ידעת שהחולי ממקום הדין ואחר החולי מיתה וזה יגלל על כן מברך ומודה:

כוונות ההודאות והברכות.

גם דע לך בני שאם שמע שמת אביו (והניח ירושה) והוא לבדו נשאר יורש לאביו מברך שהחיינו כי בתוספות הטוב והתועלת כנ"י אומר שהחיינו וקיימנו כענין דוד מלך ישראל חי וקיים ואם יש לו אחין דינו כדין השדה של שותפין ומברך הטוב והמטיב וקח זה הכלל בהיות הטוב לו לבד מברך שהחיינו ועם שותף מברך הטוב והמטיב. אל"ר המודה בפני כמה אנשים צריך להודות בפני ב' בני אדם או ג' או עשרה צריך בהכרח א"ל מה כתיב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ואין קהל פחות מי' ואין זקנים פחות משנים א"ל א"כ צריכין י' וב' זקנים שהם י"ב א"ל לא אלא ח' וב' חכמים והכוונה מורה בכל העשר ספירות שהסכימו כולם להצילו ולכן צריך לעמוד בפני העשר ולומר בא"י אמ"ה שיורד עד העולם ואח"כ שב בכנ"י אשר משם בני חיי' ומזוני ומודה ואומר הגומל לחייבים טובות והחיים לי' משם ולהיות שני חכמים ביניהם הוא לדוגמא חכמה עילאה וחכמה תתאה ומ"מ אם לא מלא י' אין צריך לחזור אחריהם ולהכי מברכה הרואה גוב האריות והכבשן האש של דניאל חנניה מישאל ועזריה מברך בא"י אמ"ה שעשה נס לצדיקים במקום הזה כי דניאל וחמו"ע בכבשן האש עמדו בדין והכתר אשר ממנו החיים הוריד הגזירה אל הדין להלטנן האש ולהשלים האריות עם דניאל וע"כ מברך. וכן הרואה מקום שנעשה בו נס לאבותינו אומר ברוך שעשה נס לאבותינו במקום הזה כגון מעברות הים והירדן כי לעולם הגזירה מהכתר להעשות הנס ע"כ צריך להוריד הברכה משם ואם הנס לאבותיו לבד אומר ברוך שעשה נס לאבותי במקום הזה והרואה מקום שעובדין שם ע"ז אומר ברוך שנתן ארך אפיים לעוברי רצונו דהקב"ה משלם מדה כנגד מדה ואלו מחלקין הענפים וקוצצין אותן מהאילן ועושין מהם אלוה והקב"ה קוצצן וממיתן ומורידן מן העולם מדה כנגד מדה אלא שמאריך אפי' וע"כ מברך הרואה בתי ישראל בישובן אומר בא"י אמ"ה מציב גבול אלמנה שהכוונה שהאשה המנהגת את ישראל בגלות באלמנות היות ועכ"ז בעלה זוכרה ומקרבה ומציב גבולה הוא ישראל ויש להם ישוב בגלות וקיום בין האומות ואם רואה אותן בחורבנן אומר ברוך דיין האמת והכוונה יתברך הדיין הוא כנ"י שהיא דיין האמת הוא ת"ת הנק' אמת הרואה בתי א"ה אומר בית גאים יסח ה' ר"ל שמבקש רחמים שהלילית הנק' בית החיצונה אשר הגאים בהם שם הוא סמאל והנין עיור שהמה גאים יסח ה' שהיא הבינה הנק' הוי"ה ואם רואה אותן בחורבנן אומר אל נקמות ה' ר"ל נקמות הוא החסד השב לדין ועושה נקמה נקמת הבינה ואם רואה מקום בא"י שנעקרה ע"ז משם אומר ברוך שעקר ע"ז מארצינו ם ר"ל שחשבו לקחת הארץ להם וקבעו להם

להם מקום מברך ברוך שעקר המחשבה רעה מן הארץ ואם ראה בחוץ לארץ אומר ברוך שעקר ע"ז ממקום הזה ומבקש רחמים ואומר בין בא"י בין בח"ל כשם שנעקרת ממקום הזה כן תעקור מכל המקומות אשר שם ע"ז הרואה קברי ישראל אומר ברוך אתה ה' אמ"ה אשר יצר אתכם בדין וזן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין והמית אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין ולהקימכם בדין לחיי עוה"ב בא"י מחיה המתים והכוונה יצר אתכם בדין ממה"ד הרפה שהאציל העולם הגשמי וזן אתכם בדין הוא ב"ד הרפה הנק' צדק צדק תרדוף וכלכל אתכם בדין כענין קשים מזונותיו של אדם שמתוך קושי זהו את העולם כי אין להם יושר דרכים ועתיד להחיותכם בדין כדי לעטר אתכם מי הוא הראוי לחיות כענין תחיית המתים לצדיקים ולא לרשעים וחותם בא"י מחיה המתים תתברך כנ"י המתברכת ממדה הנק' אתה הוא ת"ת והוא מתברך מהוא הוא הכתר דרך המדרגה אשר לכתר החיים ומחיה המתים:

סוד ברכת הלבנה והחמה.

הרואה לבנה בחדושה באותה שעה צריך לברך מיד ולומר בא"י אשר במאמרו ברא שחקים וכו' והכוונה בא"י אמ"ה מוריד הברכה עד העולם ובכללו ו' קצוות ואח"כ שב ממקום שהתחיל ואומר אשר הוא הכתר במאמרו הוא החכמה כענין בראשית כמו מאמר הוא ברא הבינה שחקים אלו ז' בנים הכוונה הבינה הביעה בחכמה וברא את העולם וברוח פיו כל צבאם ר"ל רוח בינה נק' היסוד אשר ממנו אצילת כל צבא מרום באמצעות פיו היא כנ"י המוציאה הדברים מכח אל הפועל שב ואמר חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם והכוונה ר"ל חוק כנ"י כענין זאת חוקת התורה שכל מאמר פועל שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב שמטה א' נק' זמן שלא ישנו את תפקידם מה שגזר ומשם ואילך ישוב הכל באם הנקרא עפר כי עפר אתה ואל עפר תשוב היא הבינה ששים ושמחים לעשות רצון קונם הוא קונה שמים וארץ פועל אמת כל העשרה מאמרות נק' פועלי אמת הוא ת"ת הנק' אמת שפעולתם צדק ר"ל כל פעולתם מן הכח אל הפועל הוא צדק שנאמר צדק צדק תרדוף וראשון הוא בעטרה וללבנה אמר היא כנ"י שתתחדש כענין ונתתי לכם לב חדש ומהו החידוש להיות עטרת ת"ת כענין וידע אלהים שהוא קירוב עטרת בת"ת לעמוסי בטן הם ישראל הגשמיים שגם הם עתידים להתחדש כמותה ר"ל שיסתלק היצר הרע ולהשיג השגה וידיעה ואז יפארו ליוצרם בכל הוא היסוד השמור לצדיקים אשר ברא הוא הכתר שגזר והאציל וגנז ועתיד להגלות בא"י ר"ל תתברך הת"ת הנק' אתה המתברך מכתר עליון שע"י החידוש שבחדש להתחדש העטרה והחדשים הם ו' ימי בראשית והת"ת המלך

היושב

כיושב באמצע המדינה ואין לחוש מחדש ירחים כי כ״י לבדה נק׳ ירח וחידוש הוא בכולם ע״כ חותם מחדש חדשים כענין לחדשי השנה ודע בני שאלוה מן המובחר לקדש בלילה הראשונה ואם לאו עד ליל ט״ו שאז מלוי פגימתה והוא ל׳ חידוש משם ואילך מתחיל להסתר ואשריו ואשרי יולדתו מי שזוכה לברך הלבנה בזמנו שהוא מקבל פני השכינה עילאה היא הבינה פני הטהרה ויזהר לברך מעומד כי הוא דומה לתפלה אף כי הברכה יורד בירח ועתה בני אודיע דבר ואף כי סודו עמוק ובמקומו יתבאר בעז״ה דע שכל תקל״ב שנה חמה ולבנה שוים בנקודת תלייתם ברקיע לשמש כי בכל תקל״ב שנה הוא סוף מחזור גדול מכ״ח וסוף מחזור קטן מי״ט ודע כי בכל התחלת שווים אי אפשר בלא סמנים רבים ומופתים נראים בעולם והסיבה לזה שבתקל״ב שנה השמטה שוטי הוא בעבור כי שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב ומתחלקין לת״ק לכל ספירה מעשר ספירות וחוזרין חלילה עד שמגיע ת״ק פעם שני לכתר ופעם שני ת״ק לחכמה ובין השמטות של התחלת בינה ישאר העולם חרוב וכל ספירה הפועלת׳ ת״ק שנה כלולה בל״ב נתיבות חכמה זה הוא הסיבה של תקל״ב וכן בר״ח בתקופת ניסן בהתחלת המחזור כ״ח לעולם התקופה בד׳ כהתחלת הבריאה ע״כ הרואה חמה באותו יום הרביעי מברך עושה בראשית הכוונה ברוך הוא כתר עליון בריכה שאין בה חסרון עושה בראשית האלי׳ החכמה הנק׳ בראשית אשר ממנה תיקון העליונים והתחתונים היא האלילה ל״ב נתיבות מנה הכתר:

סוד ברכות.

וכן הרואה ת״ר אלף מישראל בפעם אחת אומר ברוך חכם הרזים שהכוונה חכם בחכמה עילאה הרזים הם ארזי הלבנון אשר כל אלו דוגמת ארזים ס׳ רבוא ו׳ ארזים כל אחד כלול מעשר ס׳ וס׳ ואם הם גוים אומר בושה אמכם חפרה יולדתכם היא לילית בת זוגה של סמאל אם האומות הרואה חכמי ישראל אומר ברוך שחלק מחכמתו ליראיו והכוונה נאצלו נפשותיהם החכמה עילאה ומשם לבינ״ה ויורדות ביסוד ובעולם הגשמי וחכמתו עמו מוכן להחכים ומלת ליראיו להרמיז אצילת ישראל מהפרדס ע״כ קרא אותם יראים אל״ר לא אלא הכי ברוך כתר שחלק מחכמתו חכמה עילאה ליראיו הם המאמרות שכל אחד החכמה כלולה עמו וע״כ מברך כשיראה חכמי ישראל אבל חכמי אומות אומר ברוך שנתן מחכמתו לבשר ודם כי מדבר באדם הגשמי. הרואה אדם משונה בתואר פניו או באיברים משונים מברך משנה הבריות שבאמת השינוי מצד מקום אצילתו והנה מברך על השינוי מהש״י אבל בסומא שלא נולד הכי ונחוק יד וכיוצא באלו מברך ברוך דיין האמת שהכל יצא מלפניו בדין ובצדק. הרואה מדבריות וימים וגבעות והרים והנהרות הגדולים אומר ברוך עושה בראשית

בראשית והוא הרואה משלשים יום לשלשים יום אבל הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול היא הבינה הרואה הקשת אומר בא"י זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו והכוונה תתברך ת"ת המתברך מהבינה וזוכר הברית ר"ל משפיע ברכה בכ"י שנאצלה מהברית הוא יסוד ובאמצעותו הברכה עליה וזהו נאמן בבריתו ובריתו קיים במאמרו היא כנ"י כענין בכל ביתי נאמן הוא והשומע רוחות נושבות בזעף וברקים ורעמים אם הם תכפיים מברך פעם אחת על כולם ואם הם מופסקים מברך בכל פעם ופעם ואומר ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם הנכנס לבית המדרש אומר יה"ר יאהו"ה שלא אכשל בדבר הלכה שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא ועל שבית המדרש כולל תורה שבכתב ותורה שבע"פ הוא מבקש רחמים משתיהן ויהי רצון הבינה לפניך היא תורה שבע"פ ה' תורה שבכתב אלהי ואלהי אבותי וכו':

ענין מילה וכוונותיה:

וגם אמר וביום השמיני ימול בשר ערלתו ואמרז"ל מ"ע למול כל זכר ביום השמיני ללידתו ראה עתה ר' איך מטיילין העולם בבראשית כתב הקב"ה כי ביום אכלך ממנו מות תמות ואמרינן יומו של הקב"ה שהוא אלף שנים וכאן אמר יום ומחשבין אותו כ"ד שעות נהי נמי נימא כי ביום אכלך בו ביום קאמר מה תאמר א"כ למה לא מת בו ביום אומר אני ניחם הש"י על הרעה. אל"כ מדהוה לי' למכתוב תמות ואמר מות תמות ש"מ באלף שנים דיבר הרי אדם במיתה ראשונה חי תתק"ל שנה ובמיתה שנייה ע' שנים הרי כאן אלף כי ע' שנה הם ימי דוד המלך ע"כ והנה ע"כ ביומו של הקב"ה הזהירו אלא הכא אלף אינם נתפסים (כמו תפשת מרובה לא תפשת) א"כ הם כ"ד שעות אל"ר אל תעכבני כי בא מעשה ונזכרתי הלכה למה העמידו מלוה זו באב אי משום דכתיב באברהם כאשר צוה אותו ואמרז"ל אותו ולא אותה שתי תשובות בדבר חדא דלא בא למעט את שרה כי לאברהם צוה כדי לזכותו ושמא הקב"ה אוהב את אברהם יותר משרה אבל ה"ה דחייבת גם שרה ועוד אפילו את"ל שלא בא אותו אלא למעט את שרה אומר אני נתנה התורה ונתחדשה הלכה הלא הראה דכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו ימול מי שימול אפילו אשה חייבת כי לא הראה לנו שום מיעוט. א"ל בני הו"ל מ"ע שהז"ג ונשים פטורות ואפילו לאחריכא אל"ר הגיע הזמן נבטל כל דבריהם די"ט ושבת ולילה מלין דר' שמעון הוא דאמר מלין בלילה וא"כ איהו מ"ע שהז"ג ועדיין אני אומר נתנה תורה ונתחדשה הלכה א"ל לא אמר מי שאמר מלין בלילה אלא בדעבר זמנו אבל בתוך זמנו כ"ע מודו וא"כ תוך זמנו מ"ע שהזמן גרמא דבלילה לא ובעבר זמנו אפילו דסבירא לי' שמלין בלילה מ"ת שבת ויו"ט בדעבר

זמנו

זמנו דלא וא"כ ע"כ בזמנו הוא מ"ע שהז"ג דבלילה לא ואחר זמנו הוא מ"ע שהזמן גרמא דבשבת ויו"ט לא בין כך ובין כך מצות עשה שהזמן גרמא הוא ונשים פטורות. א"ל עתה מקיף בלבול הרבה בדברים כי אני אומר ביום ואפילו בלילה מדאיצטריך כאשר צוה אותו ואז"ל אותו ולא אותה דאי ס"ד ביום דוקא א"כ ישתוק מאותו ותפשוט דה"ל מ"ע שהז"ג ונשים פטורות. א"ל א"כ יכתוב ויום מאי וביום. א"ל איצטריך למכתב הכי דאי כתב ויום השמיני הייתי מעמיד כי מסתברא לומר גם בשביעי וכן מילה אף שלא בזמנו דוחה שבת ויו"ט. א"ל בני מאי האי דקאמרת תינח בזמנה שמיני אל בשבת דין הוא למולו בשבת אלא שלא בזמנו אפשר למולו בחול למה יחלל שבת א"ל הרי שהיה חבוש בבית האסורים וילא בע"ש בה"ש אמרה התורה וביום הואיל ומצוה היא אף כי אין זמנו ימול אפילו בשבת. ועוד אדלג ואומר בראש השנה אז"ל שתוקעין ביום וילפי ג"ש שביעי שביעי ר"ה מיה"כ שתקיעתו דוקא ביום ולא בלילה ג"ש דכפרה הוא שאפשר גם ביוה"כ אף בלילה וכי זהו הדרך להכחיש התורה ולקיים דבריהם התורה אמרה יום תרועה ואפילו בלילה ומכחישין ואומרין ג"ש הוא ביום ולא בלילה גם כאן התורה אמרה ימול ואפילו אשה וכן אמרו אשה פטורה מה תאמר גם לשם למה לא כתיב ויום הכיפורים אומר אני שלא תאמר תוקע ביום ותוקע בלילה כענין קידוש אמר קרא לא אלא ביום בין השמשות כדי להיות מדת לילה ביום ומדת יום בלילה א"כ שיש יד לפה דבזמנו אפילו בלילה ושלא בזמנו אף בשבת מלין. ועוד מ"ש התם דאמר ביום הכיפור וכאן כתיב וביום. ועוד יכתוב ימול בשר ערלתו ביום השמיני. א"ל בני אל תבהל כי בלילה בין בזמנו בין שלא בזמנו אין מלין והרמז וביום ועבר זמנה אין דוחה שבת ויו"ט והתורה לא ניתנה לסברא גשמיות אלא אלהיות והכי שמי מרא ועיקר הכוונה. ודע בני כי הקב"ה רוצה להסיר הערלה מן הבית ולגלות העטרת בהוד והדר היא שם אם ולילה ע"כ לא אם ולא דין ר"ל האם אשה והדין לילה ומאי אותו ולא אותה לומר לך שטהרה הוא מן הזכר ולא מן הנקבה מה תאמר נתנה התורה ונתחדשה הלכה אין שבת בחידושין. ועתה בני שמע והבן ענין מילה והערלה כי כל זמן שלא נימול אברהם לא בא לשרה כי לקח מוסר מאדם הראשון שמושך בערלתו היה והביא אותו לבית ה' ויגרשהו משם והרגיש בחטאו ושב בתשובה ואם אברהם היה מטיל טפה מן הערלה באותה הלדיקת א"כ היה אברהם גורם להטיל הטומאה והמיאוס בבית השם חלילה זאת לאברהם רק בהסרת הערלה מבית ה' ולגלות העטרה בכוי מהערלה הרומז בכוחות הטומאה אז הטיל זרע טהור ונקי ויצא ממנו יצחק כי לא קרב אברהם לשרה בהיות הערלה דבוקה במעור וחטאו גדולה אלא ודאי הכא הוא כמו שאמרתי. א"ל מנא ידעה שרה שאברהם אינו מוליד עמה עד שנתנה

לו הגר. וגם חז״ל אמרו השהה עשר שנים עם אשתו ולא ילדה יגרש ולמדו מאברהם ואי לא דקים להו שאברהם בא אל הגר ואינה ילדת מנא להן זה הדין. א״ל בני אברהם אוהב את שרה וכראות שרה שלא שמש עמה כל עיקר עשר שנים ששהה עמה שמה על לבה מה זה כי לא אפשר זה בלא סיבה ואולי אינו רוצה להבנות ממנה ואמרה בא נא אל שפחתי ורז״ל ירדו ממתיבתא דרקיע וידעו האמת הואיל ואברהם עבר עשר שנים עד שנשא את הגר למדו מזה הדין שכל ששהה עשר שנים ולא נבנה ישא אחרת. ואתה אגיד לך כל עניני המילה דע כי יש כוחות חיצונים ונקראות ערלה אשר כל הרוחות רעות פורחות משם ומשם נפשות הגוים וע״כ הגוים מטמא בחייו ולא במותו כי נסתלקה ממנו הטומאה ועל שהברית הוא היסוד מבערים משם הערלה וע״י זה העטרת גלויה מבלי כיסוי הערלה ע״כ המילה צריכה ז׳ ימים ובא׳ המילה כי אין מילה בז׳ וע״כ צריך לחזור ביום ח׳ כי כשנשלמו ז׳ ימים עתה שב בח׳ היסוד סוד המילה וע״כ דוחה שבת כי גבוה מעל גבוה שומר וסוד המילה עמוק ולא גילהו הקב״ה רק לאברהם דיו לעבד שיהא הוא לקונו בדוגמא למה״ד למלך שהיה לו אוהב והיה עשיר יותר מדאי אמר המלך מה אתן לאוהבי כסף וזהב יש לו הרבה אלא הריני חוגרו זייני וראה והבן כי העטרה שבמעור היא בלורת ה׳ וכאן שנתגלה היו״ד ונתגלה פי האמה מיד נתגלה חסד עליון כי האמת נקרא חסד ולא איקרי חסד עד שנתגלה היו״ד דהאמה ובאמת לא נקרא אברהם שלם בזו המדה מדת החסד עד שנתגלה יו״ד דאמה וכיון שנתגלה נקרא אברהם שלם בה׳ שנאמר התהלך לפני והיה תמים ממש וכל מאן דמתגלי לי׳ יו״ד ונשמר להכניס יו״ד דא היא המעור עם העטרה ברשות אחר ישא שלם בעה״ב בצרור החיים ·מאי ברשות אחר ובעל בת אל נכר ח״ו אז יו״ד עילאה ברשות אחרא אחרת דייקא ועל שהערלה הוא סביב לברית מרומזת בכחות הטומאה הוא שנאמר רשע מכתיר את הצדיק הוא הערלה שמכתיר סביב המעור הוא שנאמר סביב רשעים יתהלכון הם הטומאות הסובבים את המעור זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה שהיו״ד של מעור נקראת ירושלים וכ״ז שלא נתגלה היא בתוך הגוים כל הוא המעור שבכנו הגוים היא הערלה הרומז בטומאה וע״כ מל ולא פרע כאלו לא מל ר״ל מל ולא פרע לגלות הי׳ ולגרש הערלה מעליו כאלו לא מל וכן גוי שבא להתגייר יסיר זוהמת הערלה הרומז בטומאה ותתגלה הי׳ ואז יכנס תחת כנפי השכינה. וראית בני דם הטוטף מן המילה במה רומז הוא החלק שנתן הקב״ה למקטרג מזו המקום דומיא דשער שבתפילין ושעיר המשתלח וכאשר ניתן למקטרג חלקו כאשר חלק הש״י בלא זוהמא וקיטרוג ע״כ כל הנמול אינו רואה פני גיהנם כי הוא דוגמת הצדיק שנאמר ועמך כולם צדיקים וזה צדיק יסוד עולם ואם כן

כל

כל כוונת המצוה לגרש הערלה כענין אני פניתי הבית ולילה ואשה האש והדין מסתלקים ואתה אומר לילה ואשה חייבים במילה. א"ל אף כי הרמזת לי אין הדברים מתישבין בקרבי כי אדרבא היא הנותנת ימול בלילה למתק הדין תמול אשה לכבות האש וקרא מסייעני כאשר אמרתי מדאיצטריך אותו למעט את שרה ש"מ מלין בלילה כדי שלא תאמר דהוי שלא הז"ג ונשים חייבות אתא אותו למעט ודוקא קודם הדבור אבל אחר הדבור חייבות ולא מצינו שום מיעוט אצלה ולא יקשה לך בעבור שלא אמר יום שמיני ימול שהרי מצינו כמוהו והוי אף בלילה דכתיב ביום הכותי כל בכור וכתיב ויהי בחצי הלילה וכן כי ביום הזה יכפר עליכם ולילה עמו דאי אין לילה עמו א"כ ידין בלילה ויהיו חייבין חלילה ויומתו וא"כ ביום מה יכפר והלא כבר מת וכן לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת ולילה עמו וא"כ ע"כ הוא להורות לי שמלין בלילה והוי לי' מ"ע שלהז"ג ונשים חייבות וכי מיעטן במלת אותו דוקא קודם הדיבור דאי לא תימא הכי אלא ביום ולא בלילה א"כ גבי שבת נמי דכתיב ביום השבת אימא ביום ולא בלילה א"כ בלילה ידליק אש גדול ויבשל ויאכל וישתה ויתחמם בטוב ויקום וישן וביום יהיה נזהר ואהיה וותרן ואוותר ונאמר אין מלין בלילה ואם עבר זמנו הייתי הוה אומר שמלין בלילה וה"ל מ"ע שלהז"ג ונשים חייבות ולאפוקי ממנו כתב אותו ולא אותה אם הדבר כן יש כאן שתי תשובות חזקות משברות את השניים חדא דאפילו מלין בלילה אחר זמנו מכל מקום אין מלין בשבת וה"ל מ"ע שהז"ג ואותו ל"ל ועוד מי לא אמרינן זכור ושמור בדבור אחד נאמרו ואמרו כל שישנו בשמירה ישנו גם בזכירה וטעמא דאיכא היקשא ואי לאו הכי פטורות משום דאתי משבת לשבת כי התוכל לשבות תוך ימי השבת ה"כ כתיב וביום השמיני קבע בה זמן התוכל למולו ביום ז' א"כ הכל מודים דהוי מ"ע שהז"ג ונשים פטורי' וא"כ אותו ל"ל והקשה שבכולן מנ"ל למול המעור וקב"ה לא ביאר והשם אמר בשר ערלתו וכל דאית לי' קצה יקרא בשר ערלתו וא"כ אברהם מנא ידע למול המעור ואח"כ במתן תורה לא ביאר מנא לן למול המעור אימא למול הלשון קאמר ועוד זה העני למה יצטער הולד מהול ומתוקן לא יצטרך בכל זה ועוד למה זו המצוה ולמה ליום א' יצוה לי"ג שנים שבהם שלא מתחייב בתרי"ג אלא בי"ג כן במילה לא יתחייב עד י"ג שנה ושמא י"ל דקב"ה ידע דלא ישמע אליו כי הוא נער התלוי בגופו א"כ אני אומר שהמצוה אינה מצוה כ"כ שעושה בע"כ שזה קטן שאם היה גדול לא היה מקבל זה הצער ע"כ אני אומר דאלולי דקב"ה מתחיל לברא הגפנים ואחר הקוצים היינו מבקשים לעשות כלייה על הקוצים וי לכם עמי הארצות אוכלי העכבר והשקץ דלא עסקיתו באורייתא ולא ירדפו אחר המצות להבין ולדעת סודות עשיית המצות ועד היכן נוגעת להכיר

הגוזר

הגוזר ולדעת הבורא אבל אתם עוסקים להבל ולריק ולקבץ ממון להניח לאחרים כי אינו הלך ללבוש בגדים ולפושטן ביום המות בבושת פנים לאכול ולשתות להתספק לסרחון במעיך ישפוט השם שאתם מאריכין הגלות ואני בהיותי בן ד׳ ולקחתי גם חלק משנה ה׳ ולקחני זקני בהיד ולקחני אל הר אחד מקום שאין שם ילוד אשה וישבנו ארבעים יום בתענית עם ו׳ לטרות פת ולגוחית מים עוסקין במלות לדעת ענייהם והנה בסוף הס׳ עמד זקני בתפלה ואני עומד לפניו בהול ומבוהל מגדל היראה והאימה כי ראינו מרחוק חיות רעות מכלות טובות והנה תפלתו:

האדרת והאמונה	לחי עולמים.
הבינה והברכה	לחי עולמים.
הגדולה והגבורה	לחי עולמים.
הדעת והדבור	לחי עולמים.
ההוד וההדר	לחי עולמים.
הוועד והותיקות	לחי עולמים.
הזכות והזכרון	לחי עולמים.
החן והחסד	לחי עולמים.
הטהרה והטוב	לחי עולמים.
היקר והישועה	לחי עולמים.
הכתר והכבוד	לחי עולמים.
הלקח והלבוב	לחי עולמים.
המלכות והממשלה	לחי עילמים.
הנוי והנצח	לחי עולמים.
הסגל והסיגוב	לחי עולמים.
העוז והענוה	לחי עולמים.
הפאר והפלא	לחי עולמים.
הצהלה והצדקה	לחי עולמים.
הקלוס והקדושה	לחי עולמים.
הרננות והרחמים	לחי עולמים.
השלוה והשקט	לחי עולמים.
התהלה והתפארת	לחי עולמים.

כי על רחמך הרבים אנו בטוחים וגו׳ ובאומרו ה׳ שמעה וגו׳ ראינו אדם אחד אדמוני ביותר ואחריו אדם אחד לבן כשלג ואמרנו יום בשורה הוא ומשר התורה בא וישבו עמנו וזקני תפים בי מהיד והחזקתי ידי מידו וקמתי מש׳ וישבתי אצל האנשים האלו ואמרתי אליהם אשביעכם בשר התורה שלא תזוזו מכאן עד בא שאלתי ואמרתי להם מהיכן המילה יוצא ואמרו לי פה אחד גם הכיסם גימל בגימל ר״ל כגלה ג׳ ימל ואמרתי להם א״כ יכתוב ימול להם כל זכר מאי המול ימול אמרו לי המל

בחיך

בתוך ימול בלשון ר"ל המל בחכמה הנק' תוך ימול בינ"ה הנק' לשון והנה תוך ולשון בראש הנק' כתר עליון ראש העליון ואמרתי להם תכניסו דבריכם באזני ואמרו החכמה אב הבנים והבינה אם הבנים חסד יניקתו מהאב כרחם אב על בנים והפחד יניקתו מהבינה קו ירוק מלך העולם והאב מלא רחמים וע"כ נקרא המל שאין שם ערלה חלילה וע"כ ימול לנער (לבער) הערלה אחיזת הטומאה ולכן באה המצוה לאברהם איש החסד לבער הערלה ולגלות אור העטרה המכוסה בחשך וזהו ביום הח' ימול מי ימול המל ימול לבער דין מהמלך היא אם הבינה וע"כ המצוה באיש ולא באשה וכאשר ימול המעור הוא היסוד כן הבינה יתרחק הערלה אחיזת הטומאה תבער הירקרוקית מהבינה ואין המצוה הזאת בלילה שאין דין מבער וע"כ אברהם לא הורשה לשמש עם שרה כל זמן שלא נטהר מן הערלה כי מהש"י בא אליו הידיעה והמילה בסוף האדם הוא המעור כי שם קיבוץ הקליפות והערלות ולא בהלשון שהדין בלשון מצד דיבוק הערלה ביסוד והאדם בשמטה שעברה לא חסר ממנו דבר כי אז השלום תם ונשלם אך בזו השמטה היצר דבוק עם האדם ע"כ צריך תיקון הוא שאמר לאברהם להטיף ממנו דם ברית וגם מן הדין היה למול תכף שיצא מן הבטן עם חתוך טבורו כי אין לאחר בזרע ישראל הקדושים דבוק הערלה אבל בעבור שצריך להיות שבעת ימים תחת אמו הם ז' ימי בראשית אמו היא הבינה שצריך ובח' ימול כי בכלל יעבור השבת כי אין למולו עד שיעבור גם השבת הנק' זאת כענין הנודר לגרש את אשתו מקיימה אלו ז' ימים ואח"כ מגרש ואין מתירין לו והכוונה שהנדר רומז בבינה וירד עד העטרה היא השבת וגם אין למולו ביום ז' כי צריך לשוב בח' שיום ח' רומז ביסוד הוא המעור כי עד העטרה הוא עשר כשתמנה מלמעלה למטה כענין ז' ימים יהיה עם אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן והנה גם זה הרוצה לראות פני המלך אין לבא זולת השוער הוא השבת והנה דין הבהמה כדין האדם לענין הסוד כי אפשר גם זה העברת הז' ימים משום חסרון המילה שבו להרמיז שהוא מהול אף שאינו מהול:

סוד מילה וכוונותיה:

וגם האשה כלולה מאש ע"כ אין יכולה לטהר הערלה פן ישרוף ויזיק ואמר וביום הב' בפתח כי בזמן המילה הב' רומז קולו בכתר וגופו בחכמה נפתחים ומשפיעים חכמה ובא ו' במלת וביום להרמיז אף כשעבר זמנו לא נשתנה ענינו שהרי ביום המילה הו' שהוא היסוד עם הב' שהוא כתר וחכמה ואין שם לילה והאומר שאם עבר זמנו מלו ואפילו בלילה לא עלה לו תשובתו בטוב וביוה"כ תעבירו שופר בכל ארצכם

והנה

והנה השופר רומז בבינה ומן השופר יוצא תרועה ותקיעה יום ולילה דין ורחמים ע"כ אין משפטו כי אם ביום שלא יהא כח לדין להזיק והב' בִּשְׁבָא עיקר להורות שגם השחר היסוד אשר בו נאמר לפניו ילך דבר והשבא רומז אליו גם הוא מחזר אחר זכותן של ישראל אך כי ביום הזה יכפר עליכם הב' פתח כי הזה הוא הת"ת הנק' הזה הוא יעבור ויכפר ובהיות היום מכפר שהוא המלך גם הלילה שהיא המלכה מכפרת ואינה מסרבת ברצון המלך ולכן נפתח הב' כי בהיות אלו מכפרים ושלום ביניהם שאם היא הבינה שמחה בבנים אם הבנים שמחה הללו יה ומקבלת מהב' הפתוח הוא כתר וחכמה ויושבת על כסא רחמים ודנה ברחמים אבל ביום השבת המלכה עם המלך שניהם בכסא אחד כי קראום וזמניה בכסא המלך כענין בואי כלה מלכתא והקריאה אליה בין השמשות של ע"ש ע"כ לא תבערו אש בכל מושבותיכם מבין השמשות של ע"ש עד בש"ש של מוצאי שבת וביום הכותי כל בכור הוא וביום הכותי כל בכור בלילה המכה כענין ואני ולא מלאך. והנה הו' ומשך הו' כולם בהסכמה בהסכמת הכלה ועל שסביב המעור והכ"י יש הרבה הרכות הנהרכים ומקטרגים כענין כל גוים סבבוני ע"כ לילין המעכבין את המילה חוזרין עליהם אוי להם לאותן שלא רדפו לדעת עיקר ידיעת התורה כי כל תרי"ג מצות הם עלה מהמרכבה העליונה וכל הגידין האברים של אדם כולם יש להם כח רוחני כנגדם הפוגם באחד מהם פוגם בכח הרוכב עליו ודע כי כל מצות הש"י נחלקים לחלקים רבים וכל מצוה הוא אבר וענף אחד מהצורה העליונה ובהשלום כל התורה נמלא האדם עליון שלם ודע שאין ספירה מהספירות שאין להם תיקון וחיבור עם הסמוכה לה וכשיתחברו כולם נעשו צורה אחת וע"כ ניתנה התורה שלימה מבראשית עד לעיני כל ישראל וגם דע לך שאין שמטה שאין נקשרת עמה שמטה שעברה וראה והבן שמטה חסד העולם כולו רחמים גדולים וקבלה הקב"ה היא הבינה ועשאה יה ושם בתוכה כל הנמצא בינתם והנה ב' שמטות נקשרים ואדוקים וכשמוע זקני דבריהם התחיל לשאול מהו ימל ואמרו הילד הנמול הוא היסוד והוא למ"י היא הבינה זהו שמאל למי אתה שב ואמר להם מהו למ"י אמרו לו הש"ע הוא שם מע"ב שמות ובמלאו של אהרן בבואו אל הקדש שלמדו משה והיה מזכיר כחותיו של הקב"ה ומלת הש"ע ה' ראשון גבורה ה' ב' העטרה והע' יסוד ע"כ ימל הערלה מן היסוד ואמר להם מהו הש"ע ואמרו בגימ' עו"ד ובגימ' ההש"ן בגימ' היסודי"ם בגימ' הלול"ה בגימ' לומ"ד בגימ' לה"ל בגימ' כל"ל בגימ' למו"ד בגימ' ד"ם בלב"ב וע"כ לריך להטיף ממנו דם ברית להנתן למקטרג ואז כולך יפה רעיתי ומום אין בך ומו"ם בגימ' אלהי"ם והנה נסתלק הדין הוא הדם א"ל מהו ימל א"ל ימל בח' ימל במ"ק ח' א"ל לקח פנים ואחור והנה ימל הג' רומז

בבינה

בבינה ואחור של טל הנ"ה מהבינה הנה למצרים ע"כ לא יוכלו לעשות ופנים של טל הנ"ל אהיה כטל לישראל א"ל א"כ מהו הטל א"ל טל ה' והוא שם משמשות של ע"ב ומורה בעטר"ת ת"ת שהכל מתגלגל על ידם כי הם חבור אחד ויחוד אחד והם ג' אותיות והם מורים ו' ומשך הו' ועט' ומתעלים עד הבינה אם הבנים לקבל כעגל היונק מהפרה וג' אלו ביחוד אחד ומורה של מל"ה כ"ו כ"ו ד"י ר"ל מ' הוא כ"ו ל' הוא ג"כ כ"ו וה' הוא ד"י והכוונה כ"ו ד"י הוא יסוד ועטר' וכ"ו הוא ת"ת הרוכב ונדבקים שניהן ברוכב ועולין בחסד ומשם לבינה וזה מלה וזהו בגי' הס"ן הנ"ך יהודי"ם המ"ל לה"ם לאד"ם א"ל מה ראה הקב"ה שלא צוה לאברהם למול והמתין עד שנעשה בן צ"ט שנים א"ל בעבור שהיה צריך לצאת ממנו ישמעאל שהיה סיג החיצון א"ל ומאי שנא מעשו שיצא מיצחק כשהיה מהול א"ל לא ניתן להאמר השיבו אומר אני הקב"ה ברא את אדם הראשון המורה דין וברא את הכל מהשמטה שעברה המורה רחמים והשמטה הזו איננה מתקיימת בהיותה כולה דין אם לא שתהיה עמה גם משמטה שעברה שהוא רחמים ואפ"ה חטאתה רבה ובא נח מזרע האדם שהוא דין ורחמים כי נח מהשמטה שעברה והושתת העולם מהם ואין לך דור שאין שם מהשמטה שעברה לקיים העולם ולכן אברהם בא מהם וכשם שיש ע' ענפים פנימים ע' שרים כלולים בק' הוא שנאמר בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה ונכללו בשש מאות אלף כן יש ע' שרים חיצונים כלולים בק' ונכללו בשש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים וע"כ עבר אברהם הלך וחסר וערל צ"ט שנה ולא אכל פסח ולא נתייחד למדת חסד לקיום האומות החיצונים ולא הלך עד ק' שנה שלא יהיה קיומם קיום חזק רק קיום חלש כענין פרי החג הולך ומתמעט והנה אברהם צ"ט שנים חסר הולכים וחסרים משם ואילך קב"ה השלימו והוסיף ונתגלה הי' במילה ונתייחד במדתו איש החסד ונתן לו הה' הוא ה' אחרון שבשם בן ד' להיות שר ונגיד בישראל להוציא ולהכניס ע"י נטילת רשות כשמעם דבריו שחקו ואמרו אמת הדבר והלכו להם ושבנו בבתינו א"ל האב חייב למול את בנו והרב למול את עבדו הוא שנאמר יליד בית ומקנת כסף א"ל הברכה אחת לשניהן א"ל לא אלא המל את הבן אומר בא"י אמ"ה אקב"ו על המילה ואבי הבן אומר בא"י אמ"ה אקב"ו להכניסו וכו' ואחר הקהל אומרים כשם וכו' וידעת בני כוונת הברכה שאם אבי הבן המוהל אומר למול את הבן ואינו אומר על שאבי הבן ממקום חכמה עילאה וא"כ אין לומר על דמלת על רומז בכתר כענין ותתפלל חנה על ה' והכי אמרינן בא"י אמ"ה יורד עד הת"ת אשר שהוא הכתר קדשנו במצותיו הם הד"ו פרצופים תורה שבכתב ותורה שבע"פ וצונו הת"ת על המילה על לקשור הכל בכתר שהוא על המילה הוא היסוד סוף האדם ואבי הבן מוריד גם הוא הברכה

עד העולם ואומר הקב"ה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו הוא היסוד
להיותו שלם ודוגמתו פנים ואחר שהשלימו אביו וכל הצינורות מיוסדות
והמדות מלאות מבקשים הקהל עליו רחמים ואומרים כשם וכו' אבל המל
את עבדים אומר למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית שאלמלא
דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה
חוקות שמים וארץ לא שמתי בא"י כורת הברית ואם הוא גר אומר
למול את הגרים ואינו משנה דבר אחר והכוונה שדם ברית הוא המפייס
את המקטרג והברית שלו ושקט וזהו קיום העולם ואחר המילה נוטל
כוס של יין להרמיז ביין המשומר בענביו ולא הופרש מענביו להעשות
יין נסך אותו יין המשומר הוא השפעת ששה ימי בראשית הראוי אותו
שפע לצדיק הוא היסוד הוא המילה ועל שהצדיק עושה תולדות כענין
זה ספר תולדות אדם ומלא זה רומז ביסוד וע"כ תקנו לומר ארבה
אותך במאוד מאוד ודע כי מה שאמר קידש ידיד מבטן הוא יצחק מדתו
פחד שהפחד נתקדש מהבינה א"ל בני לא תימא הכי אלא אימא זה
אברהם מדתו חסד ונתקדש והק' ידיד ה' שהרי כשאלה בית הש"י בגלות
ירד החסד ולא מצא ביתו ואמר לו הקב"ה מה לידידי בביתי וחק בשארו
שם זה יעקב הוא ת"ת ישראל שארו של אברהם הסומך בשלחנו ולאלהיו
הן י"ב הויות המתגלגלין עם יעקב הוא ת"ת ישראל הנק' יסו"ד י"ב
הויות נגד י"ב שבטים בני וי להקהל דלא עמדו במילה ופריעה ומציצה
עד גמירא כי אין במעלות מצות המלך (אלא) מעומד המל להם כל זכר
המל הוא להם והוא המוהל המל עומד והם ם ושמעת איך תקנו לפיים
את הזרועות (אברהם) יצחק עם בנו יעקב לברכו הוא שנאמר תן חלק
לשבעה וגם לשמונה ר"ל יצחק שמנה פעמים יסו"ד יעקב ז' פעמים
הוי"ה האמת בני התורה לא חייבה לאב שלא מל את בנו אלא לבן שלא
מל א"ע אם לא מלו אביו הוא שנאמר וערל זכר אשר לא ימול בשר
ערלתו ונכרתה והכוונה שאין כריתה ומניעה בדוגמא האב אך הבן
לפעמים יפסק ממנו השפע ודע שגזרה התורה שאם בהרת בערלה אף
לאחר זמנו חותכו עם הערלה א"ל הכי אמרו יבא עשה דמילה וידחה
ל"ת דבהרת השמר בנגע שבכל מקום בא העשה ודחה ל"ת שהזכות
רומז בת"ת הוא עשה ודוחה את שמור הרומז בעטרה שהיא לא תעשה
ושפיר מ"מ יש לתמוה דהא במקום שאפשר לקיים שניהם לא יבוא עשה
וידחה לא תעשה והא הכא שאפשר לקיים שניהם שימתין עד שיתרפא
וימול ואם לא יתרפא יבא עשה וידחה לא תעשה. א"ל ממתינין הדין שהוא
הבהרת לעמוד בערלה אין ממתינין ומן הדין היה תיכף שנולד להעביר הבהרת
אלא דלא אפשר משום שצריך ביום ח' ומיום השמיני ואילך מעבירין הבהרת
והערלה תועבת ה' גם שניהם א"ל שפיר קאמרת אלא בשר ערלתו למה לי
יכתוב ימול ערלתו א"ל בני הכי אמר קב"ה למה ימול הערלה בעבור
שהוא

שהוא בשר הבשר עודנו בין שיניהם והוא כתר הרשעים רשע מכתיר את צדיק אתכיהו והעבירהו א"ל מהו זה הדבר שאר"ז כי אמרינן אין עשה דוחה ל"ת ועשה וגם אין דוחה עשה שיש בו כרת והלא אנו רואים שהשבת עשה ולא תעשה וכרת ומילה דוחהו ונילף מיני' בעלמא א"ל משום דאיכא מילה ויבום שני כתובין הבאים כאחד ואין מלמדין אל"ר הלא אין באים כאחד דשבת עשה ולאו וכרת ויבום לא תעשה שיש בו כרת וגם יבום הוה לאו ועשה הדוחין לאו ועשה שיש בה כרת לאו לא תהיה אשת המת חוצה ועשה יבמה יבא עליה ואם כן נילף מיניה בעלמא א"ל בני משום דהוי שבת וקרבן תמיד עם המילה שני כתובים הבאין כאחד וא"מ א"ל הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין נילף בעלמא א"ל למ"ד מלמדין איכא עיכובא השמיני השבת דלכתוב רחמנא וביום שמיני וביום שבת מאי ה' אלא לעכב דלא נילף מיני' א"ל הניחא למד"מ צריך עיכובא אלא למ"ד א"מ למה לי עיכובא יכתוב שמיני ויכתוב שבת א"ל הוא סובר השמיני רומז לשמיני הידועה שהוא יסוד השבת רומז לשבת הידועה וגם דע לך הנולד מהול והנולד בחדש ח' לעיבורו שלא נגמר בריאתו ולא יתקיים והרי הוא כפל ואנדרוגינוס ויוצא דופן ומי שיש לו שני ערלות אין דוחין עליהן את השבת אלא מלין אותו בתשיעי כי יצא מכלל הדוגמא א"ל א"כ ספק נולד ביום ספק נולד בלילה אימתי מלין אותו ימול בח' דלמא נולד בלילה וה"ל ז' אל"ב מלין אותו בט' שאם נולד בלילה ה"ל ח' ולא ימול בח' דלמא נולד בלילה והוה ז' אין מלין בז' משום דהוי קלילה ועוד שלא כיוונו רק בזאת השרי מלותו בח' ואתה עשית אותו בז' וכן בין השמשות בשבת אין דוחין את השבת משום דהוי ספק וחיישינן דלמא השבת איננו ח' שלו והוא ע"ז וגילוי עריות וש"ד שכל המחלל את השבת עובר בג' תחת שלש רגזה ארץ ותחת ארבע לא תוכל שאת א"ל ולא ראית את רבא שבכי בברייתא מה דאמר דהוא אדם שבא לפני רבא ואמר לא שמע הילד ולא נולד עד חשיכה של שבת רק שמע שבכה בה"ש וא"ל רבא הוא תינוק יצא ראשו חוץ לפרוזדור בין השמשות שאם לא הוציא ראשו לא היה בוכה שכל זמן שהוא במעי אמו פיו סתום וטבורו פתוח וא"כ בין השמשות נולד דהוצאת ראשו כילוד דמי והוי ספק ואינו דוחה שבת ואנה שכח רבא הוא דארז"ל שמעה רבקה את עשו במעיה דקאמר אי שבקינן למיפק תחילה שפיר ואם לאו אבקע כריסה של אמי בעקבי ואלא ועוד אמרה רבקה א"כ שזה יהרגני למה ז"ה שבטוחני שילאו ממני י"ב שבטים כמנין ז"ה ואם הכא דפיו סתום ומדבר בלשון ארמי לשון הרבקה שומעת וגם זה הילד צעק במעי אמו ונולד בשבת מלין בשבת ורבא איך דן מה שלא ראו עיניו הוא לא ראה ראשו בחוץ ולא אביו ולא אמו ולא

אדם בעולם רק לעקו שמעו ואימא במעיה ורחם והבן מה שאחז״ל אין לדיין לדון אלא מה שעיניו רואות ואזניו שומעת והכא לא ראה ולא שמע. אל״ב לעולם רבא אמת אמר והיה בקי יותר מהמילדת אבל אגדה דרבקה אין לה פשט אלא הכי הוא הכוונה שעשו רומז בדין והדין צועק ומבקש לרדת ברבקה היא כנ״י ויעקב שהוא ת״ת אינו מניחו ורבקה אוחבת את יעקב ואמרה הלא הבטיחני לרדת בי כח י״ב הוי״ת לכבות האש שלא לרדת בי הדין בכח הקשה ולכן אין לחביא ראיה מזה וגם דע לך שמילה שלא בזמנו דוחה יו״ט שני חוץ מיו״ט שני של ר״ה וגם דע לך שהנולד בחדש ח׳ אין מפקחין עליו את הגל בשבת משום דהוי כאבן מ״מ למולו מותר כמחתך בשר בעלמא אל״ר אמרת שאין מפקחין עליו את הגל מנא ידעינן שהוא בן ח׳ דלמא בן ז׳ הוא או בן ט׳ והורגנו נפש בן קיימא לכתחילה ויולדת למקוטעין חי הוא א״ל משכחת לה כגון בתולה שנבעלה ביום א׳ וביום ב׳ משום דאין אשה מתעברת מביאה ראשונה וביום ב׳ מת בעלה או ביום אחד שבעל שתי בעילות ומיד מת דעכשיו כ״ע ידעי אי בן ח׳ הוא או בן ז׳ או בן ט׳ ובענין אחר אין לך ברירה כלל ומפקחין עליו את הגל בשבת והקודש לפקח הרי זה משובח אבל לענין המילה הן בן ז׳ או בן ח׳ או בן ט׳ מלין אותו ממ״נ אי בן קיימא הוא שפיר ואי נפל הוא הוי כמחתך בשר בעלמא אל״ר שמוהל דאמר אחזתו חמה ונתרפא ממתינין לו ז׳ ימים אחר שנתרפא ואח״כ מוהלין אותו ומאי שנא מאם כהו עיניו ונתרפא דתיכף שנתרפא מוהלין אותו א״ל בני חמה נכנס דין למעלה ומסתלק ע״י שבעת ימים עליונים ע״כ צריך להמתין ז׳ לעבור הדין מאם לגמרי ואחר נסתלק גם הערלה הלא תראה ילד הירוק והאדום שנשתנו מראיהן ממתינין להם עד שיחזרו כמראות כל הילדים ואם יבא לסלק הערלה שמא יפעל הדין מיתה הלא תראה שאם מת ילד ראשון ושני אין מלין את השלישי דוודאי דין לוחם בילדי האשה ההיא וממתינין לו עד שיגדל שאז נסתלק מכח האשה ודין שבאשה אין בו א״ל רבי אשאלך והודיעני בשלמא הגוי שמל אין מלתו כשירה עד שיטיף ממנו דם ברית שפיר ודין הוא שלא לחלוק כי הוא טמא וטמא שעבר אין טהרתו טהרה אלא אשה דפליג רב ור׳ יוחנן רב אמר הכי שפטורה מ״מ אם מלה היא בעצמה כשירה ור׳ יוחנן אמר פסולה ובשלמא רב דמכשיר קרא מסייעו שנאמר ותקח צפורה צור וכו׳ אלא ר״י אמאי פליג ומכחיש האמת א״ל בני צפורה אחר עשאתו א״ל והא כתיב ותכרות ת׳ נסתר לנקבה א״ל שב משה והטיף ממנו דם ברית ולדקו דברי ר״י שאין דין מבער דין וצריך המוהל לגלות העטרה ולפרוע הקרום ואין צריך לחתוך הקרום ההוא כתנו לכאן ולכאן להרמיז שהוא במקום חומה הביב העטרה כי מוליך העור הזה עד סוף העטרה ואז נראה שהעטרה מגולה בלא עור

אחר

אחר עליו ועושה מילה יפה לבער ממש הדם המלא סביב בסוף
במקום הדין פן יזוק וע"כ מילה ופריעה ומציצה שוין הן אלא שמציצה
צריך והיינו מעכב ודע בני שהמל בשבת כל זמן שעוסק במילה הוא שב
בין על ציצין שאינן מעכבין כי אעפ"י שאין מעכבין אין הדין נותן להמלא
שם שום ציץ ואחר שסילק ידיו על ציצין המעכבין שב שדוחין השבת
בשבילן על ציצין שאין מעכבין איהו שב ועתה שמע והבן דבעידנא דמקיים
עשה קא מעקר לאו אין לחוש לעקירת הלאו שהלאו הוא כ"י ועשה
הוא ת"ת ולוקה הלאו להדחות מפני העשה כי יותר מתקן העשה
ממה שמקלקל הלאו ולכן בהיות עשה ועקירה בהדדי שפיר דמי אבל
שלא בשעת עשה אסור להיות עקירה אפילו עקרת דבריהם כגון הבאת
סכין מחצר לחצר או אמירה לגוי דהוה שבות של דבריהם יותר טוב
לדחות המילה ליום ט' כי תכף שעבר אף של דבריהם שהם נאחזים
ממה"ד הרפה ומיד פועלת דין והנה פירוד המלכה מהמלך ע"כ אין
להביא דין בשבת וי להם עוסקים בדברים בטלים ולא בחכמה האמיתית
תורתנו הקדושה והמסורה והנקייה מפי משה ומשה מפי השכינה אמרה
לדעת עד היכן אמירה לגוי שבות של דבריהם מגעת וי להם עמי הארצות
דלא עסקיתו בתורה לדעת עניניה וסודותיה להזהיר מלהזיק בעליונים
ואתם עמי הארצות דעו וראו ומה אם לא תיקנו הסכין למול אין אומרים
לגוי לתקן והמילה נדחית ממקומה אף כי הוא עשה ודוחה ל"ת כ"ש
וק"ו לומר לגוי להביא ספר מרשות לרשות ואצ"ל מאכלות ויינות שסבו
לטומאה ולנסך ואתם מטמא נפשך והשבת מסורה ע"כ אוי להם המביאים
חומשים וסדורים וטליתות ע"י גוים כי הוא מצוה הבאה בעבירה ועבירה
עומדת והמצוה עוברת זכאין אתם ישראל העוסקים בתלמוד ואח"כ שבין
להעמיק בשרשו ומכירים עניניה ונזהרים מלהזיק בנפשם אפילו כחוט
השערה כי אחר היכר והידיעה עושין מאהבה ומיראה עליהם אמר
הכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום דביקים ממש
וחיים ממש הם הנקראים רעים למעלה ואהובים למטה והם הם שקנו
עוה"ב:

סוד הקידוש והבדלה ודיניהם:

וגם אמר זכור את יום השבת ונתעוררו רז"ל זכרהו על היין במה
בשבתות וזהו קידוש המקדשין ביין והוא מן התורה לקדש בשבתות
אבל בכוס ויין אנשי כה"ג תקנוה דהכי אמר ר' יוחנן אנשי כה"ג תיקנו
להם לישראל ברכות ותפלות קידושות והבדלות וקבעוה בתפלות ועל כוס
של יין א"ל נזיר שאינו טועם יין של מצוה שנאמר מיין ושכר יזיר לאסור
יין מצוה כיין הרשות ושואל מאי היא אלימא קידוש והבדלה והלא מושבע
ועומד מהר סיני א"כ ראה ר' האיך תפסו כל העולם השוטים והסכורים
וכי

וכי נשבע בש"ם לקדש על היין והלא מדבריהם לבד הוא לא מש"ם ומאי אין שבועה חלה על שבועה ועוד וכי נשבע בשר סיני מאי הוה והלא גזירות הוא כדר מהנדרים שחלין על דבר מצוה כרשות וא"כ אף שנשבע בשר סיני איך יוכל לטעום י"ם בחול ול"ם בשבת ועוד מה ראו ותיקנו קידוש על היין א"ל בנדר לא תמהו שחל על דבר מצוה אלא תמהו בנשבע שלא ישתה היין והוא מושבע ועומד מהר סיני ודע בני שהיין הוא משומר בענביו מששת ימ"ב והוא ששתה אברהם יצחק ויעקב הוא ראוי ליקרב ע"ג המזבח ונק' יין הרקח ע"כ מקדשין בו התוכל לעזוב את הלוי והתורה אמרה לא תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתיך כל ימיך אלו ו' ימי בראשית על אדמתיך זו כנ"י וע"כ מקדשין על היין א"ר מאי מקדש א"ל מברך על היין לפיים הדין ואומר אח"כ אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו וכו' ואומר כי שבת תחלה למקראי קודש ר"ל שבת רומז בבינה הנק' שבת הגדול והוא תחלה למקראי קודש ע"כ אומר זכר ליציאת מצרים כי הבינה הרכיבה תפארת על הזרועות ועשה מלחמה עם מצרים ויוציאנו מעבדות לחירות ואומר שבת קדשיך באהבה וברצון הנחלתנו היא כנ"י המקדשת היסוד בא"י מקדש השבת א"ל רבי מ"ע ביו"ט מסיים מקדש ישראל והזמנים ה"נ נימא מקדש ישראל והשבת ועוד כשחל יו"ט בשבת אומר מקדש השבת וישראל והזמנים יאמר מקדש השבת והזמנים אל"ב שבת היא הבינה שבת הגדול מקדש הו' ומשך הו' שנקראים שבת ומקדש כנ"י הנק' שבת הוא שנאמר את שבתותי תשמרו ב' שבתות וע"כ אינו מזכיר ישראל אבל ביו"ט אם הוא שבת אומר מקדש השבת היא הבונה ומי מקדשה כ"ע באמצעות החכמה והבינה מקדשת הת"ת הנק' ישראל וישראל מקדש הזמנים הן ששה ימי בראשית א"ל יאמר מקדש השבת ישראל והזמנים מאי וישראל א"ל הו' להרמיז שהוא משך הו' ונמשך לענין הקידוש עם הזמנים שת"ת הוא קודם על הקדושים ולא יסו"ד שהוא משך הו' אל"ר הכוס במאי רומז א"ל בעט' א"ל ולמה נשים היין בכוס שהיין הוא דין א"ל עם ו' ימ"ב זהו לא תעזוב את הלוי שהוא היין כל ימיך שהם ימ"ב על אדמתך זהו הכוס אל"ר ונקדש גם ביום בא"י מקדש השבת א"ל מאי האי דקאמרת וכי באשה פעמיים מתקדשת והלא אינה מתקדשת אלא פעם אחת והא כבר נתקדשה מאתמול אלא שמזמין הלוי בסעודת היום וסעודה זו כנגד ת"ת ומברך קידושא רבא ונק' קידושא רבתי כי הפיוס הגדול מכל ענין דאם איך פיוס אין דבר וע"כ ברכת היין קודם וכיון דקודם קדושה רבתי הוא אל"ר הראית רב בעבור שהוא בבלי שם בלל ה' למד ענייני הבלילה ואמר יין שאינו ראוי לנסך ע"ג המזבח אין מקדשין עליו ולדבריו אם בלל אפילו כחרדל דבש או שאור הפוסלים אותו בניסוך לא יקדש א"כ יהיו צריכים לבער שאור ודבש במקום שיש חביות יין כחמץ בפסח

ועוד

ועוד רבא אמר בפי' סוחט אדם אשכול של ענבים ומקדש אעפ"י שאינו ראוי ליקרב ע"ג המזבח אל"ב רבא בקי בבריאה הוא אבל רב בבליעה ובאמת נדקו דבריו כי דבש ושאור אפי' כחרדל עם היין מבטלין הקדושין כי אין להם קירבות בין הזוג הוא שנאמר כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה אלא יין יורד מהכמה עילאה ובא בפחד ונכנס בכוס הוא כה"י וע"כ מקדשין אותו אבל יין היוצא מהכוס בחוץ הוא הנק' יין נסך ישתו יין נסיכם אבל יין הנכנס בכוס עליו אמר כה"י כי טובים דודיך מיין אבל שאור ודבש אין להם עירוב כלל עם זה היין ואם נתערב אפילו כחרדל פיגול הוא לא ירצה וטעם יין בעינן בקידוש ולא ריח ואין מקדשין אשיכרא חילה ביטול קדושה איכא הכא אל"ר מהו שיאכל האדם בע"ש מט' שעות ולמעלה ואין שומעין לר' יהודה דאוסר מט' שעות אע"פ שהוא מלך ובלבד שלא ימלא כריסו וע"כ אם התחיל וקידש עליו היום פורס מפה ומקדש וגומר סעודתו ומברך בה"מ א"ל יאאת מכלל היסוד אלא הכי הוא מפסיקין לקידוש ואין מפסיקין להבדלה ורב תחליפא בר אבימי החליף השיטה ואמר כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדלה וכשמו כן דיבר. ושמע הכוונה והסדר אם היה אוכל בע"ש ונמשך סעודתו עד בין השמשות פורס מפה ומברך בה"מ של חול ואח"כ מקדש ומפריש החול מהקודש זהו מפסיקין אבל אם הי' אוכל בשבת והחשיך היום לא יפסיק סעודתו אלא ישלימנה ויברך של שבת בחול ואין בכך כלום ואח"כ יבדיל זהו אין מפסיקין להבדלה זהו הסדר ושמע הכוונה למה מפסיק בע"ש בעבור שאין לך דבר שעומד בפני הכנסת כלה במלך והנה הגיע השעה וזה לא יסיר שירת הפה הוא הקידוש לקדשה עם המלך ולגרש דרכי החול מהם על כן מברך ברכת המזון ואח"כ מקדש אבל בשבת אין להפסיק סעודתו להבדלה אלא הולך ואוכל כאדם המעכב את המלך (והמלכה) אצלו ואם יפסיק הנה מגרש המלך מביתו וזהו זכור זכרהו בכניסתו לקבלו קודם שקיעת החמה ושמור שמרהו ביציאתו כאדם השומר את המלך כשהוא בביתו ואינו הוסב שילא מביתו וע"כ ארז"ל כל מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך נראה שאינו הוסב את המלך ודוחהו והמלך פועל מדה במדה ודוחהו מן העולם וי להם עמי הארצות שאינם מכירים המלך והמלכה לכבדם אבל בכניסה וביציאה אתם תולאין אלף תחבולות ואלף טענות לחלוק עם דוגמת המלכה לקללה ולהכותה לגרשה מביתך ואח"כ לאכול תמרורים עם גחלי רתמים ואלו היה בא עם הארץ ממינהם וקשקש בכיסו וידיו דמים מלאו היה מקבלו בסבר פנים יפות והיה ממסר את אשתו תרבה מאהלים שנויי שניות כי העושר והכבוד מלא מין את מינו וניער אוכלים ושותים ומשתכרים והמלך והמלכה באו לביתו אשר להם העושר והכבוד ובידם הכל והוא מעלים עיניו מהם מראות בכל

ומגרש

ומגרש המלך והמלכה מביתו יצא רצון שאשה אשר הכה דוגמתה יכה מכת מות. זכאין אתם ישראל עוסקין בתורת המלך והמלכה ומכירים אותה באהבה ובחיבה וקשה להם להכניס לילך מביתם. אמר ליה רבי הרי שהיה אוכל וגמר סעודתו וברכת המזון שלו עם הכנסת שבת יברך בה"מ וקידוש על כוס אחד או בה"מ על כוס א' וקידוש על כוס שני א"ל בני אין לנו גדול וראשון כאל"ף הוא ראש לכל האותיות ורב ששת הטולה אלף ואמר אין אומרים ב' קדושות על כוס א' והכוונה כי כוס החול פועל דין וכוס שבת פועל רחמים ע"כ מפרישין א"ר מאי האי והא י"ט באחד בשבת דמברך הבדלה וקידוש על כוס אחד ותו הברייתא לועק או שאין לו אלא כוס אחד במוצאי שבת מניחו לאחר המזון ומשלשלין כולן על כוס אחד לאחריו והא הכא כעושה ב' קדושות בכוס אחד ותו בה"מ וז' ברכות על כוס אחד אל"ב י"ט בא' בשבת מקדש ומבדיל בכוס אחד חדא מלתא היא דאין מבדיל אלא בין קדש לקדש והכל קידושין בה"מ והבדלה הכל של חול אלא בה"מ וז' ברכות תרי בעינן והאומר בחד ע"כ שאין לו יין אחר שאם יש לו אין שומעין לו אבל בה"מ של חול וקידוש של שבת אין להם עירוב בכוס אחד וגם אסור לאדם לטעום כלום קודם שיבדיל אבל מים שמודים בהוראת שבות שרי ואלו דבר אחר הוה לי' כמקדים ואוכל קודם שלחן המלך בברכה א"ר ולא ראית אמימר איך היה נזהר שלא להביא מ"ר במ"ס כדי שיהיה רם אמימר הוא שהביאו לו שכר להבדיל כי לא היה לה' יין ולן בתענית ולמחר הביאו לו יין והבדיל ואכל מיד וכ"ז שלא להזיק כ"ז שלא נתברך המלך בהבדלה גם אם לא טעם מלא לוגמיו לא יצא כי זיל בתר שיעורא ולא ידעת ב' שהשיעורים בהכ"י הנק' סיני הוא שארז"ל שעורין הלכה למשה מסיני וגם אם טעם בדיעבד אינו פוסל לא בקידוש ולא בהבדלה ומקדש ומבדיל וגם אין לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל דהוי כטעימה קודם שיבדיל אלא אומר תחלה בא"י אמ"ה המבדיל בין קדש לחול ועושה מלאכה ובכוס א"ל ומאי רבותא פשיטא א"ל כגון שלא הבדיל בתפלה וגם ארז"ל אם התפלל של שבת בע"ש אסור לעשות מלאכה טעה והתפלל של מוצאי שבת בשבת אסור לעשות מלאכה עד שתחשך ויברך על הכוס ואין לברך על האור עד שתחשך שאין נברא המלך בפועל וחילול א"ר ואף לכתחילה א"ל של שבת בע"ש מתפלל לכתחילה של מוצאי שבת בשבת לא נשים חייבות בקידוש דבר תורה שהרי אמרו זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה ונשים הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה א"ל והא שבת לאו שאינו שוה בכל ואין מקישים שהרי הכהנים מקריבים בשבת א"ל הואיל וזר שוחט ג"כ בשבת הוא שוה לכל א"ל ולאו שאינו שוה לכל אין מקישין והרי ציצית ושעטנז לאו שאינו שוה לכל שהרי שעטנז הותר לכהנים

בשעת

בשעת העבודה וטעמא דהוי ליה שני כתובים הבאים כאחד הא לאו הכי מקישין ואינו טוב בכל שהרי הותר לכהנים א״ל התם פוא״ל ובמשנה תורה הוא מקישין אע״ג דאיכא תרי קראי אלא למה לא הקישן אלא משום דהוי לאו שאינו טוב בכל ועוד ציצית שהז״ג שעטנז שאין הז״ג א״ל ואלא בני בציצית ל״ל א״ל איצטריך דאי לאו בני ה״א נכי דפטור מציצית אם טוה קשרה וכרכה ציצית הציצית כשר קמ״ל בני אפילו טוה וקשרה וכרכה פסול דומיא דמילה כשם שפטורה למול את בנה ואם מלה פסולה וצריך להטיף ממנו דם ברית אל״ר מ״ש מסוכה דפטורה וסוכתה כשירה א״ל הכך שאינו מקבל טומאה גורם אמר ליה רבי ומיני׳ יקשה שמור לאו שאינו טוב בכל נשים כאנשים שנשים אפילו בחול אין לאם עסק בקרבנות וכי התירו שחיטה בזר דוקא באיש ולא באשה שכן קיבל משה מפי הגבורה שחיטת נשים פסולה אפילו בחולין וא״כ ע״כ לאו שאינו טוב בכל מקישין וא״כ ישתוק מו׳ דאיש אמו ואביו תיראו שבא לרבות את האשה ונקיט מוצא שבתותי תשמרו כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה וכו׳ אל״ב ומי הוא האומר נשים פסולות בשחיטה הא משנה מפורשת וכולן ששחטו וכו׳ וכושא ונותן מדקתני ששחטו דעבד משום שמא במוקדשין משמע דנשים שוחטות אפילו לכתחילה אל״ר הרי משם נשים אי בעית אימא פשט אי בעית סוד פשט נשים דעתן קלות סוד קרבן מסרת הנפש האיש מעכר ולא האשה ועוד הכתוב אומר והבאת לרעיך כמוך הים אכזריות כאשה אל״ר מאן דאקים זכור ושמור ס״ל דנשים שוחטות ואמת אמר כי מן הקרבן דין בעינן והדיין לוקח דין ואומר דיין באשה ושוחטת לכתחילה ומ״ד דנשים אין שוחטות ס״ל אע״ג דהוי לאו שאינו טוב בכל מקישין אלא צריך לאו ועשה והכיהן שהז״ג או שהיכן שלא הז״ג ותיראו איצטריך דאין שם היקשא משום דהוי חד הזמן גרמא וחד שלא הזמן גרמא ואלא נשים חייבות בקידוש והכוונה מצות בעלה עליה וחייב במצות אל״ב אין לחלוק בדברי שמואל דהא ידע שבילי דרקיעא וידע שמקדש ת״ח העטרה שם השעודה הוא שנאמר באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי וגו׳ ע״כ אמר שמואל אין קידוש אלא במקום סעודה ולדקו דבריו כי הולכים ועולים למעלה והסכמתן במתיבתא דרקיע והלכה כמותו ולא בא שמואל למעט שלא יקדש בבית זה ויאכל בבית אחר כי זה מקרי מקום סעודה הוא״ל ומקדש ע״ד לאכול אלא בא למעט מה דעביד רב דמקדש בשתייה אפילו בלא אכילה ושמואל שפיר קאמר דבעינן אכילה באמת וגם בכי דע שאין מקדשין על הפת אלא על היין ומי לא יאמין לעדותו של ר׳ יוסי בר בון שאביו היה נ״ח (ר״ל בו״ן גימ׳ נ״ח) אוהב את היין ור׳ יוסי הוא דיין ואמר במקום שאין יין עובר הש״ץ לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם מקדש השבת משמע אי מקדשין על הפת לא היה

מקדשין

מקדשין בבה"כ ודע בני אע"פ שהוא דיין הואיל ואביו נח הי' לו שלא להביא בזה כי אין דבריו נשמעין דהא אימר על שלא היה לו יין להבדיל לן בתענית כ"ש קידוש כשאין יין אין לקדש כי אין קידוש אלא ביין אל"ר והא רב דאמר דמקדש אריפתא טועה בחשבונו חלילה וחסיד לי' לרב שפותח פיו דמקדשין בפת כי אין קידוש אלא ביין אלא רב בזמן שרצה לאכול וחזו חביבה לי' לאכול ריפתא היה יושב בשלחן ונוטל ומקדש על היין ואוכל ג"כ ריפתא ובזמן שלא היה רוצה לאכול אלא לשתות היה מקדש והיה שותה כי סובר שיש קידוש אפילו בשתיה שהשתיה במקום אכילה הוא כענין אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגלחו שמואל כי שתיה בכלל אכילה והאכילה עיקר אל"ר ומי דחקך בזה למה לא נאמר דמקדשי אריפתא אל"ב היין היוצא מחכמה עילאה הוא בדרך הפחד וע"כ צריך לקדש ביין אבל הלחם ויורד בחסד והוא מקודש ועומד ולמה נקדש בו ודע כי לח"ם בגי' החכמ"ה ועל היין הוא אומר לא תעזוב את הלוי א"ל הרי שאין לו יין מה יעשה א"ל לא ילין בתענית אלא יקדש בלא יין ואם לא מצא יין איני מקדש אריפתא ולא בשכר אף כי הוא חמר מדינה אלא מקדש קידוש בלבד ואוכל משום דלא אפשר דלא אכול פת בשבת ויו"ט וזה הדין בהבדלה אוכל אלא שממתין עד יום ד' הוא יום הרומז בפחד לא מצא יין מבדיל ביום ד' בלא יין ודע בני אם חל יו"ט ביום א' מברכין במוצאי שבת יקנה"ז הכל בכוס אחד והכוונה מברך תחלה על היין לכלול הלוי ואחר כך מקדש המלכה והמלך ואחר זה מברך על הנאת הנר שאחר הקידוש הנאה ואח"כ הבדלה בין קודש לקודש והכל קדשים וזמן ידוע ואח"כ כולם שייכים בכוס אחד אל"ר על הבשמים למה לא יברך א"ל עדיין המלכה עם בשמי המלך ולא עם המלך בשבת ובמוצאי יו"ט אפילו שאתה מבדיל אין לברך על הבשמים שאפילו בחול בשמי המלך כלולים בה ואם לא כולם מקלתם שאם לא תאמר כן לא הנחת קיום לעולם מאי בשמי המלך נל"ח הו"ד יסו"ד אל"ר אימא לי ענין הבדלה מאי כוונתו אל"ב בפר"ג הוא ד"ו פרצופים. במ"ב הכוונה שהפרי הוא מבושם מהעץ הוא הת"ת שבו מיני בשמים. בורא מיני שהם זה מדבר בד"ו פרצופים הוא האור בין קודש לחול שבחול פועלת דין א"ל רבי א"כ לא ימות אדם בשבת שאין דין בשבת אל"ב המקבלים מביאין עליהן דין אף בשבת אלא שבאופן זה בכל מה דאפשר יש לנו ליזהר שלא לעורר דין כי כל מעשה שלמטה מעורר למעלה ומה שנהגו להביט בצפרניים בעבור שאדם הראשון נברא כולו רחמים אשר לצפרניים רומזים עליהם ואחר שחטא שב לדין ואנו מביטין בהם ומעידין שמאותן הרחמים שנברא אדם הראשון נהנינו בזה בשבת וצריך שיכיר בין הציפורן לבשר ואחר מברך וגם דע שאין לברך בנר גוים שהם מחשבתם לע"ז ומהם אורו בפירוד. אל"ר הראית מה

אמר

אמר ר' יוחנן וריש לקיש קרובין נאמנין אמרו אז אמר וירא אלהים את האור ויבדל אלהים הוא הבדלה א"ל הכי הוא וע"ז אמר מברכין על האור ודע בני שאין לברך על האור רק במוצאי שבת וגם במוצאי יוה"כ בעבור שנאסר עליו ועתה נהנה:

דיני שבת וקבלת שבת.

וגם אמר וביום השביעי תשבות ונתעוררו חז"ל מצות עשה שלא לעשות שום מלאכה ביום השביעי המלאכות האסורות. א"ל מאחר שמלאכה אינו עושה מה יעשה על כל פנים אין לעשות לו רק לישב כאבן דומה לאכול אינו יכול משום טוחן בשיניים לשתות אינו יכול משום משקה למחים שבמעיו לשהין אינו יכול משום שמוליד לחלוחית בארץ א"כ מה יעשה. א"ב ארבעים אבות מלאכות הן ולכל א' יש לה סוד נפלא והעובר על א' מהן עובר בלאו ועשה ומיתת ב"ד בעדים והתראה אלא המתענג בשבת קיים עשה של נביא ולא זוטר היא דהא ערבה מדבריהם ודחי ראש השנה ממקומו הוא שנאמר וכבדתו מעשות דרכיך שלא יהא הליכות שבת כהליכות חול כי בשבת צריך ללכת לאט בכבוד ובשררה כי כן כנ"י מתחררת בשבת ממלאת חפציך חפצי שמים מותרים חפציך אסורים כי כן כנ"י אין לה מחפלה כל עיקר כי היא כלולה ברחמים חפצים פנימיים חפצי שמים הוא ת"ת הנק' שמים ואתה תשמע השמים ודבר דבר שלא יהא דיבור שבת כדיבור חול שהדיבור פועל בענין החפ' אל חפן אל מנחתם. א"ל להרהר מאי א"ב לא הנאת חיים בעולם דיבור רצונו הרהור בעל כרחו א"ל מאי האי א' דיבור עבירה הרהור. קשה סימנו דהרהור עבירה קשה מעבירה א"ל מי סברת דיבור המזיק לא דיבור בעלמא שלא ירבה לדבר כי הא דאמו של ר' ישמעאל בר' יוסי היתה מדברת הרבה ואמר לה בנה ר' ישמעאל אמי שבת היא ושתקה ולא אפשר שהיתה מדברת דברים המזיקים כי בעלה ר' יוסי דיין והיתה נזהרת. א"ל קבלת השבת האיך הוא א"ל פוסק ממלאכתו בחצי היום מחצי היום והולך משתדל בתיקוני שבת הוא בעצמו שכן חז"ל מהם חריך רישא מהם מלח שבועא שכן הש"ת מכבד השבת הוא שנאמר באתי לגני אחותי כלה וכתיב וכבדתו במה מכבדו בבגדים אחרים מבגדי חול וידעת בני שבגדי שבת הם השפע שמקבלת מספירות העליונות שבחול מקבלת דין ורחמים ופועלת ובשבת כל השפע רחמים ועל כן ישנה בגדיו ואם אין לו ישלשלן כדי לשנות ולסורת כענין ור' יוחנן סורונו בזה דאמר הבגדים אינון מכבדין ובגדיו קרי בי' מכבדותא ואחר שילבש רוחץ פניו ידיו ורגליו ויעבור מעליו דרכי החול כוא שנאמר בזעת אפיך תאכל לחם ואז"ל הטובל בעי"ם דקב"ה מקבל תפלתו וקושר אהבתו בו כי

מדובק שהשבת שהוא השחר בשבת ואח"כ מתעטף בטליתו וקורא לחביריו ולאשתו וביתו בואו ונלא לקראת כלה שבת מלכתא ומתחברים ואומרים באי כלה באי כלה. א"ל מאי האי אנו רוצין לעלות המלכה אל המלך וזו הקריאה אינה קריאת חיבור. א"ב קריאתינו היא התעוררת לקרותה מלמעלה ויהיה שולחנו ערוך ומטה מוצעת ונר דולק ושולחן רומז בכנ"י אשר נערכה ברחמים ומטה רומז בכנ"י מוצעת להחתן ונתונה בין לצפון לדרום וכענין כנור היה תלוי מראשותיו של דוד ונר דלוק הוא נר מזרח רומז בת"ת ודולק עם נר מערבי היא כנ"י וטוב היה להדליק ב' נרות נגד מזרח ומערב אלא שקרוב הוא הדבר שים לחוש לשניות ח"ו שם הזוגות אלא בב' נרות אין שטן ואין פגע רע כי ג' אינם רואים ואינם מזיקין ואז הולך ומתפלל וקב"ה מעלהו לפניו ומלאך ה' לבאות יוצא ומלוה אותו לביתו ורואין שולחנו ערוך ומטתו מוצעת ונרות מתוקנים ועונים שניהם ואומרים יהי רצון שגם בשבת שבאה יהא כן ויזהר שלא יחלוק ולא יכעום רק יהיו פניו שוחקות שאם ח"ו יחלוק עם אשתו יצא שכרו בהפסידו ודמו בראשו כי אין בעולם חטא כחטאו שהביא קלקול למעלה בחלקו אוי לו ואוי לדרים עמו כי ילכדו בעונו א"ל מאי האי דאמרו רבותינו ז"ל דהלחם של שבת מונח בין ב' מפות כמו במדבר שהיה מונח בין טל לטל שומו שמים על זאת והא המן ירד בחול בין טל לטל גם אנו נשים כן הפת בחול בין ב' מפות ובשבת לא ירד המן כלל ואדרבא לא נשים הפת בין ב' מפות כי כזה לא נעשה במדבר בשבת. א"ב ולא שמעת בזה דבר א"ל שמעתי וידעתי מפי זקני ונשאל ממנו ויגיד לך ודע כי מ"ן מלא מ"ם נו"ן הוא קו"ף מלא וקו"ף מלא הוא יהו"ד אלהי"ם שקי לבדו הוא יהו"ה וכל ארבעים שנה שעשו ישראל במדבר היו הד"ו פרצופים עם ישראל וכל זה בעבור שהוא במדבר הדין קשה והא מן רומז בת"ת ועטרה ומעילת העילות ירד להם הטל לפרנס את ישראל שלא להניחם ביד הדין והנה הת"ת בין חכמה עילאה לחכמה תתאה ואין לעשות כן רק בשבת כי החול שלהם לענין הרחמים שלנו בשבת ואח"כ יסלק המפה ויסעוד וזה יעשה גם למחר והאמת דע בני שצריך בשמוליא לחם משנה בערב ובבקר ולא בסעודה ג' והכוונה מגי סעודות יתבאר לפנים בעזה"י. א"ר מהו זה הדבר שאז"ל שצריך לחם משנה ומאחו גם אסמכתא ולא חשו לשניות א"ב מאחד עושה השמוליא אלא שחבירו עם האחד הוא תי"ת ואין כאן שניות דכתיב את שבתותי תשמרו ב' שבתות עטר"ת תפאר"ת ויחוד אחד לשניהן הלא תראה שצריך לאחוז ב' הככרות בעשר אצבעותיו לחבר כל העשר ספי' וכן יסדר שולחנו גם במוצאי שבת ללוות המלך והמלכה בכבוד גדול וידעת בני שנר שבת רומז במזרח השמים שלום הוא שנאמר וידעת כי שלום אהליך הרי כאן ב' אושלים

עליון

עליון ושלך א״כ חובה הוא ומברך אקב״ו להדליק נר של שבת ואין לברך על הדלקת הנרות דהוא מלך וניתן לו מכ״ע שלא יכבה נרו אלא הוא ציונו להדליק נר זה ולעורר בכ״י ועל נר זה רומז בכ״י הורה שבע״פ ארז״ל השב אחר נר נאה הווין לי׳ בנים זכרים ת״ח :

סוד שלוש סעודות בשבת

ודע בני ישראל שר׳ אלעזר ברי׳ יצחק ידע ברזי עילאה ואמר אסור לאדם להלך בע״ש יותר מג׳ פרסאות מעלות השחר כדי לחזור לביתו מבע״י כדי לעשות צרכי שבת ואם היה באושפיזא אין לחוש ודע שאין הדלקת הנר קבלת שבת רק למדליק משהדליק הורה שקבל עליו השבת אל״ר במאי מכבדו א״ל בבגדים ובמה מענגו א״ל אם ראוי לאכילת בשר שמלכותו בכל משלה מענגו באכילת בשר ואם איכו ראוי מענגו במאכלות אחרות ושתיית יין מזוג וראוי שלא נתכסך כי הראוי לאכילת בשר והוכל מתקן נפש מישראל והוא לי׳ כמקריב קרבן ואל יאמר אצטרך לבריות לענג השבת כי במה שאתה מתקן בעונג אתה מקלקל בצורך לבריות שהשואל הוציא עצמו מן כלל ישראל ומודה שאיכו כדאי לקבל מידי שמים ולא סוחר שהאלה אלא למי שאיכו יכול לחיות זולת שישאל הוא שארז״ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אל״ר למה נחסר הו׳ ממלת ענג אל״ב וידעת בזה א״ל ידעתי נחסר לאחרי מילי האחד לרמוז שאסור להתענות בשבת עד ו׳ שעות כי גורם להסתלק הו׳ מהעטרה והכתוב אומר באתי לגני ואכלתי אל״ב האי דרדקי דבי רב ידעי אלא אמור מלתא אחרת אל״ר מתלבש בעור מלורע אל״ב הייכו ענג אותיות נגע א״ל מה יהיה לחסידים המתענים כל ימיהם אפילו בשבת א״ל האי ענג שלהם הוא כי לבם לשמים וקב״ה מעלה להם כאלו הקריבו קרבן תמיד בשבת ודע בני שעונת ת״ח משבת לשבת ר״ל ליל שבת והביאה היא בכלל ענג ולא בחול משום דאתעסקו בלימודייהו תפשוט מי שתורתו אומנתו פטור מהביאה אלא בע״ש צריך אל״ר הראית שבאכילה יקנה אדם עה״ב וארז״ל המקיים שלש סעודות ניצול משלש פורעניות וכו׳ וגדול מזה אמרו שיש סמך בתורה לג׳ סעודת בפסוק ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה׳ היום לא תמצאוהו בשדה והלו בא זה לג׳ סעודות היה כתוב אכלוהו היום ג׳ סעודות. אל״ב ג׳ סעודות סודם סוד גדול אין כמוהו וע״כ נאמר ברמז ונתן סודו לחסידים ז״ל והם אמרו המקיים ג׳ סעודות ניצול מג׳ פורעניות מחבלי משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג מגוג שנאמר הנה יום בא לה׳ וגומר והכוונה סעודה הראשונה נגד העטרה וב׳ ככרות לחברה בת״ח ואז ינצל מדינה של גיהנם כי העטרה מדת הדין הרפה כדנה בעי׳ שרים את התחתונים וגוזרת אליפין וגיהנם ולכן

המוציאה

השמאלית מהדין ומקרבה אל הרחמים ע"י פעולת הסעודה כי היא מאילו מן הדין הסעודה שנייה נגד הס"ת ות"ת עתיד לעשות מלחמה עם שרו של עשו הוא סמא"ל ואלולי הבינה עוזרו ומעלהו עם במתי ארץ הם הזרועות אין כל בריה יכולה לשמאל והנה הס"ת מגדע אילנו של סמאל וע"כ נק' גדיאל מלשון גודו אילנא וזה יהיה בביאת המשיח והקב"ה מאילן ע"י קיום השלש סעודות כי בהיות הקירוב שלה בד"ו פרצופים אז אם הבנים שמחה הללו יה וע"כ צריך שני ככרות אבל סעודה שלישית רומז במדה הנק' אין הוא המקור העליון וע"כ אמר היום לא תמצאוהו בשדה כי זו המדה איננה בדין כלל כי מלת שדה רומז בדין ומתקבלים ע' שרים החיצונים וע' אומות למטה ובאו כולם לעשות מלחמה עם הד"ו פרצופים שרי ישראל והאומות למטה עם ישראל וכולם יעמדו בדין שהעתקה עולה למעלה בסעודה ג' הוא כ"ע כולו רחמים ועליו נאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ועוזרה ומצילם מידם וע"כ הסעודה הזאת איננה צריכה לחם משנה ומי הוא המוכה בסנורים ועיניו פקוחות ואינו רואה ישמע ויפקח עיני שכלו וישכיל ויראה במעלת המקיים ג' סעודות והשכר המיועד הגנות לו בכוונה עליונה הזאת והמצריך לחם משנה בסעודה ג' הוא בחוץ כבן זומא ומי שלא עשאן בזמנו לא עשה כלום כי לילה ושחרית ומנחה צריך. ואם מילא כריסו בפירות הוא הבל וריק כי פת צריך בסעודה שלישית כמו בראשונה ובשני' וכוונת האכילה להיות מחשבתו על כל דוגמא ודוגמא לקרב המדות ולחבר את האשל ויש לך לדעת מפני מה גזרה התורה באוכלי המן במדידת העומר הוא שנאמר ועשירית האיפה אלא כדי שיעלו בעשירי' הוא כנ"י המספקת מזון לכל בריה מעלה ומטה ולהללה כענין כל הנשמה תהלל יה הללויה:

ענין יום כפור וענינו

וגם אמר ביום הכפורים שבת שבתון יהי' לכם לומר לך כשם שהשבת הוא לי' עבר עשה בעשיית מלאכה כן ביה"כ. א"ל יכתוב שבת או שבתון מאי שבת שבתון א"ל אם תאמר שבת למטה יהיה שבתון לכם. א"ל מאי שבתון א"ל הרי כאן ג' מדות שבת כנ"י ו' רומז ביסוד ן' פשוטה הוא שבת הגדול והנה האם עם הבנים עמך שנאמר הוא לכם שיום הכפורים רומז במדה הנק' אם הבנים היא הבינה ורומז בעטרה וזהו שנאמר כפורים מיעוט רבי' שנים ע"כ קרא גם את יה"כ שבת ומאחר שנקרא שבת יש לנו לומר כל הדינין אחר השבת כי שבת בשבת חוזן.

וגם אמר ובעשור לחודש השביעי הזה תענו את נפשותיכם והרי הוזהרנו במצות עשה להתענות ביום הכפורים ורב חסדא אים החסד

המרחם

המרחם אמר הוא״ל והתורה כתבה עינוי יה״כ א״כ צריכים אנו לעשות חמשה עינויים ביה״כ הוא שארז״ל יה״כ אסור באכילה ושתיה שהוא בכלל אכילה וברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה וכ״ז כדי שנתכפר. אל״ר יחייבם לתת צדקה ויחייבם לשוב בתשובה שלא תענית בלא תשובה מי מעלי שלא תשובה העיקר הוא שנאמר וירא ה׳ את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ואח״כ יזהיר ויענים ויאמר כי כל הנפש אשר לא תשוב בתשובה ונכרתה אבל להתענות מה מועיל יתענה היום ולמחר יעבור אלף עבירות. ועוד למה באכילה כרת ובשאר עינויים עשה. ועוד למה בעשור לחודש השביעי ועוד למה שולח השעיר לעזאזל וכי הקב״ה חושש מהמקטרג שיקטרג לא ישמע אליו. אבל עתה יאמרו האומות יש שר שהקב״ה מעלה לו שוחד כי חושש ממנו שיתבעהו דין של אלי העולם ויתפייס בשעיר השוה מ׳ פשיעי׳ על כל אלה אלם דעתי ושכלי נבוך בקרבי. א״ל בני הגיע העת להוציאך מכל מבוכה דע בני כי סוד מופלא ועמוק ומפיק לא יצא כי לא ניתן להאמר דע בני באמת שגם המלאכים מתענגים על שעובדים אותם ואינם מודיעים לעובדיהם שהם תחת אדון הכל ולהזהירם כענין מאמר המלאך למנוח אם תעלה עולה לה׳ תעלנה אבל הם מקבלים עבודתם ומתקרבים לעובדיהם ומטיבם להם ע״כ אמר הכתוב יפקוד ה׳ על צבא המרום במרום. ודע שעזאזל כחו מהשכינה וסמאל ממונה על חטא ופשע והרהורים רעים ומראיתו אדום. ועתה אין הכוונה שהשעיר קרבן ודורון ממנו לעזאזל רק למדה״ד אשר משם מקבל סמאל ושעירים ירקדו שם והנה הקב״ה מזהיר לישראל הוציאו מביניכם כל עון והוציאו אותן בחוץ ואתם עלו בתשובה והתחרטו על כל עונותיכם כדי שיתגדל הרצון העליון ויהי׳ סופו נעוץ בתחלתו ואז לא ימצא הדין מקום לתבוע ולהשטין ולקטרג ואז הקב״ה נותן פרס לכל כח כפי סדר שסידרם הקב״ה ואז הכוחות הפנימות בפנים והחיצונות בחוץ ואז אין שטן ואין פגע רע כי השעירים בחוץ ירקדו והפנימים יעלו לקרבן לה׳ כי כן סידרם הקב״ה ואז כאשר לא ימצא הדין מקום ליכנס אף הוא מליץ טובה כי כשיצאו השעירים בחוץ הבינו וידעו שהפנימים קשורים ואוחזים בכ״ע ואין חפץ המלך להיות שום קטרג בישראל עם פנימים ואם לא יעשה כן לנעוץ סופו בתחלתו הנה קלקול בצינורות והפך בסידרם נכנסים החיצונים בפנים והפנימים בחוץ ויעקב אבינו ע״ה נתיירא מההיפוך ועבר מעבר יב״ק בגימ׳ יהו״ה אלהי״ם ונעוץ סופו בתחלתו וגירש כל כוחות החיצונים בחוץ וסמאל הרגיש בענין שאין חפץ ורצון המלך להמליץ רעה בישראל כי ראה שכל הדינין יצאו לחוץ היא המנחה השלוחה לעשיו. וע״כ התחיל והמליץ טובה בעד ישראל הוא שנאמר אציגה נא עמך מן העם אשר אתי וכל אותו יום יעקב בתענית היה וזו ביום שב עשו לדרכו שעירה

והעזאזל

והעזאזל אין לו מקום ליכנס ולהזיק ליעקב וע"ז רמזו רז"ל והשעיר
לא היה מגיע לחצי ההר ואיבריו נפרדים להרמיז לסמאל כי יפקוד
הש"י עליו וע"כ נק' כפורים מיעוט כפורים שנים כפור תבני' הרואנים
שנטמאו בעונותיהם של ישראל השוכן אתם בתוך טומאותם וזהו וטהרו
וקדשו מטמאות ב"י כי שלוחה היתה הוא שנאמר ובפשעכם שולחה
אמכם ועתה הלכו ממנה הטומאות ויצאו החיצונים ונתכפרה כ"י ונתכפרו
בניה וזהו כיפורים וזהו כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל
חטאותיכם לא אמר אכפר אלא יכפר כי עם התשובה יכפר שגם כ"י
נק' תשובה (תתאה) וראה בני כי בעל מום מוליך השעיר כי בסטרא
מסאבא מוליכין ע"כ צריך כיבוס בגדים כי יצא בחוץ והגן נטול מכל
צד ומכל פינה כי כחות הטומאה נדחקו והענויים באדם השביעי להרמיז
בשביעית שהיא כ"י שביעית לבנין ובעבור לחודש להעלות העשירית היא
כ"י העשירית לאצילות ביחוד הכל הם ימי התשובה אל הרצון העליון
והענוי בעבור שיש כוחות אלהיות אוכלים הקרבן מתוך האש וכנגדם
יש באדם למטה איברים אוכלים חלבו ודמו וע"כ יכוין עצמו לפני הש"י
כאלו הקריב עצמו לפני הש"י והבן מדברי ר' נחוניא בן הקנה שאמר לחכמים
והם ר' ישמעאל ור' עקיבא וכל חכמי ישראל א"ל בני הייכם אין קרוב להקב"ה
כלבו של אדם ועומד לפניו יותר מכל קרבנות שבעולם הכל מי שיושב בתענית
ומייסר לבו הוא הנק' קרבן שלם לפני הש"י וכאלו הקריב חלב ודמו וגופו
לפני הש"י ושלשה מלכים יש בגוף המוח והלב והכבד ר"ת מלך המוח
אוכל מכולם ונותן ללב והלב אוכל מכולם ונתן לכבד והכבד אוכל
מכולם ונותן לשאר האיברים כל הנחלים הולכים אל הים והכוונה
במיעוט חלבו ודמו מראה לפני הקב"ה כאלו מקריב קרבן אשה ריח
ניחוח וחלב לפני הש"י שע"י הקרבן עולה הלב למעלה וע"כ נאסר
האכילה כדי להרמיז בכ"ע שאין שם השגה כלל וכאלו מעלה הכל שם
בעין קרבן שעל ידו מתיחדים הכל שם וצריך להפסיק סעודותיו מבע"י
דהא בריתא היא האומרת ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב
אי בערב יכול בערב ממש ת"ל בתשעה הא כיצד מוסיף מחול על הקודש.
אין לי אלא בכניסתו ביציאתו מנין ת"ל עד ערב אין לי אלא יום
הכיפורים י"ט מנין ת"ל תשבתו שבתות מנין ת"ל שבתכם למדנו שכ"מ
שנאמר שבת שבתון צריך להוסיף מחול על הקודש א"ל רבי ראה אתה
שמשרע"ה הניח להם ס"ת ולא רצה להגיהו ולהוציא משם תיבת מערב
שאינו צריך וגם למה לא השמיעני ההוספות בי"ט ויבא שבת ויה"כ
מק"ו. ועוד מאי האי דמכחישין גזירת הכתוב התורה אמרה להתענות
כל יום תשיעי וליל י' וחצי יום עשירי והעד וכל הנפש אשר לא
תעונה בעצם היום הזה משמע בעילומו של יום והוא חציו ועל שאז
האדם נלאה ותאב לאכול חייבו כרת כדי שיזכר ואמר אך בעשור אך

חלק

חלק דומיא דחמץ בע"פ ואפ"ה מערב מיותר וטעות סופר הוא. א"ל בני אי לאו מערב ה"א עד ערב ולא עד בכלל קמ"ל דומיא דמערב שהוא לילה. א"ל א"ה לישתוק מעד ערב אלא מדאיצטריך ש"מ עד ולא עד בכלל ה"כ מערב למה לי. א"ל בני איצטרך שלא תאמר עד חצי היום קמ"ל עד ערב כל היום וה"א עד ולא עד בכלל קמ"ל מערב. אל"ר תענית חצי היום מאי מעלי לעולם ישתוק מערב ולא תוכל לומר עד ולא עד בכלל כי נקיט עד ערב לבערב מה בערב לילה אף עד ערב לילה כדי שלא תאמר עד ולא עד בכלל:

ועוד תוספות מ"ע שהז"ג ונשים פטורות וכדי שלא תקיש תוספות אל עיקר כי נסמך בערב שהוא עיקר עם הטעם שהוא תוספות איצטריך התורה לבטל היקש זה או איפוך מאחר דקיימא להו דנשים חייבות בתוספות ממלת התורה אדרבא נשים חייבות בתוספות מאחר שישנן בעיקר ישנן בתוספות והתורה הופכו לג"ש ונאמר כאן התורה ונאמר שם בסוכה התורה מה כאן נשים חייבות אף שם בסוכה נשים חייבות וא"כ נשים לחייבן בתוספות יה"כ ולחייבן נמי בסוכה מה תאמר תיקשי במלה ונילף ט"ו ט"ו מסוכה יש להשיב דאין למדין גזרה שוה מדבר הלמד מג"ש או איפוך דרז"ל אמרו התורה איצטריך לפטור נשים מסוכה א"ה נילף התורה התורה מה סוכה נשים פטורות אף תוספות יה"כ פטורות מה תאמר בלאו הכי מ"ע שהז"ג נשים פטורות אפ"ה איצטריך שלא תאמר נקיש תוספות לעיקר ויהיו חייבות קמ"ל התורה לפטור והקשה שבכולן התורה פטרה תוספות מכרת והעמידו בעשה לפטור הנשים שהז"ג הוא וכתיב התורה לחייב טומטום בתוספות דאי לאו התורה ה"א הואיל ובריה בפני עצמו הוא אינו במשמע קמ"ל הואיל וספק הוא חייב מי לא כתיב זכורך להוציא נשים ולהוציא טומטם ואי טומטים בכלל אשה הוא קשה ל"ל אלא אינו בכלל אשה וכדי שלא תאמר נילף מאשה שאינו בכלל אשה בא האדם לומר שהוא בכלל איש וא"ת מ"ש בראייה אינו לא בכלל איש ולא בכלל אשה ובתוספות הוא בכלל איש יש להשיב כשאין ביציו מבחוץ הא תניא בתוספתא ביציו מבחוץ מה תאמר פשיטא דחייב התורה ל"ל סד"א אפי' ביציו בחוץ הואיל ואבר בפנים בלא אבר לאו כלום הוא ובריה בפ"ע הוא ופטור קמ"ל התורה הטומטם שביציו מבחוץ חייב. אל"ר הנשים העניות שנדבק לשונם לחיכם מצד המאכלות התורה חסה עליהם וחז"ל לא חסו עליהם וחייבום בתוספות הקשה להם מכל התענית. א"ל בני העוד לך דברים. א"ל בני דע לך שחז"ל ירדו ממתיבתא דרקיע כענין הי' מלאכי ורוחו וידעו איזה חייב ואיזה פטור ולא יצאו מרצון הש"י אפי' כחוט השערה וע"ז אמר הקב"ה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל וכל אלו הסברות הכוזבות אין בהם ממש ושים דעתך

לדעת

לדעת כוונת הענייים. א״ר כמה פעמים אמרתי לך לדעתך ידעתי גם אני ועתה שיש דעתך כאשר שמעת מפי הריסה שמע גם הבנין חיוב התענית בי״ה כדי לפנות המאכל והתענוגים המשכים מאד היצר ומ״ה להיות הנפש פנוים מכל טומאה וכל זה כדי לפנות המקטריגים ושדין ורוחין בישין ממדה״ד הרפה ולהיות הפנימים אגודה אחת והחיצונים בחוץ דחויים וגרושים מבית המלך ואז יודעים ומכירים שאין רצון המלך לדבר קטגוריא ושבים ומדברים סנגוריא ובא המאל ואומר לפני הקב״ה יש לך עם אחד והוא כמלאכי השרת כמלאכי עליון ואין להם קנאה ותחרות ואם יתענה בתשיעי הרומז ביסוד ע׳ לאצילות א״כ לא פנה הבית מגלולים ואם יתענה בי׳ הרומז בכ״י עשירית לאצילה א״כ הוסיף חטא על פשע כי אכל מפרי העץ לבדו אשר לוה הקב״ה שלא יאכל ממנו לבדו וע״כ מוסיף מהאי טעמא להיות שפרי מכלל השורש ואמרה תורה להתחיל שעה אחת מט׳ וערב הוא כנ״י ויוסיף להרמיז בעשור מלמטה למעלה להעלות התשיעי והערב דרך מערב הוא הסוד עד ערב מדה״ד הקשה ולעשות חומה לגרש כל המקטריגים ולהשלים הדינים ולעשות נעילה הסוף עם התחלה וזהו שליחת השעיר בחוץ להוליאו שלא ירקד בבית וע״כ נשים חייבות בתוספות שאם לא יתענו בתוספות א״כ שבו לחטא הראשון ותקח מפריו ותאכל (עיין בקנה לספר בראשית בפסוק זה ותבין) וידעת עלה היום היא תשובה עלה התש״ת אזהרה גדולה הנפש אשר לא תעונה בעלם היום הזה ונכרתה כי לריך לעלות הכל בתשובה ובחסרון התענוגים הרומזין בכחות הטומאה הנגררין. מיצר הרע מסמאל והוא מפח״ד וכולי תלוים במלך מלכי המלכים והוא המלוה לעשות התעניות להתכפר כנ״י מעונות בניה ולייסר אורחותיהם לעלות בתשובה עד הקב״ה והוא מערב עד ערב והתשובה מעלה במלך מלכי המלכים שלא יפלוט בהם שום קטרוג והמלך נותן רשות לתשובה ויושבת על כסא רחמים ודנה את בניה ובלאו הכי אין שריך לשונאיהם של ישראל וכראו׳ הפחד שהבינה יושבת על כסא רחמים מיד גם הוא נהפך לרחמים ומברך לת״ת וסמאל לועק ברכני גם אני אבי ופחד אינו מניחו לכנוס ומעמידו בחוץ נחש שרף ועקרב ולמאון אשר אין מים רחמים ואומרים לו לחיות בדמים ועל חרבך תחיה ויעקב איש תם יושב אוהלים סגור בחומה סביב לו אין עדים להעיד רעה בבנין ונדונין ונלולין מחרבו של סמאל וא״כ התוספת שביה״כ לריך לכתבו ותשבתו שבתכם שבת וי״ע בא זה וגילה על זה כי לעולם חיבור הימים כענין ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ואומר לך סוד גדול ונעלם אך בעשור פזר במלת אך הוא אהי״ה כ״ע פזר נתן לאביונים וזהו תענו את נפשותיכם והקרבתם אשה היא אביון לב׳ שהוא התשובה א״ל בני מאי אך א״ל אשר א״ל מהו אשר א״ר בנתא ביתה ונכנס

בתוכה

בתוכה ואינו מניח שום רעה להכנס שם וישראל הם הגורמים שיושבים בתענית והם דוחים התענוגים הנמשכים מצד היצה״ר והוא הרעות מביתו שלא להניח רעה באדם אל״ב ואיך בנתה בית א״ל ליירהו ומלאהו א׳ יו״ד ו״ו יו״ד ש׳ יו״ד יו״ד יו״ד כ״ף ר׳ אינו מצטייר הרי כאן בי״ת. אל״ב בני מהו בית אל א״ל ההיקף נק׳ בית שהם שכן בי״ת במ״ק עולה ז׳ להרמיז בהיקף בית אל הוא בית ה׳ הוא כענין ושבתי בבית ה׳ :

דיני פסח ובדיקת חמץ :

וגם אמר ביום ראשון של פסח שבת היא שנאמר וביום הראשון מקרא קדש כי במקום שהמלכה כלולה ברחמים אין לעשות מלאכה הרומזת הדין בזעת אפיך תאכל לחם רק מעשה אכילה שרי כי כן הפעולות בכ״י באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי ולא הותר האכילה רק בראשון של פסח ובשביעי ובחג השבועות ובר״ה ובראשון של סוכות ובחג העצרת שעליהם אמר אך אשר יאכל לכל נפש וכו׳ והנה בזמנים הללו העושה מלאכה בהן עובר על עשה ועל לא תעשה בפסח ביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קדש בשבועות מקרא קדש בר״ה בחדש השביעי בא׳ לחדש מקרא קודש בסוכות ביום הא׳ מקרא קודש ובחג עצרת ביום הח׳ מקרא קודש ועניינה וסודותה במצות לא תעשה :

וגם אמר מצות עשה להשבית השאור בי״ד בניסן הוא שנאמר אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם והתנא בקי בסדרי התורה כי התנא בשמים הי׳ וידע צורך הענין כמה וכמה התחיל במשנתו ואמר אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר ומקשה ומתרץ ונושא ונותן ונאמר כי התנא קרא ליל י״ד אור אל״ר ומאחר שהתנא ירד ממתיבתא דרקיע איך לא ידע דקב״ה היום קרא אור ולא הלילה הוא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ויקרא אלהים לאור יום ולמה יכחישו התורה בסברות כוזבות ודברים בטלים לומר האמת שקר. אל״ב כתיב החודש הזה לכם באיזה יום היה ע״כ ביום ה׳ שהה׳ רומזת בנצח הוא מטה אהרן איש חסד וכבש שר מצרים ויצאו ישראל מארצו והמתינו עברה לעבור במצרים על כל המדות שפעלו עשר מכות ולקחו הפסח בעשירי בעשור של י״ה ונאחזו מהבינה את הבנים ועשו בו ביקור ה׳ ימים עד שיהיו בנצח הנק׳ ה׳ לשמות הימים ואז יצאו ממצרים יום ד׳ הרומז בפחד כי הוא נקרא ד׳ לשמות ימי השבוע וערב הד׳ היא כנ״י ואם לא יתחילו לעורר בגאולת הדין מליל ד׳ ומיום ד׳ א״כ נשארו ישראל במצרים ובהסתלק החיצון מן הבית היא כנ״י א״כ היה התחלת האור הנר לרדת להאיר נר אלהים נשמת אדם וע״ז אמר התנא אור

ולא אמר ל"ל כי ידע עניינו גם הוצרך להביא ל' בין אור שהיא כ"י ובין ארבעה עשר שהוא הפחד לעכב שלא לרדת דין ושלא להתערב מדה"ד הקשה עם הרפה וידעת בני שהל' רומז בת"ת השמים שלום בבית והתורה אינה ניתנית כי אם בסברות אלהיות ודע בני או"ר ר"ז עליון וז"ר להבינו ראית איך כסה התנא הסוד גילה הטעם לפייס השוטים ואמר למה יבדוק בלילה בעבור שאור הנר יפה לבדיקה ובני אדם מצויין בבתיהם ולדבריו יספיק באור הנר יפה לבדיקה אלא התנא הוכרח לשתי הטעמים וה"ק בלילה כל הדינין הבאים בדין הרפה ומהאור שהוא ת"ת אור החכמה שהוא נר הבינה יפה לבער מן הבית כל החמץ המצוי שם ולבטלו ולגרשו מבית ה' כי אין הביטול מספיק עד יבדקנו ויוציאנו מהבית ומפני זה אפילו עוסק בתורה פוסק ובודק כי אין לך לימוד כבדיקת חמץ שאתה מחבר תורה שבכתב עם תורה שבע"פ ואחר הבדיקה מבטל ומפקיר ואפ"ה צריך להוציאו כי מפקירו ומוציאו מרשות ישראל כדי שיזכו בו גוים למטה ושריהם למעלה אך היציאה מהבית לעולם צריך והאומר לבטל ביום לא ירד בעומק היום שביום מבוטל ועומד מכח היום הוא ת"ת אלא בלילה צריך ביטול בוודאי ותו לא מ"ת יחקור וידרוש חקירה אחר חקירה כ"מ שיש לחוש שיש שם חמץ לבדוק ולהוציאו ואל יתרשל להניח דין בביתו חוץ ממקום שיש סכנה מזכיריו עוונותיו ושמא לא ימצא זכאי ולשם די בביטול בעלמא וחיוב הביעור בכזית וזמן חיוב הביעור בשלשים יום קודם הפסח משלשים לשלשים המדה מתחדשת ולא ראית את ר' יהודה לא למד מימיו אלא דין שריפה זכתה תמר הוציאה לשרוף חמץ קודם ביעורו שריפה והאמת אתו דתמר בת כהן איש החסד והכניסה הטומאה מחזירין הדין והטומאה במקום אשר יצא משם אם של שמאל פסח כולו רומז בחסד מחזירין החמץ באש. וע"כ הליפרכיים דברים חילוקים אין משליכן אלא אדם השורפן חסיד כי שם מקומן והם צריכין קבורה שנחתכו ומתו והדין הצדק לקבור המת שלא ירחה וע"כ קורבן צדיק והמחזירה למקומן עושה לפנים משורת הדין ומקומם הוא האש ואין צריך להפקיר החמץ ביד ולא בפה רק לשים בלבו שאין לו חלק ממנו והוא הפקר לכל מ"מ טוב לאמרו גם בפה שהדיבור פועל מאי מברך בא"י אמ"ה אקב"ו על ביעור חמץ כי הת"ת צונו שהוא הכתר משם צווי הביעור ותזכרו:

דיני אכילת מצה:

וגם אמר בערב תאכלו מצות ל"ס בא"י ול"ש בח"ל כי רבא הוא דאמר מצה בזמן הזה דאורייתא ואע"ג דמ"ע שהז"ג הוא נשים חייבות במצה מלא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה אל"ר אשאלך והודיעני מרע"ה איזה

איזה למד קודם חיוב הנשים במלה או פטור הנשים מסוכה א"ל מלה א"ל משה מ"ע אלף שאלות השיב עליהן ששאל ממנו הקב"ה כ' אלף והשיב מ"ע אלף והוא שאל להקב"ה על כ' אלף והשיב על כולן ומשה מוקשה היה וכשאמר האזרח להוציא ם והכי א"ל רבש"ע מה צורך בהאזרח לפטור מדאיצטריך היקשא בפסח דחייב ש"מ בסוכה פטורות הם דמלות עשה שהז"ג הוא דאי ס"ד חייבות משום שאף הן היו תחת ענני כבוד א"כ ישתוק במלה מהיקשא ונילף ע"ו ע"ו מסוכה אלא וודאי פטורות הן האזרח ל"ל א"ל הקב"ה אי לא אכתוב האזרח יחזור הסוכה וילמד ע"ו ע"ו ממלה לחייב בסוכה השיב משה אין זה ג"ש גמורה וברורה שאכילת מלה מהיקשא אתא באשה א"ל גזירה שוה היא א"ל והא אינה מופנה א"ל אפ"ה דנין עד שאמרו תשבו כעין תדורו וחייבות נשים בסוכה קמ"ל האזרח: א"ל ואיפוך כל שישנו בקום אכול מלה ישנו בבל תאכל חמץ ויהיו פטורות מאכילת חמץ בפסח מה תאמר השוה הכתוב אשה לאיש ה"נ הוקשה כל התורה לתפילין דמ"ע שהז"ג ונשים פטורות ואתה רוצה לבטל היקש זה ולחייבן במלה אדרבא נקים לבטל היקשא דהשוה הכתיב אשה לאיש וללמד הוקשה כל התורה לתפילין דמאי חזית. א"ל לכך נכתב כי כל אוכל חמץ לחזק השוה הכתוב אשה לאיש ולבטל הוקשה כל התורה לתפילין. אל"ד טעמא דכתיב כי כו' הא לאו הכי מקשינן לקולא הא כל היכי דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן ולא לקולא. אל"ב זה התנאי דוקא בממון מי לא כתיב זאת תורת הבהמה והעוף וארז"ל הטיל הכתוב עוף בין דגים לבהמה לחייבו וכו' ועד שתקים לחומרא ולקולא יקים לחומרא בלבד אלא זה התנאי דוקא בממון אל"ב היא חמה בתורה א"ל ים דכתיב ותמלא הארץ חמס א"ל מפני זה נטבעו אלא חמס בלימוד מי שרי א"כ זיל ביושר טעמא דכתיב כל הא לאו הכי מקים לקולא ואי אפשר מי איכא מידי דאנשים חייבין ונשים פטורות בקום ועשה איזה עדיף אי לחייבה במלה וליכא מידי באכילתה או לפוטרה בחמץ ואיכא עבירה באכילתן אטו נשים לאו ישראל הן להתיר להן איסור כרת אלא כל למה אצטריך הד"א ע"ע יהא פטור מאכילת מלה המורה חירות וזה הלך וקנה אדון לעצמו אל יאכלנו קמ"ל כל אע"פ שקנה אדון לעצמו ישראל הוי ואוכל מלה אל"ר א"כ דהשוה הכתוב אשה לאיש בכ"מ עדיף מהוקשה כל התורה לתפילין מ"מ הכי דאין מקישין לקולא לחומרא נמי לא נקים ויהיו פטורות מאכילת מלה ובלבד שלא תאכל חמץ ומאי חזית דהוקשה כל התורה לתפילין בטל והיקשא דלא תאכל חמץ כל שישנו וכו' קיים וחייב במלה איך תוכיח זה דהאי היקשא עדיף מהאי א"ל בכי מלה בליל ע"ו מורה ברחמים ואם האשה מוליאה עלמה מן הכלל ועומדת בבית"ה א"כ מה צורך בביעור חמץ א"כ ע"כ נראה בעבור שבזה הלילה כל הדינין הפו תמו ונהפכו לרחמים

לרחמים ע"כ האשה חייבת באכילת מצה ולא הוקשה כל התורה לתפילין לבטל כל ההיקשות אלא דוקא במקום דאפשר אבל במקום דלא אפשר לא אמרינן דהוקשה כל התורה לתפילין הלא תראה שהמצה כלולה בז' ברכות והאיך תוכל לומר שהאשה לא תתברך בז' ברכות הוא שארז"ל האוכל מצה בלא ברכה כאלו בועל ארוסתו בבית חמיו. וגם ארז"ל אין מתענין בניסן וגם אין נופלים על פניהם מפני שי"ב נשיאים הקריבו את קרבנם בי"ב ימים ואין י"ב בלא שבת הרי י"ג ובי"ד מפני כבוד י"ט א"ל רבי היה גדול היה"כ ואפ"ה אמר הקב"ה להתענות א"ל בני ביה"כ המלך יושב על כסא דין וע"כ פונין מאכילה לעלות בתשובה ניסן כולו רחמים ואין שטן ואין פגע רע ואם תתענה הוי כתפלה בשבת אלא הבכור מתענה בע"פ שכן ר' בכור הוה והי' מתענה בע"פ והכוונה כי כנ"י נק' בכור כענין גם אני בכור אתנהו וביום י"ד מפנה כל דין מעליה ונופלת ברחמים להציל כל בכוריהם דוגמתה ולהרוג כל בכור מצרים ע"כ צריכין להתענות א"ר אימא לי למה לא נוסיף מחול על הקודש באכילת הפסח דכתיב בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב ונאמר אי בערב יכול בערב ממש ת"ל בארבעה עשר יום אי בי"ד יכול בי"ד ביום ממש ת"ל בערב הא כיצד מכאן שמוסיפין מחול על הקודש דהוי לי' מהשקיע החמה עד צאת ג' כוכבים בינונים ג' רביעית מיל דהכי אמרו המלך והנביא ר' יהודה ושמואל ואין לזוז מדבריהם אל"ב אי כתב תאכלו מצות בראשון בי"ד יום לחודש בערב כדקאמרת השתא דכתיב בערב תאכלו מצות אכילה איכה אלא בלילה אל"ר הכי הוא אין מוקדם ומאוחר בתרי מילי מי לא אמרינן הרס המקרא ודרשהו והדין נותן דמאי שנא בתענית מוסיף ובאכילת מצה אינו מוסיף. אל"ר במצה אין הריסה שליל שמורים הוא כולו רחמים ולמה יוסיף אבל ביה"כ מקטריגין עומדין אל תכוון בפרי לבדו אלא קחהו עם העץ הוא היסוד וע"כ מתחיל להתענות מבע"י אלא אימא לי בני מ"ש אכילת מצה בערב חובה וז' ימים רשות רק שלא יאכל חמץ מ"ש מסוכה דכל ז' ימים חובה לאכל בסוכה. אל"ר מדה היא בתורה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל מה שביעי רשות אף כל ששה רשות יכול אף בערב כן ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה ואין לומר ערב בכלל היה ולמה יצא כי בכלל חובה היה ובחובה יצא ואם גם כאן יצא א"כ תעשה ם המדה הראשונה ואין מדה אחר מדה אלא אמור אם דבריהם חלום או בהקיץ ר' ישמעאל דרש י"ג מדות וטעו הסופרים והחליפו דבריו ומלאו לשון משובש ונושאים ונותנים דהכי אמר ר' ישמעאל ורב ששת אמר שביעי בכלל היה ויצא מן הכלל ללמד על עצמו שביעי רשות וכל ששה חובה אלא בערב קיים ב' מצות עשה ובששה ימים עשה אחד מי לא כתיב ויצא יהושע לראות את הארץ ואת יריחו ואמרו יריחו בכלל היתה ולמה יצאה ללמד על עצמה

ולומר

ולומר שהקולה כנגד כל הארץ למה לא נאמר הטה כמי שעל הכלל כולו יצאה שכל העיירות היו סגורות ומסוגרות כיריחו וגם כתיב ויפקדו מעבדי דוד תשעה עשר איש ועשהאל והלא בכלל היה ולמה יצא ללמד על עצמו ששקול היה כנגד כולם ולמה לא נאמר כהם כמי ללמד על הכלל כולו יצא שכולם היו גיבורים כמוהו וגם כתיב מכף כל אויביו ומיד שאול והלא בכלל היה ולמה יצא ללמד על עצמו שרדיפתו היה קשה מכולם ולמה לא נאמר ללמד על הכלל כולו יצא שכולם קשים כמוהו. א״ל מאי חזית אימר על עצמו ולא על הכלל. א״ל בני כ״י בהיותה בכח היתה בכלל הרחמים וכשיצאה לפועל יצאה מכלל הרחמים ושבה לדין ולא ללמד על עצמה יצאה שהיא לבדה דין אלא ללמד על כולם שפועלים דין יכול אף כ״ע כן ת״ל אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מלמד שאין שם דין והכי תנינן גם בתורה הכ״ג ואין בתורה ענין אחר ומלה שנילושה במי פירות היא הנק׳ מלה עשירה ואסור לאוכלה מע׳ שעות ולמעלה שגם ר׳ יוסי שהוא דיין מורה כן אבל בשבת קודש שעה ע׳ מקיים סעודה שלישית במלה עשירה ודע בני שלדקו דברי ר׳ יוחנן כל מעשה אלפס קרוי לחם ויולא בה ידי חובתו ואימתי כשבלילתו עבה :

ענין לספר ביציאת מצרים :

וגם אמר זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים ונתעוררו רז״ל ואמרו מ״ע לספר ביציאת מצרים הנסים שנעשו לאבותינו ונשאו ונתנו ז״ל ואמרו אין המצוה אלא בליל ט״ו שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך. אל״ר איזהו גדול יציאת מצרים או בריאת העולם א״ל בריאת העולם א״ל נילף זכירה זכירה מי״ת דכתיב זכור את יום השבת וכתיב זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מה לשם ניסים ונפלאות שנעשו אף בשבת גדולות ונוראות שנעשו וא״כ נעשה אגדה לספר הבריאה ובכל ליל שבת נשב ונספר. אנ״ב האם איך אומר ויכלו בקידוש שלך ויכלו כולל כל הבריאה. אל״ר יכתוב את היום שיצאתם ממצרים מאי היום הזה אשר ועוד יכתוב זכרו מאי זכור ומאחר שכתוב זכור יכתוב יצאת אנ״ב הכי אמרה הביב״ה הגואל זכור תשפע היום שהוא ת״ת לזה שהוא היסוד והיסוד למדה הנקראת אתה כי שלשתהם הייתם נלחמים במצרים ויצאתם ממצרים כי הרכבתי אתכם על במתי ארץ :

סוד עשר מכות במצרים :

וישוב שמע בני איך באו המכות במצרים דע שהמדה כת״ר עליון לבן זך ונקי וטהור וכל דבר טוב ונקי בא משם שהיא מעולה מכולם

מכולם והיא קרה ודקה והכת"ר שולח השלג ע"ד הצינורת למדת המלכות השוער הפועל הן לדין הן לרחמים ושם נקפה ברד ונעשה כאבנים ולבן כשלג כמו המדה שאצלו ומאותו הברד נזלו אבני אלגביש כולו מעורב ומאבני אלגביש יצא האש הוא שנאמר ואש מתלקחת בתוך הברד והנה בר"ד במ"ק כת"ר אל"ר לא ראית מעשה שעשה הברד בשעה שנגזר לרדת מהכתר עשה ו' בתים וירד מבית לבית ובא בבית הו' הוא כתר מלכות ונתחבר שם עם ד' אותיות הוי"ה ונשמר שלא להזיק ישראל אומה יחידה לשם והנה מכתר לכתר ירד א"ל ואיך א"ל בשלשה אבנים שבו בנה ו' בתים בר"ד בד"ר רב"ד רד"ב דב"ר דר"ב ועלו כולם כת"ר עם ד' אותיות הוי"ה שנתחבר עמהם שלא להזיק את ישראל אל"ב ולא ראית שהברד לא הורשה לבא בכתר מלכות הוא ת"ת עד שהלך ליצחק בעל השמטה וא"ל תלא בדינך והך במצרים כי כן גזירת המלך א"ל מנא לן הא א"ל ברד בגימ' יצחק ואז נתלבש יצחק רחמים ה' ספי' לוחם בישראל ושלא להזיק אפילו כחוט השערה וזהו יצחק ח' פעמים הוי"ה אל"ר ולא ראית המדה הנק' ש"ם תיכף שנתבשרה שהברד יורד אצלה מיד יצאה ונתלבשה בו והקפיאו ועשאו עב גם להנקם ממצרים המצירת אותה א"ל ואיך א"ל מצאתו בי"ת רי"ש דל"ת אותיות שניות של חכמה נאצלת מכתר עליון האור הגדול המים הלבנים וזכים והמתוקים וכשנאצלה קרקר הדין בתוכה כי הוא בכור הדין וע"כ עלו הצפרדעים ממנה וכדי לבלעם ולהטעותם הניח להם שיעשו גם הם בלטיהן להחזיק טעותן ע"ד משגיא לגוים ויאבדם והנה:

חכמה גימ' ג"ע גע בהרים ויעשנו ברוק ברק ותפיצם שלח חציך ותהומם וכן ע' שרים חיצונים הצרים את ישראל ראית ר' שנחלקה חכמה לב' והראה כ"ח מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א עם חכמה ונעשה קו"ם ומיד קרקרו קרקר אחר קרקר קו"ם בתולת ישראל קמ"ו אותיות קו"ם ושבו בחיבור חכמה כ"ח מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ועמדו כולם לפני החכמה וצעקו אז וירא בצר להם בשמעו את רינתם ויזכור להם בריתו וינחם כרוב חסדיו ויתן אותם לרחמים סלה תראה קו"ם חכמה יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולין ם בינ"ה ממנה באו הכנים ומיד אמרו אצבע אלהים הוא כי כל הפועלים בעליונים ובתחתונים כולם הם באים מהמדה הנק':

בינ"ה ובה הם נכללים ג' רוחניות ונעשית ראש אחד ודבור אחד מהמדה הזאת יוצאים כל כחות של ו' שמטות ומהבינה להם כח וע"כ חזרו על כל הכחות הנאחזים מהספק ולא מצאו בהם כח כי המכה מבעל הכח והודו ולא כשו יותר ראית ר' בינ"ה במ"ק כנם אל"ר ולא ראית בקו"ף הרומז בבינה הנק' יהו"ד אלהים כי קו"ף בגי' יהו"ד אלקים

אלהים וירד עם הבינה לשמור את ע״כ אל״ב ואיך הוא א״ל כנים כ״ף
כו״ן יו״ד מ״ם עולה בגימ׳ קו״ף:

חסד הוא המים ואלו הדם הוא שנאמר ויהפכו כל מים אשר ביאור לדם ומעיינות ובורות ואגמים כולה נכללים במלת יאור ולמה אלו החסד הדם במים מפני שהמים הם רחמים והמים אינם משגיחים ברשעים בשונאי הש״י וע״כ נהפכה מדת הרחמים שהם מים לדם שהוא דין ואע״פ שהמדה הזאת היא רחמים בזכות אברהם הנאחז במדה ההיא היו רחמים עומדים לישראל והדין למצרים וזהו שהיו המצרים שותים דם וישראל מים הראית ר׳ נסתלק הא׳ מבין הווי״ן ושבו הרחמים לדם ר״ל יו״ד ה״א וא״ו ה״א בחסרון הא׳ מבין הווין עולה ד״ם א״כ מה המקום באויבים א״ל המדה הנק׳ אל היא מדת החס״ד והנה הקבלה בד״ם שעלה ד׳ בכללו י׳ ומי בכללו קמ״ה הרי עלו ד׳ בכללו ומ׳ בכללו קנ״ה ונתמלא קו״ף כו״ן ה״א עולה רל״ח כי נהפכו המים לדם והיו המצרים מתים מהם כששתו כשותה מים מן התקופה מתכפה ומת וישראל שותים תואר מים ולא ניזוקו:

הפחד ממנו הדבר כי הוא מדת הדין הקשה והוא הפחד והחרב והמלחמה וכשעושה פעולה אינה מבחנת בין צדיק לרשע אבל היא פועלת בגבורה ותוקף באכזריות ואינה חומלת על הצדיק אלא כצדיק כרשע כנער כזקן כולם כא׳ לעקר את הכל ע״כ בא הדבר ממנה למצרים לכלותם כי המיתה עד שלהם למעלה בלי חיות ומזון ראית ר׳ בעל הברד הוא כתר עליון כאשר ירד הברד אל יצחק הוא הפחד ואמרו לו להכות את מצרים מיד הפך הבר״ד ועשאו דבר ויצא בעם מצרים וכלה בהם בלא רחמנות:

תפארת הוא הרחמים הגם ואלו מכת בכורות להודיע שהקב״ה יכולה להגן בבכורים וישראל מייחדים אותה בכל יום הגינה עליהם והכה כל בכור במצרים למעלה ולמטה יפקוד ה׳ על צבא מרום וגו׳:

נצח רומז בו הז׳ והארבה משם ז׳ מינים מובחרים חסיל שלעם חגב חנמל ילק ארבה חרגול וז׳ מינים הללו הסכמת ההקף ז׳ והמכלין ה׳ מינים טמאים חילוקים רשעים מכים הרשעים אבל אין אחד מהם טהור והכלא מדת משה ותורת מטה משה בצורת ז׳ הרומז בכלא ע״כ משה מכלא במטהו:

ההוד אלו השחין והוא מדת אהרן וע״כ אהרן בהתפללו על רפואת מצורע היה מכוון במדשו שמדת הוד מרפאה כל שחין וכל נגע וע״כ שלחה השחין במצרים פועלי און ארורים הרשעים שמהפכין הרופאה למכה:

יסוד הוא מדת יוסף והוא מנוחת כל ישראל אור לצדיקים והפך אורו לחושך והחשיך למצרים ולכל בני ישראל היה אור במושבותם וכל רשעים ידעך שלא נרפו נפשם להכות מאותו אור היסוד והרשעים שבישראל שלא האמינו לישועה מתו באותו חשך ועל כל זה באו במדבר ומלאו את ישראל הוכים שם ונסו להקב"ה עשר פעמים כי לא אמון בם:

העטרה היא מדת דוד וממנה הערוב כי היא מעורבת מכל הספירות אם לרחמים אם לדין ועל שלא רחמו על בניה אמרה לי הרחמים ולי הדין וארחם על בני ואדון אותם בערוב והביאה עליהם כל מיני חיה רעה והם רואין את ישראל ונופלים לפניהם ורואין את מצרים ומתגברין עליהן ואוכלין אותם. וביום חמשה עשר בניסן יצאו ועל כן צריכין כל ישראל להגיד נסים ונפלאות אשר עשה עמנו הש"י בנוסח ההגדה בסדר הנוסחאות אבאר כל מלה בעז"ה. האמת בעבור שבזה הלילה נסתלקו כל הדינים מכ"י ורחמי החסד עמה ע"כ צריך כל בר ישראל להסיב במציבת שמאל למתק הדין ברחמים המורה חירות ואין הפרש בין אנשים לנשים והבן והשמש בנטילת רשות כי ההסיבה מורה חירות בשמאל מהדין וד' כוסות צריכין הסיבה מש"כ במרור א"ל רבי מרור למאי אל"ב אמריו לרבא דאמר מרור בזמ"ה דרבנן שהפסח היה נאכל על מצות ומרורים ליחד בכללם הכל ביחוד ועכשיו שאין לנו פסח מה צורך למרור אלא דרבנן וע"כ החליפו התרור בחזרת ובעולשים וכיוצא בהן וענין סדר הגדה יתבאר בנוסחאות סדרה ופירושה:

דיני תקיעת שופר:

וגם אמר יום תרועה יהיה לכם ואמרז"ל שהוא מ"ע לתקוע בשופר בר"ה אל"ר אמור לי מהו זה שאמרז"ל לתקוע בשופר היאך לא אמרה תורה אלא תרועה בפה וכי לא ידעה לכתוב יום תרועת שופר יהיה לכם ומ"ש מיום הכפורים אומר שופר בפירוש ובר"ה לא ואח"כ ארז"ל שזו התרועה צריך להיות פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה ולומדים תרועה תרועה ממדבר וי"כ ואנה הכחו שאין גזירה שוה למחצה כשם שאתה לומד ג"ש להיות פשוטה לפניה ולאחריה כן תתן את האמור בזה בזה ויהיו ד' תרועות בר"ה ובמדבר שהרי במדבר כתיב ומקעתם תרועה תרועה יתקעו ובר"ה יום תרועה זכרון תרועה ויחזור ר"ה וילמוד על י"כ ג"ש שביעי שביעי ויהיה בר"ה ה' תרועות שהרי תרועה אחת נאמר ביה"כ וד' תרועות בר"ה שהרי ב' לקחו ממדבר ויהיו ה' תרועות בי"כ נגד חמשה חומשי תורה וד' בר"ה וד' במדבר ויהיו כולם פשוטים לפניהם ולאחריהם מי לא אמרינן הלמד בג"ש חוזר ומלמד בג"ש אי אתה

אתה רואה בעיניך שר"ה עני חוזר בפתחים ולמד ממדבר ולקח משם ב' תרועות והלך בי"כ ולקח גם משם תרועה אחת והכל בג"ש ושב ולמד עוד ממקום אחר שדן הדין דאמר קרא ותניא וקרבו ופרשו והוציא מלמד שהוציאו שלם ומקשה יכול ישרפנו שלם ומשיב נאמר כאן ראשו וכרעיו ונאמר להלן ראשו וכרעיו מה להלן ע"י נתוח אף כאן ע"י נתוח אי מה להלן וכו' ומשיב תניא ר' מאיר אומר נאמר כאן עור ובשר ופרש וכו' ה"נ עני הוא ובכ"מ שמוציא שואל ולוקח וא"כ ד' תרועות במדבר וד' בר"ה וה' בי"כ ועוד יש ג"ש שלוקחת ואינה נותנת כענין שארז"ל נאמר בשומר שכיר אם לא שלח ידו ונאמר בשומר חנם אם לא שלח ידו מה שומר שכיר פטר את היורשים אף שומר חנם פטור וכו' ה"נ נאמר שביעי בר"ה ושביעי בי"כ מה שם תרועה ביום ולא בלילה אף בר"ה ביום ולא בלילה אבל ליתן של זה בזה אין צריך דא"כ נדון בכל צד י"כ יש בו תרועה וביום ולא בלילה וחייב בה' ענוים אף בר"ה כן ומה ר"ה ד' תרועות אף י"כ כן. ועוד אמאי לא יליף י"כ ממדבר ור"ה מי"כ ויהי' לומד ר"ה בשלימות מי"כ תרועות וביום ובשופר אבל עתה דיליף י"כ ממדבר היכא למימר שבר"ה תוקעים בחצוצרות והא דאמר דוד המלך ע"ה תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו עובדא הכא הו' הסנהדרין הי' קים להו לתקוע בחצוצרות בר"ה כדילפינן ממדבר תרועה מה להם פשוטה לפניה ולאחריה בחצוצרות אף ר"ה כן אלא ללמוד גם מי"כ ולהיות גם בשופר כסתפקו ואמר להם המלך תקעו גם בשופר וא"ת איך היו תוקעין שנאמר בחצוצרות וקול שופר אלא הסנהדרין סברו דלא עבדו בטוב ואמר להם המלך בטוב עושים שופר בעי א"כ נראה שר"ה לוקח ממדבר ב' תרועות ופשוטית לפניהם ולאחריהם ובחצוצרות ולוקח מי"כ תרועה ושופר ויום או ליתן את האמור בזה בזה והמשנה שאומר בר"ה סדר התקיעות תקיעה תרועה תקיעה אפשר שהתנא ה"פ קאמר והסופר טעה ונתמלא טעות בעולם ובאו התלמידים ונושאים ונותנים על הבל וריק ועוד ארז"ל תקיעת ר"ה ביום ולא בלילה וילפינן שביעי מג"ש מי"כ ועתה נראה איזה מהן עדיף קרא או ג"ש קרא אומר יום תרועה יהיה לכם ולילו עמו והם פי' קרא ובנו ג"ש ואי הכי ישתוק מיום ויאמר תרועה יהיה לכם ואז לא נדע מתי וג"ש תאיר עינינו ואיפוך אי ג"ש הוי יום ל"ל ודע שאין כאן דחיות והקשה מכולם שמרע"ה אמר תרועה ולא פירש להם ושמא גם הוא לא ידע או ידע ושכח ואי משה לא ידע אונקלוס מנא ידע לתרגמו יבבא ועוד אונקלוס סמוך לחורבן היה ורבו למדו פירוש תרוע' ואמר להם והם מה צורך לדמותו לאם סיסרא דכתיב ותיבב שומו שמים על זאת פורים וחנוכה לא היה להם לישראל מעולם והם עשאום להם מחדש ומלת תרועה לא פירשו להם ועוד הקב"ה מה ראה להעלים הכלי

שהוקעין בר"ה ועוד הקב"ה אמר בחדש השביעי בא' לחודש דווקא יום ראשון והם ך"ד שעות זולת התוספות וחז"ל עשו מ"ח שעות ועשאוהו יום אחד וא"כ יחושו גם בי"כ לחייבו ב' ימים איבעי' אימ' משו' גודל מעלתו מר"ה ואב"ע יחושו דלמא היום חול ולמחר י"כ ויחייבו כל ישראל כרת והם הגורמים שלא חשו שומו שמים על זאת רבותו דעלמא כתבת בתורה לא תסור מכל הדברים ואנו עומדים באזהרתך ולהם לוית לווי אחר לווי לא תוסיף ולא תגרע ומוסיפין וגורעין עשו היקשא וחייבו הנשים באכילת מצה והוא הקישא משובשת וכי בערב יצא מכלל הז' שאלו רשות ובערב חובה והם הקישו לא תאכל עם ז' ימים תאכל מצות ואמרו כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה בז' ימים אבל בערב לא שייך שום היקשא והסיקש זה אינו אלא בדרך שאם אכלה מצה בז' ימים יש לה שכר מ"מ איכה מחוייבת דאי הקישא זה שייך בליל ראשון אם כן לדידי' שאמר לחייב בליל ראשון בא הסיקש הזה מן הדין היה לומר לא תאכל חמץ בערב תאכל מצות ואז יבוא כל שישנו כו' שפיר אבל השתא שלא אמר הכי בודאי אין תורת היקש עליו לגבי בערב ואפ"ה דן וחייב הנשים בערב והכא בר"ה כתיב כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם ואינם מקישים לומר כל שישנו בכל מלאכת עבודה לא תעשו ישנו ביום תרועה והני הואיל ואיתנהו בכל מלאכת כו' איתנהו ביום תרועה ואין כאן לא עירוב ולא הריסה חדא דהוי לאו השוה לכל דאנו מודים דהנשים בכלל זה שוחט ועיד דהוו שהיכן שהז"ג ועוד דהוי קרא א' וא"כ למה גרעו זה הסיקש אם היכו רולה לדון בכהאי גוונא כי היא מלוה התלויה בקרן והקרן מביא זכות ומתוך הכעס פטרוה ממלות הקרן א"כ לא יבטלו הקרן לגמרי ויעשוה כי לא בחנם נכתב ויאמרו כל שישנו ביום תרועה ישנו בכל מלאכה והני נשי הואיל וליתנהו ביום תרועה ליתנהו בכל מלאכה מה תאמר השוה הכתוב אשה לאיש אומר אני דוקא במקום דליכא פטור ובודאי לא תעכבו מלהקים ולחייב בתרועה אלא מפני שהוקשה כל התורה לתפילין דכתיב למען תהיה תורת ד' בפיך והיו לטוטפות בין עיניך. ואומר דמאי אולמי' דהאי היקשא מהאי היקשא ומה חזית וראה עתה ר' איך מחבלים את העולם כי אותו הסיקש אינו היקש כי אין זה היקש בתפילין אבל ילפי מהיקשא מת"ת וה"ל דבר הלמד בהיקש אינו שב ולמד בהיקש מה תאמר זה הדין דוקא בקדשים אבל בחולין למד בהיקש מלמד בהיקש א"כ יקשה לרבא דאמר הכי דהלומד בהיקש ואינו חוזר ולומד בהיקש ולמד מכאשר יורם ונראה דדוקא בקדשים והא הכא בתפילין ילפי מהיקשא ת"ת וכל התורה יליף מהיקשא דתפילין ואמרו מה תפילין מ"ע שהז"ג נשים פטורות אף כל מ"ע שהז"ג בכל התורה כולה נ"פ ובכלל התורה הם הקדשים וקשיא לרבא סוף סוף ניתן את האמור של זה בזה גם במדבר:

סוד תקיעת שופר

אל"ב שמע והקשב ענייני של ר"ה ואחר תדבר דע שהקב"ה מנהיג את בריותיו ע"י מדותיו הן לדין הן לרחמים הוא שנאמר הרועה בשושנים והשושנים הם ו' עליון הרומזים בו' קצוות וכשהוא מרחם על הבריות מרחם בדרך אחד מדרכי הרחמים והוא החסד ובשעת הכעס אחד מדרכי הדין הוא הפחד וזהו תקיעת שופר אשר ממנו יוצא הדין והרחמים תרועה ושברים דין תקיעה רחמים ואנו מעוררין מדותיו של הקב"ה להצין בעדינו טובה כי בהיות כנ"י (אשר אליה המקטרגים באים כי משם נאחז' וכו') בין המכריעין והם התקיעות לפניה ולאחריה לא ימצאו המקטריגים מקום לבא אליה כי בהיותה כלולה ברחמים והיא התרועה בין ב' התקיעות אז יתגלגלו רחמיו עלינו בשובינו מעונותינו ונספק מה"ד ברחמים וזהו שהרמיז אשרי העם יודעי תרועה שהכוונה מקרבי התרועה שהיא כנ"י אל הרחמים שהוא הת"ת כענין וידע אדם את חוה אשתו שפי' קרבה אל הדעת ובי"כ תקעו שופר בציון לרמוז ברחמים כי ציון היא משך הו' והריעו בהר קדשו הוא ירושלים הרומז בדין וע"כ שופר של מקדש היו תוקעין בר"ה מצופה זהב כי עומד בירושלים ובר"ה ותוקע והזהב רומז בדין ושל תענית פיו מצופה כסף כי כסף מורה רחמים והתענית הם מורים רחמים ודע בני כי הקול היוצא מהשופר כלול בסוד מים ורוח ואש והרו' הוא הבינה מים ואש הם הזרועות הוא שאמר ר"ש בן יוחאי רוח היוצא מהשופר כלול באש ומים ונעשה קול אחד בלי פירוד וכשאנו תוקעין למטה מתעלה זה הקול הכולל דין ורחמים הם הד"ו פרצופים דוגמת ב' הזרועות למעלה ומתיחד באחדותו היא הבינה ודוחה כל המקטרגים ובהיות דחוי במקטרגים הפתח פתוח והתפלה נכנסת והמלך שהוא הבינה קם מכסא הדין ומרחם על כנ"י כי הקול למטה פועל למעלה בלי ספק כי הקב"ה המציא מציאות מלמעלה למטה וכשהתעורר' רוצה לעלות מציאותו עולה והוא כענין רוח האדם המכניס ומוציא הבל וכניסתו הוא סבת יציאתו כי תחלה נכנס ואחר יוצא כן י"ת ויתעלה אין סוד התעוררת המציאות יוצא מלמעלה עד שיעלה מלמטה לשוב למקום תולדתו ואז התעוררת מלמעלה יוצא כבתחלה וכיוצא בזה אמר ר"ש בן יוחאי א"ת איך מתפשט היונה או תור כשמקריבין אותה לכמה סטרין וחיילין שאין להם שיעור או כשמקריבין בהמה אחת כן בתקיעה שופר מתפשטין כמה חיילין וכמה סטרין לאין מספר ובא וראה מנר אחד מתמלא כל העולם נרות דולקין כמה אלף אלפים שמדליקין ממנו הוא שאמר ר' יהודה בר נחמן משום ר' לוי כשמעלים הדין הוא כנ"י הבינה יושבת על כסא דין וכשתוקעין בשופר מיד הופך מדת הדין למדת הרחמים וכשמריעין עולה בדין וכשתוקעין עולה ברחמים וזה סדר הדין כשהבינה

יושבת

יושבת על כסא דין העולם עומד בדין מדת הדין עומדת בשמאלו ומדת הרחמים בימינו ומריבות זו עם זו לפני הבינה מדה"ד אומרת שפוט את העולם בדין כי לא יאתי לפועל לבטלה ואם תשפוט ברחמים יש בו עול שחטאו ואינו נפרע אלא שלם לאם כפעלם. ומדת הרחמים אומרת אם עונות תשמור יה אדני מי יעמוד ר"ל לכן שיתף הקב"ה דין ברחמים לדונם ברחמים שאם ידינם בדין מ"י יעמוד עם בניה כולם יבטלו מדה"ד אומרת רשע בעונו ימות לא יתחייבו כל העולם כליה כי יש קיום בעולם ע"י הצדיקים והרשעים ימותו ומדת הרחמים אומר כי לא אחפוץ במות המת ר"ל הרשע כי אף הוא ישוב ומקבל שבים ה' ואם ימות א"כ מה יהיה בדרך התשובה. ומדה"ד אומרת בפשע יעקב כל זאת ר"ל שלא יהי' רשע גמור אבל בגמור ימות ומדת הרחמים אומר לא עתה יבוש יעקב שאינו בזה הכת ומדה"ד אומרת הנפש החוטאת היא תמות ר"ל שפרח זה והיה מבני אשמורות ר"ל כסי שכיא זוטר בעון ולא יבוש מ"מ פוקד עון אבות על בנים ר"ל יחליפו ויקבלו עונש ומדת הרחמים אומר לא ימותו אבות על בנים ר"ל יתחלפו אבות לחזור לבנים מדה"ד אומרת אף אני אעשה זאת לכם ר"ל שהאף וגם המדה הנק' אני היא הנקראת זאת לכם יהיה לקחת הדין מדת הרחמים אומר למעני למעני אעשה ר"ל אדון עמהם ברחמים למען שמך שהוא עמהם בטובתם ובגלותם וכוונת הענין כי הבינה סדרה ותקנה כל הדברים על דרך אמת ומשפט ומלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא ואע"פ שהבינה יודעת באמת לא ידין בלתי תובע ונתבע ובעדים והוא בדוגמא זה הבינה מינה תובע שהוא השטן לתבוע הדין מבני העולם ועדים עיני ה' הרואים ומשגיחים במעשה בני אדם בסתר ובגלוי וזהו מה שארז"ל שאם אדם עובר עבירה בסתר קורות ביתו מעידים עליו והם עיני הש"י קורות העבירה וחיזוקא. והבינה דנה דין אמת והתובע אינו תובע רק אמת ומשפט ועושה פקודתו אשר נפקד עליו מהנבראים העולם וזה מה שארז"ל והנה טוב מאוד זה המלאך המות ואמאי קרי לי' טוב בעבור שתובע דרך אמת ואינו אומר שקר והבינה הואיל והפקידו אינו מוציאו ריקם מלפניו כי כל הנענשים וכל בני מיתה בידו נתנו והנה עתה אסדר הסדר הבינה מתיחד במה"ד של מטה ודנה את העולם באותו דין של מטה היא כנ"י ועל שהבינה דנה את העולם בר"ה בדין ובי"כ ברחמים שר"ה הוא יום דין ברחמים וי"כ הוא יום רחמים בדין ע"כ לא הזכיר בר"ה לא תקיעה ולא שופר משא"כ בי"כ הלא תראה בעבור שהוא דין אנו אומרים המלך המשפט ר"ל הבינה הנוהגת את העולם במ"ה ואנו עומדין בתפלה ומבקשין רחמים שלא ידין אותנו במה"ד אלא במדה"ר. וא"כ בני במדבר מקום התוהו שם נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים מוכרחים לתקוע ב' תקיעות ולהכנים הקשה והרפה ביניהם לבל יכם שרב ושמש כי התרועות במקום

א' עולות והם של כסף לרמוז בהם עמה ברחמים אבל בר"ה צריכין לעמוד בדין ולהזכיר כל עונותיהן ואם לא יעשו בפועל ג' תרועות בזה ובזה להוליך ברחמים והם פח"ד וכו"ד ועפר"ה א"כ לא יניחו התפילות לעלות וע"כ תוקעין בשופר שהשופר רומז בבינה שהאציל הזרועות דין ורחמים דוגמת הקול היוצא מהשופר דין ורחמים והם תקיעה ותרועה והכהנים יש להוציאן מהקול זה לגמרי ואין מניחין אותן לתקוע כי היא תרועה ולא תקיעה ובעבור כי הבינה מעלה את כנ"י הכה' שביעי ע"כ המלוה בחודש השביעי ואמר באחד לחודש להרמיז בת"ת המחדשה להיות כוונתינו בחבורה וע"כ קראוהו שביעי יום תרועה ואפ"ה אין ללמוד מברייתו' של עולם שהוא לילה ויום אלא שביעי שביעי מי"כ שאם יתקע בלילה אם תרועה לבד אוי וי לעלמא ואם תרועה בין התקיעות הו"ל חסימה בדין וצריכה לפעול בלילה בלי ספק כי הוא דין ברחמים גם בי"כ אין לדמותו עמה וביום השבת שני כבשים ולא תבערו אש ביום השבת ביום הראשון מקרא קודש וביום השביעי מקרא קדש כי ביה"כ משפט ביום ולא בלילה כי הדין בכל יום ולא בלילה לבינה אך פעולת הדין בלילה פועל לעולם ואין להגרו אבל ביום השבת וכן בראשון ובז' משפטן גם בלילה שכן נקראים קדש וכלה שנכנסת לחופה שמחה גם בלילה ואין לעשות מלאכה בשמחת' וכל יום ויום כמשפטו ואין לדמות אחד עם חבירו אלא בדומה לו א"ל א"כ נילף יום יום מיום אחר עמדת דהא יום ויום דומה מה שם יום אף ר"ה יום ולא נילף יום מביום א"ל אפ"ה דין מדין ובחודש אחד שניהם עדיף למילף וגם בר"ה אע"פ שאמר יום א' על יום ארוך קאמר כי המדה פועלת עם שני דיינים הם קשה ורפה ואמרה תורה להשלימם בתקיעות פשוטות והם ב' ימים וקראם יום אחד ואף בזמן בית המקדש היו עושים שני ימים שאין שם ספק ואם חכם אתה תבין שר' גמליאל עשה י"כ ור' יהושע עשה י"כ ואין חשבונים שוה וא"כ האוכל ביום הכפורים של ר' יהושע עבר כרת דלמא אמר אמת וכן אם יעשה כר"י ויאכל בי"כ של ר"ג עבר כרת דלמא אומר אמת אבל דע לך באמת בני שאם יסכימו כולם לעשות י"כ בתשיעי בסברה שהוא יום העשירי המלך יושב לדין בלי ספק כדי שלא יכשלו בניו שהם קיום העולם ולמחר הוא חול לא ולמד ממי שהוא במדבר ואינו יודע יום השבת מונה ו' ימים וז' יום שבת והקב"ה מקבל שבתו כשבת בזמנו ואינו מזיק לו כן הדבר הזה והקשית המצה לא באה אלא לחייב הכהנים באכילת מצה בלילה להכניס הדין ברחמים בהכרח כדי שיהיו ישראל נשמרים דא"כ שאינם חייבות דאף בבית יהיה המשחית למה יגוף אותם ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו ומה שהקשית בו' וז' ימים נומר לך כשחייבת באכילת מצה אז ו' וז' הם הד"ו פרצופים מוקפין והוי ליל שמורים וע"כ לא חששו מסיקתא דבכל התורה לתפילין

במקום

במקום שהדין נותן להיותן חייבות כי רומז לך בהיקשא אחרת לבטל אותו היקש של תפילין מזה הדין וא״כ חז״ל ידעו הברות אלהיות ומעמידין כל ענין וענין ברצון הש״י וזהו לא תסור אבל הבאים אחריהם נעלמו מהם הברות אלהיות ונושאין ונותנין בהבל אין לו רגלים נופל וקם יאין בו דרך אמת כי הדרו ידוע. אל״ר א״כ למה לא תקנו קשר״ק וכאן נסתפקו אל״ב אודיעך ענין גדול דע שאמו של סיסרא היא לילית הרשעה וסיסרא הוא נחש בסמאל ותנין עיור העומד בין סמאל ולילית נותן כח לאותו השם של סיסרא. מה עשה ברק עשה תקיעה וג׳ שברים הוא הפחד אשר יורד בעטרה בדרך שברים שחונה בהו״ד וממנו בעטרה שהם פח״ד הו״ד והעטר״ה שלשה שברים ואח״כ מיללת העטרה אוי ואוי בעולם וע״כ אין יללה קודם גניחה והם שלשתן באמצע ולקח גם היללה היא מדכ״ד הרפה שהבה משבר יללה ועשה אז תקיעה והוא תשר״ת ומיד נפסק כח סמא״ל ותני״ן עור ולילית שנכנסו עמהם כוחות חילונים לעזור לסיסרא לאין תכלית ומספר וכולם יבושו והסר לב סיסרא מעליו ונמסר ביד ברק כי קירב כל העשר ויחדם והמתיק הדין וכשמו כן עשה (בר״ק קר״ב) ומ״מ יש למתק הדין מכל צד בין ב׳ תקיעות כי דלמא ירדה דין דרך שברים ויללה ויש לעשות תש״ת דלמא ירד הדין דרך גניחה ונמצא שזה הדרך לא הומתק ויש לעשות תר״ת דלמא ירד הדין דרך יללה ולא הומתק ע״כ יש לעשות כ״א ג׳ פעמים כנגד פחד הוד ועטרה ובתפלה שהוא המוסף תוספות ברכה יש ליזהר לעשות תשר״ה תש״ת תר״ת למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות כי ענין מלכיות זכרונות ושופרות דומה לפונה לכל צד למתק הדין ובאמת נראה שלא לשנות אלו התקיעות כי ר׳ אבהו הרבה היה ירא מהי״ד היא מדכ״ד כנה יד ה׳ הויה ע״כ הואיל ושמו בגימ׳ י״ד היה נזהר שלא יפסיק בתיקונים ואז יד ליד לא ינקה ור׳ יוחנן נפש זכותיה והבר שכל העולם כמוהו ומה שתוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין זהו תפלת מוסף רומז ביסוד אם לא נתקע מיושב הרומז בכ״י הוא השער האיך נכנס למלך לכן גם בתקיעות צריכין אנו להכנס בזא״ת שנא׳ בזאת יבא אהרן אל הקדש פנימה ובעבור שתקיעה דמיושב היא פתיחת השער והשטן נחאז מהם ע״כ מרתת ולא מרתת ולאחר נתחבר השוער עם המלך אין לו תקנה ודאי כי רואה מלתו לפסוק הכח ממנו וטריד בשלו ואינו לומד קטגוריא וע״כ אל יטעה לומר יש כאן תוספות כי הכל צריך בשלמא כי התוספות בגילית הנדבק והנקשר מלוה לך המלך ליחד את הבנים עם האם והיא כלולה ברוחניות חכמה וכתר ואם תתן יותר עברת במצות המלך ורואה בני כל מצות עשה שהז״ג ונשים פטורות אין מניחין אותן לעשות שכן גזירות המלך כי עשייתה מזקת למעלה והנה יראה כל זכורך שאותה הראייה הוא ראיית פני המלך עם המלכה והסתלקות

והסתלקות הדין מהם פטרה הכתוב ואם תעלה ותראה מזקת כי עלה דין וכן בשופר אין דין מפיס דין וכן במילה מילתא פסולה כר' יוחנן (ועיין לעיל בסוף דיני מילה וסודים) א"ל א"כ יזהיר את הנשים באזהרת עונש שלא לעשות כענין אל יהרסו לעלות. א"ב א"כ הוה לי' דחייב באשה במעשה אלא פטרה ודחייב במעשה לא עשה לה מ"מ בעשותה מזקת ועוד שלא לעשות ור' יוסי ור' ור' שמעון אע"פ שרבי יוסי הוא דיין ור' שמעון הו שוטר אין שומעין דבריהם במקום שדבר המלך הוא ר' יהודא כי ידעת שהמשנה היא כנ"י והתמה כר' יהודא הוא מלך ומי יוכל לבטל דבריו כי אין מניחין אותו ואל תאמר נהי שפטרן מקום ועשה מכל מקום יהיו הנשים כמי שאינו מצווה ועושה כי לא דמי והנה הסומא אע"פ שנפטר מחלק מהם זכיותיו עמו ומצווה היה אלא בעבור שנתמעט מהדוגמא נתמעט ממנו שכר המצוה ועושה מ"מ הואיל והיה מצווה מקודם גם שאינו מצווה עתה יש לו שכר מ"מ לא כמצווה אלא האשה מעולם לא עשתה במ"ע מצווה כי ממעי אמה פטורה וא"כ אין לה להתקרב וזר לא יקרב והאוהב את אשתו מתוך אהבתו אותה עושה לה נחת רוח (ומניחה לעשות) והנה מניח הדין ונוטה אל העול יותר יש לו לאהוב את הבורא (ומכ"ש שאילולה לה לברך על המצוה כי איך תוכל לומר וצונו) כי נהי שסומא אפי' את"ל שהוא פטור מדאורייתא וחייב מדרבנן ואומר וצונו שפיר על לאו דלא תסור אלא האשה אף מדרבנן אין לה חלק האיך תברך לומר וצונו והיא לא נצטוותה ועברה על עשה של חיוב מדבר שקר תרחק ועתה שמע בני במה יתקע מצות מן המובחר בשופר של איל כי שופר רומז בבינה איל הוא הפחד ואתה מזכיר בתקיעה במשך הקול בכוונתך הוא קול דאשון מי' קולות שנתנה התורה בענין היחוד שאתה צריך לכוון בהוי"ה בקריאתו וכתבו ואתה מושך זה הקול להורידו מפחד ועד העטרה ומלת מזכיר מלשון השפעה מ"מ גם שאר שופרות כשרים חוץ משל פרה ולא תאמר משל יעל שהיא כשבה נקבה ככל השופרות כי דינה כדין הפרה אמה היא אך זכרים כפופים שכן נתחברו שני אחים והעידו וכן ר' יהודא ור' לוי וכמה היה ר' לוי חכם גדול שנתפרש משמעון ונתחבר עם יהודא כדי שישמעו דבריו אחרי ההם שיולדתו ואם היה עלם מבלי חלל אף כי חללו פסול כי בעינן דרך חלילה מעיקרא לעבור הקול שכן מעשה בראשית הוא הבינ"ה שנאצלה מחכמ"ה והשופר בעינן שיאחזנו בידו ויראהו לכאן ולכאן כי השופר רומז בבינה ויראה מקום הצר התקועה בראש ויונק מהמוח שהוא הי' חכמה עילאה גם מקום הרחב המשפיע לכל הסיקף וע"כ צריך הראייה מכאן ומכאן להורות באלו וע"כ צריך טפח שוחק כענין הפרסיות שבתורה שאינה דבוקים וע"כ אחז"ל ארוך וקצרו כשר וה"ה אם העמידו על גלדו אבל ספכו ועשה הצר רחב והרחב צר זהו שהפך עלמו

עצמו לצד הרע ופסול כי בדרך הבריאה בעינן מעשה בראשית שאמרתי וה״ה הפך הפנימי חיצון והחיצון פנימי פסול דומה לסופר חלוקו ומקלקל עצמו וכן אם צפהו זהב במקום הנחת פה פסול כי הוא יונק מחכמה עילאה אף במוח אשר הוא ביו״ד עגול אלא שקוץ היו״ד הוא כח המוח והוא רחמים כרחם אב על בנים ואם אתה משים זהב למעלה במקום הנחת פה אתה מורה הפך היניקה אבל זה בתוך שאינו בכח קול השופר כי השופר עצמו קו ירוק אבל אם נותן כח בקול הרי הוא כשופר הפרה כי שניהם דין הקול יוצא ממקום הרחמים היא המקום הצר היונק מחכמה וכן נסדק לארכו פסול ולאו דוקא נסדק כולו ולא נשתייר אלא למעלה ולמטה בלא סדק אלא אפילו לא נסדק כולו אלא שהוא לארכו פסול ולאו דוקא שלא דבקו אלא אפי׳ דבקו והכוונה שהסדק מורה תוספות שינוי בשופר ממה שנעשה במעשה בראשית ואילו לרחבו אינו מורה כי האי גוונא שנוי והוי כאוך וקצרו אם נשתייר כשיעור ה״נ אם נשתייר שיעור כשר ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר כי כשניקב ונשתנה הקול מחמת הנקב היה כשר שכל הקולות כשרים בשופר אבל עתה שסתמן ועיכב הסתימה קול הנקב והו״ל קול מהסתימה ושופר אחד הוא כשר ולא שנים כי אין להוסיף על מה שרומז השופר היא אם הבנים ולא דמי בנותן שופר בתוך שופר דהתם אין להם השואה במקום הנחת פה אלא אחד ארוך מחבירו ומתוך הקול נשמע א״כ אם ניקב וסתמו צריך שיהא במינו ושלא יעכב הסתימה את הקול ושנשתייר רובו שלם ואם דבק שברי שופרות והשברים הם שלמים בעיגול אלא שאין לשום אחד מהם שיעור ודבקן ועשאן שופר א׳ פסול משום דהו״ל שופרות הרבה הוסיף עליו כ״ש אף במינו פסול ואצ״ל שלא במינו ולאו דוקא שאין בו שיעור אלא אע״פ שארוך אמה הואיל והוסיף עליו הו״ל תוספות והמוסיף גורע שאין חסרון במה שרומז השופר ואתה מורה חסרון דע בני שכל קרן הכשר לשופר יקרא מינו לענין מינו ושלא במינו שארז״ל ודע בני כי אמר התנא הכל חייבין בשופר כהנים לוים וישראלים ופריך אי הכי לא מחייבי מי מחייבי ומשני כהנים איצטריכא לי׳ סד״א הואיל והכהנים תוקעין במקדש בחצוצרות לפטרו קמ״ל. א״ר ואימא הכי נמי פטורים א״ל לא שהתנא חייב למטה כחיוב למעלה שחס״ד ופח״ד ות״ת שהם כהנים לוים וישראלים כולם באים בשופר הוא הבינה וראה בני כמה מדקדקים התנאים בלשונם להרמיז הסוד שהרי אמרו הכל מה שלא צריך כדי להרמיז בה׳ אחרונה שבשם בן ד׳ וביסוד הנק׳ כ״ל והכלה אין צריך להרמיז כי הוא נכלל בחסד והוד בפחד אבל יסוד ועטרה צריך להרמיזם בעלייתם וגם ארז״ל ר״ה שחל בשבת אין תוקעין אלא בב״ד המקדשין החודש שכן השופר בבית דין המקדשין החודש ר״ל היא עם החסד ות״ת ויסוד המקדשים העטרה אבל במקום אחר לא

שמא

שמא יעבירנו ד' אמות ברה"ר או יוליכנו מרשות לרשות א"ל מאי שאי תקיעת שופר עשה ושבת לא תעשה ועשה וכרת ודוחהו בתקיעה במקום ב"ד ואין מוסירין. א"ל חכמה היא ואינה מלאכה. א"ל מילה נמי נימא לא ימול בשבת גזירה דלמא יוליך הולך או דבר אחר מלרכי המילה מרשות לרשות. א"ל הא כתיב וביום השמיני ימול אפילו בשבת. א"ל הא נמי כתיב באחד לחודש יום תרועה ואפי' בשבת ודחינן משום גזירה. א"ל התם במילה חותך וקורע דהוי חבלה ומולך ואמרה תורה לדחות עשה ולאו וכרת סוף השבת אבל שופר לא אמרה תורה רק לתקוע שהיא חכמה ואינה מלאכה וליכא דחיית שבת בתקיעה שאינו עושה עבירה וא"כ יש לחוש לשמא יוליך ושמא יעביר והכוונה תקיעת שופר בשבת אינו מתקן בתקיעה מה שמקלקל בהולכה מרשות לרשות אבל המילה מתקנת אפילו חילול שבת שהרי מוליא ערלה בחוץ:

סדר ברכת השופר:

מאי מברך בא"י אמ"ה אקב"ו לשמוע קול שופר. א"ל קרא אמר ותקעתם תרועה וא"כ נברך לשמוע קול תקיעת תרועה תקיעה א"ל היינו קול שופר הכולל. א"ל ולא עדיף על תקיעת שופר. א"ל היה נראה שמלות היום בתקיעה ולא בתרועה. א"ל א"ה נברך על שמיעת שופר. א"ב הכי סוא תקיעת שופר שכולל גם התרועה כי זיל בתר הכוונה שאחר התקיעה תרועה ואחר התרועה תקיעה והכי אמר אשר שסוא הכתר קדשנו במלותיו הסם תורה שבכתב ותורה שבע"פ ותורה שבכתב לונו על תקיעת שופר הכתר הוא ממשיך התקיעה בשופר הוא הבינה וממנה לכל הדינים. א"ל וליקום בתקיעה מיושב שהרי אמר הכתוב לכם א"ל בני הא התוקע עומד א"ל אי המלוה בישיבה ישב גם התוקע ואי המלוה בעמידה גם אנו נשמע המלוה מעומד א"ל בני המלוה מיושב ולפתוח השער והתוקע עומד בעבור שהכלי הפועל מלות מיושב רומז בבינה א"ל מילה אמאי נעמוד א"ל מי הוא המל חכמה חכם שהוא המל עומד ואנו נשב א"ל נשוב לענינו שופר דאורייתא ולולב דאורייתא מ"ש שופר בשבת דוקא לפני ב"ד תוקעין ולולב בשבת במקדש בכ"מ ולא חשו להיות דוקא בבית דין. א"ל בני בר"ה הבינה עם הב"ד תוקעין לפני ב"ד ובית דין מזהירין שלא לחלל אבל לולב שבת וי"ט ודין ואין שם ביטול במקדש בכ"מ ולא חשו ליטול לפני ב"ד שהרי אין העולם בגנות אלא היום של סוכות כשחל יום ראשון בשבת והשנוטל גם הלולב מוסיף קדושה על קדושה והוי ספק וודאי ספק יחלל ספק לא יחלל ואלו כטילת לולב ודאי נוטל ואין ספק מוגא מידי ודאי א"ל השתא דאתית להכי אימא בכל דבר דאיכא גזירה הו"ל ספק ודאי ואין ספק מוגא מידי ודאי א"ל לא דמי שופר דין ואם יחלל וי ואוי א"ל

מגילה מד"ס ואין שם זה הדין כי אמרינן הרי דוקא בלולב (נראה שצריך לומר והרי מגילה אין שם דין ואמאי דוקא בלולב א"ל מגילה מד"ס) אמר לי' משנה היא אומרת מלכיות זכרונות ושופרות מתחיל בתורה ובנביאים וכתובים ומשלים בנביא פסוק ד' שהם ד' פסוקים מהנביא ודעתו שהנביאה מאספקלריא שאינה מאירה והיא השלמת הבנין ע"כ אמר מש"כ אל"ר והלא ר' יוסי אמר המשלים בתורה הרי זה זריז ומשובח ודעתו שיש לחלוק כבוד למי שלמעלה ממנו ולדקו דבריו אלא שנראה שלא פליג את"ק רק בדיעבד דת"ק אמר משלים בתורה ואם השלים בנביא יצא ור' יוסי אמר אם השלים בנביא לא יצא ואין לדייק ולומר מדקתני משלים בתורה משמע לכתחילה והא בדיעבד ש"ד כי בעבור שאין לו לשון אחר קתני משלים שאם יאמר לשון דיעבד שלא יצא הא לכתחילה בשל תורה בעי אלא מדקתני משלים דוקא אבל דיעבד אף בשל נביא הייני ת"ק אלא כמו שאמרתי דבדיעבד פליגי. אל"ב ולמה תדחק בכל זה אימא לכתחילה פליגי ת"ק אומר בשל נביא לכתחילה ור"י אומר לכתחילה בתורה. אל"ר הלכה כמאן א"ל ר' יוסי נותן כבוד לתורה שבכתב לדקו דבריו שכן כנ"י אומרת ושמרתם מצותיו ואינה אומרת מצותי. אל"ר מאי דקאמרינן שהחמה מקטרגת ואומר לה הקב"ה אין דבריו של אחד נשמעין והולכת להביא הלבנה ואינה מוצאה ויכולין חמה ולבנה לקטרג בישראל והלא ישראל קודמים שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי. אל"ב שני שרים חיצונים נאחזים חד מהחמה וחד מלבנה ומקטרגים בישראל כי כל מינו אוהב את מינו ושונא הפכו ובר"ה שר של הלבנה יבש ואינו הולך לקטרג:

סוד ג' ספרים נפתחים:

אל"ב א"ל ג' ספרים נפתחים בר"ה צדיקים גמורים נכתבין לאלתר לחיים רשעים גמורים נכתבין לאלתר למיתה בינונים תלוים ועומדים עד י"כ זכו נכתבים לחיים לא זכו נכתבים למיתה אמור לי הצדיקים שנכתבים לאלתר לחיים מאי צדיקים הן אי נימא שרובן זכיות מעונות מה יועיל על מיעוט העונות שלהם א"ת כופרו הא הדין תובע אלא בצדיקים שאין להם עונות כלל והא כתיב הן בקדושיו לא יאמין ונכתבים למיתה ע"כ הוא לומר בצדיקים שיש להם קצת עונות ונכתבין לחיים לשוב בתשובה א"כ יקשה אנו מתפללין זכרינו לחיים בשלמא צדיק שיש לו עונות ג"כ שפיר אמר זכרינו כדי שישוב בתשובה אלא צדיק שאין לו עונות כלל איך אומר זכרינו ואינו אוהב חיי עד ועוד בינונים למה עד י"כ. א"ל כדי שיעשו תשובה. אל"ר וכי לא ידע קב"ה איזו ישוב ואיזו לא ישוב לכתבו או למיתה או לחיים ויכתוב כל העולם בר"ה ועוד רשעים למיתה והא כתיב לא אחפוץ במות הרשע וא"כ לא ימות שישוב

עוד

ועוד מה הם הג' ספרים וכי אין מספיק פנקס אחד לעשות כל אלו ועוד שם הסופר מה הוא ועוד קנים וקולמסים ודיו יש בשמים וכי אינו יודע כל בלא כתיבה וכי הוא לריך הזכרונות והא אין שכחה לפניו כתיב והכופרים השומעים דברים אלו לא ילעיגו עלינו בדתינו ויתנו חלושה בכח אלהינו ועוד יחייבונו בכח הקנטרנים שאנו רואים רשעים ולדיקים מתים א"ל בני הרבה תמהות ולעקת והתנא כל דבריו אמת כי מאמת יצאו הדברים והכי אמר המלך הדן בר"ה הוא הבינה דן עם ג' והם חס"ד ופח"ד ותפאר"ת ומדת הדין הרפה פועלת ואלו הן הג' ספרים כי חס"ד תובע זכות מהמלך ללדיקים להנחילם חיים נלחיים ואלו הם החיים והפחד תובע לנפש החוטאת לטורדה ולהחליפה חילוף אחר חילוף עד שובה אל ה' והת"ת מחזיק בבינונים אלה הם מחלה על מחלה ואין ממיתם אלא מניחם עד י"כ יום התשובה המטה כלפי החסד בישראל והוא שלא לתוסיף חטא על פשע ועון ובאמת בני כשהמקטרג תובע דין מהבינה לקחת חשבון מישראל על כל מה שעשו כל השנה כולה אז מדת הדין הרפה כבושה ומכוסה מכל חיילי מעלה בעבור שבינה יחידה הנאלל מבפנים בא לדין לפני הבינה ונכמרו רחמים על בנה והיא באומר ודוד עולה במעלה הזתים עולה ובוכה וראש לו חפוי כדי להתכסות מכל גדודי מעלה בעלותם לראות בדין בנה כי יראו פן יכבו את גחלתם והחרדה הזאת מסמא"ל ולילית כי הלכו בכל כחם למלוא מקום לקטרג והראותן שילחק ברך את יעקב בע"כ הוכרחו להליץ טובה על ישראל וגם דע שהמלכיות זכרונות ושופרות כולם רומזים בבינה אשר היא האלילה הזכר הוא ת"ת המשפיע ומספר לעטרה מלשון שופרא וג' הוא מלך על כולם ר"ל הבינה וע"ז שכל א' כלול מי' וע"כ י' פסוקים לכל אחד וכן תקיעות שלשים כי רומזים לג' תקיעה תרועה תקיעה וכ"א כלול מי' וי' לממעט ואלו התקיעות מאה מיושב שלשים ושלשים בתוך התפלה בלחש ושלשים בחזרת התפלה וי' להשלים המאה שלא יהי' ככ"י חסרה וסוד התפלה וט' ברכות שבמוסף הכל יתבאר בנוסחאות

סליק סוד ר"ה והתקיעה:

סוד סוכה:

גם אמר ובחמשה עשר יום לחדש השביעי חג הסוכות בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל ומה הוא זה שלוה הקב"ה ללאת מהבית לישב בסוכות ואם היה קיץ היינו אומרים רולה הש"י בתענוגים ואם כן יעקב אבינו דכתיב ויעקב נסע סכותה לקיים מלות סוכה בזמנה א"ל בני סוד יעקב עמוק כי הקב"ה האליל ששת ימי בראשית

היה חס"ד ופח"ד ת"ת כה"י והז' שבת וכ"א שמטה לעצמו שתא הוי
עלמא וחד חרוב ואין לך שמטה שאין עמה שמטה שעברה קשורה
בחברתה וע"כ באו ו' ימים והז' שבת ובשנים שש שנים תזרע שדך
והשביעית תשמטנה ובאלפים ויבא יעקב סכותה הם ששה אלפים של קין
הרומזים בשמטת הפחד ואחר ויבן לו בית לעמוד בימי השמטה הרי
אלף שנים ולמקנהו עשה סוכות להרמיז שאחר השמטה הזאת יבא
שמטת עלמו אלא שבאותו קין לא יהא חום כחום הפחד וגם לימים
אך ביום הראשון תשביתו שאור היא שמטת הפחד ובהתחלת שעה ז'
מלה היא השנה השביעית שבת ומנוחה וזהו אך חלוק להודיעך הסוד
וגם בשעות והסוכה בט"ו הוא היום שיצאו ישראל ממצרים ומשנה
היא האומרת סוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה פסולה ושאינה
גבוה י' טפחים ושחמתה מרובה מצלתה פסולה ובאה בראייה ואמרה
חמתה מחמת הסכך ולא מחמת דפנות וראה בני שהסוכה רומזת בחכמה
עילאה ועשר אמות דכתר אשר היא למעלה ממנה
הרי כאן כ' וזהו שאין לעלות יותר מכ' אמה לא ברעיון ולא במעשה
כי הוא מה למעלה וע"כ פסולה להסיר המכשול מלבו פן יכשל וע"כ
הסכך מדבר שאינו מקבל טומאה כי החכמה היא בית לכל הספי'
והסכך שלה היא הכתר ואין שם דין כלל שהדין מביא המות היא
הטומאה ע"כ הדפנות הפועלים דין שע"י הדין הטומאה לא חשו לומר
שיהא מדברים שאינו מקבל טומאה וע"כ ג' דפנות כהלכתן והם בינ"ה
חס"ד פח"ד אבל הד' שהוא ת"ת יען שעומד בין האש והמים אפי'
טפח ורחבה ז' טפחים הוא שנאמר וימינו טפחה שמים והם ז' רקיעים
טפח לכל רקיע והוא הכשר דופן שכל טפח כלול מי' עולים ע' טפחים
ע' גבורים סביב ואם הגובה פחות מי' הוי לי' קלילה בפרדס ואם
חמתה מרובה מצלתה כו' הכוונה כי הסכך בהיותו מרובה החמה
מועטת ומתבטל וכאלו אינו אבל אם חמה מרובה אם כן הסכך אינו
במקום הצל חלילה שהסכך הוא באמת הצל על כלם וע"כ אמר
ר' יהודה סוכה דירת קבע בעינן אבל חכ"א דירת עראי כי סוברים
שהסוכה רומזת בחכמה תתאה הנקראת ארעי על שיורדות בגלות וע"כ
גבהה ורחבה ומחיצתה אינה כמו של דירת קבע וע"כ כל האזרח
בישראל ישבו בסוכת חסר ו' להרמיז בסוכת דוד היא כנ"י ולהורות
שהיה נותן לישראל לבד למלך ולשר וישראל הם תחת כנפי השכינה
והיא צל על ראשם להציל מרעתם והצל שלה הוא צל עליון וע"כ הסכך
מדבר שאינו מקבל טומאה אך הדפנות הם השרים המקיפים אותם
ופועלים דין וע"כ הרמיזו ז"ל שהקב"ה יאמר מצוה קלה יש לי וסוכה
שמה לרמוז בחכמה תתאה הנקראת קלה אצל חכמה עילאה ועתה בהיותך
נכנס בסוכה ומעיין בהסכך אתה ממשיך הצל של הסכך העליון עד
העטרה

השערה וצל השערה בישראל וזהו עשיית השלום לצורך אדם ולצורך גבוה ועל כן כל אדם יש לזהר לעשותה אל"ר ומ"ש מילת נשים פסולה וסוכת נשים כשרה אל"ב מילה בעור הערלה שהוא דין וקושיא ואין דין מבטל דין אבל סוכה הוא עדות שהאדם היה צל על ראשינו ע"כ סוכת אשה כשרה כי היא הסוכה. א"ל תינח אשה גוי מא"ל הא כתיב כי בסוכות הושבתי את בנ"י ונימא ישראל ולא גוי דומיא דלילית א"ל לא דמי התם יום וז' בעינן גוי באמצע מה בעי אבל סוכה להכנס בצל בעינן מה לי צל לישראל ומה לי צל גוי כל סוכה העשויה לצל כשר. א"ל א"כ יכתוב כי בסוכות הושבתי אתכם מאי בני ישראל א"ל ולא בנות א"ל והלא האזרח להוציא הנשים מאי איצטרך אין הוה אמינא דחייבת חדא דמ"ע שהז"ג ועוד בני ולא בנות מאי תימא איצטרך האזרח דלא נילף ט"ו ט"ו ממצה לא תוכל חדא דהלא הוקשה כל התורה עדיף מג"ש ואין ספק ועוד איכא קרא בני ולא בנות ובמקום קרא אין מדה וא"כ האזרח ל"ל. א"ל איצטריך כי הייתי דן אדרבא מיניה וביה דכתיב התם ע"כ לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה מה לשם אף בנות אף כאן אף בנות קמ"ל האזרח. א"ל א"כ אתה אומר נשים חייבות באיסור אכילת גיד הנשה והא כתיב בני ואע"ג דאיכא עונש (והשוה הכתוב וכו') הכתוב פוטרן וא"כ דחייבות יכתוב ישראל וישתוק מבני ועוד דאפילו את"ל דבני דגיד הנשה אפילו נשים וכדי שלא נילף בני דסוכה מבני דגיד הנשה איצטריך האזרח לפטור שפיר אלא מ"ד משום ט"ו ט"ו מה"ל הפסוק בני פוטר וג"ש מחייב למאן נשמע כ"ע מודו נשמע לקרא ולדבריו האזרח ל"ל או איפוך אא"ב שלא נקיש האזרח דסוכה להאזרח דא"כ ויהיו חייבים איצטריך בני לפטור שפיר אלא א"א שלא נילף ט"ו ט"ו איצטריך האזרח לפטור ע"כ בני ל"ל יאמר כי בסוכות הושבתי את ישראל וראה עתה רבי העיורון שיש לנו ממרע"ה התיר הגיד לנשים הוא שאמר לפרעה בבנינו ובבנותינו נלך והוא בנין אב לכלם וחז"ל אסרו את הגיד לנשים וכל העולם למשה ישמעו ויאכלו הנשים את גיד הנשה ועוד עד שני בנינו זה סורר ומורה ואז"ל בן נעשה סורר ומורה ולא בת סוף סוף איצטריך בני דסוכה הי' חייבות בסוכה דגם הם היו ביציאת מצרים ובישיבת תחת ענני כבוד וע"כ כתב האזרח כדי שנלמוד מהאזרח דא"כ להיות הנשים חייבות וט"ו ט"ו ממצה לא אפשר לדין עד שאמר דאיצטריך האזרח לפטור דהתם ג"ש לבד והכא ג"ש ואם הן היו בי"מ ובישיבת תחת ענני כבוד ותרתי עדיף מחדא ואם כן כיון שנראה הכחות שהן חייבין בני לא למעט נשים אלא בני ישראל ר"ל הענפים מקיפין המחוללים שהם ישראל יאנה הענף פולטם ומכלם כל הדברים יעברו ונתפוש חדא בלבד ואם כן לעולם ישתוק מהאזרח ומדאיצטריך בני ש"מ פטורות דאי ס"ד חייבות בני ל"ל א"ל

בני

בני תרתי אלטריכי משום דסו"ל למימר כל מי שהיה בישיבת ענני כבוד חייב בסוכה ונשים הואיל והיו בישיבת ענני כבוד חייבות בסוכה ת"ל בני וכדי שלא תלמוד ט"ו ט"ו מחג המצות אילטריך בני לפטור אל"ר עדיין שכלי לא נתבלבל כי המות קיים והלא כל הקושיא שאינה מתהפכת אינה קושיא וזאת אינה מתהפכת בהכתוב אומר בסוכות תשבו כי בסוכות הושבתי ואפשר כל שישנו בסוכות הושבתי ישנו בסוכות תשבו אלא הפוכו הוא שקר כי אם נאמר כל שישנו בסוכות תשבו ישנו בסוכות הושבתי ונשים הואיל וליתנהו בסוכות תשבו דהוי מ"ע שהז"ג ליתנהו בסוכות הושבתי שקר הוא ואם כן אינה קושיא בני נ"ל והשאלה שהרואתי בני ארויה גם ישראל כי בני בלא ישראל לא הוו וע"כ ישתוק גם מישראל מה תאמר ישראל ולא גוי מי איכא מצוה בכל תרי"ג מצות דחייב הגוי כישראל עד דאילטריך קרא לטעוטי שלא יחד להם קב"ה מצותיו והם ז' מצות ותו לא א"כ גוי אין לו התחברות עמנו עם קדוש ישראל ישראל נ"ל א"ל בני רואה אני שלא למדוך דרכי החכמה שאמרתי לך פעמים דרכי החכמה הם הנדרכים בסברות אלהיות וכל אחד אילטריך לעצמו ואין לו חלק עם חבירו ושמע ענייהם. א"ל רבי כדי שלא תאמר שלא למדוני הקשב ושמע כי כל דברי סיני עליהם אין להרהר כי יצא מפי קדוש וכולם קדושים ודע כי האיברים שבאדם הם כנגד ענפים שבמרכבה עליונה ודע כי מלבושי כנ"י הם רמ"ח מלאכים וכולם נקראים שמם כשם רבם וכן רמ"ח אילות באדם העליון וע"כ אברהם נשלם ברמ"ח אברים בתוספות ה' וע"כ באו לישראל מצד ימין רמ"ח מ"ע להיות כל אבר מזויין במצותיו שלא ישלוט בו זוהמת המות. וכן שס"ה ימים באים משס"ה ענפים של דין שיש באדם העליון כנגדם שס"ה מצות לא תעשה מצד שמאל והם נגד שס"ה גידים להיות כל גיד וגיד מזויין בלא עבירות לאו ובכללם גיד הנשה אבר לו ה' ענפים מימין וה' ענפים משמאל והגיד הזה סמוך לברית והי' גידים הללו הם נגד עשרה כחות של טומאה הסובבים המרכבה הוא שנאמר סביב רשעים יתהלכון כי סביב הברית אלה הכחות יושבות וע"כ האוכל את גיד הנשה מוסף עליו רוח הטומאה זהו אבר מחזיק אבר וע"כ לא יאכלו ישראל כי הוא מנשה ומשכח עבודת הש"י ודע השערות הסובבת את הברית הם נגד כחות הללו וע"כ אינה באין לידי לובן לעולם אלא כשנשתנו בטומאה כי הכושי לא יהפוך עורו והנה יעקב אבינו ע"ה כל אבריו היו תקיפים ולא היה יכול שרו של עשו הבא מכחות הטומאה להכנס ולאחוז בשום אבר רק בגיד הנשה והכוונה אמר בני ישראל הם ה' ספיי' האחרונות הנקראים ה' בני ישראל אלא שהנקבה רמוזה במלת את זהו בני ישראל לא יאכלו את גיד הנשה וע"כ האזהרה לישראל במלת בני ישראל את ואין למידק מינה נשים כי גם האשה באזהרה

במלת

במלת את שלא לסבול טומאה וע"כ אין מתלבש בעור קדשה ואשה בעור קדש גוי וזהו האזהרה לאשה שלא תלבש שמלת גבר גוי באכילת גיד הנשה וכל ענייני יתבאר בעז"ה כן הדבר כי בסוכות סוכתי א"ת כנ"י שהבינה הוריד השפעה הסך עליון עליהם הם ה' הפי' אחרונות בני ישראל וכנ"י רמוזה שם במלת א"ת ואפ"ה שהאשה היא במעשה פטרה הכתוב במלת האזרח והכוונה כי זו המלוה עדות שאנו תחת צל השכינה והאשה פסולה להעיד והיא משועבדת במלות בעלה וע"כ אין אין לנגוע במלת בני ישראל את וללמוד ממנו דבר כי לא בא רק לשבת לקביה אחר העלה הנלחמים על במתי ארץ והוציאם ממצרים מלך צר והקדשה והושיבם תחת הסך עליון ם והכל במשפטו. אל"ב מה תאמר ולמדתם אותם את בניכם הלא את מרבה את הנשים. א"ל לא אלא מה תאמר וקשרתם ולמדתם שומע אני לימוד תפילין לבד נשים פטורת קמ"ל לומר א"ת מא' עד ת':

וגם ארז"ל לא בסוכה שתחת סוכה שא"כ אתה נופל תחת המלאכים כסא השכינה ולא בסוכה שתחת אילן ומה מעכב אלא מ"ה והדין ונוי סוכה אם הם מרוחקין ארבעה פוסלים מ"מ הדין אע"פ שאינו מרוחק פסול דהא מקבל טומאה ושמואל הוא דאמר מותר לישן בכילה בסוכה ואע"ג דאית לי' גג ובלבד שלא תהא גבוה י"ט הכל שאין גבוה י"ט אין שם סוכה עליו ולכן הישן תחת המטה שגבוה י"ם לא יצא שהסוכה רומזת לדעת רבנן למדה הנקרא חג ה' והתורה אמרה חג הסוכות שבעת ימים לה' וא"ר יהודה בן בתירא כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה ומה חגיגה שהיא כנ"י לה' הוא ת"ת כך הסוכה כל זמן שהם סוכה עליה ורומז בשכינה היא לה' הוא ת"ת הפשוט מכאן שאסור להסתפק מעצי סוכה כל שבעה שבזה סייע רב ששת שאמר משום ר"ע לר"י ב"ב ובברייתא הוא שאמרה סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמים והדינין המצויירין ותלה בה אגוזים ורמונים אסור להסתפק מהם עד מוצאי י"ט של חג כיון שהוציא דעתו מהן ולא התנה עליהם הרי הם כעצי סוכה דאתקלו שהם לה' כל זמן שהם סוכה עליהם וסוכה שאינה מחזקת אלא ראשו ורובו. ושלחנו בתוך הבית פסולה שבזה הודו ב"ה לדברי ב"ש כי יש לחוש שמא ימשך אחר שלחנו א"כ סוכה שהיא ז' טפחים מחזקת ראשו ורובו ושלחנו וכשירה והכוונה כי ז' טפחים שם סוכה עליו שהם כל הסקף והשולחן שהיא העטרה כלולה בז' טפחים פחות מז' לא כי השלחן שהיא כנ"י היכה עולה בסוכה וכאלו כולו בחוץ וזהו שמא ימשוך ולורת הפתח הם ב' הקנים מב' לדדים וקנה על גביהן והכוונה כענין המזוזות והמשקוף הם השוקיים והמשקוף עליהם הוא ת"ת אע"פ ם הרוחני ביותר וע"כ טוב לעשות צורת הפתח בסוכה ואין לסכך במחובר שומר הראשון איננו בחיבור

בחיבור בקרקע שהם אינו דין כלל וכן לא בדבר המקבל טומאה וכל שאין גידולו מן הארץ אין מסככין בו שאין לסכך בדבר שאינו מכלל הסיקף כי נעוץ סופו בתחילתו בעיקן והוא גידולו מן הארץ וידעת בני שככ״י הוא תוך ג׳ הם נלא הוד ויסוד וע״כ כל הפחות מג׳ כלבוד דמי. ומלמטר שאינו יכול לישן בסוכה מפני המאכולה שאוכלת את האדם בלילה פטור מן הסוכה והכוונה שאין להטיל לער וחולי ואלישות בסוכה לככ״י וע״כ החולים פטורים. ודע בני שאבל לריך להודות לדיין שדן אותו שהכל ילא מלפניו בדין ובלדק וע״כ האבל חייב בסוכה הוא הדיין אך שלוחי מלוה פטורין מן הסוכה כל ז׳ ימי הסוכה ביום ובלילה וכן חתן וכלה שלריכין לשמוח בחופה והכוונה שחתן וכלה רומזין בת״ת וככ״י ועושין קירוב באהל והשושבינין הם ב׳ אחד מימין ואחד משמאל מימין הוא החסד ומשמאל הוא יסוד וע״כ פטורין מהסוכה כי שמחים בחיבור באהל ולריך להוריד כלים נאים ומלעות נאות בסוכה משום זה אלי ואנוהו ואוכל ושותה בסוכה ולומד גרסתו בסוכה ויוליא דברים המאוסים חוץ לסוכה כי אין נמאסים בסוכה הרומז בככ״י וכל דבר שהוא פחות מכביצה קרינן בי״ אכילת עראי ולא בעי סוכה ודע בני שבליל ראשון של סוכת חייב ע״כ לאכול בסוכה מהם ואילך רולה אוכל וחייב בסוכה רולה אינו אוכל ופטור מן הסוכה דומיא דבערב תאכלו מלות וילפינן ט״ו ט״ו מחג המלות וע״כ מברך דוקא בליל ראשון של פסח על אכילת מלה מכאן ואילך לא. א״ר בלבול הרבה בדבריהם כי כתיב בסוכות תשבו שבעת ימים כל ז׳ חובה וא״כ נילף ט״ו ט״ו מחג הסוכות מה להם כל ז׳ אף כאן כל ז׳ מה תאמר שבת וז׳ יש לי מקום להניחם ליבן והדם אבל ט״ו ט״ו אין לי מקום אחר לכניחו רק בזה דכל ז׳ ימי הפסח חייב באכילה. אל״ב מי כתיב בסוכות תאכלו שבעת ימים תשבו כתיב, אכילה מישיבה לא יליף א״ל והשתא דאתית להכי לדידך מי ניחא מ״מ ישיבה מאכילה לא יליף אלא ע״כ אכילה ישיבה טיול ולימוד הכל בכלל וא״כ הדרא קושיא לדוכתיה כל ז׳ ימי הפסח וכל ז׳ ימי החג יהיו חייבין ועוד מאי דקאמרינן בערב דוקא חייב לאכול כדי שיאכל בסוכה א״כ למחר בי״ט רולה אוכל וחייב רולה אינו אוכל והלא שבת וי״ט דלא סגי דלא אכיל פת ואין כאן מסתבר לומר דוקא בערב דהא שבת וי״ט קתני דהוי יום. אל״ב לעולם אע״פ שאמר הקנה שבת וי״ט בלילה אומר וליל ראשון של פסח ושבת וי״ט של חג חובה ועל אלו אומר הקנה דלא אפשר דלא אכיל פת וקרי הלילה י״ט כי הלילה יום הוא כענין ויהי ערב ויהי בוקר והכוונה כי בליל ראשון של פסח שהיא ליל שמורים רחמים לישראל לריך לאכול מהם ואילך כבר ילאו ישראל ממלרים ובעבור שכל ז׳ ימי ברחמים היו בליל ראשון ברחמים בלא חימוץ ע״כ אסור באכילת חמץ כל ז׳ אלא חיוב אכילת מלה בליל ראשון חובה מהם ואילך רשות. ליל

שבת

שבת כלה נכנסת לחופה וחתן אוכל שם כענין אכלתי יערי עם דבשי משם ואילך כבר נתקדשה א"ל ר' לא תימא הכי דלא אפשר בלא ג' סעודות שבת וי"ט א"ל אפשר במיני הפת דאין חיוב בפת דוקא וליל ראשון של סוכות משום דשייך אכילה בהתחלת קידושי' אוכל בסוכה דאין קידוש אלא במקום סעודה ואילך רצה אוכל חייב בסוכה לא רצה לאכול פטור ואין זה בישיבה ושינה דלא אפשר בלא שינה וע"כ מברך כל ז' לישב בסוכה שאינו יכול לפטור עצמו מצד הישיבה משא"כ במצה אינו מברך כל ז' על אכילת מצה מטעם שיכול לפטור עצמו במיני פירות ותרגימא ולא יאכל מצה וטוב למעט בברכות ע"כ אם ברך בסעודה אחת לישב בסוכה אין צריך לברך בסעודה אחרת ודע ששמיני רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב אצ"ר מה ענין שמיני עצרת א"ל בני היא עם הכלל והיא בפני עצמה כי העצרה שמינית למנין שהמנין מאה הבנים והיסו"ד שביעי למנין והנה נשלמו ימי הסוכה ביסו"ד הנק' שבת אמר היסו"ד לכולם נתת בן זוג ולי לא נתת בן זוג א"ל כנ"י תהא בת זוגך הוי וביום השמיני עצרת תהיה וגם היתה כלולה במלת יום ז' הוא שאמר שבעת ימים ותדע שזהו הסעודה שארז"ל אמר הקב"ה עשו לי סעודה קטנה אצ"ר ולמה אנו אומרים הלל בכל החג א"ל בני דע שז' ימי הסוכה רומזים לימות עולם הם ז' שמטות וא"כ בכל יום קדושה בפ"ע לכן אומרים בכל יום הלל גמור ונוטלין לולב עם מיניו להרמיז שבכל אלף הז' שבכל שמטה ושמטה ההויות יהיו קיימים שלולב עם מיניו רומז על הויות ובשמיני אין לולב כי הוא רומז ליום הגדול יובילו שי למורא ומחולקים בקרבנות ומתמעטים הפרים בכל יום שהשמטות הבאות יהיו בחסרון דין לא כראשון ויתמעט כח האומות בכל שמטה ושמטה כמו שמתמעטין הפרים ההם ויתמעט בכל שמטה ושמטה עד היובל היא הבינה נ' אלף שנה בכל השמטות נ' שערי בינה אבל בפסח אין לולב שימי הפסח רומזים במה שהלולב ומיניו רומזים הם ההויות אבל ימי הסוכה רומזים בשמטות ע"כ המצוה לצאת מדירה לדירה וראשון של פסח וראשון של סוכות רומזים בבינה ויבא ח"ה של סוכות מראשון עד העצרת שהם השביעות שאומרים בחג השבועות גם כן עצרת להרמיז הענין וזהו שאמר ריב"ל ראוי היה עצרת של חג להיות רחוק חמשים יום מחג הסוכות כעצרת של פסח רחוק חמשים יום אלא מלה"ד למלך שהי' לו בנות נשואות למקום קרוב כדי שילכו ויבאו ביום אחד אמר המלך אני ואתם נשמח ביום אחד וראה והבן שכך הוא שבפסח יוצאין מהחורף לקיץ ויש זמן שילכו ויבאו ע"כ רחוק נ' יום אבל בחג יוצאין מקיץ לחורף והדרכים קשים וליכא זמן שילכו ויבאו ע"כ אינה רחוקה נ' יום אמר הקב"ה אני ואתם נשמח ביום אחד הוי עצרת תהיה לכם והענין שמע והבן יום ראשון של פסח רומז שהתחלת השמטה ע"כ צריך

למנות כ׳ יום ואח״כ העטרת יובל הגדול אבל יום ראשון של סוכות רומז באלף השביעי וכן כל ז׳ ימים של סוכות באלפי שביעות ע״כ עטרת סמוך לשם ולא דמי לימי הפסח הרומזים כ״א לשתא אלפי ר״ל הראשון של פסח רומז שמטה ראשונה שתא אלפי יום ב׳ שמטה שני׳ שתא אלפי וכן כולם וראשון של סוכות שמטה ראשונה אלף חרוב והשווית קיימות הוא הלולב ומיניו בשווית וכן יום ב׳ שמטה ב׳ אלף חד חרוב וכן כולם וע״כ פסח מוגה כ׳ ימים ועושה עטרת:

סוד דיני לולב ומיניו:

וגם אמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים ודע שהלמ״ד רומז בת״ת זה ה׳ קוינו ל״ו ל״ב נתיבות חכמה והלולב עולה עד כת״ר עליון דרך הסדרה ומתאחד עם הכ״י וזהו לולב שמלת ל״ו רומז בת״ת ומלת ל״ב היא העטרה והאתרוג רומז בכנ״י הנק׳ תאוה וכי תאוה הוא לעינים וזהו שתרגם לא תתאוה לא תרוג מלשון אתרוג והדס נגד חסד וע״כ נקרא אסתר הדסה בעבור שחוט של חסד משוך עליה שההדס רומז לחסד שמיכאל נאחז משם וערבה רומז בפחד ושמא״ל נאחז משם א׳ מליץ טוב וא׳ מליץ רע וזה שאמר אשמעה מה ידבר האל ה׳ והלולב מימין ואתרוג משמאל ימין בימין ושמאל בשמאל על הערבה רמז רכב בערבות ביה שמו. אל״ר והלא יה שמו. א״ל לסוד גדול כי חס״ד עולה ע״ב והוי״ה בצירופו עולה ע״ב מי״ה בי״ה עולה ע״ב ושמו של הקב״ה היא הכ״י אשר היא למעלה מכל השרים ורוכבת בערבה הרומז בסמא״ל הנאחז בפחד וא״כ אוי לסמא״ל שכן בי״ה עולה או״י ונק׳ הערבה ערבי הנחל כי יונק מכח נחל ומתקיים והוא הנחל האחרון וצריך ל״ו נענועים זה ה׳ קוינו ל״ו ודע שאינו נוטל בלילה אלא ביום שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וכל היום כשר לנטילת לולב אל״ר למה לולב בלילה לא. א״ל הלא אמרתי לך. ואמרו רז״ל במקדש נוטל כל שבעה ובגבולין יום אחד ומשחרב בהמ״ק התקין ר׳ יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה כל שבעה זכר למקדש ובזמן שהיה בהמ״ק קיים היה לולב ניטל בגבולין ביום א׳ אפי׳ בשבת. אל״ר מ״ט משופר דוקא לפני ב״ד. א״ל שופר דין ואם יחלל עליו שבת איכא תרתי לריעות׳ וים לחוש אבל לולב רחמים ודאי והחילול הוא ספק ואין ספק חילול מוליא מידי ודאי רחמים שהם כולו רחמים שבת וע״ו באחדם ולולב עם מיניו אין לחוש ודע שארבעה מינים הללו מעכבין זה את זה. א״ל ומ״ם מתפילין דאין מעכבין זא״ז א״ל התם כמי פרשיות מעכבות זא״ז אבל הבתים שלמים אמאי יעכבו אבל לולב ומיניו כד׳ פרשיות של תפילין חסר אחד לא ירלה וגם כתיב ולקחתם לכם משלכם משמע שאול וגזול לא. א״ל ומ״ם מלילית והלא טלית שאולה ילא. במתנה על מנת להחזיר קרי ביה שלו

שלו הוא שכן רב מתנה דיבר במתנה שאמר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה והוא שקיים תנאו והחזיר לא יצא דהוי לי' שאינו שלו אלא גזל והגזל פסול למטה בעבור שמזיק למעלה ואין לחלק כי לכל ז' פסול הגזול שהרי לחתוך הפרי מן האילן בלא רשות בעלים אסור כ"ש לעשות מצוה הבאה בעבירה שאין שם מצוה עליה ול"ש לפני יאוש או לאחר יאוש פסול וידעת בני שהלולב רומז בת"ת והעלין שלו רומזים על הימינים ועל השמאלים וכולם נאחזים מן השדרה היא שדרה כת"ת ות"ת עולה (עד כ"ע) ע"כ אם כפוף ראשו והעלים אינם עולים כמוהו אלא מתפשטין ועומדין בתלייה אותו האיש ישחקו עצמותיו או אם הוא חרות שקשה ויבש ואינו מורה לאלוהית או סדוק שעלה אחד רחוק מחבירו או כולו בצד ימין או כולו בצד שמאל הכל פסול א"ל סדוק סדק ממש. א"ל כלל כל דבר כל שאינו דוגמא פסול הלא רבא אומר בעבור שעולה מצד אחד כולו פסול כי שינה הדוגמא. ור' יהושע אומר נחלקה התיומת נעשה כמו שנטלה התיומת ופסול ותיומת נקרא דיבוק העלים בראש העלים ובסדוק ודאי יוצא מכלל הדוגמא שעולים העלים עד מקום הדבוק ולכן לולב שהעלים שלו אין מגיע ראשו של זה בצד עיקרו של זה פסול ועל שהמאמרות יורדות ג"ג ת"ת וזרועות שוקיים ויסוד ע"כ שיעור הדס וערבה ג' טפחים אבל הלולב לבד העלין שדרה של ד' טפחים כי דרך השדרה כתר חכמה בינה תפארת עצמו וע"כ אמר שדרת הלולב צריך שיהא טפח גדול מן ההדס והערבה ומצד שהשדרה של לולב עולה על כולם אנו מברכים בלולב וכן הדס צריך להיות ג' עלים יושבים בסדר אחד שלא יהי' אחד רחוק מחבירו כי צד קבוע במקום אחד בעינן. וכל קטימת ראש בהדס פסול כדין הלולב וחתוך ראש מעיקרו וגזול ויבש פסול וליכא מאן דפליג דודאי פסול ואם ענביו מרובים מעליו אם ירוקות כשר ואם שחורות תוקף דין בהדס ופסול ורב חסדא אומר משום רבו הגדול דלולב אין צריך אגד שכן אמרו רבנן והכוונה ההויות נדבקין ואינן נקשרין אבל מצוה מן המובחר לאגדו שנאגדים ההויות בלי ספק ומה שארז"ל אין צריך אגד **לפסול** בדעבד קאמרי כי בר חנא הוא דאמר מצוה מן המובחר לאגדו ואם הותר האגד ביו"ט ראשון יתחוב ראש האגד תחת הכריכה ולא יקשור וגם תנן אתרוג הגזול והיבש פסול וסודו ידוע ועוד תנן נטלה פטמתו פסול עוקצו כשר ובברייתא הוא האומר ר' יצחק בר' אליעזר אומר נטלה בוכנתו פסול והכוונה שאם נחתך העוקץ ונשאר דבר מה הבוכנא באשיתא להרמיז משפיע והמקבל והוא מקום הבוכנא באשיתא ואם נשאר דבר מה פשיטא דכשר ואם נעקר העוקץ עם הבוכנא מאשיתא הנה נסתלק המשפיע נמיכן מזה לית דין ולית דיין לומר שכשר ניטל החוטם הוא צורת ד' שהיא חכמה עילאה השוכנת בחכמה תתאה אם ניטל פסול אך בזה

אפשר

אפשר שיבא האדם לכלל טעות לומר שאפי' נשאר מעט באסיתא הואיל ואין היכרא בעוקץ פסול קמ"ל דכשר וגם בזה כל שנוי שיש בו המוציאו מכלל הדוגמא פסול ודע שיעור אתרוג כאגוז כשר פחות מכאן פסול שנאמר אל גנת אגוז ירדתי אתרוג אין אגדו עם הלולב דא"ר אליעזר כפת כתיב והכוונה שאין דרך דבר שרומז באשה לאגוד עם כל אלו כי היא בעולת בעל והשפע הבא עליה מכולן כענין כל הנחלים הולכים אל הים ע"י בעל האשה ובריאתה היא האומרת שצריך לנענע ג"פ על כל דבר ודבר ודבר והכוונה שצריך לעשות י"ב נענועים כענין י"ב הויו"ת ומוליך ומנענע שם ג' פעמים ומביא ומנענע שם ג' פעמים מעלה ומנענע שם ג"פ ומוריד ומנענע ג' פעמים כי צריך לעורר ג' ההויות בכל צד הפועלים טוב ולהרחיק כל רוחות רעות האמת ל"ו נענועים כוללים כל דבר:

סוד ההקפות:

ומקיפים בכל יום את הארון זכר להיקף המזבח שכן המשנה אומרת בכל יום מקיפין את המזבח כו' ואומר אנא ה' הושיעה נא אני והו הושיעה נא ואז"ל כל המקיים לולב באגדו והדס בעבותו כאלו בנה מזבח והקריב קרבן הכוונה שהקרבן מקרב הכוחות הרוחניות כן הלולב באגודו והדס בעבותו שהכל דוגמות עליונות לחבר את הכל להיות אחד ולקשרם במקום העליון כשלהבת בגחלת ובעל המאמר לא הרמיז באמרו רק לולב והדס וערבה באגד הלולב ואלו אתרוג לא אמר לפי שהוא עם כולם וכולם עמו אלא שאינו אגוד עמהם תמיד וע"כ הוא לבדו כי הוא כאגד נאמנים כפי הרצון העליון וזהו אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ ומפני שאנו רואים רמוז בתורה שכל יום מאלו הימים רומז בשמטות ע"כ בכל יום אנו מקיפין הקפה אחת כי השמטות היקף וזה סדר עשיית המלוה בי"ט הראשון הולך האדם בביתו ולוקח לולב בידו והולך לב"ה ומתפלל ולולבו בידו ושמע ענין ההקפות ביום הראשון מקיפין רמז לחסד שהיא מדה ראשונה וע"כ אנו אומרים הושיע נא בחגיגת יום ראשון והוא הנק' אל למושעות ואנו מודים ומשבחים את הבינה כי הבינה הגוזרת ביום ב' מקיפין ומשבחין לשם הנק' י"ה היא הבינה שבראה בשם י"ה עליונים ותחתונים שנאמר כי ביה ה' צור עולמים ואנו מודים שפחד הוי שמטתו אלף שנים כפי גזירת הבורא ביום ג' אנו מקיפין את התורה ומשבחין לבינה שגזרה שמטתה לשם שבו ג' אותיות ונרמזת תוך ראש וסוף והוא שם יה"ו הרומז בת"ת ואנו מודים שת"ת שמטתו אלף שנים. ביום ד' אנו מקיפין את התורה ואנו משבחין לשם יה היא הבינה ואנו מודים שמטת נצח אלף שנים. ביום ה' אנו מקיפין את התורה ואנו משבחין לשם י"ה היא הבינה

שמטת

שמטת הוד הנק' אלהים אלף שנים. ביום ו' אנו משבחים לשם י"ה יתברך הי' הבינה שגזרה להיות שמטה יסוד אלף שני' ביום השביעי אנו מקיפין שבע פעמים לרמוז שאנו משבחים עם ז' בנים ואנו מאמינים שהבינה כלולה עם כתר וחכמה וז' בנים עמה והכל אחד נעוץ הסוף בתחלה. ולאחר השלמת ז' ההקפות שהם ז' השמטות יחזרו הכל בבינה ומשם ואילך אין לחקור אפי' במחשבה והאומר בני דבר אחר או הזוכר לשלם ולקצץ בנטיעות ח"ו יוחרם בחרם יריחו ויקלר ה' ימיו ושנותיו כי השם צוה לקחת לולב ז' ימים נגד ז' ימים עליונים שכל אחד שמטה אלף שנים ואמר ד' מינים מזרח מערב צפון דרום לשבח הגוזר בארבע פנותיו הכללים כולם לאחד ואם יבא הפריץ והגבל אשר נבלה עמו לקצץ בנטיעות לחדש שלא מלך שהאגד בשלא ישבר שיניו ימח שמו מספר חיים לכן אמר ושמחתם לפני ה' אלהיכם להורות שהשם הוא אחד והוא אלהינו ומלותיו להודות בו ובמאמריו גזירותיו הפועלים פעולותיו ואין עוד מלבדו וי לכם אנשי רשע דעסקיתו בחכמה חילונה להכיר בוראכם כה תזכו וכה תחיו כמו שלא תשיגו מכל החכמה להכיר ולדעת אפילו כחוט השערה כי אדרבא הם הגורם לדחות אתכם ממקומכם וללכת להשתחוות לאל זר וזובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו ועליהם אמר הכתוב לא יאבה ה' סלוח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו. וכוונת הענין הוא שלא תטעה לומר בר מנן שיש חסרון בהויות לומר אעפ"י שהמלך גזר שכל מאמר ומאמר יקיף שית אלפים וחד חרוב שבת ומנוחה ואפ"ה המאמרים אין בהן חסרון שהשם שאלו המינין קיימין כך אלו המאמרות קיימים אלא דהתנאים הבראים מחולקים אי מקיפין בלולב או בערבה. כי מאן דאמר בלולב בעבור שהוא מלך בו' קצוות ואחר השמטה הזאת שמטת הלולב ע"כ בו עיקר ההקפה וחד אמר בערבה שכל שמטה יהי' גם הערבה הרומז לדין אם רב ואם מעט וע"כ בו מקיפין ולדקו דברי האומר בלולב כי בז' מלות הערבה ומקיפין אותו ז' פעמים שבכל השמטות תמלא ולכן אם אין לולב אין מקיפין כל שהם אבל בז' מקיפין בערבה כ"א לוקח ערבה ודי בג' עלין ובלבד שיהא לחין שכן א"ר נחמן ואל תאמרי שמצוה של ערבה קלה אדרבא חמורה היא שהרי נידחים כל המועדים ממקומם בעבורה שלא תדחה שר' יוחנן נתן עדות שר' נחוניא בן הקנה אומר ערבה הלכה למשה מסיני אלא שהסוד עמוק הוא ואמר שהוא מנהג נביאים הלא תראה שר"א בר לדוק שקיל ערבה חביט חביט ולא בירך ולדבריו בשוה מנהג לא נברך כענין י"ט שני בקידוש וכענין הלל בר"ח. אלא הסוד הוא עמוק כי הט' שרים החילונים קשים ורעים ונאחזים מפחד שהערבה רומזת בו ושבה ימים אנו מברכים בלולב והערבה עמו כענין פן תעזוב את הלוי אבל בשביעי שהערבה לבדה ואנו מרמזים שימלא בכל השמטות אין לברכו שיתברכו האומות ממנו כענין אף חובב

עמים

עמים וגם ערבה יחידה אם נברך עליה תרתי לריעותא חדא מה שאמרתי ועוד יתרה אף ה׳ כי לקחת אותה בעבור שאינו עושה פרי ועליה נבאין מהרה להיות הדין כפוף ודע בני שהנותן אתרוג ולולב לחבירו במתנה ע״מ להחזיר לצאת בו צריך לקיים תנאו ואם לאו לא יצא וצריך שיהיו ד׳ דברים בתנאי ואלו הן ע״מ שתחזירהו לי כבר זכה במתנה בלקיחה משם ואילך כל הדברים בטלים ולמפרע זה שתחזירהו לו אינו יודע שהוא שלו והוה לי׳ חזרה שלא כדין ולא יצא עם אותו הלולב עד שיתננו השואל למשאיל מתנה גמורה וזה צ״יך בדיני ממונות ובקדושין ובגרושין הראשון האיר עינינו ר״מ שצריך להיות ת״כ ע״מ שתחזירהו לי ואם לא תחזירהו לי וכו׳ השני שיהא הן קודם ללאו שתחזירהו לי ואם לא תחזירהו כו׳ הג׳ שיהא תנאי קודם למעשה ע״מ שתחזירהו לי הא לך אתרוג במתנה הד׳ שיהא דבר שאפשר לקיימו ואם לא תחזירהו לי שלא תשתה יין לעולם וכן בקדושין אמר הרי את מקודשת לי ע״מ שאני עשיר ואם איני עשיר לא תהא מקודשת כבר נתקדשה ואפי׳ שאינו עשיר אלא יאמר ע״מ שאני עשיר תהא מקודשת לי וזה למדנו מבני גד ובני ראובן אם יעברו ונתתם ואם לא יעברו ונאחזו בתוככם. א״ל ר׳ וכי בכוונה דברו כך בלשונם אבל אם היו בלשונם ונתתם אם יעברו הייתי אומר מעשה קודם לתנאי צריך מיהו זה שדברו שלא בכוונה איך נדייק משם ולקדש אשה שלא כדין. א״ל תסיר קליפות מעיניך וראה שמוכרחים היו שכן התנאי במעשה בראשית ואין כאן מקומו. ראית בני מה אחז״ל לולב דומה לשדרה רומז לת״ת אתרוג דומה ללב רומז לעטרה הדס דומה לעינים המאירים הוא חסד וגלא ערבה לשפתיים רומז לפחד והוד הטובעים דין והכיתו באיזוב שהתורה אמרה ולקחתם אגודת איזוב אגידה אחת וגילף לקיחה לקיחה מה שם אזוב אף כאן איזוב וע״כ ה׳ מינים הם נגד ה׳ חומשי תורה דמ״ש בגלית ה׳ קשרים וכאן ד׳ מינים. א״ר הרי הוא כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט. א״ב אי הוי כתיב ביום ולקחתם לכם פרי כו׳ כדקאמרת השתא דכתיב ולקחתם לכם ביום ראשון הפסיק בין הלקיחה והמינים ואין כאן כלל ופרט א״ל והלא אפי׳ הי׳ רחוק כמה מילין דנין שכן אחז״ל. א״ל ב״ש הוא ואין הלכה כמותם וגם הכוונה הדין ד׳ כנפות והד׳ פרשיות שבתפילין הרי בד׳ נכלל כל הסיקף וגם האיזוב רומז באתרוג ובהזאות יתבא׳ בעז״ה. וגם אז״ל כשם שא״א לאלו בלא מים כך אי אפשר לעולם בלא מים אין דבריהם נראין הרי ערבה יש בהרים אשר אין שם מים וגם הלולב אלא הכוונה הוא שאלו הד׳ מינים רומזין עליהם אי אפשר להם בלא מים עליונים המתוקים והמאירין שאין מים זדונים יורדים משם. א״ר מהו לולב א״ל בלול א״ל בלול בו ועוד א״ל מהו לולב א״ל לולב הוא תורה שבכתב ועולה ס״ח נגד ס״ח אלפין שבעשרת הדברות א״ר מהו הדם. א״ל הדם ולולב בגי׳ אחד ואחד יותר לומר

שהניכן

שהיכן א׳. אל״ר מהו ערבה א״ל בגי׳ עז״ר שעתיד לעזור לישראל אבל עתה בזמן הגלות אף חובב עמים א״ל מהו ערבה א״ל ערב ה׳ ר״ל הכ״י ערב בזה א״ל מהו אתרוג א״ל נתחבר עם ג׳ מינין והם הדס לולב וערבה ועולה תרי״ג כי האתרוג הוא המבאר תרי״ג מצות:

סוד מחצית השקל

וגם אמר העשיר לא ירבה והדל לא ימעט **ממחצית השקל** ונתעוררו חז״ל לומר אפי׳ עני המתפרנס מן הצדקה יבקש צדקה ויתן חצי שקל ואם לא יתנו לו ימכור כסותו ויתן ואז בע״כ יכסוהו והעמידוהו במ״ע לתתו בכל שנה והנה א״ל הראית ר׳ כל העולם של הקב״ה ואינו שבע עד שיקח מכל אחד חצי שקל א״כ בשר ודם איך ישבע מכל ממון שבעולם ואמר שלוקח אותו לכפר על נפשותיכם שומו שמים על זאת הוא לוה לא תקח שוחד והוא לוקח שוחד ואם זה חייב איך יתכפר בחצי שקל וראה ר׳ למען השם מה רעה נעשה לעניים שע״י שכתוב העשיר לא ירבה והדל לא ימעי׳ העשירים מוצאים טעם בגלות ואין מסעיים לעניים ואומרים הקב״ה עושה כן א״ל בני ולמה לא תתמה על היותה חצי שקל דוקא כסף ולא זהב ולא נחשת אלא הכוונה הוא כך בזמן הפקידה שהוא קודם ניסן זמן הרחמים כל השטנים וכל המקטרגים לפני השם לקחת את ישראל להרוג ולהשמיד ולאבד מצד עונותיהם וע״כ אמרה הבינה אשר שם התביעות והדינים לתת כל אחד עשרה גרה כסף להשלים כל העשר ברחמים וע״כ הוא כסף. והנה אזהרה לעשיר שלא ירבה עשר ולא י״א ואזהרה לעני שלא ימעט עשר ולא תשע וכולם באים בבינה ויורדים בעטרה וזהו תרומה לה׳ להעלות הכ״י הנק׳ תרומה לה׳ הנק׳ כ״ע ואז תהי׳ תרומת ה׳ שהכ״י עם הת״ת וזהו לזכרון לפני ה׳ וע״כ אמר פעמיים לכפר על נפשותיכם חד לכ״י וחד לנפשות ישראל הגשמי מהם ואילך אין הברכה יוצאת בחוץ ואין עין הרע יכולה לשלוט בהם ולהזיק להם וזהו יצו ה׳ אתך את הברכה באסמיך וע״כ עני המתפרנס מן הצדקה חייב בצדקה יכלל עצמו פן יצא מכלל ויחול על המותר שע״י זה נכלל עני העליון בכלל הכסף והמות הולך באומות וע״כ יזהר שלא יתן היום ד׳ גרה ולמחר ו׳ רק הכל בבת אחת כל העשר כי מעט מורה קילוץ וקרא השקל כ׳ גרה שלא יפריד בין הצדיקים הם הד״ו פרצופים כ״א כלול מעשר ואח״כ עשרה גרה כ״א לחבר כל העשר ובאמת בני חייב אדם לעולם להכריע הכסף שלא להורת מחלה על מחלה כי אדרבה הרחמים גוברים ומכריעים ואם לא תכריע הכסף לא היו מקבלים כי אינו מקובל ותניא הכל חייבים במחצית השקל כהנים לוים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים אבל לא נשים ועבדים וקטנים. אל״ר נשים ועבדים וקטנים תשלוט בהם הנגף.

א״ל

א"ל האנשים מגינים עליהן. א"ל אמאי לא יביאו. א"ל בתורת חיוב אין צריך שכולם אנשים והאשה אחד מ"מ אם הביאו ורצו לכלול עצמם מקבלים אותו ואם רצה האב לכלול את בנו הקטן ונתן בעדו אין להוציאו יותר שאם יוציא אותו הנגף לפניו כי הודה עליו בעשותו פעם אחת. ובאחד באדר מכריזין על השקלים בין בארץ בין בח"ל רק בהיות בהמ"ק וכל זה למה כדי להכין כ"א חצי שקל להיות מוכן בע"ו בו ואלולי זה כל המקטרגים היו מצליחים לקחת נקמות בישראל בזה החודש אלא השקלים הללו מפילם ומכניעם ואינם יכולים לקטרג רעה בע"ו באדר שלוחי ב"ד הולכים בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומקבלין אותן בנחת שלא יתנו בכעס ואם אחד ממאן ואינו רוצה ליתן לוקחין ממנו משכון ואין דין זה רק בישראלים ולוים אבל הכהנים אין למשכנם רק יתנו ברצון כי נאחזים ממדת החסד פן יספף ודע בני שהתיבות שבהם נותנים השקלים היו עשויות כשופר להורות לך המקבל מגד המשפיע כדין שופר שאמרתי לך וראה שי"ג תיבות היו במקדש וכולם כמין שופר ואחר קבולים היו מביאים הכל במקדש ושם היו חדרים ומניחים אותם בחדר א' מהחדרים וסוגרים הדלת וחותמים המסגר. וראה והבן מה היו עושים מכל השקלים היו ממלאים ג' קופות כל א' ע' סאין ומה שהיה נשאר מהג' קופות היו נותנים אותו בחדר מיוחד והיו קורין אותו שיורי לשכה וראה והבן ג' קופות היו רומזים בג' רוחניות ולכלול בכ"א ע' ספי' אשר כללם כ"ז אותיות התורה והשיורים בחדר היא הכ"י וסוגרים וחותמים לבל יצא מהברכה בחוץ מאז הע' שרים ריקים ופחותים ומשועבדים תחת הכ"י שובי אל גבירתך והתעני תחת ידיה ובג' זמנים היו תורמין את הלשכה היה נכנס אחד והשומרים בחוץ והיה אומר אתרום והיו אומרים לו השומרים תרום תרום תרום ג' פעמים והיו ממלאין ג' קופות קטנות שכל אחת מחזקת ג' סאין והג' קופות הללו הם נגד הזרועות ומכריע לקבל כ"א השפעת הג' רוחניות ומוציאם לחוץ כדי להסתפק מהן עד שיכלו וכן עשה קודם עצרת וכן בתשרי הגיע ר"ח ניסן תורמין מתרומה חדשה ואם כלו הג' קופות קודם ר"ח ניסן תורמין משירי לשכה שאמרנו ודע שהג' קופות שאמרנו צריך להסתפק בראשונה לגמרי ואח"כ בשניי' לגמרי ואח"כ בשלישית ודע בני שהקופה ראשונה מהג' קופות צריך לרמוז בחסד וצריך לכלול שם את הכ"י ולומר לשם א"י אשר בה נאחזין כל ישראל הקרובים והרחוקים והשניה יכוון לאותם שלא הגיעו שקליהם ללשכה. והשלישית על העתיד לבוא וכל זה למה לומר לך שאלו הגיעו שקליהם ללשכה ונתרצו ונתכפרו כולם ודע בני חוץ מפר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז שלא היו באים מתרומת הלשכה אבל כולם באים מתרומת הלשכה ואלו הם התמידים והמוספין וכל קרבנות צבור צרכי הקרבנות והעצים הנקנים והמלח שמולחין הקרבנות

ולחם

ולחם הפנים והקטורת ושכר עושיהם ופרה אדומה ושעיר המשתלח ולשון של זהורית שהיו קושרים בראשו והעומר ושתי הלחם ובגדי כהונה וחכמים שמלמדין הלכות שחיטה וקמיצה לכהנים שאין להשתכר מנכסי הכהנים כי תורה היא ואסור ליקח שכר אלא מ״מ מתרומת הלשכה נטלו שכרן דהיינו שכר בעלה שלהם ומבקרי מומין בירושלים ומגיה׳ ספרים שבירושלים ונשים המגדלות את בניהם למעשה פרה אדומה ודייני גזלות כולם היו נוטלים שכרן מתרומת הלשכה וכל צרכי צבור כגון אמת המים שבירושלים ומגדלות וחומת ירושלים וכיוצא באלו וכן מזבח העולה והעזרות והסיכל כולם הם משירי הלשכה וראה והבן שתרומת הלשכה ושיור׳ הלשכה כולם מונים מאל״ף לסרמיז המשכת הקופות ולעורר השפע ובזמן שישראל עוסקים באלו יעקוב מלא בו׳ ואז יד כל בו שהם הד״ו פרצופים משלו כשר הכאחז מחסד אשר סמא״ל סומך אליו ואז יחסר הו׳ מעש״ו ויאחר אכלו ע״ש. שק״ל יהפך לק״ש ובית עשו לק״ש וכשאין ישראל עוסקין באלו אז יחסר הו׳ מיעקב ויהיו ידו בכל וידו אוחזת בעקב עשו וע״כ החמירו בזה לחיוב אף העני ובעונות נעלם מהם הסוד והתחילו להתרעם בתתו ולא הורלה לפני ה׳ וגם כמנעו מלתתו והפכו הכונה ובלבלו העליונים ונעתק ו׳ מיעקב וניתן לעשו וי לכם רשעים מה גרמתם במניעת חלי שקל כסף זכאים אתם לדיקים שאתם מעלים מתן שכרן בכוונתו ונחשב לכם כמו שקל בזמנו:

סוד קידוש החודש:

וגם אמר החודש הזה לכם ראש חדשים ונתעוררו חז״ל לומר מ״ע בב״ד לקדש את החודש (בב״ד) אל״ר אמור לי משה אמר לישראל החודש הזה לכם ראש חדשים וא״כ במה נתקשה משה ועוד יכתוב חודש זה לכם ראש חדשים מאי החדש הזה עם הה״ן. א״ל בני כי אמ״ל הק״בה חדוש העטרה המתחדשת מת״ת וזהו החודש ה׳ עם זה הוא ה׳ אחרון המתחדשת מעמדה הנק׳ זה אות החדישה ונתקשה משה למה לא תהיה העטרה באור עלמו וא״ל כזה ם וקדש הכוונה העטרה נק׳ אתה בדגש כי עיקר קבלתה מפחד יצ״ק האש הגדולה ואז כל המקטרגים תובעים דין ממנה ובזמן ההוא שהיא נתכסית לגמרי והיא כסויה בדין אז נותנים חלק למדת הדין שעיר ושעירים ירקדו שם ואותה מקדשים לת״ת ישראל ואז דוחה כל המקטרגים בחוץ ונותן להם השעיר הזה שלא יהי׳ להם רשות להכנס ולתבוע דין כי אין רלון המלך ואז יאמר כולך יפה רעייתי ומום אין בך כי מו״ם בגמי׳ אלהי״ם וזהו שאמר יעקב אכפרה פניו במנחה ועל שבב״ד מקדשים אותה הם השוקיים והיסוד ע״כ המלוה תלויה בב״ד כי אליהם באים עדים וחוקרים אותם אם האמת אתם יש

אמת עם הלבנה או אומרים מקודש שלא יראה שהופר במה שב"ד מקדשין
וע"כ בא אשר תקראו אתם במועדם חסר ו' וקרי' בי' אתם שקידוש
הירח ניתן לחז"ל ולאו דוקא כשמקדשין וקובעין כדין אלא אפילו טעו
שכן כתיב ג' פעמים אתם וכולם חסרים ו' לומר לך אפילו שוגגים ואפי'
מוטעים ואפילו אנוסים וכן לדקו דברי ר"א בר צדוק שאמר נראה שלא
בזמנו הוא ליל ל"א אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים בתחלת הלילה
כי בזמן שרואין למעלה שאין ב"ד מקדשים אותו למטה מקדשים אותו
למעלה שאין עושים מעשה למטה אלא לבעשות למעלה אבל אם לא עשו
למטה ונעשה למעלה אין צורך למטה לעשות יותר א"ר בכלל הענינים
מבלבלים את האדם ומוליאו מן העולם כי מאבד את נפשו כי מ"מ
במועדים שאם טעו יש לשמרם אף בטעות ושאר כל המלות אם טעו
ב"ד מביאין קרבן על שגגתם ותינח בשוגג אבל לכתחילה שדוחים ר"ה
מימי אד"ו משום ירקא ומשום מתיא ומשום ערבה וכי אין יותר טוב
לדחות הערבה שהוא תיקון נביאים ממה שנדחה ר"ה ממקומו ויאכלו
ישראל חמץ בפסח ויאכלו בי"כ ויעברו כולם בכרת ולמה לא יסריח מת
אחד ממה שיתחייבו כל ישראל בכרת וגם וכי זולת ירקא לא יוכל האדם
להתקיים ועוד וכי בבל רובא דעלמא המעפשת חלילה שאינה רובה
דעלמא וכי בעבור שנחסר ו' ממלת אתם מלאו סמך להחריב העולם
אין זה סמך וראיה דים לו חברים דכתיב ויפקוד אתם משה ולפית אתם
זהב וכל אתם שנכתב במשכן כולם חסר ו' ועוד הכא לא לסיתר נחסר
אלא ה"ק אין החודש מקודש אם לא שיקדשוהו ב"ד בפיהם וזהו אתם
מה תאמר ג' אתם למה חד למעלה לווי מהבינה לקדש העטרת והמקדשים
שוקיים ויסוד וחד לב"ד שלמטה וחד לעומדים שם לריכים לומר מקודש
מקודש פעמיים שנאמר מקראי קודש ב' קריאות וא"כ לכתחילה לא ידחו
וכשגגו יחזרו ויתקנו תיקון אמת ויביאו קרבן על שגגתם אבל עתה
שרואים התיקונים מקולקלים ומהופכים חוזרים הכופרים ומקלקלין לעלמן
א"ל בזה איני יודע מ"מ אמור אתה א"ל הנה אני והוא אביך וכשאלתו
א"ל בני דעו כי בהיות ר"ה ביום א' יבא יום ערבה בשבת שהערבה
רומזת בלוי ואין לדחותו כי הוא מקיף כל השמטות וגם אין לדחות השבת
שאין דוחין רחמים מפני דין ובהיות ר"ה בד' הד' רומז בפחד וא"כ
הבינה תדין העולם בדין במדה הפיא ובאותו יום א"כ יבא י"כ בו' הרומז
בהוד ויהא דקדוק גדול בבריות ולא יעבירו ראשון ראשון ויתרבו המתים
כי ירד הירקון הוא הדין הקשה בבבל הוא מדה"ד הרפה כי שם בלל
ה' שפת כל הארץ וזהו מתיא וירקא בהתירו ההוד ואם יהי' ר"ה בו'
הוא רומז בהוד ואם הבינה דנה בהוד כל הדינים ימלאו שם כי הוא
מעבר הפחד ויפסוק הדין לרעה והיינו מתיא וירקא וע"כ ליוותה התורה
שלא

שלא להניח ר"ה באלו הימים והכל ע"פ הדיבור וקרא אסמכתא בעלמא וזמנה לא תזיזו קראו והבינו מולד שאינו ראוי להראות בו ביום אבל מתכסה כל אותו היום והוא הנק' מולד הזקן אין לקבוע ר"ה בו ביום כי הדין בתוקפו ווי לעלמא אם השכינה תדין את העולם בד' זמנים הללו אבל בימי בגה"ז ב' אף כי רומז במה"ד חומלת בבינה ומבקשת רחמים כי יראה פן יכבו גחלתם ואין זה בפחד והוד ג' רומז בחסד עולם ה' רומז בגלא מעבר החסד מדת משה שלא נא לעון העם הזה ז' כולו רחמים אין שטן ואין פגע רע ומוטעים ואנוסים חלילה חלילה מאחר שעשיתו קדש תעשיהו חולין אין מכניסין חולין בעזרה (בעטרה) והקב"ה מסכים עמהם בזמנם וע"כ דעו בני חז"ל לא גורעים ולא מוסיפים שמלת את"ם מתספך אמ"ת האמת אתם הוא אביו של יהודה תתן אמת ליעקב זכו יהודה בן תימא אומר שאין להרהר בדבריהם ווי להם לאותם שלא ירדו לשרש הדברים של חז"ל להכיר ולדעת דברי מלך ישראל המלוך לישראל מהם אביו יעקב להכיר את דבריו אבל לוקחים הדברים כפשוטו שלא ידעוהו אף לומדי התורה ר"ל הכ"י מלוך מהם ת"ת שהכ"י מלך ישראל הגשמי ובה מלכים ימלוכו ויעקב הוא תורה שבכתב וא"כ שימו יד לפה כי כל הדברים אמת ע"פ הדיבור:

סוד חישוב התקופות וציור הפעולות.

וגם אמר כי הוא החכמה ובינתה לעיני העמים ונתעוררו חז"ל לחשוב תקופות ומולדות ומזלות כדי לדעת לעבר השנה להיות הפסח בחודש האביב וחג הסוכות בזמן האסיף ואמרו חז"ל בכ"ח לחודש נתקשרו שמים בעבים ונראה כדמות לבנה ברקיע וסברו ישראל שנתקדשה הלבנה אמר להם רבן גמליאל כך אני מקובל שאין הלבנה מתחדשת פחות מכ"ט יום וחצי ושתי ידות שעה וע"ג חלקים וכו ביום מתה אחיו של בן זזה והספידה ר"ג הספד גדול לא שהיתה ראוי' לכך אלא להודיע שלא נתחדשה הלבנה. אל"ר שתי ידות שעה וע"ג חלקים לימא תשל"ג חלקים. אל"ב כלום אמר רק דברים שקבל חלק מתוך החלקים הג' רוחניות והסיקף בכללו הכ"א כלול מעשר והקשב ענייני המולד כמה הם עמוקים כי ענייני המולד הסתמורות נראה אלו הם י"ד מחנות לימין וי"ד מחנות לשמאל כי שכינה פועלת חיים או מות מצד הבינה כפי המקבלים ופועלת שלום או מלחמה מצד היסוד ופועלת חכמה או אולת מצד החסד ופועלת עושר או עוני מצד הגבורה ופועלת חן או כיעור מצד התפארת ופועלת זרע או שממה מצד נצח ופועלת ממשלה או עבדות מצד הוד הכל כפי המקבלים ואלו הי"ד גזירות יוצאות מימין גם משמאל הרי הם כ"ח ודע שהלבנה יש לה כ"ח מחנות שמקפת בהן ועל ידן בכל אדם והדם וכן יש למלכות אשר הלבנה נאחזת מהם כ"ח

מחנות

מחנות אשר בהן סובבות מהרגע שהנתן בה עד ם

חיים	בינה	מות
שלום	יסוד	מלחמה
חכמה	חסד	אולת
עושר	גבורה	עוני
חן	תפארת	כיעור
זרע	נצח	שממה
ממשלה	הוד	עבדות

ועתה ראה כ"ח מחנות שבינה שמתהלכות לימין בי"ד מחנות ולשמאל בי"ד מחנות שהם כ"ח וסימן כ"ח מעשיו הגיד לעמו ודע שהבינה פועלת מהם כל משפטי הבריות ודע כי שם אדני הוא הסובב את שם יסו"ד ופועל פעולותיו הלא תראה נעלם הה"ו פ"ו שבמלואו הוא כ"ף וי"ו גם הוי"ה במלואו יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוא מ"ה ובמלואו מ"ה ה"א גימ' פ"ו והנה יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחוריהם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו בימינו יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה ובשמאלו כוז"ו במוכס"ז כוז"ו והנה יהו"ה (שהוא כוז"ו) נעשה יהו"ה אחד רומז בשם אדנ"י ולעולם סובב אדני את הוי"ה זהו אלהינו שנחלף בבמוכס"ז כעולה הק"ל הוא שאמר יצחק הקול קול יעקב שזה הקול רומז בשם אדני ופועל פעולת יעקב הרומז בשם יהו"ה ועי"כ יש לך לדעת שמאלה השמות ימינים ושמאלים יוצאים כל המשפטים ועל אלו אמר שלמה המלך ע"ה תמורת העתים כי לידת הבנים מצד החס' ומיתתן מצד הגבורה והכל מהבינה ונטיעה היא נטיעת הנפשות בארץ כענין כי האדם עץ השדה או לעקור נטוע מארץ החיים או להורגו ולהוציאו מחיים או לרפא החולים ולהביאם לחיים עת לפרוץ לקחת נפשו ולהשחיתו חיותו עת לבנות הפרצות אשר נפרצו בו עת להשליך הוא עוני שמשליך מחיתו והוא בצער עת כנוס עושר מצד הגבורה כי מצפון זהב יאתה ותמורתו עוני עת לבקש המחיה מצד עושר ועת לאבד מצד העוני והתמורה (הגה"ה עת לחבק מצד החן של

הזוג

כזוג ועת לרחוק מחבק מלד הכיעור עת לחשות מלד החכמה כי גם אויל מחרים חכם יחשב ועת לדבר קול כסיל ברוב דברים עת לתפור חלקי אדם בדין בני חילוף בחכמה ועת לקרוע מלד התמורה עת מלחמה ועת שלום מלד יסוד עת לאהוב מלד שלום ועת לשנות מלד תמורה עת ספוד מלד עבודות עת רקוד מלד הממשלה ע״כ הגה״ה מהרא״בד על ספר יצירה:

עתים אלו הדברים ותמורתן

ללדת זרע	למות שממה
לטעת זרע	לעקור נטוע
להרוג מות	לרפוא חיים
לפרוץ	לבנות
להשליך עוני	לכנוס עושר
לאבד	לבקש
לחבק חן	לרחק מחבק כיעור
לשמור	להשליך
לחשות חכמה	לדבר אולת
לתפור	לקרוע
מלחמה	שלום
לשנות	לאהוב
ספוד עבודות	רקוד ממשלה
לבכות	לשחוק

סוד של שם מ״ב אותיות:

ועתה יש לך לדעת כי השכינה פועלת בכח י״ב הויות ובמ״ב אותיות הנק׳ שם בן מ״ב ואלו הן.

אְבַג יְתַץ קְרַע שְׂטָן נְגַד יְכַשׁ בְּטַר צְתַג חְקַב טְנַע יְגַל פְּזָק שְׁקְו צְיְת.

ועתה שמע עניים כי אלו האותיות של שם מ״ב כל אות יוצא ממנו מלאך הפועל מכח השם ואלו הן.

אדירירון בהידירון גבירירון יגבהיה תלמיה צפניה קרמיה רגריה עדריה שגניה טלטיה נהריה נשמריה געריה דוהריה יעליה כסיה שגיוניה בועליה טורריה רמיה צ תהניהיה גלגליה חנניה קהקיה ב׳ סבטניה נ׳ עממיה והנהויה והו הויה ידלשריה גורריה למימריה פקורקדיה זוהר זרעיה קוליה. שתהורריה קרושיה והאל אליה צעיריה יההריה תמתליה. והיה יהו״ד חונניא קתקיה וחאל אליה ויהיה יה. ב׳ ש׳ כ׳ מ׳ ל׳ ו׳.

ועתה הם י״ד שמות מג׳ אותיות כל שם והם אב״ג ית״ץ כו׳ ותכפול אותיות יה״ו עם כל אות ואות מאותיות מ״ב וא״כ ד׳ פעמים מ״ב הם קס״ח אותיות חלקם כ״ח חלקים ויעלו ו׳ אותיות לכל שם כי ו׳ פעמים כ״ח עולים קס״ח וזה ציורו.

יאהו יב	הו יגהו	ייהו ית	הו ילהו
יקהו יר	הו יעהו	ישהו י״ט	הו יכהו
יכהו יג	הו ידהו	ייהו יכ	הו ישהו
יצהו י״ט	הו ירהו	ילהו ית	הו יגהו
יחהו י״ק	הו יבהו	יטהו יכ	הו יעהו
ייהו יג	הו ילהו	יפהו יז	הו יקהו
ישהו יק	הו יוהו	ילהו יי	הו יתהו

ועתה אצייר לפניך הלשונות.

את בש גר דק הצ ופ זע חס טן ים כל

איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפף טצץ

אחס בטע גיף דכץ הלק ומר זנ שת

אט בח גז דו הן יץ כף לע מס קת רש

אל בם גן דם הע ופ זץ חק טר יש כת

ושמע

ושמע בני גם המ"ב אותיות של שם מ"ב מהיכן יוצאים כי כולם באים מבראשית ברא אלהים וכו' עד ב' ו' בהו הם מ"ב אותיות:

כיצד יוצא שם מ"ב מבראשית

ועתה שמע ענינים איך יוצאים

א	ב	תחתיו א מא"ב.	א
ב	ר	תחתיו ט מאלבם ותחת ט ב' מאחס בטע.	ב
ג	א	תחתיו י מאיק ותחת י' ג' מאחס בטע.	ג
ד	ש	תחתיו י מאלבם.	י
ה	י	תחתיו א מאיק ותחת א' ת' מא"ת ב"ש.	ת
ו	ת	תחתיו כ מאלבם ותחת כ' ץ' מאחס בטע.	ץ
ז	ב	תחתיו ח מאט בח ותחת ח' ק' מאלבם.	ק
ח	ר	תחתיו ט מאלבם ותחת ט' (ר' מאלבם) נ' מא"ת ב"ש ותחת נ' ט' מא"ת ב"ש ותחת ט' ר' מאלבם ושב רב למקומו וזהו.	ר
ט	א	תחתיו ל מאלבם ותחת ל ע מאט בח.	ע
י	א	תחתיו ת מאת בש ותחת ת' ש' מא"ב.	ש
יא	ל	תחתיו ע מאט בח ותחת ע ט מאחס בטע.	ט
יב	ה	תחתיו נ באט בח או באי"ק.	ן
יג	י	תחתיו ג באחס בטע ותחת ג נ באלבם	נ
יד	ם	תחתיו י מא"ת ב"ש ותחת י ג באחס בטע.	ג
טו	א	תחתיו ק מאי"ק ותחת ק ד בא"ת ב"ש.	ד
טז	ת	תחתיו מ מאי"ק ותחת מ י באת בש.	י
יז	ה	תחתיו ל מאחס בטע ותחת ל כ בא"ב	כ
יח	ש	תחתיו ש כפשוטה.	ש
יט	מ	תחתיו ב באל בם.	ב
כ	י	תחתיו ט באבג"ד.	ט
כא	ם	תחתיו ר באחס בטע.	ר
כב	ן	תחתיו פ באל בם ותחת פ צ בא"ב.	צ
כג	א	תחתיו ת באת בש.	ת
כד	ת	תחתיו ק באט בח ותחת ק' ר' באבג"ד ותחת ר' ג' באת בש.	ג

תחתיו

כה ה תחתיו ע באלבס ותחת ע' ע' באחס בטע ותחת ע' ח' באבג"ד. ח

כו א תחתיו ת באת בש ותחת ת' ק' באט בח. ה

כז ד תחתיו ג באת בש ותחת ג' ב' באבג"ד. ב

כח ץ תחתיו י באט בח ותחת י' ט' בא"ב. ט

כט ך תחתיו ד' באט בח ותחת ד' ג' בא"ב ותחת ג' נ' באל בם. נ

ל ה תחתיו ע' באל בם. ע

לא א תחתיו י' באיק בכר. י

לב ד תחתיו ג' באת בש. ג

לג ץ תחתיו כ' באחס בטע ותחת כ' ל' בא"ב. ל

לד ה תחתיו ל באת בש ותחת ל פ בא"ב. פ

לה י תחתיו ל באט בח ותחת ל ז באלבס. ז

לו ת תחתיו ק באט בח. ה

לז ה תחתיו ל באחס בטע ותחת ל ש באיק. ש

לח ת תחתיו ק באט בח. ה

לט ה תחתיו ו בא"ב. ו

מ ך תחתיו ה בא"ב ותחת ה ל באת בש. צ

מא ך תחתיו מ באחס בטע ותחת מ י באת בש י

מב ב תחתיו א בא"ב ותחת א ת באת בש. ת

(הגה"ה בספר ישן מצאתי מן אות ל"ז ואילך בשינוי לשון וזה לשונו ולא מצאנו לה' אחרונה מן סיחה צירוף ולא שמענו בה כלום:

לז ה

לז ת תחתיו ש בא"ב. ש

לח ה תחתיו ל באת בש ותחת ל ק בא"ב. ה

לט ך כפשוטה. ו

מ ך תחתיו ה בא"ב ותחת ה ל באת בש. צ

מא ב תחתיו כ באיק ותחת כ י בא"ב י

מב ה תחתיו ל באחס בטע ותחת ל א באלבס ותחת א ת באת בש ת

ודע כשלמדנו מראש מבלי צירוף נמסר לנו אות שניה משיא סוף תיבה ראשונה סמך וכשלמדנו לצרף אותיות מלאכה בצירוף לד"י וראש תיבה רביעית נמסר לנו ב ומלאכה בצירוף פ ובראש תיבה חמישית נמסר לנו

לנו **א** ומלאנו בצירוף **ח** וכולן אותיות שמתחלפות ואין אנו יודעין איך הדבר אם בשטף הלשון או ד״א והוחזק בלבינו כי הצירוף עפי עדיף משיטפא דלישנא וכל אשר ידענו מזה הסוד הרי גלינו אותו לך ואתה יודע מה שאמרנו וכך אמרו חז״ל בקדושין פרק עשרה יוחסין א״ר יהודא שם בן מ״ב אותיות לא היו מוסרים אותו אלא למי שהוא צנוע ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו וזהיר בו ומשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמות עוה״ז ועוה״ב יהי רצון שנזכה גם אנחנו לכל המדות הללו הזכר בו בחיים שלא תגלהו אלא למי שהוא כדאי וכשאתה חפץ לסדר אותיותיו השמר בהם ותתעטף בציצית שלך ושב כמלאך ה׳ צבאות ושב באימה ביראה ברתת ובזיע וכך סימני קריאתו השמר בהם שלא תטעה תיבה ראשונה זה צורת נקודתה שתחתיה ׳ ־ ׳ ׳ ד תיבה שניה ׃ד׃ד׃ תיבה שלישית ד׃׳ד׃ תיבה רביעית ׃ד׃ד׃ תיבה חמישית דד׃׃ד תיבה ששית ׃ד׃׃ד׃ תיבה שביעית ׃׳׳ יו״ד שבתיבה ראשונה שהיא אות רביעית בה אין תחתיה כלום סימן כי סימנו תחת ג׳ שלפניו ותיבה שלישית יו״ד שבה שהוא אות רביעית שבו סימנו מובלע בד׳ שלפניו ותיבה אחרונה קוף שבה והוא אות שני אין תחתיו סימן כי סימנו בו׳ שאחריו וסימנו זהו קבוץ שפתים וזה צורתו ׃ ואף יו״ד שהיא אות חמישי שבה סימנו תחת צדיק שלפניו וכל האותיות אחרות כתבנו היטיב ואין אנו צריכין להזכיר יותר וצריך להזכר בדבר הזה ע״כ מצאתי בספר הישן הנ״ל. ע״כ ההגה״ה):

ודע כי כאשר תשים מהלך גלגל הלבנה בי״ב הויות אל תאמר שהם מולדה כי צריכה להתרחק עדיין שיעור עד שתקבל אורה מאור התפארת הוא שאמר ר״ג כך אני מקובל שאין הלבנה מתחדשת פחות מכ״ט יום וחצי ותשצ״ג חלקים ואודיעך אמתית שע״פ הכ״ח מחנות האלו בינה שופטת העולם ועוד דע לך שכל הנולדים אשר יולדו באחד מאלו הכ״ח מחנות יקבלו גזירות מן המחנות והם הגזירות שהזכיר שלמה ע״ה באמרו התמורות והם העיתים עת זרע וגו׳ והוא שאמר סוד גדול לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים והוא מה שאמרו לשם מפני מה יש צדיק וטוב לו רשע ורע לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו ותשובתו בזה צדיק ורע לו שבא לעולם כבר ורבו צדקותיו וקב״ה הביאו בעולם פעם אחרת לקבל עונשין ונולד בחסרון אור הלבנה וכל עניינו בצער ובחסרון כי כן רואה השכל והדין לצדיק להיות חסר כי בחסור נולד כדי שיתכפר וישמח בעה״ב והרשע וטוב לו בא פעם אחת ורבו פשעיו והש״י מביאו פעם אחרת לקבל צדקותיו המועטים והוא נולד במילוי הלבנה ויהיה מלא בכל טוב ואז יטרד וילך בגיהנם והוא שנאמר וגם רשע ליום רעה

מ"מ משה רע"ה שאל למה יביאהו הקב"ה פעמים יקבל עונשו או שכרו בפעם ראשון ולא נאמר לו תשובה על זה:

סוד חשבון תקופות ומזלות:

ודע שמן הגורה הזאת תבין שהילוך הלבנה בשזי"ה אחת ד' ימים שש שעות תקכ"ט חלקים וחצי וא"כ מקפת בכל י"ב הויו"ת כ"ז ימים ששה שעות רל"ד חלקים כיצד דל י"ב הויות ד' פעמים י"ב הם כ"ד וי"ב פעמים ששה שעות הם שלשה ימים תכ"ד שעות לכל יום י"ב פעמים תקכ"ט חלקים וחצי הם ששה שעות רל"ד חלקים זהו הקפות י"ב הויות אבל קבלת האור מהתפארת הוא כ"ט ימים י"ב שעות תשל"ג חלקים. ועתה דע לך שמש ומגן ה' צבאות יחול בראש טלה בתקופות ניסן ובראש סרטן בתקופת תמוז ובראש מאזנים בתקופת תשרי ובראש גדי בתקופת טבת. ועתה שמע הסדר איך נעשה שם בן מ"ב לשבעה חלקים וכל חלק ששה אותיות וצרף שם יה"ו לכל אות ואות הרי ד' פעמים מ"ב הם קס"ח אותיות חלקם לשש שש אותיות ויעלה מחנות כ"ח הוא שנאמר גדול אדונינו ורב כ"ח שבהם מתפעלים כל הגזירות וראה והבן שכל משפטי העולם כולם הם ע"פ י"ב הויות עפ"י ה' יחנו ועפ"י ה' יסעו ודע והבן כי ל"א יום וז' שעות ומחצה בכל הג' הויות החמה הולכת א"כ לי"ב הויות שס"ה ימים ורביעי א"כ מבואר שהכל מתפעלים בכ"ח מחנות שבינה היא המוציאה כולם מכח אל הפועל הוא שאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים ולא אמר הוא ומלת היא הם ג' אותיות הנעלמים מאות ה' כענין ה"ה ה"י ה"א והנה י' בחכמה ה' בבינה והכל מהא' וזהו היא אל"ר מאי היא א"ל הוא החלום שראה יוסף ואמר קמה אלומתי וגם נצבה כי היא צריכה הקמה ועזר כענין קום בתולת ישראל תראה הי"א במלאו ה"י יו"ד אל"ף עולה קום אל"ר מי יאמר לה לקום א"ל הף' התפארת שכן היה ציורו ד' י יוד עולה ג' אל"ר ידעת מי הוא שהקל עונות נבוכדנצר והעבירו ממלכות א"ל הי"א שכן הי"א בא"ת ב"ש תק"ל הוא שאמר מנא מנא תקל ופרסין:

סוד קידושין וכוונותיה:

וגם אמר כי יקח איש אשה ובעלה ונתעוררו חז"ל לומר האשה נקנית בכסף ובשטר ובביאה וע"י עדים אף כי הם פסולים דרבנן ואמרו בכסף מנא לן כתיב כאן כי יקח וכתיב התם נתתי כסף השדה קח ממני יליף קיחה קיחה מה התם כסף אף כאן כסף. א"ל ר' האיך תמה בדבריהם וכי זה נכתב בתורה והא כתיב ויקח את כל ארצו מידו וכי כסף נתן ה"נ יקחנה בלא כסף וא"ת בהמסכת דברים שאמר הן הן מי לא אמרינן אמר הן הן שבועה ה"נ אמר הן הן מקודשת כי יש

ממש

ממש במלת כן ועוד יקח מויקח עדיף למילף מיקח מקח. א"ל ב"א מכתס ה"א אפילו בע"כ וא"כ כל אחד ילך ויקח בת ת"ח בעל כרחה ואין לדבר סוף א"ל והאי ג"ש היא והא לא דמי קיחה דשדה לקיחה דאשה דשדה קנאה ויש לאל ידו למכרה אבל אשה קנה ואין לאל ידו למכרה וא"כ אינה ג"ש ועוד א"ה דילפינן משדה נימא מה שדה נקנה בכסף ובשטר ובחזקה ובחליפין אף אשה כן מה תאמר חליפין איתנייהו בפחות משוה פרוטה וגנאי יהוא לה אומר אני אע"פ דגנאי הוא נקנית שכן רוצה הש"י הלא תראה שג"ש היא סיוי כמה שהעמידו בית הלל קידושי' בפרוטה שהיא חצי שעורה כסף כשקנאה בתורת קנין כן כשקנאה בתורת חליפין בפחות מש"פ תהא קנויה ואין גנאי במה שגזרה התורה שאם תחוש בזה א"כ תחוש על שנקנית בביאה ע"י עדים היה גנאי בזה אלא גזירת המלך הוא ה"נ ל"ש ועוד מאי האי דכתיב כי יקח משמע רצוני כתיב כי יקח איש אשה ומ"ש בכהן כתיב הוא אשה בבתוליה יקח ולא כתיב כי יקח אשה בבתוליה יקח רבותו דעלמא אשה שוה אלף זוז וזה יקחנה בחצי שעורה כסף כי אין בה ם מה תאמר רוצה ובמקום שרוצה אין הונאה א"כ במקום שרוצה תקנה בלא דבר וכי לא כתבת התורה נרצע בדבור בלא מתן נקנה ה"נ יהי כן ועוד לא מלאו להעמיד קדושין רק בחלק השמיני מאיסר האיטלקי והוא משקל חצי שעורה כסף נקי ועוד הג"ש לוטקת כסף ולא שוה כסף וב"ש אומרים שוה כסף והא"ל שב"ה עקרו הג"ש לגמרי שאמרו בפרוטה פרוטה מתן דבר שמה א"ל בני כל דבריהם הם סיוי ועליהם אין להרהר אלא שהסמיכו דבריהם אקראי. ונקנית בכסף שכן הדוגמא למעלה שחיבור השפל הוא מצד החסד הנק' כסף שנאמר לי הכסף ולי הזהב ואין הדין נותן שתקנה בחליפין כי סוד חליפין הוא מיד ליד ר"ל שיוצא הנפש והולכת ברשות אחרים ואפילו בפחות משוה פרוטה הם הרמזים הנרמסים באספה וידעת בני בזמן הקדושין כחות הרחמים מתרבים והחליפין מתמעטי' וא"כ האיך תקנה בחליפין וגם לא בחזקה כי החזקה הוא פחד יצחק והוא שנתנו לעמים אף חובב עמים בחזקה עד בא גזירה מלמעלה להתים כוחה והעמידו הדבר בפרוטה שהיא נחושת לרמוז שהכ"י היא נחושת כענין והרגלים כנחושת ומתחברת עם יהו"ד הוא התפארת שכן יהו"ד בא"ת ב"ש מ"ן פ"ן ומ"ן פ"ן בגימ' פרוטה הכולל נחושת ויהו"ד והפרוטה שהיא כנ"י היא שמינית לאיסר היא הבינה לאיסר הנדרים ע"כ העמידוהו בחלקו השמיני של איסר כן הדבר במקום אינו מטהר בפחות קורטוב והוא חלק שמינית מלוג כי כל חלק ח' עליה ועל שהיא קיין דפיריא העמידו שיעוריה בחצי שעורה כסף להיות כל השעורה כסף לחלאין וע"כ מקדש גם בזהב כי בהיות החבור השלום בארץ והזהב עם השלום ואמר כי יקח איש אשה שאם רוצה לעשות כבן עזאי רצוני הוא ואין המשפט הזה

בכהן

בכהן גדול וע"כ אמר שם אשה יקח. אמרו האשה נקנית בכסף היא כנ"י שנקנית לא"ת על ידי החסד שנקרא כסף וראה והבן מעלת הכסף שיו"ד עולה כסף כענין י' פעמים כ' ה' פעמים י' ו' פעמים ה' ה' פעמים ו' עולה כסף ואם תחליף כסף בא"ת ב"ש לא"ו עולה יו"ד ה"א וי"ו ה"א להודיע שהאשה עם האיש בכסף שהוא הרחמים עמהם. אל"ר אימתי הוא זה. א"ל בזמן שהם ראויים זה לזה להלקח אבל אם אינן ראויין זה לזה הכסף הוא אש ואין שלום ביניהם ואחריתם מר. אל"ר מנא לך הא. אל"ב מלאכו כסף כ"ף סמ"ך פ"א בגימ' א"ש והנה שב הכסף אש ודע לך בני שאין האשה מתקדשת בעל כרחה שהרי במצרים נאמר שמעתי את נאקתם היא כנ"י א"כ ברצונה ובאהבתה הוא שנאמר והלכה והיתה לאיש אחר ברצונה שהלכה כי גרשה בעלה מלך טומאת הבנים. ודין השטר כתב על חרס או על נייר אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי או הרי את מקודשת לי הרי זו מקודשת גלמודה ויצאה והיתה מקים הויה ליציאה בשטר מה יציאה בשטר אף הויה בשטר. א"ל וכי יתכן לכתוב זה הפסוק בענין אחר עד שתאמר מדשיכה בדיבור יש למילף מה יכתוב והיתה לאיש אחר ולא יכתוב ויצאה והלכה שומע אני אפי' בע"כ לכך כתיב ויצאה ואחר והלכה ברצונה יכתוב והלכה ויצאה לאיש אחר שומע אני אפי' בלא הווית קדושין אם בא עליה אחר אסורה לבעלה ת"ל והיתה בהויות קדושין נאסרה לבעלה הראשון. אל"ב אחר שכתוב ושלחה מביתו מאי ויצאה אלא להקיש. אל"ר והא קא פסיק והלכה בין יציאה להויה ובמקום דאיכא הפסק הוי עיכובא מי לא אמרינן את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר ואמרינן אתי את והפסיק הכי בארבעה עשר והכי בחמשה עשר ה"נ אתא והלכה והפסיק. א"ל אלא ויצאה ל"ל אלא ע"כ להיקש אל"ר ואלא והלכה למה הפסיק א"ל הוא דאיצטריך לאמרו קודם הויה שאם היה שותק מוהלכה הייתי אומר והיתה בע"כ קמ"ל והלכה מדעתה א"ל והלא אינו מוכרח כי כך משתמע והלכה בע"כ כמו מדעתה. ואדרבה והלכה בע"כ משתמע מכח סברא דהאשה אף כי גרשה בעלה נגררת אחריו וכואב לה ואמר והלכה לומר לך שאע"פ שבא אדם אחר והוליכה לביתו בע"כ נאסרת לראשון ויקשה לתנא דקתני האשה נקנית משמע מדעתה ואמת כי קים לתנא דבע"כ אינה נקנית ודייק מוהלכה מ"מ אינו מוכרח לו חייב התנא לראות כח במלת והלכה דמשתמע מדעתה והנה והלכה מקבל ב' קריאות כי כמו שאתה קורא וְהָלְכָה כן תקרא וְהִלְּכָה משמע בע"כ כענין וְאֶתְכֶם אזרה בגוים ואמרינן וְאִתְּכֶם אל"ב הלא אמרתי לך כל דבריהם אמתי שהיסוד נקרא שטר (כ"א שטר) שהם בחינת הנפשות ואחיזת השטרות והשכינה פועלת ועל שכותב בכתב הרי את מקודשת לא העמידו השטר בשוה קלבה דקאמר אפילו אינה שוה פרוטה מטעם שהכתיבה בשטר רומז ביסוד כי הוא בכלל תורה שבכתב

שבכתב ובשנתן להכ"י אין קדושין גדולים מאלו. גם נקנית בביאה שנאמר ובעלה כאמה בעדות א"ל ואימא עד דקידש ובעל לא תהא מקודשת שכן כתיב כי יקח ובעלה א"ל א"כ יכתוב איש אשה כי יקח ובעלה ונכנס איש אשה בין כי יקח ובין בעלה ש"מ קיחה עושה קדושין וביאה עושה קידושין והכוונה שביאה היא ביאת ת"ת בהכ"י כענין באתי לגני אחותי כלה ועכ"ז אע"פ שהדבר מכוער לקחת אדם עדים ולקדש בפניהם אשה בביאה ולגרום לעדים הרהור כי לא אפשר בלא הרהור הואיל ונמצא בפסוק באתי לגני אם עשה קדושיו קידושין מ"מ הדבר מכוער לכן רב מנגיד על מאן דמקדש בביאה. אל"ר מה ראה התנא ולא אמר האשה נקנית בד' דרכים והד' היא חופה דהא הלכה כרב הונא ואומר לך סבת הכוונת רב הונא שחופה היא דוגמא על שהחופה פירוש כיסוי מהמרכבה היא חכמה עילאה והאשה עם בעלה תחת הכיסוי וא"כ הכנס האשה ברשות בעלה ע"י הכסוי לא ע"י כסף ושטר וביאה וע"י אלו האשה עם בעלה תחת הטלית כי הטלית הוא החופה ורומז בחכמה עילאה כענין נתעטף בטלית לבנה והכוונה כי הה' טבעות הנזכרים בפסוק וארשתיך לי כולם נכללים בכסף ושטר וביאה והנה חמשה בתוך ג' אל"ר ראית הברייתא אומרת היה מדבר עם אשה על עסק גטה וקדושין ונתן לה גטה או קדושיה ולא פירש ר' יוסי אומר דיו ובעבור שהוא דיין ושמואל נביא ונאמר לו שדברי הדיין קיימים בא רב הונא והעיד ששמואל אמר הלכה כר' יוסי ובאמת לא פסק שמואל הלכה רק בשעוסקים באותו הענין ועתה יש לנו לדעת שמה שאמרו מאן דלא ידע בטיב גיטין וקדושין אל יהא לו עסק להורות בשום ענין שמא יתיר ערוה אע"פ שיודע כל ענין וכל דין קידושין והא דפסק שמואל הלכה כר' יוסי אל יורה כי דלמא אתרמי לי' דא דינא ולא ידע ויתיר ערוה והמתיר ערוה אף בלא דעת וי לי' כי הוריד כח שכנגדו למעלה והוא יתחלף בערוה כי זה אע"פ שהורה בשגגה מ"מ העבירה נעשית כי כן הדבר שאם אדם אחד מדבר עם אשה מענייני קידושין ונתן לה דבר על השעה ונתקדשה ואינו יודע כי נתקדשה והלכה ונשאת מדעת ב"ד שלא נאמר להם שהוא מקודשת אמת כי בניה כשרים שכל הנשאת מדעת ב"ד אפילו באיסור בניה כשרים מ"מ הקב"ה גובה ממי שגרם הערוה הוא המורה בעריות או המרבה לדבר עם נשים עניני קידושין ויקדש ולאו אדעתיה וכן המניח את אשתו והולך בדרך ארץ מרחקים ואינו מודיע לה שהוא בחיים ושמא יגרום עונו ויעדים גוי קלקל בישראל ויבא ויתן עדותו עליו שמת שהגוים משימים דעת עליה ובאים ומקלקלים כי שמחים בקלקולם של ישראל וב"ד דנין דין תורה ומשיאין את אשתו בהיתר גמור ויולדת בנים ואח"כ יבא בעלה הראשון ויורידהו הקב"ה בטומאת הגיהנם אל"ר ויתכן זה והלא אחז"ל ראובן שגירש את אשתו דינה

ע"מ

ע"מ שלא תכנס לבנימין והוא תנאי שאפשר להתקיים והוי דבר הכורת ביניו לבינה והלכה ונשאת ליהודה וילדו בנים ובנות והרבו משפחות בישראל ואח"כ מת יהודה ועדיין ראובן שגירש בחיים והלכה הארורה ונשאת לבנימין ובטלה התנאי ונתבטל הגט והוי אשת איש למפרע ונפסלו כל בני יהודה שבא עליה בהיתר וברשות ב"ד א"ל בני שמע הענין והבן שבני יהודה שאע"פ שנפשם נפש טהורה מ"מ אמם הארורה כשנבעלה לבנימין הכניסה טומאה בהיכל הקודש וע"כ בניה חילוניים מדה כנגד מדה ואל תאמר תלה היא ולא בניה כי ממנה יצאו ובמחשבה רעה נולדו וסופה יוכיח על תחלתה וא"ת מה יהיה לזרע יהודה שמחשבתו היתה לטובה בזה יש להשיב עונו גרם שנשא אשה מגט ע"ת שהיה לו לחוש בכל אלו לכן כל גט שיש בו תנאי אפי' שיכול להתקיים יש לגזור שלא יהי' גט מעתה פן יתבטל התנאי ויחזור קילקול במקום תיקון כי הערוות קילקול גדול בישראל והערוות מתחילות מעת שיקדש בא' מג' דרכים מיד היא א"א ואסורה לכל העולם כהקדש והוא נאסר בקרובותיה והיא נאסרה בקרוביו וברייתא היא שאומרת המקדש את האשה הרי זה אוסר עליו ז' ערוות אמה ואם אמה ואם אביה בתה ובת בתה ובת בנה ואחותה וכולן אסורין בין בחיים בין לאחר מיתה חוץ מאחותה שאין אסורה אלא בחייה שנאמר עליה בחייה אבל כולן שנאסרו שעה אחת אין להם היתר לעולם ובמקומו יתבאר בעז"ה:

אל"ך ראית המשנה שאמרה האיש מקדש בו ובשלוחו האשה מתקדשת בה ובשלוחה ומנ"ל ששליח הוא כאדם עצמו בקדושין דכתיב ויצאה והיתה מה יציאה מגרש ומתגרשת ע"י שליח אף הויה כן ויציאה גופה מנ"ל דהוי למכתב וכתב לה ספר כריתות ושלח מביתו מאי ושלחה אלא מלמד שעושה שליח ומדהוי לי' למיכתב ושילח מאי ושילחה מלמד שגם היא עושה שליח והכוונה בת"ת שלוחו היא העטרה כענין הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגם העטרה שולחת את ב"ק ע"כ אמר שלוחו של אדם כמותו שכולם היו בגאולת בכח. וגם אין שליח לדבר עבירה שכל השליחות למעלה בדין ובצדק ודע ר' שיש אדם שדעתו לישא אשה במקום אחר אשר נפשו נמשכת שם ואמר לשלוחו לא וקדש לי אשה במ"פ ולא הזכיר לו שם האשה והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת מ"מ יש לשאול בזה הלך במקום אחר ומצא שם אשה ממקום שאמר לו וקדשה מאי. אל"ב קרוב הוא כדבר שיש לחוש לקדושין אף כי הבעל טוען לא אמרתי לך רק במ"פ אפי' הכי יכול השליח לומר אבל אמרת ממקום פלוני הרי האשה מאותו מקום היא מה לי במקומה ומה לי במקום אחר מקודשת דמראה מקום הוא לו. דודאי אם הזכיר שמה מקודשת ומראה מקום הוא לו אבל באמת בכ"מ שהיא אמר כיון שהזכיר

שמה

שמה ומזה נראה כשאמר לו במקום פלוני ולא הזכיר שמה אפילו שהלכה ממקום שאמר לו והלכה במקום אחר וקדשה יכול לומר במקום פלוני אמרתי לך ואינה מקודשת ובאמת הכוונה היסוד מקדש את כ״י במקום שהיא אבל במקום אחר אינו מקדשה אבל כשהגזירה מלמעלה אות פלונית קדש היא כ״י שכ״מ שהיא מקדשה אבל בלא הזכרת שם אשה פלונית והיא במקום אחר אינה מקודשת שם אלא בכניסה במקומה ומקדשה:

האומר לשלוחו לך וקדש לי אשה והלך השליח ולא החזיר לו שליחותו נאסר בכל הנשים שבעולם מ״ט חזקה שליח עושה שליחותו וכל אשה ואשה יש לחוש שמא קדש אמה או בתה או אחותה ואינה מותרת לו רק כשילדתה אמה ומתה אמה והיא לבדה לאמה ואין בה לא קורבה שניהוש מלך עריות ודוקא בזו מותר אבל בשאר כל הנשים אסור אע״פ שהן מותרות לעלמא. א״ר א״כ כל הנשים יהיו אסורות להכשא דלמא לזאת קידש והויא אשת איש. א״ל אין קדושין בלא עדים. זה יאמר קדשתיך ע״י שלוחי והיא אמרה לסד״ה הוא אסור בקרובותיה והוא מותרת בקרובותיו. א״ל א״כ אפילו אם שניהם מודים ואין עדים ה״נ שזה אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרובותיו והא עדים בעינן וליכא ואין ממש בדבריהם ועוד שהם פסולים לעדות שהוא קרוב לעצמו ועד קרוב פסול והיא אשה ופסולה לעדות שהרי נג״ע לרעת היא בעדות כ״הים ג״וים ע״בדים ר״ל עדותן מרוחקת כלרעת וא״כ לא יהיה בדבריהם ממש א״ל ולא ידעת ב׳ ענין הדין הזה דייקינן לי׳ בתורת גדר שיכול לאסור על עצמו חפץ א׳ וכשאומר קדשתיך גילה דעתו שרוצה לאסור עליו קרובותיה והויא כקונם עלי קרובותיך והם אסורות ואם תרלה לדעת האמת שיש בדעתך עיקר הכוונה אם הוא אומר לכ״י קדשתיך שלא לפעול דין והגזיר מלמעלה לפעול דין והומרת לא קדשתני מיד אוסר עצמו כענין מלך אסור ברהטים ואם היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך אלא גזירה היא לעשות דין מיד אוסרת עצמה מלקבל כענין ואסרה איסור על נפשה והאי כללא נקוט דכל היכא דאיכא לאחמיר ואינו מענין דבריהם אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו אבל לא להקל והא ראיה האומר לשלוחו לא ותרום לי והלך ומצא תרום לא אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו ותרומתו תרומה להקל דחיישינן דלמא איהו אחריכא שמא שלא מדעת בעלים ואין תרומתו תרומה דכתיב כן תרימו גם אתם מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם. אל״ר אלא מעתה האומר לשלוחו לא ושחוט לי והלך ומצא שחוט נימא נבילה הוא דלא אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו בדאורייתא א״ל בכי לעולם הכי הוא ולא אמרינן חזקה בדאורייתא ומה תאמר איהו אחריכא שחטו כשירה היא דרוב מצוין אצל שחיטה מומחין הן אל״ר ומ״ש דלא מחמרינן בדאורייתא לומר רוב מצויין אצל שחיטה

הדיוטים

הדיוטים הם. א"ל משום שאין מחזיקים אותו רשע והוא הדיוט. א"ל ר' ראיה את ר"מ האיך האיר את העולם ויראו שמואל שהוא נביא ורב"א שבר"א אדם ופסקו הלכה כמותו אע"ג דחכמים פליגי עלי' והוא אמרה ר' מאיר אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי וא"כ התנאי בין בקדושין בין בגרושין בין בסחורה בין בכל דבר שבעולם צריך ד' דברים להיותם בתנאי תנאי כפול. הן קודם ללאו. תנאי קודם למעשה. ושיהא התנאי דבר שאפשר לקיימו. ואם חסר אחד מד' דברים הללו התנאי בטל ועוד אמרו ז"ל המקדש במלוה אינה מקודשת דמלוה להוצאה נתנה אלי"ר תינח כשהוציאה המלוה ואין שם ממון אבל אם עדיין המלוה בידה ואמר לה הרי את מקודשת במלוה שאת מחייבת לי והוא בידך או בביתך מאי א"ל בני קרוב הוא הדבר שהיא מקודשת אלי"ר והלא מלוה להוצאה ניתנה קתני משמע ניתנה אפילו לא יצא ואפ"ה אינה מקודשת א"ל להוצאה ניתנה וסתם מלוה יוצא אבל אם לא יצאה מקודשת. א"ל מ"מ לא תהא מקודשת במלוה אף כי הוציאה תהא מקודשת משום דהדרה וקבלה והנאה יש לה שנפטרה מלעזר החוב א"ל בני כתיב לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן רשע שמא"ל וחביריו שקשה להם לתת לאומה שלהם מה שנותנים להם מהספק וצדיק שהוא היסוד חונן ונותן לכל אשר יצר מע' שרים לכלכל אומתם והכל ע"פ העטרה כי הוא הפועלת ואותו שפע היוצא בחוץ נק' מלוה להוצאה ניתנה לצאת בחוץ ולכן כל זמן שהמלוה ביד האשה או בביתה בעין א"כ עדיין יש כח והנאה לאשה ממנו ומתקדשת בו אבל אם הוציאה לחוץ ונחלקה לשרים אין לאשה הנאה ממנו ואינה מקודשת בה שהרי יצא בחוץ וזהו מלוה להוצאה ניתנה. וקרוב היה הדבר שהמקדש במלוה צריך לדקדק שלא יהא המלוה בקיומו שאם יהיה בקיומו מקודשת ורבים אמרו סתם מלוה קתני ל"ש יצא ול"ש לא יצא ולא דקדקו בסוד הענין אבל אם אמר לה הרי את מקודשת לי במלוה ופרוטה דעתה על הפרוטה ומקודשת הלא תראה גדול מזה שאם נתנה אשה משכון ולקחה מעות במלוה ואמר לה הרי את מקודשת לי במלוה שאת חייבת לי על משכון פלוני שיש בידי ממך אע"פ שאותה מלוה יצאה הואיל ויש משכון קיים על המלוה הרי זו מקודשת אע"פ שלא החזיר המשכון הואיל והמשכון בכח האשה לפדותו מדמינין המלוה כאלו היא בעין ובקיום המשכון היא נקנית ומקודשת. עוד אז"ל האומר לאשה הרי את מקודשת לי ע"מ שאתן לך מאתים זוז הרי זו מקודשת ויתן. אלי"ר פשיטא ומנ"מ. אל"ב הייתי אומר אינה מקודשת עד שיקיים תנאו ואם בא אחר וקדשה קודם קיום התנאי תהא מקודשת לשני וקמ"ל הואיל ואמר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ומקודשת לראשון ורוח ימלא בטני השני. ועוד אז"ל גזל פרוטה ממנה וקדשה אינה מקודשת והכוונה שהגזל מורה פירוד שהרי גזל ממנה והכ"מ בשלא שידך קודם אבל אם שידך קודם

והדר

וסדר גזל ממנה וקדשה מקודשת דסברה וקבלה ואוסבת בזה. אל״ר ראית את רב נחמ״ן מילא ביתו קמ״ח ולא חשש בעסק ספרנסה וכל עסקו בדיני ששה ודן דין אמת ואמר שאומר לאשה שתקדשי לי בדינר ובדי לך משכון עד שאתן הדינר אינה מקודשת שהרי לא הגיע לידה הדינר והמשכון לא נתן להיות שלה. וידעת בני שהקדושין צריכה האשה ליהנות מהם א״כ תראה שאם הקנה לה משכון קנין גמור ואחר הקנין יפדהו ה״ז מקודשת שהרי נהנית וא״כ ניתן זה הדין גם לנותן מתנה לחבירו ונתן לו משכון בעבור המתנה לא נשתעבד המשכון שהרי המתנה לא הגיע לידו והמשכון לא הקנה וא״כ משכון אין כאן מתנה אין כאן ואם הקנה לו המשכון קנה המתנה וגם אז״ל היה לו משכון שנתחייב לו אדם ממון והניח לו משכון והלך וקדש אשה באותו משכון ה״ז מקודשת שהרי בעל חוב קונה משכון. ודע בני הכותב שטר אירוסין צריך לכתוב לשם האשה המתקדשת וצריך לכתבו מדעת האשה אל״ר כתבו לשמה ושלא מדעתה מאי. אל״ב אם כתבו לה מדעתה בפני עדים הואיל וכתב לשמה מקודשת שהרי רב״א בר״א אדם ורבי״א הג״ר האשה ביד המתקדש שהרי רבי״א בגימ׳ הג״ר ושניהם אמרו מקודשת והאמת אתם הי כנ״י אפשרית הידיעה ומקדשה לשמה להוליא ליליי״ת בת זוגו של סמא״ל ממשמעות הקידושין ושלא מדעתה כי היא אפשריות מ״מ בשעת קידושין מודיעים לה שלא להתערב עם שום בת חילוני כי בלאו הכי מאי קדושין נכנסו וא״כ לשמה ושלא מדעתה ובשעת המתן מודיעים לה מקודשת ורב פפא ורב שרביא הם האומרים אינה מקודשת על שאוהבים אשה יצאנית והכתוב לועק כל כבודה בת מלך פנימה כי ם שכנ״י היא אפשרית הידיעה א״כ שטר אירוסין ונשואין נכתבין שלא מדעת שניהם אלא בשעת מתן בעינן דעת שניהם. אל״ר מדעתה ושלא לשמה מאי א״ל בני שלא לשמה קאמרת פשיטא שאינה מקודשת שהשטר יולא בחוץ ואין חלק ונחלה לכנ״י מאותו השטר שהרי שלא לשמה נכתב ומקישוהיה ליליאה מה יליאה לשמה דכתיב וכתב לה לשמה אף הויה לשמה ומה יליאה שלא לשמה פסול אף הויה שלא לשמה פסול. אל״ר אימא מה הויה שלא לשמה אף יליאה שלא לשמה ואלא לה למה לי איצטריך לג״ש לשפחה שאינה יוצאות אלא בגט שחרור וג״ש היא כתיב הכא וכתב לה וכתיב התם או חופשה לא ניתן לה א״ל בני גט שפחה ראייה בעלמא היא ואין גיטה מפקיע האיסור אלא ראייה על החירות הלא תראה אם אמר לו רבו הרי אתה בן חורין יצא לחירות אלא שכופין את רבו לכתוב לו גט פן יבא ויערער ויאמר עבדי אתה א״כ בשפחה אם שחררה אפי׳ בלא גט מותרת בבן חורין אלא שכופין את רבה לכתוב לה גט והכוונה שכל זמן שהיא שפחה היא חילונית וע״כ אסור לישראל לבא עלי׳ שחררה יצאה מכלל השיעבוד ונכנסה בפנים והיא תחת כנפי השכינה מותרת בבן חורין וכדי שלא יבוא רבה להוציאה

בחוץ לומר שפחתי את הצריכה גט שיחרור אצ״ר לא היה שאין חירות מפקיע האיסור אלא הגט ואם אמר הרי את משוחררת הרי זו משוחררת אבל לא הפקיע האיסור א״ל בני דחייה בעלמא אמרתי אלא הכא הוא הבא על שפחתו והוליד ממנה בת בתו היא שאם בא עלי׳ חייב משום בתו ואם בא עליה בנו חייב משום אחותו ופוטרת את אשתו מיבום ואינה פוטרתה מחליצה ואינה יורשת אביה ואסורה לבן חורין שאין דיבר מפקיע האיסור אלא גט חירות ואם קדשה אביה צריכה גט ואם נשאת בניה עבדים ודע דאצדודי מצדד וכל צד שיש להחמיר תחמיר והוצאה של אשה צריך להיות בגט לשמה כלומר זה הפירוד אינו מזיק למעלה כי היא לבדה נפרדת מבעלה ואין לה יותר חיבור אף אם יבאו פעם שנית ושלישית בעולם השפל בדרך גלגול וע״כ אם כתבו שלא לשמה פסול כי הוא משקר בין שיניו שאינו מזיק כלל למעלה וע״כ כותבין שם עירו ושם עירה למעט הנזק מהדוגמא ומה שאמר רז״ל מזבח מוריד דמעות הכוונה רואה הפירוד הזה שהוא פירוד לגמרי וזוכר פרודה של עכשיו שהיא בגלות ומוריד דמעות והם השפעת הפחד והסוד מ״מ האשה הגשמית לא תשוב לבעלה אבל הרוחניות עתידה לשוב הוא שנאמר ויצאה והיתה לאיש. אחר יציאה הויה. כן הקדושין צריכין להיות לשמה שאם הם שלא לשמה הקדושין יוצאים בלילי״ת ואין השטר הוא ראוי יותר להתקדש בה״י עמו ע״כ יציאה והויה צריכין להכתב לשמה ואם נכתבו שלא לשמה פסולין מ״מ המקדש בשטר יש לחוש שמא כתבו לשמה ונתחרט ואומר שלא לשמה כתבתיו וצריכה גט מספק שאין להקל בעריות ודין הקדושין כך יתן ויאמר הרי את מקודשת לי אבל נתנה היא ואמרה הריני מקודשת לך אינה מקודשת הכוונה הוא הנותן לשכינה וע״י השפעתו מתקדשת לו ואין השכינה נותנת לתפארת וא״כ אין בדברי שקר כלום וה״ה אם נתנה היא ואמר הוא אינה מקודשת שהמתן לעולם מהבעל ומזה נראה אם נתן הוא ואמרה היא שהיא מקודשת שהרי המתן מהבעל ומהאמירה אין לחוש אם הוא מהבעל או מהאשה הלא תראה השכינה צועקת אנא הלך דודך משמע אומרת ואינה נותנת ומינה לא תזוז כי מתן הבעל ואמירה דאשה מקודשת וכן אם אמר לה או כתב לה בשטר הריני בעלך הריני ארוסך הריני אישך אינה מקודשת והכוונה כי השגורר את עצמו אחרי האשה נראה שפוסק ממנו השפעת העליונים ונגרר אחר הה״י לכן צריך לגרור האשה אחריו להתקדש ואח״כ לרדת כענין באתי לגני אחותי כלה והוא אחר הקדושין לכן צריך לומר הרי את בכל לשון שיאמר גם צריך שיזכיר בלשון שהאשה יודעת וזה כשאינו מדבר עמה מענין קידושין אבל מדבר עמה מענייני קדושין ואח״כ נתן לה ואפילו מדבר בלשון שאינה שומעת ואפילו לא דבר כלל רק נתן לה מקודשת וכל דבר בעדים ואין צריך לומר תהיו עדים כי העדים הרוחניים הם נצח והוד ומעידים בראייה לבד כאשר יתבאר בענין עדים בעז״ה

בעז״ה. אל״ר משנה היא שאומרת שאיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו א״ל וליתני נערה וקטנה א״ל קטנה מכ״ש דנערה קאתי א״ל א״כ דאתי קטנה מק״ו דנערה ולא אתי נערה מק״ו דקטנה לכן קתני נערה ואיך מדייק מינה נערה אין קטנה לא ומכאן אסור לאב לקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדל ותאמר לפלוני אני רוצה א״ל דברי התנא אסתכלא הם ומהם אין למידק אלא דיוקא מרבקה הוא דקאמרו נקרא לנערה ויתה בת ג׳ שנים וקראוה נערה אלא לומר לך נערה מקדשין קטנה אין מקדשין אל״ר והא רבקה קטנה היתה וקדשוה א״ל בני שאני רבקה שלא היה לה אב והכוונה כי כנ״י היא בת אברהם הוא החסד וממנו מתגדלת ואינה קטנה ברחמים ממנה וכשהיא גדולה מהגדולה מה אומרת ורבקה אוהבת את יעקב מ״מ אברהם איש החסד מוכר את בתו לאמה ואצ״ל לקדשה לת״ת ואף כי היא קטנה אללו ואפילו שאין לה השפעת הדעת ומקדש בע״כ אל הדעת וכסף קידושין בין שהיא נערה בין שהיא קטנה לאביה כי כן הדבר למעלה השפע שמשפיע ת״ת לכ״י כולו לאביה הוא החסד אבל כשהיא גדילה מהגדולה כל כסף הבא עלי׳ כולו הוא שלה שאין לאביה חלק ממנה שהרי הוא מגדלה בלא זה ורבה והכן דבר גדול שאם בגרה יצאה מכלל החסד והיא לעצמה ופועלת דין לכן אין לו לאב כח עלי׳ בשום ענין אחר שבגרה וזה הדין כשהשיאה אביה כשהיא קטנה ונתגרשה או נתאלמנה ואביה בחיים ועדיין היא קטנה יצאה מרשות אביה והיא לעצמה והכוונה כבר נתנה לאיש ויצאה מרשות אביה שהרי הרחמים פסקו מהבעל ואינו משפיע לכנ״י והאב אינו משפיע לה שהרי השפעת האב בבת דרך הבעל הוא התפארת והנה שמע בני מה אמרו רב ושמואל שאם הלכו הנערה או הקטנה וקדשו עצמן שלא מדעת אביהן וכששמעו אביהם הסכים מקודשת הואיל והסכים ורבינא אמר הואיל בשעת הקידושין לא היה דעת המושל הוא האב א״כ אין באותו הקידושין כלום ולדקו דברי רבינא כי בשעת מעשה צריך להיות רצון הבעלים אבל שלא בשעת מעשה אין תועלת וא״כ כפי דברי רבינא אם נתגרשה מאותם הקידושין מותרת לכהן והנה דע בני שהרבה פעמים בא המעשה אלי ואמרתי כי אמרתי הואיל והסכים אחר המעשה גילה דעתו שהוא אומר להם להתקדש ואם נתגרשה אסורה לכהן ורבא הוא שאומר אדם לבתו לאי וקבלי קדושיך מדקאמר ר׳ יוסי בר יהודה מעות ראשונים של אמה העבריה לאו לקדושין ניתנו וכשהיא קטנה ורבה מיעדה אומר התקדשי לי בשעבוד שיש לי בגופך ואם עבודתה שוה פרוטה היא מקודשת דדמי כאומר לה אביה לאי והתייעדי לפלוני תפשוע דאדם אומר לבתו לאי וקבלו קדושיך וכן הדין למעלה שכנ״י כשהיא קטנה ברחמים אביה שהוא החסד אומר לה לאו וקבלי קדושיך ומתקדשת לת״ת. וגם חז״ל בהיות הבת ספק בוגרת בין שקדשה עצמה שלא מדעת

אביה

אביה בין שקדשה אביה שלא מדעתה הוי ספק קידושין וצריכה גט מספק שכל ספק איסור לחומרא וכ״ש דעריות שפוגם למעלה ועל שליח הת״ת לקדש לו העטרה היא היסו״ד וכן שליח העטרה להתקדש לתפארת הוא יסוד וע״כ אים עושה לו שליח לקדש אשה הכראת טובה בעיני השליח וכן אשה גדולה עושה שליח לקבל לה קידושין מאיש הכשר בעיני השליח ושליח שהאשה עושה לה לקבל קידושין צריכה לעשותו לפני שני עדים ואין זה הדין באיש העושה שליח לקדש לו אשה שאין צריך עדים שליחו כעדים וכמותו כי יש דברים דאמרינן שלוחו של אדם כמותו ויש דאמרינן אין שלוחו של אדם כמותו כמו גבי גט כי שם צריך עדים איך עשאו שליח. אבל גבי קידושין אמרינן שלוחו של אדם כמותו ואין שם עדים והכוונה שהו׳ הוא שליח ומשך הו׳ הוא שליח ושלוחו שהוא שליח של אדם הוא ת״ת כמותו כענין וישראל אהב את יוסף כי מה שאירע ליעקב אירע ליוסף אבל באשה לא אמרינן שליחה כמותה לענין קדושין שאינו כן. אל״ר אין הדין שוה כי תינח בזמן שהניהם מודים הכחיש השליח או הכחיש המשלח. מאי ע״כ צריך עדים ל״ש איש ל״ש אשה שהעדים מבררים האמת מן השקר וגם דע לך כי בעבור שהיסוד הוא עד והוא שליח וע״כ אם שלח שליח לקדש לו אשה מקודשת שהשליח נעשה עד ואל״ל כששלח שניהם שהם עדיו והם שלוחיו וב׳ שלוחים אינן צריכין עדים אחרים כשמקדשין שהם הם העדים והם״ו שהם אינם בני דוגמא העליונה לאו בני שליחות נינהו ואל״ל גוי ועבד שהם חילונים ואין להם תורת גיטין וקדושין א״ל בני כמה עבירות נעשים בשליחות שהרי כשהשליח מקדש ואומר הרי את מקודשת לפלוני בזה והל׳ בחיריק כאלו אומר לי פלוני שהיה שמו שמעון ועתה החליף שמו ראובן והכי קאמר הרי את מקודשת לי ראובן שהיה שמי שמעון מי לא אמרינן ואברהם ואברך כה לחולין לא חולין לחיים לא חיים ואמרינן העושה שליח לקדש לו אשה והשליח קדשה לעצמו מקודשת לשליח והמשלח אין לעקתו השמעת ע״כ יזהר השליח לומר לפלוני הל׳ בשבא ואם שליח האשה מקבל קדושים יאמר המקדש הרי פלונית אשה ששלחה אותך מקודשת לי. וכשאין לה אב והיא קטנה ומקדשת עצמה או אמה ואחיה מקדשין אותה אומר לה הרי את מקודשת לי בזה שאין לתלותה בשום אדם שהרי היא לעצמה. ובעבור שאין מעשה קטן כלום ממאנת. אבל כשמקדשה אביה אומר לו הרי בתך מקודשת לי בזה. והשליח נעשה במקום דלא אפשר אבל במקום דאפשר מצוה על האיש לקדש הוא בעצמו. ועל האשה להתקדש היא בעצמה. והכוונה ורבקה הוסבת את יעקב ומתקדשת ממנו בלא שליח. וכן באתי לגבי אחותי כלה בלא שליח. א״ל ר׳ מה תאמר כשאברהם שלח את אליעזר התם אי לאו דאליעזר הפסיק את רבקה ליצחק העולם היה נחרב. וגם דע שהמקדש צריך להיות כוונתו לשם שמים ולא בדרך פריצות ועזות וליצנות

ולילנות לא משום יופי ולא משום ממון שסרי רב מגיד אמאן דמקדש בביאה ובלא שידוכין ומקדש בשוק משום דנראה כמין פריצות. א״ל ר׳ איזה פריצות למה אמרה תורה פריצות לקדש בביאה. א״ל בני למה אמרה תורה מצוה לייבם ואחז״ל מצוה חליצה קודמת בעבור שהייבום צריך כוונה להשיב נפש אחיו והוא החסד שעושה עם אחיו ועל שנתמעט שרצת התורה והכוונה נתמעטה והסודות נסתרו והייבום אינו אלא למלאות רצון היצר הוא הממון או היופי ופוגע בערוה שלא במקום מצוה ע״כ אחז״ל מצות חליצה קודמת למצות ייבום. וכן בקידושי ביאה צריך האדם לקדש עצמו בביאה ולחשוב כאלו מוסר נפשו לשם והדור אינו עושה כן. ע״כ הזהירו שלא לקדש בביאה. ומה טוב ומה נעים שהמקדש בעצמו יברך ברכת אירוסין ולא אחר ויקדש תחלה ואח״כ יברך הלא תראה שהקידושין מביאין הברכה ומתברכת מבעלה הוא התפארת ישראל וע״כ אין הברכה באה אלא מצד הקידושין א״כ צריך לקדש תחלה ואח״כ לברך המקדש בעצמו. שהאומר צריך לברך ואח״כ לקדש ראה שכל הברכות עובר לעשייתן והוא ג״כ בקידושין והוא סברא שלא מדעת שכן הדבר בחסירי הסודות עושין דמיוני חלומות. מאי מברך בא״י אמ״ה אקב״ו על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות ע״י חופ׳ וקידושין בא״י מקדש ישראל (ע״י) וחו לא. והכוונה בא״י כח״ב. אלהינו הזרועות. מלך הוא תפארת העולם היסו״ד. אשר שב אל הכתר הוא גזר וקדשנו. במצותיו התפארת שנה״י קדושים במצותיו הם שם קצוות ע״י קיום מצותיו ומה הם מצותיו הוא שב ואמר הוא הפרשת והרחקת עריות. גם אסר לנו את הארוסות שכל זמן שלא נכנסה לחופה אסורה לארוס והתיר לנו את הנשואות ע״י חופה וקידושין שהחופה באה מכח הקידושין בה״י מתברך כ״י ותפארת שהוא הויה ואדני מתקדש מאימא שהיא הבינה שהבינה מקדש את ישראל. א״ל ר׳ והאיך מברך על העריות דהו״ל לאוין ואין מברכין על לאוין. א״ל ב׳ אין מברכין על לאוין משום שאין עושה מעשה והכא עושה מעשה שהיכף שקידשה עשאה אשת איש היא בכלל עריות ע״כ מקדש תחלה שמביאה בכלל עריו׳ ואח״כ מברך ומזכיר עריות בתחלת הנוסח שאם יברך ואח״כ יקדש הוא אומר שקר שעל האשה הזאת מברך על כל העריות והיא לא נכנסה עדיין ע״י בכלל העריות. א״ל ר׳ האמת אתה מקדש ומברך והמקדש מברך ולא אחר כפי הסוד אלא קאמר הכא וציונו על העריות ומה הם איסור הארוסות שכל דבר שהוא איסור הוי ערוה והרחק׳. גם אין לעשות שבע ברכות פעמיי׳ שהשכאשה מתברכת פעמיים בז׳ ברכות מורה אלמנות במקום טובה רעה כי י״ד ברכות באשה אחת לא מצאנו רק שהי׳ מתברכת מז׳ ימי בראשי׳ ואם יבארו בזמן הקדושין ובזמן החופה ילטרפו אלו עם אלו ויהי׳ גרעון תחת תוספו׳לחלק י״ד ברכות לשני גברים כי

הם

הם המבקשי' זה כי הבעל אינו מברך רק בז' ימי בראשית לכן המורה הוראה שלא מדרך הטוב גורם רעה בסוף נפשו. גם אמרז"ל היו עשר נשים וקדש את כולם בכסף שוה י' פרוטות וקבלה אחת מדעת כולם מקודשות אין בכסף שוה י' פרוטות כולם צריכים גט מספק. א"ל ר' שמואל הבקי בשבילי דרקיעי לא חשש בקידושי עד א' ואפילו שניהם מודים ואנ"ל כשאחד מכחיש או שניהם מכחישין והוא הבר כרב פפא דאמר אין חוששין ודברי רב פפי דאמר חוששין ואפילו שאין שניהם מודים אותה אינו משמוע ואי רב נחמן ושמואל ורב פפא אמרו אמת א"כ למה שואל מאי הוה עלה והלא יחיד ורבים הלכה כרבים אלא ודאי ראו ממש בדברי רב פפי שלא קדשה מדרבנן אלא מדאורייתא הלא תראה דהימני' קב"ה לעד אחד לחייב שבועה אלמא אמת ממש בדבריו ולמה לא יחייב גם מלקות או להוציא ממון. אל"ב העד הוא הגלה והמלקות הוא פחד יצחק ואיך יחייב למי שלמעלה ממנו גם להוציא ממון הוא פחד יצחק שנאמר מצפון זהב יאתה אבל שבועה מחייב שהשבועה למטה מהעד והאשה במקום שבועה ועד אחד מקדשה לבעל. אל"ר ויחייבנה שבועה ותפטר דומיא דממון א"ל התם ממון תובע דלמא ממון לאו דילי' הוא נשבע ונפטר ואם שקר ישבע יתן הדין אלא הכא אשה תובע ותשבע שאינה אשתו ודלמאן אשתו היא והוו להו תרי עבירות חדא שנשבעה לשקר ועוד דמתירין ערוה לעלמא ע"כ אין תקנה כל עיקר כי קידושי עד אחד דאורייתא הוא בלי ספק ושמואל לא דן הכי אלא אומר הוי לי' כמוציא ממון שהאשה במקום ממון ואין עד אחד מוציא ממון וגם דע שאין האשה מתקדשת אלא מרצונה כענין שנאמר והלכה והיתה לאיש אחר הילוך והויה רצוני האשה אין יכולת לברר קידושי בע"כ כי דלמא קודם הן ללאו ומקודשת מספק אבל באומר הרי את מקודשת ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד אינה מקודשת כי גלתה דעתה שאינה רוצה ואין לומר מקודשת והא דהשליכתה מנסה היא אותו אי רתחנא הוא כי האשה מנסה בתועלת לה בנסיון זה שאם תראה כי רתחן הוא שלא לקחתו אבל הכא כבר נתקדשה מה תועלת לה בזה הנסיון. אבל אם אמרה ע"מ שיקבלם לי אבא או אביך הרי זה מקודשת. אל"ר היה העד פסול דאורייתא מאי א"ל אין בדבריו כלום. פסול דרבנן אילטרך גט. ודוקא בגט אשה יש הפרש בין פסול עדות דאורייתא לפסולי עדות דרבנן אבל בכל העדיות שבתורה כמו שאלו פסולין כך אלו פסולין. ופסול דאורייתא לא הוי אלא שילא פסול בב"ד. וכן איילנית וסרים וספק ממזר וכל דין פסול אם לא ימלאו ברורים בב"ד אינו כלום. וגם אז"ל אדם שהלך למדינת הים והניח בת קטנה וקמה ונישאה לאיש מוציאין אותה מידו דלמא קדשה אביה והויא אשת איש וקרוב הדבר שאין לה תקנה כלל להנשא אא"כ כתב אביה לשם שלא קדשה או קדשה ואם כתב

ולא

ולא בירר בכתב אי קדשה או לא מותרת דאי קדשה היה אומר. ולכן מה שמוציאין מידו דלמא קדשה אביה כל זמן שאביה בחיים מת אביה ולא אמר כלום מותרת דאי איתא דקידשה היה אומר קודם מיתתו. וגם אז"ל חרש שנשא פקחת או נשא חרשת קידושי דאורייתא לא הוי אבל צריכין גט מדרבנן. וידעת בני חרש אינו דוגמא עליונה שהרי נסתלק ממנו השפע הנעלם וע"כ אינו מקדש כי אין לו כח לקדש. וא"כ אשה פקחת של חרש ובא פקח וקדשה קידושיו קידושין דאורייתא ואסורה לחרש עד שיגרש ספקה בגט ודוקא חרש בעבור שהוא אכם נתנו לו כח מדבריהם לקדש אבל שוטה או שוטית כגון שקדש השוטה אשה פקחת או פקח שקדש שוטית אפילו מדבריהם אינן קדושין. טומטים ואנדרוגנוס שקדשו אשה או שקדשן איש הרי אלו קדושין מספק וצריכן גט בספק אל"ר קשה ומר הלשון הזה כגיגית שארז"ל טומטום אינו אוכל תרומה נשיו ועבדיו אוכלין ופריך נשים לטומטים מנין אלא מאי נשיו ארוסותיו ש"מ טומטים מקדש וקידושיו קדושין וניחוש שמא אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה והוי זרה ואמאי ארוסתו אוכלת בתרומה ושמא תאמר כאביי דאמר כשביציו מבחוץ קדושיו קידושין מכלל שהשם טומטום אין קדושיו קדושין וניחוש דילמא זכר הוא וקדושיו קידושין ואתה מתיר אשת איש לעלמא אלא ע"כ השם טומטים קדושיו קידושין והדרא קושיא לדוכתא אמאי ארוסתו אוכלת בתרומה דלמא אשה היא ואין אשה מקדשת אשה והוי זרה ואמאי אוכלת בתרומה א"ל בני השמת אחך מ"מ התם אמר רבא מאי נשיו אמו אבל ארוסתו אינה אוכלת דלמא זרה היא וצריכה גט דלמא אשת איש היא אל"ר ורבה דאמר ארוסתו ממש מא"ל א"ל כשביציו מבחוץ ודוק' קתני ואין למידק מיני' אין ביציו מבחוץ כי קדושיו קדושין וכן אמרו סריס שקידש קדושיו קדושין גמורים בין סריס אדם בין איילנית קדושיו קדושין גמורים א"ל שבח לאל למה גרע חרש מסריס דהאי חרש מוליד וסריס אינו מוליד וחרש קדושיו קדושין סופרים וסריס קדושי דאורייתא ומ"ם והלא אפכא מסתבר' א"ל בני האי חרש שאינו שומע ואינו מדבר אל"ר מאי האי אי אינו שומע ואינו מדבר מנא ידעה מאי קאמר א"ל שומע ואינו מדבר מדבר ואינו שומע הרי הוא כפקח לכל דבריו וקדושיו קדושין והבמ"ע כשדבר עמה מעניני קדושין וקודם שקידש נתחרש שאינו שומע ואינו מדבר תהו דתימא דינו כדין שוטה וקטן קמ"ל הואיל והוי פקח כשדיבר עמה קדושיו קדושין מדברי סופרים ואינו קדושין דאורייתי' משום שבשעת מתן היה חרש ע"כ קדושיו דרבנן אבל סריס דוגמא הוא שיש מאמרות סריסים מן הרחמים ויש מאמרות סריסים מן הדין וכולם מקדשין השטרה אף בזמן שאינה פועלת לא דין ולא רחמים דין אינה פועלת לבטל אומה ישראלית בגלות רחמים אינה פועלת להוציאם לחירות ומ"ה מקדשין אותה

ועוד

ועוד ארז"ל גוי ועבד שקדשו בת ישראל אין קדושיהן קדושין וכן ישראל שקידש גוי' או שפחה אין כאן קדושין וכך הם אחר הקדושין כמו קודם הקדושין אל"ר ואמאי ניחוש דלמא הגוי והעבד ישראל הם מי לא אמרינן צריך האדם לברך בכל יום ברוך אתה ה' אלהינו מ"ה שלא עשאני גוי ושלא עשאני עבד. אל"ב אל תאמר כן דא"כ כל הנשים היו אסורות דלמא אחותו היא ערוה היא עליו אלא פנים שאינה נראים לא חיישיג מי לא כתיב לא יומתו אבות על בנים שרודה הבן את האב ומשום שאינו אביו בפנים נראים פטור ה"כ ל"ם:

סוד ועונש גלגול על העריות:

עוד אמז"ל מנין שאין קידושין בא"א ר' אמי בשם ר' ינאי אומר ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר אחר מקדשה ולא קרוב מכאן שאין קידושין תופסי בעריות. אל"ר תימה לועק תפארת וקרא לכנ"י אחותי רעייתי ומקדשה. אל"ב וגם אמנה אחותי היא בכח כן זאת לזה אחי בכח כוחה וע"כ הדבר דוגמא ואין להקשות. וגם אמז"ל המקדש אחת מהעריות אינו כלום שאין קידושין תופסין לא בחייבי מיתות ולא בחייבי כריתות חוץ מהנדה וכאן נראים הדברים קשה כחומץ לשיניים כי מ"מ חייבי מיתות וכריתות דלא משום שפוגם ומכרית למעלה לאוין ונדה נמי פוגמין למעלה מי לא אמרו חכמי הקבלה אל תשקלו את נפשותיכם מלמד שהעובר על עריות מתלבש בבהמה טמאה ובשקלים ורמשים וזהו ואקוץ בם ואמרו הבא על אחותו מתלבש בחסידה ותיהרג ע"י חברותיה. הבא על דודתו מתלבש בגויה וסופה להתגייר זהו שכתוב דודתך היא קרי בי' דתך היא תשוב בדתינו ותאמין בתורתינו הבא על אשת אחיו יתלבש בפרד שנאמר ועיר פרא אדם יולד הבא על א"א יתגלגל בחמור הוא שנאמר כי תראה חמור שונאך עזוב תעזוב עמו הבא על אשת דודו יתלבש באשה אשדודית הבא על בהמה יתלבש בעטלף הבא על הזכר יתגלגל בשפן או בארנבת שהם זכרים ונקבות שנה אחת נקבה ובאין עלה ושנה אחת זכר ובא על אחרים. הבא על הגויה יתלבש בקדשה יהודית הוא שנאמר והייתם בקדשים הבא על הנדה יתלבש בגוי' המטמאת מטה נדה. הבא על כלתו יתלבש בפרה. הבא על ב' אחיות יתלבש בקדשה גויה שיבאו עליה ב' אחים. הבא על אשת אביו יתגלגל בגמל הוא שנאמר גומל נפשו איש חסיד ועוכר שארו אכזרי שאר זו שאר אביך הוא ועל שהיה חלוף בעריות סופו להיות לגוע בגמל הבא על אמו יתלבש בחמורה נקיבה. ודע בני שהמאמרות הם עשר כאללות מאין סוף ב"ה וכלם אליו קרובים והוא המשפיע בהם והוא המתייחד בהם ודע ר' שהפוגם למטה פוגם למעלה והבא על אחת מהעריות הוא גורם להעשות שינוי בקרבות המרכבה העליונה וע"כ הבא על חמותו גורם שהגבורה

שהגבורה שהיא חמותו של נצח להתחבר יחד ואז ם החסידים והכבושים ויפעלו דין בכל עוברי עריות ולכן הגורם דבר זה יתלבש בחסידה גם תהרג מדה כנגד מדה. ואם תראה ותבין חמ"ת חס"ר עולה במ"ק כי החמת קשה הרבה לדור עם זוגו בכל מקום וע"כ אין שומעין לבעל כשהאשה דוחה חמותה. הבא על דודתו פוגם בהוד ובגבורה כי גורם להתייחד הגבורה בהוד והוד במלכות שהגבורה דודתו של הוד והוד דודתה של מלכות ותחת ג' אלה גבורה הוד מלכות אחות אביו ואחות אמו אין קיום בעולם רק תהיה בליעה שריפה ומיתה. ולכן יתלבש באשה גויה המקבלת ערלה וטומאה כעין הערלה וטומאה שהביא בעולם והבליעה והשריפה והמיתה נפעלים מהגוים והטמאים בגזירות הגבורה והוד ומלכות המתחברים מ"מ חוזרים אל הדת שאין מניחים חיבור הג' להטעות עד כלייה ותבין ג' גויה עולה במ"ק דודתו הבא על אשת אחיו פוגם בהוד שתפארת ונצח ובנה ובתה צדיק ומלכות אלא שהוד אשה של נצח מלשון אש השורף וע"כ הבא אל אשת אחיו גורם להתחבר תפארת עם הוד שהיא אשת הנצח אחיו של תפארת ויחזרו שניהם אש לשרוף וי ואוי לבאי ביאה הגורמת לשרוף הבנים בהסתלקות הרחמים והנה אין פירות הרחמים וע"כ יתגלגל בפרד שאינו עושה פירות הוא שנאמר ועיר פרא יולד והבן אש"ת א"ח במ"ק עולה ועי"ר במ"ק עם המלה לומר נפשו ועיר שוים. הבא על אשת איש פוגם בגבורה כי הוא אשה של ת"ת לשון אש וגורם לרדת הגבורה בת"ת לשרוף העולם והנה בעלה של גבורה הוא החסד וזה ריחק החסד מבת זוגו ושינה המרכבה וע"כ יתגלגל בחמור וזהו כי תראה חמור שונאך רובץ ודע כי חמור רומז בחסד והוא רחקו וע"כ יתקרב בחמור וזהו הקם תקים עמו הקם למטה כדי להקים הרחמים למעלה ולהגביה כי זהו הנפש של החמור צריכה הקמה ע"י רחמים. הבא על אשה אביו פוגם בהוד שההוד היא בת זוגו של נצח וביאת הנצח בהוד ולא הוד בנצח ועתה גורם שינוי ע"כ יתגלגל בגוי כושי פניו זעם והנה הוד אשת אביו של יסוד וע"כ אין ליסוד להשפיע בהוד וזה הבן ימחה שמו בבואו לאשת אביו הוא שינה המרכבה וע"כ נשתנה פניו הבא אל אחותו פוגם באחיות הם בינה וגבורה הוד ומלכות ואם זה הארור בא באחותו גורם חיבור באחיות גואי ובאחיות בראי ושורף למעלה ולמטה וע"כ יתלבש בנחש השורף וממית. הבא על אמו פוגם באם הבנים היא הבינה ופוגם באם כל חי היא כנ"י ודע שתפארת בנה של בינה וחכמה הוא בעלה ואם זה הבן ימח שמו מתחבר באמו גרם חיבור למעלה באם ובנה בלא רחמים ורחוק מבעלה שהוא רחמים ע"כ יתלבש בחמורה הלך במשאה ומתחברת שלא במינה כאשר עשה כן יעשה לו. ס"ד שהבא כל נדה פוגם בכנ"י שבזמן שהיא נדה היא בחוץ ומרוחקת ועתה בא אליה אז נכנסים כל הטומאות בהיכל והאיש אין

בביתו וע"כ יתגלגל במצורע בדד ישב מגודר מלשון גדר מחוץ למחנה מושבו והבא על אחת מכל הערוות בכרת וגדר בכלל כל הערוה וקידושין אין תופסין בערוות שהקדשים נשרפים והקידושין מתמעטים גדר כמי קדושין לא יתפסו בה. א"ב הכא השתא התם ריחק עולמי הכא ריחוק שעה ודע שהקידושין אפילו שהם רחוקים לשעה הואיל ומתקרבים חלים גם דע שהערוות מורים השפעת ממטה למעלה ולא אפשר עד שמדבקים איש אלא באחיו ספק איש באחיו ידבקו וכענין באתי לגבי אחותי כלה א"ל מיכי' ובי' כדייק שאחותו מותרת א"ל בני לא שנית ולא שלשת ולא שמשת והכוונה באתי לגבי מאמר הת"ת לעטרה וקורא אותה אחותי לא מטעם שהיא אחותו אלא מטעם שהיא כלה כלולה מהכל והיא ברחמים וא"כ אחותו היא ברחמים וע"כ באתי לגבי א"ל ר' תינח נידה שהיא ריחוק שעה איסור לאוין שהם לעולם אמאי קידושין תופסין בהו א"ל פליגי והאומר לא תפסי שכה חלק מחשבית ע"כ אין הלכה כמותו כי הלאוין אמרה תורה ארבעים יכנו ומתכפר וא"כ הרי הוא כנדה אלא כרת אין לו תקנה א"כ ר' והלא שתי אחיות שהבא עליהן מתגלגל בגוי' קדשה והא הכא דאית לה היתרא אחר מות אחותה ואפ"ה אין קדושין תופסין בה א"ל התם להשיב נפש של אשתו אך לא בחוב כי איני חייב להמציא לה מקום מ"מ בחיים אין קידושין תופסין בה ודע שהערוות נגררו אגב ואין כאן מקומה ובמקומה אבאר כולם על שורש ענינה ולא יעלה מהם דבר סיבתה וסיבת גלגולם בע"כ:

סוד קדושין

ואומר לך בני אע"פ שאמרו בפרק האשה רבה אשת איש שפשטה ידה וקבלה קידושין בפני בעלה אין חוששין לקדושין יש לחוש לדברי רב המנונא שאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה לומר גרשתני והרי היא מגורשת ומקודשת לשני ובכלל דבריו שאינה לריכה גט מבעלה וידעת כי המנונא והוא לא חשש שלא להעלות נזק לשם ית' וכמה נשים מעיזות פניהם בפני בעליהם לומר שקרים וחכור בני דד' דברים הם שכיחי באשה והם שטות וכעס חמוד זנות היא קשה כזנות ועזות פנים כזנות וע"כ הואיל וערוה הוא יש לחוש דלמא גרשה ולריכה גט משני כרב המנונא ויש לחוש במה שאמר פרק האשה רבה דלמא לא גרשה ולריכה גט מבעלה ולמה נשרוף בחם הגדולה הזאת. וקידושי יבמה מאחר הוי קידושי ספק אי תפסי קידושין כבשאר חייבי לאוין או אין תופסין בה מפני שזקוקה לאחיו והוי' לי' ערוה א"ל ר' מנ"מ א"ל כ"מ אם בא אחר וקדשה לריכה גט משניהם דקדושי ספק חלין בקידושי ספק א"ל ב' ראית מה כתיב והלכה מביתה והיתה לאיש אחר רבי יהא"י שהוא מנין

מנין סנהדרי גדולה ע"א הוא דייק מאמר שאינו עושה הויה רק באמר
אבל בקרובות הם העריות לא תפסי בהו קידושין תפשוט שר' ינאי בקי
היה בטעמי העריות. עוד אר"ל ישראל מומר לע"ז להכעיס שקידש אשה
קדושיו קידושין גמורים וצריכה גט אל"ר והלא נעשה גילוני ואין לו כח
של קידושין כלל א"ל ב' מעיד אני עלי שמים וארץ שאין לך משומד
שאין לבו לשמים אע"פ שעובד ע"ז מתחרט אלא יצרו תוקפו וא"כ לך
קידושין עליו וגדול מזה דאין בידם טוב ע"ז ולכן נראה באמת שאם
המשומד ועד אחד מודים והאשה מכחשת ואומרת להד"ם צריכה גט
ואל"ל כשיש רגלים לדבר ועד אחד שבכל מודים דהו"ל במקום ב' וצריכה
גט כי העד הוא הגלה שולט באשה היא כנ"י ועטרה ולאו דוקא שהעד
מעיד שקדשה בשוה פרוטה ודאי מקודשת אלא אפילו ספק שוה פרוטה
או אינה שוה פרוטה כאן ושוה פרוטה במקום אחר ודאי או שמא שוה
במקום אחר בכולם מקודשת ע"פ עד אחד. וגם אר"ל המקדש בדבר
שהוא אסור בהנאה אינה מקודשת אבל בחילופו כגון שמכרו וקדש בדמיו
מקודשת חוץ מע"ז שחילופה כמוה א"ל ר' והא אמרת אין להם טוב
ע"ז א"ל ב' כל האשה (נ"ל הטומאה) דוגמא הרי היא כמוהו וידעת שאין
האשה נהנית מהע"ז כי אדרבה ניזוקית ועכ"ל אינה מקודשת ושמע בני
והבן שאפילו האסור בהנאה מדבריהם כגון חמץ בע"פ בשש שעות אינה
מקודשת והכוונה כענין שבות של דבריהם שדוחה מילה כן הדבר הזה
הוא ל' ובמקום הנאה פגום א"כ אפילו של דבריהם אין עושה קידושין
אלא אדרבה איסור הנאה מבטלת הקידושין וגם אמרו המקדש ע"מ
שאין עליו שאר כסות ועונה פלגיני' לדיבורי' שאר וכסות תנאו קיים
דר' יהוד' הוא שאמר דהוי דבר שבממון אבל עונה הוא דבר שבתורה
תנאו בטל שהתורה חייבה אותך בעונה והיא מקודשת ואתה חייב בעונתה
ואין בידו של אדם לפטור עצמו בתנאי ממה שכתוב בתורה אל"ר כראית
דברים היוצאים מפי ר"י והסומך במלכותו ואינו ירא לדבר כדברים האלה
והלא שאר וכסות נמי אפילו שהוא דבר שבממון הלא הוא מן התורה
שנאמר שארה וכסותה ועונתה לא יגרע וא"כ למה תנאו קיים מי לא
אמרינן המוציא ירושת בנו מעליו אין בדבריו כלום מפני שמבטל הכתוב
בתורה וה"נ מבטל הכתוב בתורה שאר וכסות א"ל ולא ידעת שהתורה
אומרת כן דא"כ דהכא היא שאר וכסות כעונה האיך יוכל לעקור לאו
דאורייתא בתנאו והא כתיב לא יגרע אלא לא יגרע דוקא אעונה קאי'
דאי תימא דאכולם קאי יכתוב לא יגרע` שארה כסותה ועונתה אלא
מדלא כתיב הכי ש"מ מבטל אלו ומקיים עונה וראייה ממה דכתיב אל
תאכל ממנו נא ובשל ולא אמר נא ובשל מבושל אל תאכלו א"ל סוף סוף
עוקר הכתוב בתורה א"ל ב' דבר שבממון ביד האיש מעטה שהממון
יורד מפחד לת"ת הוא האיש ובידו להשפיע להאשה השפעת הפחד (ובידו
למנוע

למנוע) אך הענוה היא השפלת עצמו זהו שאמר ר' יהודה הוא דבר שבתו' ולכן ודבק באשתו שאינו רשאי למנוע דיבוק האשה זהו שארז"ל שממעט תשמיש האשה ממעט הדמות וגורם גלות למעלה וגלות לעצמו ואין כן בת"ח העוסקין בתורה יומם ולילה עונתן מלילי שבת ללילי שבת והאומר טוב לעשות עצמו ת"ח לא פי' יפה שהתורה אמרה לא יגרע וגם א"ר אמאי המקדש בפחות משוה פרוטה ואח"כ בעל בפני עדים ולא אמר ולא מידי צריכה גט לקידושי ביאה שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות תפשוט שקידושין פחות משוה פרוטה מסייעין לי' בביאה לומר אע"פ שבעל סתם לקידושין כיון גם ארז"ל המקדש בתו סתם אין הבוגרת בכלל וכגון שיש לו קטנה ובוגרת ולאו דוקא שלא עשאתו הבוגרת שליח אלא אפילו עשאתו הבוגרת שליח משום דלא שביק איניש מצוה דרמי' עלי' ועושה מצוה דלא רמיא עלי' דבתו קטנה רמיא עלי' ובוגרת לא רמיא עלי' אבל מי שיש לו ב' בנות גדולות ועשאהו שליח או יש לו ב' בנות קטנות ושידך א' מהן וכשבא לקדש לא פירש בתך פ' מקודשת לי רק אמר סתם בתך מקודשת לי שניהן צריכות גט ואין לומר המשודכת קודם כי בעוונות ישראל שבגלות יעשו עולה וידברו כזב ספק לא יעשו עולה הלא תראה כמה שלוחים מקדשים לעצמן ודע כי ידים שאינו מוכיחות לא הווין ידים וכן הלכתא ואין לומר בעבור שידך הווין ידים מוכיחות מפני שיש באדם שינוי מחשבות ושינוי רצון ודלמא נתחרט מהשידוכין והלא אמרתי לך עונש ב' אחיות שמתלבשם בגויה קדשה ואם זה הענין הב"ד מתירין לו לקחת המשודכת מטעם שאין יראת אלהים על פניהם א"כ הם הגורמים ויתחלפו במקום הבועל באיסור שסמך על פיהם :

וגם דע בני שמשנה היא האומרת' יצא לה שם בעיר שהיא מקודשת ה"ז מקודשת ובלבד שיהיה הנשים הטוות לאור הנר מדברות בה ושמחות ואומרות פלונית נתקדשה היום פשט כח הרגלים לדבר אע"פ שלא עמדו עדים בב"ד להעיד רק שהנשים שמחות בה מקודשת דמן השמים מעידין בה. וגם ארז"ל שאם יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה בפניו מגרש ראשון וישאנה השני ולא יגרש שני וישא ראשון שלא יאמרו מחזיר גרושתו מן הארוסין. א"ל ר' מה הענין הזה שאז"ל והלא אמרינן א"א שקידשה אחר בפני בעלה מקודשת לשני ולמה יגרש ראשון ועוד גירש ראשון ונשא שני מחזיר גרושתו הוא כפי לשונם ועוד והא לא הוי מחזיר גרושתו אלא מחזיר גרושת חבירו וא"כ מ"ש שני דנושא אפילו ראשון ישא וא"כ האיך מסכים דבריהם. א"ל בני דע לך כי הווין אושבי רחל הם אלא כשיצא הקול שרחל עם יעקב ובא יוסף והפסיק ביניהם מגרש יעקב ונכנס יוסף במקומו ועדיין האשה בפנים אבל אם גירש יוסף הנה האשה הולכה ואין דרך שם לבא האיש בביתו וכיון

שהדוגמא

שהדוגמא למעלה לעולם השני נושא הלא הראה גדול מזה מה שארז״ל כאשה שאמרה אשת איש אני וחזרה ואמרה פנויה אני אם נתנה אמתלא לדבריה למה אמרה תחלה אשת איש אני נאמנת. א״ל מכלל שאם אין לה אמתלא מקודשת והיכא מיגו. א״ב מיגו במקום דאיכא יראה לא אמרינן כי דלמא מקודשת היא ויראה לומר פנויה שמא ישמע ומקדמת ואומרת ואין כאן מיגו קרוב לזה ארז״ל מי שמזקק לאשתו ואמר טמאה אני ולמחר אמרה טהורה אני ואמר לה אתמול אמרת טמאה והיום טהורה ואמרה אתמול לא היה בי כח לסבול התשמיש היא נאמנת. וה״ה זאת האשה אומרת מה שאמרתי אשת איש אני שיראתי מפני דבר פלוני ופלוני היא נאמנת:

סוד שבע ברכות וברכת ארוסין:

ועוד דע בני שאם קידש ובירך ברכת ארוסין והפליג זמן מרובה לעשות הנשואין הוא שב ומקדש ומברך בשעת הנשואין היה אנשים בנישואין שלא היו בארוסין ע״כ צריך לחזור ולברך עוד ז׳ ברכות בנשואין ואין להביא ראיה מיסודה היסודה מעלה יש לו מכל אחיו שהוא מלך ומשנה תורה בזרועו כקמיע אע״פ שהיה לו ס״ת אחר והוא מברך את כ״י ודע שהמקדש אחר שקידש צריך לברך בא״י אמ״ה אקב״ו לקדש האשה ואח״כ מוזגין לו כוס ומברך הוא ברכת ארוסין. א״ל אי אמרת בשלמא קודם הקדושין שפיר שמלת לקדש הוא פועל עתיד אלא אחר שקידש מברך על פועל עבר קא משקר בין שניו א״ב מי מברך לקדש אשה האשה אומ׳ והכי הוא וציונו בקידושין כדי להתקדש האשה הרוחניות ע״י הקדושין שקדשתי ואח״כ מוזגין כוס אחר ומברך ונותנין אותו לשושבין העומד בימין שהוא כנגד החסד ותופסו בימין ומברך ברכת חתנים מאי ברכת חתנים מתחיל בא״י אמ״ה בפ״ה להשלים תחילה מוליא היין כענין לא תעזוב את הלוי ואח״כ שהכל ברא לכבודו והכוונה שהכל הוא יסוד עולם והוא השושבין הכנסה ומזווג רבקה עם יעקב הוא אדם והוא זהו שהרמיזו הקב״ה נעשה שושבין לאדם הראשון ואחר שהוא שיבח לאדון הכל שהאציל הכל שהוא היסוד לכבודו ר״ל לחבר כבוד אל כבוד ר״ל לחבר כנ״י הנק׳ ל״ב בגימ׳ כבו״ד אל כבד הוא הת״ת הנק׳ יהו״ד שכן כב״ד בגימ׳ יהו״ד והיה מן הדין לאומרו בזמן אסיפת העם אלא מכוונן על הכוס הרומז בכנ״י שכל הברכות אל הכוס ואחר שמיבח אדון הכל אומר בא״י אמ״ה יולר האדם ומוריד הברכ׳ עד העולם ושבח לבינה שהאציל האדם הוא ת״ת וזהו שאומר האדם ולא אדם ובכללו כנ״י שכן אומר ויקרא את שמם אדם וא״כ מברך בפי׳ את האדם הרומז בד״ו פרלופים ואומר בצלמו בצלם דמות תבניתו הכוונה בצלמו צלם דמות תבניתו הם ג׳ רוחניות שגם הד״ו פרצופים נעלמים בראשונים לענין ההשגה וזה

והתקין

והתקין ממנו בנין עדי עד הוא סוף כל הבנין ז' שמטות לחזור דברו בדברו ואותה בא"י יוצר האדם הוא משך הו' אור הנעלם גם הוא אדם אחר שהשלים הבנין וברך אותה מהברכה העליונה שב ומנחם כנ"י בגלות וכן בהיותה בא"י כך היו מנחמים על שם העתיד והיו אומרים שוש תשיש כנ"י ותגיל עקרה משפע עליון ובמה תגיל בקבוץ בניה לתוכה בשמחה ר"ל שהבינה מקבלת הז' בנים בתוך כנ"י ואותה בא"י משמח ציון בבניה ר"ל ציון הוא היסוד היורד בעטרה עם ה' בנים של בינה ואחר שהוריד האהובים וכל הריעות בבית הכלה אז אומר שמח תשמח רעים האהובים כלומר השמחה מהבינה תשמח את רעים האהובים כשמחך יצירך מקדם בג"ע ואותה בא"י משמח חתן עם הכלה ואחר ששימח הכל בפרט רעים ואהובים חתן וכלה עתה שב להודות ולשבח למי שהוא אדון על כולם ואומר בא"י אמ"ה אשר שהוא ם שכן בגימ' א"ך וא"ך הוא אהי"ה ברא ששון ושמחה חתן וכלה ואומר עשר הרומזי' בעטרה מאמרות ומזכיר ה' קולות והם כנגד ה' ספירות אחרונות ועתה שהתיחדו העשר. אותה בא"י משמח ה' חתן עם ה' כלה ואינו אומר משמח חתן וכלה להרמיז בזוג היותר נעלם הם הזרועות העושים שלום ביניהם עושה שלום במרומיו וע"כ ברכת חתנים בעשר' ברכת אשר ברא ביחיד אם אין עשרה ודע שחתנים מן המנין וזה ידוע שהחתן בכלל [illegible] ודוקא יומא קמא היא סעודה ראשונה מברכין ז' ברכות משם ואילך אי איכא פנים חדשות מברך ז' ואי לאו מברכין אשר ברא. א"ר מה טיבן של פנים חדשות א"ל הוא אדם נכבד אשר מסיבת' רבוי השפע למעלה וזהו מרבים בסעודה בעדו ולכן מברכין עליו ז' ברכות כי כיון דהכי הוא אי אפשר שלא יתברכו עליוני' ותחתונים ועל שתי סעודות הראשונו' של שבת חד. לזכור וחד לשמור הרי הם פנים חדשות ומברכין ז' ומתברכין עליונים ותחתונים ואין זה בסעודה שלישית רק אשר ברא כי כל הימים הנמצאים בשדה מברכים ז' כענין שמור וזכור אבל ג' איננה בשדה כענין היום לא תמצאוהו בשדה וא"כ אין לברך שבע ברכות שאין מערבין הנמצא בשדה אם אינו נמצא דהוי להו מצות חבילות שכל ז' ברכות בשדה נמצאו ואין כאן סעודה שלישית וכל ז' ימי המשתה מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא לא יותר ופותחת בברוך כי היא ברכה לעצמה וגם אבארם בנוסחאות כל מלה ומלה בפ"ע בעז"ה ואם ידעת בני מהו:

סוד כתובה וביאה וברכת בתולים:

כתובה החתן הוא ת"ת מקבל הכתובה מהתורה רשומה ונותנה לכלה והכלה מקבלת כתובת חתן שבא לו מתורה רשומה וע"כ ארז"ל אסור לשהות עם אשתו שעה א' בלא כתובה וע"כ צריך לכתוב

לכתוב לה שטר כתובה קודם כניסתה לחופה ודעת בני שהסופר הוא
היסוד ע"כ שכר כתובה נותן הבעל שכן בנותנו תפארת ישראל כתובתה
היסוד נוטל מקודם ואחר כתיבת הכתובה מותרת לו ופחות ממאתי'
אינו כותב לה כשהיא בתולה ואטומה מכל פר' ומקבלת מהווין שכל א'
כלול מעשר ואם היא בעולה שכבר נכנסו בה חוץ מהבעל הזה ע"כ
היסוד לבדו הוא ע"כ כותב לה מנה והוא הנק' עיקר כתובה וזהו הלכה
אבל תוספות שהוא מוסיף לה הוא רצון מ"מ החתן שהוא ת"ת משפיע
בכה"י הכתובה שבא לו מתורה רשומה ומוסיף לה מדילי' מה שמקבל
מן העשר הואיל והכתובה והתוספות מהבעל א"כ כ"מ שהזכירו בדבריהם
כתובה סתם ותוספות אמרן שכ"מ שאין כתובה אין תוספות ועל הרשב"ג
נשיא וגדול הדור ואמר כתוב' דאורייתא הוא ע"כ הלכה כמותו בכ"מ
נשא אשה בא"י וגרשה בח"ל נותן לה כתובה מטבע הטוב שביניהם ור'
יוחנן פסק הלכתא כרשב"ג ואעפ"כ הכל מודים שכתובת אלמנה מדבריהם
ואפ"ה הואיל וכתובת בתולה דאורייתא ושל אלמנה מדבריהם הפוחת
ממאתים זוז של בתולה וממאה של אלמנה בעילתו בעילת זנות שהרי
שהיא המרכבה העליונה ולא תימא דוקא כתב אלא אפילו לא כתב אלא
שם עדים בקנין שהוא חייב לה מאתים או מנה או שנתן משכון
בכתובתה הרי זה מותר לבעול שהרי גלה וסוד עידי העטרה בכתובה
ודע בני שכל התנאים מתקיימים חוץ מעיקר הכתובה שאינה מתבטל
ואינה נמחל ואם מחלה לו אינו מחול ואם אירס צריך לה עיקר כתובה
כי עיקר כתובה שהכלה מקבלת מן האירוסין ואפילו נתגרשה או נתאלמה
לעולם מאתים זוז יש לה בעבור שעדיין לא נשלמו ארוסיה ע"י הנשואין
לפיכך אם נישאה ונתאלמנה אפילו שהיא בתולה הרי היא אלמנה גמורה
ואין לה אלא מנה הואיל ונישאה ונסתלק הראשון ונשאר משך הו' וע"כ
האשה שמת בעלה הראשון והשני כופין אותה לצאת מהשלישי וכן הלכה
כי נסתלק ממנה הו' ומשך הו' ואין לה דין ודברים מהבעלים ותשב
לבדה פן תגרום יבמות בשלישי הוא הכלה ואז וי לי' וי לעלמא וכן
ארז"ל קטנה פחותה מבת ג' שנים שנבעלה אפי' לגדול כתובתה מאתים
כי עתידה להאטים ומצאנה בעלה בתולה ואטומה מכל פר' כשאר הבתולות
ומעלה לה כתובה מאתיים ואפי' גדולה שנבעלה לקטן פחות מבן תשע
שנים ויום א' אין ביאתו ביאה שאינו כלול בעשר שיום א' משלים העשר
ואם נתאלמנה ממנו ונשאת לגדול כותב לה כתובה מאתיים שכל הנבעלת
למי שלא נשלמו לו שניו לענין הדוגמא אין ביאתו ביאה. עוד ארז"ל
ארוסה שמתה אין לה כתובה וגם אינו חייב לקוברה כי נפטר הבעל
ממנה מ"מ אם הוא מת גובה כתובתה שהרי נתן לה בשעת הקידושין
ועומד הכתובה לקחת אותה האשה בכל מקום שהיא וכשכתבו הכתובה
וברכו ז' ברכות כדין אז הכלה יורדת במטה ואח"כ בא החתן שם ואם

יש לו כוס מברך בורא פרי הגפן ובורא עצי בשמים באשה ואח"כ מברך בא"י אמ"ה אשר צג אגוז בגן עדן שושנת העמקים בל ימשל זר במעיין חתום ע"כ אילת אהבים שמרה בטהרה חוק לא הפרה בא"י הבוחר באברהם אבינו ובזרעו אחריו. א"ל מה הם הסלומות האלו ומה לברכה בזאת עם הביאה אי אמרת דביאה מצות עשה דאורייתא היא יברך אקב"ו לבעול האשה כענין כי יקח איש אשה ובעלה ועוד תיקח כשימצאה בתולה הייט חוק לא הפרה אלא אי ימצאה בעולה הפרה והפרה ואתי אלהים שמע דברי חז"ל מה אמרו בנולד לו בן זכר מברך שהחייט וכאן אינו מברך היש בעולם דין לברך שהחייט יותר מזה שהוא עיקר. א"ב אל תתמה ושאל מאבינו ז"ל אמר להם בניי זה צריך לברך ולא אחר והקשיבו כי תחלה צריך להשלים מדת הדין שלא לקטרג הוא ברכת היין ואח"כ כדי להבריח כל רוחין בישין הבאין ועומדין באותה הביאה שיחולו הם וע"כ צריכה שמירה ואח"כ מברך ומוריד הברכה עד העולם בכללו כנ"י ואז שב לומר אשר הוא אהי"ה ראשון הוא צג אגוז הוא היסוד שהם אותו כתר עליון. בגן של עדן היא כנ"י והעדן הוא עדן העולם הוא ת"ת הנק' עדן ודעת והגן היא הנק' שושנת העמקים וכיון שמקבלת מן ו' שושנים ע"כ השושנים מעלים לה וקורין אותה העמקים הוא ה' אחרון שבשם בן ד' שהוא רומז לג' ראשונות הנק' עמקים וגם כנ"י נקרא' עמקים כענין כעוץ סופן בתחלתן ולמה צג היסוד שהוא האגוז בגן עדן כדי שלא ימשול זר במעיין חתום שהזר הוא סמא"ל כחם הקדמוני המטיל זוהמא בחוה שהקב"ה רוצה היות חוה סתומה ואטומה ומעיין חתום מכחות הטומאה אלא שחטא גורם ע"כ אילת אהבים היא כנ"י אהובה לכל שמרה בטהרה חוק לא הפרה מחוק האגוז וחותם בא"י תתברך כנ"י מהת"ת הנק' אהב שהוא מתברך מהבינה הנק' יסו"ד שבחרה בזרעו של אברהם אבינו שהם הד"ו פרצופים ועל שמזדווגים שניהם צריך לברך הזוג הרוחני כדי שיתברכו גם הם וכשמזכיר אגוז בג"ע אין צריך לברך שהחייט ולא על הביאה שאגוז שהוא שומר צוואת הוריה הוא המברך והמפנה הגילולים משם ומשפיע הת"ת אורו והבינו כמה חיבב קב"ה בזוג שהרי לא חילקו:

סוד י' דברים שחייב הבעל לאשה:

בין בתולה ובין בעולה או קטנה או גדולה אחת בת ישראל או גיורת או משוחררת הנושא אותה נתחייב בעשרה דברים ג' מהם מהתורה שאר כסות ועונה שאר אלו מזונות כנגד כתר עליון המעלה מזונות כענין בני חיי' ומזוני לאו בזכות' תליא מלתא אלא במזלא הוא מזל העליון כסותה כמשמעה נגד החכמה שהוא הכך העליון שאינו מקבל טומאה ועונתה הוא הביאה שבא אליה הת"ת עם האור של בינה ושל בניה

כענין

כענין באתי לגני אחותי כלה ושבעה דברים נתחייב לה מד"ה שהיתה קבלה בידה באלו הז' אף כי לא נכתבו תחילה אם חלתה חייב לתת שכר לרופא שכן הת"ת הוא רופא למכת כנ"י ואח"כ לפדותה אם נשבית שכן ת"ת פודה. כנ"י כענין קום בתולת ישראל ואם מתה חייב לקברה כדי להעלימה מן העין שכן הת"ת כאשר יפסקו החיים והרחמים ממנה וכן עינין בישין מדבקין בה הוא מילה ומכניסה וממלאה ברחמים וכל עינין בישין לא שלטן למחזי בה. ואם מת ניזונית מנכסיו גם יושבת בביתו כ"ז אלמנותה שכן בהיות יעקב איש ת"ם וחסר ממנו הי' אותו של יעקב כנ"י ניזונות ממשך הו' ויושבת שם וכחות הטומאה לא שלטו בה. וגם בנותיו יהיו ניזונות מנכסיו עד שיתארסו לבעלים שכן כל כחות הטע' הנק' בנות התפארת ניזונות ממשך הו' הנק' נכסי התפארת וכאשר יבאו הבנים לחלק ירושת אביהם יקחו בניו יותר מירושת אחיהם כתובת אמן שכן היסוד בן תפארת נוטל ירושה מן הלד כתובה של כנ"י. וראה והבן בני שגם האשה מכנסת לבעלה נכסים הוא השפע הבא לה מאביה הוא חכמה עילאה והכל בירושת התפארת וכל אותם נכסים שלה נקראים נדוניא ולא כתובה ואם קבל הבעל אחריות הנדוניא עליו הרי נתחייב בו וכל ההנאות והסכנות עליו ככל חוב בעלמא והוא הנק' נכסי צאן ברזל ואם לא קיבל הבעל אחריות עליו א"כ הכל הוא אל האשה ואין לבעל דין ודברים בנכסים האלו רק שהבעל אוכל הפירות והקרן לאשה מה שיבא ואותם הנכסים שלא קבלם הבעל עליו נקראים נכסי מלוג והוא מלשון מלוגמא:

דין כתובות בנין דיכרין ועישור נכסים:

וידעת בני שהקרבנות העולות בעטרה יורד הבעל ומקבלם הוא שנאמר אכלתי יערי עם דבשי מכאן שהפירות אוכל הבעל וכן אמז"ל נשא ראשונה ומתה בחיו ויש לו בנים זכרים ממנה ואח"כ מת הבעל ואשתו השנייה. ובנים הזכרים והזכרים של האשה ראשונה בחיים והבעל הניח נכסים בני השנייה נוטלים אפי' מנכסי הראשונה הנראים בעין בעבור שהבעל ירש את הראשונה וכולן שלו ועתה בני השנייה באים בתורת חוב כי אמם נשארה בחיים כשמת אביהם וחוב קודם ירושה ואם הנכסים בצמצום הם נוטלים הכל ובני הראשונה מנבחים ככלבים ואין שומע אותם ואם הנכסים יותר מהחוב של אלו נוטלים גם הראשונים כתובת אמם הנק' כתובת בנין דיכרין ואע"פ שיכולין בני השנייה לומר אחר שנטלנו חובנו נחלק השאר כדרך ירושה אין שומעין להם רק היותר משני הכתובות חולקין בשוה ואין כתובת בנין דיכרין נוהגת רק בזכרים. אל"ר הלא חז"ל אמת ודיניהם אמת ולמה אין שומעין להם ולמה יקחו הראשונים כתובת אמן שלא כדין. אל"ב אע"פ

שהבעל יורש את אשתו כ"ז שהוא בחיים אבל כשהאים ת"ם יושב אוהלים בהפסק הרחמים הירושה שיורש הוא שב בפרי בטנה הוא יסוד עולם בן רחל ועל שבני השנייה באים מתורת חוב ע"כ לוקחין אותה הירושה מהבן וכיון שנפרע הבן של שנייה לוקח יורש הראשון כי לו משפט הירושה כי הוא בן רחל ומשם ואילך יחלוקו. וגם ארז"ל עשור נכסים לבת בעבור שהיא עשירית ודע בני שכל האור הטוב הבא אל עטרת מהאב העליון הוא חכמה עילאה הכל בא דרך ת"ת תורה שבכתב ע"כ הנודר לבנו או לבתו דברים של ממון אותן הדברים צריכים לכתוב אבל בלאו הכי יכול האב לחזור ומה שאז"ל כמה אתה נותן לבנך כך וכך כמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקדשו הם הם הדברים הנקנים באמירה רב אשי הוא שסובר הכי ורבינא פליג עליה ואמר דצריכין כתיבה ואם תעיין בדברי רבינא מאוד מאוד הוזהר ודייק העמידה דצריכין כתיבה וכן הדין וכן הלכה ופירוש הלשון הן הן הדברים הנקנים באמירה ע"י כתב ואל יקשה לך בעבור שאומר עמדו וקדשו משמע שלא כתבו שאין הלכה אלא כרבינא ולשון עמדו הם דרכם ולשונם ואין לדייק. ודוקא כשפסק האב לבתו והאב אחר לבנו והם נשואים ראשונים שדעותיהם קרובה אל בניהם ושמחים עליהם וגמרו ומקנו להם באמירה אבל הפוסק לאחותו ואשה שפוסקת לבתה וכן שאר קרובים ואפי' האב לבנו או לבתו בנשואי שני' לא קנו עד שיקנו בקנין גמור מיד הפוסק שנותן כך וכך דבזה גם רב אשי דלא מצריך כתיבה מודה:

דין וסוד עוברת על דת משה ויהודית וא"א מזנה:

ודע בני שהאשה היוצאה בשוק וראשה פרוע ושער ראשה גלוי הנה פותחת כל הצינורות מדה"ד ולא הותר דבר זה אלא לסוטה העומדת בדין אבל האשה הטהורה והנקייה אין שער ראשה נראה בחוץ זה ששנו דבי ר' ישמעאל ופרע את האשה ואמר אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בגילוי הראש והיוצאה בגלוי הראש עוברת על דת משה. ודע בני שאפילו בתוך ביתה יש לה ליזהר שלא להראות שער ראשה בחוץ רק לעשות צניעה בחשאי כי אם שערות האשה נראות בחוץ עושה נזק גדול בבעלה ובבניה ובממונה כי פותחת הדין וסוגרת הרחמים וגם אם האשה נודרת ונשבעת ואינה מקיימת היא הגורמת פתיחת שורש הדין שהנדרים בבינה והשבועה בבת הבינה היא כנ"י מדת הדין הרפה הנק' שבעה מלשון ז' כי אין ו' בשבעה והנה העוברים בנדרים ובשבועות שורש הדין והיא האם וענף הדין והיא הבת לוקחין נקמתה ומוליכין אותה לעשות רצונה ביותר ומתגלגלת בגוים שאין להם לא נדר ולא שבועה ואין זה הדין באיש העובר כי הוא מתגלגל באשה יהודית כי לא שלם עונו עד שילך באשה כי היא עבירותיה רבו מהאיש הוא שאמר

החכם

החכם ם וגם אם אמרה לבעלה טהורה אני ומשמש מטתה והיא היתה נדה והכריתה בעלה אף כי אינו בכרת כי שוגג הוא מ"מ הגרה מקור החיים ופתחה מקור המות כמשפטה והאשה הרוחניות בזמן שהוא בדין הקשה רחמיו רחוקים ממנה ופועלת דין וזאת הארורה עשתה היפוך הדוגמא ועברה על דת משה. או אם האשה אינה קולא חלה מן העיסה לסורות בחלה הרוחניות היא הבינה חלת העיסה הם הבנים וכל רחמיה כולם לכהן איש החסד וע"כ חלה לכהן נאכלת והאשה שלא קלה לה חלה קלקלה סדר הצינורות והאכילה תרומה לזרים ועברה על דת משה. או אם האשה האכילה לבעלה נבילות שקלים ורמשים או אפי' שאר דברים אסורים והנה בעלה ממקום חולב והיא הוליאה נפשו בדברים טמאים עברה על דת משה. או אם האשה מראה זרועותיה מלד שטווה בשוק או משחקת עם הבחורים והלקה דעתה מבעל ספך ורבקה אוהבת את יעקב או אם האשה תובעת תשמיש מבעלה בקול רם והשכינותיה שומעת ומבינות שתשמיש שואלת מבעלה והוא פריצה מנהג אילוני מנהג עבדים זילה לי' פריצה לי' שכיחא לי' או אם האשה מקללת חמיה בפני בעלה ודוחה רחמי האב מבעלה אם עברה על אחת מאלה בעדים והתראה יגרש בלא כתובה ובלא תוספות שבמקום שאין כתובה אין תוספות היא ריחקה עצמה מהכתובה ע"י פעולותיה שבכתובת האשה הרוחניות הם הווי"ן הנקראין מאתי' אבל האשה שהיא כבודה בת מלך פנימה משבצות זהב לבושה ראויה לאחת ממנה כהן גדול אשר במשבצות זהב לבושו כי בהיות האשה שומרת הדת ולנועה בבית בעלה מברכה ברוכה את לי בתי ודע בני אם האשה מזנה תחת בעלה בניה כשרים כי רוב בעילות מבעל וז"ל בתר רוב בעילות א"ל ר' עד מתי יעמדו השמים והארץ לשמוע הטול ולא ידברו הלא אמרינן תינוק היושב סמוך לעיסה ועיסה בידו רבנן מטמאין מפני שרוב תינוקת מטפחים באשפות ומטמאים מחמת שרץ וזה התינוק מהרוב הוא ומטמא העיסה ור' מאיר מטהר כי הולך אחר המיעוט ואומר הא מיעוטין שאין מטפחין וחזקה שהעיסה טהורה סמך חזקה עם מיעוטא ואיתרע לי' רובא והעיסה טהורה ולגבי' איסורא כמי א"ר מאיר חרש שוטה וקטן ששחטו בינה לבין עצמן האוכל משחיטתן לוקה וחכמים אומרים אינו לוקה שמא לא קלקלו וספק איסור אין לוקין עליו וקבעי התם מ"ט דר' מאיר א"ר אמי מפני שרוב מעשיהם מקולקלין ומקשינן ואפי' רוב מעשיהם מתוקנים מאי הוי והא ר"מ חייש למיעוטא ואמר דרוב מעשיהם מתוקנין ומיעוטן מקולקלין וכל בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע לי' רובא וחייב וה"נ מיעוט בעילות מזנאי וחזקה דהאשה א"א ואסורה לעלמא וסמיך חזקה אמיעוטא ואימר האי ילד ממיעוט בעילות הוא שהם בעילות בחזקת א"א ואיתרע לי' רובא והא לגבי טומאה וטהרה דאיכא רובא ומיעוטא וחזקה ומטהר

ר'

ר׳ מאיר מספק טומאה לקולא א״ל ב׳ לגבי איסורא אע״ג דליכא חזקה רק רובא ומיעוטא הוי לי׳ ספק איסורא וספק איסורא לחומרא א״ל והא הכא דאיכא רוב בעילות מהבעל ומיעוטא מהזנאי ואמרו הבנים כשרים והא ספק איסורא הוא. ועוד יש לנו לומר רוב בעילות מהזנאי הם דכיון דהאשה אוהבת את הזנאי ונפשה בנפשו קשורה מתרחקת מתשמיש בעלה ונקשרה בתשמיש הזנאי וכל עסקה ומלאכתה אינה אלא בזנאי ואין אתה יכול לומר קים להו לרבנן דרוב בעילות מהבעל חלילה לא קים להו בזה דהוי מלתא דלא רמיא עלייהו אלא על האשה וא״כ זיל בתר רובא דרוב בעילות מהזנאי. א״ל בני אית דחיים אלא שאין הדין הזה בגלות שהכ״י הוא עמנו בגלות ומקבלת כמי מכחות הטומאה ואפ״ה בניה כשרים וישראל נקראים בניה ונפשותיהם טהורית:

דין איסור רקודין עם הנשים ואשה חשודה לזנות:

וזהו דע לך בני שאשה תמלא עורב לבן תמלא אשה כשירה בנשים מלך הגלות שאשה אין ערוה ממש יש מעשה ערוה והנה רקוד האנשים עם הנשים והם בעולות בעל לא תפרד מחשבתה אפילו בשעת תשמיש כי זוכרות תנועות המרקד והנה עברו בכ״ו עבירות ועבירה גוררת עבירה ואלו הם בתחילה עושה לה עין ומראה לה לאה דיבוק שניהם בריקוד שלא יהא פירוד דבקים והנה פוקד עון ואח״ז קושר ידו בידה ואח״ז מחזיק ידיה בחוזק כתאוה תאוה גדולה ואח״ז גורד כפה בלפורניו ומרמיז לה מעשה עבירה ואם תסכים בדעת ומתיחדים בבית אחד בתחילה נושק ואח״כ מגפף ואח״כ שולח יד באותו מקום ואח״כ הערא׳ה ואח״כ נשיקת האבר באותו מקום ואח״כ תחלת ביאה ואח״כ גמר ביאה ואז עבר בחילול שבת בלא תחמוד אשת ריעך בלא תתאוה בלא תגנוב בלא תרצח בלא תנאף משום נדה שפחה גויה זונה משום אשת איש משום אחות אשה משום אשת אח. אל״ר ותו ליכא והא איכא אשת אביו אשת בנו דודתו אחותו בתו א״כ ל״ח הם. א״ל בני הייני דכתיב האומרים לאל ל״ח הוא וכל העובר על אחת מאלו העריות עובר בכ״ו נגד אמונות השם שהוא כ״ו ונקה לא ינקה ואין כאן מקומו ובעריות יתבארו סודם ורמזם בעז״ה. לכן מי שראה את אשתו שזינתה או שאמר לו אחד מקרוביו או מקרובותיה והוא מאמינם וסומך בדיבורם בין ששמע מאיש בין ששמע מאשה אם סומך בדעתו שהוא אמת אסור לו לבא עליה ונתחייב לגרשה ויתן לה כתובה בעבור שמכחישות ועדות ברורה ליכא כי אין לו לערב כוחות עליונות ולטמא חותם המלך אף כי אין עדות בדבר ואם הודית היא שזינתה תלא בלא כתובה. אל״ר הרי שראה בעיניו ועדים אין לו והיא מכחישתו יפסוד העני הכתובה א״ל אם ראה בעיניו משביעה בנקיטת חפץ מגוה שלא זנתה ותגבה כתובתה וא״א בענין אחר

הואיל

כוליל ורלה חייב לגרש כי אסורה לו שאין לטמא חותם המלך אבל אם ראו עדים שעשתה דבר מכוער שהדבר הסוא מראה שהיה שם עבירה כענין שראו שהיתה בחצר לבדה או בבית ואדם יוצא ונכנס והיא קמה מעל המטה וחוגרת או ראו רוק למעלה בכילה או ראו שניהם יוצאים ממקום אפל או ראו שנושקים זה את זה או מגפפין זה עם זה אפילו בלא התראה מגרשה בלא כתובה אלא שאין כופין אותו להוציאה שהעדים לא ראו זנות ממש אלא סימנים אבל אם אמרה מעלמה זניתי תחתיך אינו מגרשה עד שתביא ראיה לדבריה כי ד' דברים נמצאים באשה חמוד זנות שמות כעס ושמא נתנה עיניה באחר וזה הדין בעי"ה אבל בת"ח כשאמרה שזינתה יוציאה בלא כתובה דהא ר' עילאי הוא דאמר הכי והכוונה דהכי כשמקבלת מכות הטומאה אין לה כתובה מהווין בעלי תורה ולא עם הארץ שאינו בן תורה ואם זינתה בשגגה או באונס הרי זו מותרת דגזירה הוא מהשם מהלך חנה ועון מלך בעלה שבא עליה ודין אונס לא שנא נאנסה מגוי ול"ש מישראל ואפילו סופה ברצון הואיל ותחלתה באונס ואפילו אמרה הניחו לו שאם לא היה מאנסי כייתי מרלהו דאמרינן יצר הרע קפץ עליה ודוקא לישראל אבל אשת כהן שנאנסה או עשתה אחד מהסימנים שאמרו בעדים אסורה לו דהוא איש החסד ואינו מכבה חסדיו בספק אשה עמאה אפי' אמר לו אדם אחד שסומך על דבריו שזינתה יוציא ויתן כתובה :

דיני נדרים :

וגם אמרו ז"ל הכופה אשה ונמצאו עליה נדרים כגון שלא תאכל בשר ולא תשתה יין ושלא תתקשט בבגדי לבעונין תצא בלא כתובה הראית בני הבשר והיין המזיקים הנפש והוא אומר תצא ונראה לומר בעבור שהם דברים שלא תוכל לקיימם ותעבור בנדריה ותקבור בניה בעון הנדרים ע"כ תצא. אל"ר ויתירו לה נדריה ולא תצא. אל"ב דע לך שהנדר והשבועה אין להם התרה כלל ואפי' מי שלומד ספרא וספרי וכולא תלמודא אם אינו בקי בשבעים לשון שהוא חכם בסנהדרין אינו יכול להתיר שבועות ולא נדרים ואל"ל ז' הדיוטים כי בעו"ה אין בגלות הדיוטים המתירין כי ההדיוטו' ההם הם ראשי המטו' ולכך מי שהשביעוהו שלא ישא אשתו ושלא יגרש שלא ברשות ב"ד ושב ונשבע לגרש ולישא נתבטלה השבועה הב' דאין שבועה חלה על שבועה והראשון יקיים ועל הב' ילקה האמת אם נדר לגרש ולישא נתבטלה השבועה מפני הנדר וחייב לקיי' הנדר שהנדר חל על השבועה ואינו מקיימה רק ז' ימים בביתו ואינו רשאי לבא עליה וז' ימים הללו כענין ז' ימים יהיה עם אמו כי צריכה לבא עד יום הז' היא האשה הרוחניות להיות הסכמת כולם בקיום הנדר ואין לומר א"כ נדר שלא ישא ולא יגרש אם נולד דבר

צריך לגרש בחיוב מה יהיה בנדר שאין יכולין להתירו. בעבור שאפשר להתירו ע"י נדר שהוא חל בשבועה והכוונה נדרים ושבועות נודרים בזמן שאם הבנים בעלת הנדרים שמחה על בניה והאיש בביתו הוא תפארת ישראל אז החכם הוא חכמה עילאה מתיר נדרי הבינה או ג' הדיוטות הם הזרועות ות"ת אשר לו הרשות נתונה שהוא מלך בששה קצוות וכן בעלת השבועה היא כנ"י בהיותה בבית' ואינה נטרדת בגלות בעלה מפיר נדריה ושבועות שלה כענין בי נשבעתי או חכמה עלאה או ג' הדיוטות הם נצח הוד יסוד אבל בזמן הגלות אין להתיר לא נדר ולא שבועה אלא יקיים וחז"ל ראו שאין להם לישראל קיום בגלות אם לא התיקונים הרחוקים הללו ותקנו להם היתרים אבל באמת איני מופר ואינו מותר כי אין הסכמת העליונים בהיתרים הללו וראה עמי הארצות מה עושים קופצים ונשבעים ואח"כ מבקשים מהרבנים הגדולים בעלי הזקן וגם הבטן שבע תועבות בלבם ואומר לו ר' אדוני אירע לי מקרה ונשבעתי או נדרתי והתר לי וכשמעו שקראו רבי ואדון מתגאה בזקנו וקורא עוד ומתיר לו כה יחיו וכה יאריכו ימים אם יש בדבריהם ממש רק גורמים רעה על עצמם לכן מי שירא מהשם יזהר שלא ידור ושלא ישבע ואם נדר או נשבע יקיים ולא יתיר כי התרתו אינו כלום ועובר על שבועתו ועל נדרו:

עניין מומין ונדרים:

וגם אז"ל הכונס אשה סתם ונמצאו עליה מומי נשים והבעל לא ידע המום ולא שמע יוציא בלא כתובה ואם היה מרחץ בעיר והלכה עם קרובותיו במרחץ אפילו במומין שבסתר אינו יכול לטעון כי חזקה שבדקוה והגידו לו וסבר וקבל ואם אין מרחץ בעיר ויצאה בחוץ על מומין שבגלוי אינו טוען על מומין שבסתר טוען ואם אינה יצאנית אבל היא מסותלת ומכוסה אפילו במומין שגלוי אינו טוען ומומין הפוסלים בכהנים פוסלין בנשים ומומי הכהני' במקומם אבארם בעז"ה אלא יש מומין יתרים בנשים והם קולה עבה ריח הפה וזיעה וריח רע ודדים גסות חד מחברתה טפח או טפח בין דד לדד ונשיכה ונעשה מבוקע ושומא שעל הפדח' אפי' קרבה לשער שבראשה ואפילו אין בשומא שער זו היא השומא שיתירה אשה על כהנים אבל אם היה שומא שיש בה שער או אם השומא על הפנים אע"פ שאין בה שער אין לך מום גדול מזה והרי זה מום בין בכהנים בין בנשים רק בנשים יש בשומא שעל הפנים מעלה שראה ונתפייס ודע בני שמומין פוסלין בכהנים הם המכפרים וצריכים להיותם בלא מום שהמום מורה דין ואין הדין מכפר וכן באשה צריכה להיותה יפה דוגמא עליונה כלך יפה רעייתי ומום אין בך ר"ל ודין אין בך כי מו"ם בגי, אלהי"ם ות"ת ישראל לעולם ביופי שוכן רחמיו

ולכן

ולכן בהיות האיש מוצא מומין באשתו בתורת מקח טעות כגון שלא ידע
יוציא בלא כתובה ואם סבר וקבל חייב בכתובתה לכן בני אם המומין
ככה שנמצאו בה מומין שודאי היו בה קודם שארסה כגון יתרת אבר
צריך האב להביא ראיה שידע הבעל וסבר וקבל ואם לא הביא ראיה
תצא בלא כתובה ואם אחר שנכנסה בבית הבעל נמצאו מומין שאפשר
שנולדו אחר אירוסין על הבעל להביא ראיה שקודם שארסה היו בה ולא
ידע ומקחו מקח טעות ואם נמצא בה ועודה בבית אביה על האב
להביא ראיה שמזלו גורם שאחר אירוסין נולדו לה וכל זה קודם שבא
עליה אבל אחר שבא עליה טוען שמום בה ולא ראהו אפי' המום בסוף
הרגל אין שומעין לו דחזקה היא אין אדם שותה בכוס אלא א"כ בודקו
יפה וכל אלה לענין הכתובה אבל לגרשה אם ירצה אם לא בא עליה
הרשות בידו לגרשה שהאיש עם האשה בלא מום וכל זה באשה אבל
מומין שנולדו באיש אחר שנשא אפי' נקטעה ידו או רגלו או נסמית
עינו אם לא רצתה אשתו לישב עמו אין כופין אותו להוציאו ליתן כתובתה
אלא או תשב עמו או תצא בלא כתובה כי היא מורדת גמורה והכוונה
המומין שבאיש האשה מקבלת שכן השפעת הפחד שהוא מום בא בת"ת
ומתפארת באשה ודוקא מומין המורים דין מקבלת אבל דברים חיצונים
המולידים טומאה בהיכל כופין אותו לגרש ויתן כתובה כגון ריח הפה
או ריח החוטם או נכפה או מלקט צואת כלבים או חוצב נחושת מעיקרו
או מעבד עורות אם האשה רוצה לישב עמו הרשות בידה שכן האשה
פעמים הלה בכוחות חיצונים אבל אם נעשה מוכה שחין אפי' רצתה לישב
עמו אין שומעין לה אלא מפרישין אותן מיד שמוכה שחין הבא על
אשתו מביא האש הגדולה באשה הוא מדה"ד הקשה ואין כן בשאר
העניניים כי אפי' רוחות רעות בקצת מזיקות אם האשה מקבלתם שומעין
לה אבל מוכה שחין מביא האש הגדולה באש הרפה ומתערבין ועושין
נזק למעלה ולמטה ולכן אם תתן ערבות שלא יזדווגו הרשו' בידה ובכ"מ
שאמרו כופין ודאי ואין מניחן אותו אבל במקום שאמרו יוציא אין
כופין אותו אלא אומרים לו חכמים חייבוך להוציא ואם תעבור ולא
תוציא תקרא עבריין ותפסול לעדות ולשבועה שאתה עובר על ד"ת ואשה
שצועקת בב"ד ואומרת לבעלה שמים בני לבינך פירוש כשם שהשמים
רחוקים מהארץ כן אהיה רחוקה ממך שאין שכבת זרעך יורה כחץ
שאינה ראויה להוליד לא אמרינן יוציא ויתן כתובה דחיישינן שמא עיניה
נתנה באחר והני מילי שלא שהתה עמו עשר שנים והאשה תובעתו
שיוציאה אבל ששהתה עמו עשר שנים ואין להם בנים והאיש אומר עקרה
את והאשה אומרת ממך הוא שאינו יורה כחץ האשה נאמנת כי היא
מרגשת בשכבת זרע אם יורה כחץ ויוציא ויתן כתובה שאין לומר שנתנה

עיניה

עיניה באחר והכוונה כיון שעברו עשר אין זה הזווג אפי' זווג בקלת רק מכל העשר מובדלים ומופרדים ולכן יפרדו כל אחד למצוא מינו:

דין אשה שאין לה וסת:

וראה בני דם הנדה כמה היא קשה כי הוא מעיין הממית מעין הדין הקשה שהרי אמרו הנושא אשה ואין לה וסת קבוע לנדתה ואינה מרגשת בעצמה עד שתראה דם הרי זו לא תשמש אלא בב' עדים ר"ל מפות הם העדים ומקנחת אחת לפני התשמיש וא' לאחר התשמיש חוץ מהעד של בעל שמקנח בו את עצמו ואפי' שהוא מום גדול לא הפסידה כתובתה מפני שבודקת עצמה תחילה קודם שמשמשת וכל זה אם לא נמצא דם על העד שלה או על העד שלו אבל בדקה עצמה ונבעלה ואחר התשמיש קנחה עצמה היא או הוא נמצא דם על שלה או על שלו ואירע זה ג' פעמים זה אחר זה אסורה לו ומגרש ותצא בלא כתובה ושום תנאי מתנאי כתובה אין לה בעבור שאינה ראויה לתשמיש ואינה בדוגמא עליונה כלל והרי הם מופרדים אבל אחר שגרשה לא נאסרה לאחר כי שמא בן זוגה הוא ותתרפא וזה הדין הוא כשראתה מתחלת בעילתה אבל בעל ולא ראתה ואח"כ חזרה להיות רואה בכך התשמיש יוציא ויתן ולא יחזירנה לעולם. א"ל ר' כמה הוא גדול כחו של רבי דאמר נשאת לאחד ולשני ומתו לא תנשא לשלישי ולדקו דבריו באמת כי המעיין הממית פסקה הרחמים מהווי"ן ותזהר שלא תגרום לפסוק גם מן הנלא כפי חלקה לכן נראה שאם נשאת תצא (ועיין) :

סוד מצות פרו ורבו:

וגם אמר הכתוב פרו ורבו ומלאו והתעוררו חז"ל בענין ואמרו בית הלל לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא א"כ יש לו זכר ונקבה ובש"א שני זכרים ופליגי תנאי אית דאמרי דבית הלל אמרו זכר או נקבה ואית דאמרו זכר ונקבה והלכה כב"ה דלא יצא מפרי' ורבי' עד שיעשה בן ובת א"ל ר' א"כ א"א יצחק משה נח הצדיקים מה יהיה שנחסר מהם מצות פרי' ורבי' שלא הי' להם בת ואם בת היא קללה בביתו של אדם ובמקום שפחה שלחה קב"ה כענין שחז"ל אוי לו למי שיש לו בת ואשרי למי שיש לו זכר ואמרו וכי אפשר לעולם בלא בת והשיבו וכי אפשר לעולם בלא בורסקי ובלא בסמי אלא לא דמי בסמי לבורסקי ה"נ לא דמי הבת לזכר והם אמרו הלכה כב"ה א"ל ב' שם משה חנוך נח אברהם באו משמטה שעברה ואין להם לעשות נקבות כי זה השמטה נקבה ואם לא יצטרף הזכר עם הנקבה לא יתקיים העולם וזה שאמרו שם מלא על עולם מלא הענין ויעש יהו"ד אלהי"ם אבל אלו שבאו מזאת

השמטה

השמטה צריכים לעשות עולם מלא שהוא זכר ונקבה א"ל ר' מה תאמר בילחק שבא מזאת השמטה א"ל בני וי לעלמא אם היה מוליד נקבה כי הוא בעל השמטה הגדול ולא ראית בני שאביו עקדו להתים כוחו ועוד ארז"ל היה לו בנים ומתו רב הונא אמר קיים פריה ורביה ור' יוחנן אמר לא קיים ונראה דוקא כשאין לו בני בנים אבל יש לו בני בנים אפי' זכר מהנקיבה ונקיבה מזכר ילא אבל תרתי מחד לא א"ל ר' כלום חייב אדם רק לעשות המלוה וזה עשה המלוה ואם קב"ה עשה רלונו ולקחם זה העני למה הפסיד שכר מלותו וכי היא רולה זה שימות ועוד בני בנים המלוה הוא למתים שטרחו ועשו המלוה ומה להם לאבות לקחת מלות בניהם רבונו דעלמא זה אכל וזה מברך ברכת המזון אל"ב דע לך כי מלות פרו ורבו כוונתם גדולה שהבעילה שעושה לריכה להיות לשם שמים לא יכוון לצד חימום ורתיחת היצר אלא יכוין להוציא זרע לעולם כדי לקיים תורה ומלות ולהעמיד הדמות והצורה עליונה וזהו שהרמיזו חז"ל כל שאינו עוסק בפ"ו כאלו שופך דמים וממעט הדמות וכאשר ישים מחשבות לבו אל השמים ממשיך נפש טהורה ונקיים מתוך הלורה העליונה הם העשר מאמרות ואם דורש ואוכל מכה ובועל כדרכה ושלא כדרכה למלאות תאותו ויצרו הרע שולחין לו נפש טמאה קרובה לעמון ומואב וממזר ואז באים בחשבון באו חשבון ויקח קין ויהרגם. והנה העולם שבנה נחרב וצריך לבנותו אחר ובני בנים הרי הם כבנים שכל העשר מאמרות בנים ובני בנים והם קיום העולם. ועל שאין שם ב' מחד ע"כ ב' מחד לא מעלי. ואל יקהך לבך שאם נפשו חשקה בתורה כבן עזאי ונדבק בה כל ימיו אין בידו עון כי לא ימלא בזמן הגלות כבן עזאי אלא ישא אשה ואם נשא בת ת"ח הנה נדבק דיבוק אמתי בלי משל ודמיון עשה איבריו בטהרה ושמר חותם המלך והכינו עם כל אבריו מרכבה וכסא מוכן לשרות עליו השכינה הוא שנאמר את ה' אלהיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק בודאי כי את לרבות ת"ח וכתיב ואתם הדביקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום ואפי' יש לו אשה ובנים ורולה לישא עוד אשה אחרת על אשתו וכוונתו לשם שמים להעמיד לורה העליונה פעמיים הרשות בידו רק להיות לבו לשמים ואין לו למעט העונה שהוא העונה שהוא חוב השם באמת והאומר מערב שבת לערב שבת הוא עונת ת"ח העובדים השם כענין אותו תעבודו ובו תדבקון הוא מלא בתורה בתוכה ובתוכי תוכה ואין צ"ל אם מתה אשתו שישא אחרת אף כי הוא זקן להוליד בנים ובנות שכ"ז שיש לו כח להוליד ואינו מוליד קרוב הוא שמקלץ בנטיעות וא"כ לדקו דברי ר' יוחנן בכל מילי וגם אז"ל היו לו בנים לגוי ונתגייר ר' יוחנן אמר קיים פריה ורביה ור"ל אמר לא קיים וידעת בני שגם הגוים מלוים בפריה ורביה שכל מלוה שנאמרה קודם הדיבור ולא נשנית בהר סיני גם הגוים בכלל שכשם שיש עולם פנימי כך יש עולם

חילון והוא לורך השמטה וא"כ רב יוחנן הכיר וידע שורש הענין והלכה כמותו. ועוד חז"ל האיש מלווה על פרו ורבו ואמר פרו ורבו לאיש ולאשה במשמע ועוד מלוה היא שאינה יכולה לעשותה בלא האשה וא"ת שכופה ולוקחה בע"כ ועושה המלוה של פ"ו אלא הם אמרו שאין הדבר אלא ברלונה ומדעתה כענין האשה נקנית מדעתה. אל"ר ואם היא אינה רולה למה זה יבטל ותו מ"ע שלא הזמן גרמא הוא ונשים חייבות והם אמרו פטורות. א"ל בני אף כי אמרו נשים פטורות מפ"ו ר' יוחנן גדול הדור אמר חייבות דהוא אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם ויאמר להם פרו ורבו. א"ל ר' א"כ נעשה פריה ורביה בנין אב ויהיו נשים חייבות בת"ת ואת"ל כתיב ולמדתם אותם את בניכם אימא למעוטי גוים דלאו בני תורה נינהו א"ל בני משום דהוי מורא ופ"ו שני כתובין הבאים כא' ואין מלמדין א"ל ר' מורא ופו"ר מלרך לריכי דאי כתב רחמנא מורא ה"א גבי פו"ר וכבשה כתיב איש שדרכו לכבוש חייב אשה שאין דרכה לכבוש פטורה ואי כתב רחמנא פו"ר ולא כתב מורא ה"א איש שספק בידו לעשות אשה אין ספק בידה לעשות אימא לא תתחייב כלל ת"ל מורא וא"כ מלרך לריכי ונעשה פו"ר בנין אב ויהיו נשים חייבות בת"ת אל"ב מורא לא לריך דאין ה"כ כשאין ספק בידה לעשות פטורה וא"כ הוי שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין. אל"ר ומ"ע שלא הז"ג דנשים חייבות מנ"ל. אל"ב ממורא ילפינן מה מורא שלא הז"ג נשים חייבות אף כל שלא הז"ג כ"ח. אל"ר והכתיב איש אשה שאין סיפוק בידה לעשות תפטור. א"ל כתיב תיראו גם אשה במשמע וכשסיפק בידה לעשות חייבת. אל"ר ונילף מת"ת לסקל. א"ל משום דהוו ת"ת ופ"ו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין. אל"ר והאמרת ר' יוחנן בן ברוקא מחייב בפ"ו. א"ל לדעתו לא אמרינן באמת בני פשט הסיתר אבל ר' יוחנן ב"ב דיבר על דרך הסוד כי כשהאשה היא בת בנים חייבת באיש שכן בניין עולם הגשמי מאיש ומאשה הד"ו פרלופים כי היא עוברת בעשה דאורייתא כאיש אלא הפוטר אותה אמר הואיל וכח האשה וכל פעולותיה מהאיש הוא ת"ת א"כ האיש לריך לחזור אחר האשה לתת לה מכחו להוליד וכן הדין אלא האשה החוטאת בזה שעשה אחרי לה ובלבד להיות לבה לשמים. עוד ארז"ל אין האיש חייב במלוה זו עד היותו בן י"ח שנים לחופה וכיון שעברו י"ח ולא נשא עובר בכל יום בעשה דאורייתא. אל"ר ומ"ש שבכל המלות בן י"ג וכאן בן י"ח לחופה. אל"ב ולא ידעת שאל חי הוא יסו"ד עולם בעלה דארעא ובהיותו בן י"ח ניתן לו הכח לישא א"ל ואיך יתחיל אל"ב הבעל יחזיר אחר אבדתו ומחדך ומקדש. א"ל ולא קדם אלא הבל מאי. אל"ב המנהגים רבו מגד שלא ידעו חומר הדין ועד היכן מגיע ודע שאין לך עיר ומדינה להיות בתוכם מנהג אחד בלא הזזה אלא אלו מהבלי והדר מקדשי ואלו מקדשי והדר מהבלו ושניהם בעיר אחת ולכן בני אין לדקדק כלל בזה

רק

רק שידך והדר סיבל ל"ש בעדים ול"ש שלא בעדים רק שיש עדים בשידוכין ונמלא דבר השוה פרוטה בידה משלו ודאי מקודשת כי אין לומר במתנה נתן כי מ"מ עתה ולא קודם השידוכין אלא ודאי קידושין הן והעדים הלכו ואם בא אחר וקדשה מקודשת לשניהם והאומר לריכה עדים מכנים טומאה בהיכל השם להוליא א"א בחוץ כי השידוכין הם עדים המעידים שבודאי קדשה והעדים הלכו ומינה לא תזוז בני כי כאלה עושים ועוברים ומושכים להם נפש מסאבא ולעמק המרכבה אינם יורדים והנה הם מתומים בכבוד ובתפארת ומהשם אינם מתביישים אלא עושים חילופים וחילופי חילופים ולמה לא ידרשו חומרות ולהכריז הכדרשת מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ולדעת כאו כתר מעלה הראשונה והתחונה הוא יסוד הממשלה וג' כהנת הגדולה ודע בני הראלים לעקו חולה ומלאכי שלום מר יבכיון על שקוללים הנטיעות וקללו המשעות והבנין נפרד והכהא נחלק הם המקילים במלות ומורים הוראות בסברא וסוברים שישיגו חיים על שכוחאים ונותנים והם אינם יודעים כי למות הולאות השיגו לכן בני קידושין וגירושין ומיאונים וחלילות ראה עד היכן מזיקות ועולים ויורדים בעליות ותחתיות ותכריז והחמד היה להם לחמד כי סוד התלמוד משיני בא ואתא מרבבות קדש ואינם מאמין על לב לדעת סודו ולהורות עניינו אלא כ"א מורה כפי שכלו כסומא בארובה:

וגם אמר והיה אם לא תמלא חן בעיניו וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביתו ונתעוררו חז"ל לומר שאין הגרושין גירושין אלא מדעתו ומרצונו אבל שלא מרצונו אינה מגורשת אבל האשה מתגרשת בע"כ. אל"ר מ"מ מקידושין שאינה מתקדשת אלא מדעתה. א"ל קידושין קדושה וברכה לריכה לפנות עלמה מכל טומאה לקבל קידושין כענין פניתי את הבית וע"כ מדעתה אבל גירושין מחמת עון אף בע"כ כענין ובפשעכם שולחה אמכם:

סוד מצות גיטין:

ואודיעך עניני הגט כאשר יתחברו איש ואשה שלא במשפט ימיתהו השם לתת האבידה לבעליו הוא הזוג שירד מן השמים זכר ונקבה וגרם חטאו ועונו והלכה באחר וכאשר ישר מעשיו ימית את זה ויקחנה בן זוגה ואין לשאול למה ימיתהו יבא סיבה ויגרשנה ויקחנה בעלה הראשון בעבור שאינה מת בעול שאם לא היה לו חט משפט מות לא היתה מזדמנת אשת חבירו לידו אלא האריי' אפו עד ייסר בן זוגה את דרכו ואם היה בת זוגו וגרמו עונותיהם ועושה ערוה ומגרש הנה נפרדו הנפשות הללו לגמרי אין להם קיבוץ וחיבור עולמי עולמים ע"כ אמרה תורה לכתוב שמה ושם עירה ולהכתב לשמה ובלאו הכי פסול שכן

שכן מורה הכוונה שאין הגט הזה עושה נזק בזוג הרוחני חלילה דא"כ היה מלוה באזהרה לאו שלא יגרש אדם אשתו ואין לתמוה למה מזבח העליון מוריד עליו דמעות כי הכוונה כך לה לשמה כלומר לה לבדה הפירוד והנזק ולא בדוגמא חלילה שאחר יציאה הויה שנאמר ויצאה והיתה והדמעות למהר הויתה עם קיבוץ בניה ולא יאמר לה יותר ואשה גרושה מאישה רק תהי' לו מורשה. וע"כ צריך הגט לאת עדות ברורה הפירוד הזה שלא יורה שום חיבור אפי' בקצת שהוא שקר שהפירוד פירוד לגמרי גם צריך להיות (אותיות) מוקפות גויל ומלאים וחסרים וקרוב גם בצוריהם יש ליזהר ולדקדק יפה כי באפשר הוא פסול ולאו אדעתיה כאשר תראה סדרו באמת לכן בני אשביעך בכסא הכבוד שלא תמלא בגיטין בחליצות ובמיאונין וכיוצא בהן ואם תמלא תדקדק היטב דיקדוק אחר דקדוק שלא תמלא עד שקר אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס וראה בני כמה נפלו מישראל בפלגש בגבעה מצד הגט ולדקדק בעדים פן יהיו פסולים אפי' בלא עדים והתראה אפי' פסולי דרבנן ואין צריך האותיות הארוכים יותר מדינה ואורך השירות ומגינה והקלף והקולמים שאתה צריך לדקדק בכל אלו. ועתה שמע סדר הגט ועניינו מעט מן המעט ובכ"מ שמצאתי לא נכתב הגט (על ידי) כי ידעתי עונשו גדול ואומר לך בני כאשר יבא אליך שום אדם לרוממך ולגדלך ולהחליק לך לשונו ולומר לך אדוני שמעני שמעך הולך בכל מדינות ואתה גדול הדור ותצא זאת המצוה מתחת ידיך הואיל ואתה נאחז מהאסקופה עליונה הנדרסת לבל תקעין עצמך לאסקופה הזאת דחהו מעליך ותברח ממנו ואם א"א בלאו הכי עשה זה תחלה יקח הבעל הקלף והדיו משלו ולא משל האשה והכוונה אין אדם נותן סכין לשוחטו והאשה טוב לה עם בעלה וא"כ הבעל הוא שצריך לתת שכר הסופר הוא שכתוב וכתב ונתן ואם אין לו יקנו לו אחרים ואם אין לו לבעל ואחרים לא הקנו לו פיגל הוא לא ירצה ויקח ב' עדים כשרים אפי' מדרבנן ואומר בפניהם לסופר הילך הקולמס והדיו והקלף ותכתוב גט לאשתי עד שיהי' טוב וכשר לדעת ב"ד הנמצא שם ואותם העדים יהי' ג"כ עדים בשעת הכתיבה לכתוב בפניהם לשמה ואותם העדים ישים הבעל לחתום בגט והנה ב' העדים בג' ענינים במסירת הקולמוס והקלף והדיו לסופר ובכתיבת הסופר לשם פלונית אשת פלוני ע"כ צריכין להיות חכמים ויודעים וכשרים אף מדרבנן לדעת ולהבין דברי הבעל ודברי הסופר וכל ענינים והסופר אל יצא עד שום ענין היה אחד מהעדים פסול אף מדרבנן פיגול הוא הוסיף על ב' עדים כגון שהם ב' במסירת הקולמוס וב' בראיית הסופר וב' לחתום פיגול הוא והכוונה אין לחלק הענין בעדים שהמסי' והשפי' (נראה של"ל שהמסירה והכתיבה) והחתימה ענין אחד הוא והנה נצח ויסוד עדים למעלה

למעלה ואם תחלוק הם עדות שקר וגם בהיות העד פסול אף מדרבנן נפסול כי העדות שהפרוד הזה הוא לה לבדה ולא בדוגמא העליונה והנה העד פסול וגם הזכר להיות העדים הסה בשעת כתיבה כי בעונות סופרי הגיטין שבגלות לא גמירי לכתוב לשמה וגט שלא נכתב לשמה פיגול הוא ולא אמרו סתם סופרי דדייקא מגמר גמירי אלא בזמן דהיכא דייקים כענין האמוראים והתנאים שמה ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהן אבל משם ואילך הדורות נחלשים ושרת התורה נתמעט ודיינים כסומא בארובה כי כל עסקם להבל וריק ודייני גיטין וקדושין לא רמו עלייהו ומשעה שמסר הבעל הקולמס לסופר אין מניחים אותו לצאת פן ימסור מודעא ואף שם יזהרו ממנו שלא יעשה תיעות מודעא ע"כ כשכתנו לסופר קודם מבעל כל מודעי ומודעי דמודעי ומודעי דנפקא מגו מודעי דמודעי עד סוף כל מודעי דמודעי וכן קודם שנותן הגט לאשה מבעל לא ביטל ונתן פיגול הוא דחיישינן דלמא מסר מודעא :

סוד דיקדוק וכתיבת הגט :

ואודיעך ענין גדול שאמרו הג"ט הוא י"ב שורות בעבור שאלו השמות של איש ואשה נרחקות ונפרדות מהיסו"ד הנק' **יהו"ה** והוא מתגלגל י"ב כנגדו הקנו בבדיקת הסכין של שחיטה י"ב בדיקות לקרבן ביסוד הנשמות והאמת אתה ודע בני שיעור מגלת הגט זרת וגודל ארכה. ורחבו חצי זה השיעור ומשרטט ז' שורות בב' שורות הראשונות כותב זמן ושם האיש ושם האשה ושם עירו ושם עירה ואחר הגט בה' שורות האחרות והסוד ב' שורות הם הד"ו פרצופים שכותב עירו ועירה שמה ושמו למעט הד"ו פרצופין מזו הדין כי הויאה הויה שלימה והויה אמתית וארשתיך לי באמונה וה' שורות אחרונות כנגד ה' ספי' אחרונות וה"כ כאן ז' לומר לך שהיא נפרדת מן הסקף היא ולא דוגמתה והאמת בני י"ב וז' שורות לא הזכירה בתלמוד ובאו אחריהם חכמים ואמרו י"ב שורות כמנין ג"ט והז' עיקר גדול מ"מ השירות מיעוט ורוב לא יפגלו אבל אם אין ארכו יותר על רחבו קרוב הוא לפיגול גם דע שצריך האותיות להיותם מוקפים גויל שאחד לא יגע בחבירו כלל שכן המשנה אומרת ד' פרשיות של תפילין מעכבין זה את זה ואפילו כתב אחד מעכבן. ומקשה כתב אחד פשיטא ומשיב לא נצרכה אלא לקוצו של יו"ד ומקשה הא נמי פשיטא ומשיב לא נצרכה אלא למוקף גויל שלא יגע אות בחברתה ורבותינו ע"ה מרמזים סיתרי תורה בדבריה' והמוכים בסנורים אינם רואים שהדברים האלו יותר צריך ליזהר בגיטין מכולם כי הכ"י מקבלת מת"ת נלה סוד ויסוד והנגרשים נרחקים כי להם לבדם הפירוד וע"כ צריך אתה לתת עדות לאשה הזה ולגרש אותה בעדות נאמנת ואם יגע אות באות פיגול הוא קולי האותיות אם נחסר

אפי'

אפי' אחת פיגול כגון קוץ הי' למעלה ולמטה למעלה להורות למי הוא ולמטה להריק ברכה וכן קוץ הב' וכן כולם ולא ידעתי בני מה שאמר קב"ה למשה כשעלה למרום דעתיד רבי עקיבא לדרוש תילי תילין של הלכות על כל קוץ וקוץ א"כ בחסרון הקוץ אין העדות ברורה לכן אם עשה אות בחסרון כגון בלא קוצו ובלא תיקונו ואח"כ התחילו באחר ושב לתקן האות החסר פסול כי כבר העיד הפך עדותו כי בהיות העד חסר דבר מעדותו כל עדותו פסול ואין לו תקנה ועוד דע שאין משרטטין בדבר הצובע כגון עופרת וכיוצא בו ואין כותבין בנוצה הוא קולמס כנף כי הנוצה רומז במלאכים פושטים צורה ולובשים צורה והאשה הזאת אינה לובשת צורת בעלה זה לעולם וכן כתבו בגילה פיגול הוא. וגם דע לך שאין לכתוב לא בזמן מלכות פלוני ולא מזמן חורבן בה"מ רק מבריאת העולם והכוונה בריאת עולם מורה זמן השמטה שהיא אלפי הוי עלמא וחד חרוב והאשה הזאת נפרדה מבעלה עד החורבן וע"כ צריך גם הזמן לתת עדות בדבר וצריך לכתוב שאנו מונין כאן לפרסם העיר שבו הזמן מעיד וצריך לכתוב מונין בו' כי מנין בלא ו' הוא לשון מנא והנה שקר העיד והגט פסול וגם לענין החדשים כותב אייר בב' יודין להיות י' א' נעלם וי' הב' נגלה כי החדשים הרומזים הויות י"ב חדשים בי"ב הויו"ת צריך הא' הנהגה בחיריק י' לפניו ואין הדין כן בחודש כסליו שאין לכתוב י' לא בין כ' לס' ולא בין ל' לו' ועל חדש העיבור פליגי ר' יהודה ור' מאיר ר' יהודה אומר אדר הראשון והשני אדר שני ור"מ אומר אדר סתם והשני אדר שני ומה לו לר"מ אף שהוא אור בישראל לחלוק על ר' יהודה שהוא מלך ישראל והלכה כמותו כי בענין הגט צריך להיות הגירושי' הללו עדות ברורה ואם זה ראשון למה יכתוב סתם והנה המשפט מעוקל אלא שאין לכתוב שני י' בין ש' לנ' שהכתוב צועק בחודש השני בלא י' וזה סדרו בימי החדש ביום א' לירח פלוני ואין לכתוב בחודש שהכתוב צועק גרם ירחים בב' ימים בג' ימים בארבעה בחמשה בששה בשבעה בשמנה בלא ו' בין מ' לנ' בתשעה בעשרה ימים ע"כ המנין לשון זכר כי ימים לשון זכר הם וע"כ המנין מל' בכ' מכאן ואילך יכתוב יום כגון בא' עשר יום בשנים עשר יום בשלשה עשר יום בארבעה עשר יום בחמשה עשר יום בששה עשר יום בשבעה עשר יום בתשעה עשר יום בעשרים יום באחד בעשרים יום בשנים ועשרים יום בשלשה ועשרים יום בארבעה ועשרים יום הכל לשון זכר גם צריך להמשי' הלמדי"ן והנוני"ן הפשוטים כדי שיהא ספר אחד כענין וכתב לה ספר ועל שהשנים לשון נקבה לכך במנין השנים יכתיב שם שבע שמנה שמלת שמנה בה' בימים ובשנים תשע והכל בלא ה' גם יש ליזהר שלא להעביר אפילו אות אחת חוץ מהשיטין ואם יצא נפגל שהשיטון חומות שאין האשה הרוחניות יוצאת כמו זאת חלילה חלילה

חלילה ושמות המגורשים שיש ספק בשמותם כגון אוסיעס עקיבה שמריה וכיולא באלו כולה כותב ס׳ בסופה ירחמיאל בי׳ ותדקדק בתליות רגלי הה׳ והקוף:

נוסח הגט:

ועתה שמע נוסח הגט בשני בשבת בשלשה ועשרים יום לירח אייר (מלשון גרם ירחים) שנת פ׳ בריאת עולם למנין (בי׳ אחת) שאנו מנין (חסר ו׳) כאן במקום פ׳ העומד כו׳ (וידקדק בקריאה הניקוד של העומד) מתא דיתבא על נהר פ׳ ועל נהר פ׳ (ואפי׳ מאה יכתבם ויקרא הד׳ בשבא ובדגש הכל כפי הניקוד לא ישנה כלל) ועל מי מעינות (בחד יו״ד מעינות וידקדק בקריאתה הע׳ חטף וכל הניקוד כהלכתו) אֲנָא ילחק (וידקדק בניקוד) המכונה פב״פ העומד היום כאן במקום פ׳ מתא דיתבא על נהר פ׳ ועל נהר פ׳ ועל מי מַעֲיָנות (הע׳ בחטף) (נביתי י׳ בין ב׳ לת׳) ברעות (בלא י׳ בין ב׳ לר׳) (וידקדק הקריאה שלא יעיד שקר בקריאתו) אניסנא ושבקית ופטרית ותרוכית יתיכי (תרגום של אותך) ליכי אנת (תרגום של את) אנתתי (בלא י׳) רבקה בת פלוני המכונה פלונית בת פלוני העומדת (ו׳ בין ע׳ למ״ם) היום כאן במקום פ׳ מתא דיתבא על נהר פ׳ ועל נהר פ׳ ועל מי מעינות דהוות אנתתי מן קדמת דנא (מקף מן עם קדמת) וכדו (פי׳ ועכשיו) פטרית ושבקית ותרוכית (כאן צריך להקדים פטרית אבל לעיל הקדים שבקית) די תיהוויין (ג׳ יודי״ן וי׳ בין ת׳ לה׳) רשאה ושלטאה בנפשיכי (מלא י׳ בין ש׳ לכ׳) (וגם יזהר נקרותו בניקודו) למהך להתנסבא (בה׳ ולא בא׳ לאתנסבא) לכל גבר (חטף קמץ) די תיצביין (ג׳ יודי״ן וי׳ בין ת׳ לצ׳) וֶאֱנָש (הו׳ במעמד וא׳ בחטף סגול) לא ימחא בידיכי (הכל בי׳) מן יומא דנן ולעלם (קריא ד׳ ברפי׳ והרי (הי׳ בפתח) את מותרת (בו׳) לכל אדם (חטף קמץ) ודן (בלא י׳ פי׳ וזה) די יהוי ליכי מנאי (בלא י׳ בין מ׳ לכ׳) והקריאה יהא המ׳ בחיריק והכ׳ בפתח ודגש והא׳ בחיריק) ספר תרוכין (בלא י׳ בין ת׳ לר׳ והו׳ צריך לא עשאו כמשפט פסול) ואגרת (בלא י׳) שבקין (בלא י׳ בין ש׳ לב׳) וגט פטורין (בלא י׳ בין פ׳ לט׳ ופ׳ חירק ודגש). **כדת משה וישראל** ע״כ נוסח הגט ואוי להם לדיינים היושבים שם והגט פסול ואוי אדעתם מחסרון ידיעתם ורוב גאותם אע״פ שהלשון הזה נראה שהוא הרחבת לשון חלילה חלילה כי כולו קבלו משה מפי הגבורה ובהאי לישנא אל תמירהו מלך הגלות פן יהרס העם ונפל ממנו רב לכן יש לחוש על שמו ושם עירו ושמה ושם עירה כל ספק שיש להם לכתבו לתת עדות שזה הפירוד לה לבדה ולהאריך הווי״ן המזכרים כי מתארכין והולכין ונמשכים עד כ״י לכור׳ כי היא קשורה ואין זו הדוגמא מגעת שם ואם לא האריכן פגלן אף כי הם ווי״ן כמשפט

וגם

וגם ידקדק בקריאה לקרותו בדקדוק כמשפט ויחזור לקרותו אפי' מאה פעמים עד שיקראהו כעניינו וכדת משה וישראל שיטה אחת לבדה ואם נכתב גט אחד בעיר אחת וכתבו עוד אחר באותה העיר ואין השני כראשון הנה הא' הורס את חבירו ותועבת ה' גם שניהם ע"כ יזהר שלא להוציא לעז על הראשונים וי להם עמי הארצות תועבת השם הפוסקים בגיטין וקדושין ואינהם יודעים טיב גירושין וקדושין וטיב ממש הוא השורש שלהם והשבון תתנו לפני השם. ובענין זה ראו חז"ל ואמרו עתיד אליהו לטהר כל הממזרים ובאמת הכי הוא דא"כ לא הניחת מקום לישראל שבגלות שהאחרונים בקלי קולות כותבין גיטין אוי לנפשם שהחריבו את ישראל לגמרי בבא להם נפשות עזות וקשות מלך הגיטין והוכחים אלו באלו ומתגלגלים והכל א' וראיתי בעיני שהגט נכתב לשמה ולא נחתם לשמה נפסל מגדולי הדור ומי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו להתפאר בלימוד ,במשאו ובמתנו לומר שהוא יודע מעניני גיטין וקידושין ואינו יודע כי לא יאכל תפל מבלי מלח התמלא עדים כשרים או עיר שאין בה ספק או האותיות מתוקנות כמשפטן דע בני שכל דיני גיטין כדיני ס"ת הם דכתיב וכתב לה ספר ואלולי שפשט המנהג שלא לזיין האותיות היינו מצריכין זיון באותיות ובוודאי אם היו בקיאים בזיון שלא לקלקל היינו מצריכין כתבו בדפוס פסול עד שיכתוב בקולמס ויעשה מעשה בגוף האות וגם דע לך שאם נפל דיו מקולמוס בתוך נ' ונעשה פ' או בד' ונעשה ה' או שנעשית המ' פתוחה סתומה או הסתומה פתוחה הגט פסול ואין לו תקנה ע"י חיקוק והוא שאחז"ל חק תוכות פסול וגם לא יכתוב על מחק כתב פסול וגם צריך לכתוב בגט הרי את מותרת לכל אדם א"ל רבי יכתוב הרי את משלחת ממני והרי את מותרת לכל אדם א"ל מסתמא אחר שמתירה הרי היא משולחת ודע שצריך לקרות הגט קודם חתימה ואחר חתימה קראו אחר חתימה ולא קודם הכשר קודם ולא אחר יש לחוש בחילוף ודע בני שאם מסר מודעא אע"פ שביטל אינו מועיל הביטול ההוא שהרי במודעא נתבטל הגט וגט שבטלו שלא לגרש בו פסול ע"כ יש לשמרו מתחלת הכתיבה עד שיתן לה ואל תאמר שמא ביטלו קודם שנכתב הגט שאותו הביטול אינו פוסל הגט גט מקושר:

סוד מיאון הקטנה:

דיני מיאון דע בני שקטן וקטנה שאינם דוגמא עליונה אין ממש במעשיהם לכן קטן שקידש אין חוששין לקדושיו וקטנה שנתקדשה ואין לה אב או קדשה אחיה ואמה שלא מדעתה והיא קטנה שנותנים לה צרור ולקחה אגוז וזרקה אינה צריכה למאן האמת אם הקטן הוא נותנים לו צרור וזורקו אגוז ולקחו הרי הוא זוכה לעצמו ואינו זוכה בשביל אחרים דאין קטן זוכה בשביל אחרים ואם קטנה כמוהו מתקדשת לעצמה

לעצמה לענין שצריכה למאן וקידושין כאלו מדבריהם ומיאון מדבריהם ודע בני כי גדולה גדולה ברחמים וקטנה קטנה ברחמים ואז קידושיה אינה קדושין עיקר וכשרוצה לבטל הקידושין ההם ולעמוד בלא בעל שהיא קטנה ברחמים ורוצה לעמוד בתוקפה היא יוצאת בגי' ת"ת בלא יסוד ע"כ הממאנת צריכה למאן בג' עד שצריכים להיותה ב"ד ואם היא יתומה בחיי אביה כגון שהשיאה אביה ונתאלמנה או נתגרש' והיא נקראת יתומ' בחיי האב שאין לו רשות בה והתקדשה היא בעצמה יכולה גם היא למאן ודע בני הואיל והיא קטנה ל"ש ארוסה ל"ש נשואה בפני בעלה ושלא בפני בעלה ממאנת ואין זה בחרטת אע"פ שקידושיה ונשואיה מד"ס אינה יכולה למאן עד שיפטרה בגט דא"כ שיש בידה למאן שום אדם לא יקחנה ואחר שאותן הקידושין אינן כלום רק זכות לעצמה א"כ אם מיאנה מותרת לאביו כרמי בר יחזקאל ומותרת לאחיו כר' יוחנן אבל דע לך שהקדושין נקשרים אם לא מיאנה והגדילה אע"פ שלא בא עליה צריכה גט מדבריהם שאם תאמר הגדילה ולא נבעלה תמאן אתי לאחלופי בנבעלה דמשנעשית בת י"ב שנים ויום א' הרי נתקדשה בקידושין ההם והויה אשת איש לכל ענין ואפי' בדקו ולא מצאו סימנים אינה יכולה למאן כי גומות בלא שערות כשערות דמי ומי יוכל לדעת ולהבין שיש שם גומות ובענין השנים אין הַנָשִׁים נאמנות עד שיהיו שני אנשים רחוקים ואינם קרובים ויהיו כשרים ולא פסולים להעיד יעידו בשנים שאם היו אפי' פסולי עדות דרבנן אינם נאמנים.
לכן בני מבת י"א ואפי' בת י' לא תדין עליה דין מיאון פן תבא להתיר אשת איש של דבריהם ורבא והבן בני שמואל הבקי בשבילי דרקיע ורב נחמן (גימ' קמ"ח) אמר סוף קמ"ח העולם אם אין קמח אין תורה הכי חשו שלא לגרום שום נזק בעליונים ואמרו בודקין לקדושין ולגיטין ולחליצה ולמיאון קידושין כיצד קבלה קידושין בהיותה בת י"ב שנים ויום א' דוגמא העליונה ויום א' בכל היא כנ"י ואז הכלל אחד אז הקידושין קידושין גמורים וצריכה בדיקה כי השנים אין להם בדיקה ואם הביאה ב' שערות הם ב' שרים גדולים מצרים ושמאל הסובבים הד"ו פרצופים או אין שערות רק גומות מקום השערו' הדוגמא דוגמא והקידושין קידושין דאורייתא ואם אין שערות ולא גומות והשנים לית להו ברירה ולא בדיקה אלא שהם קרובי' לשנותיה ומסופקים שמא הגיעו' לכלל שנותיה ויש להם גומות אלא שאין בקיאות א"כ קידושי ספק וצריכה גט:

בדיקת הגיטין כגון בן תשע שנים ויום אחד שנכלל בדוגמא פנימי אלא שאין לו שערות להיות שלם בממטה הזאת עם השערות קונה לעצמו ואם בא על יבמתו קנאה ואין לה תקנה לא בגט ולא בחליצה עד שיהא בן י"ג שנים ויום א' ואז יוציאה בגט אם רוצה לגרשה ועל השנים לית ברירה וצריך בדיקה למצוא סמנים כענין כנ"י עם כללה וע"כ יום א' עם י"ג שפעולת הזכר בי"ג ופעולת הנקבה בי"ב ולעולם יום א'

אל

אל יחסר ר״ל הזכר הוא הת״ת פועל בי״ג מדות והנקבה היא הכ״י פועלת בי״ב הווי״ת ולעולם היום א׳ עמהם הענין היא לעצמה והיא עם הכלל בדיקות מיאון הוא שאמרתי לך:

ענין סימנים ובדיקת איילנות וסרים:

ודע בני שמשנולדה הבת עד שתהי׳ בת י״ב נקראת קטנה ותינוקת ולאו דוקא שעדיין לא הביאה ב׳ שערות אלא אפי׳ הביאה ב׳ שערות בשנת י״ב קטנה היא ואם היא בת י״ב שנה ויום א׳ והביאה ב׳ שערות במקום הבאת שערות והוא הנק׳ סימן התחתון אז היא נקרא׳ נערה עד ששה חדשים שהם י״ב שנים וחצי ואם הגיע י״ב שנים ויום אחד ולא הביאה ב׳ שערות אעפ״י שסימני איילנות נראה בה עדיין קטנה היא עד עשרים שנה שכן אמר רבה וסימני סרים ואיילנות אין עושים בהם מעשה עד שיהיו בני עשרים וכשתביא שתי שערות בשנת כ׳ תהיה נערה ששה חדשים ומשם ואילך תקרא בוגרת. נעשית בת עשרים ולא הביאה ב׳ שערות אפי׳ נראה בה קצת סימני איילנית ולא נראה בה כל סימני איילנית עדיין קטנה היא עד שתביא שתי שערות או שתהא בת ל״ה שנים ויום א׳ נעשית בת ל״ה שנים ויום א׳ ולא הביא׳ ב׳ שערות הרי זה איילנית ועליה אמרו ופטורה מן החליצה ומן היבום. ואעפ״י שלא נראה בה סימן מאיילנות וסימני איילנית הם כשאין לה דדים ומתקשה בשעת התשמיש ואין לה שיפולי מעיים כנשים וקולה עבה שאין ניכר בין קולה לקול איש. הנערה והבוגרת והאיילנית כל אחת יש לה סימנים למעלה והוא הנק׳ סימן העליון ואלו הן משתחזור ידיה לאחוריה ויעשה קמט במקום הדד או משיטו הדדין או משתשקיף עטרת האשה היא הבשר התפוח שלמעלה מהערוה לעומת הכרס ופי׳ תשקיף שיתמעך בשר זה ולא יהי׳ קשה אלו הם הנקראים סימן העליון או זה או זה אלא שר׳ אליעזר בר לדוק אומר כיון שבא סימן התחתון אין משגיחי׳ בעליו׳ בא העליו׳ עד שלא בא התחתו׳ או חולצת או מתייבמת שאין בא העליון עד שבא התחתון אבל התחתון בא בלא העליון ואין משגיחי׳ בעליו׳ אחר שבא התחתו׳ על כל אלו תחמיר עד כחוע הנערה כי הם דברים המזיקים בעליונים כאשר יתבארו בתלמוד בעז״ה. ודע בני שעם זה הסימן מאלו הסמנים שהביאה יש להחמיר ולדונה כבוגרת ולומר שאין לאביה רשות להפר נדרים וגם דע שאם נתקשקשו ולא הושחרו ראשי הדדין השחירו ולא נתקשקשו וכן כולם אם הביאה זה בלא זה מכל הסימנים שאמרנו הרי זו בוגרת ואינה בוגרת כ״מ להחמיר שאם קדשה אביה והלכה היא וקדשה לעצמה לאחר מקודשת לשניהם וצריכה גט משניהם וגם יש להחמיר שאפי׳ לא הביאה שום סימן מהסימנים הללו אינה יכולה למאן אם היא נראית גדולה בשנים ואינה חולצת עד שיהיו לה

לה כולם. ודע בני שבבת שילדה אחר י"ב שנים אף כי לא הביאה לא סימן עליון ולא סימן תחתון גדולה היא בשנים בסימנים הם. ודין הבן מיום שנולד עד שיהי' בן י"ג שנים נק' קטן ותינוק ואפילו הביא כמה שערות תוך הזמן אינם אלא שומא ואם הביא ב' שערות למטה במקום הראוי לשערות בהיותו בן י"ג שנה ויום א' ולמעלה נק' גדול ונק' איש לכל ענין ואם באו י"ג שנים ויום א' ולא הביא שתי שערות למטה בזקן התחתון אע"פ שנראו בו סימני סרים לא אמרינן דסרים הוא דהרי זה קטן עד שיהא בן כ' באו כ' ולא הביא ב' שערות למטה ולא ב' שערות למעלה בזקן אם נראה בו אחד מסימני סרים ה"ז סרים אלא שדינו כדין של קטן כי לא יתברר שאינו קטן עד שיביא ב' שערות למטה במקום הראוי לבא ועד מתי יקרא קטן אם לא הביא ב"ש עד שיהא בן ל"ה שנים ויום א' ולא הביא יצא מכלל קטן והגלאי מלתא למפרע שסימן סרים שנראה בו סימן סרים הוא והרי זה סרים בוודאי שעליו לא פליגי שאינו חולץ ולא מיבם. בא לשנת כ' ולא הביא ב"ש למטה והביא ב' שערות בזקן אינו סרים אע"פ שנולד בו אחד מסימני סרים עד שיראו בו כל סימני סרים אז הוא סרים או עד שיהא בן ל"ה שנים ויום א' ולא הביא למטה אע"פ שלא נראה בו אלא סימן א' של סרים ה"ז סרים בוודאי והכוונה למה ממתינן לו ל"ה שנים ויום א' דע בני שבעים שרים סובבים את הכסא ל"ה בימין ול"ה משמאל ואם נשלם בל"ה שנים ויום א' שהוא לד שלו וחלק מלך שערות אין יצא מהדוגמא וככם בדין אחר ושמע בני סימני הסרים כל שאין לו זקן ושערו לקוי ובשרו חלק ואין מימי רגליו מעלין רתיחה ואין מימי רגליו מחמילין ורוחץ בימות הגשמים ואינו בשרו מעלה הבל וקולו לקוי ואין ניכר בין איש לאשה וסרים הזה הוא סרים חמה אבל נחתכו ביציו או נתקו ביציו או מיעכו ביציו הוא הנק' סרים אדם וזה בהיותו בן י"ג שנים ויום א' נק' גדול כי זה בוודאי לא יביא סימן ואין דינו כדין סרים חמה לענין השנים ובכ"מ שדברו חז"ל בשיעור בנקודה אחרונה תחמיר שכן אמר מר עוקבא הלכה כדברי הכל להחמיר ודע שהב' שערות שחז"ל לענין חליצה צריכין להיות במקום אחד אבל למיאון בכ"מ שתביא ב' שערות אמרינן גדולה היא ואינה יכולה למאן דאמרינן זיל בתר כולם להחמיר וכן אפסוק הלכה:

וזה סדר המיאון יושבין שלשה דיינים והיא באה ואומרת לפניהם אי אפשי בפלוני בעלי או איני רוצה בקדושי אמי או אחי הרי זה מיאון והדיינים יושבים וכותבים בזמן פלוני מיאנה פלונית בפלוני בעלה וכו' וחותמין ונותנין לה ולהכתוב הנוסח בנוסחאות בעז"ה ודע בני משנה אומרת הממאנת באיש פסולה לכהונה:

טעם

טעם וסוד הבחנה:

וגם דע. לך שאם נתאלמנה אשה או נתגרשה הרי זו לא תתארס ולא תנשא עד שתמתין ג' חדשים שהם צ' יום חוץ מיום שנתגרשה הוא יום שניתן הגט בידה וחוץ מיום שמת בו בעלה וחוץ מיום שנתארסה בו כדי שתהי' צ' יום שלמים בין הפירוד והאירוסין שנתארסה. א"ל ר' ומאי איכפת לן בהיות חסר יום אחד מצ' לענין הבחנה אם הולד בן ט' לראשון או בן ז' לב' א"ל בני דע לך אע"פ שאז"ל טעם בדבר לענין בחינת הזרע מ"מ בדברה צ' יום בשלימות כיסו סוד גדול שאם בעד הזרע הוא לא הוי מקפידים בב' ימים יום המיתה ויום האירוסין. וכוונת הענין הוא כאשר יפול שר מהשרים יורד צ' מעלות ממחילתו הם ט' ספירות שכ"א כלול מעשר וכנ"י ילאה עמנו בגלות וירדה צ' מעלות ע"כ האשה הנפרדת מבעלה מעלתה וכבודה צריכה איחור וירידה צ' יום וע"כ גזרו ואמרו אפילו זקנה או קטנה או עקרה או איילונית או אפילו היה חבוש בבית האסורים או חולה או הלך למדינת הים כולם צריכין להמתין צ' יום ואפי' הממאנת והנוסה ומפותה ממתינים ג' חדשים כי ר' יוסי אפילו שהוא דיין אפילו הכי רבי יהודה גוזר שהוא מלך ואפילו שפחה שנשתחררה וגיורת שנתגיירה ואפילו גר ואשתו שנתגיירו מפרישין אותם ג' חדשים וכולן תמתינין להם בחיוב. א"ל ר' שפחה ואפי' אין לה אדון א"ל אין ואפי' שפחה משחררתה והכוונה להודיע על הגרעון הם שפחה וגיורת שבא לשכון בצ' מעלות ואין לחזור אפי' שעה אחת מצ' יום פן תהן גריעות ופחותות במעלת כולם וזהו שהרמיזו חז"ל ואמרו בגר וגיורת להבחין בין זרע טמא לזרע טהור אמת הוא אלא הקפדת הימים הוא המגלה הסוד לכן המארס ביום צ' ממש מנדין אותו הנה מפרישין אותו עד בא עדות הסוד: וכן אחז"ל לא ישא אדם מניקת חברו או מעוברת חברו ונתנו טעם בדבר מעוברת שלא יזיק הולד בשעת תשמיש שאינו מקפיד על בן חבירו מניקת שמא תתעבר ותעכור החלב והאמת אתם מ"מ קשה יארס שלא יפסוד הטעני הזה מזלו שכשם שאסור לישא כך אסור לארס והלא הנשואין גזירה ואין גוזרין גזירה לגזירה לכן בני שמע הכוונה דע לך שעיבור האשה מ"ט וכאשר תתעבר אף שהניחה בעלה הואיל ועיברה מכח ט' לית רשו לאחר ליגע בה כי מעוברת נמלאת מבעלה מכח ט' ם בהיות התינוק יונק משדי אמו הם הווי"ן וחוזרת ומניקה לבנה וחידושיה בל' יום מהווי"ן שהכל ו' שנה פשוטה כי הכבוד חכמה עלאה והווי"ן פשוטים אלו ע"כ מניקה לבנה כ"ד חודש כפי יניקתה מהווי"ן אפי' נתנה בנה למניקה או שנגמלתהו בתוך כ"ד חודש כגון שפסקה מלהניקו בט"ו חודש או בי"ח חדש אפ"ה לא תנשא ואפי' גרושה והיא מניקה או חולה והיא מניקה אסורה וזמן היניקה כ"ד

חודש

חודש שהם י"ב פשוטים חוץ מיום שנולד ומיום שנתארסה ואם עבר ונשא תוך הזמן מעוברת או מניקה יוציאה בגט ואפי' הוא כהן אלא לישראל מחזירה לאחר הזמן וכהן אין לו תקנה ואם עבר והרה כופין אותו להוציא בגט ואינו רשאי להכניסה עד אחר הזמן. כאלה וכאלה בני עושים הריקים והפוחזים עוברים דברי חז"ל והולכים ועושים אלף עבירות ואלף לילות ויודעי ספר מוכרחים לכפותו לגרש שאם לא יכפוהו יתגלגלו בהם לטעום טעמם ואיסורם ע"כ הם מוכרחים ודיני הגט נעלמים מהם ויבא איסור אשת איש בעלמא שלא במתכוין וי מגואי וי מאבראי ע"כ ימהר הקב"ה לתבוע מהם כי ת"ח שבדור אין בידם כח לכופן מ"מ חייבים להוכיח עד להכותם מכה בלא חבורה כר' יוחנן ואם לא עשו כן עונשם גדול ועוברים ולפי הסוד קרוב הוא הדבר שאפי' מת בנה אסורה עד כ"ד חודש אלא שפשט ההיתר:

דין עדות להתיר אשת איש:

מי שהיא בחזקת א"א והלכה היא ובעלה למדינת הים ואין מחלוקת ביניהם ויש שלום בעולם ואין מלחמות ובאה האשה ואמרה מת בעלי יש לנו לומר יצרה תקפה ואינה חוששת בשעת היתר לא מכתובה ולא מאיסורה בשניהם אם יבא בעלה כי היא שוטה ואומרת אלא שגם בזה פשט ההיתר להאמין לה ולא חשו בעברת ההיכל כענין אנכי פניתי הבית האמת אם בא עד אחד אפי' עבד או שפחה אפי' עד מפי עד או מפי שפחה או מפי קרובים נאמנים לומר פלוני מת ויתנו אמתלא לדבריהם ותנשא או תתיבם על פיהם והכוונה בפסיקת הרחמים הכל יודעים והכל נאמנים חוץ מחמשה נשים. שאינם נאמנים בעבור שנואות זו את זו ומכוונים לאוסרה על בעלה ועדיין הוא חי ואלו הם חמותה ובת בתה שהם פחד והוד ונראה היא ליוי"ת מצרים כחילוקם ובת בעלה הוא ההוד עצמו שהוא בת הח"ת והוא בת הפחד ויבמתה היא אשת אחי בעלה וכל אלו מורידות דין בכנ"י וכאשר תראה זאב וטלה ירעה כאחת כן תראה שלום באלו הנשים לאורך זמן ואם שלום ביניהם הקב"ה עמהם כי שלום למעלה ובכ"מ שעשו עד אחד מהימן כשנים לא יכחישנו עד אחד כי אין דבריו של אחד במקום שנים לכן אם עד אחד בא והעיד שמת בעלה והאמינוהו והתירוה להנשא ואח"כ בא עד אחד והכחישו הרי זו לא תצא מהתרת האחד אפילו היה העד א' אשה שעד אחד ואפי' אשה בעדות אשה כב' עדים בשאר עדות ואין דבריו של א' כו' והכוונה מאחר שכל אחד ואחד מאלו שאמרנו מרגישים ויודעים ומכירים בהפסק הרחמים א"כ אפי' אשה שקולה כנצח ויסוד לענין ידיעת העדות ואם בא עדות ואמר טבעה ספינתו בים הגדול אין מקבלין עדותו כלל כי אמרינן שמא יצאו במקום אחר ואם

נפל

נפל למים מקובלים שיש שם סוף ואביי הוא שאמר כגון בור או מערה ורואה בד׳ רוחות כל סביבותיו ונתאחר שיעור עד שתלא נפשו ולא עלה מעידין עליו שמת ומשיאין את אשתו כעיד לה עד שטבע במים שאין להם סוף ואבד שמו ונשתקע זכרו הרי זו לא תנשא שמא עלה במקום אחר שפעמים אירע ועלה ממקום אחר ממים שאין להם סוף הוסיפו עליהם עוד ג׳ גררתו חיה שטפו נהר נפלה עליו מפולת נותנים עליו חומרי חיים וחומרי מתים אלמא שטפו נהר נותנים עליו חומרי חיים שטפו נהר דינו כדין ים הגדול. א״ל ר׳ והא אמרינן רוב ספינות לאיבוד רק מיעוט אינן לאיבוד וניזיל בתר רובא מי לא סמכו רבנן בקטן וקטנה ארובא לכנסה לכתחילה מי לא הימנו עד אחד בעדות אשה משום עיגונא דאיתתא והוי דבר שבערוה הכי נמי נימא משום עגינה דאיתתא נעמיד בעלה ברוב ספינות נאבדים א״ל בני ר״מ חיים למיעוטא כ״ש במקום דאיכא חזקה חזקת אשת איש ורובן נטבעין ומיעוטן עולין סמוך חזקה למיעוטא ואיתרע לה רובא ונאמר הוא עלה ואשתו תעמוד בחזקת אשת איש. א״ל ר׳ מיעוטא דלא שכיחא לא חייש ר״מ מי נטבע בים הגדול וילא א״ל ב׳ והא בפ״ב דיבמות סרים ואיילנית קרו לי׳ מיעוטא דלא שכיחא ואפ״ה חייש ר׳ מאיר א״ל ר׳ והלא כל הספינות הנטבעות לאיבוד ואין כאן מיעוט ותינשא מאומד הדעת. א״ל בני ומה אעשה לך משנה שלמה היא ואין להזיזה ממקומה ומה מאוד גדלו דברי חכמים ואמרו מים שאין להם סוף אשתו אסורה ואם בעיני השם הם גדולים איך נעשים אנחנו קטנים וערלים:

סוד מים שאין להם סוף:

ודע בני שמים שאין להם סוף רמז בעולה הראשונה הוא כתר עליון אשר הוא מים שאין להם סוף ומשם ההלכה כענין שאירע כמה פעמים ועלו ומשם הכללה ליונה הנביא ומשם גזירות הנסים ומשם החיים חיי בני ומזוני ודלמא עלה ומשום כשופא עריק ועתיד לחזור והשם בחזקתה ומינה לא הזוז כי כל דבריהם מפי הגבורה כאמת אם נשאת אין מוליאין מידו אוי להם הריקים המורים הוראות של אבדן ועוברים על דברי חכמים ומתידין האיסור כי שתים רעות עשו. מלאוהו הרוג או מת אם מלאו פדחתו וחוטמו ופרלופו והכירוהו שהוא פלוני מעידין עליו ואם בטל א׳ מאלו הג׳ אע״פ שיש סימנים בגופו כגון שומא פירוש הוא סי׳ או שיש סימנים בכליו אין מעידין עליו והא דאמרינן שמעידין עליו דוקא שראוהו תוך ג׳ ימים אחר הריגתו או אחר מיתתו אבל אחר ג׳ אין מעידים עליו דקים להו לרבנן דפרלוף פנים משתנה אחר ג׳ ימים. אבל אם נטבע בים והשליכו הים ביבשה אפילו אחר ג׳ ימים או יותר אם הכירו פניו ופדחתו וחוטמו מעידים שאינו משתנה

במים אלא לאחר ימים רבים וה"מ היכא שלא שהה ביבשה אבל אם שהה ביבשה ונאפח ונשתנה פניו אין מעידים עליו ולא אמרו מעידים אלא שאמר העד בידי קברתיו והכרתיו וכו' פדחתו ופרצופו קיים והוא פלוני (ופירוש פדחת מצח ופירוש פרצוף פנים) ראית בני אנשים רקים ורשעים וחוטאים וגזלנים וחומסים ומוסרים גוים כותים ויהודים ובאים ונוהגים שלא כמשפט והרועים שומעים יושבים ושותקים ומחניפים להם ולא ראית בעוה"ז מחללים תורתם ואמונתם והרי המוכיחים מתי הלו מתי פזרו ממונם ולא הלאוהו ולא הסכים הקב"ה על ידיהם להפריש האיסור ולהוציא הנבלה כי נבלה היא העבוד עובדי ע"ז בפרהסיא הם ולא בצינעה והלא חז"ל אפילו לשנות רצועת מנעלו הפוך מנהג דתינו יהרג ואל יעבור ואין זה יותר קשה מזה שרואה ואינו נהרג לכבוד קונו מה שלא יהרג באמת כי הקב"ה לא יניחנו ביד האויב והנה זה לא ראינו שהאדם יהרג בתוכחתו ואפי' כהן ונביא אם הם עוברים בדת השם אל תיראו מהם כי יש גדול מהם קב"ה אבל הם חסים על כבודם ועל ממונם והנה ממונם להבל ילך וכבודם לקלון יתחלף ואין ל"ל בעלי התחבולה העושים הדבר הזה כי קב"ה יביא בניהם ובנותיהם במדריגה הזה כי התחבולה עם בשר ודם אסור כ"ש עם הקב"ה ותמיה לי עליהם אשר יודע ולומד תורה ונושא ונותן בה והוא אינו מקיימה העבודה שתורתו קבורתו או מביאתו לידי עניות או קובר בניו והוא אינו משים דעת. אך הירא מהשם ומבושת אדם אינו חושש ואינו מחניף לשום אדם אף כי הוא כהן ונביא וגדול שבדור ומוכיח וחוזר ומוכיח עד שיכוהו קב"ה שומרהו מביאו לידי עשירות ובניו חיים וקיימים כי היא חייך ואורך ימיך ואל"ל בעה"ב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום דבקים ממש וחיים ממש:

ענין יבום וסודותיו:

וגם אמר כי ישבו אחים יחדיו וכו' ונתעוררו חז"ל לומר מצות עשה לייבם אשת אח שמת בלא בנים בין מן הארוסין בין מן הנשואין אם מת אחיו בלא זרע של קיימא שנאמר ובן אין לו יבמה יבא עליה ומדכתיב יחדיו למדו שהיה להם ישיבה אחת בעולם אבל מת ואח"כ נולד לו אח אינו זק' אחיו ליבום וחליצה. אל"ר מאי האי וכי אם ישתוק מיחדיו אינו יודע שבעינן ישיבה אחת בעולם הא ישבו כתיב ואם אינם בעולם אחד איך יאמר ישבו והלא האחד מת קודם בא אחיו ואין כאן ישיבה וא"כ יחדיו ל"ל אלא ע"כ יחדיו בא לומר יחדיו בעיר אחת לאפוקי שאם היה זה בעיר אחת וזה בעיר אחרת אינו מיבם. אל"ב ובכ"מ שהוא אינו אחיו. אל"ר א"כ גזירת הכתוב הוא ותו רבא הבקי בבריאת אדם יליף אחוה אחוה מבני יעקב ואמר מה להלן מן האב אף כאן מן האב לאפוקי אחים מן האם דלא ראה ר' שחקות וטיולים שאמרו

והעומדים

והעומדים אלה הם שמו יד לפה וברוך שהשוה דעתם ואם היו אחים מן האב בעבור שהיו כולם בני אב אחד לא בא למעט אחים מן האם שבני אם אחד לא אחים מן האם הם וכן כולם לא אפשר להם לומר בני ד' אמהות אחים אנחנו שהרי שקר הוא שלא היו אחים מצד האם ואם נבא מצד הסברא הלא אחים מן האם הם אחים בוודאי אבל אחים מהאב הוא ספק ועוד אם תאמר שהוא היני אמור לי למה בחר הקב"ה את האב והלא האם יש לה צער בנים יותר ויותר מן האב ואם הדבר כן שאינה נחשבת לכלום למה שקלם הקב"ה בכבוד ובמורא כמו האב ולמה התיר אשת אחיו שהיא ערוה אחר מות אחיו ונראה שנתבטל הערוה אחרי המות וא"כ יש אשת אביו שאינה אמו אחר מות אביו שאינה ערוה אחר המות. והעד ב' אחיות אשה בחיי אחותה ערוה ואחר מותה נתבטל ועכשיו דיש לנו שני עדים יש עוד אחות אביו אחר מיתת אביו שאינה דודתו וכל העריות כולם ואם השם רוצה בכך חז"ל מה ראו ואמרו דברים שלא גזר השם עליהם הם גוזרים ואם תרד עליהם בדרך הסוד לא תוכל לעמוד עליהם על רגליך שאם אבא לגלות כל עקרו יזדעזעו כל איבריך וכל עצמותיך אשאלך והודיענו אם המצוה באה להחזיר נפש אחיו למה לא חס הקב"ה להחזיר כל הקרובים של העריות אחרי המות בתורת חיוב כמו אשת אח ועד שיאהב אחיו יאהב אביו ואין לומר שלא יחזיר את בנו פעמים כי יאיר עיניו אדם הראשון בזה שהחזיר את בנו פעמים הבל זה שת זה משה יתברך שמו של הקב"ה איך הניח לאדה"ר והאריך כ"כ שנים שחטא פעמיים בג"ע והולך לו ולא היה לומר לקין בא אל אשת אחיך ויבם אותה כאשר עשה יהודה וא"ת לא רצה שת לצאת מקין שהיה רשע יותר היה אדם רשע מקין שאדם נצטווה שלא לעבוד ע"ז ועבד וקין עדיין לא נצטווה על הרציחה כ"ש שקין הרגו להבל בדין שנתחייב ואל אמונה ואין עול (עיין בהקנה לספר בראשית) ושמא תאמר שאשת הבל היא אחותו של קין אין להקפיד שהרי הם אומרים אין אחות נתפש באם וא"ת בעריות יש אחיות מן האם אשוב לשאול מהראה קב"ה לחלק אחי האם לחלקים ולומר ביבום אינם אחים ובעריות הם אחיות ועוד אם המת היה צדיק ומעולה מן היבם הלא שיש לו עון שצריך לחזרה. והיבם רשע עובר על כל התורה יצא זה הצדיק מכח הרשע ועוד אם יש לו בן והוא בן חודש וזה העני צריך לחזור למה לא ייבם אחיו אבל ימתינו לבנו עד היותו בן י"ג שנים ליקח אשה ויחזיר את אביו ויצטער נפש העני אביו כ"כ עד שיקח בנו בן י"ג שנה וא"כ אפי' יש לו בנים יגזור הקב"ה לייבם שלא יצטער הנפש הלא אמרו אין מליצים המת כי שמא ימצא מקום מנוחה שאינו שוכן בהיות הנפש חוץ מהגוף והגוף לא נכנס בקבר וא"כ ר' אין אני מפויס לא מדבריך ולא מדברי חז"ל כי הסריסות

מעלמם

מעצמם צועקות מתוך המצות. אל"ב התמו שאלותיך א"ל ברוך ה' שאתה שואל אותי בזה שאני יודע שאבי דיבר על זו המצוה מ' יום ולא הספיק לומר רק שהא אחת הוא חלק אחד ממ' חלקים של זו המצוה ואז הייתי בן ו' ואם אפתח תוכל להקשיב אני מבטיחך שאין לך חלק ונחלה עמי בזו המצוה כי הוא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. אל"ב עדיין החלב בין שיניך ושמעת מאביך קולי מילין ואתה מתפאר בהם ואשאלך ואם עלית בשאלתי אשים יד לפה ויותר לך אענה לך ואמור לי בני מתי עלית על ראש הסולם הוא הסולם שחלם יעקב אבינו ל"ב אלפים מיל רוחב הסולם ואם עמדת בין האולם ולמזבח הוא מזבח שעקד אברהם ליצחק בנו והעלהו עולה ואם ראית כל סוד עולם הוא סוד מן העולם ועד העולם סוף כל שמיטות עולם ואם נסתכלת פני ארי' אשר בו ע"ב גשרים המדדת בקו המדה הוא פני אדם כמה בין גשר לגשר ואם קבלת סוד ואם ידעת פשר דבר מסודות החכמה וקוץ המחשבה וע"י תעלומה ואם ה"ע הנמנע למחזי חזית ואם כבוד הנורא ראית מה הנורא המקום הזה ואם אור המתבודד מצאת ומשם אל המרכבה עלית והלא שם י"ב אלף חלוי לצא ואם לצד בבת אישון הגעת יגעת ולא מצאת וא"כ לעומק המרכבה לא יורדת וצורת המנורה שקדיה גביעיה כפתוריה ופרחיה מהם תצא תורה היא אספקלריא המאירה לא ראית ואתה מתפאר בשאלתיך ואם אביך למד במ' יום שהא אחת ואני למדתי ב' שהא מה לא' עם הב'. אל"ר אל תבהלני כי לא אבהל ואשיבך כמה השגתי דע ר' שבבת אישון הגעתי והצצתי ולא נפגעתי ויגעתי ומצאתי. ודע ר' שביום הכסא המתכסא בעור תחש מבין שני הכרובים המתנשאים בין ב' זרועות עולם בלחש שמעתי קול המדבר מקול מהללים בין מאהבים וראיתי שני שערים סתומים והיו תאמים ויחדיו היו תמים אז בכבוד ובתפארת חתומים ולשם לפיתי בצדיק יסוד עולם והכ"י כלולה בסוד הנעלם והאצו לקחתי מתנות עליות לגולות עליות וגם תחתיות ודע שברגלי המרכבה כשאחזתי בתוך אבני אש התהלכתי וראיתי נפלאות במראות כצובאות לבנות אדומות ירוקות ואדמדמות הם ד' מתנות השכינה המה וכל החיה למינה ופקחתי עיני לבאר דרכי השם הישרים והכל מפי אבי מפי משה מפי הגבורה ואתה מבהליני אם אפתח פי ולשוני בזו המצוה הלואי תוכל להקשיב אלא עניבה בתלמוד ושם אבארנה בעז"ה א"ל ב' דע שכל דבריך מתוקים כדבש ונופת צופים אלא שהשמיני קשה וקב"ה בכל אשמורה שואג ואראלים צועקים ומלאכי שלום מר יבכיון על שנקלקלו הנטיעות ורבו המסעות ע"י המצוה הזאת הסתומה ואינה פתוחה ואשאלך והודיעני מפני מה לא ייסר הקב"ה את החוטא כפי עונו בפעם הראשון אבל יבואהו פעמיים וגם ג' עד שיצטרך להתיר גם ערוה והלא הרבה עונשים

יש לפניו וא״ת ראה הקב״ה שאין עונש אחר מעביר עונו רק זה אין זה טעם מספיק ועוד אע״פ שמשיב כפש אחיו בשעת הביאה עובר בלאו וכרת והנה יצא שכרו בהפסדו ואין להשיב השם מחל לו כי למה ימחול לו השם עונש רב לכתחלה בשכר מועט ואין זאת המצוה פתוחה כל עיקר רק אם יש לך כח תפתחנה ואם לאו אפתחנה אני:

סודות נפלאים במצות יבום:

א״ל ר׳ שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב אשיב תחלה בשאלותיך דע דקב״ה בונה עולמות ומחריבן הם השמיטות שיתא אלפי הוי עלמא וחד חרוב והנפשות הנוללות ממנה לריקות בכך כיסוד הדוגמא וביותר החטאים ואין לך נפש בשמטה זו שלא תקבל הדין מאדם הראשון עד סוף השמיטה ואף החיים היום כאליהו הוא פנחס כי השמטה תובעת להיות הדוגמא אלא שמעלת הצדיקים רבה ומוסיפים שכר על שכרם ומחזירים הגילון במקומו לא כן הרשעים כי מתחלפין גם שלא במינן ועל שקב״ה חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח והנה היבם כאשר ישים בלבו לתקן הנפש ההיא לבל תסרך באספה כי יש טרפים שטורפים מיד המלאך השומר ומטריפים נפש הרשע באספה ע״כ אמר קב״ה לעשות חסד עם המת ואין כאן לאו ולא כרת כי בתיקון הנפש הכ״י מתקנת על הגילון אשר ירד ממנה נסרך במינו גם הכ״י נסרכת במינה ומסתלקת מכח הטומאה כפי חלק תיקון הנפש א״ל בני דע לך כי המת שלא ראה אחיו הנולד אחר מותו אף כי ייבם את אשתו הוא לא יבא שם כי לא הכירו כשמת בהיותו בחיים ובאמת מכי ישבו נפקא אלא יחדיו רמז לך כי אם ייבם יחזור אחיו עוד וישבו יחדיו אלא שחז״ל עשאוהו אסמכתא כי לא רצו לגלות סוד נעלם בזה. וגם דע בני בהיות אחיו מן האם לא ישוב אליו באמת כי אינו אחיו מן הרחמים אלא מן הדין אכזרי בלא רחמים והמת מכיר זה ובורח משם ואין להתיר דבר זה רק באחיו כי באשת חיקו חושק ומסר לבא ובאמת אם יש לו כח ממנו בן או בת יותר ידבק ויחזור בזרעו מאשת חיקו אלא שזה קשה באמת למה לא ישא הבן את אמו להחזיר את אביו והוא שמת בהניחה ויש להשיב בזה כי בהיות החזרה בבן למה יצטרך לעשות בערוה ולבא המת מתוך ערוה ודוקא באח הדבר הזה דלא אפשר אלא באשת חיקו מכל קרוביו ואם תשאל מי שמת והניח אשתו מעוברת ונודע שכלו לו חדשיו וילא לאויר העולם אפי׳ מת תיכף אחר שעת לידתו אשתו פטורה מחליצה ומיבום א״כ מה יהיה ומתי ישוב לביתו בזה יש להשיב תשובה גדולה ונוראה דע לך בני הותיל והניח אשתו מעוברת ולא מת ולא נפל מבטן אמו וגם נשלמו חדשיו ונולד ולא הצריך ימים להביא את אביו בודאי גילו מלאכה מן השמים שיש כאן ב׳ פנים פן אחד שאינו לריך לחזרה

פן

פן הב' שהוא חלף והלך לו ונדבק שלא במינו ע"כ אשתו פטורה ואין הדין נותן לקחת אחות אביו לחזור את אביו כי ישא אחרת ויחזור בו כי הוא בנו וזרעו וכן כל העריות וע"כ אין הדין נותן לקחת אחות אשה אחרי מות אשתו בתורת חיוב ומלוה כי לא נתחייב הבעל להמציא מקום לאשתו בתורת חיוב רק בתורת חסד וע"כ מותרת זאת אחרי מות אחותה מ"מ יקשה לך בני בהיות לה בנים יעמוד הערוה במקומה ככל העריות שהן אחרי המות והדין היבום בהיות לו בנים אלא בעבור שהאשה נפשה קשורה בנפשו של בעלה כענין ורבקה אוהבת את יעקב ע"כ היא חוזרת בבעלה ובאחותה אף אם יש לה כמה וכמה בנים ע"כ התיר לה הקב"ה אם רוצה לעשות חסד וע"כ בני דע לך שבזמן הגלות אין מייבמין כי היבום צריך כוונה להחזיר הנפש במצות בוראו והילך לוחם עמו ומתגבר עליו ואין מניחו לשים כוונתו במצוה רק משים דעתו או בממון או ביופי או במשפחה ופוגע בערוה ומחריב עצמו ונפש אחיו כי אינו נדבק שלא במחשבה טובה וגם כל הקהל הוא מחריב ולא הותרה המצוה הזאת רק בא"י בזמן שבית המקדש קיים שכוונתם טהורה ונקייה או לתנאים ואמוראים הם ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם אשר מחשבתם טהורה ונקייה אבל משם ואילך אין ליבם ואם ייבם כל ביאותיו עבירה מנדין ומחרימין אותו עד שיגרש ואם לא ירצה ימות בנדויו ויסקל ארונו כפי דינו כי אין כאן מצוה אלא עבירה שעובר בכל יום בפרהסיא ואם יש אדם שאומר מצות יבום קודם לא לדקו דבריו כי זה בזמן היושר והטוב והאיש בביתו ועל הקהל ההוא יש להוכיח ולהכות ולהלקות ולמחות בכל ענין על כל דבר עבירה המעלים נזק וטומאה בהיכל הקודש ואפי' כחוט השערה ואם אינם מוחים ידעו ויבינו שעליהם אמר דוד שנאתי קהל מרעים עוד אמרו שם אם רבו האחים מצוה בגדול ליבם כמו שנאמר והיה הבכור אשר תלד ואחז"ל שאין זה בכור בכור היבום אלא גדול שבאחים. א"ל ר' ם ועוד מאי אשר תלד הא ילוד הוא ילדה מבעי' לי' למימר אלא ע"כ הוא לומר הבכור זה אשר תלד היבמה ומה שם יקרא לו אם היה שם המת פנחס יקרא גם הוא פנחס והג"ם שתפסו ואמרו נאמר כאן על שם אחיו ונאמר להלן על שם אחיהם יקראו בנחלתם היא ג"ש שלא קבלו מרבם דקרא לועק הוא בכור היבמה והעד המפורסם שהרי אמרו אשר תלד פרט לאיילונית ואם זה קאי על גדול שבאחים מה לימוד הוא זה ואחר שאנו מוכרחים מכמה סיבות לומר שזה הבכור הוא בכור היבמה א"כ כשילדה תאסר שהרי כבר קם שם המת ומנין להם להתיר ערוה וא"ת לא נדע מי הוא המת מכל הבנים א"כ שאל למה אמר הבכור אשר תלד יקרא על שם המת ואם נחזור אחר דברי חז"ל שהוא גדול שבאחים וקראו בכור נראה שאם יש לה בכור לנחלה או לפטר רחם ייבם ואם לא לא ייבם והעד מדהוה ליה למכתב

למכתב גדול וכתב בכור א"ל בני הכוונה הוא שאין זה בכור היבום שאם
המת אינו צריך לחזרה האיך יאמר והיה הבכור והוא עקר הוא שאין
זה המת א"כ ע"כ הוא גדול שבאחים ומדקריא לי' בכור ש"מ הג"ה הוא
היינו שנוטל נחלתו ונחלה המת כדין בכור פי שנים ואשר תלד הוא
מיותר ושב לדבר בענין אחר ורוצה לומר אין היבום נוהג אלא היולדת
פרט לאיילנית. אל"ר ואם אינו צריך לחזרה א"כ זה פגע בערוה א"ל
אינו פוגע דהואיל ולא בנה ממנה בנין אינה בת זוגו האמיתית אשר
ירדה לו מן השמים והרי היא הפקר של אחיו ואינה אשתו ממש. אל"ר
מה תאמר במי שיש לו ד' נשים ומת והניח בנים מכולם א"כ כולם
הם בנות זוגו. א"ל בני דע באמת שיש אשה שאינה בת זוגו ויניחנה
בבנים כדוד מלך ישראל ויש שאין לה בנים והיא בת זוגו אלא הניחה
בלא בנים אפי' אלף נשים אין לו מכולם בת זוג ע"כ בהיות לה בנים
אין ליבמה כי הוא שמא ושמא ר"ל שמא אינו צריך לחזור ושמא היא
בת זוגו ופוגע בערוה ומינה לא תזוז ועל זה לא תהרהר. וגם ארז"ל
הסריס לא חולץ ולא חולצין לאשתו שנאמר ולא ימחה שמו מישראל פרט
לסריס ששמו מחוי. אל"ב ואשא גם אני נכי שאינו חולץ מ"מ ייבם לאשתו
להחזירו אל"ר במה יחזור באשת אחיו והוא לא ידעה והסוד כי הסריס
שלא נולד בדוגמא עליונה אין לו חיבור במשפחתו וזהו שאמר ששמו
מחוי אבל סריס אדם הדין נותן לעשות עמו חסד ולחברו במשפחתו כי
מחובר היה וע"כ חולצין ומיבמין לאשתו כדין כל מת. וגם ארז"ל ובן
אין לו ל"ש בן או בת או זרע הבת בין מאשה זו בין מאשה אחרת בין ממזר
בין עכו"ם פוטר את אשתו מחליצה ומיבום אבל אם היה לו בן או בת
משפחה או נכרית אינו פוטר שבן שפחה הוא עבד ובן נכרית הוא נכרי.
אל"ר ולא יפסיד אדם דעתו מדבריהם בתו אינה פוטרת דהא כתיב
בן וזרע בתו פוטרת וא"כ דהכי הוא דכל זרע שיש לו פוטר יכתוב וזרע
אין לו מאי ובן אין לו. אל"ב אי הוה כתיב וזרע אין לו ה"א זרע כשר
אבל זרע פסול דהיינו ממזר מנין שפוטר ת"ל ובן אין לו כל בן במשמע
א"ל ויכתוב וזרע אן לו בלא יו"ד מאי אין אלא לרבות אפי' זרע פסול וא"כ
הדרא קושיא לדוכתה לעולם בן פוטרת בת אינה פוטרת ותו אי במקום
שכתב בן אף בת במשמע א"כ או בן יגח או בת יגח ישתוק מבת אלא
ע"כ הוא לומר היכא דכתיבא בן דוקא הוא בן ולא בת א"כ הבת אינה
פוטרת דהא כתיב ובן זרעה יפטר (בתמי') ותו אי בן פירושו אפי' זרע
זרעו ואפי' פסול בבת כהן דכתיב וזרע אין לה יכתב ובן אין לה אלא
מדכתב רחמנא וזרע אין לה ש"מ כ"מ שנאמר בן ולא בת ותו לגבי
שמחה דכתיב אתה ובנך ובתך יכתוב בנך והבת בכלל בנך אלא מדאיצטריך
ובתך ש"מ בנך ולא בתך. אל"ב סוד גדול ונפלא הוא בעבור שרחמי
כת"ת הם תלים ונדבקים בכל ממשלתו בן ובת וזרעיהם כענין נצח והוד
ויסוד

ויסוד על כן נפש המת הזאת היא חושקת לחול על כל יוצאי ירכו ואמר בן להרמיז הרמז שהת"ת נק' בן הענין בני בכרי ישראל וכאשר אין לו מקום לחול שם הענין ובן אין לו הוא חושק באשת חיקו וכל ענין כפי עונו פירשוהו כי הכל מפי הגבורה א"ל תינח בבן כשר ממזר ועכו"ם מה תאמר יחזור המת בהם. א"ל ממנו הם ומהם יצא בעולם כי מדה כנגד מדה לא בטלה. וגם ארז"ל מי שמת והניח אשתו מעוברת והפילה אחרי מותו הרי זו מתייבם שאין הנפל הזה פוטר כי לא הביאו הקב"ה רק לקבל דינו שנתחייב והוא צדיק גמור ולא בא רק לתועלת עצמו הוא שאמר איוב או כנפל טמון לא אהיה ודאי וגעלם ודע כי כשאין לו בנים ויש לו אח בין גדול בין קטן בין עובד ע"ז בין ממזר ואפי' יצר רעהו ורובו לאויר העולם קודם שמת אחיו הרי אשתו זקוקה ליבם אבל אח משפחה ונכרית לא יקרא אחיו כלל ואפי' שפחה של אביו שה"א לומר שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ויש לנו לומר בודאי שחררה ואחיו הוא מ"מ אינו אחיו עד שישחררנה ויתירנה בגט שיחרור דהאשה שהגט מעכב באשה כן הגט שחרור מעכב בשפחה דגמרינן לה לה מאשה ואין הדבר אשר אמרתי למעלה דרך דחק רק כאשר אבאר הענין במקומו בראיות גדולות בעז"ה מ"מ דע לך בני שאדם אין לו אלא זרע משפחתו אע"פ שאין לה גט חירות בתו היא ואם בא עליה בנו חייב משום אחותו וחולץ ואינו מייבם עד היות לשפחתו גט שחרור וגם אין לוקח אותה בן חורין בלא גט חירות כי לא פקע איסורא מינה אלא בגט חירות כאשה בגט. א"ל אימור שהתורה התירה לדחות עשה דיבום לאו וכרת דערוה ולאו דלא יבא מי אמרה. ותו אימר דאמרינן יבא עשה וידחה לא תעשה בעידנא דקא מיעקר לאו מקיים העשה ודאי בעידנא דלא מקיים עשה ודאי כי הכא דהוי שמא ושמא ר"ל שמא יחזור ואם יחזור שמא לא יחזור בזרע הראשון מי אמרינן. ותו ישראל כשר יחזור באחיו ממזר שנשא יבמתו ויהיה הכשר ממזר והי זה חסד הוא. ותו אי לאו דגזרי חייבי לאוין חולצין ולא מייבמין דגזרו ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה והיינו דקתני פלוגי דהא וכרות שפכה אם בעלו קנו ואסור לקיימה בביאה שנייה ואי לאו הגזירה מה חסד הוא זה. א"ב זה שאמרתי לך רוח אחרת נדבק בך ואם ידעת אמור כי הסבירה סבירה. א"ל דע לך כי יצחק הוליד את יעקב הוא פחד לת"ת והנה כל השפעת הת"ת הולך ונדבק על כל השרים טובים ורעים ע"י האשה היא הכ"י בעבור אצילות אביו של ת"ת הוא פחד וא"כ הוא מוכרחת הנפש אם היא בת חוזרת לחזור אפי' בפסול כי זרע אביו הוא דוגמא עליונה. בזמן דקא מעקר לאו הוא מקיים עשה כי על כל ביאה הוא מכוין ומשים דעתו וכוונתו להביא את אחיו כי אינו יודע מתי יבא אחיו הוא שאמר ויבמה ויבמה בכל ביאה וביאה לשם יבום והעד מהחסיד שהטע ה' ארזים מאחורי

הסדין

הסדין שבכל ביאה היה מכוין. וגם אמרז"ל גרים שנתגיירו ועבדים שנשתחררו אין להם אחוה כלל וזרים הם זה לזה לכל ענין והכוונה כי גרים ועבדים הם חיצונים ואין האחוה אחוה שלמה ואמתית רק בבני הסיקף א"כ הואיל ותחלתם בלא אחוה אף נכנסו בסקף אין להם אחוה נ"מ לחליצה וליבום ולירושה ולכל ענין:

סוד יבום ומאמר:

וגם אמר"ז שלא יבא היבם על יבמתו עד שיקדש אותה בפני שני עדים בפרוטה או בשוה פרוטה כדין אשה דעלמא וזה הוא הנקרא מאמר ואם עשה בה מאמר אין יכול לפטרה מן החליצה אלא צריכה גט וחליצה ואם בא עליה פטרה מן החליצה בין בא אליה בשוגג בין במזיד בין באונס וכן ברצון בין שהיתה ישנה בין ערה בין כדרכה בין שלא כדרכה אחד המערה ואחד הגומר קנאה קנין גמור ואם בא לגרש צריכה גט ולא חליצה והמאמר צריך להיות מרצונה ומברך ברכת נשואין וכותב לה כתובה כדין כל נושאי אשה ואם קדם וקידשה בביאה אין צריך לקדשה יותר. א"ל רבונו דעלמא מהו זה הענין שתקנו חז"ל ואין להם לא קרא ולא אסמכתא דקב"ה אמר ויבמה בביאה כענין יבמה יבא עליה והם אמרו צריך לקדשה ואם היא זקוקה לו מקידושי אחיו קידושין הללו מה צורך ואם התורה רצתה בקדושיה יכתוב יבמה יקחנה ויבא עליה ותהי' דינה כדין כל אשה ואם הקידושים הללו הם היתי ופטרוה מחליצה ואם אין בהם ממש תצטרך חליצה ומיהו' כדין קטנה שקידושיה מד"ס וממאנת. א"ל דע לך שמשך הו' הוא הנכנס לקדש את כנ"י קודש הו' והו' מקדש בביאה ועיקר הקידושי' והקני' היא הביאה אלא בנותן פרוטה הרומז בידה"ה כי פרוט"ה עולה מצפ"ץ היא יהו"ה בא"ת ב"ש ומקרבה תחלה בכח הרחמים ואח"כ נשפעים עליה כרחמים היא הביאה ע"כ חייבו מאמר והם ידעו כוונות התורה והתורה לא חייבה בתורת חיוב קידושין כי מסרה לו בקידושי אחיו ובעבור שקידושי אחיו נעלמו ונסתרו הם קידושי היסוד ואם הכלה מקדש הקידושין חלין וע"כ אמרו יקדש הת"ת קידושין מפורסמים וע"כ לא שייך כאן דין מיאון. א"ל עוד אמרז"ל לא אמרו שקנאה בביאה אלא במתכוין לבעול אבל אם נפל מן הגג ונתקע או שכור שאינו מכיר או ישן לא קנה. והכוונה שהביאה צריכה כוונה כענין באתי לגני:

סוד איסור יבום בעריות:

וגם אמרז"ל שני אחים שנשאו שתי אחיות ומת אחד מהם אשתו פטורה מן החליצה ומן היבום שנאמר ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה נאמר כאן עליה ונאמר לכלן יבמה יבא עליה

מה

מה להלן במקום מצוה אף כאן במקום מצוה ואפ"ה אמר הכתוב לא
תקח. א"ל ומי יסבול דבריהם ההרוסים מכל צד התורה אסרה יבום
באחות אשה והתירה באשת אח יבום נשארו שאר העריות ומקישין אותן
לאחות אשה ומה ראו ונקיש כולם באשת אח וינהוג היבום בכולם חוץ
מאחות אשה דאסור. א"ב איכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן. א"ר
ונקיש לקולא דהא באכילת מצה מקשינן לקולא דאיכא למימר כל שישנו
בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ והני נשי הואיל ואתנהו בקום
אכול מצה אתנהו בבל תאכל חמץ אמר קרא כי כל אוכל מחמצת. טעמא
דאיכא קרא הא לאו הכי לקולא מקשינן. א"ב מיני' ובי' קרא מה
איצטריך אלא להקיש לקולא תפשוט מכאן דאין מקשינן לקולא דהוא אב
לכולם. א"ר אימר דאמרינן לחומרא מקשינן דלא דמי לא להא ולא להא
אלא הכי נראה למי דומין שאר עריות לאשת אח או לאחות אשה ודאי
לאשת אח דומין שאין לה היתר לאחר מיתה ולא לאחות אשה שיש לה
היתר לאחר מיתה ועוד אי לחומרא מקשינן יצטרך עוף ב' סימנים
בשחיטה דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף והחיה הרומשת ומקישין לעוף
להא ולהא ולפי סברא זו אין להקישו רק לבהמה לחומרא. א"ב תינח
אשת אח דאינו עובר אלא אאשת אח אבל אחות אשה דעובר משום אשת
אח ומשום אחות אשה וכן שאר עריות ליכא לאקושי לאשת אח דהכא
חדא והכא תרתי. א"ל ר' השתא דאתית להכי לדידך מי ניחא לשתוק
מעליה ולא תוכל לומר ליבם אחות אשה או שאר עריות דהכא חדא
והכא תרתי. אלא לא בא עליה שבאחות אשה רק לעצמו ולומר לך נאמר
כאן עליה ונאמר להלן עליה מה לשם יבום אף כאן יבום ואמאי לא
תקח כשאחות אשה היא צרה אבל כשאינה צרה תקח ותיבם והעד דכתיב
לצרור ותו אם האמת אתם תינח אחות אשה עצמה שהיא ערוה בתרתי
שלא יקח אלא צרתה שאינה ערוה בתרתי אמאי לא יקח והא אינה אלא
אשת אח. א"ב וג"ש הוא לומר נאמר כאן עליה ונאמר להלן עליה מה
לשם יבום אף כאן יבום והא לא דמי דהתם חד והכא תרתי ר"ל
דהתם אשת אח לבד. והכא אשת אח ואחות אשה. א"ל א"כ דהתם
חדא דהא איסורה איסור עולם והכא תרתי ואסירה איסור שעה
שאחר מיתה מותרת ותו מה מצינו יבום דאתי עשה ודחי ל"ת וכרת
אף בעלמא כן. א"ב משום דהוי יבום וקרבן שבת ב' כתובי' הבאין
כאחד וא"מ. א"ר והא לא דמי דהתם לאו שיש בו כרת והכא
עשה ולאו שיש בו כרת ומיתת ב"ד וכהאי גוונא לא הוי ב' כתובים.
א"ל הכי מדאיצטרך להתיר שעטנז בציצית דיבא עשה וידחה לא תעשה
גרידא ש"מ דמאשת אח לא ילפינן בעלמא דא"כ אל יסמוך שעטנז לציצית
ויבא מכ"ש השתא אשת אח דאית בה כרת דוחה שעטנז שאין בו כרת
לא כ"ש א"ל ומי מסמיך לי' להתיר שעטנז בציצית והא אמרינן כ"מ

דאפשר

דאפשר לקיים שניהם לא יבא עשה וידחה ל"ת ובלילות אפשר לקיים שניהם ולא יבא עשה וידחה לא תעשה ול"ת למה נסמכה לחייב הנשים בציצית לומר כל שישנו בלא תלבש שעטנז ישנו בגדילים תעשה לך ומאי בני אפי' בנות דומיא דלא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ומאי ישראל ולא גוי א"כ אימור דאשת אח מלמד בעלמא דיבא עשה וידחה ל"ת שיש בו כרת. א"ל בני עיין בעליה דאפי' במקום שאינו מצוה מייבם כי מ"ה הקשה אחות אשה שהיא על אשה נק' יה זהו ע"ל י"ה ואינה פועלת ברחמים וכ"ש שאר עריות ואין המצוה הזאת רק באשת אחיו מ"מ אם מתה אשתו בזה אחותה במקומה ומותרת לו ולכן אין הדין הזה בעלמא כי זה הלאו והכרת מתתקנין ע"י קיום העשה הפועל רחמים וחסד עם החיצון הוא הדין קרבן שבת נתקן ומקרב ומעלה הכל כאחד ואין הדין הזה בעלמא לכן בני הם אמת ודבריהם אמת ויודעים עיקר האמת ומשאו ומתנו בתלמוד שהוא עיקר מקומו אבארהו בעז"ה כי שם ענין הצרות מ"מ דע בני שאם הגבירה בכעס גם צרתה בכעס ואם היא ברחמים גם צרתה ברחמים ודין זה עד סוף המטה הוא שאז"ל עד סוף כל הדורות וידעת שצרת המלכה היא מצרית אילונית הנק' לילית וממנה נאצלו צרות לאין סוף וכולן עומדות תחת המלכה שובי אל גבירתך וכל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כי היא הגבירה והמלכה על כל הצרות ומלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ואין להרהר אחר מדותיו ודע בני דאבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשום דבר אחר פוגע בערוה והוא אמר ונראה לי שהולד ממזר ואסור לבא בקהל דשלחי ליה נפש מסאבה ונטמאתם בם ואם חכמים אמרו יבמה יבא עליה מ"מ ידעו באמת שפשטה הטומאה בגלות ולא חשו. מ"מ אין מתירין ערוה לכתחילה ובאמת כך גזרו בשניות לחלילה שהן ז' על ז' כמו בערוה שהחולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה באמה באם אמה באם אביה ואמה בבתה בבת בתה ואחותה בזמן שהיא קיימת והאחין מותרים והיא אסורה בקרוביו באביו באבי אביו בבנו בבן בנו שכל אלו הם דברים הפוגמים למעלה:

סוד חליצה וכוונותיה:

וגם אמר וחלצה נעלו מעל רגלו ונתעוררו חז"ל לומר אם אינו רוצה לייבם חולצת א"ל ר' על זו המצוה נתפסים כל האומו' באמרם וכי בעבור שחלצה נעלו תהא מותרת ומה פטור יש בדבר זה כי תינח גט אשה ראייה שגרשה ופטרה גט חירות נמי אלא הכא עד שתחלוץ מנעלו תפשוט בגדיו מגופו או תעשה סימן באיבריו כעין רציעת העבד וגדול מזה לרוק בפניו ותינח כשאינו רוצה לייבם אבל כשרוצה ואין מניחין למה תרוק בפניו ועוד כשאין מניחין אותו איך יאמר

לא

לא חפלתי וכלא ע"כ סוא דאינו חפץ א"ל ב' שמע וכבן סדר המלוס וסודס כתיב כולך יפה רעיתי ומוס אין בך וכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב דע לך כי הנעלים הס המאמרות ונקראים נעלים בעבור שלפעמים נעולים וסגורים כענין מלך אסור ברהטים וכאשר ייבס הראה שהיא קשורס בנעלים כי הנעל ברגל עומד ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וע"י היבום תקשור הנפש ההיא במשפחתו וביותר באשת אחיו והנה השאיר לאחיו שם ושאר בישראל ואם חלצה הנעל מעל רגלו הראה אשתו במעשיהו בענין חליצתו שדחה את אחיו ורחקו מאשת אחיו וכל משפחתו ונחשב לאחיו לאכזרי בלא רחמים ולא השאיר לא שם ושאר בישראל וע"כ בזמן שהם מכוונים למלוה מיבמין ולא חולצין ובזמן שאינם מכוונים חולצין ולא מיבמין ואם ייבם אבא שאול אומר הולד ממזר אלא שהחכמים ראו והבינו ולא חשו כי אמרו מה מזה בזמן הגלות מ"מ יש לך להבין דבריהם מה ראו והתירו ערוה אלא הוא דאמרי לך אין שומעין להם להתיר ערוה במזיד האמת בני הריחוק הזה הוא בנפש המת לבדו ולא למעלה שע"כ אמר וחללה נעלו ולא נעל הרוחני כי אין לך דבר שלא הרהרה בו תורה :

וסדר החליצה כך הוא שהולכין היבמה אחר היבם והכוונה כי היה קשורה אליו מצד אחיו המת ואח"כ קוראים אותם הדיינים ונותנים להם עלה הסוגנת להם כי בזמן שהיה בה"מ קיי' ובזמ' שהיו מכוונים היו נותנים להם עלה טובה לייבם ועכשיו שאין מתכוונים למלוה נותנים עלה לחליצה שלא להיות פוגע בערוה וגם דע לך שאע"ג דאמר ם אמר רב נחמן מלות חליצה בג'א"ה מלותה בה' אפי' הדיוטות וב' שמוסיפין אפי' עמי הארץ ואינם הדיוטות ממש אלא שאינם לריכם להיות מיושבי הסנהדרין וע"ה שקראו ושנו ולא שמשו ת"ח והנה בין הכל ה' כנגד ה' ספי' אחרונות לפרסם הדבר שאין הדחוי הזה בנעל הרוחני ורבא הוא דמלריך לקבוע מקום הישבו ואח"כ לחלוץ בפני' ולאייתו ועלת' יבמתו השערה אל הזקנים ובאמת בני הכי הוא דדייני' הרוחניים אברהם ילחק יעקב הזקנים אית לכו מקום הנק' שער זה השער לה' לדיקים יבאו בו ור' אליעזר הוא דפוסל אם חללה בלילה וכוונתו שהורה ונקיה שהחליצה פועלת דין והאכזריות ואם יהי' גם בלילה וי ואוי לנפש הנדחת בזמן הדין וגם ארז"ל גרים פסולים לדון בחליצה עד שיהיו הדייני' אביהם ואמותם מישראל וראייתם בני ישראל כתיב והכוונה על שהחליצה כעשה מדברים המורים פנימי כגון רגל ומנעול ע"כ הגרים הואיל ותחלתם שלא בקדושה אין להם עסק בנסתרות גם דע בני אע"פ שר' אליעזר מכשיר ברגל שמאל לדקו דברי חז"ל דפסלי דחכמים ילפי רגל רגל ממלורע מה להלן ימין אף כאן ימין ואע"ג דלא מופנה אלא רגל דחליצה דמאחר דאמר וחללה נעלו מעל רגלו ל"ל אלא לומר לך

 דמופנה

דמופנה מלד אחד דורשין ומשיבין אע"ג דאיכא למיפרך מה למצורע שכן טעון עץ ארז ואזוב ושני תולעת אפילו הכי לדקו דברי חכמים דרגלי הכ"י ימינים אף כי הסוד רגל שמאלי מ"מ צריך לחלוץ רגל ימין לומר לך שאין לחליצה למעלה בימין שהוא יסוד חלילה חלילה ור' אליעזר סבר שהיסוד הוא שמאלי הענין לפניו ילך דבר אלא שחז"ל אומרים באמת רגל ימין הוא הכלה וגם יסוד ימין יוסף לי בן אחר תוספות ברכה ולפניו ילך דבר עם הרשעים. וגם צריכין היבם והיבמה לכוין לשם התרת חליצה כי ר' יוחנן הוא דאמר כיוון הוא ולא היא היא ולא הוא החליצה פסולה עד שיכוונו שניהם והכוונה לחזק העדות שהוא עדות היוצא משניהם שהפירוד והדחוי אינו נוגע למעלה חלילה. וצריכין הדיינים שיכירו האשה החולצת שהיא אשת המת הוא אחיו של חולץ מאביו ואפי' אשה או קרוב מעידים עליהם ודע שהדיינים בישיבה והיבם והיבמה בעמידה והכוונה שהדיינים אברהם יצחק יעקב הזקנים יושבים ויסוד ומלכות עומדים ופועלים פעולת הזקנים ובעבור דכתיב באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי ואכילה בישיבה ע"כ העדות הזה אפי' בישיבה שרי אם עשה. א"ל ר' והכתוב ועמד ואמר ונאמר להלן ועמדו שני האנשים מה לשם עמידה אף כאן עמידה וא"כ אפילו בדעבד תהא פסולה ואל תאמר בעבור שאמר הכה שמורה עיכובא אפי' מיושב אילטריך דהכה לעיכובא למעלה וכדי שלא תאמר לעכובא למטה אפילו מיושב אילטריך ועמד דאי עבד כשר אפי' בישיבה א"ל מאי אילטריך ועמד המורה דעמידה בעינן ואפי' בדעבד א"ל הלא אמרתי לך מעומד כפי הסוד ומיושב כפי הסוד וגם ארז"ל מנעל שלו בעינן דכתיב נעלו מנעל שאינו שלו ומנעל שמאל בימין בדיעבד כשר דאביי הוא מכשיר ומאי נעלו שלא יהא הנעל גדול עד שנופל מרגלו א"ל ר' אם נעלו לגדול אילטריך א"כ אמור לכתחילה כל נעל אפילו של אחרים א"ל בני את נעל היסוד היא הכ"י א"כ הנעל שלו הוא בעבור שלפעמים היא יוצאה בחוץ כן נעלו בדעבד של אחרים כשר כן השמאל שב לימין ודע שצריך להיות במנעל שתי רצועות ארוכים ויהיו הרצועות תלוים אלא שראשי הרצועות יהיה תפורים במנעל כי לא די בב' קרסים בראשי מנעל שמחברים אותו למעלה כי צריך לדבק הרצועות סביב המנעל לסדק המנעל ברגלו וצריך לקשור שניהם ב' קשרים זה על גב זה וקשירת הרצועות הוא עיקר גדול· א"ל ר' אם הלילית ים נחמה בדבר אבל ברצועות ובקרסים ובהדוק אחר הדוק הכל יאמרו שהוא מעשה משוגעים ולא די בקרסים או ברצועות ואפשר עשאום ליפות. א"ל בני דע לך שהכ"י היא עם הכלל הנק' נעלים והיא לעצמה ונקראת נעל והרצועות המהדקים הנעל ברגל הם נלח והוד בלי ספק אלא שהקרסים הווין המחברים את ההיכל להיות אחד וכאשר חולצת האשה את הנעל מן

הרגליו

הרגליו אז לוקחת אשת אחיו גט גירושין לעצמה והולכת ואין הפירוד הזה למעלה חלילה וע"כ אמר ככה יעשה לאיש עכובא אמר שאין הדבר הזה למעלה ומתרת ביד ימין ותופשת הרגל בשמאלית וחולצות העקב בימין וגוררת בימין והנה התרה וחלילה בימין והבן באמת שדוחין מלך הרחמים אכזרי בלא רחמים. א"ל בני ר' יהודה הוא דאמר משום רב שכל התפור בחוטי פשתן וקנבוס אין חולצין בו משום שנאמר ואנעלך תחש ולומדים ממנו לתופרו בעור בשער באמר בכל היוצא מתחש ומקשי ואימא תחש אין מידי אצריכא לא ומתרץ נעל נעל ריבה ודוחהו בלי טעם ובלי ראיה וא"כ דהכי הוא נימא ריבה כל מנעל וריבה כל התפירות וא"ת תחש מאי איצטרך שלא תאמר תחש הואיל ועשאו משה במשכן אל יעשה ממנה במקום אחר קמ"ל וגם שלא תאמר מעור חמור או מעור סוס יהי' מותר ת"ל תחש מה תחש כשר אף נעל מעור בהמה כשירה אבל לא למעט פשתן וקנבוס. א"ל תפור בפשתן ובקנבוס או מדבר אחר חוץ ממה שבא מהתחש וגם נעל מעור בהמה טמאה אין חולצין בו והכוונה כי העור הוא דבר הנפשט ם והנעל הוא דבר פנימי המהודק ברגל ע"כ מרחיקין אותו (וחולצין אותו) העור להרמיז הפשטת הנפש מבשרה הוא משפחתה וקרובותיה והמדקדקים מלשונו התלמוד ומתירין האסור יתנו חשבון כי כל מילייהו דרבנן אקרא אסמכוהו ואין לדייק לגד היותר שאם תדייק כזה אתה מתיר עור בהמה טמאה ומעיד עדות שקר דאין בהמה טמאה בהיכל חלילה חלילה והנה עד שקר העד והחלילה מפורסמת והלא ברבים ניתר שכל התורה שלא כדין במקום דאית להחמיר אפי' כחוט השערה ואינו מחמיר לקדם את ישראל הקדושים הוא מצטרע לא עכשיו אית זמן ממאי ממעשה דר' חייא ור' שמעון ברבי הוו יתבי נפק תלתא מבינייהו פתח חד ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנאמר והיו עיני ולבי שם פתח אידך ואמר המתפלל צריך שיכוין לבו למעלה שנאמר נשא לבבינו כו' אדהכי אתא ר' ישמעאל בר' יוסי לגבייהו אמר להו במאי עסקי רבנן אמרו לו בתפלה אמר להם כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה לקיים שני מקראות הללו אדהכי אתא ר' למתיבתא איהו דהוו קלילי רהטו ויתבו בדוכתייהו ר' ישמעאל בר' יוסי אגב יוקריה הוה מפסע ואתי אמר לי' אבדן מי הוא זה שמפסיע בראשי עם קדש. א"ל אני ישמעאל בר' יוסי שבאתי ללמוד תורה מרבי. א"ל וכי הגון אתה ללמוד תורה מרבי. א"ל וכי משה הגון היה ללמוד תורה מפי הגבורה. א"ל וכי משה אתה. א"ל וכי רבך אלהים אמר רב שקל רבי למטרפסיה (ר"ל ענשו על שלא מיחה באבדן) דאמר ר"י רבך ולא רבי אדהכי אתת ההיא יבמה לחלוץ א"ל לאבדן זיל בדקה אי אתיא ב' שערות אי לא לבתר דנפק א"ל ר' ישמעאל לרבי כך אמר אבא איש כתיב בפרשה אבל אשה בין גדולה בין קטנה

קטנה. א"ל ר' לאבדן חזור בך כבר הורה זקן ולא רהיט למיזל אדוכתיה אלא הוה קא אזיל ומפסע. א"ל ר' ישמעאל מי שהוצרך לו עם קדש יפסע בראש עם קדש מי שאין צריך לו עם קדש איך יפסע בראש עם קדש אמר לי' רבי לאבדן תיב אדוכתך והוקשה לו לאבדן על שהחזירו רבי מלבדוק גם דבר לר' ישמעאל בר"י בקושי שלא בכבוד והוליד חסרון וגם מחשבה רעה למעלה תנא באותה שעה נצטרע אבדן וטבעו ב' בניו ומיאנו שתי כלותיו ואמר ר' נחמן בר יצחק בריך רחמנא דפרעיה לאבדן בהאי עלמא תפשוט דאם מעונש מעט כזה נצטרע כ"ש המורה הוראת היתר במקום שיש איסור ואפי' כחוט השערה תחמיר ולך תהיה צדקה.
וגם אז"ל צריך להיות המנעל ברגל יחף פן יפסיק מבתי שוקיים בין הרגל למנעל ואמר קרא מנעל רגלו ולא מנעל דמנעל. אל"ר ומאי איכפת לי' להקב"ה אם יפסיק. אל"ב היה מפסיק בין רגל למנעל הוא יסוד ומלכות ע"כ צריך שלא יפסיק דבר כי הכלים דוגמא והמעשה להם לבדם.
וגם ארז"ל שעד הארכובה קרוי רגל ואל תטעה בני בשום ענין שלמעלה ממקום זה קאי רגל חלילה שהפרקים שבאדם כולם יש להם דברים רוחניים ואין לשנות שמם ועניינם כי השוקיים נצח והוד ואלו רגלים נקראים בזמן שהם מחוברים בנ"י כנעל ברגל וע"כ מופסקים פרקים פרקים להודיע עניינם וא"כ אם המנעל עולה למעלה מן הארכובה פסול ועל שהרגל דורך בארץ בלא שינוי א"כ אם היתה רגלו עקומה או על צדו הפוכה או הולך על ראשי אצבעות רגליו אינו חולץ כי רגל נועץ בארץ בעינן דוגמא עליונה וסימנך ורגליהם רגל ישרה ע"כ כל שינוי שיש ברגל ואינו מתוקן לנעוץ נעולה שלימה בארץ אינו חולץ וידחוף רגלו וישען בכותל כדי לדחוף שפיר להראות דבוק הרגל בארץ ופרוד ורחוק הנפש ואם הוא אינו דוחף דמו בראשו כי יתן הדין ואין להקפיד אם האשה גודמת כי חולצה או בשיניה והכוונה שהאשה הרוחניות נק' יד וא"כ כל גופה נק' יד ובכל מה שהתירה וחלצה יד קרינא בה ע"כ לא כתיב וחלצה נעלו בידה וצריכין לחלוץ קודם אכילה דאפילו אכלה גרגשתא הוא עפר נקי ורקקה לא עלתה לה כי צריך הרוק להיות מכחה ולא מדבר אחר והכוונה שאין חטא באשה בזה הדחוי כי הבעל הוא הדוחה והמשיב הוא שאמר ויבמה ם האמת סוד הרוק ביבמות ואחר שעומד היבם ודוחק עצמו בכותל אומרים לו מה דניחא לך עשה או חלוץ או יבם ואם רצה ליבם מודיעים לו עכשיו אין מייבמין ואם אינו שומע אין שומעין לו שאין מתירין ערוה במזיד אלא מפייסין לו שיחלוץ וקודם החליצה מקרין לו בלשון הקודש ולא בלשון אחר מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי וצריכה להסמיך הב' תיבות הללו לא אבה שלא יראה אבה יבמי שכן חשו בשליח המקדש שלא יאמר לפלוני בחיריק כי עושה ב' מילות לי פלוני אלא צריך לומר בשבא ואח"כ מקרין

ליבם

ליבם לא חפלתי לקחתה וגם הוא יסמיך הב׳ תיבות לא חפלתי הפסיק לא עשה כלום אלא יחזרו להקרותו ואח״כ תופסת הרגל ביד שמאל ופושטת ידה הימנית ומתרת הרצועה וגוררת המנעל מן הרגל בימין וחולצת כל המנעל ומשליכתו בארץ כי המנעל לעולם בארץ דבוק הנפש לקחה לה יאום ממשפחתה שדומין אותה כנעל הנדחה מן הרגל ע״כ בזמן הכוונה יבום קודם בכל ענין. ואח״כ רוקקת כנגד היבם וצריכין הדיינים לראות הרוק שבא כנגד היבם ואם היתה ארוכה והוא היה ננס וקודם בבא הרוק לפניו בא הרוח ולקחה לא עשאה כלום מכלל שאם היא ננסת והוא ארוך בפניו קרינא בי׳ תיכף שיצא הרוק מפיה ואפי׳ נשאה הרוח כשר ואחר הרקיקה קורא כל הפסוק ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל והדיינים וכל ישראל העומדים שם כולם אומרים אחריה חלוץ הנעל ג״פ והאמת בני אם המת יש לו עון גורם עונג לחלוץ להדחות או אם יבם ולא כוונו להביאו כי בוחר ללכת בעם אחר בחליצה ויבום בלא כוונה זהו מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל דייק בישראל כי הולך לעם אחר ומשפט החליצה הוא שיכוונו שניהם לחליצה וע״כ מלמדין אותם לכוון נתכוין הוא ולא היא או היא ולא הוא אסורה לאחיו ולעלמא לא שריא עד שיכוונו שניהם שהחליצה הואת דחוי הנפש לבד וצריך היבם לראות הרוק אשר בא ממקום העכור מקום המאום דבר מאום להודיעם לו ולדעת היכן נפשו של אחיו הולך לכן אם היה סומא אינו חולץ שאינו רואה הרוק ואינו יודע ואם היה סומא באחד מעיניו חולץ שרואה ויודע. ודע שאין כופין לחלוץ אלא מטעין לי׳ לחלוץ ואם אינם יכולין להטעותו אם היה מוכה שחין או מדברים המנוגעים ליבם כופין אותו לחלוץ ובזמן הזה דלא אפשר ליבם כופין לי׳ לחלוץ דרב ששת הוא דאמר אין חוששין היבמה מ״מ טוב להיות ברצון לכן צריך לבטל כל מודעי שאם מסר מודעא פסולה. ואם הלכה היבמה ונתקדשה לאחר בלא חליצה ולא נשאת יגרש או ייבם ואם נשאת יחלוץ ויקיים הבעל ובזמן הגלות לי״ם אחרים לי״ם נשא יחליץ ואם נשאת יחליץ וזה יקיים. ובאמת בני אע״פ שנראה מדברי ר״י ב״ר יוסי שאמר משום אביו שקטנה חולצת והסכים גם ר׳ לדעתו אין שומעין לו ואינה חולצת עד שתביא ב׳ שערות דדוגמא בעינן בכל ענין ומקשינן האשה לאיש ונוסח החליצה ביארנו בנוסחאות דכותבין לה גט ובשרטוט:

סוד המפותה:

וגם אמר וכי יפתה איש בתולה והעמידה התורה ענייני׳ בחמשים שקל כסף ואמרו המפתה נערה בתולה הוא הנק׳ מפתה ואם נבעלה בעיר או בכפר חזקה שברצונה נבעלה וכיא מפותה מפני שלא צעקה ואינה

ואינה יוצאה מכלל מפותה אם לא שיעידו עדים ששלף חרב ואמר לה
אם תצעקי אחתוך חוטמך או אהרוג אותך ואם אחר שפתה אותה נתחרטה
ואינה רוצה להנשא לו או שלא רצה אביה לתתה למפתה או אחר שעשה
רצונו המפתה לא רצה לקחת אותה נותן קנס א"ל רבי קב"ה אבדה לזו
הנערה שהיתה אטומה וסגורה גן נעול ראויה לבן מלך והיא קלה בדעת
כי השמות והחמוד עמה ואלולי זה שפתה אותה ונדר לה אלף שקרים
ואם באפשר גם נשבע לה ונתרצה לו וקלקלה ופתחה ועשאה הפקר
לכל יתן חמשים כסף ויפטר ולמה לא העריכה קב"ה בערך מאטומה
לפתוחה ואז היה נמצא בן שר ונגיד והיה מעריכה ערך גדול ויפרע
המפתה כי מה לו ולצרה להפקיר בת ישראל שאין לעשות עמה דבר
ואם כתב בתורתו אל אמונה ואין עול ילא זה העול מלפניו וגדול מזה
אמרו שאין הקנס ניתן אלא כשהיא נערה ואז"ל אימתי היא נערה מבת
ג' שנים ויום א' עד שתבגר נבעלה בתוך ג' שנים או בהיותה בוגרת אין
לה קנס שומו שמים על זאת מה אלה הדברים בשלמא ר' מאיר דאמר
מבת ג' שנים ויום אחד ועד שתביא ב' שערות יש לה מכר ואין לה קנס
מכר רצה לומר שאביה מכרה א"כ היינו שמאמת דברי השם שבמכר
היא קטנה וכך הוא כי ימכור איש את בתו בקטנה הכתוב מדבר
ומשתביא ב' שערות ועד שתבגר יש לה קנס ואין לה מכר היינו כי
יפתה איש נערה בתולה והנה הכל אמת אלא רבנן דאמר קטנה מבת
ג' שנים ויום א' עד שתביא ב' שערות ועד שתבגר קנס יש לה מכר
אין לה א"כ לדבריהם מבת ג' עד שתביא ב' שערות קטנה היא א"כ
בין נערות בין בוגרת הוי לי' פ' שנים והאיך אמרו ו' חדשים ולדבריהם
שהיא נערה אחר שיש לה קנס א"כ אינו יכול למוכרה אלא כשהיא בת
ג' א"כ עובדת שם ויוצאה ושלש הרי עשר קודם בא הסמנים א"כ המי
יציאת הסימנים מן התורה וכי מה ראתה התורה לגזור קנס בנערה
ולא בקטנה ובוגרת וכי אינה מתפתית כנערה. ותו מאי האי דאמרי אין
האונס והמפתה חיי' עד שיבא עליה כדרכה ובעדים עד מה צורך יראוה
אם היא בתולה דיה לה היכר וכ"ת יש לחוש שמא קודם זה הפסידה
בתוליה א"כ אם קודם שעה בדקוה והיתה בתולה ובההיא שעתא מצאוה
עמו ולא היו עדים אמאי לא ישלם ותו מאי שנא בכל מילי בעדים
והתראה וכאן בלא התראה. א"ל בני חיוב הקנס חמשים כי הגיע נזק וחסרון
מצד המפתה שפתח הנעול ונכנסו בו הטמאים ונסתלק רחמי שפע חמש
אחרונות שבהם נתנה תורה שכל א' כלול מעשר והרי כאן חמשים ע"כ צריך ליתן
חמשים לתקן מה שקלקל ומפני זה הם כסף ונותנים לאבי הנערה לעורר רחמי
האב הוא חכמה עילאה להחזיר הרחמים שמיעט ואיסר המפתה ועל שאומר
נער הייתי וגם זקנתי ע"כ הנזק בנערה שהיא ומבת ג' שנים
ויום א' ועד שתביא ב' שערות היא עומדת בתוקפה ובחומה

הגדול

הגדול ע"כ יזהר שלא לפתות ושלא יאנס באמת אביה מוכרה אבל המכירה קטנה היא וכאשר יחטאו ישראל אביה שהוא החכמה מוציאה וע"כ הורשה האב למוכרה ובוגרת אין לה פתוי כי היא לבדה פועלת הדין מצד הפחד כולו דם וחרב ויצאה מרשות חכמה עילאה הוא אביה והעדים הם נצח ויסוד התופשים הרחמים מצד שהכנים המפתה הטמאים ובעבור שהיא הנתרצה שהרצון מהאשה והיא הפועלת עם המפתה ע"כ אינה צריכה התראה אבל פותחה מבת ג' שנים ויום א' הם ג' שנים ערלים יהיו לכם ויום א' משנה הרביעית ועדיין לא הזיק בקדשים ע"כ אין לו קנס ודע שהשוטה אפי' כחוט השערה שלא בקדושה נוגע למעלה כחוט השערה חסרון מן הרחמים וכן הדין אם רב ואם מעט וראו חז"ל שלא די בקנס חמשים עד שיתן בושת ופגם האשה ופגם משפחה שכן נחסרו הרחמים גם ממה שלמעלה ממנה כי בשביל השדה כאחרון מתקין כולם וזהו בושת ופגם וכן קבל משה מפי הגבורה. והנה המפותה יש לה ג' בושת ופגם וקנס והכל לאב הוא חכמה עילאה שורש הרחמים למתק ג' הם פחד הוד מלכות והקנס הוא קצוב חמשים למתק ברחמים ה' קצוות אחרונות ל"ש פתה בת גר או ממזר ול"ש בת נגיד או בת כהן גדול עליהם אין להוסיף ומהם יד ה' אצבעות ולא יותר ומהם אין לגרוע ומהם ה' אצבעות ולא פחות וע"כ נ' כסף לא פחות ולא יותר אך הבושת והפגם צריכין שומא כי כפי המעלה בא החסרון וכל זה בשלא נשאה כי נשארה פתוחה כהפקר אבל אם נשאה אין לה לא קנס ולא בושת ופגם רק כותב לה כתובה. כמוכר הבתולות וזה תיקון משיכת הווי"ן אל הה"י:

סוד קנס האונס ומפותה:

וגם אמר ולו תהיה לאשה זה שאנס אשה ובא עליה בע"כ בבית הרי זה אנוסה ואם נבעלה בשדה חזקה היא שאנסה ואם אין אביה רוצה לתתה לו או הנערה אינה רוצה נותן קנס ובושת ופגם וצער שהנבעלה שלא לרצונה יש לה צער אבל אם הם רוצים שתנשא לו והוא אינו רוצה לכונסה כופין אותו לכונסה שנאמר ולו תהיה לאשה ואפילו סומא ואפי' מצורעת ואפי' חיגרת ואפי' מוכה שחין כי ברצונה כנסה ופתחה באטומה ע"כ ולו תהי' לאשה אבל אם היא אסורה לו לא ישאנה דכתיב ולו תהיה לאשה אשה הראוי לו. אל"ר ולא שפיר קאי מקשה בתלמוד ממזר שאנס אשה ישאנה כי יבא עשה וידחה לא תעשה ומה משיב רב זביד כי אמרינן אתי עשה וידחה לא תעשה כגון מילה בצרעת דלא אפשר בלא"ה לקיים מצות מילה אבל הכא אי אמרה לא בעינא לי' ליכא עשה כלל השמעת דברים כאלה הלא אי אמרה בעינא לי' איכא עשה והראי' מיבמה דאם אמר היבם לא בעינא ליכא עשה וכשאמר

בעינא

בעינא אתי עשה ודחי לא תעשה אדרבא ממזר שאנס ונשאה לו בניו כשרים כי לא אמרה תורה בניו כמוהו אלא מאשה שאסורה לו אבל מאשה שהתורה התירה לו בניו כשרים ואדרבא אומר ל"ש ממזר הבא על ישראלית ל"ש ישראל הבא על הממזרת שניהם כשרים שיבא עשה וידחה ל"ת. א"נ היה לו לכתוב ולו תהיה לאשה למה לי אלא אשה הראויה לו. א"ר אדרבא מני' ובי' אי כתב רחמנא ולו תהי' שומע אני שאינו חייב בשאר וכסות ועונה כתב רחמנא לאשה לחייבו בכל משפט אשה ותו אי לא כתב רחמנא לאשה ה"א ולא תהי' ינהוג בה מנהג שפחות ת"ל לאשה מה תאמר בעידנא דקא מעקר לאו לא מקיים עשה אדרבה מקיים ומקיים דכל זמן שהיא תחתיו הרי כאן קיום עשה ולו תהיה לאשה שהוא עשה דאורייתא א"נ האונס את הבתולה קשה הוא מהמפת' שהאונס ואין כונס הנה הנחש מטיל בחוה זוהמא אבל בהיות האונס עם חוה אין לו מקום לנחש ליכנס כי נאטם ונסגר גיד הנשה אחר שם ישיבת האורבים ואם יש אסור עשה או אסור לאו אפילו מדבריהם כגון שניות לעריות הנה זוהמת הנחש בחוה וע"כ כי יאמר ולו תהי' לאשה לך הראוי דיינינן ולא התירה התורה ביאה המקולקלת האונסים ואינו דומה זה בביאת היבמה דהתם מתקנה כאשר אמרנו למעלה בתחלה וכל שאינה בתולה והטומה וכל המתחייב בנפשו במיתת ב"ד אין להם קנס ואלו הן הבא על הגיורת שנתגיירה אחר ג' שנים ויום א' ועל השבויה שנפדית אחר ג' שנים ויום א' ועפי ר' יהודה ואמר שבויה שנפדית שהיא בקדושתה אע"פ שהיא גדולה אין שומעין לו כי אינה בתולה ועל השפחה שנשתחררה אחר ג' שנים ויום א'. וכן הבא על בתו ועל בת בתו ועל בת אשתו ועל בת בנה ועל בת בתה אין להם קנס מפני שהוא מתחייב בנפשו אין משלם ממון הוא שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש הא אם יהיה אסון לא יענש והכוונה כי בחיוב הנפש אז ירידת הממון מהפחד לככ"י להעשות דין וא"כ בחיוב הנפש אין קנס מועיל ואלו שיש להם קנס הבא על הממזרת ועל הנתינה הבא על השבויה ועל הגיורת ועל השפחה שנפדו ונתגיירו ונשתחררו פחותה מבת ג' שנים ויום אחד הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו מאמו שקדש נערה ומת שאינה יבמתו או שהי' לו בנים מאשה אחרת וקדש לו בתולה ומת והניחה בתולה ועל אשת אחי אביו כגון שקדש אחי אביו נערה ומת ועל הנדה כל אלו יש להם קנס אפי' שהם בכרת הואיל ואין להם מיתת ב"ד והכוונה הואיל ואין נעשה דין בידים ע"י הדיינים לרדת הדין הקשה בדיינים הפועלים דין כי מלכות דרקיע ודארעי שוים אלא הוי כרת לבד ואפ"ה צריך לאטום מה שפתח ע"י הכסף שנותן לאביה ואם אנסה וקודם מתן המעות של קנס מתה הנערה אביי הוא דאמר שהוא פטור שנאמר ונתן לאבי הנערה ולא לאביה המתה והדין

עמו

עמו דא"כ יכתוב לאביה וישתוק מהנערה אלא הכי הוא והכונה אם המקולקל אינו למי יתקנו כי בהיות מתה אחר האונס עונו רבה ודין פשע וד' דברים של אונס הם כולם של אב ואלו הם קנס בושת ופגם וצער. הקנס דע בני שאינו ניתן רק בעדים כי נלא ויסוד בנ' כסף הם מעידין אבל בושת ופגם וצער נתנים בהודאת פיו וי לכם חסירי ידיעת התורה לדעת עד היכן הפתוי מגעת ופוגמת וקל הדבר בעיניכם ולא ידעתם שפוגם בה' שערי בינה ודע בני שהדיינים האלו דיני אונס ומפתה נדונים בכ"ז אלא צריכים ג' מומחים ובעונות נתמעטו המומחים וההדיוטים דיינים והולכים כמוכים בסנוורים וכסומא בארובה כי מסוה העורון בעיניהם ע"כ בני סור מרע כי יראת ה' היא חכמה וסור מרע בינה. ודע בני שאם בא עליה ואח"כ נתארסה קנסה לאביה דעדיין יד אביה עליה דאמרינן נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. אבל אם בא עליה ואח"כ נשאת או בגרה קנסה דידה:

סוד סוטה:

וגם אמר איש כי תשטה אשתו ונתעוררו חז"ל א"א שזינתה ברצון אסור' לבעל' ור' יוסי הוא דאמר גירש את אשתו והחזירה מן הנשואין אסורה מן האירוסין מותרת והחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אסורה אלא מה אני מקיים אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנסתרה ונשאו ונתנו ואמרו נסתרה פי' נבעלה ולא ידענו פי' נסתרה. וא"ר יהושע א"ל אל תסתרי עם איש פלוני ואפי' קינא לה בינו לבינה הרי זה קנוי ואם נסתרה עמו בפני שני עדים אם שהתה עמו כדי לצלות ביצה ולגומעה שהוא שיעור טומאה לדברי ר' עקיבא הרי זו אסורה לבעלה עד שתשתה מי המרים. א"ל אשת איש שזינתה באונס למה תהיה מותרת הלא כבר זנית תחת בעלה ממך כפסך ותו אם קינא לה ונסתרה הואיל וחושש יגרשנה ולמה אמר קב"ה למחוק שם הקודש עליה וכי אין אשה בעולם אלא היא ורוצה לבררה לו מי לא אמרינן מלא נאה תמנה מגרש וכ"ת אם אינו רוצה לגרש רוצה הקב"ה לבררה לו יכפוהו ויגרש הלא אם אמרה אינה שותה והוא רוצה את אשתו אין מניחין אותה עמו אלא כופין אותו ומגרש ה"נ ל"ש ותו ר' יהודה שאמר שיעור טומאה לצלות ביצה ולגומעה לא כיון מה הוציא מפיו וכי יש שיעור לדבר והלא אין הדבר תלוי אלא ברצוי האשה אלא דע לך כי ענין הסוטה מאוד הוא נעלם והוא סוד עמוק וראה והבן בני כי הקב"ה האציל עולמות ע"י חכמה ובינה הם הנקראים אב ואם עליונים רוחניים דקים ונעלמים כי קרובים הם לפני המלך הוא כתר עליון הגוזר ועולם העליון הוא הנק' הקף הם ז' בני הבינה והם נקראים שמטות שתא אלפי הוי עלמא אלא שאין הנכנס נכנס רק דרך הנ"י אשר היא סגורה סביב לבל יכנס שם ערל

טמאה וחוטא ולאמתי הגדר והחומה חזקים בזמן שישראל באמונתם ומדקדקים לחזוק דתם אפי' כחוט השערה ואם אין להם סדר ומושל לדקדק בדתם ולגרש מן ההקף כל טומאה הנה עשו פרצה בגדר כפי חלק העון שעשו כי כל מה שהוא חוץ מן ההקף ימין ושמאל כלו יקרא טומאה וע"כ האשה צריכה להיות עם בעלה באמונה בלי הרהורים רעים ואצ"ל מעשים וגם הבעל צריך לכבדה ולתפסה בכבוד ולהרגילה שלא תהא יצאנית כבודה בת מלך פנימה ואם היא אינה עומדת באמונה אלא שבע תועבות בלבה והלכה ונסתרה ושהתה שיעור טומאה הוא השיעור שאמר ר' עקיבא צלות ביצה וגומעה שצליית הביצה הוא שיעור קיבוץ הזרע מן האמה ויש עדים בזו הסתירה אלא שלא ראו הטומאה אמר הקב"ה לכהן הוא האיש הדוח' הטומא' לברר הענין ע"י כח השם הוא יהו"ה שכל פעולו' ההיקף עם כח השוו' כפעלות ואין לומר יגרשנה בגט כי לא רצה להפריד בין הנפשות הללו דאפשר שהם זוג אמיתי והם דבוקים והגט מפרידם עולמות וממה שאם מצא טובה הימנה מגרש אין להקשות בו חלילה שמגרש זאת ונושא זאת אלא שתיקן כאחת ועד ארבע לא ישיבנה כי אפשר שאחת מאלו הד' היא לצעו' ומכחו כי בתוך המרובע הצלע שהיא האשה מזרח מערב צפון דרום והנה במערב היא האשה וע"כ ארז"ל נושא אדם אשה עד ד' נשים ואינו מגרש אחת מהן רק אם מרדה ואמרה איני רוצה בך מגרשה ואוכל כתובתה ולכן יש לו לאדם ליזהר שלא יאמר לאשתו אל תסתרי עם פלוני אפי' בינו לביני' שאם קינא לה בינו לבינה ונסתר' בעדים נאסרה לו עולמית ואם ישנה עמו עובר משום זונה כי אין בזמן הגלות מי סוטה לבררה ואם יגרשנה בגט הזה יפריד בין הדבקים ואפשר היא בת זוגו וגרשה והפרידה ממנו עולמית ואין הדין הזה רק כשאמר אל תסתרי ונסתרה אבל אם אמר אל תדברי ונסתרה אפי' בעדים אינה שותה ואינה אסורה לו שאין הדבור קנוי והבן ההיפך קינא לה בסתירה ודיברה אין זה קנוי יש עד אחד בסתירה אינה שותה מ"מ אם רצה לגרש מגרש ואינה שותה אלא אם יש ב' עדים בסתירה והכוונה שאין נמחק שם הרחמים לחזור למרים רק בצלא ויסוד שני עדים כובשים הרחמים מלרדת בכ"י אבל אם זה כובש וזה מתיר עדיין הרחמים כפי החלק ואם קינ' לה ונסתרה בפני עדים ורוצים להשקותה ובא עד אחד ואמר בפני נבעלה עם זה שקינא לה בעלה אין משקין אותה ואסורה לבעלה ומגרש בלא כתובה ואין לומר זה עד אחד יצא חוץ מב' עידי הסתירה אלא אפי' אם העד הזה הוא מעידי הסתירה ואפי' אשה ואפי' עבד ואפי' שפחה ופסול עדות מדברי סופרים וקרוב מדברי סופרים כל אחד מאלו נאמן להעיד על העומדת לשתות שזינתה אין משקין אותה ואסורה לו עולמית והסיבה לזה בעבור שיש ב' עדים בקנאה והם הנקראים רגלים לדבר וכן כ"מ שיש רגלים לדבר יש

לחוש

לחוש לכל איסורים שבתורה והוא שנאמר ועד אין בה ואז"ל כ"מ שנאמר עד הרי כאן שנים והכי קאמר' שנים אין בה בטומאה אבל אחד יש בה אסורה מאחר שיש ב' עדים כשרים בסתירה א"ל ר' והי בכל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים א"כ דהכי הוא יכתוב ע"פ עד יומת המת לא יומת ע"פ עד אחד אלא מדאיצטריך למכתב ע"פ שנים עדים יומת המת ש"מ שאין משמעות עד סתם שהוא שנים מה תאמר מדאיצטריך לומר לא יקום עד אחד באיש אחד דכתב רחמנ' למה לי אלא לומר כ"מ דכתיב עד סתם הרי כאן שנים והוא בנין אב לכולם לאו הכי הוא אלא מדאיצטריך א' לומר לך עד א' אינו מוציא ממון אבל כ"מ שנאמר עד א' הוא עד שיפרוש לך הכתוב כענין שנאמר ע"פ שנים עדים יומת המת (הג"ה מה שכתב עד אחד אינו מוציא ממון ר"ל בעדות מיוחדות שכל אחד מהעדים ראה בפני עצמו ולא ראו שניהם בבת אחת וזה נקרא עדות מיוחדות ע"כ הסגה"ה) א"ל ב' א"כ לא יומת ע"פ עד אחד דכת' רחמנא לעדות מיוחדות למה לי לשתוק מאחד ותבוא בק"ו השתא במוציא ממון אינו מועיל עדות מיוחדות במיתת נפשות לא כ"ש. א"ל ר' אי משום הא לא קשיא דאי שתק רחמנא מאחד דכתיב גבי מיתת נפשות הוה אמינא אחד דכתב רחמנא דמוקמינן האידנא לגבי ממון הוה מוקמינן לגבי נפשות לומר לך עדות מיוחדות לגבי נפשות אינו מועיל וכדי שלא תאמר דוקא לגבי נפשות אינו מועיל אבל לגבי ממון מועיל כתב רחמנא אחד לגבי ממון לומר לך שאינו מועיל אף לממון וא"כ אימא כ"מ שנאמר עד סתם אחד הוא ויקשה למ"ד שעדות מיוחדות מועיל להוציא ממון א"ל ב' ואימא אחד שבנפשות לעדות מיוחדות ואחד דממון לומר עד סתם הרי כאן שנים א"ל ר' מאי חזית לומר כך א"ל ב' כוונת הענין הוא בהיות פירוד והפסק בין נלא ויסוד שהם העדים אין מדת הדין הרפה פועלת דין מכה פחד להמית כי הספסקה מפסיק ביניהם הוא השפעת ההוד מ"מ הם משפיעים בהכ"י שלא לעשות דין מות וע"כ עדות מיוחדות אינו מועיל להמית על ידיהם מ"מ הספסק שהוא השפעת ההוד המוריד מפחד הנק' ממון אל הכ"י מועיל לעשות דין להוציא ממון הבא בהכ"י וע"כ הוא דאחד האמור בממון לא איצטריך אלא לומר לך דעד סתם הרי כאן שנים אבל לעדות מיוחדות אין הדין נותן הכוונה נלא ויסוד עדותם לענין השפעת הרחמים ושניהם נקראים עד כענין אדם המודה בשנים ואי לא דכתב אחד לא ידענו כוונת הענין ועד אחד הוא נלא לבדו המחייב שבועה כי הוא על שבועה דהכ"י נק' שבעה:

והי לך סדר הסוטה וכוונותיה:

בעלה הולך בב"ד שבעירו ואומר לפניהם אשתי שקנאתי לה שלא תסתר עם פלוני הנה עידי סתירה שנסתרה עמו והיא אומרת

אומרת טהורה אני ואוי מגרשה בגט כי אפשר שהאמת אתה וגם יותר
אני מאמין בעדים ואני רוצה להשקותה לברר האמת אז שואלים הב"ד
את העדים ושומעים דבריהם ואוסרין אותה עליו ומוסרין לו שני ת"ח
לשמרו שלא יבוא עליה כי נאסרה עליו עד השקאתה ומשלחים אותם
לב"ד של שבעים זקנים בירושלים והכוונה היא שהאשה היא דוגמת האשה
הרוחנית הנק' ירושלים רוצה לברר עצמה ולגרש כל טומאה ממנה ע"כ
דנין אותה בירושלים כי בהיות המקדש בע' זקנים הוא הסקף הם שבעה
בני בינה כל אחד כלול מעשר אז המקדש טהור ונקי אין שטן ואין פגע
רע כי מכלים החוטא ומנקים הטהור ונקתה ונזרעה זרע וכאשר באו
בב"ד הגדול לוקחין אותה ומושיבין אותה לפניהם ומאיימין ומפחדין אותה
פחד גדול שלא תשתה והכל שלא בפני בעלה וכן אומרים לה בתי הרבה
יין עושה הרבה שחוק עושה הרבה שכנים רעים עושים ומפתים ועושים
רעה ואל תגרמי למחוק שם הגדול שנכתב בקדושה ובטהרה שביה ואומרים
לה כמה אנשים גדולים כיהודה שהי' מלך והודה שבא על כלתו ואמנון
שהי' בן מלך ובא על אחותו כי ילדה תקף עליהם לפלונית שרה גדולה
בת שרים גדולים ותקפה ילדה ונבעלה והודית לפניכו וברכנוה ונתגרשה
מבעלה ונשאת לאחר ועמדה עמו זמן וזמנים ואחרת לא הודית ונמחק
שם השם ואח"כ הודית והשקוה על כרחה כי אחר שנמחק השם אין
שומעין לה ונפלה ירכה קודם לאתה מכאן וכל זה כדי שתודה אם הודית
נותן לה גט ויוצאה בלא כתובה ואין ממיתין אותה על פיה וב' עדים
לא ראוה בטומאה ואם מחזקת ואומרת טהורה אני אז מביאין אותה
לשער המזרח של עזרה שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים ממזרח
שהוא הת"ת דחוי הטומאה מהשער ומשם בירית הכ"י וטהרתה שלא
יתתפו בה כחות הטומאה ומעלים אותה ממקום למקום כדי ליגעה
אולי תודה ואם מחזק' ואומרת טהורה אני מביאין אותה כנגד שער
המזרח מבחוץ ומעמידים אותה שם אם היתה מכוסה בלבנים מכסים
אותה בשחורים כי אין יואה דין מלבנים הרומזים ברחמים היתה מכוסה
בנאים מכסים אותה במכוערים וכל תכשיט שעליה מסירים אותו ממנה
ומפני שכתוב ונוסרו כל הנשים ולא תעשנה כזמתנה ע"כ כל הנשים
הנמצאים שם חייבות לראותה כדי לקחת מוסר ושלא לגרום מחיקת השם
וגם האנשים החפצים לראותה יבואו ויראוה והיא עומדת בפניהם בלא
מטפחת ובלא מלפפת על ראשה ובלא שום כבוד ואין מניחין שם שום
קרוב או שכן שלה שדעתה מתיישבת עליהם ואומר הכהן בלשון שהיא
מכרת אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך הנקי
ממי המרים המאררים האלה ואת כי שטית טומאה תחת אישך וכי
נטמאת ויתן איש את שכבתו בך ומבלעדי אישך ובאו המים המאררים
האלה במעייך לצבות בטן וגו' והיא עונה ואומרת אמן אמן בלשון שהיא

מכרת

מכרת ואומרים לה הבטן יצקה תחלה ואח"כ הירך שלא יצא שום לעז
על המים ואח"כ מביא מגילה של עור בהמה טהורה כי השם אינו נכתב
בעור בהמה טמאה כי מה לטמא עם הטהור וכותב השם ככתבו ור'
מאיר הוא דאמר שאינו כותב אמן אמן ואח"כ מביאים כלי חרש שלא
נעשה בו מלאכה לעולם והכוונה שצריך לחדשה ולתקנה לבעלה ונותן
לתוך הכלי חצי לוג מים מן הכיור אשר בו מים קדושים ובחצי לוג שהי'
במקדש היה מודדו כי איש ואשה שניהם נקראים לוג שלם מים קדושים
מים חיים אין שטן ואין פגע רע אך חצי לוג. אין מכבה הדין מלהעשות
ואז נכנס הכהן בהיכל ומקום היה שם אמה על אמה לימין הנכנס בו
וטבלא של שיש וטבעת קבוע בה ומגביה הטבלא ולוקח עפר מקרקע
המשכן ונותן על פני המים ויהא נראה במים שהעפר מורה מות והמים
מורים חיים ולוקח דבר מר כגון ראש או לענה וכיוצא באלו כענין שנאמר
מי המרים לחזור הרחמים לדין ואח"כ מוחק המגילה לתוכו לשמה ויזהר
שלא ישאר מן השם רושם היכר במגילה ואח"כ בא אליה כהן אחד
מכהני עזרה וקורע בגדיה עד שמגלה את לבה ומגלה שער ראשה וסותר
מחלפות ראשה ומביא חבל מצרי הוא חבל מכפרי האילן וקושרו למעלה
מדדיה שלא יפלו בגדים ותמלא ערומה מצד שנקרעו וחבל מצרי לומר
שע"י פעולותי' נעשה מצרי"ת חילוקי' מרצי"ת לכנ"י ואח"כ מביא עשרון
קמח שעורים המורה דין ויהי' הקמח משל בעל כענין קלף הגע שהוא
של בעל' ונותן הקמח בסל קטן הרומז בכנ"י שיורד דין הפחד הוא
הקמח שעורים בכנ"י שהוא קטן ונותנו על ידה ואח"כ לוקח הקמח מן
הסל למנחה ונותנו לכלי שרת ולא יצוק עליה שמן ולא יתן עלי' לבונה
כי הם דברים המורים רחמים שלא למתק הדין ונותן העשרון בידה
והמים המרים יהיו בכלי וביד הכהן הוא שנאמר וביד הכהן יהיו מי
המרים ואח"כ משקה אותה ואחר ששתתה לוקח כלי השרת שבו המנחה
ונותנו על ידה והכהן מניח ידו תחת ידה ויזהר שלא יהי' חציצה בין ידו
לידה פן יגרום קילוץ ביד הכהן ואין לחוש מיצר הרע כי הוא טרוד
וטרד בעניינים ומניפה במזרח כשאר כל התנופות מוליך ומביא מעל'
ומוריד כדי לעשות יחוד במנחתה ואחר שהניף מגיש המנחה לקרן
דרומית מערבית של מזבח להוריד שפע רחמי החסד אל המערבי היא
כנ"י שכן נעשה בכל המנחות של היחיד ואח"כ קומץ בקומצו והשאר נאכל
לכהנים ואם האשה טמאה מיד פניה מוריקות ועיניה בולטות והם אומרים
הוציאוה שלא תפרוש נדה ותטמא העזרת נשים ומוציאים אותה מעזרת
נשים ובטנה צבה וירכה נופלת ותמות ובאותה שעה ימות גם הנואף
שעל ידו השקוה ויצבה בטנו ויפול ירכו כמו זאת כי תועבת ה' גם שניהם
ואם הם טהורים יוצאים והולכים והיא מותרת לבעלה ובאין לה כל
הטובות שאמרו במסכת סוטה כי שם בן ד' פועל רחמנות ומרחם
ונעשה

ונעשה קרוב למעלה ולמטה ואין פירוד בדביקות ודע שהמגילה וכל ענייני סוטה נעשים ביום ולא בלילה שאם יעשה דינה בלילה ונמלאת עסורה לא תתברך כי ברכה שאשה כי אין ברכה בתוקף הלילה הוא הדין הנעשה בלילה ועל שם בן ד׳ בודק ומוליא כל אמן וכל שאור מהבית ע״כ מגלגל הבעל ואומר לאשה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר אמן ארוסה אמן נשואה וע״כ אומרת אמן אמן פעמיים ומוריד השפעה מחכמה עילאה לחכמה תתאה להיות ההסכמה בכולן. א״ל ר׳ מ״ש הכא מדוד דאמר אמן ואמן בו׳ וכאן בלא ו׳ או דוד לא קרא הפרשה בוי״ו קרא חסר ו׳ והוסיפו ועוד נהי כשוטה היה לריך אמן אמן ב׳ פעמים כי היה משביעה מאיש זה ומאיש אחר והוכרחה אלא דוד פעמיים למה. אל״ב בעבור שהאשה הזאת גרמה ונמחק שם בן ד׳ שהוא רומז בת״ת מדת יעקב ע״כ היא נשבעת בשם העולה ק״פ יהו״ד שהוא מלך בו׳ קלוות ועמו ז׳ והנה ההקף ז׳ בנים בני אם אחת אם הבנים שמחה שכן אמ״ן אמ״ן עולה יעק״ב ע״כ אין לריך בו׳ אבל דוד המלך ע״ה אמר אמן וקרב הבת שהיא בכ״י אם האב שהוא חכמה עילאה ואח״כ היה לריך לכלול גם הבן עמה ע״כ שב ואמר ואמן כי הוא הבן. אל״ב לא ראית שהאשה רואה קבורתה בארץ כשאומרים אמן ונרתעת ואינה מעקרת שכן אל״ף מ״ם נו״ן עולה ארץ הייגו דכתיב ארץ יראה ושקטה. וא״ל ב׳ ולא ראית שנמסרה ביד מלא״ך כי מלאך בגי׳ אמן. ואל״ב יהו״ד אדנ״י שכן אמן עולה בגי׳ יהו״ד אדנ״י :

סוד בתולה לכה״ג:

וגם אמר גבי כהן גדול והוא אשה בבתוליה יקח ונתעוררו ז״ל לומר שלא ישא כ״ג רק בתולה. אר״ל דע לך שר׳ מאיר האיר עיני הכהן דאר״מ אם היה אומר בתולה הייתי אומר אפי׳ מוכת בתולים במשמע ת״ל בתוליה ואם היה אומר בתולים הייתי אומר כדרכה אין שלא כדרכה לא ת״ל בבתוליה לומר נבעלה שלא כדרכה אסורה לכ״ג (ועיין ביבמות דף נ״ט ול״ע) וא״כ לדבריו לא קטנה שאין לה כל בתולים בקבוץ ורחמנא אמר אשה ולא קטנה ולא בוגרת שנחסרו חלק מבתוליה ולא מוכת עץ ולא שנבעלה שלא כדרכה אלא נערה א״כ לריך להפרה בבית אחד שלא ללאת משם עד שיותה נערה לקחת אותה כהן גדול ומה ר׳ מאיר גוזר גזירה רעה לכ״ג. אל״ב שים יד לפה ולמה תרבה בדברים כי אין בעולם כשרה כ״ג דהשוא בי דינא דהמיתו אשה בחזובא ונטלהו התלמידים ובשלוה ובדקו באיברים ומלאו רנ״ב איברים ובאו ואמרו לרבנן כמה איברים יש באדם אמר להן רמ״ח אמרו לו והא אנן מלאנו רנ״ב אמר להם באשה בדקתם ורכ״ג יש ומתוך דקותו ניתוח ומה ייכנסו היתרים ב׳ לירים וב׳ פתחים באותו מקום והחמישי הוא יותר מבפנים

ורא״ה

ורא"ה והבן בני דחמשה אברים הוסיף קב"ה באשה יותר מבאיש וידעת בני שאיש ואשה רומזים בד"ז פרצופים ועל שהאשה היא שער השומר כענין זה השער לה' עשה לה הקב"ה חמשה אברים הללו לשמרה כדי להיות הדבר דוגמא עליונה שהרוב לשער עומדים ארבעה מלאכים **מיכאל גבריאל אוריאל נוריאל** השומרים השער שלא יכנסו לה ד' קליפי ערלה הם ד' שרים חיצונים המטמאים שפע היורד לישראל ועליהם אמר דוד ע"ה כל גוים סבבוני בשם ה' כי אמילם והיה מכוון לסלקם והאבר החמישי הדק שנמות הוא השער עצמו וע"כ צריכה האשה לשמור עצמה עד בא בן זוגה ואם לא שמרה תכשא לישראל ולכהן הדיוט כי הם מזרע יעקב ותקע כף ירך יעקב אך הכ"ג הנאחז ממים גלולים טהורים ונקיים לבנים וזכים הם צריך לקדשה קדושין מעולים להיותם קדושים גדולים אוכלת תרומה גדולה שאין לה שיעור מתוך העלמה ע"כ צריכה להיות אטומה וסגורה מכל צד ופנה כדרכה ושלא כדרכה ואז הקליפות הללו להם וחסד עולם עם כה"י והשפעה טהור ונקי אין שטן ואין פגע רע ואין הדין כן רק כשמקדשה והוא כ"ג אבל אם קדשה בהיותו הדיוט והיתה פתוחה מצד ען או מצד בגרות עתה אפי' שנעשה כ"ג מותר לו לכונסה וה"ה כל המותר לו בהיותו הדיוט מותר גם עתה כי הקידושין כבר עבר וע"כ אמר קרא יקח המורה קדושין ומעשה ביהושע בן גמלא שקידש מרת' בת בייתוס ומינו המלך להיות כ"ג וכנסה אבל שומרת יבם לכהן הדיוט ונתמנה להיות כ"ג אע"פ שעשה בה מאמר לא יכנוס והכוונה דדין חזרה וגלגול אינו בכ"ג שמטה כלפי חסד לעולם ולא דמי לכהן הדיוט שאירס את האלמנה ונתמנה להיות כ"ג דכונס כי לשם אין דין חזרה וגלגול כמו ביבמה כי אין האזהרה בביאה אלא בקידושין שאם קדשה בהיתר מותרת לו ואם באיסור אסורה לו דלא אמר קרא בבתוליה יבא אלא יקח דהיינו קידושין וזהו שאחז"ל כ"ג שמת אחיו חולץ ואינו מייבם:

סוד טומאת כהן הדיוט לשארו ולקרובין

וגם אמר כהן הדיוט מטמא לקרוביו שנאמר כי אם לשארו הקרוב לאביו ולאמו ולאחיו ולאחותו הבתולה הקרובה אליו לה יטמא ואחז"ל מצוה כ"מ שאם לא רצה ליטמא מטמאין אותו בע"כ ואפי' בע"פ ולא רצה לטמא ומכו אחיו הכהנים וטמאוהו דר' עקיבא למד במתיבתא דרקיע ושם למד לה יטמא מצוה וע"כ ים לשמוע דבריו אע"פ שר' ישמעאל פליג עליו ואז"ל באיזה קרוב מטמא באשתו שנאמר כ"א לשארו ואין שארו אלא אשתו שנאמר שאר אביך הוא הקרובה ולא ארוסתו אליו ולא גרושתו לבנו ולבתו יכול לבניו הנפלים ת"ל אמו ואביו מה אמו ואביו בני קיימא אף בנו ובתו בני קיימים יצא הנפלים לאחיו ולאחותו יכול אחיו ואחותו מהאם ת"ל

ת"ל בנו ובתו מה בנו ובתו שהוא יורשה יצא אחיו ואחותו מן האם שאינו יורשה כמלאת אומר בגרושתו בארוסתו בנפלי' באחיו ואחותו מן האם אינו מטמא אל"ר ואימא איפכא כ"א לשארו זו אשתו מן הנשואין הקרובה לרבות אחותו הארוסה ה"נ הקרובה לרבות הארוסה אליו לרבות ארוסתו שגרשה וחזר וארסה ה"ד הואיל וגרשה פעם אחת כרחוקה דיינינן לה אפי' ארסה עד שישאנה ת"ל אליו שמטמא לה מה תאמר ראויה לו בעינן והיא גרשה ואינה ראויה הדין עמך אלא אליו מה אילטרך לארוסה קטנה שאין לה אב דהייתי אומר הואיל ויכולה למאן אינה אשתו קמ"ל אליו שמטמא לה בנו ובתו אפי' נפלים מה תאמר אביו ואמו מה אילטריכו שתי תשובות בדבר חדא ליתן מלות עשה לכל א' וא' ועוד אם לא יכתוב אלא אביו הייתי אומר בן ספק כגון אשה שנתאלמנה ולא שהתה ג' חדשים ונשאת וילדה לשבעה חדשים אותו הבן הוא ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון ומספק יטמא לשניהם ת"ל אמו מה אמו ודאית אף אביו ודאי ואם כתב לאמו לבדו הייתי אומר אמו שהיא ודאית מטמא לה אבל אביו שאינו ודאי אפי' כל העולם אומרים שהוא אביו אינו מטמא לו מאחר שאין עדות ברור בדבר ושמא תאמר מאחר הוא והוי זה הכא ספק ולא יטמא ת"ל אביו ומטמא שלא הוחזקו בנות ישראל זונות אחיו ואחותו אפי' מן האם מטמא מה תאמר בנו ובתו מה אילטריכו שלא תאמר בנו ובתו הגדולים ולא נפלים ת"ל בנו ובתו אפי' נפלים במשמע ולא אילטרכו להקים א"כ אשתו ארוסתו גדולה קטנה בנו ובתו הנפלים אחיו ואחותו מהאם מטמא להם ותו האמר קרא ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא ופליגי ר' מאיר ור' יהודה עם ר' יוסי ור' שמעון ר' יודא ור' מאיר אמרי הבתולה פרט לאנוסה ומפותה שאינו מטמא לה יכול שאני מוציא אף מוכת עץ ת"ל אשר לא היתה לאיש מי שהווייתה ע"י איש יצאתה מוכת עץ שאין הווייתה ע"י איש הקרובה לרבות הארוסה אליו לרבות הבוגרת ר' יוסי ור' שמעון אומרים הבתולה פרט לאנוסה ומפותה ומוכת עץ אשר לא היתה פרט לארוסה שהיתה לאיש הקרובה לרבות הארוסה שנתגרשה אליו לרבות הבוג' א"ל רבו שים דעתך לדבריהם ותתמה עליהם כי לר' מאיר ולר' יהודה איפכא מסתברא כי מדכתיב אשר לא היתה לאיש שומע אני הווית ארוסין דומיא דויצאה והיתה שהוא הווית אירוסין ותפשוט ארוסה אינו מטמא כ"ש אנוסה ומפותה שהיא בעולה מאיש הבתולה פרט למוכת עץ שאינה בתולה הקרובה לרבות ארוסה קטנה שיכולה למאן אליו לרבות בוגרת א"כ מוכת עץ מטמא לה וארוסה גדולה אינו מטמא לה וקשיא לר"מ ור"י ולר' יוסי ור' שמעון נמי אימא הבתולה פרט לאנוסה ומפותה ומוכת עץ ובוגרת אשר לא היתה לאיש פרט לארוסה הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה אליו לרבות הארוסה קטנה שיכולה למאן וא"כ יקשה לר' יוסי ור"ש

ור"ש בוגרת שאינו מטמא לה. א"ל ב' ר"מ ור"י אומרים מטמא לאחותו ארוסה ורבי יוסי ור"ש אומרים אין מטמא לה ולדקו דבריהם דהלכה כר"ש ור"י והנושה ומפותה אינו מטמא לה לדעת ר"י ור' שמעון ובוגרת מטמא לה לדברי הכל ולדקו דבריהם גם במוכת עץ והם אמת ודבריהם אמת. ושמע בני הענין כהן הידוע בטומאה זו מה ענינו. דע בני שהכהן עובד עבודה הקרבנות וע"י העבודה מקרב הבנים באמה הם ז' בני בינה. וכאשר יפסק כח והשפע מהכ"י אחות לנו קטנה ושדיים אין לה אף כי היא גדולה אחותי רעייתי אז היא קרובה לכהן וממהר להוציא הטומאה והדין מהם כי בהסתלק המת מן העין נפסק הדין. ואם היא ארוסה ומוכת עץ שהכוס מן השמים יבא בעלה ויעסוק בה להוציאה מן העין כדי להסתלק הדין מהם ע"י בעלה שהוא העץ ויורשו ה' עץ ואין לו לכהן עסק ונגיעה בה אך אם היא בוגרות כדרכה דבוקה היא באחיה הכהן ועוסק בה ואז הכהן מטהר הדין מהם וכן אביו ואמו אם מתו עוסק בהם כי ממנו הטהרה למעלה וממנו הפסקת הדין ע"כ צריך הזיי שלישי ושביעי כדי לחזור בטהרתו ולכפר הטומא' מאב ואם ואם הוד וכלה אשר הם החיים והמיתה ואלו כפלים ולכלל בן ובת לא באו ואויר העולם לא ראו אין הדין קשה שילטרך הכהן לבערו ואחיו ואחותו מן האם בחייהם ובמותם דין ודין הם ומה יש לו לכהן לעשות כי בדין נתחברו אליו ע"כ הכהן שמקדים וממהר לקבור קרוביו תבא עליו ברכה שעל ידי זה מתברכי' הכ"י מהכהן עליון ואע"פ שנאמר זה (טמא) מזין עליו בג' שהן הברכה מהכהן אל האב השלישי תחילה הוא הת"ת ואח"כ מזין אותו בז' היא הכ"י והנה נטהר הכהן כי הזאה שלישי ושביעי דוגמא עליונה וביאורה שלם וארוך בסדר ביאור התורה בעז"ה:

סוד בהמות טהורות וטמאות:

וגם אמר והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ונתעוררו רז"ל שיש לו לאדם לדעת סימני בהמה וחיה כדי להבדל בין הטמאה ובין הטהורה וכבר פירש הקב"ה המותרים באכילה והם שור שה כשבים ושה עזים ובחיה איל וצבי ויחמור אקו ודישון ותאו וזמר כל אלו נתן בהם סימנים למי שאינו מכירם והוא מפרסת פרסה ומעלת גרה והזכיר חזיר אע"פ שמפרסת פרסה ואת הגמל אע"פ שמעלה גרה א"ל ר' מה ראה קב"ה וברא בריה ועירב בה טומאה וטהרה ומה לטמא עם הטהור או כולו יהא טמא או כולו יהא טהור ותו מפני מה זכו חזיר וגמל לחלק טהרה ותו אל יזכירם כלל ואני אומר מדאיצטריך להתיר בב' סימנים שמע מינה בחד אסור דאי תימא בחד מותר א"כ ישמיענו בחד כשר וכ"ש בתרתי ותו תימה דמאי שאמר קב"ה הכל אמת ויליב אבל מה שאמרז"ל טהורה שילדה כמין בהמה טמאה מותר באכילה וטמאה שילדה בהמה טהורה אסורה באכילה שהיוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור

טהור

טהור ואמאי ניזיל בתר דידיה וכיון דאית לי' סימן טהרה אע"פ שבא מהטמאה יהי' טהור וכן הבא מהטהור אם יש לו סימני טומאה יהי' טמא מאי אית לך למימר מדכתב רחמנא אך את זה לא תאכלו ממעלה הגרה וממפריסי הפרסה אבל יש לך שהוא מעלה גרה ומפריס פרס' ואי אתה אוכל ואיזה זה טהור הבא מהטמא. אדרבא אימא איפכא אך את זה לא תאכלו כל הבא ממעלת הגרה וממפריסי הפרסה ואיזה זה טמא הבא מן הטהור מה יש לך לומר הא כתיב הוא הוא טמא ואין טמא הנולד מהטהור טמא אדרבא אימא הוא טמא ואין טהור הנולד מהטמאה טמא ור' שמעון אומר גמל גמל ב' פעמים א' גמל הנולד מהגמל וא' גמל הנולד מהפרה א"כ שפיר קאמר דהכל אסור אלא רבנן דאמרי טמא הבא מהטהור טהור הלא כתוב בפירוש גמל גמל הכל אסור מה אית להו למימר חד גמל לגופי' וחד גמל לאסור חלבו משום דאית להו סמך לומר הואיל ובהמה טהורה אידוש הוא היות חלבה מותר דאמר מר דם נעכר ונעשה חלב וכיון דאידוש הוא גם בהמה טמאה לישתרי ת"ל גמל גמל לאסור עצמו ולאסור חלבו שומו שמים על זאת גם חלב בהמה טהורה נוכל לומר דאסור והם כמה סומכים על הבל וריק דהכי הוא דינא דחלב בהמה טהורה אסור באכילה מה יש לך לומר מדאסר בשר בחלב משמע הא חלב לחודי' שרי אדרבא מדאס' בשר בחלב בהנאה משמע הא חלב לחודי' אסור באכילה ומותר בהנאה ואלא מדגלי רחמנא גבי פסולי המוקדשים תזבח ולא גיזה בשר ולא חלב הא דחולין שרי אדרבא אימא דקדשים אסור אף בהנאה וחולין באכילה אסור בהנאה מותר אלא מדכתב רחמנא ודי חלב עזים ללחמך אימא לסחורה ולא באכילה אלא מדכתיב ועשרת חריצי חלב האלה תביא אימא ה"ה לסחורה וכ"ת אין דרכה של מלחמה לסחורה אדרבא עיקר הסחורה במלחמה הוא וכ"ת מדכתיב ארץ זבת חלב ודבש ואי לא דשרי לא משתבח לי' אימא הכי חזי לסחורה וע"כ משתבח לי' אבל באכילה לא וכ"ת מקיש חלב לדבש מה דבש מותר באכילה אף חלב מותר באכילה אדרבא תיקוש דבש לחלב מה חלב אסור באכילה דהוי דבר הבא מן החי אף דבש אסור באכילה וכ"ת דבש תמרים הוא אומר אני דבש דבורים הוא אדרבא אימא אית רבוי ואית מיעוט מה מיעוט כל דבש אסור ומאי רבה ריבה כל דאתי ומשריץ מדג טמא ואתא לומר להו דפירשא בעלמא הוא מי לא תנן חלי דיחמורתא מותרת דפרשא בעלמא הוא (בכורות דף ז') כי הוא זרע איל שהולך בתר האיילתא ולא מזדקק' לי' מפני שרחמה צר (ואזיל בתר חמורתא) ונקפה הזרע מחוץ ונעשה כמו מבושיים (פי' ביצים של זכר) וסברי רבנן לומר ביצים נינהו ואסור ואמר להו רב ספרא זרע דאייל הוא ושרי והואיל ואלו דיחמורתא שרי דפירשא בעלמא הוא ה"נ לא שנא דמה דדג טמא משריץ פרשא בעלמא הוא ורבי זבת חלב ודבש מנא לך דקאי אשניהם להקיש אימא זבת אחלב קאי דא"כ דאתרווייהו קאי ישמיענו

דבש

דבש ויכתוב זבת דבש חלב ולא נאמר שהוא דבש תמרים וחלב שהוא פשיטא דהוא זב אלא מדכתב זבת חלב ודבש שמע מיניה דפלגינן לדיבורי׳ ואמרינן זבת חלב לרבוי שבחה ודבש לא קאי אזבת וא״כ אין לך כח להקים חלב עם דבש להתיר אלא תקים דבש עם חלב לאסור ויהא דבש וחלב הכל אסור באכילה ושבחה לענין המותר בהנאה וכ״ת מה ראית לרבות שרץ דג ולהוציא שרץ דבורים מסתברא דהאי פרשה בעלמא הוא והאי מגוף הדבורים דמיין וא״ת איפכ׳ תראה כתוב לראייה ומכין וכ״ת מהכא נפקא דכתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב אדרבה הסורה נראה ממשמעותו ותו מי איכא מידי דקב״ה לא כתב בה היתר ודברי קבלה כתבו כ״ש דבש וחלב דברים הבאים מהחי הם והחזור׳ אסרת׳ ואפי׳ א״ל שחכמים אמת ודבריהם אמת א״כ גמל גמל חד לעצמו וחד לחלבו א״כ שפן שפן ארנבת ארנבת חזיר חזיר למאי אתי על כל אלה לבי נבוך דהאסורים מותרים נראים והמותרים אסורים נראים. אל״ב שמע והקשב דברי חכמים עד היכן מגיעי׳ דקב״ה התיר ג׳ מיני בהמה וז׳ מיני חיה והנה בין הכל עשר ואלו שנאצלו ממקום קדוש ועסור פרדס והקף הם פני אדם פני מלאכים ואינם נראין אלא שיש גם עולם חילוני ונק׳ עולם ערל ויש עולם אחר ונק׳ קליפי ערלה ודע שעל עשרה מיני בהמה טהורה כנגדן ירדו עשרה אחי יוסף ובני עשו הם כנגדם בהמה טמאה אלא הסמוכים להקף יש להם סימן אחד של עשרה אשר שם בהם נמלאו עוברי עבירות חמורות והרחוקים אין להם סימן טהרה כלל והנאחזים מישמעאל הם יותר קרובים אך בני עשו רחוקים וקשים מאוד וע״כ התירו ברכיבת הסוס והחמור אע״פ שאין בהם סימן טהרה כלל כי גבוהים אנחנו מהם ודע בני שהנאצלים מהקף הם מפריסי פרסה הוא מורה על ענין האצילות שהאור הבא עליהם מהבריכה העליונה הלא בא דרך צינורות ומעלה גרה הוא מורה שאותו האור והברכה מחלקין אותו לכחות החיצונים הם ע׳ שרים איש כפי חלק אומתו לרב תרבה ולמעט תמעיט כי צדיק חונן ונותן הכל ע״י כנ״י כי השמטה הוא פחד יצחק וכתיב אף חובב עמים ע״כ הנאצל מן המקום הטהור צריך להיות לו ב׳ סימנים הללו וע״כ מלאכים התולים וכח השם בהם כענין לבלתי הפכי את העיר נמלאים בחיות הללו וישראל הקדושים אשר חטאו בהם ע״י שעברו במלותיו נמלאים ממיני בהמות הללו וע״כ אלו נקרבים לגבי המזבח וכן בעו׳ ד׳ מיתות ומקבלים כולם סקילה חנק הריגה שריפה ואין דין מיתות בחיות אלא שיש מישראל נדחים אף בבהמות טמאות כי יתום עונותיהם החמורות והגדולות האמת שבים במקומם ובמחילתם ושבתם איש אל אחוזתו והאמת בני ההולך בדברים שנאצלו מצד הימין הם שיש להם אחי סימן של טהרה יש להם חזרה מיד וע״כ נקרא חזיר ומלמד לעצמו ולחבריו אבל ההולך בדברים שנאצלו מצד שמאל הם הדברים שאין להם סימן טהרה כלל עדיין יוספו

לעב

לצער על צערם וא"כ מוכרח הוא להזכיר את כולם ואלו האומות הולכים במינם ואקוץ ובאמת בני בהמה טמאה אינה מתעברת מטהורה ולא טהורה מטמאה וטמא הבא מטהור הוא חוטא שחטא על נפשו והעביר ה' עונו ויצא מבין טהורים וע"כ טהור כי לא נגע בו שום טומאה. וטהור הבא מטמאה הוא ישראל אשר חטאתו רבה וה' לא העביר עונו ויצא מבין שני טמאים כולו זרע טמא בלתי טהור. וראה בני שהיוצא מטמאה יוצא בסימן טהור להעיד עליו ומה נעשה וכן היוצא מהטהור. וזכור בני תינוק יונק משדי אמו כמאמרם ז"ל ואין יניקה אלא חלב היורד מהשדיים וע"כ מותר באכילה ודוקא חלב בהמה הנאכלת ולא חלב בהמה שאינה נאכלת כגון טריפה ולא תימא טריפות איברים אלא אפי' טריפות סירכא ואין לסמוך בחוץ לארץ דרובם כשרים הינהו כי רבו החוטאים ורבים המכים ע' טריפות ע' שרים רק בא"י בזמן מלכות ישראל שהכל על האדם ועל הבהמה לבל יכם חרב ושמה. והדבש שנשתבחה בו א"י הוא דבש תמרים דוגמא דחלב דיורד מהווי"ן הנק' שדיים גם הק' תמרים דלולב ותמרים הכל באילן (נראה של"ל דחלב ותמרים הכל באילן) אחד אבל דבש דבורים הוא דבש פח"ד והותר באכילה דאין מתיקות בפחד יצחק אלא מעלמא דאתי ע"כ בני הדבורה עוקצה מרה כלענה ודבשה מעלמא אתי לה ואין כן במה שמשריץ הדג טמא דהכל מהגוף הטמא וטמא טמא יקרא וי לכם עמי הארצות שאינכם מכירים מקומכם לאחוז אתכם חיל כיולד' לחזור בתשובה להקבל שבים:

סימני עופות טהורות וטמאות:

וגם אמר להבדיל בין העוף הטמא לטהור ולא פירש לנו קב"ה סימנים כבהמה רק מנה הטמאים והם כ"ד והשאר כולם טהורים אלא שצריכין אנחנו לדעת בין טמא לטהור ואז"ל דסימן בטמאים דורס ואוכל ולא תימא דוקא שאוכל חי ואינו מתינו למות אלא אפי' דורס אחר אחר מיתה דורס הוא ואין לו אצבע יתירה וקרקבנו אינו נקלף ואין לו זפק אם ראית בני העופות הטהורים על שנאצלו ממקום הטהור אשר שם שלום ואמת אינם טורפים ולא דורסים באכזריות ויש להם אצבע יתירה המורה מקום אצילותם ויש ב' עופות הנקראים תורים ובני יונה לצדיקים גדולים פנו עורף והלכו שם והם לבדם נקרבים ומולקים אותם מהעורף כי פנו עורף וכל שאר עופות כולם נשחטים שאימת היודע לרחם ומכסים דמם מפני מעלת השוכנים וכן הבהמות הטהורות שלום ביניהם זולת השור הנוגח שם רשעים יתהלכון וכן הבהמות הטמאות יש מהם שממיתים מבלי רחמנות כן בחיות ובעופות ובכל דגי הים הטהורים רחמנים והטמאים אכזרים עד שהדבר מגיע עד למלאכי עליון והנה ויאבק איש עמו אצילות חיצונית עשה פרצה ביעקב ותקע כף ירך יעקב:

דיני וסוד חגבים ודגים טהורות וטמאות:

וגם אמר יש מיני חגבים מותרים באכילה. ודע בני כל שבאסיפה בעלמא סגי להו אין שם אדם ואע״פ שבחיות ועופות בקצתם כמלאים בני אדם דע שהם צדיקים גמורים בלאחם משם כי מטע הזדקקות (הזדככות) היו צריכי והרי הם כמלאכי עליון והדברים הנתרים באסיפה אין שם אדם א׳ משם שצריכין שחיטה הוא צורך השמטה כי הכל כפי הפעולות מזדככים:

וגם אמר שיש מיני דגים עסורים ונתן בהם סימן כל אשר יש לו סנפיר וקשקשת הנפיר הוא שטע ופורח במים בהם וקשקשת הוא כמו מטבע עגול זה על גב זה דבוק בכל בשרו ואין לך דג שיש לו קשקשת ואין לו סנפיר אלא יש דג שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת ודע כי הקשקשת הם שומרים את הבשר כעין חומה והנפיריו שם שם כנפים לאחד:

סוד טהרות וטמאות:

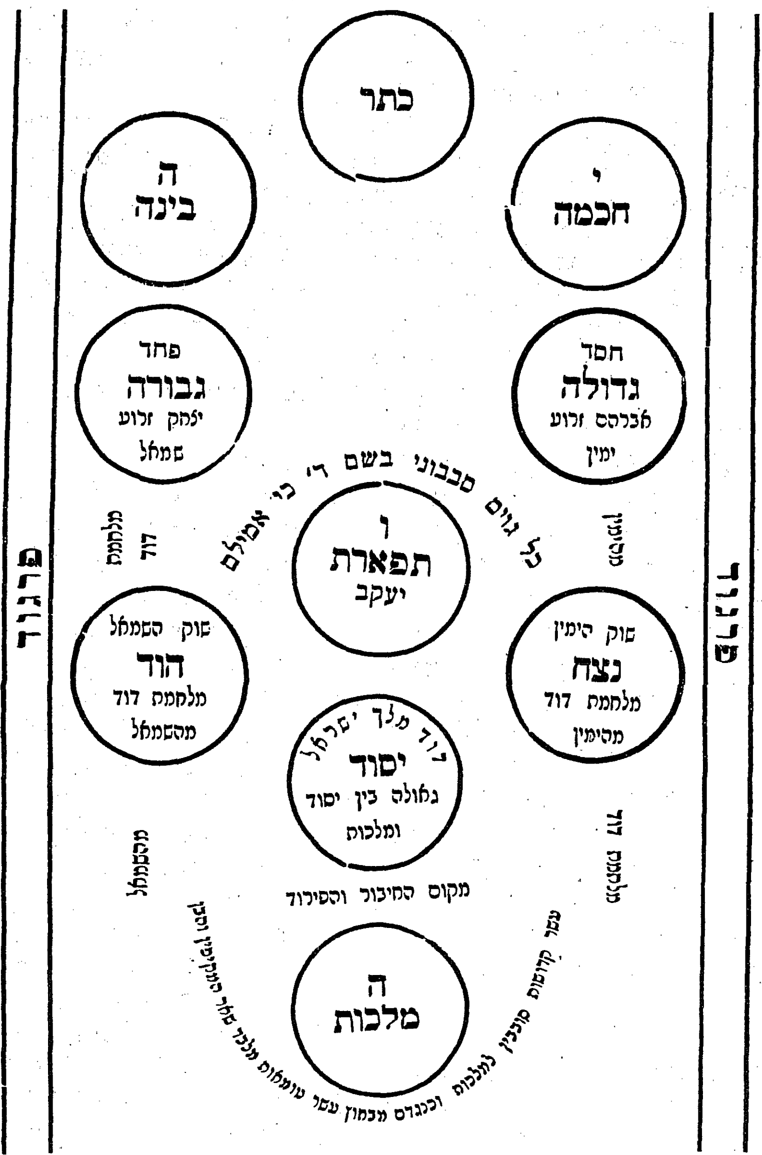
ועתה בני אראה לך סדר הטהרות והטומאות הקרובים והרחוקים ואחר הראותך זה אעשה לך תמונה אחת לדעת ולהבין סדר כל אחד ואחד איש על מחנהו ואיש על דגלו כענין וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה ובתוך התמונה תראה ותבין כמה ניזוקים אוכלי בהמה וחיה ועוף הטמאים דע לך בני הקב״ה הוא הבינ״ה תקן סדרי המרכבות גדולה וגבורה הם אברהם יצחק ותפארת גאון יעקב באמצע הוא הנק׳ היכל וראה אברהם הוא החסד עומד חומה מוקפת סביב ההיכל מצד ימין ויצחק הוא הפחד סמוך לאברהם מצד השמאל וישמעאל שורה אחרת והוא הנק׳ בן שפחה בן הגר המצרית וממנו נאחזים י״ב שרים והם חוץ מן החומה אלא שבני קטורה הנק׳ בני הפלגשים הם הולכה מכולם וישלחם אברהם ושרם הוא מצרים הנק׳ שנית כ״א ומצרים הוא שרו של ישמעאל נאחז מאברהם והנה מצד אברהם נאחזים י״ב שרים ואחר השרים הללו מבחוץ יש כחות אחרות והם סמוכות לי״ב שרים וגם אלו מצד אברהם שהם בני קטורה שצריכי הקטרה להבריחם מן המרכבה הוא שנאמר ישימו קטורה באפיך וכליל על מזבח׳ ומיד ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם והולכים וחונים בלילות כי הוכרחו להשתלח ושמות הטומאה נתן להם כי לא היו בני הגבירה וראוים לזוהמא ולטומאה כי הוא מקום אחיזתם וזהו וישלחם. ומצד השמאל אשר שם יצחק י״ב שרים הנאחזי׳ מעשו ועשו מיצחק ושרים הוא סמא״ל וישראל הוא הנאחז מת״ת אחיזת יעקב אשר בו נאמר ולתתך עליון על כל גויי הארץ וכתיב ירכיבהו על במהי ארץ ר״ל ירכוב את יעקב למעלה מאברהם ויצחק שבהם אחיזת הע׳ שרים וזה יאמר לשר שלנו למלכות בית דוד קום בתולת ישראל ראה אתה והבן הקרובים להיכל שהוא הת״ת הם מזוקקים ועסורים והרחוקים מההיכל הקודם הם בעלי זוהמא והרחוקים

והרחוקים יותר מרבים עליהם יותר טומאה ווהמא כי כפי הריחוק כן רבוי הזוהמא ודע כי סביב הע' כתרים שהם על ע' שרים יש כמה קליפות וכן כנגד נלא הוד יסוד יש מחנות כדוגמת השרים והקליפות העליונות שהם נגד הזרועות וכולם נקראים מחנות אלא שיש מהם מחנות טהרה והם מחנות שבתוך החומה ויש מחנות של טומאה הם מחנות שהם חוץ מן החומה וכלל זה נקוט בידך דע"ש שאין בו טומאה וטהרה אלא דוקא מן ההיכל ולפנים כ"ש טהור לעולם ואין לך דבר הנק' טהור שאינו נק' לפעמים טמא חוץ מן האילן שהוא טמא לעולם והו ויבדל אלהים בין האור ובין החושך והו עשר קדושות בא"י זו לפנים מזו ודע שכל הטהר' והטומאות יש להם למעלה במרכבות מקום אחיזה ותולדה ומקור וקיום כל אחת במקומה ושיעורה למה"ד למים המתוקים והמלוחים שיש להם מקור ממה שנמשכין ואע"פ שיש מקור אחר פנימי שהם מים מתוקים דע לך שע"י המערכות שהמים נובעים בהם משתנה טעמא מהם מתוקים מהם מלוחים מהם מרים מהם עכלים מהם רעים מהם זדונים ובדרך זה כל מיני שקלים ורמשים ומיני בהמות וחיות טהורים וטמאים בעולם הגשמי כולם יש להם מקום אחיזה למעלה דע כי השרים ומערכת האראות וכן מין ומין הטהורים והטמאים בעולם הגשמי כל אחד מושך ממקומו למעלה ובעבור שראוי להיות הטהורים בפנים והטמאים בחוץ לוה הקב"ה לטהורים שהם ישראל שלא יאכלו את הטמאים לטמאות נפשם ולא שקלים ורמשים שקץ הם ואקוץ בם. כי ישראל הטהורים הם חלקו של קב"ה והם השוכנים בהיכל הפנימי ואם יאכלו הדברים הטמאים ההיכל וגופן טמא ומשוקץ באותן הדברים והם ראוים לגלות ושילוח וגרושין כי אינם ראויים לשכון בהיכל הפנימי כמו שלא הי' אדה"ר ראוי ונתגרש מג"ע וע"כ לישראל ראוי להם להתרחק לגמרי מכל הדברים הטמאים הוא שנאמר והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וכו' וכתיב לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף בו' כי אני ה' אלהיכם והוא מאמר השר שלנו היא כב"י וה"ק כמו שאני טהור ושכינתי בהיכל פנימי כן אתם חלקי וגורלי ראוי לכ' להבדיל מן הדברים הטמאים כדי שלא תטמאו אותי והו אני ה' נאמן ליפרע ודע שכל הכחות השוכנים סביב היסוד הוא היכל הקודש הפנימי בין אותם הכחות הפנימים בין אותם הכחות החיצונים אלא שהם קרובים להיכל או אותם שהם רחוקים יותר כולם יש להם השגה כל אחד כפי הראוי לו להשיג ולראות גדולת הש"י ויופיו ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה ונועם היכלו אלא שאינם נכנסים לפנים ואין לשום אחד מהם רשות לצאת חוץ לגבולו אלא כל א' עומד במקומו ורואה ומשיג הדברים הפנימיים מאחורי המחיצה הסמוכה לו שהיא נק' מסך ופרגוד והיא המעכבת מליכנס בפנים וכל כחות הטומאה שומעים ויודעים כל אחד במקומו הראוי לו ועומד במחיצתו ואין לא' מהם רשות ליכנס לפנים

לשמוע

לשמוע ולצאת חוץ ממחיצתו וכ"א יש לו מחיצה לעצמו ושמחיצה הסיא נק' פרגוד וזהו שאומרים בכ"מ שמעתי מאחורי הפרגוד וצאמת בני כל כחות החיצונים כולם רואים אפי' היכלות הפנימים והמעדנים והתענוגים והכתרים וכחלי אפרסמון ושמן ושמחה ומתאוים להכנס ולהדבק בהיכלי עונג הפנימים כי כל מיני שמחות ותענוגים וכל מעדנים ומיני כבוד כולם הם בפנים ובחוץ אין נמצאת רק עצמות וקליפות ואינם רשאים להתענג בפנים כי המחיצות מעכבים זה משעול הכרמים ודע כי כל כך מתאוים הכחות החיצונים להדבק בפנים שאין להם השקט ומנוחה אפי' רגע א' בלא תאות הדבוק ודע כי חלק ישראל לבדו יש לו כח ורשות להכנס לפנים ולצאת לחוץ וישראל הוא חלק שם והוא מטיל מכל הדברי' העליונים והתחתונים ונתן לו הש"י רשות לבוא להיכל הקודש ולצאת אלא שצוה לשמור עצמו לבל יכנים טמאים בפנים ואל יוציא טהורים לחוץ על ידי ביאות האסורות ומאכלות האסורות וכל שאר דברים המוציאים הטהרות ממחיצתן הוא שנאמר קדושים תהיו כי קדוש אני וכתיב לא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף והוא שצוה את אדה"ר לעבוד ולשמור את הגן האלהים שנאמר לעבדה ולשמרה ראה והבן כמה יפה כחו של אדם בקיום מצותיו וכמה הורע כוחו בעברו עבירה ואפי' כחוט השערה ולפי שישראל הם רגל ממרכבות עליונות ע"כ יש בו כח לצאת ולבא וצאמת בני כל כחות החיצונות הטמאות השוכנות בחוץ ורואים ומציגים מבחוץ מעלת היכל הפנימי ומעדניו ותענוגיו וכבודו ותפארתו ואינם יכולין להכנס לשם בשום צד ואופן אלא ישראל לבד ר"ל שר של ישראל ע"כ משתוקקין ונכספי' לידבק ואינם יכולים גם בישראל שהם אומה קדושה רק בעשות עבירה מעין אותו הדבר שהם רוצים והם מסתכלין תמיד להכשיל את ישראל לעבור עבירה כדי שימצאו מקום להדבק בהם וכשישראל עובר עבירה אז הם נדבקים בו ונכנסו עמו להיכל הקודש נמצא שכולם נכנסים בהיכל וכל זה בעבור שאינם יכולים להכנס אלא ע"י ישראל זה שאמר ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע נמצא כל הטהרות והטומאות דביקות בישראל וישראל מתקן עולם או מחריב עולם ותבין מדרך אדה"ר שהניחו הקב"ה בג"ע וציוהו שלא יוציא טהורים לחוץ ולא יכנים טמאים בפנים ולא יערב טמאים עם הטהורים לא במעשה ולא בדיבור ולא במחשבה לא במאכל ולא במשתה ונתגלגל הענין וטימא היכל הפנימי והכה עם שהיה מתחלה מכלל טוב ובכלל ברכה נתחלל ונדבק בו הקללה ע"י המשתה יין הנק' חמת תנינים יינם וטמא עליונים והתחתונים ודע כי לצד צפון למטה יש מדה אחת ונק' מלכות הרשעה ושמלכות ישראל שהוא הכ"י הנק' מב"ד יושב על כסא ואז מלכות הרשעה נקראת שפחה כנגדה ואם ח"ו יחטאו ישראל והפרידו אלוף אז תחת ארבע לא תוכל שאת והם ד' מלכיות ונקראים רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה סביב לכן הזהיר להם את ישראל לקיים מצות ושלא לעבור עבירות להזיז מב"ד ממקומה ח"ו ולהעלו' מלכות הרשעה ח"ו וזו להבדיל בין הטמא ובין הטהור :

ראה והבן בתמונה זו איך מטהרין ישראל ההיכל ע״י פעולותיהם אם לטוב אם לרע.

ל״ה שרים של האומות ואחיזתם מלך ישמעאל מלך אברהם ומתאחז׳ מסוד מילת ישמעאל בברית אברהם ומחנותיהם למטה

ל״ה מחנות של האומות נלחמים עם שרו ויסוד ומקטרגים על ישראל ואלו נקראים ערלות גוים וחולות

ל״ה שרים של אומות אחיזתם מלך עשו ומלך יצחק ומחנותיהם למטה.

ל״ה מחנות של האומות נלחמים עם הוד ויסוד ומקטרגים על ישראל וכאן הוא מקום עמלק וזהו זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך שעולים ממל׳ ליסוד מדרך המערב שהם אורבים ונקראים ערלות גוים וחולות

סוד מי מותר באכילת בשר :

ואפילו הבהמות הטהורים ועוף הטהור לא התירה התורה אותם לכל אדם חלילה חלילה רק למי שמלכותו בכל משלה ואם נמשל כבהמות נדמה נאסרו לו הוא שכתוב ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וכל דגי הים בידכם נתנו ואין על אלא מלך שנא' נאום הגבר הוקם ע"ל כי אין דבר של בריה שאין מלך עליו בספי' ובבהמות ובחיות ובעופות ובדגים ובנחשים וכיוצא באלו ואמר הכתוב כאשר תלך אצל מלך החיות או העופות וישלם עמך ולא אירע לך מלך שירא מלך או נמסרו כל אשר תחתיו בידך לטהרו ולקרבו ע"י שחיטתך ואכילתך ומנא לן דעל מלך הוא שנא' ותתפלל חנה על ה' שהוא כתר מלך עליון מלך על כולם והדגים בעבור שמלכם נעלם ולא יבא לידי ברירה כדניאל באריות ע"כ לא אמר ע"ל והסוד הנעלם הוא יען שדגי' הים משמשה שעברה ובריות היבשה הם מלך זו השמטה העומדת בתוקפה ובגבורתם וע"כ יד כלם עליהם אבל כל בריאה דיבשה הנאכלים אינם כלים ונאכלים רק לצדיקים שאימתם מוטלת על כל הבהמות ועל כל העופות השמי' שהכוונה על מלכם כי הם שוכנים אנשים בינונים וצדיק צרי עליהם והנה צרי בגלעד כי בהיות הצדיק משים כוונתו עליו לטהר ולהוציאו מלעדו אז היה צרי ורפואה עליו לדבקה במדה הנק' גלעד ויעק' קרא לו גלעד ומי הוא הצדיק ההוא הוא שאלו טהור ונקי והכל יראים ממנו כדניאל בגוב אריות הוא שמכלה ואוכל הוא וכמוהו. אך אחרים לא יכלו בעלי חיים. ויאיר עיניכו בזיו אדה"ר כי בהיותו צורה קדושה דומה ליוצרו גם המלאכים היו משמשין לו כענין צולין לו בשר שהיו נמסרין בידו להעלותן במעלה כי אדם גדול מהם ומעלתו רבה ואחר שחטא הנה כבהמה נדמה הוא שנא' אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו כי אחר שהוא והבהמה א' שוים בפתרון למה יהרוג מין את מינו קול דמי אחיך צועקים אלי ושופך דמו שלא כדין יוסיף על חטאתו פשע. הנה הדברים ק"ו אם אדה"ר שהי' יציר ראשון והביט מסוף העולם עד סופו והראהו הקב"ה דור ודור ודורשיו דור ודור וחכמיו ודבר עם השם בעבור שחטא אף כי שב בתשובה הקב"ה המשילו כבהמה נדמה ואסר לו הבשר ק"ו מי שלא הי' לו כל מעלותיו של אדם ואדרבה הוא עז פנים חוטא בגזל וחמס מורד בשם בז' מצותיו תשובתו אינה תשובה ואם ישוב ויתחרט ויבעוט לא יום ולא יומים אלא בכל יום פעמים לא זו אף זו וא"ל זו כי שבע תועבות בלבו כי אין לו לכלות ולאכול כל אשר נשמה באפו ואפי' שזה צורתו אדם וזה צורתו בהמה מי יודע אם למחר יתחלפו הצורות ותהי' אתה בהמה או טומאה בצורה כי דנת שלא ברחמנות. וראה והבן בני שגם לצדיקים לא הותר

בבשר הזה רק בשמירה מעולה שאם נעלם מן העין ואפי' בשולחנו אין לאכול וראי' מהא דשאל התם ואלא רב היכא אכיל בישרא ומשיב אבע"א דלא מעלים עיניו מיני' א"נ בצורה ובחתיכה א"נ דמחית בי' סימנא וגם מטעם דרב הוה אזיל לבי רב חנן בר אבא חתניה חזא מברא דקא אתי לגבי' אמר מברא קא אתי לאפאי יומא טבא לגו אזיל קם אבבא אודיק בבזעא דדשא חזי חיותא דתלי דלא אעלים עיני' מיני' רמא קלא נפקו ואתו כ"ע לגבי' (אתי טבחא כמי לא עלים רב עינא מיני') א"ל איכו השתא היפיתו להו איסורא לבני ברתי אעפ"כ לא אכל רב מההוא בישרא משום דאעלים עין בא וראה שגם הצדיקים היה להם צער גדול לאכול בשר והכוונה כי כחות הטומאה מבקשים לחול בגוף הצדיק ע"י שאל בבשר כי בהפרד הנפש מהגוף כחות הטומאה חלים שם כי האדם והבהמה שוים ושיכן צריכין שמירה מכחות הטומאה הוא שאמר מה צריך שמירה ועל הבשר אמר דלמא אחלופי מחליף האמת ע"י צורה או חתימה או סימן אין לטמאים רשות לחול שם הוא שאמר ביעקב ויאסוף רגליו אל המטה שלא ישאר אבר מאיבריו בהפקר ויחול שם ונמצא הוסיף טומאה על ג"ה כן הבשר בלא סימן ובלא חתימה שליט בי' הטומאה דהוי כהפקר וע"כ אשמדאי הוה חתים באר מים שלו כי חשש מרוב הטומאה כי מה צורך לחתמו היותו מלך והנה בעלי המשנה והתורה ניתן להם הבשר לאכול בעבור שהם צלם ודמות אלהים ומבטלים כל גזירות אלהים יען שמלכותם בכל משלה וכן נח שהיה משמטה שעברה איש צדיק תמים וע"כ הותר לו ודור המדבר היו ביניהם חטאי העגל נאסר להם בשר תאוה וצוה להם להקריבם שלמים כי השלמים תיקון גדול בנבראים הנשחטים וכשכלו חוטאי העגל וקמו צדיקים ראוים ליכנס לארץ ישראל הותר להם לאכול בשר תאוה אף בלא שלמים ודע שאכילת הבשר לצדיקים מעלים הנפש היא תחת כנפי השכינה ולכן לא נאסר הבשר לדור הפלגה כי כוונו לחסות תחת כנפי השכינה ואחר שחטאו בארץ וגלו כי העלו מלכות הרשעה וכל החיות מתגרות על שנסתלקו מדמות עליונה שעל אותו הדמות אמר קב"ה ומוראכם וחתכם יהי' ושבו כבהמות נדמו באו חז"ל שהיו צדיקים גמורים והרמיזו בדבריהם שאין לאכול בשר והוא אז"ל ע"ה אסור לאכול בשר ואע"פ שאחז"ל כל מי שקרא ושנה ולא שמש ת"ח ע"ה הוא אבל אכילת בשר אפי' למד ספרא וספרי וכולה תלמודא ע"ה הוא שלא היה אדם גדול בתורה מאדה"ר ועל שנחלש צלו ונמשל כבהמה נאסר לו אוי להם עמי הארצות גם לומדי המצות בלא עיקר ידיעתם ומקילים בהם ואינם יראים לחזור ולהחמיר אפי' כחוט השערה שלא להכניעו מלכותינו מהשאה ולהעלות מלכות הרשעה ואפי' בעלי התלמוד מקילים ומהם מחמירים חלילה חלילה שכוונת' היתה שהדבר איסור מותר רק העמידו מקום לאורבים ואמרו

אם

אם יבא אדם למרוד בבוראו יהי' כמרד שלו אבל במדבר ובא"י ומלכותם היו מדקדקים על כל איסורים שבתורה אפי' כחוט השערה א"ל ר' שמעתי אכילת בשר בגלות כשתיית יין לכהנים בגלות כי ר' אסר להם יין אלא אמר תקנתם קלקלתם שנחרבה ב"ה כן הדבר הזה אחר שנחרב הבית ואין לנו הזיה שלישי ושביעי וטהרתם אינו טהרה והבשר כמוהו ע"כ ישכון באהליו א"ל ב' תיקון רחוק הוא דאל"כ זו השערה הורסת בניינים גדולים :

סוד השחיטה חיות ובהמות :

וגם אמר וזבחת מבקרך ואכלת כאשר צותיך ונתעוררו חז"ל לומר שנצטוה משה בע"פ בכל דיני שחיטה וע"כ אמר שאול ושחטתם בזה ואכלתם ונראה שציוה בע"פ ועתה שמע בני מה עושים השוחטים לוקחים הסכין ביד רמה ועומדים על הבהמה בקומה זקופה והבהמה מוטה עצמה ומוסרת עצמה כי אין כח בידה ואותו האכזר אינו מגיע בבית הבהמה אבל הוא מגיע בנשים ובהדיוטות דאינו שאני הרב הגדול שקול אני כשמא"ל לוקח נפשות ואחר רואה המנות לו ומכניע זנבו ושמח בהם ואשתו מקבלתם בסבר פנים יפות ומתיסרות בשכיות ראו מעלתינו ומעלת הרב הגדול משמא"ל כה יחיו וכה יאריכו ימים אם לא תביאם מעלתם לישמע גם הם כמותם כי הבע וראה כמה גדול היה רבינו הקדוש ועל שלא רחם על עגל הוסר ביסורין קשים ותורתו לא הגין עליו. ומה דברים גדולים רמז שאול במלת בזה כי ידע שדין החלוף ממקום הזהב מצפון זהב יאתה מצפון תפתח הרעה והוא פחד יצחק ודין החזרה והמחילה מתד"ה הנקראת ז"ה והוא יסוד והנה שאול ציוה להיותם ראוים ובקיאים להוציא הנפש ההוא מהזהב ולהביאם ביסוד שהן אותיות בז"ה זה"ב וע"כ י"ב בדיקות חשבון ז"ה המתגלגל י"ב הויות שזה הוא היסוד הנק' יהו"ד ואמר להם בז"ה מצטייר ד"ו ד' ד"י העולה א"ל ה' ויאר לנו הכוונה אם אתם ראוים להעלות הנפש ההיא במדה הנק' ז"ה תזכו לקבל נפשיכם מאור האל ואם לאו תתחברו באל אחר כי העלתם בשם בן ד' אותיות ובה' חומשי תורה שהן ד"ו ז' ד"י עולה כ"ו ה' שהתורה מכ"ו נתנה וגם אמר להם דעו כי זה במילאו הזה זי"ן ה"ה הנעלם י"ן ה' עולה ס"ה ועם ג' אותיות הנעלמים עולה ס"ח כנגד ס"ח אלפי"ן שבעשרת הדברות וכל הנפשות העתידות לבא בעולם עד סוף כל הנשמות כולם היו במעמד הר סיני וע"כ פרחה נשמתם של ישראל ועלו במעמד ההוא לכן תזהרו פן תהרגו הנפש ההוא שגם היא שמעה בהר סיני עשרת הדברות אשר בתוכם ס"ח אלפי"ן כי אין ספק שבקר וצאן שהיו כמלאכין אז במתן תורה נהנו מטל התחיי' גם אמר זה הוא כסף הוא יסו"ד מלא רחמים ואהבת לריעך ברחמים כמוך

שכן

שכן זה בא"ת ב"ש ז"ע ה"ל סרי עץ ועולה כסף בגי' הוא יהו"ה י' פי' ה' ה' פעמים י' ו' פי' ה' ה' פעמים ו' ובאמת בני כאשר תרבע ז' פעמים ז' ה' פי' ה' עולה ע"ד ה' המלוה ליזהר מזו המדה ושאול מלך ישראל שבדק הסכין ונתן בידם לשחוט חלילה לא עשה זה הדבר שהראה אותם אם לא שלמדם תחלה כל ענין עיקר ידיעתם שלא יכשלו דאם כן שאמר להם לשמוע די לומר ושחטו בזה ואם תבין כי הדיוט שאולה לכלות בעל חי מה נזק עושה לנפשו היה בוחר שהי' נטבע בנהר כאשר ארז"ל אם ש"ו והדיוט ששחטו בפני היודעים שחיטתן כשרה ואין לדקדק בזה כי בא"י במלכותם לא היו אוכלים אותו והדין עמהם שהטהור שהוא טהור והטמא שהוא טמא אוי להם בעלי הגאוה המתגאים בית גאים יסח ה' שאינהם חוששין לדקדק במלותיו ואפי' כחוט השערה ואומר לך בני עד היכן הטועה מגיע שהכותן בהמה או חיה או עוף למי שאינו יודע לשחוט כאלו הוא נשחט ע"י גוים והבשר אסור ואף אם נשחט בפני היודע כאשר תשמע הסוד בסדר התלמוד א"ל ר' והלא ר' חיי' כפל לי' יניבא בכתניה אתא ושאל לר' וא"ל זיל אייתי עוף וטריף אחכותא דמיא ומרחא ריחא ונייח והאיך לא ריחם א"ל ב' הכי אמר לי' זיל אייתי עוף הראוי לקבל דין טרפות ושחיטה כענין זה הזדמנות הטרפות בשחיטה וטרוף לי' ושחוט לי כי בימי ר' חיי' היו מכירין כל דבר והנה עתה אחר שהתיר הבשר לאנשים ראוים והראה להם הדרך איך ישחטם באופן שאם יאכל שלא יכנוס טומאה והנעה בכסא המלך ואמר וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתיך והנה הדבר למי שמכיר ויודע לטהור ולברר ולפדות מלות עשה עליו א"ל ר' ולמה נאמר מבקרך וא"ת ולא כל בקרך והלא מלתא דמסתבר הו' שבודאי לא צוה הקב"ה שכל אחד יעקור כל המין בקר ולאו מביתו חלילה א"ל ב' הטעודה כי כאשר יתחול השם בשור ובצאן כי תם עונו אז קב"ה נותן בלב הגוי ומביאו ומוכרו לישראל כן הדבר בצאן ובקר של ישראל כאשר העביר חטאו ועונו ממנו קב"ה מחזיק לבו של הישראל שישחטנו ומזמינו בידו ואומר לו אותו הזדמנתי לך והוא כמוך ברור לו מיתה יפה ע"כ לא אמר מבקר ומצאן להודיעך שהוא אדם כמוך ואין הדבר מבקרך ולא מהגזל כי הרבה פעמים הוזהרו מהגזל כיוצא בו אדם כי יקריב מכם ממש. וחיה לא כתיב בה שחיטה ויליף מבקר ולאו הוא שנאמר אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל וזו מדה הרי זה בא ללמד ונמצא למד אכילת טמאה וטהור מה בקר ולאו פסולי המוקדשין טעונין שחיטה אף צבי ואיל טעונין שחיטה א"ל ר' איפכא מסתברא כי לא נסמכו רק לומר כהם שצבי ואיל אע"ג שהכניסם מין חיה אסור להרביע כך שור פסולי המוקדשין עם שור של חולין אסורים וא"ת הרי איל וצבי כתיב אצטריכו לומר לך הכהנ' בהן אסור בצבי ואיל כן בשור פסולי המוקדשין עם שור חולין אסורין בהנהגה

אל"ב אכילה כתיב בהו אך כאשר יאכל ואכילה אינו מורה בדברים אלו. אל"ר א"כ קרא תרי מילי הוי כאשר יאכל את הצבי ואת האיל עם חלבו כן פסולי המוקדשין ושמא תאמר בטהרה נאכלין ת"ל הטמא והטהור יחדיו יאכלנו ואין כאן ונמצא למד לרמז על שחיטה לחיה הראי' שגם פסולי המוקדשין אינן נקרבין כחיה שלא תאמר הואיל ותחלתם ראויה להקרבה יהי' חלבן אסור קמ"ל כיון דאית דכפלין מבטן אתה דינה כחיה לענין חלבה וא"כ שחיטה בחיה ליכא וגם ק"א לועק וזבחת מבקרך ומצאנך ואי אמרת דחיה צריכה שחיטה הוה לי' למימר וזבחת מבהמתך וחיה בכלל בהמה השתא דכתיב מבקרך בקר ולא חיה מי לא אמר רבא אלו נאמר קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה השתא דכתיב בקר ואין כאן בקר ולא חיה לא ה"כ ל"ש ותו אי בא ללמד ונמצא למד לטומאה ושחיטה א"כ יכתוב או איל או צבי וכ"ת חד לשחיטה וחד להרבעה ולא די באחד שאחד אינו מורה הרבעה אם לא שיהיו איל וצבי ותו בכ"מ אך מיעוט והכא מאי מיעוט מי לא נאמר מיעט פסולי המוקדשין משחיטה ודינה כחיה וילאו מכללה שאין נקרבין כחיה הלא תראה דשחיטה גבייהו לא כתיב רק בבשר תאוה הלא ראית ר' פסולי המוקדשין גונב לב הבריות אומר להלוות שחיטה לחיה והוא אין בכיסו מאומה ועד שיבקשו לחיה שחיטה יבקשו לפסולי המוקדשין מה תאמר קודם שנפסל היה בן שחיטה וא"כ מי פטרו אימא קודם שנפסל היה ראוי להקרבה וא"כ מי פסלו אלא מום פסלו מהקרבה ה"נ מום פטרו משחיטה העבודה ר' אלולי השורה קראי מכחישי חד לחבירו וחז"ל תקנו פשטים והם נהרסים כי במקום דאיכא תרי קראי הפוערים כמו ללמד ונמצא למד לא אמרינן כי מאחר שכתוב בקר ואין ונראה משמעותו ולא חיה גם כתיב כי יצוד ציד חיה ושפך את דמו משמע בכל שפיכה אפי' בלא שחיטה. אל"ב שמע החיות והבהמות מאי הוי עלייהו החיות אית בהו נקיות הרבה וים מלאך ממונה עליהם ושמו חיה כן לחיות רעות מלאכים הי' (שמו) רעה כן לעופות מלאכם שמו עוף ועוף השמים יוליך את הקול ובאמת כי המלאכים שורות ומדריגות מדריגות והם עשים ומשבחים ומקדשים סמוך לכסא מהם למטה מאלו הבאים בעולם השפל ופושטים צורה ולובשם צורה ונראים כבני אדם אוכלים ושותים או עומדים במקומם ומקריבים לשם קרבנות ואוכבים הגדולה והממשלה כענין המחנות הנלחמות עם כ"י מלכות דוד קב"ה מורידם כחיות השדה מהם טורפים מהם נהרגים הריגת חן וסייף ומהם נאכלים לגוים ולערלים ולכלבים מהם שורים חיים וקב"ה מדקדק בהם כחוט השערה ומי שהעביר עונו ממנו כי כולם תחת המזבח ודע שהחוטא בדבור ובמעשה הולך בחיות השדה והחוטא במעשה ולא בדיבור ולא במעשה הולך בעופות השמים אלא תורים ובני יונה הם צדיקים שוחטים ועליהם

ועליהם נאמר ריח ניחוח ומה מאוד היה חכם גדול מלאך מנוח שאמר אם תעלה עולה לה' תעלנה ועל שהמלאכים כחות נעלמים העלים הקב"ה שחיטתן בתורה ופסולי המוקדשין לעולם בשחיטה כי לא עלו בשום מעלה מה שהיו כי אדרבה ירדו ממה שהיו עולים במזבח וא"כ צריכין שחיטה בוודאי כי חטאו גם אלו בדבור ובמעשה ואל אמונה ואין עול והכל יוצא מלפניו בדין ובצדק וא"כ בהמה וחיה בשחיטת שני סימנים הוא שאמר מלמד שנצטווה משה על רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה וקראי המכמתא ניהו וקרוב הדבר אמרו שעוף אינו צריך שחיטה כלל עד דתני בר קפרא כתיב זאת תורת הבהמה והעוף והחיה הרומשת במים ואמר להקיש לחיה בב' סימנים אי אפשר דאיתקש לדגים ולפוטרו בלא כלום אי אפשר דאיתקש לבהמה הא כיצד הכשרו בסימן אחד אל"ר ואיך שכח היקשות התורה דכתיב ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף מה דגים אינם צריכים שחיטה אף עוף אינו צריך שחיטה. ועוד לגבי שליו כתיב וישטחו להם שטוח ולא פירוש להם שחיטה כלל. ועוד כתיב כי יצוד ציד חיה או עוף ושפך ולא פירש באיזה שפיכה וכ"ת זאת תורת הבהמה למאי אילטריך להוראה אם תבוא להורות זאת תורת ההוראה כאשר כתבתי והורית ילך מי לא אמר ר' אבין בשם ר' שמואל רגלוהי דתרנגול' דמיין וחרצוהו (לחרצוהו) דגולא ותו כל היכי דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן ה"נ נקיש העוף לבהמה ויצרך ב' סימנים בשחיטה מי לא איכא לגבי היקשות חמץ ומצה לקולא לפטור הנשים מאכילת מצה וחמץ וחומרא לחייב הנשים באכילת מצה ואמר קרא כי כל אוכל וגו' להקיש לחומרא והוי בנין אב לכולם דלחומרא מקשינן אלא ע"כ הוא דהאי היקשא מילי ם הוא ועוף אינו צריך שחיטה וצדקו דברי האומר העוף אינו צריך שחיטה. אל"ב כתיב וידבר על בהמה והעוף וכי אפשר לדבר על הבהמה והעוף אלא אמר מפני מה בהמה ניתרת בשני סימנים ועוף בסימן אחד והשיב על שבהמה נבראת מהיבשה שנא' ותוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ והבין בני מה כתיב ועוף יעופף ומלאכים כמלאים שם הנקראים עופות כענין ובשתים יעופף ובעבור שחטאם קל או בדיבור או במעשה א"כ דינם בסימן אחד ובאמת צריכים לקבל עונש בעיקר חוטם שהם ב' סימנים אלא שאין הדבר בחיוב וע"כ העלים שחיטתן יותר משחיטתו של חיה דהאי קליל במעלה :

סוד דגים באסיפה בעלמא:

ואז"ל דגים אינם צריכים שחיטה הוא שדיבר שלמה ע"ה על הדגים וכי אפשר לומר כן אלא לומר מפני מה בהמה חיה ועוף צריכין שחיטה ודגים אינם צריכין שחיטה והנה היא תורה ויעקב איש

כפר

כפר נבריא בצור הורה על דגים שטעונים שחיטה ושמע ר' חגי ושלח ואתיי' וא"ל מהיכן הורית וא"ל ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה בהמה ועוף יעופף מה עוף צריך שחיטה אף דגים צריכין שחיטה. א"ל ארבעתיה דילקי א"ל בר נש דאמר דאורייתא ילקי. א"ל לא הורית טב א"ל לא מכאן אלא מהכא הצאן והבקר ישחט להם ומצא להם ואם כל דגי הים יאסף להם ומצא להם אלו בשחיטה ואלו באסיפה. א"ל חבוט חביטך דהוא טבא בלקטאי כלומר אזירך טוב טוב ללקות. והנה עתה כל דבריהם עולים ויורדים בחלום בדברים בטלים כי ר' יעקב הורה סיני ובעבור שאמר משה הצאן והבקר ישחט להם ושב ואמר ואם את כל דגי הים יאסף ומצא להם שלא תאמר הני בשחיטה והני באסיפה ואמר קב"ה לא אלא אלו דרכם לשחוט בלא אסיפה ואלו דרכם לשחוט באסיפה ולא יספיקו להם כל הצאן והבקר הספקת טעם בשר ואם יאסף וישחט להם כל דגי הים לא יספיקו להם הספקת טעם דג זכרנו את הדגה לחוד ושבתינו על סיר הבשר לחוד ולא רצה משה להזכיר עליהם שחיטה בפירוש בעבור דאית לי' ג"ש אסיפה אסיפה משלו ואחר שחייבו עצמן בשחיטה רדפו אחריו בכ"מ. כענין ישרצו המים וכענין הבהמה והעוף וכל החיה הרומשת במים. אל"ב הלא אמרתי לך הדגים הם משמטה שעברה אין להם דין זו השמיטה הלא שחיטה הלא תראה אם יעלו היבשה ימותו כי אינם מעורבין בדין וראה בני אם יש להם קנה וושט בעבור שמשמטה שבאו לא היו להם אכילה ושתיה אלא חיים וקיימים מזיו העליון כענין המלאכים בזו השמיטה ודע בני אחר שכתוב כאשר צויתיך ולא מצאנו צווים לשחיטה יש לכל בעל דת ואמונה להאמין אמונה מוחלטת שידע משה כל הלכות שחיטה ושרשם ועיקרם בלי שום גמגום וירד ולמדם באיזה מקום שוחטים ובאיזה דבר שוחטין וכמה שיעור שחיטה ומה הם הדברים המפסידים את השחיטה ומי הוא השוחט וכל אלו והלכותיהם כולם הלכה למ"מ וקרא אסמכתא בעלמא:

סוד מי הם האנשים הראוים לשחיטה:

ושמע בני כי פעם אחת הלכתי לברכי הים וראיתי אדם אחד לד דגים והעלה ברשת שלו ז' דגים וזרקה לשמים ויצאה פס יד וקבלה שמע קול ואמר מזומנים לך לעוה"ב ואמר לי לעולם לא הכנסתי לא בספק הוראת אכילה ולא בספק הוראת עבירה ואמרתי לו אשריו ואשרי יולדתו. וע"כ נדבר תחלה באנשים הראוים לשחיטה כל אדם שהוא מומחה מב"ד ומוחזק מב"ד ומכיר ויודע ענייניה הוא שישחט בינו לבין עצמו והוא הראוי לעשר הנגע. פחות מי"ג שנה ויום אחד שלא הגיע לדוגמא עליונה אין דינו ושחיטתו פסולה וזקן שנתלבנו שערותיו שב לדוגמא שאין שם דין רק כולו לבן ואם הוא שוחט אכזרי הוא

הוא בלא רחמים כפר בדוגמא פיגול שחיטתו זרים יאכלו אילו וכן מומחה הנותן סכין להדיוט לשחוט אף אם שוחט לפניו הדין וכראוי הוא פועל דין כמי שאינו מכיר ופגלו בדינו כמומחה בדין גוים כי אל אמונה ואין עול ואסור לאכול לישראל הקדושים פיגול הוא לא ירצה וכן שחיטת האשה פסולה אע"פ שיודעת שיתא סדרי משנה ואין להם לסבית ראיה ממה שאמר התנא כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשירה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים ומקשה שחטו דיעבד אין לכתחילה לא והלא שחיטה כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים דכתיב ושחט בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בזרים ומשיב ה"ה דאפי' לכתחילה שוחטים אלא משום דקא בעי למיתני טמאים דלכתחילה לא שמא יגע בבשר לכן תנא ששחטו והמקשן הטעהו והסכים לדעתו כי כשאמר ושחט את בן הבקר לפני ה' הראוי לעמוד לפני ה' ילאו טמאים ונשים ועבדים דשחיטתן פסולה ואפי' בדיעבד ומאי ושחט מומחה והכוונה כי הקרבן קירוב האשה אל האים והקירוב אינו בא אלא מצד זכר מומחה זהו ריח ניחוח לה' וכן שחיטת חולין פעולתו דין ברחמים והאשה אכזרית מחשבתה רעה לעולם וכן ערום לבו רואה את הערוה ואינו רשאי לברך והנה כל המקבל נפש בלא ברכה במקום שאין ברכה יש דחוי למקום הטומאה ושחיטתו פסולה וכן שחיטת כותי אף כי הוא גר כי אינם גירי אהבה רק מחמת יראת האריות שהיו אוכלין בהם וא"כ הם עם מלכות הרשעה והם אחיזתם ושחיטתן פסולה ואפי' עומד מומחה על גביו ורואהו ששחט יפה וא"ל שחיטת נכרי שהיא נבלה ואית לה גריעותא דמטמאה במגע ואסורה בהנאה כי הנכרי וכל אלהי הנכר סביב ביין הגבורה והכספים ומתאוים כל הגוים להמשיך כח הגבורה ואלילות לאלהותם שהם אלהים אחרים חמת תנינים יינם וראש פתנים אכזר וכל מחשבתם להם. ובהיות בהמת ישראל ושחטו לנכרי לפניו אפי' שחטו כראוי ישראל הקדושים צריכים טהרה ופרישות ממנו משום דהוי זבחי מתים דלאלהיהם אין לו כח וחיות מצד עצמו והרי הוא מת. ור' אלעזר הוא דאמר סתם מחשבת נכרי לע"ז וא"כ אסור גם בהנאה אחריו שלא גרם להכנס ישראל טומאה בהיכל להעלות מלכות הרשעה וכן שיכור בשכרותו של לוט אע"פ שאמן את ידו ושחט בפני היודע שפיר אין לאכול משחיטתו שהרי עשה עצמו בהמה לע"ז הוא נפשו וגופו ע"ז ממש ואז מלאו מקום ומנוחה כחות הטומאה לחול ולנוח ולהיכנס במקום המנוחה כרצונם כי זה תאוותם וחפצם הוא שכתוב ואנכי נטעתיך שורק כולו זרע אמת ואיך נהפכת לי סורי הגפן נכריה סורי ממש סורו טמא קראו למו סורו סורו אל תגעו. וכן חרש אחר שנפסק ממנו כח השמיעה הבאה מכ"ע כי השמיעה קרובה במוח אל הכחות א"כ לא יוכל לתקן כי הוא עצמו בלי תיקון. וכן שוטה יוצא מכלל העולם ונדבק במזל שבתי

ואינו

(והיינו) נאחז בחכמה עילאה וא"כ במה יוכל להשיב הנפש בע"ח ליוצרה כי הוא היינו בעולם וכן קטן כמו שאמרנו ואם ישראל לקח סכין של גוי ושחט אמת בני נדקו דברי רב שאמר קולף בית השחיטה כי סכין של גוי מלא תועבות ודומות רעות מלך הנבולה ויגרם אותם מאכילתו ע"י הקליפה וכן השוחט בסכין ששחט בה טריפה צריך הדחה בצונן להעביר הדם מעליו וגם כח הטריפה כי ע"י אכילת איסור דבר מה מלים הטומאות בגוף ישראל הקדוש שהוא כלי ומלבוש לנפש הקדושה והטהורה ובגד טמא של הגוף מטמא הנפש והנפש מגורשת מקדושתה וי לכם עמי הארלית בלעגי' בני בלענים דור עקש ופתלתול משחיתים בני משחיתים יושבים חבורות חבורות לאכול ואוכלים ושותים עד אשר ילא מאפם ומהשם אינם יראים ואם יביאו לכם בשר נבלה וטריפה ויין נסך גמור לא ישיבו ידם מהם והשטן מרקד ושמח עמהם וקב"ה גוזר ומוסיף אורך בגלות יכרת ה' למתחברים ומרבים ביינות וכורתים השפע והברכה מישראל הקדושים וכלל הדבר כל דבר שאינו בלוע באיסור ואין בו פגם שוחטין בו לכתחילה הוא שאמר רבא ג' מדות בסכין אוגרת ומסוכסכת עולה ויורד:

סוד הסכין הראוי לשחיטה:

ודע בני אוגרת הוא שני עוקצים וחריץ באמצע ומרגיש בה בהולכה ובהבאה וכאשר תרד העוקץ השני בסימנים הוא קורע ובוצע ואפי' אוגרת כחוט השערה ופחות ממנה כעין אוגרת כל דכו בכ"מ שהוא בסכין ששחט בה שחיטתו פסולה ונבילה. א"ל ר' כל איסורים שבתורה מתבטלים ברוב וכאן אם קרע ובזע כל דכו בסימנים והשאר נשחט כראוי' יתבטל המע' הכוא מי לא אמרינן חד בתרי בטל ביבש ה"נ יבש הוא ואין לומר הפגם קבוע וכמהלה דמי כי התם בהיות תטעה חניות בשר כשר וחד נבילה יש לחוש שמא כל בשר בחנות הנבילה נלקח והכל נבילה וכן בכ"מ אלא הכא מעט מהמעט עם רוב היתר מעורב בסימנים ואין לחוש שמא כולו איסור וא"כ יתבטל ברוב. א"ל בני יש מזבח פנימי וכנגדו מזבח חיצוני הפנימי אין בו עונש כלל כלל ואין כן בחיצון כי כל פעולותיו בקושי ומאחר שהפגימה אשר היא חיצוניות איכה עולה במזבח הפנימי כי מה לטמא עם הטהור מה לקשה עם הרך מה לאכזרי עם הרחמני מה למים עם האש וכאשר פגע העוקץ וקרע אפי' כחוט השערה נדבק הטומאה בנפש היא ורולה לעלות ובאמת העורבים עומדים ועורפים אותה כי היא חלקם וגורלם וי לכם ולשוכנים עמהם ולדרים אליכם טבחי עמלק שותפי עמלק ולא מדקדקין בבדיקת הסכין תחלה יסוף אחור וקדם י"ב פעמים י"ב בדיקות מאין לכם נפש לתת תחת הנפש שנדחת נפש תחת נפש אל"ר אלו ואלו מחדשים גזירות רעות בישראל:

מסוכסכת היא בהיות עוקץ א' עומד והשני הושחז במשחזת וכשיורד העוקץ ההוא בסימנים פוסל ומפגל השחיטה עד שיעבור השער ולא יפגע בסימנים כלל ומי הוא זה ואיזה הוא שיוכל לעמוד בזה הדקדוק לכן בני דיעבד אין לכתחילה הכל אסור ודוקא הפגימה חוסרת ולא עולה ויורד שאין בה פגם ושוהא בה לכתחילה איתמר השוחט בסכין ונמצאת פגומה אפי' שיבר בה עצמות קודם בדיקה לא אמרינן בעצמות נפגמה כי הלכה כרב הונא שאמר אפי' שיבר בה עצמות כל היום כולו אמרינן שמא בעור נפגמה הואיל דגם העור עביד לפגום א"כ אם נפגם בעור מי יודע ובאמת במקום דאיכא ספק אין מקרבין הדחוי כי השם אינו רוצה בזה א"ל ר' ושמא בעצמות נפגמה ובמקום שיש קירוב אין דוחה אותו א"ל בני לכן סמכו הקב"ה בספק בעבור שלא תמה עונו. ודוקא כשבדקה ומצאה פגומה אבל בדק מקודם ואבד אח"כ קודם שבדק במקום חזקה אין הספק מועיל ואין הדין הזה בסימנים שאם לא בדק ונחתך הראש דאסורה היא שאין ספק היתר מוציא מידי חזקת איסור דכל בהמה בחייה בחזקת איסור אבר מן החי עומדת וע"כ צריך לבדוק הסכין בין כל בהמה ובהמה אחור וקדם ואם לא בדק ונמצאת פגומה אפי' אחר אלף הכל אסורין ולא אמרינן בעלה המפרקת נפגמה והוה עובדא וטריף רב יוסף י"ג בהמות כי לא רצה להכניס הטומאה במלכות בית דוד שלא ברצון ומעשה רב וראיה גדולה ובא לעשות דין ויש חכם לפניו והוא חכם בחכמה האמתית צריך ליתן לו הסכין לבדקו או לתת לו רשות כי כבודו גדולה ואין טעם הדבר שהחכם ידקדק יותר ממנו שגם השוחט צריך להיות חכם ויודע וא"כ שיבקש החכם את חכם לבדקו יפה אין לדבר סוף כי מה לי בעומד לפניו אם הטעם משום דקדוק יפה אלא הכל הוא מפני כבודו ולכן אמר חכם ולא ת"ח. מי שאמר לשלוחו צא ושחוט לי והלך ב"ה ומצאו שחוט והשליח בדק ולא מצאו לא יאכל לי' משום דנעלם מן העין אע"פ דחזקה שליח עושה שליחותו או איכא אחריתא שמע ושחט דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן וכמה יראה היה להם ואימה היה לחכמים מן המלשינים והמוסרים כי אע"פ שהדין נותן שע"ה פסול לעדות חשש מכה ר' יוסי וקלקל הדין וכן אמרו אוכל נבילות לתיאבון בודק סכין ונותן לו ומותר לאכול משחיטתו ואחר שנפשו טמאה ימח שמו למה יחניפוהו אלא הכל מצד היראה וכמה תיקונים דחוקים עשו וכן שחיטת לילה ע"י נרות כשרה לכתחילה כי פעולת הדין בלילה. אל"ר ובלא אין דנין בלילה. אל"ב אם התחלת הדין ביום גמר דין ואפי' בלילה והאי גמר דין הוא והסומא לילה הוא אלא אוי לו ואוי למזלו שעיניו חסרים ושולח יד בדין וה"נ סומא פסול לדין ולולי דהוא גמר דין ודינו בלילה היה פסול:

סוד

סוד מקום השחיטה:

שוחטין בראש הגג משום שיש מקום להוציא מחשבה שאם יאמרו לעבה השמים הוא שוחט א״כ גם למטה לא ישחוט עד שיהא מכוסה מעבה השמים וגם שוחטין בראש הספינה ואין לחוש שמא לעידה דימה הוא שוחט שיש לתלות ששוחט שם שלא ילכלך ספינתו ואין הדין הזה אם שוחט בתוך כלי שיש לתלות ולומר למלאכתו הוא צריך אפי׳ אם צריך למלאכתו ומקבל הדם בכלי פיגול הוא בלי ספק שאמר שלא יאמרו לזרוק דמה לע״ז בעי ודע בני כי לכן אמרה תורה על הארץ תשפכנו כמים כי הארץ מקבלת הדמים כענין ותפתח הארץ את פיה לגבי דמי הבל קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה עד שנבלעו וכאשר יגיעו הרחמים בארץ יעשו מהם חלקים מהם לכלבים מהם לעופות מהם לחלק הארץ נבלעים ובהיותם בכלים מקובלים אז הטומאות בהם חלים ואין לארץ רשות עליהם כי ממנה החלקים נחלקים והם לא באו לה ע״כ הבהמה אסורה טמאה וגרועה וזהו ע״ז ממש ובעונות נסתלקה ונתמעטה ידיעת התורה והמלות מלות אנשים מלומדה וחז״ל הרמיזו ולא פירשו ונשארו כסומא בארובה ואינם חוששים מכל אלו ומאכילים נבילות חוטאים ומחטיאים וכן אין לשחוט לתוך הים ולא לתוך נהרות שכל אלו יש להם שרים למעלה וכל השרים האלו כאשר הקריב לשמם מקבלים ומסייעים והוי ע״ז ממש גמורה כי מרדת באלהי הארץ ונדבקת באלהי נכר הארץ כ״מ שיש לחוש לע״ז שחיטתו פסולה ואפי׳ במים צלולים בכלי דאיכא צורה וכל דבר שנותן צורה יש צורה כנגדה ועליה השפע והשוחט לתוך גומא ואפי׳ בתוך ביתו פיגול לא ירצה ולא אמרינן לנקר ביתו כי דם כנוס ומקובץ והנה הגוים בהיותם רחוקים מע״ז ולא היו יכולים לזרוק דמים לע״ז היו עושין גומא ושוחטין בתוכה וכחות הטומאה הנאחזים במלכות הרשעה חלים שם ובכל מקום שיש לחוש משום שר כגון לשר ההר או לשר נהר לשר מדברות אפי׳ בהנאה אסורה דהוי זבחי מתים כאשר אמרתי וכ״כ החומרא גדולה דאפילו שחיטה כשירה אסורה משום גזירה כגון השוחט לשם הרים לשם ימים שחיטתו פסולה ואין לגזור הנאה כי אין שומעין להם כ״כ גזירות בדבר אחד וכן השוחט בדבר מחובר פיגול אפי׳ תלשו ושב ותחבו ובטלו ואפי׳ לא נשחט ושחט בו פגלו אל״ר מאי איכפת לה לשחיטה אם היא עשויה כדינה אפי׳ במחובר. אל״ב אילני הארץ רבו מהם אילני סרק מהם אילני פירות וכן מיני צמחים מהם חדים חותכים ומהם אינם חדים וכל זמן שהם תחובים בארץ הם כלפרניס הדבוקים בבשר נחתכו מחיבורם מתו וקוברם חסיד כי מחזירם כאשר מקום חיותן ובהיותם מחוברים אית בהו הם המות ומזיקין במקום שעושים רושם מלך הארץ שיש בהם כי הם חיצונים כן

הדבר

הדבר בדברים שאלו בהיותם תחובין בקרקע וממאו שבהמה כי היא בהו ארם מלך אחיזתם בדין ואם נחתכו ונעקרו אין להם כח שהטומאה יותר וראה והבן שכל הכח שיש לכחות חילוניס כולו הוא מפחד יצחק ע"י הטערה אף חובב עמים וכל הדברים הנעשים בשחיטה כולם צריכים להיות ברחמנות היפך על תרבך תחיה ואין רחמנות במליקה ממול עורף וליפורן במקומו עז וקשה כי פנה עורף ידע ומרד ובאמת בני אין הדין זה נעשה אלא ע"י אדם נוטה לחסד כי הוא המתקן ועושה שלום דוגמתו עושה שלום במרומיו וכל שחיטת שאינו מכה אדם פסולה זהו אדם כי יקריב מכם ולא שאינו אדם ואין צריך לכוון רק לקבל דינו בלא קושיא ובלא דבר המטמא הוא דאמר זרק הכין לנעלה בכותל והלכה ושחטה כדרכה ר' נתן מכשיר ובאמת אע"פ ששחטו כראוי ומכחו הואיל ולא היה דעתו לשחוט לאו איהו שחיט אלא מילא הוא דשחיט ועומא וקלקל ודחה ע"כ חכמים פוסלים ולדקו דבריהם אע"ג דאפסקה הלכתא כר' נתן:

סוד שחיטת שני הסימנים:

שחיטה בצואר מנין הלכתא גמירי לה א"ל ר' ולמה לא נכתבה בתורה א"ל ב' הקנה והוושט המונחים בצואר מהם החטאים באים באדם כי מות וחיים ביד לשון והדיבור בלשון מהקנה והוושט הוא מעורר ביאות אסורות ע"י המאכלות הטמאות האסורות עבירות גוררת עבירה ע"כ כל דיניו משום שריפה חניקה הריגה וכו' הכל מהם וראה דוגמתן למעלה שהת"ח הוא ראש המניח וב' ציגורת יש שם א' שהיו יורדים בהיקף ואחד שהדיבור הולך בהכ"י והשהאדם חטא בסימנים אז הדיבור והשפע נפסק למעלה וע"כ דיניו בסימנים מדה כנגד מדה ומה שאמר וזבחת הכי הוא זביחה אמרתי לך ולא לחתכו הוא שאמר בקרבן ולא יבדיל כי אין להבדיל הראש מגופו בקבלת דינו להיות חלוק בגופו ואפי' שחטו בהולכה ובהובאה וקרוב הדבר שאם נחתך המפרקת ונשאר העור לבד שני חתיכות דייכינן ביה ופסול ודין המליקה ענין אחר הוא ולענין רוב אחד בעוף לדקו דברי ר' נחמן או ושט או קנה וגם דע לך שאם שחט חצי סימן לא אמרינן מחצה על מחצה כרוב כי אין הכרח שהשם שאתה אומר שחוט כרוב אמור שאינו שחוט כרוב וכ"ת שאין הכרע באיסורא לא אמרינן מחצה על מחצה כרוב לקולא וכל דהדריא בריא בסימן אין לחוש ע"כ אמרינן מלא חצי קנה פגום מוסיף עליו כ"ש ומכשירו ואמרינן הופך הוושט ובדקו אם ניכר בקורט דם דשני עורות יש לוושט החיצון אדום והפנימי לבן ואם נקבו שניהם ניטל חיותו ונבילה ואם ידעת בני לעולם צד החיצון אדום המורה דין והפנימי לבן נעלם ומכוסה ומורה רחמים גם ניקב זה בלא זה נבילה ואם ליבן הכין באור ושחט

ושהם בה פסולה שומו שמים על זאת שריפה בלא חיוב דינא דישראל לעולם ברחמים והאי לא מרחם חייבי נסקלים שנתערבו בחייבי נשרפים אמרינן ידונו בקלה וזה הטעם לא נתחייב אלא שחיטה ולמה שרפו במאי פיגלו כי אין בשריפה דין קשה וכאשר יעשה הפך משפטו כל רוחין בישין טרפין לי' וחלין בי'. א"ל ר' מה לי לשחוט הסימנין למעלה מתורבץ הוושט או למטה מחיפין א"ל בני יתברך ויתעלה שמו שעשה סימן שיכול האדם לדעת מהם דעת האלהות ולהאמין באמונה ודע בני שראש האדם ואיבריו כולם יש להם דוגמות רוחניות ודע והקשב והבן באמת בני הראש הוא כתר שבו המוח והלשון שהם חכמה ובינה מן הכתר נובעים שלש מאות וחמשים מבועים וכלם נקראים כחלי שמ"ן שמנה עבית וכולם נשפעים בבינה ועל אלו המבועין נקראים שמנ"ת זהו להאהיל פנים משמן שמ"ן המשחה ובו נמשח המשכן וכליו והכהנים ומלכי יהודא הוא שמן הטוב היורד מראש לראש מכתר לת"ת ע"י הבינה גם מהכתר נובעים שלש מאות ועשרים וחמשה מיני מאורות וכולם נקראים מאור פנים ובהם נושא עון ופשע והופיע הדינים וזהו ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור ומן המקום הזה קרן עור פני משה וזהו רמה קרני באלהי וירם קרן משיחו ובהופיע אלו המאורות אז תהיה הכפרה שלימה גם מהכתר נובע מקור הנק' מפנה דרך סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי ובהופיעו נותן דרך להוושט להכנ' לפני ולפנים וכל בעלי הדין עומדים מהלדדין ועושים להכנכם דרך באמצע והבן עתה מקורות והסימנים הללו קו קנה ווושט מחוברים בלחי שבהם חיבור הלשון ומתורבץ הוושט וחיטי דעל הקנה למעלה רומז בג' רוחניות וע"כ תורבץ לא מכוון כי שם הפשיטות והחיטים ומקום הגבהות שבקנה הם סוד הזרועות וע"כ עומדים בתוך הקנה כי פנימיים הם ומתורבץ ולמטה הוושט נכוון כי כוון האור מלרדת כי משם הדין למקבלים וע"כ למעלה מהזרועות מקום נק' חסד עליון ועושה חסד לאלפים ואין שם דין ומשפט וע"כ השוחט שלא במקום שחיטה פגלו ויתן הדין והכל יוצא מלפניו בדין ובצדק ומגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב והנה האף והחימה שוב מחרון אפיך והחימה נוקם ונוטר. ודע שצריך להוליך ולהביא הסכין בצואר או הצואר בסכין והוא שרומז ההולכה וההבאה לענין שהנפש ההוא הולכה ושבה ולכן אמר הולכה והובאה תחילה הולכה ומ"מ הוליך ולא הביא או הביא ולא הוליך כשר כי מודה במוקצת ובחלק. ובהולכה ובהובאה די בסכין כ"ש ובלבד שלא ינקוב וא"כ חוץ לצואר כ"ש בעינן ואיכו כן בהולכ' לבד כ"א מלא צואר' והולכה לו מלא לצואר. אל"ר האי כמי די בכ"ש חוץ לצואר כלום הולכה בעינן הולכה עביד. אל"ב הולכה ב' צוארים או הובאה רמזי במקום תרתי הולכה והובאה מ"מ בני דע לך שצריך לעשות הדין בדין הנוהג בהיקף זה האור הנשפע והולך ובא וע"כ

חמשה

חמשה דברים המפסידים את השחיטה כי אין הדינים הללו נמצאים בהיקף:

סוד ה׳ דברים הפוסלים בשחיטה:

ואלו הם דברים המפסידים שהיי״ה דרס״ה חלד״ה הגרמ״ה עיקו״ר ופגימה ועיקור חדא מלתא הוא שהיי״ה דע לך כי בהיות ישראל מלאים בעונות ובחטאים אז מסתתר בסוד הבינ״ה וכל הנמצאים נידונים ע״פ הדינים הראוי׳ לכל א׳ בב״ד של מעלה ואם ישראלים מלאים במצות מתברכים כי אז יופיע הכת״ר ויתגלה וכל הדינים מתנצחים ואין שם דין וקטרוג אלא הכל ברחמים וסוד וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם אז נאמר אל מלך יושב על כסא רחמים כי מלת אל הוא ראשית המחשבה שאין סוף לבריאת עולם ועליה אמר דוד הללו אל בקדשו וכן אמר אברהם בשם ה׳ אל עולם חשבון א״ל שלשים ואחד שבילים שבהם נמשכים כל מיני אצילות והמשכה לספירות ובעבור שאל הוא תקיף ברחמים לכן הוא מנצח כל דינין ומקטרגין ואין דבר עומד לפניו. ודע בני שהל״א שבילים כולם באים בכ״י ומשם מתחלקים לכל אשר תחתיהם ולמטה בכ״י עומדים חמשה משחיתים והם חרו״ן א״ף הימ״ה קצ״ף משחי״ת וכאשר יסתתר כ״ע בבינה אז כל הדינין מנצחין וכשיבא אצילות השפע והמשכה לצאת מכ״י אשר בא אליה מל״א שבילים אז החמשה משחיתים חיצונים אחד מעכב ומשהה ואינו מניחו לרדת וא׳ דורס וא׳ מחשיך בהרי חושך ואפילה וא׳ מכריע הכרע להפסיק מג׳ רוחניות תוקף הרחמים להעשות דין וא׳ מבקש בדינו להסתתר דרך הרחמנות בבינה ושם יעקר וישאיר לקיים שועלים קטנים מחבלים כרמים וע״כ אמר קב״ה שלא לעשות בדין ב״ח שום דין ופעולה אשר תהיה דוגמא מהפעולות המשחיתים האלו וא״כ אם התחיל לשחוט ונלאה והגביה ידו או אפי׳ לא הגביה ידו רק שאינו מוליך ומביא באמת פיגלו ושיעור השהייה שיעור שחיטה כמותה כי דין בדין משערי׳ ואין צריך כדי הגבהה והרבצה א״כ גסה לגסה ודקה לדקה ועוף לעוף ודוקא כדי שחיטה ובעי רבה שהיות מהו שיצטרפו וכוונתו בשלמא שיעור שהיי׳ במקום א׳ והוה לי׳ דוגמת פועלת המעכב והמשהה וודאי חבל ופיגל אלא שחט מעט ושהה מעט ושחט מעט ושהה מעט ושחט מעט סוף סוף צירוף הוי שיעור שהייה אבל במקום א׳ לא מאי ניזיל בתר הצירוף וכבר נעשה הפועל או נאמר הואיל ודברים באים אהדדי שהייה הדר שחיטה א״כ נצא השחיטה ואין לחוש ונשאר בתיק״ו והאמת בהיות הפעולה בתוך השחיטה בשלימות פיגול ושב רב הונא ושאל שהייה במיעוט סימנים מהו ונשאר בתיק״ו וצריכין אנו לדעת אי הבינו שאלתו אם לא ודאי נראה שהבינו מדלא אמר ה״ד שכן דרכה בכ״מ לומר ה״ד וכאן אמרו מיד תיק״ו ודאי הבינו וא״כ

דהכי

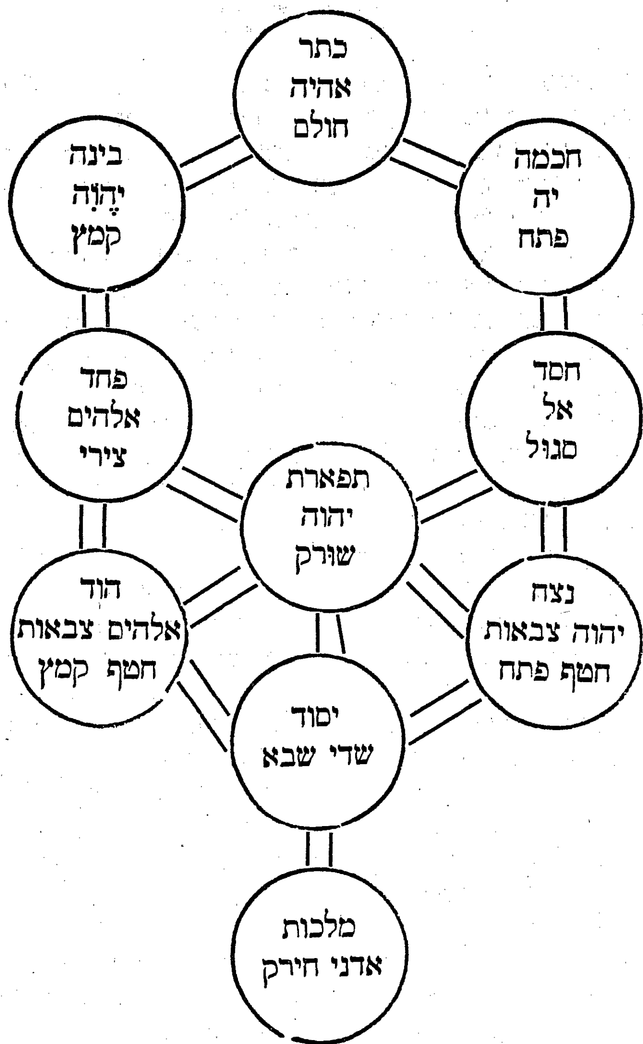
דהכי הוא למה לא השיבו אלא חתמו סתמא א״כ הבאים אחריהם בדבר חמור למה נשאו ונתנו אלא וודאי כל דבריהם הבל וכוונת הענין הוא דרב הונא בעיית רבא שאל והכי אמר מאחר ששהיית מועטת אינה מתבטלת אבל היא יורדת ורודפת אחר חברתה להצטרף עמה א״כ יש לה ממש א״כ שה״ה במיעוט הסימנים מהו ל״ש בשליש ראשון ל״ש בשליש אמצעי ל״ש בשליש אחרון אם הגביה ידו ושהה שיעור כדי שחיטת מיעוט הסימנים מהו הואיל והדין לא היה בשיעור שהוא כדי שחיטה שלימה א״כ לא מעלה ולא מוריד או נאמר כשם ששהיית מועטת אינה מתבטלת ורב הונא בעייתו בכ״ף כמיעוט ובעבור שהכ״ף עם הב׳ מתחלף בענין א״ק בכ״ר החליפוהו בבי״ת ואמרו במיעוט בבי״ת והוא לא עלה בדעתו א״ל כמיעוט בכף והבינו וחשבו שהוא ספק שהרי ר׳ יוסי אמר כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט ולא פירש אי שחיטה שלימה אי שחיטה כל דהוא ונראה דאפילו שחיטה כל דהוא שחיטה קרינן בי׳ אלא שהוא שחיטה פסולה אלא שלא ידענו וכדי שישחוט כמה הוא אי שחיטה שלימה או שחיטה במיעוט סימנין ולכן נשאר בתיק״ו כדברי ר׳ יוסי במלת וכדי שישחוט. דרס״ה כגון שחתך הסימנים בלא הולכה ובלא הובאה שחיטתו פסולה משום דבעינן הולכה מחץ שחוט ח״ן אותיות ל״ח דודי לא וזה הכשחט נגרם מזה המקום והלך בזהב ועתה הוא בא ממקום הזהב ובא בלא ע״כ צריך שיהיה הולכה והובאה ולכן נסמכו בחץ שחוט לשונם זהב שחוט לשונם ודין הדרסה כדין השהייה שבכ״מ שדרס בין בשליש א׳ בין בשליש ב׳ בין בשליש האחרון פיגול וכאן מעט וכאן מעט מצטרף. חלד״ה צריך שלא יהא הסכין מכוסה כלל ואע״פ שעושה שחיטה מעליא אם הסכין מכוסה שחיטתו פסולה בעבור שהוא פועל המחבל השליטי המכסה ע״י סרי חשך ולכן אפי׳ שהיה שוחט באמצע הסכין וראש הסכין מכוסה פיגול דהוה לי׳ פועל המחבל בדבר ששוחט ולכן יזהר לתקן השער שלא יכסה אפי׳ ראש הסכין וכן בנולות העוף אוי ואוי להטבחים הגדולים חוטאים ומחטיאים שרוב הכינה מכוסה ואל״ל ם הסכין דוודאי לא ם ונבילה היא הלכה למשה מסיני ואין להביא ראי׳ ממליקה דהתם עביד חלדה ברא לפרניו בעי רב פפא החליד במיעוט סימני׳ מהו תיק״ו וגם בזה לא הוצרכו לומר ה״ד כי בוודאי הבינו מיד שאלתו והכי אמר שחט רוב סימן שלא בחלדה ונשאר המיעוט שלם ושם הסכין תחת אותו המיעוט ושחט הסימן השני והמיעוט הסימן מכסה הסכין מהו ונשאר בתיק״ו בעבור שאמר ר׳ יהודה משמיה דרב החליד תחת העור כשירה משום דאינה בתורת שחיטה ואינו מעכב והאי מיעוט סימן שאינו שחוט אינו מעכב או נאמר הואיל ולכתחילה מעכב עביד חלדה ונשאר בתיק״ו לדברי רב א״ל ר׳ יש לדייק בגרסתם דא״כ יאמר החליד תחת סימן אלא הכא פירושו שחט חרי רובין והחליד במיעוט הנשאר מהו כלומר לית דין ולית דיין בהכוא

חלדה

חלדה או נאמר מ"מ פסול עביד בסימנים תיק"ו ולכן דע ל"ם בשליש א' ול"ם בשליש אמצעי או בשליש אחרון ול"ם תחת מטלית או נמר ל"ם שאין כל הסכין מכוסה אלא אפי' חוטמו של סכין מכוסה פיגול הוא לא ירצה. הגרמ"ה הוא שחוטה למעלה מחיטי ולמטה בקנה עד ראש ככף הריאה התחתונה שהיא עליונה בארכה התחתונה וזה כשהפשוט צוארה שלא תאכום ואם שחט למטה או למעלה נקרא הגרמה ואם שחט ב' שליפים והגרים שליש האחרון או הגרים שליש ושחט ב' שליפים פיגול מ"מ ודע כי מקום השחיטה למטה בוושט עד מקום שמשעיר ומתחיל להיות פרלים בכרס ועד ולא עד בכלל. עיקו"ר הוא שנעקרו הסימנים קודם שחיטה ממקום חיבורן בלחי ול"ם וושט לבדו או קנה לבדו פיגול והוא שאין רובו מחובר בלחי אבל אם היה רובו מחובר בלחי יש לך להבין שהוא כשר וכל ספק בשחיטה הכל אסור וושט שניקב בכ"מ פיגול קנה שניקב עד חליו כשר חוץ למטה שדינו כדין הריאה ונקובתו במשהו ודע שאם שחט בב' או בג' מקומות והוא שלא בעיגול א' ובשווי אחד וכולו אינו בהקף א' לדקו דברי שמואל דאוסר ולא כבר מתיא דמתיר כי לא שייך דבר זה רק כששחט כל החתוכין בטבעת א' סביב סביב וכן בוושט כאן מעט וכאן מעט בהיקפו סביב ואם תגרפם הוה להו רוב כשר וכן שחיטה העשויה כקולמס וכמסרק כשירה דלית בהו מדברים המפגלים. ודע בני שכל הספיקות תרחיקם מעליך כעין דמיא לטמאה וסולך והביא כל היום דהוי כחונק ורז"ל היו בקיאין בכל אלה וגם היו בקיאין להקיף ולדמות ואנן לא בקיאינן ודע שתלמוד חז"ל נוטה לכאן ולכאן והכל מצד הגלות שלא יבואו לחלל הכל אבל דור המדבר ובא"י במלכותם החמירו כחוט השערה ולא הניחו מקום לכחות הטומאה כלל ע"כ קודם חטאם בכ"מ שהלכו שהלכיהו כי ענן ה' עמהם:

סוד הלכות טריפות:

דע בני שמבעים מיני טריפות יש וכולם נגררים וכלולים בשמונה והם דרוס"ה נקוב"ה חסר"ה נטול"ה פסוק"ה קרוע"ה נפול"ה שבור"ה ועליהם אמרו כל"מ ורא"ה והבן שני בתי דינים יש למעלה ומלך עליהם ושוטר תחתיהם שופטים ושוטרים תתן לך המלך הוא בינה והשופטים חסד ופחד ות"ת מכריע ביניהם ולמטה מהם הם נצח והוד ויסוד מכריע ביניהם ולמטה מהם השוטר הנק' ורדא סומקא ורשעים שמוהו מלך ונגיד עליהם ומושל בעולם השפל ועומדים תחתיו מלאכי חבלה מחבלים ומיסרים כאלו משבעים שרים יש מהם נאחזים מצד הדין הקשה וכל מושלים בגזירות הדֶּבֶר במדינה מצד הרחמים מכים בלא מות כי אין חרם במכתם ומצד הדין מכים וממיתים כי כולם מלאים חרם השורף והממית ויעף אלי אחד מן השרפים כן דנים בחיות ובבהמות ובעופות ובאדם ובכל אשר נשמה באפו וכן דנין באילנות ובכל צומח וע"כ בני ראה והבן התמונה אשר לפניך ותבין סודותיך ומבשרי אחזה אלהי:

עיין לעיל בהלכות טומאה וטהרה ומה שחסר זה גילה זה
וגם תמצא ג"כ הציור

מחנות חצוניות המטילים מום בקדשים על ידי עונות ישראל.

ל"ה שרים מימין

כחות הטומאה תובעין דין בישראל לעולם ומחנות של ל"ה שרים רבות מאוד מחנות מצרים וסיעתו ותחתיהם מחנות רבות מאד וכ"א יש לו כח בשם המושל עליו.

מחנות סמא"ל הלוחם להטיל מום בקדשים ע"י עון ישראל כענין אלהיהם של אלו שונא זימה

ל"ה שרים

כחות הטומאה השמאלי והם סמאל ותניני עור ולילית מלכות הרשעה ואחריתה עדי אובד

י' קליפות מפסיקין בשם ה' כי אמילם.

ואתה בני הבן והא כתר הוא אהיה הוא חולם חכמה הוא יה הוא פתח בינה הוא יהו"ה הוא קמץ חסד הוא אל הוא סגול פחד הוא אלהים הוא צירי תפארת הוא יהו"ה הוא שורק נצח הוא יהו"ה צבאות הוא חטף פתח הוד הוא אלהים צבאות הוא חטף קמץ. יסוד הוא שדי הוא שבא מלכות הוא אדני הוא חירק:

והנה ח' מיני טריפות הם ח' בני קטורה כולם חיצונים ורחוקים מכים וממיתים אלא שיש במכתם מכה בלא מיתה ולכן מכים וממיתים דאני הוא הרופא כי אני ה' רופאך אך בני עשו חרב שלופה בידם טורפים ואינם מרחמים ויאמר מלך סדום תן לי הנפש ולכן נמצאים בדֶבֶר מכים ואינם מתים ותהם מכים ומתים ולכן תמצא מכה בימין מכה חלושה ואלו שומרו ולא סר מעליו וקם על משענתו ועל בוריו ולפעמים יכאכו לבדו מצד עונו וחטאו ויכהו המחבל השמאלי מכת מות וימות וכאשר הרבה בשמאל רפואתו קשה מאוד כי נקבו באדם הקשה מאוד הוא אדם השמא"ל כן הדבר בבהמות ובחיות יש עליהם שרים הנקראים שוטרי השרים מהימין לפעמים מכים מכת מיתה והיא סרכא שאינה סתומה הנכללת בנקובה ולפעמים מכים ברחמנות והיא סרכא סתומה יוצאה מכלל נקובה כי אני הרופא ואין כן באותן השמאלים כי בכל אשר יפנה ירשיעו אלא שאלו ואלו פעולתם ברשות מלכות היא מלכות שלימה שוטר של חסד ופחד ות"ת ב"ד העליון אשר שם נאחזים ל"ה מימין ול"ה משמאל אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה והכל בדין ובצדק ואין עול הוא שאר"ז על שלשה דברים העול' עומד על הדין ועל האמת ועל השלום ובמקו"א אמרו בסופר וספר וספור העול' עומד חסד הוא ספר ת"ת הוא סופר מדה"ד שהיא פחד ספור הספר הרומז בתפארת הו' בו' נקודות הם ו' קצוות זמוצל עליהם ספר הוא חסד פותח רחמים ספור הוא הפחד המזכיר ומספר עונותיהם של ישראל וכל אצילותם עומדים ומקוים מתי ינתן להם רשות. ודע בני שדין העליון אינם פוסקין מיד רק יש להם דין אחד למטה מהם והם נצח והוד ומקבלים הדין מהת"ת ויושבים ורואים ומעיינים על אותו הדין ואז דנין אותו נצח והוד ויסוד הדין ואז דנין אותו הוא הדיין השלישי ומכריע הדין או לזכות או לחובה כפי העונות או הזכיות ואז גומרים שם הדין אם לחיות או להמית ואחר שנתיעצו ופסקו הדין אין ביטול והפרה רק ממדה הנק' מי הוא שנאמר ה' צבאות יע"ץ ומ"י יפירנה וידו הנטויה ומי ישיבנה והכוונה הואיל ונגמר הדין ע"י נצח והוד והצדיק שהם צבאות הבינה לא יפר אותו רק הבינה הנק' מ"י. לאחר שנגמר הדין והסכימו כתר חכמה בינה חסד פחד ת"ת נצח והוד ויסוד אז מוסרין אותו למלכות שבא הנק' מדה"ד וב"ד הרפה ואם נתחייב פוגע בו ע"י המחבלים ואם זכה משפיעים לו ברכה עד בלי די בו בהן כח המתנועע ועליהם נאמר ורחמיו על כל מעשיו כי לא

תדין

תדין את חבירך עד שתגיע למקומו ורבינו הקדוש ריחם על החולה וריחמוהו מן השמים ודע שדין זה תמצאהו גם באילנות ובצמחים דענף עץ אחד חציו יבש וחציו רענן מצד המכים כפי הדין ועיר הנדחת חייבי שריפה יזמינם הקב"ה בעץ וישרפו עם העץ ונהי בעינינו כחגבים והם כנמלים והכל בדין צדק לכן בני כ"מ שנמצא דבר הנכלל בח' טריפות או ספק תחמיר עליו כי מכת בני קטורה שלוח ונגוע וישלחם אברהם. ועשו הלך ולקח את מחלת בת ישמעאל רעה חולה:

סוד הלכות טריפות:

ועתה נבאר כל דין של טריפות וכל איברי הבהמה וורידיה כולם יתבארו בסדר החומש בעז"ה. ודע בני דכד שמע רבא ניקבה הריאה טריפה אמר רבא הני תרי אוני דסריכי אהדדי לית להו בדיקותא לאכשורא ונראה ל"ש כסדרן ול"ש שלא כסדרן טריפה. א"ל ר' וכי הסירכא מזקת ומאי איכפת לן מהסירכא להפסיד הבהמה וכ"ת משום שאין הסירכא בא אלא מחמת הנקב שהריאה שואבת כל מיני משקין ולפעמים שואבת מים רעים וניקבת והמשקה יוצא דרך הנקב ונתחזק ונעשה קרום עב וחזק קשה לי על זאת וכי המים דרך הקנה יורדים הלא דרך הוושט יורדים והולכים בכרס וכל האברים שואבים אותו כספוג וניזונים וכמו שהריאה שואבת כן גם המוח שואב ולמה לא ניחוש לבקש גם המוח שמא ניקב המוח ועלה בו קרום ואינו סותם כי אין מקום להאחז שלא ינתק אלא ע"כ אינו מחמת מים הרעים שהריאה היא סתומה וחתומה וא"כ סרכא זו מאין ודאי מחמת חולה והיא ממחלת מצרים והחולה הוא שניקב הריאה ולחלוחי הריאה יוצא דרך שם ולפעמים יעשה הסירכא בלא נקב מצד הלחלוחית והסירכא הנעשית מחמת נקב אם נדבקת במקום רביתייהו מכה חלושה היא ורפואה ע"י הסתימה שסתם הסרכא ולא ניקבו אלא לצערה ולשלם עונה כי לא שלם עון האמורי עד הנה ובלבד להיות הנקב סתום מכל צד ומכל פנה שאם אינו סתום ולא בא הקרום לסתום מכה מאלילות סמא"ל הוא מכת מות לכלב תשליכון אותו ואם דברי רבא אין להם חילוק דבכ"מ שנסרכו אפי' אונות כסדרן טריפה אלא אימת אין לחוש כשבדקוה והנקב סתום מכל צד אבל אם בדקוה בנפיחה והסרכא איננה סותמת אלא הרוח יוצא לא אמרינן היא נסתם למחר ולמחרת יום ואין לחוש כי כשם שהסירכא מתעכבת כן מתרחב וכבר דחוה לכלבים ואינה נכנסת ע"י אכילת ישראל הקדושים וה"ה אונא באומה כסדרן דלמא האומה נקובה ומלכות הרשעה הכתה לאומה הרשעה גרושה ודחויה ואסורה כי אין לה סתימה להחיותה ואין לומר האונה נקובה דצריך בדיקה בנפיחה וכו' אלהים חופש כל חדרי בטן ואנן לא בקיאינן וא"ל סרכא במקום רביתייהו עיניה כעורות וצריכה בדיקה אלילה כי הוא אסורה ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול

הגדול הזה. ורמה והבן ר' דרבא חס ודחס הבריימא מפני כבודו של מקום והבאים אחריו דקדקו דיוק אחר דיוק מדבריו להכנים הדמוי ואמרו התורה חסה על ממונן של ישראל ולא אמרו במקום אסירה א"ל קב"ה אל תקרב הלום והבן ר' מה עשו מחיבת בשר על היר הבשר ולא זכרו תענית ר' לדוק ארבעים שנה בלא בשר א"ל בני מה עשה קב"ה הבדיל בטרפשא הנק' רקיע והבדיל בין איברי מאכל ובין הריאה אשר איה לה ה' אוני הרומזים בה' אלבעות היד וכף היד הוא האומה אומא רבתי תלתא מימינא ותרי משמאלי ואין כאן מקומו אמר רבא ב' עורות יש לו לוושט החילון אדום והפנימי לבן והכוונה כי החילונים לעולם אדומים עשו הוא אדום והפנימים נעלמים ולבנים ולכן אם גרמו עונותיו והחליפו לורותיו יצאו מכלל מחלבתם הכוסו מכח אכזרי בלא שום רחמים וכן בקורקבן דינו כדין וושט שאם נתחלפו קרומותיו טריפה דקורקבן נמי החילון אדום והפנימי לבן אבל בנקב אין דיניהם שוה דקורקבן זה שלא כנגד זה כשר ואין כן בוושט. ואומא הנסרכא טריפה ואין לומר שמא מלחלוחית הדופן נעשית הסרכא ונסרכא באומא כי יש לחוש שמא מהאומא הוא. וא"ר נחמן ריאה שניקבה ודופן סותמה כשרה והוא במקום חיתוך האוגות במלר החזה בין באומות ממש בין בגבן ואינו ר"ל ע"י הסירכא דא"כ יש לחוש שמא הסירכא איכה סותמת כל הנקב דשמא הנקב רחב ולריך בדיקה בנפיחה הכי הוה לי' למימר ריאה שניקבה ודופן סותמתה כשירה ה"מ אם עולה בנפיחה אלא מדלא אמר הכי ש"מ דלא ע"י הסרכא קאמר אלא שהוא דבוק וסביך בבשר והבשר סותמו וליכא מאן דפליג דודאי סותם כל הנקב ואין לריך בדיקה ומה מאוד לדקו דברי רבינא שהיה ראשון וקדמון יודע ומכיר ואומר והוא דסריך ואין לומר סביך וה"ה סריך וא"כ ישמיענו בסריך וכ"ש בסביך בבשרא אלא ודאי סביך דוקא כשר משום דאין לריך בדיקה ומדקתני בבישרא תפשוט אפי' סביך בבשרא ובללע אפי' סביך בללע מעט מן המעט טריפה וא"ל דסביך כולו בללע ועוד ם ומדסבך בבשרא דוקא כשירה ש"מ כ"מ דסביך בין בטרפשא בין בשומן הכל טריפה וא"ל בסריך שהם טריפה כי ם עשו לקחם לעצמם ודוקא דסביך בבשר שבללעות אבל סביך לחוץ דמי כסביך לשומן הלב וטריפה. אמר רבא חמשה אוני אית לה לריאה כשהבהמה תלויה ברגליה הולך לבדוק ומשים ידו הימנית בלד ימין יש שם ג' אוני בימין ותרתי בשמאל ואי חסר שאין בריאה אלא ב' בימין וב' בשמאל טריפה ואי אליף שים שלשה בשמאל ותרי בימין טריפה ואי יתיר שים ארבע בימין וב' בשמאל טריפה א"ל ר' חינא ניקבה דמכה חילונית היא אלא כי הכי מאי איכפת לן וכ"ת כנטול דמי הלא אנו רואין דאינו כנטול אלא עומדות בריה כאדם שיש לו ששה אלבעות א"ל בני דשרי רבא כפללו ובאללו מב' אוגות גדולות והנה בין הכל ז' הוא הספק בחמת עם

כאם

כאם שמה בנים עם אמה אלא שוורד קטן מכוסה וטמון בנים ומכוסה בצד ימין תחת ג' אונות והיא הנק' וורדא סומקא והנה הבנים האלה יש להם שלוחים הרבה ופועלים כפי המקבלים ולכן אם הבהמה היא הפך הסדרים דחוה כי ג' מימין בעינן תפארת נצח יסוד ותרתי משמאל פחד והוד וורדא סומקא לקץ הימין תחובה ומכוסה ואומות גדולת בינה וחסד מלך מטה כלפי חסד וא"כ בני בהיות הבהמה בריאה וטובה וצורת דוגמתה שלימה בלא חסרון ויתרון וחילוף ובלא ניקב ובלא חולי אז היא ראויה וטובה היא בעיניו ובאמת הנה היא ראויה להאכיל לקדושים קדושים תהיו כי קדוש אני ואם נמצאו בה דברים הפנימיים מבלי סדר וצורה בריאה חיצונית היא שאין להם סדר כמותה לקחוה לעצמם אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך וא"כ שים כוונתך בכל יכולתך והסיר העוורון מעיניך והבן שאף אם נמצא אונה יתירה אפילו בדרי דאונא מחוץ למחנה מושבה לא תגרע ולא תוסיף ואי אית ב' וורדי סומקא באמת לא אפשר הגבירה להיות עם אמתה גרם האמה לכן בשתים טריפה וא"ל בהיותה חסרה משם ואינה נמצאת שם כלל דודאי חסרה היא ממקומה שמוני נוטרה את הכרמים וע"כ טריפה עד היותה שלימה בצורתה ואם הורדא סומקא סרוכה בכיסה אף כי הוא מקום רביתה אין לה תקנה ותקע כף ירך יעקב סירכתה ונקובתה בג"ה ויזרח לו השמש ואין לו תקנה ואל תראה בהמה שמינה טובה ורעננה והיא מלאה סרכות מה לה ולצרה כי בריאה היא כי החזיר שמן הוא ממנה והאומות בריאים וחזקים מתנו בשר חמורים בשרם והם חיצונים וטמאים ומתתקנים בישראל הפרושים הקדושים כי קדושים הם והזהר בני שלא נצרף וורדא סומקא להשלים האונות בהיותם חסרים כי שם מקומה מכוסה בכיסה גם אם הוורדא סומקא החליפה מקומה והלכה וישבה בשמאל ונתחברה עם הדין והנה הרי חשך עליה וסור מרע כי טריפה היא כמה היה רב"א בקי בטריפות מלך שבר"א גברא ויודע ומכיר סדר איבריו וחלאיו ומכותיו הוא שאמר ב' בועי דסמיכי אהדדי ליה לכו בדיקותא לאכשורי דע בני כי השחין הוא דבר השורף בחין פורח אבעבועות ניקוב ופיגול כי המכה מלך סמא"ל ועל חרבך תחי' הוא עשו הרשע ובאמת ניקב הריאה ועשתה שחין ויצא מעט ונעשה קרום ודרכו של שחין בכ"מ שיגיע עושה פרצה ולכן צמח לה בועה אחרת קרובה ואחוזה באחיזתה וכיון שניקבה עד שאין עושה ופועל פעולה אף כי עלה קרום וסותם הנקב עד שנופחים אותה ואינה מוציא רוח כיון שקרום הבועה הוא דק יפול ויפתח בלי ספק והנה טריפה וניקב כמשפטה לקחת אותה לחלקה תן לי הנפש ובועה אחת ונראית כשתים כגון שאין בשר בריא כחוט השערה מפסיק ביניהם אזי נוקבין אותה בקוץ אי שפכי אהדדי חדא היא וכשירה דוודאי לא ניקבה הריאה וקרום הריאה גופה נעשה בועה ואינו בועה

מחמת

מחמת שחין רע וכשירה כי היא מכה רפויה והניחו לה חיים וכשירה ולא למחה שם רק לגערה ולנקות עונה ולכן היא כשירה ואי לא שפכי אסדדי ב' הם וטריפה. וכן בועה בשיפולי הריאה ל"ש באונא או באומא או בוורדא סומקא היא הנק' עיקוניתא דוורדא אם יש בשר בריאה המקיף את הבועה אפי' משהו משפת הריאה דינה כדין בועה אחת וכשירה ואם לאו טריפה איך רואה בעיניך כי חטפו קצת משפתה חיה רעה אכלתהו ונשאר הרושם ונעשה שם שחין כי דרכה להשליך ארס והשחין הוליד הבועה בחסרון שפת הריאה עכ"פ נקובה וחסרה היא ואין לה תקנה ואם יש בועה היוצאת מעבר אל עבר הריאה ונראית הבועה לגו ולבר בכ"מ שהיא טריפה על זו המכה נאמר גם כל חלי וכל מכה ואין מקיפין בבועה לקרב אותה ולראותן אם הם דומים אף בזמן שהיו בקיאין בהקפה ואם נמצאת הריאה נקובה במקום שיד הטבח ממשמש תלינן ביד הטבח ובלבד שלא יהא ש"ם ריעותא במקום הנקב דאם יש שם ריעותא כגון בועה קטנה או שינוי מראה או איזה דבר שיוכל לתלות בנקב אמרינן בוודאי לא נקבו הטבח וטריפה ואם נמצא הנקב במקום שאין יד הטבח ממשמש אע"פ שהריאה בריאה במקום הנקב טריפה ואין מקיפין בזמן הזה בשום דבר. וכן אמר רבא מקום אטום בריאה מביאין סכין וקורעין אותה אם יש שם מוגלא א"כ מה שהוא אטום מחמת מוגלא הוא וכשרה ואם לאו מניחין עליה קש אי מבלבלא כשרה ואם לאו טרפה דהא מקום אטום שאינו עולה בנפיחה דע כי כפי משמועה שהוא קשה כן הכוהו במקום קשה והמיתוהו ואין מום של מכת מות עולה בקדשים ובזמן הזה לא בקיאין לבדוק מקום האטום בשום ענין כי אוכלי בשר יקילו דמלאו מקום לסמוך ולהתיר שלא כדין הבשר עודנו בין שיניהם רק אם נמצא שם מוגלא כשרה וכן טיגרא וכן בועות קטנות קשות כסלע ויבי' המראה כמראה המוגלא אפי' מוגלא ליחה אלא שיש לכוון שלא להיות הליחה סרוחה ורב כהנא אמר ריאה דדמיא לכבדא כשרה כבשרא טריפה. דע לך בני שמלאכי חבלה תחתיהן שרים רבים וכל שר תחתיו אלף אלפים שוטרים ונוגשים ומראיהו פני זעם מהם שחורים כדיו ומהם אדומים כבשר וכולם יש להם דברים גשמיים המושלים בהם וכנגדם יש מלאכי רחמים מושלים בדברים הנקיים והטהורים ולכן ארז"ל אסור להרוג חתול שחור בעבור דאית לה שר שחור מראיתו. וכל עבדיו מזיקין וודאי. וכן ארז"ל שלא לשחוט אווזים בזמן שיש לשר שלהם הממשלה והכח והוא חודש שבט כי הממית ימות ולכן יש לדקדק לחוש ממראות הללו אשר הם מראות חיצונית ונמצאת בריאה מכת עורייה ואין לה תקומה היא שאמר כבשרא טריפה הוא מראה חיצונית וכן שחורה כדיו ודע שרבא אמר אם הריאה אדומה ושבה מראיתה בנפיחה בודאי כשירה ואם לאו טריפה וגם אם יבשה הריאה במקום אחד והיא

נפרכת

נפרכת בליפורן טריפה דמכת מות הוא בריאה. שני קרומות יש לה לריאה ניקב זה בלא זה כשירה כי אין זו מכת מות אלא לצערה א"ל ר' ולא די לריאה להתקיים בקרום אחד א"ל קרומות הריאה כנגד השוי"ן קרומות המוח כנגד כתר ובינה והכל דוגמת הככנה ריאה המלאה למחים כשירה ובלבד שלא יהיו מוסרחים שעל סרחון נאמר ויצאת שמה חוץ וכסית את צאתיך וגם דע בני בהיות קרומות הריאה והמפוניה חיים וקיימים אף כי בשר הריאה נמוח ונשפך כמים כשירה כי אין נפשה תלויה בבשר הריאה ולא הכוה אלא לצערה הואיל והמפוניה קיימים הוא שהורה ר' יוחנן וכל גדולי הדור כשחלה ר' חנינא והלכו לבקרו והביאו לפניהם ריאה שנשפכה כקיתון והכשירוה ע"י בדיקה וגם דע בני שאם כפחו הריאה ועייגו בה בכל צד ופינה ולא ראו עליה שום ריעותא ואח"כ חתכו הריאה ונמצאת מחט בתוכה אמרינן הואיל והריאה שלימה הקדים קנה לוושט ובא המחט דרך הקנה והסמפונות ועומדת שם ובא לה לקבל צער תמנה והינה ממיתה ע"כ היא כשירה ואם לא עיינו בריאה ונחתכה ונמצאת המחט ר' אמי היה שאמר טריפה כי באה מבחוץ ונקבה ונכנסה להמית וכן מחט שנמצאת בכבד יעיין בכניסתה בוושט שמא ניקבה וגם המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ טריפה ודע שבית הכוסות הוא סוף הכרס ועשוי ככובע והמסס מחובר בו וסביב סביב לחבורו כשאתה מבדילו יש דופן לזה ויש דופן לזה ויש נקב שהופכים המאכל מזה לזה ואם ניקב זה בלא זה (במקום חיבורם כשירה ואם נקבו זה בלא זה) לחלל הבהמה טריפה וידעת בני שמקום קיבוץ המאכלים שם לוחמין לעולם להזיק ואם הזיקו בבהמה במקום ההוא אין לה תקנה וכן הכרס והדקין שניקבו טריפה ודע בני בהיות הבהמה מחוייבת להצטער המכים מולידים בריאה שלה מורסא והיא תולעת והינה יוצאה לחוץ רק עומדת בפנים כ"ז שהיא בחיים כי שם מקום חיותה ומצער אותה וכשנשחטה ומתה ויצאה הדין נוקבתו ויוצאה והבהמה כשרה וגם דע לך שמה שברא הקב"ה בבהמה כנגדו ברא בעוף וכנגד הכרס והמסס ובית הכוסות ברא לו גגו של זפק וזפק וקורקבן ואם ניקב גגו של זפק במשהו טריפה ואיזו גגו של זפק זה הנמשך עם הוושט כשהעוף מושך צוארו אבל שאר הזפק אשר שם האוכל אם ניקב כשר שעיכול המאכל בקורקבן ושם הנק' מטריף ואם ניקב תורבן הוושט והוא שחותכו ועומד במקומו כרב ביבי אם שם ניקב במשהו טריפה. ודע שהקנה והוושט מחוברים וא"ר יוחנן אם נפרדו ברובן טריפה כי אין פירוד בליכורות חלילה רק אדוקות ומחוברות כי הכלל אחד ודע כי ג' קנים המתפללים מהקנה אחד לריאה ואחד לכבד ואחד ללב נקובתה במשהו כי הם חיותו ומאחר שניקב קנה הלב מהלב וכן הכבד וכן הריאה (טריפה) וכן המוח יש לו ב' קרומים אחד דבוק

לעלם

לעלם הגלגולת והאחד המוח מונח בו ואם ניקב העליון ולא ניקב התחתון כשירה אבל אם ניקב התחתון פסולה אע"פ שלא ניקב העליון ודע שהמוח הוא כענין יו"ד הרומז בחכמה והוא נאמר מקרום שהוא מונח בו הוא קרום הבינה אבל הקרום הדבוק בעצם לא שייך שם שום נזק אפי' אם ניקב וגם המוח עצמו אם ניקב ע"י שלפוחית של מים והוא ככוס שהמים מקובצים שם והכוס הולך ומתגדל ומקלקל המוח וטרפה כי הוכה מקום חיותה של בהמה ואז היא כמו שוטה כי השטות הוא מקלקל המוח ואם נמלאו מים במוח ואין מוח בריא מקיף המים מכל צד ומלמעלה ומלמטה כמטבע המכוסה בארגז המים יתגברו על המוח וטריפה שסר ערפוה ולקחוה אבל אם המים מכוסים מכל צד ודאי לער בעלמא הוא וכשירה ואם המוח עצמו נשפך כמים או כדונג טריפה אבל אם ניקב המוח והקרום שהמוח מונח בתוכו קיים כשירה וקרום שהוא בעיגול המוח אמרו נקובתו במשהו אבל מהעולין ולמטה הנק' חוט השדרה בהפסק ברובו טריפה ולא במשהו אבל הפולן עצמן במשהו והרוב שאמרו רוב עורו אבל רוב מוחו כשירה שהעור מדביקו ודוקא בנפסק כשירה אבל נשפך כקיתון הואיל וחוט השדרה משענת הגוף א"כ היכן ישען הגוף ולכן יש לך לדעת כי בוודאי המיתו אותה וטריפה ודין השדרה עד בין הפרשות ולמטה לצד זנב משם ואילך אם נפסק כשירה והפרשות עצמה כדין השדרה ולא כדין האליה. ודע בני על שהילד בזו השמטה גובר ברא הקב"ה באדם מרה אשר ממנה הרעה קראן לי מרה וידבקה בכבד ולכן א"ר יוחנן מרה שניקבה וכבד סותמתה כשירה אבל אם ניקב הכבד כנגד המרה טריפה שאין למרה מקום ומנוחה וקשיתא (והוא גרעין של תמרה) שנמצאת במרה בכל אופן טריפה וגם דע לך שבכ"מ שיש נקב וחלב טמא סותמתו אינו כלום כי בהיות הכהן טמא אינו מרפא הנגע אבל חלב טהור סותם חוץ מחלב הלב וחלב הכרכשתא אע"פ שהוא טהור אינו סותם וחלב חיה כל שכנגדו בבהמה אסור אינו סותם. אם נפלה מן הגג ולא הלכה ולא עמדה על רגליה ושחטה קודם ששהתה מעת לעת טריפה דחיישינן שמא נתרסקו ונתפרקו איברים ממקום חיבורן אע"פ שכל האיברים שלמים יש לחוש כי היא מתן לעזאזל בוודאי ורב הונא הוא שאמר הניחה בגג ומלאה בקרקע ועומדת על רגליה ודאי אין לחוש אבל אם היא רבוצה יש לחוש משום ריסוק איברים. וכן ב' שוורים המנגחים זה את זה אם נפלו על הקרקע יש לחוש אבל כשמפילין הבהמה לשוחטה אין לחוש כי נועץ צפרניו בקרקע עד שמגיע לארץ ואם הכה הבהמה לאורכה מראשה ועד סופה אין לחוש משום ריסוק איברים אבל אם הכה אותה לרחבה חיישינן. ודע בכל מקום שחיישינן משום ריסוק איברים אין צריך להשהות מעת לעת אלא צריכה בדיקה נגד כל החלל וגם כל איבריה כשמואל. ובכ"מ שהכשירו חז"ל בבדיקה כגון דרוסה נפולה ושבורה.

ושבורה בזמנם איתא בדיקה שהיו חכמים גדולים אבל הבאים אחריהם אין שום בדיקה מועלת וטריפה ואין לנו לבדוק הריאה רק משום דרוב ניהו שנהגו אבל שאר טריפות לא בדקינן אי לא שנפל בהו ספיקא ואי נפל בהו ספיקא לא בקיאינן וטריפה ודוקא גדולים רובן טריפות ואם הוציא הריאה בלא בדיקה ונאבדה זיל בתר רובא וטריפה אבל טלאים קטנים דרובן בלא סרכות כשירה אם הוציא בלא בדיקה האמת אם היה בא לידי הייתי מטריפו דיש לחוש למיעוטא ומוטב שילך הוא לחוץ ממה שילך האוכל ודע שאם נשברו רוב צלעותיה והם כ"ב צלעות שיש להם מוח י"א מכאן וי"א מכאן ול"ש י"א מכאן וא' מכאן ול"ש ה' מכאן וז' מכאן טריפה אבל שש מכאן ושש מכאן אם הם צלעות שיש בהם מוח טריפה ואם לאו אע"פ שהם הרוב כשירה אמר שמואל נעקרה צלע מבוכנא דאסיתא דראש הצלע התחוב בחור קורא בוכנא והחור שראש הצלע תחוב בו קרוי אסיתא ואם נעקר הצלע בלא חוליא או חוליא בלא צלע טריפה ולאו דוקא חוליא שצלע תחוב בו אלא אפי' חוליא שלמטה אין לה תקנה הואיל ונעקרה אבל אם נעקר צלע שאין בה מוח הואיל והחוליא קיימת כשירה. ודע בני שהשם שקיום העולם בכ"ב אותיות התורה אשר ב"ך אתפאר ישראל כן קיום האדם והבהמה אדם ובהמה תושיע בכ"ב צלעות וכשם שבחסרון אות אחת איזו שיהיה העולם מתמוטט ויחרב כי ישאר בא"ך וישאר א"ך כא כן בחסרון אחת מהצלעות לא יוכל להתקיים אדם ובהמה והנה קרשי המשכן באדנים תחובים כבוכנא באסיתא כן הצלעות בחוליות תחובות וכשם שהקרש בלא אדן ואדן בלא קרש המשכן בטל כי אין האהל שלם כן הצלעות בלא חוליא וחוליא בלא צלע הבהמה אסורה כי היא שבורה ובעלה אין עמה. בא וראה שיני האדם הם ל"ב ויש להם ל"ב צינורות נגד ל"ב נתיבות חכמה וכפי עונותיו מכים צינורותיו ויכאב שיניו ויצטער כי יש לשאול למה יכה זה השן ולא זה אלא לכולם יש כח כנגדם והכל בצדק ולכן בהיות האדם חכם ונבון ועושה ל"ב שיניו המקבלים כח מחכמת המוח והוא השיב חכמתו ובעט בו ובחר היותו בהמה בלא חכמה ובינה הקב"ה מלבישו עור בהמה בלא שיניים שלא ידע בין ימינו לשמאלו בהמה גסה. אם בא ארי ודרס את הבהמה או נץ ודרס עוף מטילין ארס ונוקב וממית כארס נחש. ודע בני שבזו הדריסה יש להחמיר בכ"מ הואיל והארס נוקב וממית וא"כ דריסת הזאב אף בגסה נוהג וחתול ושועל בגדיים וטלאים דבכל מקום שימצאו הטמאים טהורים בחזקה הורגים וממיתים אך החולדה הרשעה הטמאה דורסת בעופות והנץ הקטן דורס עוף גדול ממנו אך שאר עופות הדורסים דורסים בעוף כמותם ולא בעוף הגדול ממנו והכלב אף כי דורס ואוכל אינו דורס להמית ואין דריסה לא ביד ולא בשן ולא שלא מדעת ולא בהכנסת הציפורן אלא כשמוציאו וראה בני והבן שכל הטריפות קונסין

את עוברי דת המלך וטורפים המחוייבים להתקיים המלכות ואף האדם שנתחייב בטריפות היה או ה"הר מעליו ונטרף ולכן בכ"מ שיש ספק בדרוסה אל תביאה בהיכל הקודש כי היא לחויה מצד הטורף ואם לא יהי' הטורף ראוי לקחת הדין מהנטרף והנטרף חייב להטרף קב"ה איננו מזמינו בידו הוא שאמר הש"י לאיוב התאור ללביא טרף כלומר התוכל להזמן רשעים ביד הטורף לקבל דינם. ושיעור דריסה במשהו אפי' בקנה שפסוקתו ברובו כי האדם טורף ומחריב והלכך יש להחמיר ואפי' שלא ראינו ארי נכנס לבין השוורים ונמצא לפורן בגופו של אחד מהם חוששין ולא אמרינן בכותל נתחכך וטחול שניקבה בעוביה נקב מפולש טריפה וכוליא שלקתה בחרין שבו הלובן טריפה וכן אם נמצא בה ליחה אע"פ שאינה סרוחה או שנמצא בה מים עכורים או סרוחים אע"פ שאינם עכורים טריפה רק אם נמצא מים זכים ולא סרוחים (או כשר) וכוליא שהקטינה בדקה עד כפול ובגסה עד כענב בינוני ס"ז טריפה ודע בני שיש דברים בגוף האדם ומתנהג והם ל"ב מנין שינים כמנין ל"ב פרקים שבאצבעות הידים גם אצבעות הרגלים ויש מהם שאם נטלו ונלקחו יחיה האדם עם האחרים ואם נקבו ימית כגון הטחול והכוליא שאם נטלו כשר ואם נקבו טריפה שהנקב באיברים הללו ממתא ואוסר כי היא מכה מכת סמא"ל ואלו הן הל"ב נתיבות הקנה הריאה הכבד המרה חלל הלב חורבן הוושט קיבה כרס המסס בית הכוסות דקין שני קרומות של מוח מעיים גגו של זפק קורקבן טחול כליות בלים האמה של שתן ושל זרע ם חצר הכבד כים הלב וב' עורות יש לו לוושט וב' קרומות לריאה שבאלה האברים החיים מתנהגים מהם ניטלים וחיים מהם ניקבים וחיים כן היפך וכולם מצד הממונים המכים ולומת הגידים יתבארו בעזה"י בתלמוד נעלמו הלכותיו ודיניו. וגם אמר בשר החופה את רוב הכרס שנקרע רובו טריפה והוא מקום שקורע טבח לבוליא את המעיים וכן אם נשמט ירך של עוף או נשמט גפיו דלוי הוא דאמר כל טריפות שמנו חכמים בבהמה כולם הם בעוף א"ל ר' נשוב לעניינו מאי האי דכתיב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו א"ל תרי מילי הוו ובשר בשדה כולל בין בשר שילא חוץ למקומו דהיינו בהמה המקשה לילד והוליא העובר את ידו הוא הנק' בשר בשדה ואסור אותו האבר וכן בשר שהוא על השדה כלומר הראוי להשליכו לחיות השדה והם מה שמנו חז"ל וגם טריפה שנטרף ממש לא תאכלו א"ל ר' תימה שכולל ב' דברים הוו לי' לאו שבכללות ואין לוקין עליו ולמה תנן אלו הן הלוקין האוכל נבילה וטריפה א"ל בני תרי מילי דומין לא הוי לאו שבכללות כעין לא תאכלו על הדם שכולל תפלה ונטילה וקבורת מת דברים שאינם דומין א"ל ר' אדרבא כל הסרכות וכל הטריפות התיר הקב"ה כי מדה היא בשר בשדה כלל כל בשר הנמצא. טריפה פרע דוקא שנטרף מחיה רעה א"ל בני

ספיל

שפיל לסיפא דקרא לא תאכלו חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט כולל דרוסה ונקובה חסרה ונטולה קרועה ונפולה פסוקה ושבורה שדרכה של חיה רעה לעשות כל אלה אף כ"מ שתמלא מח' טריפות אלו אפי' אינה מחיה לא תאכלו א"ל ר' ואימא סיפא לגלוי רישא שלא תאמר בשר כל בשר במשמע אפי' שאינו מחיה ת"ל טריפה כל טריפות היה אמרתי לך א"ל בני א"כ רישא ל"ל יכתוב טריפה לא תאכלו א"ל אי הוה כתיב טריפה לא תאכלו ה"א אפי' טרפו וחטפו אדם מחבירו והשליכו בכעסו לא תאכלו ת"ל ובשר בשדה טריפה ומי שטורף ועשהו בשר בשדה. א"ל לעולם ישתוק מבשר בשדה ואכן כדע שהוא טריפת חיה מיוסף דכתיב טרוף טורף יוסף חיה רעה אכלתהו א"כ ע"כ לדון בדין כלל ופרט וכלל א"ל א"כ בשדה ל"ל יכתוב ובשר טריפה לא תאכלו א"ל דיבר הכתוב בהווה א"ל הווה להקב"ה למה לו אלא בשדה לאו להווה אילטריך והו דכתיב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו וכ"ת לתרי מילי אפ"ה דרוש ובשר טריפה ובשר בשדה דקאי בשר על שניהם א"ל בני מי סברת דהא שדה שדה ממש הוא אלא שדה של תפוחים והכי אמר ובשר שהוא בדין ובקושי טריפה הוא כלומר לכחות הטורפים הוא ולא תאכלו ומשה לא ידע ובשר בשדה מה הוא א"ל קב"ה דרכה של דין הוא השדה הוא כח' טריפות ובהם נכללים ע' טריפות כנגד ע' שרים ע' סנהדרין ע' נפש ירדו למצרים ע' תמרים ע' אומות וישראל אומה יחידה כי לי בני ישראל עבדים והייתם לי סגולה אמר קב"ה אני יחיד ואתם אומה יחידה קדושים תהיו כי קדוש אני וכל דבר הבא מכח ע' שרים תדחוהו כי ידוחוהו מחוץ למחנה מושבו וזה שאחז"ל הל"מ וראו חז"ל שסירכא מלד נקב וכלל בנקובה ודחוה וקראו אסמכתות כינהו ועליהם אמר הנסתרות לה' אלהינו שהדברים שהם סתומים כלם הם לשם והנגלות לבני אדם מהם ליזהר ומהם לעשות א"ל ר' ו' ובשר למאי אילטריך א"ל בני הכי אמר בשר הוא הו' של שדה והכוונה בהיותו בלא חטא ועון הוא של ו' ועתה שחטא הולך מדחי אל דחי:

מוסר למורי הוראות ושוחטים:

לכן בני כל מי שהוא מכלל ישראל והוא מחזיק עלמו שהוא מזרע ישראל ישמור פיו ולשונו מלומר מילי דרבנן גזירות והרחקות הווין והואיל וטריפה אינה כתובה בתורה בפירוש כגון טריפות סרכא וכיולא בה תוכל ותשבע ותותיר חלילה וחלילה מלהעלות במחשבה דבר זה כי העבודה כולם קבלו בסיני והרמיזה בתורה ואין להם שום גדר טעמו שאין להם סמך ורמז או מתיבה או מאות או מטעמו או מניקודו או מקוץ לכן שמור פיך ממאכל הטריפות ומכל האיסורין כי יחליפך הקב"ה באתנן זונה ומחיר כלב לא תקריבם ואם תלך בקשל אחד ותעיין ם ואוכלי

ואוכלי טריפות בוודאי ותשוב עליהם ותחזירם למוטב ולך תהיה לצדקה והדרוש חומרא והרחקה. בני בעיני ראיתי זקן מלא שיבה שהטה פרה ולא זכה לבודקה ומת ועייכתי אחריו וראיתי שלא היה כדאי לקחת דין מהכנסה' גם ראיתי אחר יומיים נולד עגל בביתה ותמהתי וראיתי בלילה ראיה ברורה דהוא הוא ואמרתי ברוך הנותן יד אל אמונה ואין עול עוד במקום אחר ראיתי בחור נחמד שהטה שור ואחריו עז ולעקו גם הנייה כי הרגישו במיתתה ולא הספיק לבדוק אחד מהם ומת ע"כ בני משוך ידיך מהמיעה כי ספקותיה גדולות והתום פיך ולשונך שלא להורות בהוראות טריפות להקל ולא בשום הוראות איסורים גיטין וקידושין ומיאונין כי טומאה כשעורה מטמא גוף גדול וי לכם עמי הארצות אוכלי העכבר והשקן למה לא תבינו ולא תעיינו שיותר יש שכל והבטה לבהמות ממה שיש לכם שלא תראה שאם תראה דם חבירך ולא תדעהו לא תוכל להבין שהוא דם חבירך ואלו שורים כאשר יראו דם שור יתקבלו כולם עליו וילעקו לעקה גדולה וילכו ויבואו עליו ולא יעמדו וכך בדם לאן ועז ודע שעדיין יש דינין רבים בשחיטות ובטריפות ואבאר מהם בתלמוד ומהם בסדר הפרשה בעז"ה:

סוד כסוי הדם:

וגם אמר איש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בישראל אשר יצוד ציד חיה או עוף ושפך את דמו וכסהו בעפר ותניא למה נאמר איש לפי שנאמר אשר יצוד ציד אין לי אלא צד לקח ולא צד מנין ת"ל איש איש אין לי אלא לקח או צד כלודים ועומדים במעמדן מנין ת"ל ציד מ"מ א"כ למה נאמר יצוד למדך תורה ד"א שלא יאכל אדם בשר אלא בהזמנה והכוונה כי אין לחזור אחה רוב צידת חיה או עוף באקראי בעלמא כי ר' שמעון הוה יתיב אפומא דמערתא וחזא בהסוא צייד דקא ציד עופות וראה מלאך הממונה עליהם דקא עסיק בכסוי להכסו דלא נתחייבו להתפס וכיון דכן הוא למה ירבה לצוד מיני אווזין ומיני עופות אחרות אף כי הזמינם הקב"ה ב"ד שמא אינו כדאי לדון עליהם שיש עופות ובהמות וחיות ונחשים ואילנות גדולות מסומנות שהמתיתם ישחת עליהם חיה או עוף יכול אף הטמאות ת"ל אשר יאכל א"כ מה ת"ל חיה או עוף לומר חיה מ"מ עוף מ"מ מכאן אמרו שחט מאה חיות או מאה עופות כסוי א' לכולם וכן אם שחט חיה ועוף במקום א' כסוי א' לשניהם אע"פ שר' יודא אמר שחט חיה יכסנה ואח"כ ישחוט העוף פסקינן כרבנן. אשר יאכל ושפך פרט לטריפה שאינה נאכלת. ודע שכסוי הוא הוא בדברים הנאכלים לישראל הקדושים ומפני שהם נעלמים ואינם נראים ועתה נגאים ליה הקב"ה להעלים דמהם בכבוד כסויו וזהו וכסהו בעפר משנה היא אומרת רשב"ג אומר כל דבר שמגדל לאחים

צמחים מכסין בו והוא שיהי' צמחים זריעה הוא שאמר רב נחמן בר רב חסדא אין מכסין אלא בדבר שזורעין בו וצומח צמחים ודבר שמגדל צמחים שנזרעו בו נקרא עפר שנאמר ומעפר אחר יקחו ויש עפר שמגדל צמחים ואינו צמחי זריעה כמו המדבר דכתיב לא מקום זרע ומתרגם לא אתר כשר לבית זרע ומשנה היא אומרת היה מהלך במדבר ואין לו עפר לכסות שורף טליתו ומכסה בו לפי שעפר המדבר פסול לכסות ואפר אוכלים אינו מגדל צמחי זריעה. א"ל א"כ כלל ופרט הוא וכסהו כלל בעפר פרט אין בכלל אלא מה שבפרט עפר הצומח זרעים אין מידי אחרינא לא א"כ אמאי אמרו שחיקת אבנים נעורת של פשתן דקה זבל דק וחול דק וכיוצא בהם ואפי' שאינם צומחים אלא צמח בעלמא מספיק. א"ב הכי הוא דברייתא היא האומרת וכסהו יכול כפה עליו את הכלי ת"ל עפר אין לי אלא עפר מנין לרבות שחיקת אבנים נעורת פשתן דקה וכו' ת"ל וכסהו יכול שאני מרבה שחיקה כלי מתכת קמח וסובין ומורסן ת"ל בעפר ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שהם מין עפ"ר. א"ל והלא כלל ופרט מסיני. א"ב משום דרב מרי הוא דאמר משום דהוה כלל הצריך לפרט וכל כלל הצריך לפרט אין דנין אותו בדין כלל ופרט כלל הצריך לפרט פירש דלא תוכל להבין הכלל בלא הפרט דאי הוה כתיב וכסהו לבד היה נראה יכסה עליו את הכלי ת"ל בעפר לומר לך שאין כסוי זה אלא בדבר שנבלע בו כגון עפר וכיוצא בו ולא דיינין בכלל ופרט אלא היכא דכללא לא משתמע אלא בחד ענינא דמרבה הרבה מילי והדר אתי פרט למעוטי כל מילי דמרבה ולעמוד בפרט אבל הכא הכלל נראה בב' ענינים שאינם דומין זה לזה כי וכסהו משמע בדבר שלם שהוא כלי או בדבר דק והוא עפר אתי פרט לפרש מאי וכסהו בעפר לא בכלי וכיון דאתי למעוטי כלי א"כ אינו ממעט כל עפר ופי' כלל הצריך לפרט ללמוד הכלל מהפרט. א"ל נראה לך דרב מרי בנה ותקן העבודה הרס וקלקל דא"כ דכלל הצריך לפרט אין דנין אותו בכלל ופרט לא תמצא כלל ופרט בתורה ונשארו דברי ר' ישמעאל דהוי אומר כלל ופרט אחד מי"ג מדות ואראה בכולם דהכי הוא דכמה שאתה אומר וכסהו בתרי מילי כן משמע וכי יתן איש כלל בתרי מילי ואפ"ה אתה דן בכלל ופרט וכן תמצא בכל התורה כולה א"כ יקשה לרב מרי בכה אלא ע"כ הוא דכלל ופרט אתא קרא ורשב"ג דאמר אין מכסין אלא בעפר שזורעו וצומח כלל ופרט דרש וכבר קיימא לן כ"מ ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה חוץ מערב וצידון וראיה אחרונה.

השוחט לחולה בשבת מכסה באחד בשבת שחט בי"ט. מכסה בי"ט א"ל ברייתא היא האומרת ושפך וכסה מי ששפך יכסה ומנין שאם שפך ולא כסה וראה אחר דחייב לכסות ת"ל ואומר לבני ישראל מצוה זו על כל ישראל ומעשה באחד ששחט וחטף חבירו וכסה וחייבו ר' גמליאל עשרה זה' ליתן לו

שכר

שכר הברכה שכן כנ"י מקבלת הברכה והיא כלולה מעשר ואמאי זהב ולא כסף הכוונה כי הברכה דומה הזהב' הבא מצפון מצפון זהב יאתה ע"כ זהב ולא כסף גם אז"ל צריך ליתן עפר מלמטה ועפר למעלה הוא שנאמר בעפר והכוונה דע כי כנ"י נק' עפר כענין ואל עפר תשוב ולכן נותן עפר מלמטה להודיעו ירידתו בדברים המתהוים מעפר ועפר למעלה להודיע שישוב למעלתו לקלס לבוראו ואל עפר תשוב והנה ב' בעפר כמו ב' באמונה ר"ל וארשתיך לי באמונה שישובו הכל בכסף אל משפחתם ואל אחוזת אבותם כי ב' בעפר הוי העפר העליון והיא הברכה והעפר התחתון היא כנ"י ומפני כבוד המכוסה אמרו במה שמפך יכסה:

סוד שלוח הקן:

וגם אמר כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב והארכת ימים ת"ר כי יקרא מה ת"ל לפי שנאמר שלח תשלח יכול יחזור אדם בהרים וגבעות עד שימצא קן וישלח ת"ל כי יקרא במקרא לפניך הכתוב מדבר קן קן מ"מ בדרך בר"ה באילנות מנין ת"ל בכל עץ בורות שיחין ומערות מנין ת"ל או על הארץ ומאחר שסופו לרבות כל דבר א"כ מה ת"ל בדרך מה דרך שאין קנו בידך ר"ל קן הדרך אינו בידו אף כל שאין קנו בידו מכאן אמרו יוני שובך ויוני עלייה ולפרים שקננו בטפיחין ובבירה אווזין ותרנגולים שקננו בפרדס חייב לשלח קננו בתוך הבית וכן יוני הרדיסאות פטור מלשלח ומקשה מה דרך שאין קנו בידך אף כל שאין קינו בידך למה מכי יקרא נפקא ומתרץ כי יקרא פרט למזומן ועוד לפניך בדרך ל"ל אלא לפניך לאתויי שהיו לפניך ומרדו. בדרך כדרב יודא אמר רב המוצא קן בתים חייב לשלח שנאמר כה אמר ה' הנותן בים דרך ובתים עזים נתיבה ומקשה אלא מעתה המוצא קן בשמים דכתיב ודרך נשר בשמים ה"נ דמחייב לשלח ומשני דרך נשר אקרי דרך סתם לא אקרי א"ל פפונאי לרב מתנה מצא קן בראשו של אדם מהו אמר ליי' והאדמה על ראשו ומנין למשה מן התורה שנאמר בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה מנין להמן מן התורה שנאמר המן העץ המן הכין העץ מנין לאסתר מן התורה ואנכי הסתר אסתיר ומנין למרדכי מן התורה שנאמר מר דרור ומתרגם מרי דכיא ע"כ דבריהם. ברוך השם ר' שדברי חז"ל בזה הפסוק כדע מה שנשיב לאפיקורס ואנא אמינא כי אדרבא בזה האפיקורס יוסיף רשע על רשע ולא ישוב בתשובה כשמוציא קן בשמים וקן בראש וקן בתים מה רחמנות הוא זה להפריש האם מהבנים ולמה לא אמר שלח כענין שלח לך ואם המצוה מצוה ותועלת מ"מ בקן מזומן דלא ותו למה פרשו המקרא הזה כך אדרבא

אמור

אמור שלא תשלח מה ת"ל לפי שנאמר כי יקרא אפרשהו לשון מקרה אבל אינו צריך לחזור בהרים וגבעות עד שימצא קן ויפלחנה ת"ל שלח תשלח כלומר לך בהרים עד שתמצא קן כי הואיל ותלה שכר המצוה באריכת ימים וצריך לחזור אחריה מי לא תלה שכר המזוזה באריכת ימים וצריך לחזור אחריה ה"ה ל"ש א"כ כי יקרא מה ת"ל. אל"ב כי יקרא בא' אין זה לשון מקרה אלא לשון קריאה וצפצוף ודרך העופות לצפצף ומתוך הצפצף מצאה וה"ק כי יצפצף וע"י צפצוף תמצאהו לא תקח האם על הבנים והראיה דאם זה לשון מקרה יכתוב יקרה בה' אלא קריאה ציפצוף הוא ע"כ בזה שפיר קאמרינן קן מ"מ ואפי' ביצה אחת או אפרוח אחד בקן שפיר קאמר צפור דעוף כולל טמא וטהור וצפור אין בכללו טמא אלא קשה אי רחמנות היא אמאי לא ריחם עליהם (על עופות הטמאים) הקב"ה והא כתיב ורחמיו על כל מעשיו ורבינו הקדוש על שריחם בבני הולדה ריחם עליו הקב"ה ואם אינו רחמנות מה חטאו הטהורים לצערם. לפיכך לא תימא ברה"י כגון פרדס ושדה שאינה משתמרת אלא אומר לפניך במקום שפניך שם חדיר דהיינו רשותך ולא ברשו' חבירך וכדי שלא תאמר בר"ה לא ת"ל בדרך להביא גם רשו' הרבי' מ"מ קשה יכתוב כי יקר' בכ"מ קן וכו' כענין שנאמר בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכולל הכל ותו מזומן למה לא ועוף טמא הרובץ על ביצי עוף טהור ועוף טהור הרובץ על ביצי עוף טמא וביצים מוזרות אמאי לא ם ותו כל האי צפור מנא לך דטהור הוא אני אומר צפור טמא הוא מי לא כתיב אל צפור טהורה תאכלו מכלל דאיכא טמא שהספק הטהור טמא ואין הספק הטהור אסור ותו לרב כהנא דאמר אפרוחים טהורים חייבים בשלח שנאמר תקח לך בראוים לך ומה אפרוחים ראוים אף ביצים ראויה וש"מ ביצים אפילו שהיא באה מהאי מותרת אי הכי אפי' ביצת עוף טמא יהא מותר הואיל וחדוש הוא. א"ל זהו דאמר אביי ביצת עוף טמא אסורה שנאמר ואת בת היענה לרבות ביצתה ואימא התם לרבות ביצתה בהנאה דדינה כדין היענה דלא תאכלו אכילה והנאה במשמע ותקח לך הראוי לך בהנאה קאמר וכ"ת מקיש ביצים לאפרוחים מה אפרוחי' צפור מותרים אף ביצים מותרים באכילה א"כ ישתוק מבת ואני אומר מדאיצטריך להתיר באכילה ביצת עוף טהור ש"מ ביצת עוף טמא (אסור דאי) מותר ישמיענו החידוש בביצת עוף טמא וכ"ש טהור כיוצא בה חלב טמאה דאיצטריך קרא לאוסרה משום דחידוש הוא לגבי טהורה התם כמי שפחוק מגמל ויליף מדאיצטריך ותו שלח תשלח אפי' מאה פעמים מנא לך אימא שלח חדא תשלח תרי ותו מאי האי דקאמר לי' ר' ינאי לר' יוסף לרב כהנא דאיצטריך שלח תשלח לומר לך אע"ג דצריכה יולדת או דצריך מצורע לא יבא עשה דולקה למעבר וידחה עשה דשלח ואמאי לא והא כהל ע"מ לשלחה דלאו ליכא ועשה איכא ליתי עשה ולדחי

ולדאי עשה דהא אלים הא מצוה דהא כל זמן שאינו מטהר אסור בתשמיש המטה דאמרינן מצורע אסור באשתו וא"כ הוה לי' עשה המטיל שלום בין איש לאשתו וכ"ת א"כ שלח תשלח מאי איצטריך למאה פעמים א"ל האי עשה דאריכת ימים א"ל ר' המטיל שלום בין איש לאשתו כאלו קיים כל התורה שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום וכתיב כי היא חייך ואורך ימיך וא"כ האי עשה אלים ולקח למטהר וקשיא למר בר רב אשי דאמר שלח תשלח אפי' במקום מצוה ותו בשלמא לרבנן דאמרי לקח האם שולח ואינו לוקה דהוי לאו הניתק לעשה שפיר אלא לר' יהודה דאמר לקח האם לוקה ואינו משלח אמאי לא יקיים מ"ע אע"פ שעובר בלאו ותו לרבנן דאמרי לאו שבכללות אין לוקין עליו והא כתיב לא תגזול והשיב את הגזלה ותנן גנב וגזלן ישנן בכלל מלקות וקשה לרבנן א"ל ב' מצות שילוח הקן תלה בה אריכת ימים:

מוסר גדול משילוח הקן להתאבל על גלות השכינה:

ודע בני כשעלה משה למרום אתא קול באזניו ושמע שלח תשלח אמר משה לרבו מאי האי אמר לו האי גלותה הוא והכא הגזירה באה מלמעלה שלח תשלח ואין שלח אלא יסו"ד ואמאי קרי לי' שלח כי הוא הלוקח האם היא כנ"י והוא המשלח ושלחה מביתו והכי אמר שלח כלומר אתה היסו"ד תשלח את האם הרובצת ושומרת את בניה ללכת לנטור את הכרמים בניה אחרים כענין שמוני נוטרה את הכרמים כי חטאו בניה ובפשעכם שולחה אמכם ואת הבנים תקח לך כלומר לא תניחם בגלות תחת ידיה כי תדקדק עמם כחוט השערה רק תשמרם ממנה כענין ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם והנה היסו"ד שלחת מרביצתה בגזירת הגוזר והבנים מבקשים לאמם והיא מבקשת לבנים ואמר הקב"ה שלח למעלה תשלח למטה וידעתה בני רביצת האם בבנים בחוץ לארץ במקרה בזמן שהאומות גוזרים לכלותם משיבים אותה לשמור בניה בכח היסו"ד וע"כ אין הדוגמא למטה אלא במקרה כענין כי יקרא ואין המצוה בטמאה לא באם ולא בבנים כי ישראל ואמם טהורים ונקיים ולא בבנים (טמאים) שאינם ראוים להיות בנים. ואמר לפניך להרמיז שנשתלח מפנים המאירים הוא התפארת ואמר בדרך להרמיז שנשתלחה גם מרשות הרבים שיצאה ממקומה בכל עץ להרמיז תורה שבכתב חסד על לשונה על הארץ שהיתה מושלחת גם על הארץ ניכריה ודע בני דרב שאמר המוצא קן בשמים מהו וכוונתו בהיות כנ"י יונקת ממקומות שזכרנו וחטאו בניה ונשלחה בהיותה נאחזת ומדובקת בת"ת והיו לבשר אחד ויחדיו יהיו תמים וחטאו בניה מהו נשלחת ונגרשה או לא והשיב באמת אינה נשלחה והוסיף ושאל אם היא בים הגדול מהו שנאחזת ומדובקת בים הגדול כענין ותרץ הנערה

הנערה והגד לאמה שהיא הבינ"ה וחטאו בניה אם נשלחת והשיב נשלחת
והוסיף ושאל אם הוא בראש האדם הוא כתר עליון ראש הת"ת הנק'
אדם כענין היתה לראש פינה והשיב נשלחת וה' אייה ולא ישראל היו
כאחזין בבינ"ה ואלהי יצחק ואלהי יעקב ובעשותם העגל אמר למשה
לך רד כי שחת עמך ואף משה ירד מגדולתו הוא גלה מעבר הגדולה
כי נשברו הלוחות ופרחו האותיות ושב משה בכח לוי ויאספו אליו כל
בני לוי להכרית ולאבד את כל החוטאים בכח הגו"ד ושבו כל ישראל
לאחוז מדת משה הוא הו"ד ובדק אותו כסוטות הפך מה שהיו תחת
אבותיהם זהו שאמר עמך ולא עמי. כן הדבר כאשר יחטאו הבנים האם
נשלחת אף אם היא בראש האדם והבנים משחיתים מקום האם בניה
משחיתים תרבות אנשים חטאים ובפשעכם שולחה אמכם ואתכם אזרה
בגוים ואחרי השלוח הולכת האם ומיללת ואומרת אוי שהחרבתי את
ביתי ושרפתי את היכלי וגליתי את בני לבין אומות העולם ואומר יהר"מ
שיכבשו רחמי את כעסי וגומ' וכן עופות השמים מלאכי עליון לפרים
טהורים ומלאכים ועוף השמים יוליך את הקול עד שהכ"י היא אם הבנים
מתחננת ואומרת אף כי אמר ואת הבנים תקח לך לאו רחמנות הוא
בהיות האם גרושה ושלוחה מוולדיה נשברה על בניה ם אף כי הבנים
אינם עזובין ואינם מאוסים בשולחן אחרים סומכים אחרים ממש מאן
דרמים אינו מפריש האם מהבנים עד שאמר לה דא היא רחמנות בוודאי
שהבנים מצטערים על עצמם ושבים בתשובה והיא מבקשת רחמים על
בניה ע"כ המתעוררת בקשת הרחמים היא בהיות האם הולכת ונשברה
בעד בניה ומלאך יוציא הקול ומבקש רחמים לקבץ האם והבנים לפאר
ליולדה קדוש קדוש ואז אם הבנים מוליכה קול בניה וקולה באה
ה' ראשון שבשם בן ד' דא היא קלא שמשמע רבי אייבו דלעי נחש ואמר
אי חם לא אפרש אמא מבהא ונק' האם נחש כי זוהמת הנחש שב
עליה בגלות ולכן בני זאת השלוח נוהגת אף בזמן המלכות לבקש האם
רחמים להשפיל האויבים לבל יפריצוה ע"י עון הבנים הוא שאמר עשה
למען שמך הגדול ולכן אפי' מאה פעמים שכן יורדים ונשלחים מאה
מדרגות עד שתהרוס ותקלקל הקן להיות נודדת מפינה לפינה ואמר
באיזה התעוררת יצאו ממצרים שהרי לא ניתן להם מצות שילוח הקן
כי הקב"ה הזמין נחשים אוכלים הבנים והאם נשלחת מעצמה ואמר
שילוח המצורע כשילוח השכינה עם בניה וע"כ אלים עשה דשילוח על
שגורם בשליחות וא"ל הדבק האם באורך ימים הוא תורה שבכתב אורך
ימים בימינה ולא קבץ בניה ע"כ אורך בעה"ב שכרה ובאמת בני כן
הדברים כמי במי שגולה ממקום למקום ומפינה לפינה ואינו קונה מנוחה
במקום אחד רק הולך ונשבר דוגמא עליונה קב"ה מעביר עונו וחטאו
ומקנה לו מנוחה ואורך ימים בעה"ב אוי לבונים בתים גדולים ויושבים

במנוחה בארץ זרים יאכלו אותה ומה לכם ולמנוחתה כי גלו מעל שולחן אביהם ואמה גרושה מכח פשעם ולמה לא יעסקו בתורה להשיב חרון אף וחימה אוי לעוסקים בקיבוץ הון רב טמא ומטמא כי לא בטהרה וטמא לטמאים ידבק (ויאחר להם) למה לא יקנה דעת ובינה לחשוב מחשבות אנה כספו וזהבו של שלמה ועפרות זהב לו ועל מה יפסיד נפשו ויעבור בגזל וחמס ושבועות שוא וקבץ הון רב ויאכלוהו זרים כי היא תחת ממשלתם ואם (ואב) לבניו למדה תחבולותיו והנה קמתם תחת אבותיכם למה לא יעשו בעוד היות נפשם בגופם לעבוד את בוראו אוי לשמים ומתפארים בגווני מלבושים ואינם זוכרים שהם מנודים ומרוחקים ובין האומות גולים וצריכים בגדים שחורים ובאוי ובאבוי נאנחים ובוכים ולא במלבושים נאים אשר למחר בבושת פנים יפשיטום ואם בקבר עמהם יקברוהו הם יגרמו לנכרים לחפור ולהוציאם מקבריהם ולהשליכן לעופות ולכלבים אוי לחבירים שעושים סעודות שלא במקום מצוה ומרבים במאכלות ויינות ונגונים ורקודים והשטן עולה וקובל ויורד ומשטין כי ימלאם שמים ושמחים ומתחיל לשמוח עמהם ומשתדל להוסיף שתייתו יינם חמת תנינים יינם עד שתמלאם חבורות ופצעים וחרפה ובושה ואז רוח הקדש צונחת ואומרת למי אוי למי אבוי למי פצעים חנם למאחרים על היין מי לא כתיב אל תרא יין כי יתאדם וכתיב בתריה ואחריתו כנחש ישוך עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפוכות והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל הכוני בל חליתי בל ידעתי מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד ומה עושה אחר שתיית יין מתחיל לריב עם חבירו ואז אומר ומשיחים למי אוי למי אבוי למי שהוא בעל מריבות למי שעיניו עכורות ואדומות ושחורות הכליל' עינים מיין אל תרהה יין כי יתאדם אחריתו דם אחריתו כנחש ישוך כי מתחיל לדבר לשון הרע ומתיר עבירה ועושה כל העבירות כהפקר ואומר לית דין ולית דיין משיח עם נשים ומרקד עמהם ואז מנבל פיו בדברי נבלות ואינו בוש כי נתבלבלה דעתו ואז השטן עולה וקובל והרשות נתונה לו ובלבל וגירה ביניהם והמית אחד מהם להיות תחת שלום חילוק ותחת שמחה אבל ותחת מנוחה צער והאם צועקת ואומרת אני בצער וגם הם בצער עמו אנכי בצרה אוי לאבות המניחי' בניהם להרבות שמחות במאכלים ויינות בריקודים ושמחות ולא יודעים כי עליהם יפול גורלם מיתות טבעיות ומיתות משונות למות תולאות ואוכלים כרים מצאן ועגלים מתוך מרבק השותים במזרקי יין וראשית שמנים ימשחו ולא נחלו על שבר יוסף לכן עתה יגלו בראש גולים אשרי בניו ואשרי יולדתו למי שאינו מרבה בחבורות של שמחה כלל וכלל ואשריו מי שאינו אוכל בשר ואשריו מי שאינו שותה יין כל עיקר ואינו לובש בגדים יפים ואינו בונה בית ואינו נוטע כרם רק יושב באוהלים ומתאבל עם אבילי ציון ראה בני והבן דבני יונדב בן רכב צוה להם אביהם אל

תשתו

תשתו יין אתם ובניכם לעולם ומה ראה לצוות שלא לשתות יין בעבור ששמע לירמיהו שהתנבא על חורבן הבית המקדש ע"כ צוה לבניו אל תשתו יין כלל ובית לא תבנו וזרע לא תזרעו כי באוהלים תשבו כל ימיכם אתם ובניכם ובני בניכם עד בא הנחמה והיו מתאבלים מאוד ושמרו מצות אביהם וכשהי' ירמיהו מתנבא לישראל לשוב בתשובה ולא היו שבים מיד אמר הקב"ה אתה אומר להם לשוב ואינם שבים הנה בני יונדב בן רכב אשר צוה את בניו לבלתי שתות יין ולא שתו עד היום הזה ואני אמרתי להם יום יום השכם ושלוח ולא שמעו מה כתיב שם א"ל הקב"ה לירמיהו אמור להם הייכם הואיל ושמרתם את (מצות אביכם) המצוה הזאת אין משפחותיכם פוסקת לפניו לעולם היינו דכתיב כה אמר ה' לא יכרת איש ליונדב בן רכב לפני כל הימים הראית בני דבר תימא אנו תמהים באורך הגלות לומדי התלמוד הנושאים ונותנים בקושות ופרקי' ומדקדקים דקדוק אחר דקדוק ומתחדשים חדושים הם אוכלי הבשר כדובים ואריות ושותים במזרקי יין ומתאדמים פניהם מראית אדם טריפה ונשמנים מזון לרמה ותולעה וגלות השכינה אינם זוכרים ואת העם אינם מייסרים שלום עליך נפשי כה יזכו וכה יחיו וכה יאריכו ימים כמו שלא יבצר מחשב' חשבון יתנו על כולם כי ראה גם ראה שהתורה אמרה שלא תשלא לעורר הרחמים והם אינם חוששין רק לומדים לתועלת גופם ולא לתועלת נפשם ולומדין ויודעים ואינם מקיימין רק כוונתם להתגדל בהמון אני הגדול בתורה ומה שאמרת על ענין לאו שבכללות יש מקומות לאמרו בפנים בעז"ה:

סוד נזקי קרן ונזקי שן ורגל:

וגם אמר לדון בנזקי קרן הוא שנאמר כי יגח שור איש וברייתא היא האומרת פתח הכתוב בנגיפה דכתיב כי יגוף וסיים בנגיחה דכתיב או נודע כי שור נגח הוא לומר זו היא נגיפה זו היא נגיחה ומ"ש גבי אדם דכתיב כי יגח ומ"ש גבי בהמה דכתיב כי יגוף ומשיב אדם דאית לי' מזלא כתיב כי יגח בהמה דלית לה מזלא כתיב כי יגוף וקמ"ל שור מועד לאדם הוי מועד לבהמה מועד לבהמה לא הוי מועד לאד'. א"ל אמור לי האיך מורה מלת יגח במזלא וכי יגוף במקרה. א"ל הקב"ה אמר למשה הנה אנכי שולח מלאך לפניך ובכל מקום שאמר מלאך הוא מלאך הממונה על המקרה ומדקדק לשלם אפי' כחוט השערה וזהו מקרה ואמר משה אל תחכנו תחת המקרה וזהו אם אין פניך הולכים אל תעלינו מזה כלומר פניך אינ' עולים אלא ברשות המזל והמזל מעביר עון ופשע וע"כ כתב הקב"ה לגבי אדם כי יג"ח עולה אהי"ה הנק' מזל וכן במ"ק מה שעולה זה עולה זה אבל מלת יגף עולה במלאך כלומר במלאך הממונה על המקרה וכן במ"ק מה שעולה זה עולה זה והם אמת ודבריהם אמת והכל יוצא מלפניו בדין ובצדק:

וגם אמר לדון בנזקי שן ורגל הוא שאמר כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר ברייתא היא האומרת ושלח זו הרגל שנאמר משלחי הרגל השור והחמור ובער זו השן וכן הוא אומר כאשר יבער הגלל עד תומו רבונו דעלמא ולמה לא נאמר ושלח זה השן כענין ושן בהמות אשלח בם ותו ושלח ובער ל"ל יכתוב בפירוש רגל ויבא השן מק"ו ומה רגל שאין הנאה להזיקה חייב שן שיש הנאה להזיקה לא כ"ש. א"ל אתוה פיך דאי כתיב רגל ה"א רגל דהיזיקו מצוי תאמר בשן שאין היזיקו מצוי. א"ל ולמה העלימו הכתוב א"ל דע לך שהשן ורגל רומזים בדברים הקשים המזיקים כענין רגל השור ושן בהמות אשלח בם וכאשר יגרמו עונות ישראל ויזיקו בשדה הוא שדה מלא כל טוב וכל טוב אדוניו הקב"ה מחזיר השפע והטוב הראוי לצאת בחוץ ואינו יוצא וכאשר בשדה אחר ניזק הוא שנאמר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם להשלים החסרון וע"כ לא כתב בפירוש כדי ללמוד מדבריהם הרמזים וע"כ משלם נזק שלם כי הזיק במקום שלם ואינו כן בנזקי קרן ותולדותיו השן נשיכה ובעיטה וכיוצא בהן שמשלם חצי נזק בכל ענין הוא ברייתא שאומרת שור תם שוה מאתיים שנגח לשור שוה מאתיים והנבלה שוה עתה חמשים זה נוטל חצי החי שהם ק' וזה נוטל חצי החי שהם ק' וגם את המת יחלקון וזה נוטל כ"ה נמצא מה שהזיק במיתה פורעין המזיק והניזק שקודם שהמיתה היתה שוה מאתיים ועתה אחר שהומתה שוה נ' נמצא שהפסד ק"ן ומאחר שזה לוקח קכ"ה וזה לוקח קכ"ה א"כ זה מפסיד ע"ה עד הר' שהיתה שוה הבהמה שלו וזה מפסיד ע"ה עד תשלום מאתיים שוה הבהמה שלו נמצא המזיק והניזק כ"א מפסיד חצי נזק שהזיק המיתה ואמר ר' יודא יכול שור שוה מנה שנגח שור שוה חמשה ואין הנבילה שוה כלום יכול זה נוטל חצי החי וחצי המת וזה נוטל חצי החי וחצי המת ובמקום שהיה הניזק שוה חמשה יקח עתה חמשים וחצי המת ומשיב אמרת וכי מועד למה יצא להחמיר עליו או להקל עליו הוי אומר להחמיר עליו ומה מועד חמור אינו משלם אלא מה שהזיק תם הקל לא כ"ש. ואמר ר' יודא יכול שור שוה חמשה שנגח שור שוה מנה והנבילה שוה עתה חמשים יכול שיטול כל אחד חצי החי וחצי המת א"כ החוטא המזיק נשכר שבמקום חמשה לוקח מהמת כ"ה ומהחי ב' וחצי נמצא שהמזיק נשכר ואמרה התורה במועד שלם ישלם בעלים משלמים ואין בעלים נוטלין דאי לאו שלם ישלם במועד ם שור שוה מנה שנגח שור שוה חמשה והשביחה הנבילה ושוה עתה חמשים שקיל כמי ניזק בשבחא ואומר שלם ישלם בעלים משלמין ואין בעלים נוטלין דע דדינא הכי הוא דתם חצי נזק שנאמר וכי יגוף שור איש את שור רעהו ומת ומכרו את השור החי וחצו את כספו וגם את המת יחצון ל"ם בהמה ול"ש חיה ועוף. ותניא שור תם שהזיק עד שלא עמד

בדין

בדין ומכרו מכור הקדישו מוקדש שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי מעשעמד בדין לא עשה ולא כלום ואם קדמו שני בעלי חובות והגביהוהו בין שהזיק עד שלא חב בין שחב עד שלא הזיק לא עשה ולא כלום לפי שאינו משתלם אלא מגופו. א״ל ר׳ בעיקר אינם מדברים יכתוב וכי יגח שור את שור ומת ידעינן דמשני בני אדם הוו ומכרו את השור החי וחצו את כספו למה לי דמוגם את המת יחצון נפקא דגם את החי יחצון וחצו אי רלה הקב״ה לאם חצי נזק ילמדהו בפירוש אלא מדכתב וחצו יחצון רלינו שלעולם יהא כך ל״ש מזיק נשכר ול״ש ניזק נשכר וחוק המלך הוא ואין נותנין אות על החוקים ועוד שור כתיב היה ועוף מנא לן וכ״ת דיבר הכתוב בהווה במקום דאיכא חסרון ידיעה לא אמרינן דיבר בהווה אלא אמרינן יהא מונח עד שיבא אליהו ששם אינו מדבר בהווה בכל מילי. אל״ב הכוונה כך שור שהוא איש שממה ורעהו רכנות של שטות ושל יין ולא חסום פיו ולשונו ובא בשור לא תחסום שור בדישו וזה שהומת הרג אחד מקרוביו בלא עדים והתראה וזהו את שור רעהו וזמנו המקרה והרגו כי גואל הדם הוא והנה הרג שלא כדין ולכן גולה וזהו ומכרו את השור החי שלא הרג בעדים והתראה להמיתו ודן אותו כשוגג ועל שהמית שלא כדין פורע חצי נזק והמת שהמית ולא נתחייב הריגה חצי נזק והנה ב׳ השוורים שניהם רשעים וחייבים לכן אינו נוטל לא פחות ולא יותר מחצי נזק וברוך אשר לו נתכנו עלילות ונתנם תחת המקרה ונעשה דינם ואין זה הדין במועד ובאמת התם בין שפיחת על הנזק בין שהבחא המזיק והניזק בשוה חולקים כענין וחצו יחצון לר׳ יודא ובמועד הוא אומר או נודע כי שור נגח הוא מתמול שלשום דנגח בג׳ ימים ג׳ נגיחות והתרו בו בכל נגיחה ונגיחה בפני ב״ד ולא שמרו ונגח פעם ד׳ שלם ישלם שור תחת השור דהוא נזק שלם והמת יהי׳ לו לניזק שמין אותו כמה שוה ומשימין בחשבון ופורע משם ואילך עד תשלום נזק שלם א״ל ר׳ מנא לך דהתראה ג׳ ימים בעינן א״ל ר׳ יודא הוא דאמר משום אביי תמול חד מתמול תרי שלשום תלתא ולא ישמרנו בנגיחה רביעית אלא רבא פליג עליה ואמר תמול מתמול חד שלשום תרי ולא ישמרנו ג׳ חייב ורב נחמן הוא שאמר הלכה כר׳ יודא במועד. אבעיא להו ג׳ ימים דקתני לייעודי תורא או לייעודי גברא מאי כ״מ כגון דאייתי תלתא כיתי סהדא בחד יומא וגו׳ ת״ש אין השור מועד עד שיעידו בפני בעליה ובפני ב״ד ב״ד ולא בעלים אינו נעשה מועד א״ל ר׳ מתנה היא אומרת שור של ישראל שנגח לשור של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של ישראל פטור שנאמר שור רעהו ולא של הקדש ור׳ שמעון בן מנסיא הביא ברייתא שור של הקדש שנגח שור של הדיוט פטור ושל הדיוט שנגח שור של הקדש בין תם בין מועד חייב נ״ש ומקשה אי רעהו דוקא דהדיוט כי נגח דהקדש נמי יפטור ואי רעהו לאו דוקא

דהקדש

דהקדש כי נגח דהדיוט כמי יחייב וכ"ת לעולם קסבר רעהו דוקא ומיהו דהדיוט כי נגח דהקדש מ"מ חייב משום דאתי בק"ו ומה הדיוט דהדיוט מחייב הדיוט דהקדש לא כ"ש דמחייב ומקשה ואמאי נזק שלם נימא דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להם חצי נזק אף כאן חצי נזק א"ל הכל היו בכלל לנזק שלם פרט לך הכתוב רעהו גבי תם לומר רעהו הוא דתם משלם חצי נזק ומועד כ"ש אבל דהקדש אף תם משלם כ"ש רבונו דכ"ע ראה ספוקי תהו שעושים ואימא מדאיצטריך הדיוט דהדיוט חייב ש"מ הדיוט דהקדש פטור דאי ס"ד אפי' הדיוט דהקדש חייב לשתוק מרעהו וכ"ת ה"א הקדש דהדיוט חייב א"כ במה יפה כח הקדש מהדיוט:

סוד להלכות נזיקין:

עוד אמר שור של ישראל שנגח שור של נכרי פטור ושל נכרי שנגח שור של ישראל בין תם בין מועד משלם נ"ש ה"כ מקשינן אי רעהו דוקא דנכרי כי נגח דישראל כמי פטור אי רעהו לאו דוקא דישראל כי נגח לדנכרי נמי יחייב א"ר אבוהו אמר קרא עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים ראה ז' מצות שנצטוו עליהם בני נח ולא קיימום עמד וויתר ממונם לישראל שומו שמים על זאת אימא ראה שישראל אין מקיימין המצות ויתר ממונם לגוים ורב מתנא אמר ראה שאין מקיימין ז' מצות והגלם מעל אדמתם וכתנם לישראל ויתר ליגנא דגלוי הוא כתיב הכא ויתר גוים וכתיב התם לנתר בהם על הארץ ומתרגמינן לקפלא בהון על ארעא שמע דברי רב מתנא ואימא ראה את ישראל שעוברים על המצות והגלם מעל ארצם ונתנם לגוים רב יוסף אמר ראה שעוברים בני נח בז' מצות עמד הקב"ה והתירן להם לומר לך אחר שהתירם להם אפי' שמקיימים אותם אין להם שכר למצווים ועושים וסוף דינא הכי הוא דמועד משלם נזק שלם על דמי הנזק שמין הנזק ועליו פירש ומאי משלם ממיטב ותני ר' חייא ך"ד אבות נזיקין תם תשלומי כפל תשלומי ד' וה' וגזלן ועדים זוממין והאונס והמפתה והמוציא שם רע והמדמע והמטמא והמנסך שור בור מבעה הבער שומר חנם שואל נושא שכר והשוכר נזק צער רפוי שבת בושת לכולם פורע ממיטב ולא ידעינן ממיטב של מי שיימינן של מזיק או של ניזק ואמר רב אשי מיטב שדיהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק ואמר משום ר' ישמעאל ור' עקיבא מיטב שדהו וכרמו של מזיק כו' (עיין בגמרא) א"ל ב' שור מועד רואה הוא כי נאחז הוא ממדת הפחד והוד ומ"ה הרפה אין לו תקנה ומבקש לעולם להמית ולהזיק וע"כ כתיב מתמול שלשום להרמיז בדעתו שכל ימיו רואה הוא ולכן ג' פעמים מתרין בו ואין לניזק חטא משפט מות ע"כ פורע נזק שלם ועל שהניזק בתומו הלך ע"כ לא יקבל אלא ממיטב כי טוב היה בזיתו. והקדש שהמית של הדיוט לית דין ולית דיין כי פועל

בדין

בדין ובלדק והדיוט הוא הרשע הלעיטהו לרשע וימות ואם שור של הדיוט לשור של הקדש הרג הוא שמלא ידו בקדשים ולכן משלם כ"ש ואין כאן דיו לבא מן הדין להיות כנדון שאין לו חטא כלל ולמה יפסיד ח"נ וכן של גוי שהרג של ישראל דינו כהדיוט שהרג של הקדש כי ישראל הרג ונקי ולדיק אל תהרוג ע"כ משלם כ"ש כי איננו רעהו ואם של ישראל הרג של גוי פשיטא דפטור טוב ורשע שקולים וזהו ויתר גוים הם ז' אומות הרגו כל זכר בכסף ועו' אומות לא מעלין ולא מורידין וממונם בחוץ לארץ לא ויתר לנו אפי' עובדים בז' מלות כי אנו כמותם עובדי דת המלך במקלת ואנו עומדים תחת ממשלתם ואין היתר ממונם לנו רק כשהם כבושים ת"י כי אז הלדק והמשפט לנו והנה הרשע המית הלדיק ולכן המת יהיה לו כי ישוב אל המתים הם הרשעים הנדונים י"ב חודש ונחלפין בשרלים ורמשים ולהן שמין הנזק ופורע עליו כל הנזק ועוד אמר התנא חמשה תמין יש לבהמה ואם הועדו לאחד מהם הרי זו מועדת הבהמה אינה מועדת לא ליגח ולא ליגוף ולא לישוך ולא לרבוץ על כלים גדולים ולא לבעוט ואם הועדה לאחד מהם הרי היא מועדת עליו ואם הועדו חמשתן מועדין ושן ורגל מועדין מתחלתן שן מועדת לאכול את הראוי לה ורגל מועדת להזיק בדרך הילוכה וחמשה מועדין להזיק מתחלת ברייתן ם ואם הזיקו או המיתו בנשיכה בנגיחה בדריסה חייבי' בעליהם לשלם נזק שלם ואלו הם הזאב והארי הדוב והנמר והברדלס. מאי ברדלס ר' יודא אומר נפרזה פי' חיה נקבה ומתהפכת לאחר ז' שנים לזכר ונקראת אז כשהוא זכר לבוע ובין הזכר ובין הנקבה קראו רב יוסף אפא ורבי אליעזר אומר אף הנחש שנשך הרי הוא מועד וכל המועדין משלם כ"ש מן העידיות ותם משלם ח"נ מגופו ודוקא שנכנס המזיק ברשות הניזק והזיקו אבל הלך הניזק לרשות המזיק והזיקו פטור ובריית' היא האומרת בהמה שנכנסה לחלר הניזק והזיקה בגופה דרך הלוכה באוכף שעליה בשליף שעליה בפרומביא שבפיה בזוג שבלווארה וחמור במשאו הרי אלו משלמין כ"ש והבן בני שכל המזיקין נדונין בכח הקשה ע"כ משלמין כ"ש בהיותם מועדין ועוד אז"ל היה מהלך כאורחו ונתזו לרורות מתחת רגליה והזיקו משלם ח"נ וחזיר שהיה נוחר באשפה והתיז והזיק משלם כ"ש ובריית' היא האומרת תרנגולים שהיו מפריחין ממקום למקום ושברו כלים בכנפיהן משלמין כ"ש ברוח שבכנפיהן משלמין ח"נ וסומכוס אומר משלמין כ"ש וראיה דבריו דמועד הרו' לשבר ועוד ברייתא היא האומרת תרנגולת שהיו מחרטין ע"ג עיסה או ע"ג פירות וטנפו או נקרו משלם כ"ש העלו עפר או לרורות משלמין ח"נ וסומכוס אומר כ"ש וכן תרנגולין שהיו מחטטי' בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי משלמין כ"ש בעי רבא דרסה על הכלי ולא שברתו ונתגלגל למקום אחר ונשבר מאי בתר מעיקרא אזלינן ומחמת גופו הוא ומשלם כ"ש או בתר חבר

מנא

מכה אזלינן ולרורות ניכנו ומשלם ח"כ ת"ש דאמר רבה זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור מ"ט מכה תבירא תבר א"ל לרבה פשיטא לי לרבא מבעי' לי' אלא כח כחו ככחו דמי וש"מ כמעיקרא ומשלם כ"ש ואמר רבא נפל מן הגג ונתקע באשה חייב בארבעה דברי וביבמתו לא קנה (בארבעה דברים הייגו נזק לער רפוי שבת אבל בושת לא דתכן אינו חייב בבושת עד שיתכוון) ואמר רבא הכיה גחלת על לבו ומת פטור על בגדו ונשרף כבה לתוך האור או לתוך המים ואינו יכול לעלות משם חייב דחפו לתוך האור או לתוך המים ויכול לעלות משם ומת פטור. ודע דמשנה היא האומרת אדם מועד לעולם בין ער בין ישן בין שוגג בין מזיד משלם כ"ש. השופך מים ברה"ר ובא אחר ועגף כליו במים משלם כ"ש וכן המלניע את הקוץ וזכוכית בתוך כותלו של חבירו ובא בעל הכותל וסתר את כתלו ונפלו לרשות הרבים והזיקו חייב המלניע. וא"ר יוחנן והוא שהיה כותל רעוע אבל בכותל בריא חייב בעל הכותל ופטור המלניע תרנגול שהכניס ראשו לתוך כלי זכוכית ולעק ושבר את הכלי חייב ח"כ וכן הכלב והגדי שקפלו מראש הגג ושברו את הכלים משלמין כ"ש גמל שהיה טעון פשתן ועובר ברה"ר ונכנס פשתנו בתוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב אבל אם הניח החנווני נרו מבחוץ חייב אלא שר' יודא אומר בנר חנוכה פטור וכן נשאל בבית המדרש המשסה כלב בחבירו מהו משסה ודאי פטור בעל הכלב מי אמרינן מני אמר מאי עבדי לך או דלמא אמרינן לי' כיון דידעת בי' דמשסיא לי' ומשתסי לא איבעי לך לאשהויי' ומשיב שסה בו כלב או נחש המשסה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ובעל הכלב חייב שור שעלה ע"ג חבירו להרגו ובא בעל התחתון ושמט את שלו ונפל העליון ומת פטור אפי' בתם ואם דחף את העליון ומת חייב שהי' לו לשמוט את התחתון ולא שמטו וכן אמר ר"ל שתי פרות ברה"ר אחת רבולה ואחת מהלכת ובעטה מהלכת ברבולה פטורה רבולה במהלכת חייבת ומשנה היא האומרת ב' שוורים תמים שחבלו זה בזה משלמים במותר ח"כ שני מועדים משלמים במותר כ"ש אחד תם ואחד מועד מועד בתם משלם במותר כ"ש תם במועד משלם במותר ח"כ והברייתא אומ"ת כמשפט הזה יעשה לו כמשפט שור בשור כן משפט שור באדם מה שור בשור תם משלם ח"כ מועד משלם כ"ש אף שור באדם מועד משלם כ"ש תם משלם ח"כ ר"ע אומר כמשפט הזה התחתון ולא העליון יכול ישלם מן העליה ת"ל יעשה לו מגופו משלם ואינו משלם מן העליה ורבנן האי כזה מאי עבדי לי' מבעיא להו לפטרו מארבעה דברים ור"ע לפטרו מארבעה דברים מנ"ל נפקא לי' מאיש כי יתן מום בעמיתו ולא שור בעמיתו ואידך אי מהאי ה"א לער להודיה אבל רפוי ושבת אימא ליתיב לי' קמ"ל. א"ל דע לך שכל הנזקים כללו וכיוצא בהם כולם פורחים באויר ואין לנו מקום להסמיכם

להסמיכה שהברייתא אומרת פועלים שהכניסו ליטול מבעל הבית והגהן שורו של בעל הבית או נשכו כלבו של בעה"ב פטור ואע"ג דקאמרי כגון שהלכו פועלים אבבא וקרא ועיין לשם אין ומשמע אין לחרי מילי אין כלומר על משמע אין קום אדוכתך משמע וכיון שאמר הבעה"ב לשון משובח פטור אדרבא הסברא נותנת להיותו חייב מדהוה לי' למימר על או לא תיעול ותו הגמרא כזה אם תעיד בסוף העולם ועד סופו לומר שראה תרנגול שהכניס ראשו בכלי וקרא הלא הוא צריך להגביה ראשו ולהוליך קולו לשמים ותו לך קרא בכל המדינות אם ראו או שמעו או שאלו לדור ראשון שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך אם אמרו והגידו שנפל אדם מהגג ונתקע המעור בבתולה במטה אחת הלא אין ואשה צריכים להיות ישנים במטה אחת ובאלף תחבולות מתחברים ומה אשה היא זאת שישנה ערומה ומראית ערותה לאישו בעלה וכן עתה בזו הברייתא נואים ונותנים הלא כמשפט דר"ע דייק מאים כי יתן וממעט השור לא דייק יפה דאמינא קטן שהכה מום יהא חייב ת"ל אים ורבנן דמפקי לגער לחודיה א"כ קטן דפטור מנ"ל אלו וכיוצא באלו שומעין המינים שאנו מוטבעין בתוכה ומטיילים בנו ואומרים התורה מלאה שחקות נאמרת להם לישראל ואפי' עמי הארצות שבנו מלעיגים בתורתינו ואנ"ל הכופרים בד"ת שהם מועילים וגדולים ממלאכי השרת :

דינים יקרים בדיני שמים נאים וטובים :

אל"ב אפתח פי ואדבר בדיני שמים דינים יקרים נאים וטובים אין בהם עול וחמס כי ירשו מהשמים ועתה ראה גם ראה שהדבר למעלה עולה ומדה אחת יש לו לשם ורעה שמה ממנה השטן נאחז וידבר גם השטן בתוכם והוא היורד ומשטין משוט בארץ ומהתהלך בה וכל דיניו בלי עול הראית בני יסורי איוב בכולם נתחייב ומגירי אברהם כי' תם וישר התהלך לפני והיה תמים ועונו גרם וילא ממחילתו כי נתהפך חסיד ישראל בחסיד גוי ובאמת ב"י שב בכל לבבו ובכל נפשו יהי שם השם מבורך ושילם לו קב"ה כל נזקיו כי ממנו הרשות להזיק הם בידיך. ודע בני שכל המזיקים בכ"י באים ותקע כף ירך יעקב ויאכל מן העץ וישכר ויתגל בתוך אהלה ונעשה לנו שם כי הבנים החוטאים והאב מייסר האם שלא חסלה את האם כי השם נתן רשות למחבלים ובאשר ישובו בתשובה ישובו הנזקים לבעלים כסף ישיב לבעליו דודי ירד לגנו דודי לא ואדום דודי לי ואני לו. וראה והבן כי הש"י הסובר הכלי ר"ל ככ"י השכוי הוא היסו"ד מקבל מהבינ"ה ם הנותן לשכוי בינה הוא המחזיק הכלי מכה הבעל העליון ושטה חיות רעות ומאות הארי והדוב הזאב כו' מועדים הם מעולמם כי ראה אלילותם מלילי"ת הרשעה מפחד בלילות כל עסקם וכוונתם להזיק במקום הקדוש ם וכן דרכם למטה וכאשר

באם מיוסרת עם בניה ובאם רובלת על הבנים כל נזק שעשו קב"ה פורע מיטב שדהו וכרמו לכן המועד פורע ממקום אחר ולא מגופו ולא ראית בני משה נחש בחבירו ומת פטור השמשה לדברי חכמים ולדברי ר"י חייב כי אמר ר' יודא ארס נחש בין שיניו עומד ולכן מכיש בסייף וחכ"א ארס נחש מגופו מקיא לפיכך נחש בסקילה ומכיש פטור ואיך זוכר שסמא"ל הכיש הנחש בחוה והקיא הארס בחוה היא הזוהמא והוריד הנחש במקום נמוך תחת אשר היה במקום גבוה והוא הסקילה שהנופל ממקום גבוה סקילה קרינן בי' וא"כ האיך נוכל לשנות הדין ור"י קבל מרבו דסמא"ל נהרג ר"ל הכוונה נתמעט הכח ממנו ואיך יודע בני הכלב והעז לעולם דרכם להזיק כענין מיד כלב יחידתי ושעירים ירקדו שם וקב"ה מגרש אותם ונותן תחת נזקם כסף ישקול כמוהר הבתולות ואיך יודע בזמן שהכלב והשור בביתו של אדם אז מלאך המות בביתו שמיכם רומזים בפח"ד ולא היה לבם לפועלים ליכנס נשם רק בתר שאלה אם יש לשם רעה ואין. דוגמא לזה היולא יחידי בלילה דמו בראשו כי דין בלילה פועל ואם תאים דעתך כי נפל מן הגג ונתקע באשה הנחש נתקע בחוה והטיל זרע במעיה ולא קנאה בהדיה אף כי היה אחיזתם ממקום אחיזתו והנה קלל קב"ה אותה בד' אותיות ארורה וגדול מזה אמרו האשה שהכניסה לטחון חיטים אצל בעה"ב שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעה"ב פטור ואם הוזקה בהן חייבת ובאמת בני הכוונה עתיכת מן לנדיקים בכנ"י האיך והנה ברייתא אומרת הנותן סם המות לפני בהמות חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואין הסברא קובלת דאי הוא לא נתן הסם לא היתה הבהמה מתה אלא בעבור שהבהמה מרגשת ויודעת במאכל הממיתה ע"כ פטור כי אין ספק שזו הבהמה בת מות היא בזו המית המיתה ואל אמונה ואין עול ועל שמגלגלים זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב ע"כ חייב הנותן בידי שמים דומה לזה שם גחלת על לבו ונשרף פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים שזה אפשר לו להסיר הגחלת מלבו אלא שנתחייב שריפה ודין ארבע מיתות לא בטל כן הדבר כשהשליכו לבור ולא עלה נתחייב חנק שטביעה במקום חנק ואל תאמר כשאינו יכול לעלות למה יהא חייב המשליכו בעבור שהוא רולח ואין לומר אם לא היה חייב לא היה משליכו כי דע לך לא נתחייב בעדים והתראה וכל שלא נתחייב בעדים והתראה מניחין אותו בידי שמים ועתה בני אודיעך ענין השוורים איך מכירים והורגים הוא שאמר התנא שור שהיה מתחכך בכותל ונפל על אדם נתכוון להרוג הבהמה והרג את האדם לנכרי והרג את ישראל לנפל והרג בן קיימא נתכוון להרוג את זה והרג לזה פטור מ"מ א"ר שמעון דא"ק השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כך מיתת השור מה בעלים עד דמתכוון לי' כך השור עד דמתכוון לי' ובעלים גופייהו מנא לן דא"ק

דא"ק וארב לו עד שמתכוון לי' ורבנן האי וארב לו מאי עבדי לי' אמר ר' ינאי פרט לזורק אבן לגו היכי דמי אי נימא דאיכא ט' גוים וא' ישראל ותיפוק לי' מיסא דרובא גוים נינהו א"נ פלגא ופלגא הוו ספק נפשות להקל לא צריכא דאיכא ט' ישראלים וחד גוי ביניהם אע"ג דרובא ישראלים נינהו כיון דאיכא האי חד מינייהו ה"ל קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וספק נפשות להקל. א"ל ר' קודם שתפרש כראש דברים' ודע דר"ש דייק ולא דייק דכי אמר קרא השור יסקל וגם בעליו יומת מאי וגם ומה ריבה ותו אימא אדם במתכוון שור אפילו שלא במתכוון ואי אמרת שניהם שוין במה יפה כח האדם מכח הבהמה ותו מדאיצטרך גבי אדם וארב לו במתכוון ש"מ בבהמה אפי' שלא במתכוון דאי ס"ד אפי' בהמה בעי כוונה לכתביה גבי בהמה ואי אומר בהמה שאין לה דעת בעי כוונה אדם שיש לו דעת לא כ"ש דבעי כוונה ותו מה ראה ר"ש ובעי כוונה לשניהם אדרבא יאמר שניהם בלא כוונה ומאי וארב לו לגו כרבנן ותו רבנן דאמרי וארב לו פרט לזורק אבן לגו וכגון דאיכא ט' ישראלים וגוי אחד אע"ג דרובה ישראל כיון דאית חד גוי ביניהם ה"ל קבוע וכל קבוע כמעמ"ד וספק נפשות להקל שומו שמים על זאת וכי כיון להרוג את הגוי והרג את ישראל מי לא מחייב כלא הם אמרו נתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב וסתם קתני ומאי וארב לו להקים כר' שמעון ותו האי זורק אבן לגו ה"ד אי דלא ידעינן דאיכא שם גוי אי לא א"כ אין כאן כל קבוע כמע"מ דלא אמרינן קבוע כמחצה עמ"ד אלא כשידע ממקום הקבוע של דבר והא ראייה דאין איסין של עולם מותרין אלא שאינן יודעין מקום קבוע של נחל איתן דאי ידעי ה"ל קבוע וכמחצה ע"מ דמי והכל אסור ואי דידעי שיש שם גוי זיל בתר רובא מי לא תנן סנהדרין כחצי גורן עגולה והמחייבים רבים וקבועים והפוטרין מועטין וקבוטין והני קבועין אזלינן בתר רובא ולא אמרינן כל קבוע וכו' וכ"ת וארב לו מאי איצטריך כר"ש במתכוון. אל"ב ממך שמעתי דלא אמרינן כל קבוע וכו' אלא היכא שברור מקום האיסור ומקום ההיתר כגון ט' חניות בשר שחוטה וחנות א' בשר נבילה ואינו יודע מאיזה מהם לקח אזלינן לחומרא ואמרינן כל קבוע כו' וכן ט' גוים ואחד ישראל שנפל גל עליהם בשבת אע"פ דרובם גוים נינהו אמרינן דלמא ישראל מציל וכל קבוע כו' וכן בזורק אבן לגו שהיו ט' ישראל וא' גוי וידע עמידת הגוי ועמידת הישראל אלא שלא ידע היכי נפל אמרינן כל קבוע כו' וכן ט' צבורין של מצה וא' של חמץ ואתא עכבר ושקיל א' וידע מקום עמידת החמץ ועמידת המצה ולא ידע אי חמץ שקיל אי מצה שקיל אזלינן לחומרא דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי אבל סנהדרין אע"פ שהם קבועין אנו יודעין שאלו מחייבים ואלו פוטרים ואין שם ספק ידיעה לומר כל קבוע וכו' ואם כן ואי לאו וארב לו ה"א זיל בתר רובה קמ"ל כל קבוע כו'

כו׳ וספק נפשות להקל א״ל ר׳ לעולם אימא לו כר״ם אילמריך וט׳ גוים וא׳ ישראל סברא הוא להקל דאם כיוון להרוג גוי והרג ישראל פטור ממיתה שאם תמיתהו תהי׳ רולח ואם כיוון להרוג את ישראל זה והרג זה אע״פ שאתה חייב להורגו אם לא תהרגהו לא תתחייב מיתה כי דין ארבע מיתות לא בטלו וא״כ בט׳ ישראל וא׳ גוי סברא הוא להקל וכל קבוע כמחלה עמ״ד סברא הוא דכל ספק איסורא לחומרא ולעולם חיישינן למיעוטא והרב לו כר׳ שמעון וקשיא לרבנן דאמרי אף בלא מתכוון חייב א״ל ב׳ ולמה לא אמרינן במקום כל קבוע חיישינן למעוטא וידעת סוד הענין דאיכה מחלה וקורהו מחלה וכן כל דפרים מרובא פרים ולא ניחוש למיעוטא למה:

סוד גדול בגלגול ובקבוע:

ושמע בני עניני המחלוקות דע דמה שאמר וגם בעליו יומת אתא גם לומר שאם יסקל השור והבעל יברח אמר הקב״ה יתגלגל בשור ויגח וימות בב״ד כי התרוהו לבעל השור ואם השור קבל דינו בב״ד יחזור באדם וימות בסכרה כי סוף אדם למות ודע כי שנפש האדם והבהמה לוחות ושברי לוחות כו׳ ודע שאם הבהמה היא ם אבל אם כיוון להרוג את הבהמה ונילכה ונזדמן אדם ונהרג הוא׳ ולא כיוונה הבהמה להורגו וה׳ זימנו א״כ ודאי זה ההרוג ממשפחת זאת הבהמה והוא גואל הדם וזימנו הש״י והרגו לכן פטור ולמה לא תשים דעתך לדעת דכל קבוע כמחלה הלא ידעת דתפארת מכריע קבוע תוך העטרה מאמרות ומניח בראשו ארבע פרשיות של תפילין והנה הוא מחלה התוכל לדון בענין אחר והנה כל דבריהם ט׳ וא׳ ט׳ חנויות וא׳ ט׳ לצורין של מלה וא׳ ט׳ ישראל ואחד גוי הכל להרמיז הענין ואי כ״י קבוע בביתה כבודה בת מלך פנימה הנה חלקה ד׳ פרשיות חצי חלק עם עלמה וא׳ נדה ממקומה אע״פ שביתה קבוע תוך הדין והרחמים הכל ידעי דמרובא פרשה וניידה הם הרחמים הגוברים על הדין ולכן איכה החוטאת הגורמת גלותה התוכל לשנות הדוגמא וא״כ בהיות דבר מועט והוא איסור ודבר הרבה היתר וקבעי הרוב והמיעוט לריכים אנחנו לעשות המועט כמחלה כדין הדוגמא והבן. פרה רבולה בדרך ובעטה רבולה במהלכת חייבת בעטה המהלכת ברבולה פטורה כי כן הדין באמת בהיות הרבולה אורבת ומקלקלת היא לילי״ת המארנית בכנ״י ואין הדין הזה במהלכת היא כנ״י והתהלכתי בתוככם כי יש בידה להכות שובי אל גבירתך והתעני תחת ידיה ויש לך לדעת שכל המכוון להזיק ממקום הנזק נאחז וכל עניניו בקלקול הוא שאמרו ז״ל המלניע קוץ וזכוכית בתוך כותל רשוע של חבירו דידע דנופל והלניע לכן חייב. ושמע בני המשנה האומרת שור האלטדין אינו חייב מיתה דכתיב כי יגח ולא שיגחוהו אבעיא לנו מן הבהמה לבוליא את הרובע

והנרבע

והנרבע מן הבקר להוציא הנעבד מן הצאן להוציא את המוקצה ומן הצאן
להוציא את הנוגח אמר שמואל אם נאמר נוגח למה נאמר רובע ואם
נאמר רובע למה נאמר נוגח מפני שיש בנוגח מה שאין ברובע ויש
ברובע מה שאין בנוגח רובע עשה בו אונס כרצון נוגח לא עשה בו
אונס כרצון נוגח משלם את הכופר רובע אינו משלם את הכופר ומפני
שיש בנוגח מה שאין ברובע ויש ברובע מה שאין בנוגח הוצרך לכתוב
שניהם קתני מיהא רובע נעשה בו אונס כרצון למאי הלכתא לאו לקרבן
וקשיא לשמואל דאמר פסול ומשיב לא לקטלא אמר מר נוגח משלם את
הכופר רובע אינו משלם את הכופר ה"ד אי לימא דרבעה ולא קטלה
הא אינו משלם משום דלא קטלה ואמר רבא דרבעה וקטלה ומאי קשיא
לך מה לי קטלה בקרניה מה לי ברבעה קרן כוונתה להזיק רבעה
כוונתו להנאת גופו. א"ל ר' ראה עתה דבריהם רובע ונרבע ונוגח כולם
עשו עבירה בגופו ומה צורך לריבוייהו ק"ו הוא ומה אתנן זונה ומחיר
כלב דלית עבירה בגופייהו פסלי הני לא כ"ש ותו רובע ונרבע אתו
מדינא ומה בעל מום שלא נעבדה בו עבירה פסול רובע ונרבע שנעבדה
בהו עבירה לא כ"ש א"ל חורש בשור וחמור יוכיח שנעבדה בו עבירה
ומותר לגבי מזבח אף אני אביא רובע ונרבע א"ל ר' אדין כשמואל ומה
בעל מום שאין העדת ב' עדים פוסלתו מאכילה עד אחד פוסלו מהקרבה
כו' א"ל כבר אמר רב אשי מעיקרא דדינא פירכא הוא מה לבעל מום
שכן מום בגלוי תאמר ברובע ונרבע שאין פסולה בגלוי ת"ל מן הבהמה
להוציא את הרובע והנרבע (א"ל ר' ומן הצאן להוציא הנוגח) א"ל ר'
סוף סוף חורש בשור וחמור עביד עבירה ורובע ונרבע עביד עבירה
ומ"ט זה נקרב ואלו אין נקרבין א"ל ב' האי מותר באכילה להדיוט ואלו
אינן מותרין באכילה להדיוט א"ל ומנא לך דהמותר באכילה להדיוט נקרב
א"ל משום שנאמר ממשקה ישראל מהמותר לישראל א"ל השתא דאתית
להכי הלא אפי' נאכל לישראל אינו נקרב דהא בעל מום שקדם מומו
להקדשו נאכל לישראל ואינו נקרב א"כ חורש בשור וחמור אע"פ שנאכל
יהא פסול להקרבה. א"ל ב' חורש בשור וחמור אינו ניכר פסולו מום
ניכר פסולו א"ל ר' לעולם יליף ממום ולא יכתוב ברובע ונרבע ואמינא
ומה שאין בו עבירה פסול להקרבה רובע ונרבע דאית בהו עבירה לא
כ"ש מה תאמר חבו"ח יוכיח מה לשור וחמור שכן מותרים להדיוט תאמר
ברובע ונרבע דאסורים להדיוט ותו מה לשור וחמור שאינן אלא בלאו
תאמר ברובע ונרבע דהוין במיתה ותו מה לשור וחמור שכן אין בעבירה
תוך תוכן אלא אריסא תאמר ברובע ונרבע שכן העבירה תוך תוכן וא"כ
תיתי רובע ונרבע מק"ו דבעל מום מה תאמר מה למום שכן מומו נראה תאמר
באלו שאין פסולן נראה א"כ אבליע הפרכא בק"ו ואומר ומה מום אע"פ
שנראה הואיל ואין עבירה בגופו והי' מן הדין ליקרב אפי' הכי אינו נקרב רובע
ונרבע

וכרבע אע"פ שאין פסולין כראה הואיל ויש עבירה בגופן ותוך תוכן ובמיתה אינו דין שפסולים להקרבה א"כ קרא למה לי. על כל אלה האותיות אינם מורים וחז"ל בלא עדותן הסברות מחרבות והורסות והתורה מתמעטת והולכת והפועלים עצלים ואינם מרבים פעולתם חורשים ואינם זורעים אז תרעש כל הארץ מפני רעבון הידיעה אוי להם העצלים עד מתי עצל תרעב. אל"ב אלו היו משימים לב לרדוף ולדעת שורש דבריהם היו בונים חיזוק בבנינים והבן ב' דבעל מום אתי מסטרא דמסאבא שמום הטין ושלא אותו לעזאזל המדברה ביד איש עתי בעל מום מלא מין את מינו וניער ואין כן הנוגח ורובע ונרבע חייבי מיתות במראיתם לא יעלו לרצון על מזבח ואין הדין הזה בתם שאין בו מום ולא עביד מזו עתה במראיתם כי הראוי לעלות ע"ג המזבח להתכפר עונו אשר עשה תמול שלשום. אתנן זונה. דע בני כי כנגד המאמרות שאציל הקב"ה תמורות תמורה כת"ר חכמ"ה הם עינים רמות כי כשם שהחכמה היא כלל העולם גולם המקבל כל צורה כענין ה' בחכמה יסד ארץ כן התכלת שבעין כוללת כל הצבעים והוא דם החלזון שהוא תכלת אלא שיש תכלת חילוני וקלא אילן שמו ופסול אע"פ שהוא הדוגמא פסול כי הוא מכח החילון תמורת הבינ"ה והתפאר"ת הנקראים לשון אמת הוא לשון שקר סמא"ל שרו של עשו הנאחז מהשקר לכן שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית ובעונות הרבים אין המעלה הזאת בישראל אם הנחם בגלות ותמורת החסד תניני עור הנאחז מסמא"ל. שהחסד ימין פשוטה לקבל שבים. ותניני עור יד סמא"ל הידים ידי עשו שופכות דם נקי וכן לכולם תמורות וכנגד תמונת החילונים מין במינו זרים אכזרים אדם בליעל איש און זרה זונה הומיה לץ רשע כסיל ופתי חסר לב והכל בזונה שוכנים וממה שבא מכח הכלב ואין למילף אחד מחבירו באמת כי אינם קלים וחמורים ולא ממקום אחד באים ודע שכל הנזקים האלו וכיוצא בהם כלם בסדר הפרשה יתפרשו בעזה"י מ"מ דע לך שכל מי שנתחייב נזק צריך לתתו ולהעביר עונו מעליו ואם יצרו תקפו ופניו בעזות מצח ואינו שומע לחכמים ירחיקוהו וינדוהו עד שישלם ואם מת בנדויו סוקלין ארונו ומרחיקין אותו הרחקה אחר הרחקה להיותו מאום ונבזה ומרוחק מדה כנגד מדה והוא שלא שב בשעת המיתה אלא עמד במרדו אבל אם פתאום מת ולא נסוהו בתשובה פורעין מממונו חוב הנזקין ומתכפר:

סוד דיני תרומה:

וגם אמרו הערל וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה נשיהם ועבדיהם יאכלו בתרומה פצוע דכא וכרות שפכה לא יאכלו בתרומה ם ע"כ מתניתין וגמרא תניא ר"א אומר מנין לערל שלא יאכל בתרומה נאמר תושב ושכיר בפסח ונאמר תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור

בפסח

בפסח הערל אסור בו אף תושב ושכיר האמור בתרומה הערל אסור בו. ר"ע אומר הרי הוא אומ' איש איש מזרע אהרן לרבות הערל אמר מר ר"א אומר נאמר תושב ושכיר בפסח ונאמר כו' מופנה דאי לא מופנה איכא למפרך מה לפסח שכן חייבי' עליו משום פיגול נותר וטמא תאמר בתרומה כו' לאיי (פירוש לא בעי) אפנויי מופנה הי מופנה אי דתרומה מצריך צריך דתניא תושב זה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים ויאמר תושב ואל יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כ"ש אלו נאמר כן ה"א תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל בא שכיר ולימד על תושב כו' אלא דפסח מופנה תושב ושכיר דכתיב גבי פסח מאי נינהו אי נימא תושב ושכיר ישראל וכי מפני שהוא תושב ושכיר אפטר לי' מפסח והא קי"ל גבי תרומה דלא אכיל אלמא לא קני לי' גופי' אלא מופנה ואכתי מופנה מצד אחד ושמעינן לר"א דאמר מופנה מצד אחד למדין ומשיבין וא"כ איכא למפרך ומתרץ כיון דלא תושב צריך ולא שכיר צריך שדי חד אמלמד וחד המלמד והוי מופנה מב' לדדין ואין משיבין פירוש שדי תושב של פסח אתרומה והאלו נאמר בתרומה תושב תושב ושכיר והוי לי' חד תושב לקנין שנים וחד תושב לקנין עולם נשאר שכיר בפסח ושכיר בתרומה ולמדין ואין משיבין הי שניהם מופנה ע"כ בגמרא ראה עתה שאתה שומע ושותק כי אבן מקיר תזעק אף כי הוא דומה שר"א דן ג"ש שלא קבלה מרבו שאם היה הדבר כמו שהוא אומר היה נכתב בתרומה תושב תושב ושכיר אלא מדלא נכתב שם ש"מ דלגופא איצטריך ולא לתושב ושכיר גוי נאמר אלא לתושב ושכי' ישראל נאמר ואפי' שהוא ישראל אינו אוכל מטעם שנמצא משועבד בזמן אכילת פסח אע"פ שאין גופו קנוי דקנסי' רחמנא על שהפסח רחמים והוא הורס היפך המצוה מי לא תקן בע"ע בעבור שקנה אדון לעצמו ירצע באוז' ה"נ הואיל וקב"ה שיחררו מעבדות מצרים והיו כולם עבדים שם ואמר להם אכלו את הפסח והלך זה וקנה אדון לעצמו אף כי הוא אדון לזמן אל יאכל הפסח הלא תראה שכן הוא שהרי נכתב כאן ולא בתרומה ואין להשיב דא"כ יכתוב תושב ולא יאמר שכיר כי משפטו כמשפט תושב ושכיר של תרומה ולעולם כל אחד איצטריך לגופי' ואין לדמות תושב ושכיר של תרומה לתושב ושכיר של פסח ולענין ערל אוכל בתרומה ולמה יהיה ר' אליעזר וותרן גדול בממון של אחרים ולומר אחד אמלמד וא' המלמד שאלו היה רוצה הקב"ה בזה הדעת לא היה כותבו לשם ועוד אונן אינו אוכל פסח ומדכתב רחמנא בתרומה וכל זר לא יאכל קדש ואמר זרות אמרתי לך ולא אנינות (ידענו דאונן בתרומה מותר אבל אי לא כתיב וזר לא יאכל קודש לא ידענו זה) אבל היה לומד תרומה מפסח להיות אונן אסור בתרומה שומו שמי' על זאת מהיכן לו לומר כן שאונן אסור בתרומה עד דאיצטריך

קרא זר וכל זר להתירו וכלא אין לך ג"ש ללמוד מפסח שהרי לא מופנה
הוא ואדרבה אונן וערל אוכלים בתרומה מה יש לך לומר א"כ זר מה
איצטריך לגופי' וכל זר לרבות ארוסה בת ישראל שאינה אוכלת בתרומה
ומפני שהיה לו ק"ו לומר שארוסה אוכלת ומה שפחה כנענית שאין
ביאתה מאכילה בתרומה כספה מאכילה ארוסה שביאתה מאכילה אינו
דין שכספה מאכילה בתרומה א"ק וכל זר לרבות הארוסה שאף היא זרה
וגזירה שעשו שמא ימזגו לה כוס ותשקה לאחיה ולאחיותיה היא נתינת
הטעם לגזירות התורה והכי אמרו למה אמרה תורה וכל לרבות הארוסה
שמא ימזגו לה כוס כו' כיוצא בו אמר רבא למה אמרה תורה זכרון
תרועה בשבת שמא יעבירנה ד' אמות ברה"ר ועתה אקח המשפט ואדון
כי המשפט לאלהים הוא ונותן לבעלי האמת ואומר נאמר תושב ושכיר
בפסח ונאמר תושב ושכיר בתרומה מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל
ואונן אסור אף תושב ושכיר האמור בתרומה ערל ואונן אסור בה מה
יש לך לומר זר וכל זר למה לי איצטריך לגופיה ולארוסה והשתא יוכלל
כל דבריהם ואומר הואיל ואית לי' ג"ש ואין ג"ש למחצה נותנין כל דין
פסח בתרומה ואומר מה תושב ושכיר האמור בפסח ערל ואונן ומילת
זכרים ועבדים מעכבים אותו שנאמר ומלת אותו אז יאכל בו אף תרומה
ערל ואונן ומילת זכרים ועבדים מעכבין אותו מלאכול בתרומה ואע"פ
שתוכל להשיב אותי ולומר מדכתיב רחמנא ומלת אותו אז יאכל בו ש"מ
מילת זכרים ועבדים מעכבין בפסח ואין מילת זכרים ועבדים מעכבין
בתרומה תשובתך בצידך דכל ערל לא יאכל בו יוכיח דכתב רחמנא בו
ואפ"ה ילפינן ג"ש תושב ושכיר דערל אסור בתרומה אף זה
אע"ג דכתוב בו ניליף מג"ש ויהי' מילת זכרים ועבדים מעכבים מלאכול
בתרומה מה יש לך לומר בו למה לי כשתשיב לי בכל ערל לא יאכל בו
כן אותו אז יאכל בו ואפי' אם ת"ל ארוסה אוכלת בתרומה וכדי שלא
נלמד ג"ש מפסח היכי' אונן אסור בתרומה לכן איצטריך זר וכל זר.
לעולם ישתוק מוכל זר ולא תוכל ללמוד מפסח כי פסח מהיכן יליף להיות
אונן אסור בו ממעשר א"כ הוה לי' למד מלמד ואין למד מלמד מלמד
בקדשים מה יש לך לומר מדאיצטריך וכל זר בא לומר שמלמדין א"כ
יקשה למ"ד אין מלמדין למד מלמד בקדשים מדאיצטריך כאשר יורם מזבח
השלמים. סוף סוף ג"ש שאינה מופנה כל עיקר ורב אחא ברי' דרבא
משמי' דרבא אמר ג"ש שאינה מופנה למדין ומשיבים דתנא המפלת כמין
בהמה חיה ועוף בין טמאים בין טהורים אם זכר תשב על זכר אם
נקבה תשב על נקבה ואם אין ידוע תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ וחכ"א כ"ז
שאין בו מצורת אדם אינו ולד ע"כ משנה. גמרא א"ר יודא אמר שמואל
מ"ט דר' מאיר הואיל ונאמר יצירה באדם ומקשה אלא מעתה המפלת
כמי תנין תהא אמו טמאה טומאת לידה הואיל ונאמר בו בריאה דכתיב

ויברא

ויברא אלהים את התנינים א"ל דנין יצירה מלידה ואין דנין בריאה מיצירה ומקשה מנ"מ הא תנא דבי רבי ישמעאל ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד נגמר בריאה מבריאה דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו ומשני ויברא לגופו ויצר לאפנוי ודנין יצירה מיצירה אדרבא ויצר לגופיה ויברא לאפני' ודנין בריאה מבריאה אלא ויצר מופנה מב' לדדין מופנה גבי אדם ומופנה גבי בהמה ויברא גבי אדם מופנה גבי בהמה מאי מופנה וכו' ונושא ונותן ואומר מאי נ"מ בין מופנה מצד אחד למופנה מב' צדדים ומשיב נ"מ דאמר רב יודא אמר שמואל משום ר' ישמעאל כל ג"ש שאינה מופנה כלל אין למדין הימנה מופנה מצד אחד א"ד למדין ואין משיבין לד"ה למדין ומשיבין ומופנה מב' צדדים למדין ואין משיבין לכ"ע בשלמא לרבנן בעבור זה אין למדין בריאה מבריאה משום דמופנה מצד אחד ואיכא למפרך מה לאדם שכן מטמא בחייו ובמותו אלא ר' ישמעאל מכדי מצד אחד לא פרכינן ומופנה מב' צדדין נמי לא פרכינן א"כ גילף בהמה דמופנה מב' צדדים וגיליף נמי תנין דמופנה מצד אחד דהאי ובהאי ס"ל לר' ישמאל למדין ואין משיבין אלא לר' ישמעאל להכי מפני רחמנא בבהמה מב' צדדין ובתנין מצד אחד כדי שנניח מצד אחד ונילוף מב' צדדים ולר"י מאי איכא בין מופנה מצד אחד למופנה מב' צדדין לבהמה כי היכא דלא נגמור מתנין שמופנה מצד אחד. א"ד רב אחי ברי' דרבא מתנה לה משמיה דר"א לקולא כל ג"ש שאינה מופנה כל עיקר למדין ומשיבין ומופנה מצד אחד לר"י למדין ואין משיבין לרבנן למדין ומשיבין מופנה מב' צדדים לד"ה למדין ואין משיבין ומקשה לרבנן מאי איכא בין מופנה מצד אחד לשאינו מופנה כל עיקר ומתרץ נ"מ היכא דאיכא מופנה מצד אחד ושאינו מופנה כל עיקר ולא להאי אית לי' פרכא ולא להאי אית לי' פרכא שבקינן שאינו מופנה כל עיקר וגמרינן ממופנה מצד א' ע"כ :

שקלי וטריי בדיני תרומה:

ועתה ראה ר' האיך דבריהם עולים ויורדים כי א"א בשלמא שאינה מופנה מצד אחד דורשין ואין משיבין א"כ איצטריך המלה יתירה למילף מינה אא"א משיבין בשלמא שאין להשיב שפיר איצטריך מלה יתירה למילף מינה ולימודה עיקר שאין כח נמצא משום תקום להשיב אא"א דאית מקום ופרכא להשיב א"כ מלה יתירה למה לי הלא אין תועלת ממנה שהרי פרכא עליה ומבטל לימודה אלא מדאיצטריך מלה יתירה עכ"פ בין איכא למיפרך עליה בין ליכא למפרך עליה לא פרכינן וא"כ בשלמא לר' ישמעאל דאמר מופנה מצד אחד למדין ואין משיבין אלא לרבנן יקשה דהואיל ומשיבין למה נכתב מלה יתירה מה יש לך להשיב אתא לומר היכי שאין מופנה כל עיקר ומופנה מצד אחד ויש ללמוד מכאן ומכאן

וליכא למפרך לא כאן ולא כאן מניחין שאין מופנה כל עיקר ולמדין ממופנה מצד אחד אי הכי לא לכתוב קרא מופנה לא בזה ולא בזה וקב"ה תורה דיליה הוא היכי שאין רוצה קב"ה למילף מינה לכתביה בלי מופנה ונילף מתנה ולא יכתוב פרכא עליו אלא מדכתיב האי מופנה לאשמעינן את שאינו מופנה שאין למדין ממנה כל עיקר וא"כ יקשה לר' אליעזר דאמר שאינו מופנה כל עיקר למדין ומשיבין וגם הדרא קושיא לדוכתיה לרבנן דאמרי מופנה מצד אחד למדין ומשיבין אי משיבין למאי נכתב סוף סוף לרבנן דייק דסברי שאינה מופנה כל עיקר אין למדין אע"ג דליכא למפרך ממאי מדאיצטריכו לומר מופנה מצד אחד למדין ואין משיבין ש"מ שאינו מופנה כל עיקר אין למדין כלל דאי ס"ד אע"פ שאין מופנה כל עיקר למדין ומשיבין ישמיענו בשאינו מופנה שדורשין ומשיבין ולא יצטרכו לכתוב שמופנה מצד אחד כי תרתי למה לי אלא שמע מיניה דווקא במופנה מצד אחד אמרי דורשין ומשיבין אבל בשאינו מופנה כל עיקר אין דורשין כל עיקר ומשיב כמו היכא דאיכא מופנה מצ"א ושאינו מופנה כלל ואין פרכא לא לזה ולא לזה מניחין שאינו מופנה כל עיקר ודורשין מופנה מצ"א משמע אם לא יהיה מופנה כל עיקר וליכא למפרך עליו דורשין בדליכא מופנה מצ"א כנגדו וא"כ א"ת לרבנן מופנה מצד א' דרשי שאינו מופנה כל עיקר לא דרשי א"כ יקשה למ"ד דס"ל לרבנן דדרשינן מופנה מצד א' ולא דרשי שאינו מופנה כלל ניחא אא"א רבנן דרשי בין מופנה מצד א' בין אין מופנה כלל הדרא קושיא לדוכתי' קב"ה תורה דילי' היא ולא לכתוב מופנה כלל ועתה אדלה מים מבור עמוק ואומר מ"מ רבנן ס"ל כלישנא קמא שאינו מופנה כל עיקר אין דורשין לכן איצטרך שכיר לגבי פסח מיותר כדי ללמוד תרומה ממנו ואע"ג דסבירא להו דורשין ומשיבין והכא יש להשיב מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ולכן איצטריך להיות מופנה משני לדדים אפ"ה לאו כלום הוא הפרכא מטעם דחמירא תרומה מפסח שהפסח נאכל לזרים ולכהנים ותרומה אינה נאכל' אלא לכהנים ואפי' אם תמצא כל החומרת של כל העולם מתנה לפסח התרומה הוא יותר חמור שמצד חומרתו אינו נאכל לזרים וא"כ אפי' שהיה מופנה מצד א' דוקא היה לומד תרומה מפסח ופרכא אין עליו דחמור יליף מקל במקום דלא מעטי' קרא וא"כ מופנה מב' לדדים לגבי פסח ותרומה למה לי. ורבנן דאמרי בלישנא בתרא שאינה מופנה כל עיקר דורשין ומשיבין א"כ ישתוק מתושב ושכיר לגמרי שנאמר לגבי פסח וכבר סברי למדין ואע"פ שמשיבין אין להשיב דהו"ל חמור מן הקל מה יש לך לומר אם ישתוק מתושב ושכיר של פסח א"כ ג"ש מנ"ל ומאין יבוא יש לי להשיב נילף יאכל מיאכל נאמר בפסח וערל לא יאכל בו ונאמר בתרומה תושב ושכיר לא יאכל קדש מה לפסח ערל לא אף כאן ערל לא ור' ישמעאל דאמר מופנה מצד א' למידן

ואין

ואין משיבין מופנה מב' לדדים בפסח למה לי מה יש לך לומר מופנה מצד א' (ומב' לדדים) ודורשין מב' לדדים אא"ב היכא דאיכא נגד ג"ש שהוא מופנה מצד א' ודורשין מב' לדדים אלא הכא בפסח ליכא ג"ש מצד אחד ממקום אחר עד שתאמר כי איצטרך מופנה מב' לדדים לבטל (שלא) מצד א' ועוד לכתוב מופנה מצד א' ולא לכתוב קרא מופנה מב' לדדים דבשניהם אין משיבין ועוד טעמא בעי למה באו ב' הקראות לבטל שמופנה מצד א' שעומד כנגדו של מופנה מב' לדדים לא לכתבי' לקרא כלל של לך אחד במקום דאיכא של ב' לדדין שמבטלו ועוד ר' אליעזר שאומר בין מצד א' בין מב' לדדים למדין ואין משיבין איכו נראה כן דמאיצטרך לומר מופנה מב' לדדים אין משיבין ש"מ מצד א' משיבין דאי ס"ד אפי' מצד אחד אין משיבין א"כ ישמיענו מצד אחד דאין משיבין ולא יכתוב כלל מופנה מב' לדדים אלא בעבור שמשיבין במופנה מצד א' איצטרך מופנה מב' לדדים דחלוקים במדותיהם ועוד בשלמא שכיר ותושב דכתיב אצל תרומה אצטרכו לגופן אלא תושב דכתב רחמנא לגבי פסח במקום שכיר בא שהרי אתה אומר שדי תושב אלמד שהוא התרומה וכאלו נכתב תושב תושב ושכיר והוי תושב א' במקום שכיר ואמאי בא תושב במקום שכיר לכתוב רחמנא שכיר בפירוש ועוד מה ראית לדון שכיר תדין תושב תושב ושדי שכיר דפסח בתרומה ויהי' שכיר שכיר לקנוי קנין שנים וקנוי קנין עולם תושב תושב לג"ש מ"מ לא יחסר הקשיא למה בא שכיר במקום תושב שהרי חד שכיר אתה מעמידו לקנין עולם יכתוב תושב בפירוש ועוד ומלת אותו אז יאכל בו מאן לימא שמילת זכרים ועבדים מעכבין אותו מלאכול בפסח נהי כשהוא ערל לא יאכל כשהוא מהול יאכל זכרים ועבדים כשהם ערלים לא יאכלו כשהם מולים יאכלו מ"מ לעכב את רבם כשהם ערלים לא יעכבו מה יש לך לומר ומלת אותו אז יאכל בו למה לי והלא עבדים וזכרים שאינם מהולים הרי הם בכלל ערל לא יאכל בו וא"כ ע"כ לעכבו איצטרך לאו הכי הוי כי אי אומר אי לאו קרא ומלת אותו ה"א היכי שאכלו זכרים ועבדים כשהיו ערלים הוא לא יעבור בעדם קמ"ל דעובר עליהם אם אכלו ולא לעכב את רבם שלא יאכל מה יש לך לומר א"כ וכל ערל למה לי איצטרך להזכיר כל א' וא' מישראל דאי לאו זה הקרא מקרא דומלת נראה שהוא לאו הבא מכלל עשה והכי פירושו ומלת אותו אז יאכל בו אבל קודם מילה לא יאכל ולאו הבא מכלל עשה עשה לכן בא וכל ערל לא יאכל בו לעבור בלאו וגם יש לשאול לדברי ר"א דיליף תושב ושכיר מפסח בג"ש הראית ר' כזו הג"ש מימיך האי תושב ושכיר מאי ניהו אלימא ישראל אפי' שנמכר מאן לימא לן שהוא פטור והלא אמרינן הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו ונראה שאין רבו רשאי לעכבו משום מלוה שבטולם א"כ ע"כ הוא לומר שתושב ושכיר של פסח בגוי משתעי ואפנויי אפנו משום דהו"ל בכלל וכל ערל לא יאכל בו

ולכן

ולכן דן ג"ם עלי' משום דלא דמי דהתם בפסח גוי והכא בתרומה בישראל וא"כ לאו ג"ש היא ונראה לומר שזה הערל שאמר ר"ע ואומר איש איש מזרע אהרן לרבות את הערל שאינו אוכל בתרומה ואמת אמר אלא שקשה כי אני אומר אדרבא ערל אוכל מאי איש איש לרבות טומטום שאינו אוכל משום שילא מכלל איש ומכלל אשה ודברי בפני עצמו הוא וא"כ לר"ע ערל אינו אוכל בתרומה מנא לן וכ"ת לעולם איש איש לרבות הערל שאינו אוכל אבל טומטום אוכל דאפי' שהוא ברי' בפ"ע הואיל וספק ערל הוא אוכל דאי ס"ד שאינו אוכל יכתוב טומטום בתרומה בפירוש שאינו אוכל ואז נאמר השתא ספק ערל אינו אוכל ערל ודאי לא כ"ש ואז ילמוד פסח מתרומה וישתוק מאיש איש אלא ע"כ מדלא כתיב בפירוש ספק ערל עכ"פ איש איש לא בא אלא לרבות ערל ודאי אבל ספק ערל אוכל א"כ אמור לי על מה אמרו טומטום אינו אוכל בתרומה נשיו ועבדיו אוכלין משוך ונולד מהול אוכלין אנדרוגנים אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים ולדבריך יאכל אלא ע"כ איש איש לרבות טומטום שאינו אוכל ולא תימא דספק ערל הוא כדי ללמוד ממנו ערל ודאי אלא אימא משום דבריה ב"ע הוא מי לא תנן זכר לרבות טומטום ואנדרוגנים ונשאו ונתנו ואמרו משום ברי' בפ"ע וכל זה למה מפני שאין לך כח לומר איש איש לרבות את הערל בעבור שיש כנגדך לומר לרבות טומטום וא"ת מה ראית. ושקול וכל הנופל במשקל צריך סברות רבות וחזקות וא"כ לר"ע ערל שאינו אוכל בתרומה מנין ועוד דאמר טומטם אינו אוכל נשיו ועבדיו אוכלים נשים לטומטם מנין א"ל מאי נשיו ארוסותיו וש"מ טומטם שקדש קדושין קדושין ויתאם שמא אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה וכוי' זרם ומאי אמתו אוכלת ורואה אני שלא תפול אלא בדברי אביי או בדברי רבא דאביי א"ר כשבליו מבחוץ ורבא אמר מאי נשיו אמו אם לדברי אביי תפול א"כ קשה דקתני טומטם אינו אוכל בתרומה טעמא מאי משום שהוא ערל ודאי שבליו מבחוץ הא ספק ערל אוכל ש"מ ודאי ערל אינו אוכל דאי ס"ד אפי' ודאי אוכל א"כ איש איש למה לי אלא ע"כ מדאיצטרך איש איש לרבות ולא נכתב הדבר בפירוש ש"מ ל"ש ספק ול"ש וודאי אינו אוכל וא"כ קשה לאביי דאמר כשבליו מבחוץ שהוא ודאי ערל אינו אוכל אבל ספק אוכל וכ"ת לעולם אביי לא חילק בין ספק לוודאי שהכל אסור בתרומה דהכי קתני ברישא טומטום אינו אוכל בתרומה ובסיפא קתני טומטם אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים ורישא מיירי בודאי ערל וסיפא ספק ערל השתא קשה כחומץ לשיניים מדקתני רישא טומטם אינו אוכל בתרומה סתם משמע הא קדשים אוכל וטעמא מאי בעבור שהוא ודאי א"כ אימא סיפא טומטם אינו אוכל לא בתרומה ולא בקדשים השתא ספק ערל דים לן למימר שמא אשה הוא ואוכל תרומה וקדשים אפ"ה בספק ערל אתה אומר שאינו אוכל טומטם שבליו מבחוץ והוא ערל ודאי

לא

לא כ"ש שלא יאכל קדשים מה יש לך לומר קתני תרומה ה"ה קדשים
שאינו אוכל בזה יש להשיב אנדרוגנים יוכיח שאוכל תרומה ואינו אוכל
קדשים אף זה מדקתני תרומה ש"מ שא"א קדשים וא"כ מכל לך יקש'
לאביי. ועוד מדקתנא אביי שבליו מבחוץ חוששין לקדושיו מכלל דהתם
טומטם אין חוששין ואמאי ניחוש שמא יקרע וימצא זכר ונמצא שהתרת
א"א אלא ע"כ לומר שהתם טומטם נמי חוששין לקדושיו א"כ הדרא
קושיא לדוכתי' וניחוש דלמא אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה
ונמצא שזרה אוכלת תרומה כל זה אם תפול לדברי אביי. ואם
תפול לדברי רבא שאמר מאי נשיו אמו ואיצטרך לאמרו משום שהייתי
טועה לומר שמוליד מאכיל שאינו מוליד אינו מאכיל קמ"ל. וגם זה דבריו
נבוכים הם בארץ כי סגר עליהם המדבר שהוא הגלות כי לדבריו יאמר
התנא אמו ועבדיו אלא מדקתני נשיו נשיו ממש וש"מ טומטום שקדש
קדושיו קדושים וניחוש דלמא אשה הוא ואין אשה מקדשת אשה ונמצא
שמאכיל קדשים לאשה זרה ועוד אפי' את"ל שהיא אמו פשיטא שאוכלת
מה יש לך לומר אוכל מאכיל מאן לימא לן זה ואפי' אם תאמר כן נשי
שהוא אינו אוכל וגם אינו מאכיל מ"מ אמו כהנת כשירה היא ואוכלת
ככהנים אחרים ם אל"ב זהו שאמר רבא שבא התנא להסיר הטעות שזה
שהאוכל מאכיל שאינו אוכל אינו מאכיל כי קאמר נשיו ועבדיו אוכלים
ואז יקרב לעשותו אל"ר נראה לך שגלחת אותי אי לאו שעלה בידי קרא
זה לא הייתי מקשה שאם הי' אומר המול לו כל זכר ואז יקרב לאכלו
אז היינו אומרים ומלת אותו אז יאכל בו איצטריך לערלים שימולו תחילה
ואח"כ יאכלו והמול לו כל זכר ואז יקרב לאכלו איצטרך לומר שמילתם
מעכבת מלאכול אז היית מקשה לי על מה שאמרתי אבל באמת ואז
יקרב לעשותו כתיב ואני אומר מילת זכרים ועבדים מעכבים אותו מלעשות
פסח ואין מילת זכרים ועבדים מעכבים אותו מלאכול הפסח (והיכי דמי
כגון שהוא) מנוי הוא בפסח אחרים וילך ויאכל וישבע ויותיר. אל"ב לא
היא דבעי רב חמא קטן ערל מהו להסך בשמן של תרומה ערלות שלא
בזמנו מעכב או לא מעכב וא"ר זירא ת"ש אין לי אלא מילת זכריו
בשעת עשייה שנאמר המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו ומילת עבדיו
בשעת אכילה שנאמר ומלת אותו אז יאכל בו מנין ליתן את האמור של
זה בזה ואת האמור של זה בזה פירש ויהיה מילת זכריו מעכב עשייה
ואכילה וכן מילת עבדיו ת"ל אז אז לג"ש בשלמא מילת עבדיו דבשעת
אכילה איתא ובשעת עשייה ליתא כגון דזבני ביני וביני אלא מילת זכריו
דבשעת אכילה איתא ובשעת עשייה ליתא היכי משכחת לה לאו כגון
דאתיליד ביני וביני פירוש בין עשייה לאכילה וש"מ ערלות שלא בזמנה
מעכבת וא"כ בני נראה שמעכבים וא"כ איך עלה בדעתך לומר שלא
יעכבו. אל"ר א"כ מדברי ר' זירא אתה מקיטני דברי ר' זירא שבורים
הם

הם כי מאן נימא לן קטן שלא בזמנו יעכב בשלמא בזמנו דין הוא לעכב אלא שלא בזמנו מה יעשה העני לימול אותו לא יוכל ואם דברי ר' זירא הם עומדים א"כ נכנס בחרב שלופה והרג כמה אלפים מישראל שיאמר כולם מה נעשה לא נשמש מטותינו בכל חודש אב שמא תלד האשה בן בע"פ ולמולו לא נוכל ונמצא שלא נוכל לאכול הפסח והיא מצוה חביבה שעל ידם יצאנו ממצרים ונמצא שמתבטלים מביאת נשותיהם ויתמעטו כמה אלפים מישראל שהממעט נפש אחת יקרא רוצח שממעיט כל כך נפשות לא כ"ש מה יש לך לומר אז למה לי הרי הוא כאן ישיר שאם לא יאמר אז מה יאמר ומלת אותו ואז יאכל בו לאו קרא שוה הוא מ"מ שלא תאמר אין לי בה להעמיד ג"ש אני אומר איצטרך אז אז והוא מיותר ולא לג"ש של ר' זירא שאמר קטן שלא בזמנו מעכב כי הוא ערל לא מעטו קאמר אלא מכניס אחרים. סוף סוף עדיין לא נתברר לך דאיש איש לרבות את הערל כי אדרבא אני אומר לרבות טומטם שאינו אוכל משום שהוא ברי' בפ"ע וא"כ ר"ע ערל שאינו אוכל בתרומה מנ"ל ועוד בשלמא ר"ע איש איש לרבות ערל ותושב ושכיר האמור בתורה איצטרך לרבות ערבי מהול וגבעוני מהול שאינו אוכל אלא ר"א דיליף משכיר ותושב ואמר איש איש דברה תורה כלשון בני אדם בעבור שאינו יכול להעמידו מלת איש איש יאמר דברה תורה כלשון ב"א והלא מרע"ה הודה ולא בוש לומר איני יודע ור"א שהוא קטן ממנו יתבייש לומר איני יודע ושמא תאמר מצאו משה וראה מעלתו ואמר יה"ר שיהא זה מיוצאי חלצי אפ"ה משה היה קודם ממנו ברקיע אך הקושיא הלא לר' אליעזר ור"ע גם שניהם ראה מרע"ה ונתאוה אליהם וא"כ האיך לא בררו שם כל דבר אבל באו הנה ונפלו במחלוקת ושמא באו בעה"ז המלוכלך ושכחו. ומ"מ היה ר"ע פחדני גדול וכשאמר לרבות ערבי מהול וגבעוני מהול הקשו לו לתימרא כמאן דמהילי דמיין והתנן קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל ואסור במולי עכו"ם קונם שאני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי עכו"ם אלמא אע"ג דמהילי כמאן דלא מהלי דמי ותירץ תושב ושכיר בא לאתויי גר שמל ולא טבל וקטן שנולד כשהוא מהול שאינם אוכלים בתרומה ור"א סבר גר שמל ולא טבל גר מעלי' הוא וקטן שנולד כשהוא מהול אין צריך להטיף ממנו דם ברית שומו שמים על זאת הלא אז"ל כל מי שנא' בו תמים נולד מהול אברהם אבינו נאמר בו תמים וא"כ נולד כשהוא מהול ולא נחשב למהול ואמר לו קב"ה לעשות מילה בפועל קטן שנולד מהול לא נחשב לו כמילה אלא חסרון בשר כשר הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית להיות המילה בפועל וגר שמל ולא טבל מילה מאי מהני לי' אלא הוא בא תחת כנפי השכינה והם מי מקוה וא"כ כ"ז שלא בא במים אינו טהור. אל"ב אמרת מ"מ לימא לן שמילת זכריו מעכבין אותו מלאכול בתרומה ואמר ומלת אותו אז יאכל

בו הערל שמהלו אבל הוא עצמו אינו מעוכב והנה היה דעתך כשקראת פרשה שנים מקרא וא' תרגום ולא עלה בידך קרא דכתיב המול לו כל זכר ואז יקרב לעשותו (ואז עול וחמס) אלא אילטרך אז אז לומר לך ליתן זכריו באכילה ועבדיו בעשייה כאלו כתב באכילה עבד וזכר וכתיב בעשייה עבד וזכר ועבד וזכר מעכבין אותו באכילה ועבד וזכר מעכבין אותו בעשייה דאי לאו אז אז ה"א עבד אין מעכבו באכילה אבל זכר מעכבו וכן זכר בעשייה מעכב ולא באכילה אבל עבד אין מעכב בעשייה קמ"ל אז אז ליתן עבד בעשייה וליתן זכר באכילה ם וקוש'יתו קושיא שאינה מתמוטטת ודברי ר' זירא שבורים כחרס כי אדרבא ערל שלא הגיע זמנו אינו מעכב. א"ב לדבריך יכתוב בעשייה זכר ועבד בפירוש אלא מדאילטרך גבי אכילה עבד ולגבי עשייה זכר וכתיב אז אז ש"מ שהזכר מעכב באכילה וכשם שהזכר מעכב כך קטן שלא בזמנו מעכב. א"ר שתי תשובות בדבר כי לדידך נמי יכתוב זכר ועבד גבי אכילה וזכר ועבד גבי עשיה ואז תקיש זכר ועבד של אכילה לזכר ועבד של עשייה ואמור כשם שבעשי' מעכבי גם באכילה מעכבי ואז הייתי מסייע לר' זירא ואפי' שלא היה סיוע חזק אבל דכתיב אז אז לג"ש מה ראית לדון כר' זירא להרוג העולם תדון כמותי וכן הדין נותן קטן שלא הגיע זמנו אינו מעכב :

דיני חמץ ופסח ומצה:

ועוד הנה לפן אחר ונדבקו' לפסח כי צריך בדיקה מנין דנשים אוכלות הפסח א"ל מצות אוכלות פסח נמי אוכלות א"ר פסח ומצות מ"ע שהז"ג הם ונשים פטורות א"ב כבר אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות ואמרינן כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה והני נשי הואיל ואיתנייהו בבל תאכל איתנייהו בקום אכול א"ל ר' וכי אית לך עדות לומר שזה ההיקש בא אדרבא לא בא אלא להתיר לנשים לאכול חמץ בפסח מה יש לך לומר השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה אין זה הדבר אלא היכי שאין לך היקש אבל היכי שיש לנו היקש לא השוה אותם והכא אית לנו היקשה כל שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ והני נשי הואיל וליתנהו בקום אכול ליתנהו בבל תאכל חמץ א"ב לכן כתיב כי כל אוכל מחמצת לרבות אשה שלא תקיש לפוטרה מאכילת חמץ והשתא דחייבת שלא לאכול חמץ נקיש בענין לחייבה באכילת מצה. א"ר אתה רואה בעיניך פרקא שהוליא ר' אליעזר בעולם אמר גבי פסח גר שמל ולא טבל גר מעלי' הוא וקטן שנולד מהול אין צריך להטיף ממנו דם ברית והנה זה גוי וזה ערל. והוכלים בפפה הפך גזירת התורה ואתה אומר אילטריך כל לרבות נשים באכילת חמץ ומה שהשוה הכתוב אשה לאיש אינו מועיל

במקום

במקום היקשא ולדבריו נשים פטורות מלאו דלא תלבש שעטנז דכתיב לא תלבש שעטנז וסמיך לי' גדילים תעשה לך כל שישנו בגדילים תעשה ישנו בלא תלבש והני נשי הואיל ואינם בגדילים ליתנייהו בלא תלבש מה תאמר שהוא הכתוב אשה לאיש במקום היקשא לא אמרינן ועוד אשה שאכלה את הפסח נא ומבושל לא תחייב דכתיב לא תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים כ"א צלי אש כל שישנו בצלי אש ישנו בבל תאכל נא ומבושל והני נשי הואיל וליתנייהו בצלי אש ליתנייהו בבל תאכל נא מה יש לך לומר שהוא הכתוב וכו' במקום היקשא לא אמרינן וא"כ הנה תמצא קראי בכל אי מצוה לבטל ההיקשות כמו כל מחמצת שביטל היקש של חיוב אכילת חמץ אלא ע"כ הוא דכל היכי דאיכא היקשא לחיוב ומתהפכת לפטור לחיוב מקשינן לפטור לא מקשינן ולעולם שהוא הכתוב אשה לאיש אפי' במקום היקשא אמרינן וא"כ להקיש כל שישנו בקום אכול לא תאכל כל למה לי ועוד לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות בשלמא לר' שמעון איצטרך להסמיכן להקיש ולומר בשעה שישנו בקום אכול מצה ישנו בבל תאכל חמץ בשעה שאינו בקום אכול מצה אינו בבל תאכל חמץ שפיר דאתא לאשמעינן דאסור באכילת חמץ מבערב אלא למ"ד נסמכו חמץ ומצה כדי להקיש לחייב האשה באכילת מצה למה נסמכו בלאו הכי חייבות הלא חנוכה ופורים מדרבנן ומ"ע שהז"ג ומשום דאף הם היו באותו הנס חייבות ה"נ נימא חייבות משום דאף הם היו באותו הנס ועוד' לר"ש מי ניחא והלא היקשא מהופכת היא דא"כ לדבריו יאמר שבעת ימים תאכל עליו מצות לא תאכל חמץ אבל עתה הו"ל היקשא מלמטה למעלה וכל היקשא כזו לאו היקשא הוא דלכן לא איצטריכו קרא בהיקשות המהופכות כי לאו היקשות הם מ"מ יקשה מדר' אליעזר דאי לאו כל היה מקיש מלמטה למעלה ואפשר ר' שמעון סבר לי' כר' אליעזר מ"מ קשה לו שאר היקשות כמו נקיש מלמטה למעלה כעין נא ומבושל וכ"ת אין ה"נ א"כ קרא לבטל מנין כמו שבא כל ובטל וראה והבן ר' ענין גדול ר' יהודה ור"ש אחים חביבים מיעקב אבינו ואין אחד מסייע לאחיו אבל הם חולקים מחלוקת גדול שאמרה מסכה שלימה חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו עובר בלאו בתוך זמנו עובר בלאו וכרת דברי ר' יהודה פירוש לפני זמנו מו' שעות עד שתחשך לאחר זמנו משעבר הפסח באלו הב' זמנים עובר בלאו תוך זמנו דהיינו כל ימי הפסח עובר בלאו וכרת ור"ש אומר חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר כלום בתוך זמנו עובר בלאו וכרת ונושא ונותן ואומר מנין לחמץ מו' שעות ולמעלה שהוא בלא תעשה שנאמר לא תאכל עליו חמץ דברי ר"י א"ל ר"ש וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר שבעת ימים תאכל מצות א"כ מה ת"ל לא תאכל עליו חמץ בשעה שאינו בקום אכול מצה אינו בבל תאכל חמץ ושואל א"כ מ"ע דר"י ומשיב תלתא קראי כתיבא לא תאכל עליו

חמץ

חמץ כל מחמצת לא תאכלו ולא יאכל חמץ חד לתוך זמנו וחד לפני זמנו וחד לאחר זמנו ור"ש חד לתוך זמנו וכל מחמצת מבעי' לי' לכדתני' מחמצת אין לי אלא שנתחמץ מאליו נתחמץ מחמת ד"א מנין ת"ל כל מחמצת ולא יאכל חמץ אילטרך לר"י הגלילי מנין לפ"מ שלא היה נוהג אלא יום אחד מדכתיב לא יאכל וסמיך לי' היום אתם יוצאים ור' יודא נתחמץ מד"א מדאפקי' כל מחמצת ל"ש בין מעלמו בין מד"א דר"י הגלילי סמוכים לא דריש. אמר מר מנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שהוא בלא תעשה ת"ל לא תאכל עליו חמץ דברי ר"י א"ל ר"ש וכי אפשר לומר כן והלא כבר נאמר שבעת ימים תאכל מצות ור"י האי לקבעו חובה בזמן הזה הוא דאתי פיר' לא בא הכתוב שבעת ימים תאכל מצות להקים איסור חמץ למצות אכילת מצה אלא להקים אכילת מצה לאכילת חמץ ולומר כל זמן שמוזהר באכילת חמץ חייב באכילת מצה ואפי' בזמן הזה דליכא פסח שלא תאמר מצה תלויה בפסח היקשן הכתוב שתלוי בחמץ ור"ש חובה לדורות מנ"ל אמר לך מבערב תאכלו מצות פירוש שאחר שאמר על מצות ומרורים יאכלוהו משמע חובת המצה בערב א"כ בערב תאכלו מצות לדורות אילטרך ור"י אמר לך בערב תאכלו לטמא ושהיה בדרך רחוקה אילטרך דאי לאו קרא ה"א הואיל ופסח לא אכיל מצה נמי לא אכיל קמ"ל. ור"ש אמר לך הואיל וערל אוכל מצה מדכתיב כל ערל לא יאכל בו ואמרינן בו אינו אוכל אבל מצה ומרור אוכל א"כ טמא לא גרע ממנו. ר' למען השם ראה איך עברו מלוויו של יוסף אחיהם שאמר להם אל תרגזו בדרך בדרכה של תורה ושמא הדין עמהם כי השמועה מליאה שמח עליו ובהיות עמו חבר חולקין מי יקחנה ושמעון היה גדול מיסודא ולא חלק לו כבוד בעבור שהיה יהודה מלך ור' יודא אם לא תיבת עליו דכתיב גבי מצות קא יליף מני' אבל מתיבת עליו דכתיב גבי חמץ לא מצי יליף דקאי אזביחת הפסח. וקשה לדבריו לעולם ישתוק מעליו דמצות ומדאיצטרך עליו דחמץ ש"מ אזביחת פסח קאמר דאי לאו אזביחת פסח קאמר לשתוק גם מעליו דחמץ אלא מדאיצטרך עליו דחמץ ש"מ אזביחת פסח קאמר ולעולם עליו דמצות למה לי. ועוד ר' יודא דקאמר עליו אזביחת פסח קאי א"כ נראה מדבריו שהחמץ אסור מתחלת שעה עשירית שאז התחלת זמן זביחת הפסח ואך חלק ל"ל ועוד ר"ש דקאמר דאמרינן משעה שישנו בקום אכול לחייב הכשים מנין לו. ועוד שהמצה צריך להיות ממין שבא לידי חימוץ מכין לו. אל"ב א"ה יכתוב עליו חמץ ז' ימים תאכל עליו מצות. ללמד אכילה נאמר אכילה במצה ונאמר אכילה בחמץ מה אכילה דחמץ נשים חייבות אף אכילה דמצה נשים חייבות ומה אכילה דחמץ מדבר הבא לידי חימוץ אף אכילה דמצה מדבר הבא לידי חימוץ ומדהוה לי' להרחיקם ולמילף כי ג"ש איכה צריכה סמיכות והסמיכן ש"מ שגם לימוד אחר לימד איתתי איסור אכילת חמץ משעה שישנו בקום אכול מצה. אל"ר אני שב לכלכל

דבריהם בדין ובצדק א"כ יכתוב לא תאכל עליו חמץ כי אם מצה שבעת ימים ומדהסמיכן יש לי לומר מה חמץ מדבר המחמיץ אף מצות כן ומדכתב רחמנא עליו על אכילת פסח קאמר מדאיצטרך לומר כי אם מצה אימת שיאכל מצה לא יאכל חמץ ומבעוד יום אינו רשאי לאכול מצה דהוה לי' כבועל ארוסתו בבית חמיו ולחייב האשה באכילת מצה אע"פ דמ"ע שהז"ג הוא חייבות שאף הן היו באותו הנס ביציאת מצרים וכל ל"ל וכ"ת נקיש ממטה למעלה וקאמר מי שישנו בקום אכול ישנו בבל תאכל כו' לא תוכל להקיש כך משום שאני מקיש היקשא מלמעלה למטה ואני אומר כל שישנו בבל תאכל וכו' כי יש לי כח להקיש ולחייב האשה בצלה ממה שתקיש לפטור אותה מאכילת חמץ ואם תאמר מנין לי הכח ג' עומדים עמי חדא דאף הם היו ביציאת מצרים ועוד כתיב איש או אשה השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה ועוד שאני מקיש מלמעלה למטה ואם כן תאכל עליו לגבי מצה וכל לחייב האשה למה לי. אל"ב אם יכתוב כי אם מצה שבעת ימים מאן לימא דאם זה אינו תלוי. אל"ר פשיטא דתלוי הוא שאין חובה אלא בערב. אל"ב אמת אמרת מכל מקום לאו מצות עשה מי לא כתיב כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ובעבור שאינו עשה שב ואמר יקח אשה אמר לי' אם כן ע"כ הוא:

הן נראה בעליל לעין כל שכאן חסר מזה הספר שנפסק הדיבור באמצע. ולא הגיע לידינו מזה הספר העתקה בכתב רק עד כאן בוודאי מחמת טילטול הגלות נאבדו הכתבי' חבל על דאבדין אך זה ה' קווינו לו נגילה ונשמחה בישועתו כשם שזכינו להמציא לידינו המועט מן המצות. ששים המה מלכות. כן נזכה לרב ברכות. להמציא לידינו ע"כ תרי"ג מצות לקיים אמן סלה:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם.

צוואת נפתלי בן יעקב אבינו לבניו

כדי לזכות את הרבים העתקנו צוואת נפתלי בן יעקב אבינו מסוף ס' פירקי היכלות שנדפס בירושלים :

צוואת נפתלי בן יעקב אבינו לבניו בעת שנפטר לבית עולמו :

ויהי כאשר זקן נפתלי ובא בימים טובים ובא גם בגבורות ויחל לצוות את בניו ויאמר להם בני גשו וקבלו מצוות אביכם. ויענו ויאמרו לו הננו לשמוע ולקיים לכל אשר תצונו. ואמר להם איני מצוה לכם לא על כספי ולא על זהבי ולא על כל העבודה אשר אני מניח לכם תחת השמש ואיני מצוה אתכם דבר כבד שאינכם יכולין לעמוד בו אבל אני אומר לכם דבר קל שאתם יכולים לקיימו וענו והשיבו בניו שנית ואמרו דבר אבינו כי שומעים אנחנו. אמר להם איני מצווכם אלא על יראת ה' ואותו תעבדו ובו תדבקו. אמרו לו ומה הוא צריך לעבדתינו. אמר להם לא הוא צריך לכל ברי' אלא כל בריות עולמו צריכים לו אבל לא הוא יצר לעולמו אלא כדי שייראו מלפניו ושלא יעשה איש לרעהו מה שלא ירצה לנפשו. אמרו לו אבינו כלום (כי) ראיתנו שפירשנו מדרכיך ימין ושמאל ומדרכי אביך ימין ושמאל. אמר להם עד ה' ואני בכם שכדבריכם כן הוא אבל יראתי על העתידות לבוא שלא תתעו אחרי אלילי בני נכר ולא תלכו בחוקות גוי הארצות ולא תתחברו עם בני יוסף זולתי עם בני לוי ועם בני יהודה. אמרו לו מה ראית לצוות על ככה אמר להם לפי שידעתי שעתידים בני יוסף לסור מאחרי ה' אלקי אבותם ולהחטיא את בני ישראל ולהגלותם מעל אדמתם הארץ הטובה בארץ לא לנו כאשר גלינו על ידו לשיעבוד מצרים. ועוד אספרה לכם החזון אשר ראיתי בהיותי

רועה

רועה בלאן והנה שנים עשר אחי רועים עמי בשדה והנה אבינו בא
לאמר לנו בני באו ותפשו לפני כל אחד אשר יעלה בחלקו ונענה ונאמר
לו ומה נתפוש והנה אין אנו רואין אלא השמש והירח והכוכבים אמר
להם ומהם כשמוע לוי כן ויתפוש מרדע בידו וידלג על השמש וישב
וירכב עליו וכראות יהודה ויעש גם הוא כן ותפש מרדע בידו וקפץ
על הירח וירכב עליו וגם תשעת השבטים כל אחד מהם רכב על כוכבו
ומזלו בשמים ונשאר זולתו יוסף לבדו בארץ אמר לו יעקב אבינו
בני ואתה למה לא עשית כאחיך אמר לו אבי ומה לילוד אשה בשמים
וסופן על הארץ יעמדו כדבר יוסף כן הנה שור אחד גבוה עומד אצלו
ולו כנפים גדולים ככנפי החסידה קרניו גבוהים כקרני ראמים ואמר
לו יעקב קום יוסף ורכב עליו ויקם יוסף וירכב על השור ויעקב אבינו
הלך מאתנו בעוד שתי שעות היו יוסף מתגאה על השור שפעמים הי'
הולך ורץ ופעמים הי' בו מעופף עד שהגיע אצל יהודה ויושע יוסף
הנה אשר בידו ויחל להכות את יהודה אחיו אמר לו יהודה אחיו למה
תכני אמר לו שנים עשר מרדעות שבידך ולי אחת עתה תן לי עשר
והיו שלום וימאן יהודה לתתם לו והכהו יוסף עד שנטל ממנו העשרה
שלא במובתו ולא נשאר בידו של יהודה כי אם שתים אמר להם לעשרה
אחי' מה לכם ליהודה ולוי סורו מאחריהם ולכו אחרי וכשמעו אחי'
הדבר מפי יוסף סרו מעל לוי ויהודה כאיש אחד ללכת אחרי יוסף
ולא נותר עם יהודה בלתי בנימין גלוי כראות כך ירד בעלבון רוחו
מעל השמש אמר לו לבנימין אחיו בנימין אחי הלא אחי אתה לכה גם
אתה עמי וימאן בנימין ללכת אחרי יוסף אחיו ויהי בהפנות היום
והנה רוח גדולה ותפרוד בין יוסף ובין אחיו לא נותר בם שנים יחד
ויהי כראות את החזון הזה ואומר אותו ליעקב אבי ואמר לי בני לא
יעלה ולא יוריד כי לא משנה כוח ולא הלף זמן מרובה ויראתיי עוד
חזון אחר שהיינו כולנו עומדים עם יעקב אבינו על שפתו של ים
הגדול והנה אניה גדולה הולכת בלב ים בלא מלח ובלא איש אמר לנו
אבינו הרואים אתם מה אני רואה אמרנו לו [אנו] רואים אמר לנו
ממני תראו וכן תעשו והפשיט יעקב אבינו את בגדיו והפיל את עצמו
לימה וכולנו אחריו וקדמו לוי ויהודה תחילה וקפצו לתוכה ויעקב עמנו
והנה בספינה כל טובות שבעולם אמר להם יעקב אבינו הביטו נא אל
התורן מה כתוב עליו שאין שם ספינה בעלה כתוב על התורן
ויסתכל

ויסתכל לוי ויהודה ויראו והנה כתוב על התורן זו האני' לבן ברכאל היא וכל טוב'שים בה. כשמוע יעקב אבינו כן שמח ונתן קידה והעלה הודיי' להקב"ה אמר לא דיי שברכני בארץ אלא ברכני בים מיד אמר לנו בני עתה התגברו וכל אחד מה שיתפוש הוא חלקו מיד דילג לוי על התורן הגדול שבה וישב עליו ושני לו קפץ גם יהודה על התורן השני הסמוך לתורן של לוי וישב גם הוא עליו ושאר אחי החזיק גבר במשוטו ויעקב אבינו תפס שני הקברניטין כדי ליישר את הספינה בהן ונשאר יוסף לבדו אמר לו אבינו יוסף תפוש גם אתה משוטך ולא אבה יוסף. כראות אבי כי לא אבה יוסף לתפוש משוטו אמר לו בני גם הנה ותפוש אחד מהקברניטין ותישר את הספינה ואחיך ישוטו במשוטות עד הגיעכם אל היבשה ולימדנו לכל אחד ואחד ואמר לנו ככה תנהיגו את הספינה ואיככה מתפחדים מכל גלי הים ומרוח סערה אם יעמוד עליכם ויהי בכלותו לצוות לנו ויתעלם מאתנו ויתפוש יוסף בשני הקברניטין אחד מימינו ואחד משמאלו ושאר אחי משיטין ותשט האניה ותצף על פני המים ולוי ויהודה יושבין על התורן לראות אי זה דרך תלך האני' כל שעה שהי' דעת יהודה ויוסף שוין שיהודה יורה ליוסף לאי זה דרך טוב לשם יטה לספינה הלכה הספינה בשלום בלא מכשול ולפי שעה נפלה מריבה בין יוסף ליהודה ולא פירנס יוסף הספינה כמאמר אביו וכאילוף יהודה ותלך האני' דרך עקלתון והטוה גלי הים אל הסלע עד שנשברה אז ירדו לוי ויהודה מעל התורן להמלט איש על נפשו וגם שאר אחי כל אחד ממנו ונמלטנו אל נפשנו אל היבשה והנה בא יעקב אבינו ומצאנו מטורפים אחד הנה ואחד הנה אמר לנו מה לכם בני שמא לא הנהגתם את האני' כראוי לה כאשר צויתי לכם ונאמר לו חי נפשך ונפש עבדיך כי לא סרנו מכל אשר צותני אבל יוסף טעה בדבר שלא יישר את הספינה כצוויך וכאשר הורנו יהודה ולוי בקנאו להם ויאמר לנו הראו לי אי זה מקומה וירא והנה ראשי התורנים נראין והיא צפה על פני המים וישרוק אבי ונתקבצנו כולנו אצלו ויפול הימה בתחילה וירפא את הספינה ויוכח ליוסף ואמר לו אל תוסף בני הסל לקנא אחיך וכמעט נאבדו כל אחיך על ידיך וכאשר סיפרתי החזון הזה לאבי ספק אבי כפיו ויאנח והיו זלגו עיניו דמעות ואחל עד בוש ולא אמר לי דבר ואתפוש יד אבי לחבקה ולנשקה ואומרה לו אי עבד ה' למה זלגו עיניך דמעות אמר לי בני על השנות לך

החזון

החזון נפל לבי ויתשומם גופי על יוסף בני שאני הסבתיו מכולכם על משחה בני יוסף אתם גולים ומתפזרין לבין האומות שחזיוך דאשון והשני שניהם שוין חזיון אחד הוא:

על כן בני אני מצווה לכם שלא תתחברו עם בני יוסף אלא עם לוי ויהודה וגם אגידה לכם שיפול גורלי במיטב טבור הארץ ותאכלו ותשבעו ממגידי עדנים מזהירכם אני שלא תבעטו במשמניכם ואל תמרדון ואל תמרו את פי ה׳ המשביעכם מטובי אדמתו ולא תשכחון את ה׳ אלהיכם ואלהי אבותיכם שהו בחר אבינו אברהם כשנפלגו הדורות בימי הפלגה אז ירד הקב״ה משמי מרומו והוריד עמו מלאכי השרת ומיכאל בראשון וצווה לכל אחד ואחד מהן שילמדו לשבעים משפחות יוצאי ירך נח שבעים לשון ירדו מיד עשו כציווי בוראן ולא נשאר לשון הקודש לשון עברי כי אם בבית שם ועבר ובבית אברהם אבינו שהוא מבני בניהן והו ביום הוליה מיכאל כרוז מלפני הקב״ה ואמר לשבעים אומות לכל אחת בפני עצמה אתם ידעתם את המרד אשר אתכם ואת הקשר אשר קשרתם על אדני השמים והארץ ועתה בחרו לכם היום את מי תעבודו ומי מליצכם במרום ענה נמרוד הרשע ואמר אני אין לי גדול מזה שלימד לי ולאומתי כפי שעה לשון כושי וענתה גם פוט כן ומצרים ואיבל ויון ומשך ותורס וכן כל אומה ואומה בחרה במלכה ולא הזכירה אחת מהן שמו של הקב״ה אלא כיון שאמר מיכאל לאברהם אברהם אתה את מי תברור ולמי תעבוד ענה אברהם אבינו איני בוחר ואיני בוחר אלא מי שאמר והיה העולם שיצרני במעי אמי הבורא גויה בתוך גויה ומטיל בה רוח ונשמה אותו אברור ובו אדבק אני וזרעי כל ימי עולם אז הפריד עליון גוים והנחיל והגדיל לכל אומה ואומה לחלקה וגורלה ואז הבדלו לכל גויי אדמה מהקב״ה זולתי בית אברהם לבדו שבחר בוראו לעבדו ואחריו אבותיכו יצחק ויעקב לכן בני אני משביעכם שלא תחטו ולא תעבדו לאל אחר אלא לאותו שבחרו בו אבותיכו כי ידוע תדעו שאין כמוהו ואין מי שיעשה כמעשיו בשמים ובארץ ואין מי אשר יפליא לעשות כגבורותיו ותבינו מקלת כחו מבריית האדם כמה פלאי פלאות יש בו מראשו ועד רגליו מאזניו ישמע ומעיניו יביט וממוחו יבין ומחוטמו יריח ומקנהו יוצא קול ומושטו יכנים מאכל ומלשונו ידבר ובפיו יגמר ובידו יעשה מלאכתו ובלבו יחשוב ובטחולו ישחק ובכבידו יכעוס וקלתו בברכות דף ס״א: איתא קורקבן טוחן ע״ש טוחנת וברגליו

יהלך ובריאה בריאה ונפש ומכליותיו יעוץ ואין אחד מאבריו יתחלף ממקומותו אלא כל אחד בשלו לפיכך נאה לו לאדם לשום על לבו כל אלו מי הוא שבראו ומי שיצרו מטיפה כמוסה במעי האשה ומי שמוליאו לאויר העולם ונתן לו ראות עינים והילוך רגלים ומעמידו ומליגו על בדיו ועל מכונו ואיכן לו גמולין טובים במקום בינה ואוך בו נשמת חיים ורוח טהורה מאתו. אשרי האדם אשר לא יטנף את רוחו:

תם ונשלם

ע״ב העתקתי מסוף ס׳ פירקי היכלות הנדפס בירושלים שנת תרמ״ט בהסכמת גדולי חכמי א״י וחכמי חז״ל היום יום ג׳ לסדר וצוי תי את ברכתי שנת לברכה וישועה פה דוליטין הלעיר מאיר באאמו״ר הה״ג מוהר״ר עזריאל הלוי לאנדא ראב״ד הנ״ל: